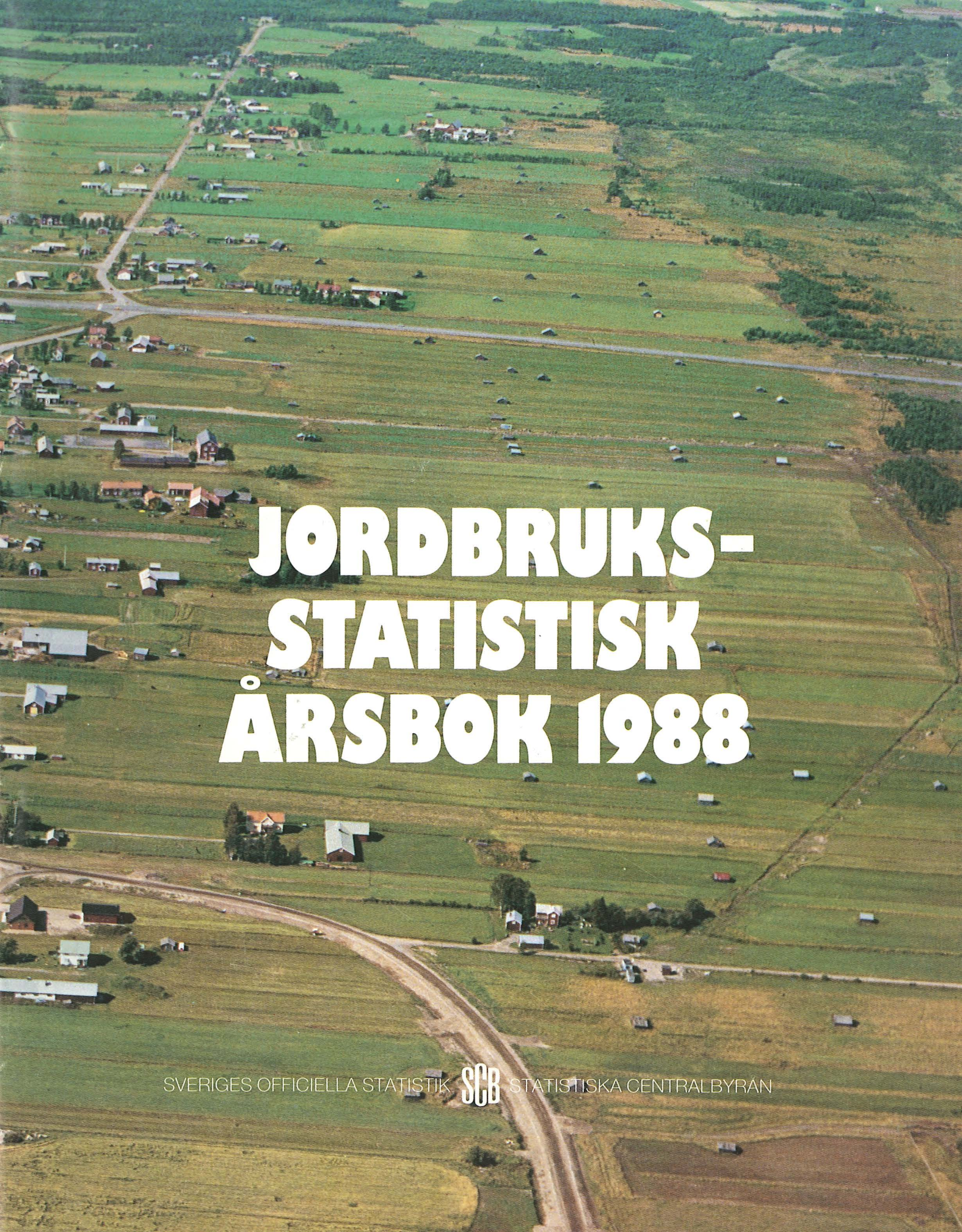

JORDBRUKS- STATISTISK ÅRSBOK 1988

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1988. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2012.

urn:nbn:se:scb-1988-J001SA8801_pdf

Jordbruksstatistisk årsbok 1988

Sveriges officiella statistik
Statistiska centralbyrån
Stockholm 1988

Yearbook of Agricultural Statistics 1988

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
Stockholm 1988

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of Agriculture: 1866–1963.

Published by
Statistics Sweden, S-115 81 Stockholm

ISBN 91-618-0240-9
ISSN 0082-0199

Omslag: SCB/UTD
Foto: Lantmäteriet, fotograf Lars Bygdemark
Godkänd för spridning 1988-06-17
Diagram: SCB, S/UTD
Sättning och originalmontage: SCB/UTD

Produktion: Allmänna Förlaget,
Printed in Sweden, Norstedts Tryckeri, Stockholm 1988

Läsanvisning

Statistiska centralbyrån (SCB) utger härmed Jordbruksstatistisk årsbok 1988, som utgör den tjugofjärde årgången sedan 1965, då den första årsboken gavs ut.

Statistiken över jordbruket är omfattande. Den produceras förutom av SCB av ett flertal statliga och andra organ och publiceras av dessa i olika former. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred, överskådlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken.

Avgränsning av innehållet har gjorts till näringsgren 11 (jordbruk, jakt) exklusive 11.30 (jakt, viltvård) enligt standard för svensk näringsgrensindelning. I årsboken ingår därför vissa uppgifter om trädgårdsodling och i begränsad omfattning uppgifter om renskötsel, pälsdjursskötsel och biodling. I fråga om skogsbruket redovisas några data om bondeskogsbruket medan utförligare uppgifter i övrigt om skogsbruket återfinns i en separat Skogsstatistisk årsbok, som utges av skogsstyrelsen. Fiskestatistik redovisas i sin helhet fristående, fr o m 1983 i främst Statistiska meddelanden från SCB. Se vidare Lantbruksstatistikens organisation i bilaga 1.

Jordbruksstatistisk årsbok omarbetades inför 1985 års upplaga och erhöll bl a ett nytt omslag och ett nytt format. Även i övrigt förändrades boken vad gäller presentation och lay-out. Innehållsmässigt är dock förändringarna relativt små. Den viktigaste förändringen i detta avseende är att boken inleds med ett översiktskapitel över det gångna jordbruksåret. Kapitelindelningen har modifierats något. De mer omfattande kapitlen inleds med en översiktlig innehållsbeskrivning, dels i form av text, dels i form av avsnittsrubriker inom grön ram.

Kapitel- och avsnittsindelningen i sin helhet framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Någon detaljerad tabellförteckning lämnas inte. I bilaga 6 lämnas däremot en förteckning över hur tabellerna 1986, 1987 och 1988 korreponderar mot varandra.

Beträffande tabellutformningen redovisas t ex gröddgrupper och enskilda djurslag vanligen i "egna" tabeller. Vad gäller tabellnumreringen sker den löpande inom kapitel (även diagram och kartor ingår i denna numrering).

För presentationen gäller en strävan att text och tabeller (diagram m m) som hör ihop skall placeras i anslutning till varandra. Viss information har lyfts fram genom faktarutor med grön ram eller genom att presenteras på "färgplatta". Under "Annan publicering" lämnas bl a källhänvisningar.

Uppgifterna i årsboken avser i regel kalenderåret/budgetåret före utgivningsåret, dvs i föreliggande årgång 1987 respektive 1986/87 eller annars de i ap l månad utgivningsåret tillgängliga uppgifterna. Äldre uppgifter förekommer därför också bl a från engångsundersökningar, vars resultat i allmänhet kvarstår under minst fem år, samt från intermittenta undersökningar.

Förfrågningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan ställas till årsboksredaktionen, avdelningsdirektör Rolf Selander och byråassistent Monica Nilsson vid SCBs enhet för lantbruksenkäter i Örebro. De träffas på telefon 019-17 66 27 resp 17 64 26 (växel 17 60 00). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Redaktionsgrupp

Framställningen av årsboken har genomförts av en arbetsgrupp som för 1988 års upplaga utöver redaktionen bestått av statistikchef Bernt Wilson, avdelningsdirektör Ulf Jorner och avdelningsdirektör Marie-Louise Widén. Arbetsgruppen har också haft hjälp av ämnesexperter inom avdelningen för areell statistik. Kapitel 1 om det gångna jordbruksåret har i årets upplaga skrivits av agr lic Gunnar Larsson, LRF.

Statistik från årliga undersökningar förnyas fortlöpande. I regel redovisas då på riksnivå uppgifter för de fem senaste åren. Längre tidsöversikter har redovisats i Jordbruksstatistisk årsbok 1980 och 1970, där vissa viktigare jordbruksstatistiska data ges för tjuoårsperioden från 1960 respektive för efterkrigsperioden 1945-1969.

Regional redovisning av jordbruksstatistiken sker där sådan bedöms ha särskilt stort intresse (och är möjlig enligt den ursprungliga redovisningen) främst i fråga om arealer, skördar, husdjur och vissa ekonomiska uppgifter. Uppgifter lämnas då för län och/eller produktionsområden (se karta i bilaga 2). När det gäller uppgifter för mindre områden, t ex kommuner, hänvisas läsaren till den ursprungliga redovisningen eller till direktkontakt med SCB.

Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister, som underlättar för läsaren att söka statistisk information i årsboken. Sakregistret omfattar bl a flertalet ämnesord, som förekommer i boken. I en del fall lämnas där också hänvisning till tidigare årgångar av årsboken.

Vid användningen av årsboken kan läsaren också utnyttja rubrikerna längst upp på varje sida, där kapitelrubriker och sidinnehåll (eller avsnittsinnehåll) anges i förkortad form.

Innehåll

Contents

Sida

7	1 Jordbruksåret 1987
11	2 Företagsstruktur
11	– Företag, arealer, brukningsförhållanden
24	– Företagens driftsinriktning
27	– Förändringar i företagens struktur
29	– Strukturutvecklingen i framtiden
31	3 Arbetskraft
31	– Totalbefolkning
33	– Förvärvsarbete
37	– Företagarnas åldersfördelning
38	– Arbetsvolym
39	– Avbytarverksamhet
40	– Arbetsskador
41	4 Mark. Fastigheter
41	– Ägoslag
43	– Taxeringsvärden
47	– Priser på jordbruksfastigheter
51	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
51	– Byggnader
52	– Byggnadsverksamhet
56	– Anläggningar
61	– Täckdikning
64	– Maskiner
67	6 Förmödenheter
67	– Utsäde
70	– Växtnäringsämnen
73	– Växtskyddsmedel
76	– Fodermedel
78	– Drivmedel, eldningsolja
80	7 Växtodling
80	– Åkerarealens användning
93	– Sortanvändning
98	– Hektarskörden
108	– Totalskörden
113	– Skördens kvalitet
119	– Årsväxten
124	– Så- och skördetidpunkter
128	8 Trädgårdsodling

Page

7	1 The agricultural year 1987
11	2 Structure of the enterprises
11	– Enterprises, areas, type of holdings
24	– Type of farming
27	– Changes in the structure of the holdings
29	– Structural development in the future
31	3 Labour force
31	– Total population
33	– Economically active population
37	– Age distribution of the holders
38	– Working hours
39	– Replacer activity
40	– Working injuries
41	4 Land. Real estates
41	– Type of land
43	– Assessed values
47	– Market prices of agricultural real estates
51	5 Buildings, plants and machinery
51	– Buildings
52	– Construction activity
56	– Plants
61	– Underdrainage
64	– Machinery
67	6 Requisites
67	– Seed
70	– Plant nutrients
73	– Pesticides
76	– Feeding stuffs
78	– Motor fuel, fuel oil
80	7 Crop farming
80	– Use of arable land
93	– Use of different varieties
98	– Yields per hectare
108	– Total yields
113	– Quality of the yield
119	– Crop outlook
124	– Dates for sowing and harvesting
128	8 Horticultural cultivation

Sida		Page	
134	9 Husdjur	134	9 Livestock
134	– Nötkreatur	134	– Cattle
148	– Får	148	– Sheep
155	– Svin	155	– Pigs
165	– Höns	165	– Fowls
170	– Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling	170	– Goats, fur farming, reindeer keeping and apiculture
172	10 Förädling, handel och konsumtion	172	10 Processing, trade and consumption
172	– Produktion, försörjningsbalanser	172	– Production, balance sheets of resources
177	– Konsumtion	177	– Consumption
180	– Utrikeshandel	180	– Foreign trade
183	11 Ekonomi	183	11 Economics
183	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna	183	– Agricultural sector in the national accounts
184	– Totalkalkyler för jordbruket i dess helhet	184	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
187	– Intäkter, kostnader m m för företagen	187	– Receipts, costs etc. of the holdings
192	– Prisindex	192	– Price indices
195	– Jordbrukarfamiljernas inkomster	195	– Incomes of the farmer families
197	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder	197	– Assets and liabilities of the holders
200	12 Stödåtgärder, försäkringar	200	12 Support, insurances
200	– Prisstöd	200	– Price support
202	– Rationaliseringsinsatser	202	– Rationalization measures
206	– Jordbrukets skördeskadeskydd	206	– Crop insurance
210	– Hagelskadeförsäkring	210	– Hail insurance
211	– Husdjursförsäkring	211	– Livestock insurance
212	13 Lantbruksutbildningen	212	13 Agricultural training
215	14 Lantbrukets föreningsrörelse	215	14 Farmers' co-operative associations
218	15 Internationella uppgifter	218	15 International statistics
227	Bilagor	227	Appendices
243	Introductory notes	243	Introductory notes in English
244	Summary	244	Summary in English
248	Swedish-English vocabulary	248	Swedish-English vocabulary
257	Sakregister	257	Subject index

Teckenförklaring

"	Uppprepning
–	Intet finns att redovisa
0	Mindre än 0,5 av enheten
0,0	0,05
..	Uppgift ej tillgänglig eller alltför osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma

Symbols

	Repetition
	Magnitude nil
	Magnitude less than half of unit employed
	Data not available
	Category not applicable

1 Jordbruksåret 1987

Jordbruket påverkades under 1987 av en relativt ogynnsam väderlek som medförde lägre skördar än normalt för de flesta grödorna. I de södra och norra delarna av landet blev skörde-skadorna stora. Produktionsbalansen för animalier förbättra-des påtagligt under året. Särskilda åtgärder vidtogs för att min-ska spannmålsöverskottet som fortfarande är ett stort problem för svenskt jordbruk. Miljöfrågorna var under 1987 ett ofta återkommande tema i jordbruksdebatten.

I detta kapitel behandlas

- Väderleken
- Växtodlingen och skördeutfallet
- Produktionsbalansen
- Jordbruksprisöverläggningarna
- Aktuella frågor inom jordbruket

VÄDERLEKEN UNDER 1987

Året inleddes med en extrem kyla i hela landet. Vintern blev även snörik, framför allt längs ostkusten.

I slutet av april uppmättes rena sommartemperaturerna i södra och mellersta Sverige (27 grader i Småland). Fortsätt-ningen av våren blev dock kylig med mycket nederbörd och lite sol.

I juni fortsatte det kyliga och regniga vädret. Man får gå 60 år bakåt i tiden för att hitta en lika kylig juni månad. Juli blev en mer normal vädermånad. I slutet av månaden kom dock en övergång till en nästan höstlik väderlek med regn och kyla.

Väderleken under augusti och september försvårade spannmålsskörden. Nederbörden var på de flesta håll större än normalt. Årets sista kvartal uppvisade relativt normala väderleksförhållanden. Vädret var dock starkt varierande under december.

VÄXTODLINGEN OCH SKÖRDEUTFALLET 1987

Problem med övervintringen

Vintern 1986/87 var kall och i de södra delarna av landet saknade de höstsådda grödorna ett skyddande snötäcke.

Övervintringen av höstveten och oljeväxter blev sämre än normalt. Cirka 20 % av arealerna höstveten och hösträps fick köras upp. För höstrybs var motsvarande siffra 55 %. Höstråg och förstaårsvallarna hade en i stort sett normal övervintring.

Sen vårsådd i söder

I södra Sverige blev vårsådden försenad på grund av regn och sen upptorkning. Sådden i landets mellersta delar kom därför att ske ungefär samtidigt som i söder.

Längst upp i norr var vårsådden kraftigt försenad och vissa arealer kunde inte besås på grund av förseningen.

Mediantidpunkten avseende hela landet blev för vår-sådden relativt normal, då sådden i mellersta Sverige kunde påbörjas vid normal tid och därefter ske utan avbrott.

Stor vallskörd

Vallskörden blev under 1987 större än normalt. Detta gäller såväl första skörden som den totala bärgade skörden. Till följd av de stora regnmängderna under försommaren blev vallskör-den långt utdragen. Kvaliteten blev därför sämre än normalt.

Svag spannmålsskörd

Spannmålsskörden uppgick under 1987 till drygt 5 000 mil-joner kg. Jämfört med genomsnittet för närmast föregående femårsperiod ligger 1987 års skörd ca 700 miljoner kg lägre.

Totalskörden av vårveten är dock 13 % högre under 1987 än under den jämförda femårsperioden. Detta förklaras av att vårvetarealen var avsevärt större under 1987 än under första delen av 1980-talet. De förhållandevis låga totalskördarna 1987 för övriga spannmålsslag förklaras främst av relativt låga hektarskördar, men för fodersäd även av minskade arealer. Arealminskningarna 1987 förklaras främst av trädprogram-met.

Till följd av en nederbördsrik sommar och höst blev spannmålsskörden av låg kvalitet. Rymdvikt, falltal och proteinhalt är variabler som verifierar den låga kvaliteten. Vidare var vat-tenhaltererna och därmed torkningskostnaderna högre än nor-malt för samtliga spannmålsslag.

Stora utbetalningar från skördeskadskyddet

Som ersättning för skördeskador på 1987 års skörd, utbetala-

des drygt 320 miljoner kronor till ca 20 000 brukare. Av beloppet har drygt 70 miljoner kronor betalats ut efter individuell anmälan av större skador inom vissa delar av landet. Därvid har beaktats följande arealer:

- skador genom att grödan totalutvintrat
- skador genom att arealer inte kunnat vårsås/sättas
- totalskadad areal spannmål, oljeväxter, vall och potatis.

Ersättningsbeloppen var högst i Skåne, längs västkusten samt i Jämtland, Västerbotten och Norrbotten.

Skördeskadeskyddet kommer fr o m 1988 att få en ändrad uppläggning i samband med att LRF övertar ansvaret för skyddet. Den nya uppläggnings innebär att det nuvarande områdesskyddet slopas. Skyddet kommer i fortsättningen att ersätta större skador efter individuell anmälan.

På grund av de stora utbetalningarna 1987, tömdes skördeskadefonden detta år. I överenskommelse mellan LRF och staten om det nya skyddet, angavs att i det fall utbetalningarna 1987 översteg 90 miljoner kronor skulle staten och jordbruksnäringsen vardera tillföra fonden hälften av överstigande belopp.

Ökad odling av baljväxter

För att stimulera den inhemska odlingen av proteinfoder, infördes 1987 en arealersättning. Ersättning med 500 kronor per ha utgick till foderarter, kokärter och åkerbönor.

Odlingen av baljväxter ökade kraftigt under 1987 eller från ca 41 000 till ca 59 000 ha. Antalet odlare som fick arealstöd var ca 10 000.

PRODUKTIONSBALANSEN FÖR OLIKA JORDBRUKSPRODUKTER

Vegetabilierna är största problemet

Den internationella spannmålsmarknaden präglades under året av stora överskott, omfattande subventioner och därmed låga priser. Ökade spänningar på det handelspolitiska området kan konstateras, främst mellan EG och USA. Inom GATT pågår förhandlingar med syfte att minska överskotten av jordbruksprodukter.

Enligt en prognos från Svensk Spannmålshandel (SSH) kommer det svenska exportöverskottet av spannmål från 1987 års skörd att uppgå till ca 760 miljoner kg. Huvuddelen av överskottet utgörs av vete. Överskotten från 1985 och 1986 års skördar har legat i storleksordningen 1 400 miljoner kg.

Det minskade överskottet 1987 förklaras av den låga skörden och trädesprogrammet. I programmet deltog nära 13 000 företag med knappt 130 000 ha träda. Trädesprogrammet beräknas ha sänkt överskottet med ca 400 miljoner kg.

Trädesprogrammet kommer fr o m 1988 års växtodlings-säsong att ersättas av "Omställning 90". Detta är ett flerårigt program för omställning av spannmålsodlingen. I det nya programmet kommer vall och olika nya, ej jordbruksprisreglerade

de grödor att stimuleras. Även skogsplantering och odling av energiskog omfattas av programmet.

Trots det minskade överskottet 1987 utgör spannmåls-exporten en tung börda för regleringsekonomin. Detta sammanhänger med de stora exportkostnaderna per kg producerad vara (inhemskt pris minus exportpris). Sålunda beräknar SSH det genomsnittliga exportpriset för vete av 1987 års skörd till ca 40 öre/kg, vilket medför en exportkostnad på drygt 1 kr/kg. Relativt sett gynnsammast är havreexporten, där exportkostnaden är ca 65 öre/kg.

Liksom spannmålsodlingen uppvisar oljeväxtodlingen ett betydande exportöverskott. Samtidigt bör dock påpekas att det råder balans i den samlade fettvaruförsörjningen, då betydande kvantiteter importeras.

Importen av proteinfoder svarar för mer än hälften av förbrukningen. I första hand importeras soja och fiskmjöl. Tanken bakom det under 1987 införda arealstödet till baljväxtodlingen är att vårt importbehov av proteinfoder skall minska.

Produktionsbalansen för animalier förbättrad

Mjölk

Utrikeshandeln med mejeriprodukter sker i form av förädlade produkter, främst smör och mjölkpulver. Omräknat till kvantitet mjölk uppgick exportöverskottet under 1987 till ca 230 miljoner kg eller ca 7 %. För att klara säsongsvariationerna anses ett överskott om ca 5 % vara lämpligt.

Exportöverskottet på mjölk har jämfört med 1984 och 1985 i stort sett halverats. Detta sammanhänger med tvåprissystemet på mjölk, som infördes den 1 juli 1985. Tvåprissystemet kan sägas innebära att marknadsutrymmet kvoterar på landets mjölkproducenter. Marginalkvantiteter betalas med exportpriser.

Enligt beräkningar gjorda av Svenska Mejeriernas Riksförening uppgick den genomsnittliga exportintäkten, räknat per kg mjölk till ca 75 öre/kg under 1987. Detta kan jämföras med det genomsnittliga avräkningspriset, som uppgick till ca 2.90 kr/kg.

Nötkött och fläsk

Det tidigare exportöverskottet av nötkött har under 1987 förbytts i ett underskott med 8 miljoner kg eller ca 6 %. Den minskade nötköttsproduktionen förklaras dels av det minskade koantalet, dels av den bristande lönsamheten i den specialiserade nötköttsproduktionen.

Exportöverskottet 1987 av fläsk beräknas till ca 32 miljoner kg eller ca 12 %. Överskotten har successivt minskat från 1984 och 1985, då de uppgick till ca 80 miljoner kg/år. Med tanke på säsongsvariationen i förbrukningen, brukar ca 10 % anges som en lämplig marginal för fläskproduktionen.

För fläsk var under 1987 skillnaden mellan exportpris och inhemskt avräkningspris relativt sett mindre än för övriga animalier.

Ägg

Enligt en prognos från Lantbrukets Utredningsinstitut (LUI) kommer exportöverskottet under 1987/88 att uppgå till ca 12 miljoner kg, vilket utgör 10 % av produktionen. En viss minskning av överskottet har skett under nämnda år, vilket förklaras av den frivilliga produktionsbegränsning som införts.

ÖVERLÄGGNINGARNA OM JORDBRUKSPRISERNA

Så går överläggningarna till

Överläggningarna om priserna på jordbruksprodukterna sker mellan Konsumentdelegationen och Lantbrukarnas förhandlingsdelegation under ledning av statens jordbruksnämnd. På basis av resultaten av dessa överläggningar utformar jordbruksdepartementet en proposition som föreläggs riksdagen.

Huvudfrågorna vid överläggningarna är:

- Kostnadskompensationen till jordbruket
- Jordbrukarnas inkomstersättning
- Kostnadskompensationen till förädlingsindustrin

Anledningen till att vissa delar av förädlingsindustrin berörs är att prisregleringen sker i partiprisledet. Centrala frågor i överläggningarna är hur produktiviteten har utvecklats i jordbruket och inom förädlingsindustrin. Andra viktiga frågor rör åtgärderna för att påverka produktionsbalansen inom jordbruket.

Överenskommelsen t o m den 30 juni 1987

I november 1986 träffade LRF en överenskommelse direkt med regeringen om bl a priserna på jordbruksprodukter till och med juni 1987. Prishöjningarna tilläts inte påverka konsumentpriserna utan finansierades med hjälp av budgetmedel. Från och med den 1 juli 1987 förutsattes dock att dessa i jordbrukarledet redan genomförda höjningarna skulle få slå igenom på konsumentpriserna.

Den totala summan som skulle tillföras jordbruket enligt överenskommelsen i november 1986 var 466 miljoner kronor. Av detta belopp föll huvuddelen på animalieprodukterna.

Överenskommelsen den 1 juli 1987 – 30 juni 1988

Under våren 1987 träffades en överenskommelse för perioden fr o m den 1 juli 1987. Det nya avtalet omfattar ett år. Kostnadskompensationen till jordbruket bygger på uppgifter om kostnadsutvecklingen i jordbruket under perioden september 1986 till januari 1987. Kostnadsökningarna mäts med hjälp av produktionsmedelsindex (PM-index) och var 1,7 % under perioden. Kompensationen till jordbruket uppgick till 355 miljoner kronor.

Förädlingsindustrins kostnadskompensation baserades bland annat på kostnadsutvecklingen enligt mejeri- och slakteriindex under tiden september 1986 – januari 1987. En preliminär kompensation med 160 miljoner kronor avtalades

till den 1 juli 1987. Överenskommelsen innebar att ersättningen för 1987 skulle omprövas våren 1988 då den faktiska kostnadsutvecklingen var känd. En komplikation i överläggningarna är att den förbättrade produktionsbalansen lett till ett minskat kapacitetsutnyttjande inom förädlingsindustrin. Detta påverkar de genomsnittliga kostnaderna negativt.

För jordbrukarnas inkomstersättning överenskomms en höjning med 185 miljoner kronor. Detta belopp har beräknats på basis av uppgifter om löneutvecklingen för olika löntagargrupper och hänsyn har tagits till ändrade sociala avgifter för 1987.

Uppgörelsen innebar att jordbruket skulle tillföras 700 miljoner kronor. Av detta belopp togs 675 miljoner kronor ut i form av prishöjningar och 25 miljoner kronor finansierades med skutomramsmedel, dvs influtna införselavgifter. Något avdrag för höjd produktivitet i jordbruket gjordes inte för avtalsperioden.

Partipriser

Från den 1 juli 1987 genomfördes de under hösten 1986 beslutade höjningarna som tidigare betalats med budgetmedel. Vidare ledde överenskommelsen våren 1987 till prishöjningar. De samlade prishöjningarna för några viktiga produkter redovisas nedan:

Ändring av partipriserna exkl moms fr o m den 1 juli 1987, öre/kg, eller öre/l

Vete (förmalningsavgift)	+10
Olja	+43
K-mjölk	+9
Tjock grädde	+200
Tunn grädde	+125
Smör	+130
Hårdost	+220
Ägg	+10
Nötkött	+140
Fläsk	+55

Av prishöjningarna beräknas ca 25 % tas i anspråk för att täcka förädlingsindustrins kostnadsökningar. Vad gäller effekterna för producenterna är de svåra att precisera då de bl a sammanhänger med produktionsbalansen.

Konsumtionen av K-mjölk har minskat successivt vilket påverkar mejeriernas betalningsförmåga negativt. Vad gäller kött och fläsk kan det starkt minskade överskottet väntas bidra till förbättringar i producentledet.

Konsumentpriser

Effekten på konsumentpriserna av de samlade prisökningarna kalkylerades av statens jordbruksnämnd till 4,1 % på jordbruksreglerade livsmedel och 2,5 % räknat på samtliga livsmedel. Höjningen av livsmedelspriserna beräknades leda till en ökning av konsumentprisindex med 0,5 %. Dessa beräkningar av priseffekterna beaktar även de sänkta livsmedels-subventionerna på mjölk.

Ventilregeln per den 1 januari 1988

I avtalet avseende den 1 juli 1987–30 juni 1988 ingick även en s k ventil gällande den 1 januari 1988. Regeln innebar att om kostnadsutvecklingen i jordbruket under perioden januari till september 1987 översteg 2,0 % skulle priserna justeras den 1 januari 1988. Jordbruket skulle i ett sådant fall tillföras ett á conto belopp om 350 miljoner kronor och slutlig avstämning av beloppet ske inför den 1 juli 1988.

Den faktiska kostnadsutvecklingen för den aktuella perioden visade sig uppgå till 1,9 %, varför ventilregeln sålunda inte löstes ut. De inträffade kostnadsökningarna kompenseras per den 1 juli 1988.

AKTUELLA FRÅGOR INOM JORDBRUKET**Aktionsplanen mot havsföroreningar**

Under 1987 presenterades den statliga utredningen Aktionsplan mot havsföroreningar. Som några av de viktigaste störningarna i havsmiljön utpekade stabila organiska ämnen, metaller, närsalter och olja.

Närsalterna kommer i första hand från stora industriella punktkällor, kommunala reningsverk, biltrafik och jordbruk. Jordbruket svarar för en betydande del av tillförseln till haven av kväve.

Aktionsplanen konstaterar att det i jordbruket i första hand är animalieproduktionen som ger upphov till läckaget av kväve. Följande åtgärder föreslås:

- Anpassning av djurtätheten med hänsyn till spridningsareal för stallgödsel.
- Ökat lagringsutrymme för stallgödsel.
- Begränsning av möjligheterna att sprida stallgödsel under höst och vinter.
- Förbud mot oöväxt träda.

Efter remissbehandling av utredningen presenterade regeringen sina förslag i den s k miljöpropositionen våren 1988.

Intensitetsutredningen

Hösten 1987 framlade den s k intensitetsutredningen sitt förslag. I utredningsuppdraget ingick att undersöka möjligheterna att genom en sänkt intensitet i växtodlingen komma till rätta med kväveläckage och andra miljöproblem inom jordbruket. Vidare skulle undersökas möjligheterna att genom en intensitetssänkning få bort spannmålsöverskottet. De styrmedel som utredningen övervägt är framför allt avgifter på handelsgödsel och bekämpningsmedel samt kvotering.

Enligt utredningen är det ur miljösynpunkt önskvärt med en generell intensitetssänkning genom minskad användning av kväve från handelsgödsel. Vidare föreslås speciella åtgärder riktade mot vissa regionalt avgränsade problemområden. Exempel på sådana är nederbördsrika områden med lätta jordar och områden i anslutning till vattentäkter. Minskningen av handelsgödselanvändningen föreslås ske genom att miljöavgifterna och prisregleringsavgifterna höjs.

Vad gäller spannmålsöverskotten konstaterar utredningen att en sänkt intensitet i växtodlingen inte är en realistisk väg för att eliminera överskotten.

Regeringens förslag till åtgärder med anledning av intensitetsutredningen presenterades i den s k miljöpropositionen våren 1988.

Livsmedelsutredningen

Livsmedelsutredningen lade fram sitt betänkande hösten 1987. Utredningens huvuduppgift var att analysera pris- och kostnadsutvecklingen i de olika leden i livsmedelskedjan. Vidare ingick i uppdraget att belysa effektiviteten i industri- och handelsleden.

Utredningen konstaterar att livsmedelspriserna i Sverige under 1970- och 1980-talen har stigit snabbare än priserna på andra varor och tjänster. Det finns enstaka faktorer – till exempel sloandet av livsmedelssubventionerna – som har spelat en avgörande roll för prisutvecklingen under enskilda perioder.

Sett över längre tid har jordbruksledets andel av konsumentpriset minskat. Utredningen kan dock inte påvisa några anmärkningsvärda kostnadsökningar eller vinstökningar i de olika produktions-, förädlings- och distributionsleden.

Förbud mot stråförkortningsmedel

I början av april 1987 beslutade regeringen om ett förbud fr o m den 1 maj mot användning av stråförkortningsmedel. Frågan skulle behandlas av intensitetsutredningen och där efter omprövas inför 1988 års odlingssäsong.

Hösten 1987 genomförde lantbrukare från mellan-Sverige två spontana bojkottaktioner mot import av råg, som efter analys visade sig vara behandlad med stråförkortningsmedel. Anledningen till aktionen var jordbrukarnas reaktion mot att beslutet om förbud mot stråförkortningsmedel inte omfattade importvara.

Till följd av den korta planeringstiden kunde utsädesmängder och gödsling inte korrigeras till de nya förutsättningarna i någon större utsträckning. Förbudet anses ha påverkat odlingens ekonomi genom sänkt avkastning och försämrade odlings-säkerhet. I regeringens proposition våren 1988 rörande prisregleringen föreslås jordbruket för år 1987 bli kompenserat med 40 miljoner kronor för förbudet.

Gentekniken ifrågasätts

En intensiv debatt om genteknikens användning i jordbruket har pågått under året.

Gentekniken innebär att egenskaperna hos växter och djur förbättras genom att genetisk information förs över från en cell till en annan. Ibland används benämningen hybrid-DNA-teknik.

I USA har man på genetisk väg framställt tillväxthormon. Dessa hormoner kan användas för att öka mjölkavkastningen hos kor och tillväxten hos svin. Inställningen i Sverige är i huvudsak negativ till tillväxthormoner av bl a etiska skäl.

Forskningen inom gentekniken kommer troligen att bl a beröra växtförädlingen och husdjursaveln. Vidare kan vacciner och diagnostik vara intressanta i detta sammanhang.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter bruksformer (ägda respektive arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering), förändringar i företagsstrukturen mellan 1986 och 1987 samt uppgifter om utvecklingen i framtiden. Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, bruksförhållanden
- Företagens driftsinriktning
- Förändringar i företagens storlek och bruksförhållanden
- Strukturutvecklingen i framtiden

Företag, arealer, bruksförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m m insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m m i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas lantbruksräkningar. Senaste lantbruksräkningen skedde 1981. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket, vilken framgår av tabell 2.1.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet 1981 var 22,7 miljoner hektar varav ca 20 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var i det närmaste 38 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,2 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl a

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1981 utnyttjades uppgifter från 1981 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

En lantbruksräkning med i huvudsak samma uppläggning som 1981 kommer att genomföras under 1988/89.

Tabell 2.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark; om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för vikesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna ovan tillämpas fr o m 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark synes 1981 ha redovisats som betesmark och endast en mindre del ha överförs till skogsmark.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarkategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person En fysisk person

Enkelt bolag Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)

Aktiebolag Svenskt aktiebolag, även statsägt

Staten Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, t ex lantbruksnämnd, domänverket, universitet m fl

Kommun Även landsting

Övriga Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sambetesföreningar, stiftelser, hushållningssällskap.

Av tabell 2.2 framgår att totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1987 var drygt 103 000. Detta innebär en minskning sedan i fjol med 2 700 företag. Antalet helt ägda företag var något mindre än hälften av det totala antalet företag.

Av den minskning i totala antalet företag på ca 10 000 enheter som skett mellan 1983 och 1987 svarar gruppen helt ägda företag för 5 550 enheter.

Regionalt har Hallands och Värmlands län 1987 den största andelen helt ägda företag, båda ca 55 % av det totala antalet företag.

Företag med både ägd och arrenderad mark, "Delvis arrenderade", är 1987 vanligast i Kopparbergs och Västerbottens län med omkring 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1987 störst i gruppen 2,1–5,0 hektar med drygt 80 % och lägst i gruppen 50,1–100,0 hektar med knappt 20 %.

Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de senaste åren skett en långsam förskjutning mot gruppen "Delvis arrenderade företag" som 1987 svarar för ca 49 % av den totala åkerarealen.

Tabell 2.2 Antal företag och areal åker efter brukningsform 1987

Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1987

Område	Antal företag			Summa	Areal åker			Summa
	Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis arrenderade		Helt ägd	Helt arrenderad	Delvis arrenderad	
Län								
Stockholms	706	614	640	1 960	18 923	37 919	38 761	95 603
Uppsala	1 318	806	1 219	3 343	46 052	42 176	71 530	159 758
Södermanlands	835	771	826	2 432	34 537	50 147	55 242	139 926
Östergötlands	1 638	1 387	1 462	4 487	60 250	70 689	87 226	218 165
Jönköpings	2 249	1 030	2 086	5 365	20 689	23 540	49 303	93 532
Kronobergs	1 732	582	1 599	3 913	13 735	10 336	33 858	57 929
Kalmar	1 889	892	1 869	4 650	37 466	28 529	66 990	132 985
Gotlands	1 036	274	1 091	2 401	26 010	8 098	48 962	83 070
Blekinge	1 016	223	649	1 888	12 344	5 343	19 203	36 890
Kristianstads	3 410	1 054	2 201	6 665	60 007	35 534	85 282	180 823
Malmöhus	3 482	1 628	2 139	7 249	103 020	85 309	117 964	306 293
Hallands	2 981	644	1 777	5 402	49 616	18 218	56 026	123 860
Göteborgs o Bohus	2 226	587	1 332	4 145	23 812	10 792	34 994	69 598
Älvsborgs	4 426	1 092	2 773	8 291	56 111	23 153	79 161	158 425
Skaraborgs	3 995	1 376	2 773	8 144	100 345	52 232	131 397	283 974
Värmlands	3 013	668	1 799	5 480	41 050	17 622	63 064	121 736
Örebro	1 302	569	1 191	3 062	30 036	23 909	61 456	115 401
Västmanlands	1 242	590	900	2 732	43 768	33 369	54 865	132 002
Kopparbergs	1 362	331	1 550	3 243	14 419	7 715	43 079	65 213
Gävleborgs	1 843	312	1 793	3 948	18 498	5 643	53 481	77 622
Västernorrlands	2 152	242	1 668	4 062	15 292	3 515	43 192	61 999
Jämtlands	1 662	255	1 271	3 188	12 040	3 627	30 168	45 835
Västerbottens	2 388	285	2 324	4 997	18 989	3 746	62 112	84 847
Norrbottens	1 321	151	1 072	2 544	10 721	1 973	32 179	44 873
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	4 047	1 724	2 724	8 495	120 918	85 929	146 937	353 784
• mellanbygder	4 676	1 500	3 599	9 775	109 900	59 630	159 133	328 663
• norra slättbygder	5 839	2 160	3 849	11 848	161 992	96 570	203 890	462 452
Svealands slättbygder	5 598	3 235	4 830	13 663	185 546	185 293	293 167	664 006
Götalands skogsbygder	14 686	4 976	11 019	30 681	158 970	113 697	279 414	552 081
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 778	1 448	3 479	9 705	56 888	43 232	114 705	214 825
Nedre Norrland	5 432	784	4 822	11 038	41 483	12 143	123 427	177 053
Övre Norrland	4 168	536	3 682	8 386	32 033	6 640	98 822	137 495
Storleksgrupp, hektar åkermark								
2,1 – 5,0	13 530	1 846	1 315	16 691	50 926	7 212	5 489	63 627
5,1 – 10,0	13 794	2 713	4 185	20 692	103 706	21 099	33 221	158 026
10,1 – 20,0	10 472	3 339	8 878	22 689	153 145	50 291	134 090	337 526
20,1 – 30,0	4 435	2 186	6 894	13 515	110 173	54 784	172 360	337 317
30,1 – 50,0	4 001	2 710	8 397	15 108	156 339	107 150	328 230	591 719
50,1 – 100,0	2 233	2 509	6 467	11 209	151 023	173 322	440 150	764 495
Över 100,0	759	1 060	1 868	3 687	142 418	189 276	305 955	637 649
Hela riket								
1987	49 224	16 363	38 004	103 591	867 730	603 134	1 419 495	2 890 359
1986	50 734	16 880	38 665	106 279	884 594	609 344	1 413 768	2 907 706
1985	52 155	17 502	39 372	109 029	903 251	613 474	1 404 827	2 921 552
1984	53 557	17 970	40 054	111 581	912 061	621 840	1 399 232	2 933 133
1983	54 774	18 350	40 764	113 888	920 600	624 890	1 395 170	2 940 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Under den senaste femårsperioden har antalet företag minskat med ca 10 000, vilket utgör 9,1 %. Tendensen har varit att minskningen skett i storleksgrupperna upp till 50,0 hektar åker. I grupperna över 50,0 hektar noteras en liten ökning av antalet företag.

Den största andelen företag 1987 med mer än 100 hektar åkermark hade Södermanlands län med knappt 15 % och Stockholms län med knappt 12 %. I tabell 2.6 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksklasser för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1987
Number of holdings in different size groups of arable land in 1987

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	165	232	345	263	348	376	231	1 960
Uppsala	190	244	524	482	780	841	282	3 343
Södermanlands	151	228	369	293	436	598	357	2 432
Östergötlands	316	435	682	588	915	1 083	468	4 487
Jönköpings	1 126	1 385	1 289	720	585	226	34	5 365
Kronobergs	967	1 192	901	393	321	124	15	3 913
Kalmar	554	841	1 036	710	843	530	136	4 650
Gotlands	236	268	397	370	595	458	77	2 401
Blekinge	385	500	421	227	222	106	27	1 888
Kristianstads	950	1 228	1 654	1 053	964	607	209	6 665
Malmöhus	636	810	1 483	1 111	1 529	1 211	469	7 249
Hallands	828	1 104	1 496	804	702	370	98	5 402
Göteborgs o Bohus	820	1 154	1 114	472	388	178	19	4 145
Älvsborgs	1 696	2 036	2 065	1 024	912	466	92	8 291
Skaraborgs	672	1 125	1 859	1 292	1 587	1 203	406	8 144
Värmlands	1 299	1 426	1 069	528	547	433	178	5 480
Örebro	384	462	549	412	502	556	197	3 062
Västmanlands	126	187	436	431	658	650	244	2 732
Kopparbergs	823	656	702	353	425	246	38	3 243
Gävleborgs	666	950	1 013	537	504	253	25	3 948
Västernorrlands	1 067	1 215	847	384	380	147	22	4 062
Jämtlands	919	872	719	321	246	100	11	3 188
Västerbottens	1 048	1 463	1 219	487	472	280	28	4 997
Norrbottens	667	679	500	260	247	167	24	2 544
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	671	812	1 801	1 374	1 804	1 483	550	8 495
» mellanbygder	949	1 316	2 096	1 603	2 085	1 356	370	9 775
» norra slättbygder	909	1 488	2 540	1 759	2 275	2 064	813	11 848
Svealands slättbygder	885	1 300	2 217	1 931	2 814	3 112	1 404	13 663
Götalands skogsbygder	6 311	8 056	7 599	3 839	3 176	1 445	255	30 681
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 029	2 315	2 144	1 065	1 151	817	184	9 705
Nedre Norrland	2 826	3 034	2 437	1 155	1 049	479	58	11 038
Övre Norrland	2 111	2 371	1 855	789	754	453	53	8 386
<i>Hela riket</i>								
1987	16 691	20 692	22 689	13 515	15 108	11 209	3 687	103 591
1986	17 298	21 343	23 664	13 941	15 365	11 047	3 621	106 279
1985	17 865	22 110	24 660	14 423	15 536	10 923	3 512	109 029
1984	18 611	22 968	25 437	14 762	15 611	10 746	3 446	111 581
1983	19 407	23 616	26 156	15 039	15 702	10 580	3 388	113 888

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.4 Åkerarealen efter storleksgrupp 1987
Area of arable land in different size groups of arable land in 1987

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	646	1 811	5 301	6 658	13 645	26 287	41 255	95 603
Uppsala	738	1 928	8 119	12 177	30 943	58 471	47 382	159 758
Södermanlands	598	1 806	5 640	7 412	17 491	42 012	64 967	139 926
Östergötlands	1 223	3 460	10 483	14 768	36 993	75 902	75 336	218 165
Jönköpings	4 406	10 439	18 975	17 849	22 406	14 925	4 532	93 532
<i>Kronobergs</i>	3 761	8 907	12 992	9 652	12 342	8 156	2 119	57 929
Kalmar	2 167	6 517	15 589	17 978	33 177	35 775	21 782	132 985
Gotlands	869	2 026	6 022	9 271	23 376	29 787	11 719	83 070
Blekinge	1 482	3 789	6 243	5 615	8 652	6 877	4 232	36 890
Kristianstads	3 599	9 437	24 610	26 275	37 343	40 653	38 906	180 823
<i>Malmöhus</i>	2 352	6 428	22 392	27 835	60 607	83 153	103 526	306 293
Hallands	3 211	8 589	22 293	19 992	26 935	24 480	18 360	123 860
Göteborgs o Bohus	3 165	8 850	16 296	11 714	14 878	11 894	2 801	69 598
Älvsborgs	6 492	15 550	30 443	25 228	35 083	30 837	14 792	158 425
Skaraborgs	2 546	8 885	28 286	32 548	62 445	82 161	67 103	283 974
<i>Värmlands</i>	4 880	10 652	15 559	13 194	21 333	30 356	25 762	121 736
Örebro	1 459	3 582	8 287	10 331	20 061	39 168	32 513	115 401
Västmanlands	491	1 485	6 783	10 818	26 283	45 085	41 057	132 002
Kopparbergs	2 960	4 856	10 346	8 819	16 482	16 418	5 332	65 213
Gävleborgs	2 521	7 334	15 000	13 347	19 592	16 433	3 395	77 622
<i>Västernorrlands</i>	4 071	9 001	12 316	9 519	14 367	9 787	2 938	61 999
Jämtlands	3 479	6 485	10 546	7 951	9 471	6 514	1 389	45 835
Västerbottens	4 009	11 204	17 772	11 926	18 216	18 282	3 438	84 847
Norrbottens	2 502	5 005	7 233	6 440	9 598	11 082	3 013	44 873
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 465	6 483	27 305	34 396	70 514	100 658	111 963	353 784
» mellanbygder	3 568	10 192	31 800	40 066	81 642	90 403	70 992	328 663
» norra slättbygder	3 463	11 673	38 557	44 275	90 201	142 262	132 021	462 452
Svealands slättbygder	3 437	10 205	34 129	48 731	111 931	217 525	238 048	664 006
Götalands skogsbygder	24 437	61 408	111 712	95 354	122 884	96 480	39 806	552 081
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 714	17 560	31 481	26 538	45 132	56 052	30 348	214 825
Nedre Norrland	10 604	22 671	35 611	28 587	40 289	31 375	7 916	177 053
Övre Norrland	7 939	17 834	26 931	19 370	29 126	29 740	6 555	137 495
<i>Hela riket</i>								
1987	63 627	158 026	337 526	337 317	591 719	764 495	637 649	2 890 359
1986	65 843	162 931	352 176	348 163	601 428	753 122	624 043	2 907 706
1985	67 950	168 643	366 451	360 019	607 498	744 119	606 872	2 921 552
1984	70 607	175 355	378 240	368 507	610 962	731 234	598 228	2 933 133
1983	73 515	180 263	388 731	375 469	614 142	718 611	589 929	2 940 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

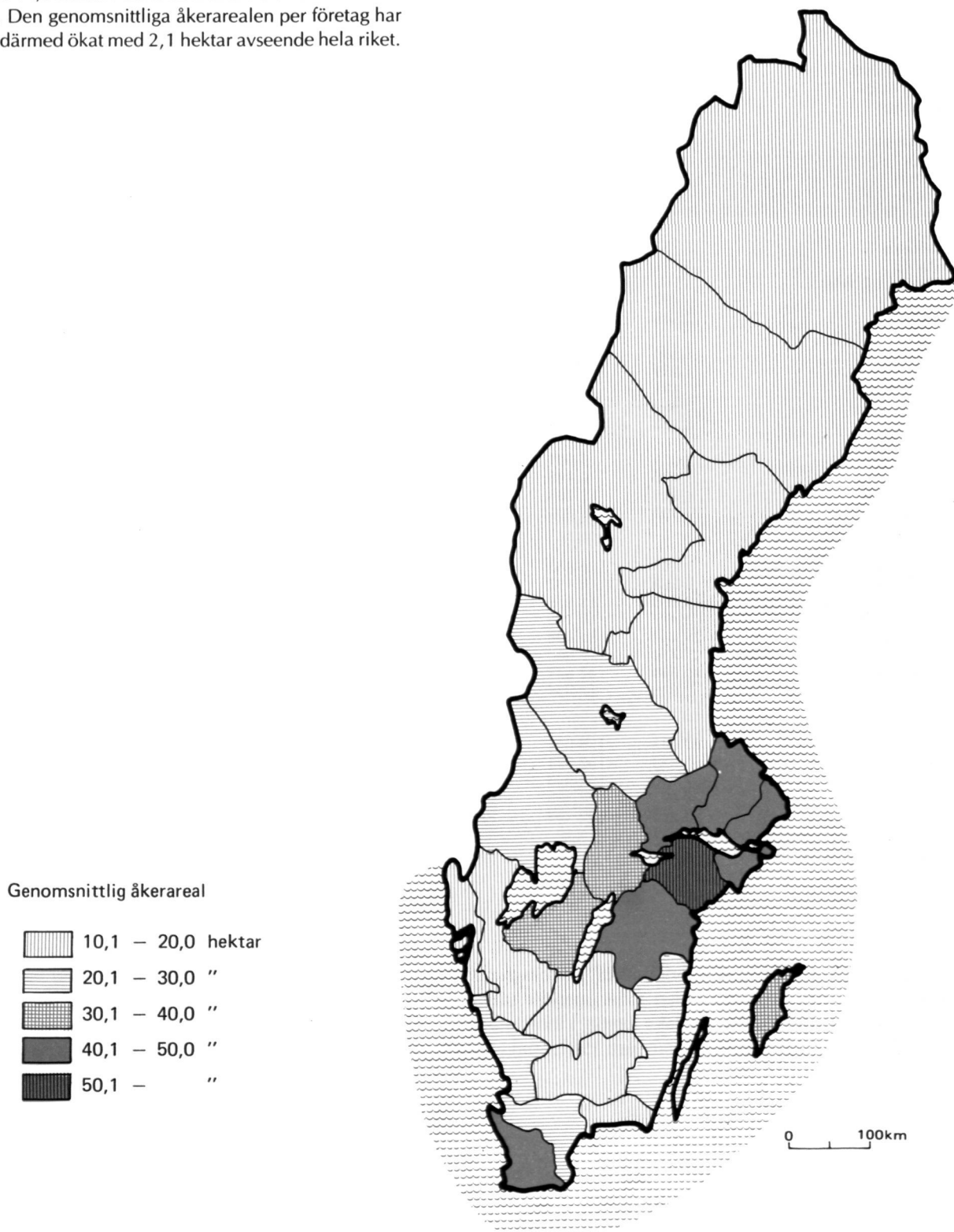
Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1987, som var ca

2,9 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för ca 1,4 miljoner hektar, dvs över 48 %. Motsvarande andel av antalet företag var 14 %. Malmöhus län följt av Skaraborgs län hade 1987 de största åkerarealerna i landet.

I figur 2.5 redovisas den genomsnittliga arealen åkermark per företag 1987. De högsta värdena noteras för Södermanlands län med 57,5 hektar, Stockholms län med 48,8, Östergötlands län med 48,6 och Västmanlands län med 48,3 hektar. Lägst ligger Jämtlands län och Kronobergs län med 14,4 hektar respektive 14,8 hektar. Genomsnitt för hela riket 1987 var 27,9 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1983 därmed ökat med 2,1 hektar avseende hela riket.

Figur 2.5 Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1987

Average areas of arable land per holding in 1987. Counties

Tabell 2.6 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

1987 har nära 80 % av dessa företag en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skånelänen finns sammanlagt 48 företag som har över 500 hektar åkermark. I resten av landet finns allt som allt 37 företag i den storleksklassen.

Tabell 2.6 Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1987

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1987

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1 – 200,0	200,1 – 300,0	300,1 – 400,0	400,1 – 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	168	36	19	7	1	231
Uppsala	226	40	8	2	6	282
Södermanlands	268	55	20	6	8	357
Östergötlands	392	53	12	3	8	468
Jönköpings	31	3	–	–	–	34
Kronobergs	13	2	–	–	–	15
Kalmar	111	16	7	1	1	136
Gotlands	68	6	2	–	1	77
Blekinge	22	4	–	1	–	27
Kristianstads	157	31	9	3	9	209
Malmöhus	322	70	18	20	39	469
Hallands	77	11	3	5	2	98
Göteborgs o Bohus	16	2	1	–	–	19
Älvsborgs	77	12	–	2	1	92
Skaraborgs	332	47	15	6	6	406
Värmlands	152	22	3	1	–	178
Örebro	151	32	11	2	1	197
Västmanlands	199	22	17	4	2	244
Kopparbergs	36	–	2	–	–	38
Gävleborgs	23	2	–	–	–	25
Västernorrlands	21	1	–	–	–	22
Jämtlands	11	–	–	–	–	11
Västerbottens	28	–	–	–	–	28
Norrbottnens	22	2	–	–	–	24
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	396	82	15	18	39	550
» mellanbygder	281	46	19	11	13	370
» norra slättbygder	670	95	27	9	12	813
Svealands slättbygder	1 100	194	73	21	16	1 404
Götalands skogsbygder	218	28	6	2	1	255
Mellersta Sveriges skogsbygder	152	19	7	2	4	184
Nedre Norrland	55	3	–	–	–	58
Övre Norrland	51	2	–	–	–	53
<i>Hela riket</i>						
1987	2 923	469	147	63	85	3 687
1986	2 877	466	136	58	84	3 621
1985	2 780	463	128	58	83	3 512
1984	2 728	453	125	57	83	3 446
1983	2 669	453	122	61	83	3 388

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.7 Antal företag efter företagarekategori 1987
Number of holdings for different categories of holder in 1987

Område; storleksgrupp	Antal företag brukade av		Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Övriga	Summa
	Enskild person	Enkelt bolag						
<i>Län</i>								
Stockholms	1 438	392	30	28	4	5	63	1 960
Uppsala	2 486	745	47	22	7	1	35	3 343
Södermanlands	1 738	584	24	42	1	2	41	2 432
Östergötlands	3 384	992	40	37	2	3	29	4 487
Jönköpings	4 248	974	87	15	2	3	36	5 365
Kronobergs	3 219	584	77	12	2	1	18	3 913
Kalmar	3 721	809	78	19	3	3	17	4 650
Gotlands	1 992	332	30	7	2	1	37	2 401
Blekinge	1 578	256	26	14	—	1	13	1 888
Kristianstads	5 623	796	85	51	4	7	99	6 665
Malmöhus	6 103	848	89	99	9	8	93	7 249
Hallands	4 319	885	93	38	2	4	61	5 402
Göteborgs o Bohus	3 410	557	116	12	1	7	42	4 145
Älvsborgs	6 581	1 448	177	17	2	2	64	8 291
Skaraborgs	6 272	1 653	97	34	7	2	79	8 144
Värmlands	4 198	1 048	195	21	2	2	14	5 480
Örebro	2 413	517	54	34	2	2	40	3 062
Västmanlands	2 074	562	34	18	1	4	39	2 732
Kopparbergs	2 532	545	140	7	1	4	14	3 243
Gävleborgs	3 258	554	86	15	4	2	29	3 948
Västernorrlands	3 206	666	123	8	1	2	56	4 062
Jämtlands	2 435	610	94	5	2	1	41	3 188
Västerbottens	3 952	901	105	7	6	1	25	4 997
Norrbottnens	1 958	498	56	6	4	2	20	2 544
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	7 019	1 107	92	117	9	11	140	8 495
» mellanbygder	8 140	1 300	120	77	7	7	124	9 775
» norra slättbygder	9 178	2 345	141	61	10	6	107	11 848
Svealands slättbygder	10 222	2 875	188	143	15	15	205	13 663
Götalands skogsbygder	24 748	5 009	597	95	10	18	204	30 681
Mellersta Sveriges skogsbygder	7 588	1 718	301	36	6	4	52	9 705
Nedre Norrland	8 709	1 830	343	25	4	6	121	11 038
Övre Norrland	6 534	1 572	201	14	10	3	52	8 386
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	13 639	2 269	665	41	3	9	65	16 691
5,1 – 10,0	16 959	2 987	598	41	5	6	96	20 692
10,1 – 20,0	18 803	3 255	417	61	14	2	137	22 689
20,1 – 30,0	11 054	2 181	120	44	9	4	103	13 515
30,1 – 50,0	11 803	2 969	113	66	7	4	146	15 108
50,1 – 100,0	7 857	2 957	53	81	16	6	239	11 209
Över 100,0	2 023	1 138	17	234	17	39	219	3 687
<i>Hela riket</i>								
1987	82 138	17 756	1 983	568	71	70	1 005	103 591
1986	84 939	17 740	2 044	493	74	67	922	106 279
1985	87 633	17 600	2 320	463	77	68	868	109 029
1984	90 259	17 479	2 415	436	77	63	852	111 581
1983	92 580	17 431	2 555	420	80	59	763	113 888

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.7 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, ca 97 %. Några större förskjutningar mellan brukningsformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden. Brukningsformen Enkelt bolag tycks dock bli vanligare och 1987 förekommer den vid ca 17 % av företagen.

Mellan 1986 och 1987 har det totala antalet företag minskat med 2 688. Den minskningen ligger hos enskilda personer och dödsbon. Övriga kategorier utom staten har ökat något under samma tid.

Tabell 2.8 Åkerarealen efter företagarekategori 1987. Hektar
Area of arable land for different categories of holder in 1987. Hectares

Område; storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	61 510	22 368	628	4 246	714	962	5 175	95 603
Uppsala	103 536	46 579	1 132	3 425	1 357	204	3 525	159 758
Södermanlands	85 400	39 623	874	8 980	210	593	4 246	139 926
Östergötlands	146 328	61 991	1 244	5 917	169	367	2 149	218 165
Jönköpings	69 094	21 195	690	878	68	285	1 322	93 532
Kronobergs	44 454	11 315	586	442	186	171	775	57 929
Kalmar	96 946	29 607	1 417	2 868	144	590	1 413	132 985
Gotlands	62 564	15 576	622	1 181	224	189	2 714	83 070
Blekinge	28 526	5 979	319	1 168	–	139	759	36 890
Kristianstads	139 658	24 783	1 761	6 546	317	634	7 124	180 823
Malmöhus	228 160	38 404	3 187	25 215	518	1 011	9 798	306 293
Hallands	89 143	24 100	1 232	4 473	97	774	4 041	123 860
Göteborgs o Bohus	54 538	11 911	1 001	327	21	287	1 513	69 598
Älvsborgs	114 391	36 553	1 707	1 667	138	283	3 686	158 425
Skaraborgs	193 091	74 019	1 872	7 169	656	484	6 683	283 974
Värmlands	85 517	30 270	2 209	2 579	162	246	753	121 736
Örebro	82 511	22 762	793	5 771	66	430	3 068	115 401
Västmanlands	86 922	35 343	948	3 078	1 163	562	3 986	132 002
Kopparbergs	49 310	12 768	1 155	704	22	457	797	65 213
Gävleborgs	61 602	12 666	905	840	136	191	1 282	77 622
Västernorrlands	45 782	13 575	964	428	40	171	1 039	61 999
Jämtlands	33 042	10 326	777	97	42	147	1 404	45 835
Västerbottens	63 750	18 548	903	171	408	171	896	84 847
Norrbottnens	30 764	12 332	396	438	191	197	555	44 873
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	257 247	51 098	2 628	26 498	547	2 177	13 589	353 784
» mellanbygder	247 395	53 658	3 522	12 728	561	659	10 140	328 663
» norra slättbygder	315 524	121 938	2 878	11 158	912	1 031	9 011	462 452
Svealands slättbygder	433 041	176 039	4 753	24 997	3 192	2 896	19 088	664 006
Götalands skogsbygder	412 563	116 047	6 111	6 925	518	1 347	8 570	552 081
Mellersta Sveriges skogsbygder	157 047	46 033	3 239	4 576	605	360	2 965	214 825
Nedre Norrland	133 787	35 049	2 661	1 114	113	707	3 622	177 053
Övre Norrland	99 935	32 731	1 530	612	601	368	1 718	137 495
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	51 897	8 770	2 499	162	11	37	251	63 627
5,1 – 10,0	129 607	22 801	4 483	312	42	49	732	158 026
10,1 – 20,0	279 668	48 454	6 079	969	209	38	2 109	337 526
20,1 – 30,0	275 451	54 891	2 967	1 126	213	101	2 568	337 317
30,1 – 50,0	460 750	117 686	4 303	2 710	261	176	5 833	591 719
50,1 – 100,0	529 953	206 450	3 498	5 865	1 165	438	17 126	764 495
Över 100,0	329 213	173 541	3 493	77 464	5 148	8 706	40 084	637 649
<i>Hela riket</i>								
1987	2 056 539	632 593	27 322	88 608	7 049	9 545	68 703	2 890 359
1986	2 102 098	619 261	27 660	79 061	7 437	9 163	63 026	2 907 706
1985	2 138 114	601 790	32 844	73 301	7 750	8 922	58 831	2 921 552
1984	2 166 676	586 499	35 325	72 207	6 423	8 079	57 924	2 933 133
1983	2 190 913	575 088	36 261	71 639	6 672	7 316	52 771	2 940 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 2.8 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. De noteringar som gjorts beträffande antal företag fördelade efter företagarekategori är giltiga också för åkerarealen.

Tabell 2.9 Antal företag efter storleksgrupp skogsmark¹ 1987
Number of holdings in different size groups of forest land in 1987

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>									
Stockholms	685	81	441	317	251	127	34	24	1 960
Uppsala	1 015	207	858	631	441	138	37	16	3 343
Södermanlands	868	109	630	358	254	120	47	46	2 432
Östergötlands	1 882	309	897	536	494	256	86	27	4 487
Jönköpings	1 162	156	1 247	1 423	983	341	40	13	5 365
Kronobergs	659	162	969	1 052	731	277	51	12	3 913
Kalmar	1 349	297	699	821	871	464	126	23	4 650
Gotlands	469	184	754	521	319	134	18	2	2 401
Blekinge	299	135	513	449	323	138	28	3	1 888
Kristianstads	3 230	929	1 460	587	351	87	11	10	6 665
Malmöhus	5 884	751	392	123	57	21	7	14	7 249
Hallands	1 956	725	1 293	810	466	135	10	7	5 402
Göteborgs o Bohus	952	755	1 462	590	282	91	13	–	4 145
Älvsborgs	1 491	812	2 911	1 754	962	292	53	16	8 291
Skaraborgs	2 833	1 516	2 417	782	392	161	25	18	8 144
Värmlands	863	351	1 467	1 161	977	491	130	40	5 480
Örebro	783	322	927	500	303	144	51	32	3 062
Västmanlands	712	133	550	537	499	248	39	14	2 732
Kopparbergs	438	95	725	778	750	369	82	6	3 243
Gävleborgs	451	174	619	669	925	790	289	31	3 948
Västernorrlands	508	345	787	645	773	649	311	44	4 062
Jämtlands	364	141	518	471	617	631	363	83	3 188
Västerbottens	441	157	845	1 142	1 327	791	244	50	4 997
Norrbottns	264	91	277	401	587	562	302	60	2 544
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	6 679	805	676	192	89	25	11	18	8 495
» mellanbygder	4 222	1 387	1 991	1 124	702	271	59	19	9 775
» norra slättbygder	4 206	2 145	3 620	1 085	506	214	48	24	11 848
Svealands slättbygder	3 942	866	3 467	2 402	1 829	808	226	123	13 663
Götalands skogsbygder	6 596	2 291	8 268	6 699	4 662	1 775	314	76	30 681
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 743	511	2 413	2 104	1 788	880	222	44	9 705
Nedre Norrland	1 323	656	1 996	1 800	2 280	1 967	870	146	11 038
Övre Norrland	847	276	1 227	1 652	2 079	1 517	647	141	8 386
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	3 960	2 460	4 960	2 658	1 598	765	243	47	16 691
5,1 – 10,0	4 680	1 878	5 705	3 918	2 825	1 236	391	59	20 692
10,1 – 20,0	6 238	1 849	5 383	4 032	3 151	1 516	446	74	22 689
20,1 – 30,0	4 084	1 022	2 763	2 219	1 992	1 062	323	50	13 515
30,1 – 50,0	4 995	1 003	2 742	2 402	2 227	1 292	386	61	15 108
50,1 – 100,0	4 111	581	1 727	1 496	1 676	1 169	369	80	11 209
Över 100,0	1 490	144	378	333	466	417	239	220	3 687
<i>Hela riket</i>									
1987	29 558	8 937	23 658	17 058	13 935	7 457	2 397	591	103 591
1986	30 358	9 210	24 467	17 557	14 176	7 528	2 397	586	106 279
1985	31 271	9 481	25 269	18 041	14 421	7 563	2 391	592	109 029
1984	32 133	9 772	26 083	18 488	14 624	7 548	2 355	578	111 581
1983	32 707	10 093	26 891	18 939	14 772	7 582	2 329	575	113 888

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 2.9 framgår att skogsmark 1987 redovisades vid över 70 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast ca 21 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var nära 90 %.

Sett över hela riket är det bland olika storleksgrupper åkermark vanligast att man har skogsmark i gruppen 5,1–10,0 hektar. I den gruppen har 1987 drygt 77 % av företagen redovisat skogsmark. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer.

Tabell 2.10 Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1987. Hektar*Area of forest land in different size groups of forest land in 1987. Hectares*

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område; storleksgrupp	Areal skogsmark inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1 – 5,0	5,1 – 25,0	25,1 – 50,0	50,1 – 100,0	100,1 – 200,0	200,1 – 400,0	Över 400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	268	6 704	12 016	18 050	17 439	8 989	25 727	89 193
Uppsala	696	12 732	23 487	30 879	18 242	10 196	31 114	127 346
Södermanlands	372	9 539	13 177	18 007	16 319	12 321	60 884	130 619
Östergötlands	932	13 118	19 993	35 446	35 341	23 169	40 861	168 860
Jönköpings	491	20 555	52 583	68 909	45 149	10 946	11 890	210 523
Kronobergs	485	15 917	38 690	52 301	36 511	12 971	10 199	167 074
Kalmar	807	10 868	31 182	63 160	64 012	33 462	25 448	228 939
Gotlands	616	11 276	19 421	22 591	18 588	4 420	1 002	77 914
Blekinge	435	7 903	16 715	22 777	17 722	7 659	7 402	80 613
Kristianstads	2 273	19 623	21 311	24 113	11 119	2 769	20 079	101 287
Malmöhus	1 592	4 682	4 230	3 738	2 740	1 924	13 648	32 554
Hallands	1 980	18 713	29 641	32 455	17 261	2 822	7 536	110 408
Göteborgs o Bohus	2 196	19 680	21 555	19 899	12 071	3 590	–	78 991
Älvsborgs	2 476	43 114	64 059	67 684	38 484	13 211	19 214	248 242
Skaraborgs	4 271	32 233	28 151	27 789	22 194	6 822	15 699	137 159
Värmlands	1 085	22 217	42 822	69 999	66 483	34 401	24 572	261 579
Örebro	978	13 124	18 166	21 528	19 854	12 940	53 153	139 743
Västmanlands	451	8 355	20 083	36 113	34 057	10 920	15 557	125 536
Kopparbergs	314	11 656	28 890	53 762	50 290	20 662	3 558	169 132
Gävleborgs	507	9 549	25 380	68 227	110 699	76 232	17 056	307 650
Västernorrlands	994	11 952	24 318	57 009	93 648	84 170	24 290	296 381
Jämtlands	387	7 867	17 596	46 308	90 840	98 978	53 303	315 279
Västerbottens	477	13 889	43 205	96 672	109 563	64 948	28 774	357 528
Norrbottnens	248	4 549	15 585	43 360	81 886	82 556	32 703	260 887
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 853	8 252	6 337	5 455	2 639	2 151	10 935	37 622
» mellanbygder	3 451	28 086	41 226	49 320	36 174	14 343	36 821	209 421
» norra slättbygder	6 084	47 870	38 603	35 088	27 876	11 665	21 947	189 133
Svealands slättbygder	2 816	51 225	88 910	129 758	109 626	60 522	142 267	585 124
Götalands skogsbygder	6 832	126 289	248 272	331 349	238 305	86 212	91 728	1 128 987
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 617	37 423	78 357	128 620	120 146	57 844	73 266	497 273
Nedre Norrland	1 875	30 542	67 691	168 571	279 729	232 779	81 204	862 391
Övre Norrland	803	20 128	62 860	152 615	216 017	175 562	85 501	713 486
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	6 965	70 800	97 150	112 472	105 321	65 418	28 684	486 810
5,1 – 10,0	5 485	83 663	143 824	200 990	169 556	104 025	35 213	742 756
10,1 – 20,0	5 252	79 657	149 763	225 988	208 315	118 967	38 704	826 646
20,1 – 30,0	2 907	41 862	82 338	143 320	145 396	85 323	35 817	536 963
30,1 – 50,0	2 734	41 732	90 570	160 204	179 457	101 813	40 063	616 573
50,1 – 100,0	1 565	26 376	56 144	123 644	163 761	98 814	54 484	524 788
Över 100,0	423	5 725	12 467	34 158	58 706	66 718	310 704	488 901
<i>Hela riket</i>								
1987	25 331	349 815	632 256	1 000 776	1 030 512	641 078	543 669	4 223 437
1986	26 033	362 158	650 107	1 017 582	1 039 581	640 536	531 571	4 267 568
1985	26 823	373 882	667 886	1 034 606	1 044 162	639 054	545 432	4 331 845
1984	27 708	386 014	684 450	1 048 362	1 042 278	630 926	537 440	4 357 178
1983	28 473	397 742	701 432	1 058 978	1 045 951	624 731	534 527	4 391 834

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.11 och 2.12.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.11 Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1981
Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1981

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åkermark							Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark ¹	Samtliga företag
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
Antal företag										
0	4 135	5 254	7 349	4 816	5 433	3 948	1 320	32 255	19 099	51 354
0,1 – 5,0	2 753	2 306	2 292	1 186	1 089	552	136	10 314	39 521	49 835
5,1 – 25,0	5 728	6 958	6 725	3 369	2 954	1 571	311	27 616	65 874	93 490
25,1 – 50,0	3 047	4 743	4 909	2 645	2 512	1 366	293	19 515	29 863	49 378
50,1 – 100,0	1 788	3 294	3 730	2 148	2 209	1 473	391	15 033	19 946	34 979
100,1 – 200,0	845	1 360	1 746	1 048	1 202	958	388	7 547	9 926	17 473
200,1 – 400,0	247	408	458	271	347	320	219	2 270	3 768	6 038
Över 400,0	45	74	67	46	61	67	226	586	1 995	2 581
Summa	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
Åkerareal, hektar										
0	15 453	40 467	110 605	120 637	213 334	269 072	225 046	994 614		
0,1 – 5,0	10 131	17 487	33 864	29 494	42 081	37 230	21 952	192 239		
5,1 – 25,0	21 600	52 562	99 130	83 680	114 358	104 974	46 446	522 750		
25,1 – 50,0	11 948	36 187	72 806	65 844	98 051	90 391	45 604	420 831		
50,1 – 100,0	6 987	25 474	55 063	53 391	86 174	99 621	60 822	387 532		
100,1 – 200,0	3 218	10 456	26 124	26 233	47 147	66 387	63 786	243 351		
200,1 – 400,0	956	3 128	6 704	6 741	13 564	22 383	42 275	95 751		
Över 400,0	178	562	997	1 147	2 453	4 855	70 618	80 810		
Summa	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878		
Skogsmarksareal, hektar										
0,1 – 5,0	7 717	6 655	6 422	3 288	2 945	1 518	399	28 944	116 958	145 902
5,1 – 25,0	82 116	102 397	100 209	50 704	44 593	24 292	4 850	409 161	891 210	1 300 371
25,1 – 50,0	111 512	173 758	182 691	98 534	93 871	51 396	10 885	722 647	1 087 267	1 809 914
50,1 – 100,0	126 104	233 336	267 640	154 233	159 015	107 661	29 017	1 077 006	1 409 042	2 486 048
100,1 – 200,0	115 527	186 890	239 746	143 749	164 988	134 490	54 996	1 040 386	1 376 101	2 416 487
200,1 – 400,0	66 972	108 073	121 846	71 676	91 396	86 512	60 906	607 381	1 023 766	1 631 147
Över 400,0	25 490	48 154	36 595	27 174	37 746	51 640	332 209	559 008	12 393 358	12 952 366
Summa	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen 1981.

Tabell 2.12 Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1981. Hektar
Area of forest land for different categories of holder in 1981. Hectares

Område	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun och allmänning	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	102 276	40 373	15 675	31 242	25 831	41 135	6 711	23 171	286 414
Uppsala	123 724	35 374	9 782	156 332	32 999	6 463	11 115	23 837	399 626
Södermanlands	165 572	24 779	15 307	50 222	34 232	14 216	7 372	25 285	336 985
Östergötlands	203 960	130 987	20 072	115 324	58 383	10 928	12 894	46 381	598 929
Jönköpings	323 370	148 984	29 870	27 335	54 994	15 688	19 762	9 834	629 837
Kronobergs	290 079	115 142	25 176	60 757	37 922	13 265	19 434	4 192	565 967
Kalmar	325 100	183 145	29 912	60 215	76 443	16 816	14 303	7 283	713 217
Gotlands	89 032	16 074	4 927	6 180	7 773	1 191	6 050	2 601	133 828
Blekinge	115 184	34 041	7 562	12 865	5 868	6 344	2 053	609	184 526
Kristianstads	160 838	39 302	11 172	16 943	23 331	5 221	6 269	8 111	271 187
Malmöhus	34 071	10 418	1 383	11 365	6 313	6 323	1 612	2 370	73 855
Hallands	147 719	49 425	12 787	11 064	16 717	8 491	7 595	3 473	257 271
Göteborgs o Bohus	99 098	24 018	9 970	7 931	12 449	13 538	3 708	4 213	174 925
Älvsborgs	341 706	133 235	37 831	48 617	37 619	21 012	15 819	19 657	655 496
Skaraborgs	160 638	61 641	11 920	19 134	46 004	6 798	16 697	12 687	335 519
Värmlands	404 360	231 267	69 182	480 802	41 976	24 326	35 496	11 420	1 298 829
Örebro	143 291	59 209	10 243	156 080	149 450	10 808	15 094	19 676	563 851
Västmanlands	126 231	46 645	9 877	63 098	96 212	13 156	9 282	16 205	380 706
Kopparbergs	436 341	201 092	129 860	658 683	264 604	26 347	18 040	206 911	1 941 878
Gävleborgs	427 705	142 355	37 040	628 088	107 027	22 709	26 076	49 257	1 440 257
Västernorrlands	490 289	170 491	60 368	764 301	117 863	19 180	23 546	19 604	1 665 642
Jämtlands	610 620	335 664	114 914	1 268 342	286 051	23 057	44 396	20 726	2 703 770
Västerbottens	772 643	341 787	79 183	775 453	986 699	29 313	17 578	125 356	3 128 012
Norrbottens	664 934	332 796	128 857	433 349	2 084 653	17 404	14 515	325 200	4 001 708
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	37 965	10 404	3 283	8 044	4 695	2 895	1 522	1 759	70 567
» mellanbygder	234 440	61 885	13 048	34 726	31 452	10 033	12 323	5 710	403 617
» norra slättbygder	209 283	83 132	15 176	21 681	40 430	14 510	16 134	19 459	419 805
Svealands slättbygder	635 826	198 982	60 383	298 048	150 395	87 447	38 448	90 192	1 559 721
Götalands skogsbygder	1 693 016	729 461	153 354	255 687	263 229	93 864	88 697	71 177	3 348 485
Mellersta Sveriges skogsbygder	706 033	283 544	91 785	842 448	345 254	42 745	51 503	64 172	2 427 484
Nedre Norrland	1 545 403	709 231	266 753	2 469 098	346 956	63 502	93 333	177 011	5 671 287
Övre Norrland	1 696 815	831 605	279 088	1 933 990	3 429 002	58 733	53 457	558 579	8 841 269
<i>Hela riket</i>	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.12 framgår skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier 1981.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo skiljer sig inte särskilt mycket mellan olika delar av landet. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken endast i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och bruksförhållanden publiceras årligen i SM serie J, senast 1984:4.1, 1984:4.2, J 30 SM 8501, J 10 SM 8501, J 30 SM 8601, J 10 SM 8601, J 30 SM 8701, J 10 SM 8701, J 30 SM 8801 och J 10 SM 8801.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov publiceras löpande fr o m LBR 1984. Dessa uppgifter – typologidata, se faktarutan här nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företags arbetsbehov ett nytt mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar dessa mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Resultat

Som framgår av tabell 2.13 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 18 000 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), ca 42 000 är husdjursföretag (där nötkreaturföretagen dominerar) och endast knappt 10 000 är blandföretag med övervikt för husdjursskötsel.

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t ex att mjölkkor dominerar klart inom nötkreatursföretagen (ca 27 000 mjölkföretag finns i Sverige) och att svinföretagen är vanligast av företagen med övriga husdjur (ca 1 900).

Närmare 35 000 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – ca 33 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela mycket liten roll för brukarens försörjning.

Tabell 2.13 Antal företag efter driftsinriktning 1987
Number of holdings by type of farming in 1987

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	15 433
Trädgårdsväxter	1 692
Växtodling, blandat	874
Summa växtodling	7 999
Nötkreatur	34 605
Andra husdjur	3 413
Husdjursskötsel, blandat	3 705
Summa husdjursskötsel	41 723
Blandat jordbruk, mest växtodling	3 880
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	5 727
Summa blandat jordbruk	9 607
Småbruk ¹	34 579
Summa	103 908 ²

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Innefattar företag med minst 2,1 hektar åkermark, betydande trädgårdssodling eller stora djurbesättningar.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning
- arbetsbehov i jordbruket
- arbetsbehov i skogsbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs arealer, grödor och husdjur. På basis av dessa uppgifter, och med utnyttjande av standardtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur får man en bild av dels företagets totala arbetsbe-

hov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av standardtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan t ex arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl a mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktningsklass krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t ex ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av klasssystem för olika driftsinriktningar, normtid för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar m m. Dessa moment beskrivs i bl a J 30 SM 8803. Rapporter från lantbrukets företagsregister 1987. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 11 juni 1987. Typologidata.

Tabell 2.14 Andelen företag efter driftsinriktning länsvis 1987
Percentage of holdings by type of farming and county in 1987

Län	Andel med resp driftsinriktning, procent				Antal företag Totalt
	Växt- odling	Husdjurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
Stockholms	36	27	12	25	1 964
Uppsala	34	33	14	19	3 347
Södermanlands	29	37	13	21	2 442
Östergötlands	31	41	12	16	4 523
Jönköpings	3	65	3	29	5 376
Kronobergs	3	58	3	36	3 921
Kalmar	11	60	8	21	4 672
Gotlands	15	49	17	18	2 408
Blekinge	14	45	13	28	1 909
Kristianstads	19	46	15	20	6 710
Malmöhus	38	28	19	15	7 290
Hallands	10	53	11	26	5 440
Göteborgs o Bohus	9	38	8	45	4 147
Älvsborgs	10	43	6	41	8 305
Skaraborgs	24	35	12	29	8 167
Värmlands	16	23	6	55	5 485
Örebro	30	28	9	33	3 068
Västmanlands	44	22	11	23	2 735
Kopparbergs	13	32	6	49	3 245
Gävleborgs	11	35	6	48	3 950
Västernorrlands	6	36	4	54	4 065
Jämtlands	6	40	3	51	3 190
Västerbottens	6	40	4	50	5 002
Norrbottens	11	34	3	52	2 547
Hela riket	18	40	9	33	103 908

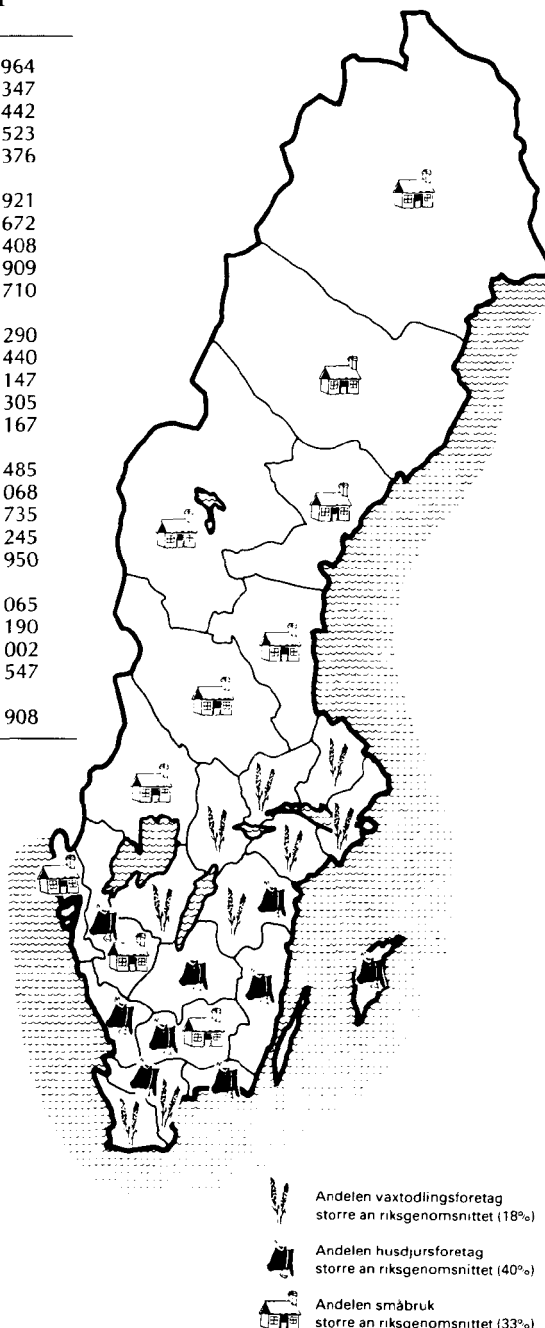
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.14 och diagram 2.15 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I norra Sverige – ned till Kopparbergs län – är nästan hälften av jordbruket småbruk, medan övriga företag är husdjursföretag. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland.

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands, Örebro och Östergötlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

I södra Sverige finns å ena sidan län som Malmöhus län, med en hög andel växtodlingsföretag och landets lägsta andel småbruk. Å andra sidan finns också skogslän som Jönköpings och Kronobergs län, med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag men i jämförelse med grannlänen hög andel småbruk. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Diagram 2.15 Karakteristisk driftsinriktning i länen 1987
Characteristic type of farming in the counties in 1987

Redovisning av företagens arbetsbehov i jord- och skogsbruket sker för tre riksområden.

Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygder

Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige

Se också bilaga 2.

Företagens arbetsbehov

Som framgår av tabell 2.16 och diagram 2.17 har mer än hälften av de svenska jordbruksföretagen, 55 000, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltid jordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbrukare vid 1 600 standardtimmar får man antalet heltidsjordbruk till ca 35 000. Endast ca 6 900 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att lejt arbete kan antas spela någon större roll på företaget.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t ex 42 % i riksområde 1 jämfört med 30 % i riksområde 2 och 22 % i riksområde 3. Också skillnader mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen uppvisar många företag med arbetsbehov över 1 600 timmar, medan förhållandet är det motsatta för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Tabell 2.16 Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1987

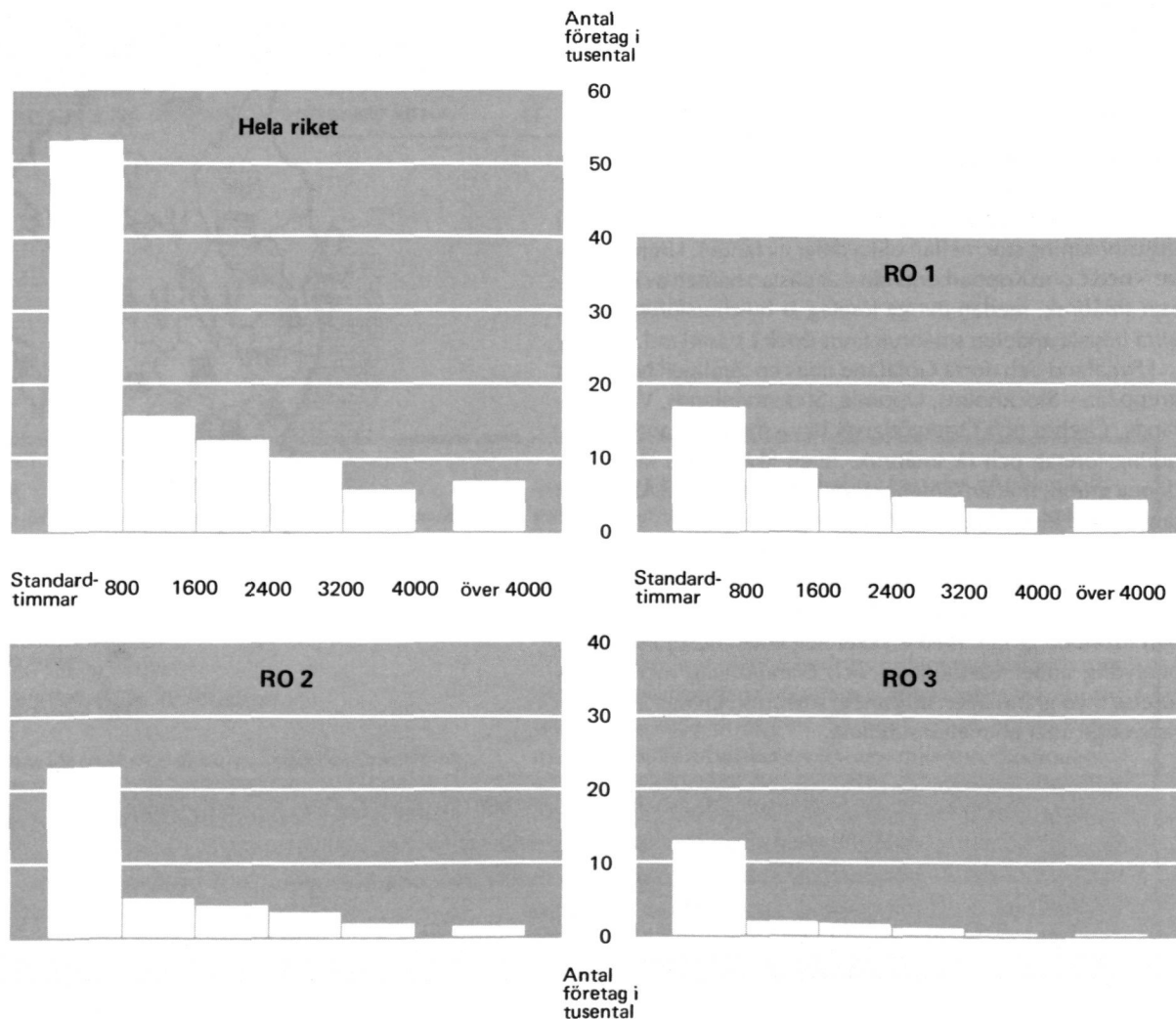
Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1987

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	Samtliga
– 799	7 938	7 455	3 154	34 579	53 126
800–1 599	5 384	7 773	2 728	–	15 885
1 600–2 399	1 979	8 712	1 715	–	12 406
2 400–3 199	988	7 930	897	–	9 815
3 200–3 999	478	4 817	471	–	5 766
4 000–	1 232	5 036	642	–	6 910
Samtliga	17 999	41 723	9 607	34 579	103 908

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 2.17 Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1987

Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1987

Arbetsbehovet i skogsbruket

Arbetsbehovet i skogsbruket framgår av tabell 2.18. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att mycket av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för de flesta svenska jordbruksföretagen. 400 standardtimmar eller mer i skogsbruket – vilket motsvarar ungefär 50 hektar skog i Svealand uppnås således av endast 22 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs ca 23 000 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t ex andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så lågt som 12 %. I riksområde 2 har 28 % ett arbetsbehov av minst 400 timmar i skogen och i riksområde 3 ligger 37 % av företagen över denna gräns.

Tabell 2.18 Antal företag efter arbetsbehovet i skogsbruket vid jordbruksföretag 1987

Labour requirement in forestry at agricultural holdings in 1987

Arbetsbehov (standardtim.)	Riksområde ¹			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
–199	32 832	19 135	7 184	59 151
200–399	6 060	10 194	5 142	21 396
400–799	3 619	8 141	4 461	16 221
800–	1 478	3 008	2 654	7 140
Samtliga	43 989	40 478	19 441	103 908

1) Se faktaruta sid 25.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förändringar i företagens struktur

Den årligen återkommande insamlingen av uppgifter till lantbruksregistret ger bl a underlag för att studera förändringar i företagen i olika avseenden.

I detta avsnitt redovisas förskjutningar mellan olika klasser av företag efter ägande- och arrendeförhållanden (brukningsform) och efter åkerarealens storlek samt orsakerna till dessa förskjutningar mellan 1986 och 1987. I kapitel 9 (tabell 9.12) redovisas förskjutningar mellan klasser av företag efter ko-besättningsstorlek.

Bearbetningen görs för företag med mer än 2 hektar åkermark (varav minst 0,3 hektar utnyttjad åkermark) ett av åren. De här presenterade tabellerna avser alltså företag med mer än 2 hektar åkermark 1986 och/eller 1987. Detta innebär att företag som minskar sin areal till högst 2,0 hektar åker betraktas som nedlagda medan företag som ökar sin areal till över 2,0 hektar åker räknas som nybildade.

Resultat

Av tabell 2.19 framgår att ca 4 400 företag lades ned mellan 1986 och 1987. Under samma period nybildades ca 1 600 företag, vilket gav en nettominskning om drygt 2 800 företag.

Tabell 2.20 ger en storleksgruppering efter åkerareal för såväl nedlagda företag (efter storleken året före nedläggningen, dvs 1986), nybildade företag (för 1987) som bestående företag (båda åren).

Av tabellen framgår att de flesta nedlagda företagen varit små. Samma tendens, men inte så markerad, finns bland de nybildade företagen. Av de bestående företagen (ca 102 000) ligger drygt 94 % kvar i samma storleksklass båda åren. Bland de företag som bytt storleksklass har fler (ca 4 900) ökat i storlek än som minskat i storlek (ca 3 000).

Tabell 2.21 visar att utarrendering är den vanligaste or-

saken till att företag upphör (minskar sin åkerareal till noll). På motsvarande sätt är återlämnande av arrende eller utarrendering de vanligaste orsakerna till att företag minskar åkerarealen. Den vanligaste orsaken till att företag ökat sin andel är tillarrendering.

Jämförbarhet

Vid bearbetningen klassificeras företagen efter åkerarealens storlek enligt uppgifterna i ägoslagsredovisningen. I övrig statistik från lantbruksregistret görs denna klassificering efter uppgifterna i grödredovisningen (se bilaga 3). Mellan dessa arealuppgifter tillåts en mindre differens. Genom att uppgifterna i ägoslagsredovisningen används, elimineras effekten av en del smärre "skenförändringar" mellan åren i åkerarealens storlek, som beror på att jordbrukarna ej alltid lämnar exakt samma uppgifter om grödarealens storlek två på varandra följande år, även om arealen i realiteten skulle vara oförändrad.

Klassificeringen av företagen efter brukningsform görs enligt ägande- och arrendeförhållanden på fastigheter med åkermark inom företaget. Klassificeringen i övrig statistik från lantbruksregistret baseras däremot på samtliga fastigheter som ingår i företaget.

Nämnda skillnader i bearbetningsmetoder medför, att här redovisade uppgifter om antal företag efter brukningsform respektive storleksgrupp skiljer sig något från motsvarande uppgifter i övrig statistik från lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om förändringar i jordbruksföretagen redovisas årligen i SM serie J, senast 1984:4.5, J 30 SM 8502, J 30 SM 8602, J 30 SM 8702 och J 30 SM 8802.

Tabell 2.19 Antal företag efter bruksform 1986 och 1987
Number of holdings by type of holding in 1986 and 1987

Storleksgrupp, bruksform år 1986	Storleksgrupp, bruksform år 1987				Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar Helt ägda	Helt arrenderade	Delvis ägda, delvis arrenderade	
Högst 2,0 hektar åkermark	–	956	514	170	1 640
Mer än 2,0 hektar åkermark					
Helt ägda	2 793	46 879	393	1 009	51 074
Helt arrenderade	1 026	358	15 789	395	17 568
Delvis ägda, delvis arrenderade	578	1 313	291	35 540	37 722
Summa	4 397	49 506	16 987	37 114	108 004

Källa: SCB, lantbruksregistret 1986 och 1987 (totalundersökningar).

Tabell 2.20 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1986 och 1987
Number of holdings by size groups of arable land in 1986 and 1987

Storleksgrupp, hektar åkermark år 1986	Storleksgrupp, hektar åkermark 1987								Summa
	0,0 – 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
0,0 – 2,0	–	574	545	280	111	73	41	16	1 640
2,1 – 5,0	1 547	15 476	300	66	15	3	1	1	17 409
5,1 – 10,0	1 215	574	19 006	474	52	13	4	–	21 338
10,1 – 20,0	850	144	671	21 182	637	117	26	4	23 631
20,1 – 30,0	324	22	86	528	12 276	667	49	–	13 952
30,1 – 50,0	254	13	20	106	395	13 922	637	14	15 361
50,1 – 100,0	156	3	8	22	38	287	10 344	199	11 057
Över 100,0	51	1	1	2	1	4	102	3 454	3 616
Summa	4 397	16 807	20 637	22 660	13 525	15 086	11 204	3 688	108 004

Källa: SCB, lantbruksregistret 1986 och 1987 (totalundersökningar).

Tabell 2.21 Antal företag efter åkerarealens storlek år 1986 och typ av förändring mellan år 1986 och 1987. Upphörda och samtliga företag
Number of holdings by size of arable land in 1986 and type of change between 1986 and 1987. Discontinued and all holdings

Typ av företag, år 1987; förändring	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1986								Summa
	Högst 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
<i>Upphörda företag</i>									
Totalt	–	883	871	725	302	242	151	49	3 223
Därav upphörda på grund av									
försäljning	–	57	60	75	31	35	19	10	287
utarrendering	–	488	542	392	121	98	44	10	1 695
återlämnande av arrende	–	179	199	220	138	104	86	29	955
nedläggning av åker	–	131	46	16	3	1	–	–	197
annan orsak	–	8	9	6	3	1	–	–	27
<i>Samtliga företag</i>									
Totalt	1 640	17 409	21 338	23 631	13 952	15 361	11 057	3 616	108 004
Därav större areal på grund av									
köp, arv, gåva	379	76	67	148	132	215	135	46	1 198
tillarrendering	516	188	521	1 089	990	1 322	930	306	5 862
återtagande av arrende	254	121	117	140	58	77	54	42	863
nyodling av åkermark	15	65	96	114	95	123	96	52	656
annan orsak (ökning)	42	123	138	155	103	145	99	63	868
Därav mindre areal på grund av									
försäljning	1	78	98	117	52	61	48	28	483
utarrendering	5	623	886	793	293	241	163	66	3 070
återlämnande av arrende	7	306	693	1 374	930	1 131	935	367	5 743
nedläggning av åkermark	7	291	292	223	156	175	168	82	1 394
annan orsak (minskning)	13	98	148	183	104	157	154	60	917

Källa: SCB, lantbruksregistret 1986 och 1987 (totalundersökningar).

Strukturutvecklingen i framtiden

Den statistik över strukturförändringar som presenterades i föregående avsnitt kan läggas till grund för framskrivningar av strukturutvecklingen under den närmaste framtiden. Som grund för framskrivningarna ligger en modell för utvecklingen, se vidstående faktaruta. I princip antar man vid sådana framskrivningar att den utveckling som kunnat observeras under de senaste åren – i det här fallet åren 1979–1984 – fortsätter i samma riktning och med samma styrka.

Det bör speciellt understrykas att vid framskrivningen har inga försök gjorts att t ex bedöma hur förändringsmönstret kan komma att påverkas till följd av agerandet från politiker, företagare, konsumenter etc. Vad som presenteras är alltså inte någon prognos, utan ett slags "nollalternativ" som anger vad som händer om nuvarande utvecklingsmönster består.

Resultat

Om nuvarande utveckling fortsätter, skulle antalet jordbruksföretag minska från ca 112 000 år 1984 till ca 101 000 år 1990, till ca 93 000 år 1995 och till ca 86 000 år 2000. Detta innebär att före år 1995 skulle ungefär vart sjätte jordbruk läggas ned och före år 2000 nästan vart fjärde företag.

Utvecklingsmönstret varierar på ett relativt komplicerat sätt med företagsstorlek, region och bruksform. Av tabell 2.22 framgår således att de små företagen minskar i antal betydligt snabbare, medan de stora företagen – över 50 hektar åkermark – t o m ökar i antal.

Modellen bakom framskrivningarna

Den modell som används vid framskrivningarna är relativt komplicerad; se under *Annan publicering* på nästa sida för hänvisning till mer utförliga beskrivningar av denna.

I korthet bygger modellen på s k övergångsmatriser, som anger hur stor andel av företagen inom resp storleksgrupp som har oförändrad åkerareal, som ökar eller minskar eller helt upphör. Utifrån data för den senaste femårsperioden uppskattas sedan sannolikheten för att byta storleksgrupp eller läggas ned för olika slag av företag (olika storlek på åkerarealen, olika delar av landet, olika bruksformer).

När dessa sannolikheter tillämpas på ett visst års verkliga strukturförhållanden och kompletteras med antaganden om nybildade företag kan beräkningar göras för nästkommande år. Processen kan sedan upprepas för ytterligare ett år osv. Naturligtvis blir resultaten osäkrare ju längre tid framskrivningen avser.

Tabell 2.22 Framskrivning av antalet jordbruksföretag i olika storleksklasser för åren 1984–2000

Projections of the number of holdings in different size classes for the years 1984–2000

Storleksgrupp, hektar åkermark	1984	Framskrivna antal			Procentuell förändring 1984–2000
		1990	1995	2000	
2,1– 5,0	18 811	16 108	14 160	12 451	–34
5,1– 10,0	22 878	19 378	16 969	14 944	–35
10,1– 20,0	25 363	21 880	19 460	17 410	–31
20,1– 30,0	14 745	13 309	12 272	11 327	–23
30,1– 50,0	15 600	15 180	14 750	14 273	–8
50,1–100,0	10 744	11 378	11 703	11 871	+10
100,1–	3 443	3 752	3 973	4 165	+21
Samtliga	111 584	100 985	93 287	86 441	–23

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

De regionala variationerna illustreras av tabell 2.23. Man skall vid studiet av denna tabell komma ihåg att storleksstrukturen varierar mycket mellan länen och att denna variation påverkar totalsiffrorna för länet. Den relativt måttliga nedgången för Stockholms län beror således till viss del på att länet i utgångsläget har en relativt stor andel stora företag.

I Götalands slättbygder är minskningen kraftig (ca 25 %) bland företag upp till 30 ha åkermark. Ökningen bland företag över 50 ha ligger på ungefär samma nivå som för riket som helhet, ca 10 %.

Svealands slättbygder uppvisar ett annat mönster med lägre minskningstakt bland de allra minsta företagen och även lägre ökningstakt bland de största företagen.

I skogsbygdena och i norra Sverige är minskningstakten bland företag under 10 ha ännu snabbare än i slättbygdena. De medelstora företagen i dessa bygder uppvisar däremot en lägre minskningstakt – i vissa fall t o m en ökning. För de stora företagen, vilka här är relativt få i utgångsläget, är tillväxttakten ungefär dubbelt så hög som för riket i sin helhet.

Annan publicering

Rapporter från lantbrukets företagsregister 1984. Framskrivningar av strukturutvecklingen till år 2000. Antal företag efter åkerareal, brukningsform och region. SCB. J 30 SM 8504.

Tabell 2.23 Framskrivna förändringar av antalet jordbruksföretag mellan 1984 och 1995 per län och storleksklass åkermark. Procent

Projected changes in the number of holdings by county and size group of arable land. Per cent

Område	Storleksgrupp, hektar åker				Totalt
	2–10	10–30	30–50	50–	
<i>Län</i>					
Stockholms	–18	–25	–13	+ 4	–13
Uppsala	– 8	–26	–20	+ 7	–13
Södermanlands	–16	–24	–15	± 0	–12
Östergötlands	–17	–18	–10	– 4	–12
Jönköpings	–27	–17	+ 6	+38	–18
Kronobergs	–30	–14	+21	+41	–19
Kalmar	–23	–19	– 6	+ 9	–15
Gotlands	–23	–20	–13	+ 8	–13
Blekinge	–31	–18	+ 8	+25	–19
Kristianstads	–27	–24	+ 1	+15	–17
Malmöhus	–25	–25	–10	+ 8	–15
Hallands	–27	–24	+ 1	+31	–18
Göteborgs o Bohus	–28	–17	+ 9	+29	–18
Älvsborgs	–28	–19	+ 5	+29	–18
Skaraborgs	–22	–23	–10	+12	–14
Värmlands	–26	–18	– 1	+14	–17
Örebro	–19	–28	–11	+ 4	–14
Västmanlands	– 4	–27	–19	+ 7	–12
Kopparbergs	–26	–18	– 7	+20	–17
Gävleborgs	–18	–22	+ 4	+20	–15
Västernorrlands	–26	–16	+ 6	+27	–19
Jämtlands	–28	–18	+ 7	+33	–20
Västerbottens	–27	–23	– 7	+32	–21
Norrbottnens	–31	–19	– 3	+ 8	–22
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	–28	–27	–10	+11	–15
» mellanbygder	–23	–23	– 9	+12	–15
» norra slättbygder	–23	–23	– 9	+ 7	–14
Svealands slättbygder	–14	–26	–17	+ 5	–13
Götalands skogsbygder	–27	–17	+ 9	+22	–18
Mellersta Sveriges skogsbygder	–22	–19	– 2	+13	–16
Nedre Norrland	–25	–18	+ 8	+20	–18
Övre Norrland	–30	–21	– 5	+24	–22
<i>Hela riket</i>	–25	–21	– 5	+10	–16

Källa: SCB, J 30 SM 8504.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om totalbefolkningen enligt folk- och bostadsräkningen. Från denna har också hämtats resultat över förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas från andra källor om arbetslösheten inom jordbruk och skogsbruk. Andra uppgifter som presenteras gäller jordbrukarnas åldersfördelning och arbetsinsatserna i jordbruket. Avbytarverksamhetens omfattning och arbetsskador inom jordbruket belyses också.

Kapitel 3 innehåller avsnitt om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbetande och arbetslöshet
- Företagarnas åldersfördelning
- Arbetsvolym
- Avbytarverksamhet
- Arbetsskador

Totalbefolkning

Folk- och bostadsräkningar genomförs av SCB med i regel fem års intervall. Underlaget till den demografiska statistiken hämtas från SCBs register över totalbefolkningen (RTB). Uppgifterna från folk- och bostadsräkningen avser 1985. Genomräkningarna t o m 1980 har också insamlats och redovisats bl a uppgifter om befolkningens fördelning på tätort och glesbygd.

Resultat

I tabell 3.1 redovisas totala folkmängden 1985.

I tabell 3.2 på nästa sida redovisas folkmängden 1965, 1970, 1975 och 1980 fördelad på glesbygd och tätort för riket.

I diagram 3.3 redovisas totala folkmängden och antal tätortsboende åren 1900–1980.

1980 var 16,9 % av befolkningen bosatta i glesbygd (18,0 % av männen och 15,8 % av kvinnorna). Andelen av befolkningen som bor i glesbygd har varit stadigt sjunkande under en lång period. Under den senaste femtonårsperioden (1965–1980) har andelen sjunkit från 22,6 % till 16,9 %. Det betyder i absoluta tal att ungefär 1,4 miljoner innevånare bor i glesbygd och 6,9 miljoner i tätorter.

Annan publicering

SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975, 1980 och 1985. För 1980 återfinns demografiska uppgifter i del 3.1, 3.2 och 3.3.

Som tätort räknas alla hussamlingar med minst 200 invånare, såvida avstånden mellan husen normalt inte överstiger 200 meter. Övriga områden hänförs till glesbygd. Tätortsavgränsningen utförs huvudsakligen på ekonomiska kartor.

Tabell 3.1 Folkmängden 1985
The population 1985

Område	Hela folkmängden		Summa
	Män	Kvinnor	
<i>Län</i>			
Stockholms	763 347	814 249	1 577 596
Uppsala	124 205	127 549	251 754
Södermanlands	124 429	125 456	249 885
Östergötlands	194 865	198 803	393 668
Jönköpings	149 243	151 649	300 892
Kronobergs	87 467	86 558	174 025
Kalmar	118 883	119 523	238 406
Gotlands	28 042	28 138	56 180
Blekinge	75 375	75 680	151 055
Kristianstads	139 334	141 182	280 516
Malmöhus	365 192	385 102	750 294
Hallands	119 729	120 361	240 090
Göteborgs o Bohus	351 516	364 315	715 831
Älvsborgs	212 585	214 184	426 769
Skaraborgs	134 979	135 551	270 530
Värmlands	138 522	140 981	279 503
Örebro	133 089	137 295	270 384
Västmanlands	127 955	126 903	254 858
Kopparbergs	141 565	142 464	284 029
Gävleborgs	143 927	145 525	289 452
Västernorrlands	130 816	131 739	262 555
Jämtlands	67 638	66 523	134 161
Västerbottens	122 583	122 719	245 302
Norrbottens	133 081	129 362	262 443
<i>Hela riket</i>			
1985	4 128 367	4 231 811	8 360 178
1980	4 122 194	4 198 238	8 320 432
1975	4 081 820	4 126 724	8 208 544
1970	4 033 937	4 042 966	8 076 903
1965	3 879 772	3 886 209	7 765 981

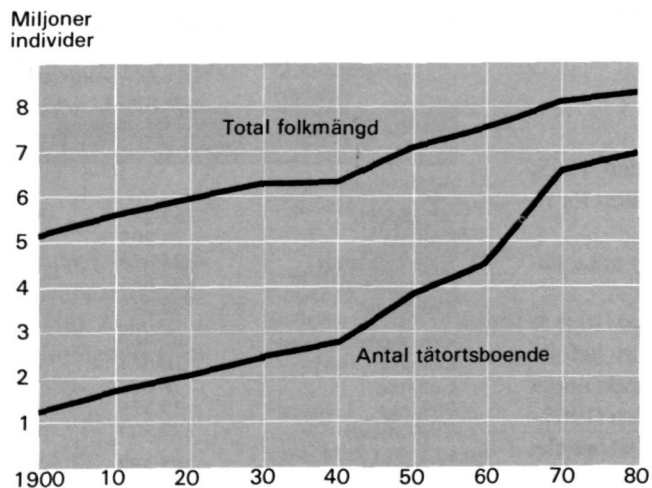
Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1985 (totalundersökning).

Tabell 3.2 Folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 1965–1980. Hela riket
Distribution of the population by rural and built-up areas in 1965–1980. The whole country

Område	Glesbygd			Tätort			Hela folkmängden			Folkmängd i glesbygd i % av hela folkmängden			
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	1980	1975	1970	1965
<i>Hela riket</i>													
1980	743 669	663 279	1 406 948	3 378 525	3 534 959	6 913 484	4 122 194	4 198 238	8 320 432	16,9	.	.	.
1975	754 307	664 805	1 419 112	3 327 513	3 461 919	6 789 432	4 081 820	4 126 724	8 208 544	.	17,3	.	.
1970	801 841	700 129	1 501 970	3 232 096	3 342 837	6 574 933	4 033 937	4 042 966	8 076 903	.	.	18,6	.
1965	934 247	820 239	1 754 486	2 945 525	3 065 970	6 011 495	3 879 772	3 886 209	7 765 981	.	.	.	22,6

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1980 (totalundersökning).

Diagram 3.3 Folkmängden 1900–1980 fördelad på tätort och glesbygd
Urban and rural population 1900–1980

Förvärvsarbete

Uppgifter om förvärvsarbete i jordbruket erhålls från flera olika källor.

Här nedan redovisas uppgifter från folk- och bostadsräkningen år 1985 om antal förvärvsarbete i vissa näringsgrenar.

SCB utför månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Genom dessa erhålls information om antal förvärvsarbete, arbetslösa m m inom olika näringsgrenar.

Till lantbruksregistret har årligen t o m 1981 insamlats uppgifter för jordbrukets vidkommande om bl a antal sysselsatta.

Fr o m 1980 görs vidare särskilda kvartalsvisa urvalsundersökningar baserade på lantbruksregistret. Dessa kallas jordbrukets arbetskraft (JAK).

Slutligen redovisas uppgifter om antal lantarbetare utifrån SCBs statistik över löner för lantarbetare.

Folk- och bostadsräkningen

Tabell 3.4 visar antal förvärvsarbete inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1985. Resultaten avser förvärvsarbete över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i september.

Resultat

1985 var 213 200 personer sysselsatta inom jordbruk med binärningar, varav 87 800 inom jordbruk. Detta innebär 5,0 % respektive 2,1 % av samtliga förvärvsarbete. Den största andelen sysselsatta i jordbruk noteras för Gotlands län med 8,0 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,2 %.

Tabell 3.4 Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk med binärningar 1985

Employed economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1985

Område	Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m m				Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m m i procent av samtliga förvärvsarbete			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav Jordbruk	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav Jordbruk
<i>Län</i>								
Stockholms	4 578	2 005	6 583	2 144	1,0	0,5	0,8	0,2
Uppsala	4 890	2 001	6 891	3 252	7,2	3,2	5,3	2,5
Södermanlands	4 527	1 738	6 265	2 958	6,8	2,9	5,0	2,4
Östergötlands	7 981	2 738	10 719	5 330	7,5	2,9	5,3	2,7
Jönköpings	7 482	3 380	10 862	4 364	9,0	4,8	7,0	2,8
Kronobergs	5 734	2 180	7 914	3 173	11,8	5,4	8,9	3,6
Kalmar	8 101	3 081	11 182	5 162	12,7	5,8	9,5	4,3
Gotlands	3 048	1 214	4 262	2 322	19,7	9,0	14,8	8,0
Blekinge	3 456	1 058	4 514	1 827	8,6	3,2	6,1	2,5
Kristianstads	9 303	3 785	13 088	6 670	12,4	6,0	9,5	4,9
Malmöhus	10 888	4 887	15 775	8 268	5,5	2,7	4,2	2,2
Hallands	7 444	3 224	10 668	5 145	11,2	5,7	8,7	4,2
Göteborgs o Bohus	4 872	1 633	6 505	2 582	2,5	0,9	1,8	0,7
Älvsborgs	9 614	3 790	13 404	5 872	8,1	3,7	6,1	2,7
Skaraborgs	9 872	4 000	13 872	7 425	13,2	6,4	10,1	5,4
Värmlands	7 709	2 965	10 674	3 346	10,3	4,5	7,6	2,4
Örebro	4 882	1 702	6 584	2 637	6,9	2,7	4,9	2,0
Västmanlands	4 083	1 544	5 627	2 805	5,8	2,6	4,3	2,2
Kopparbergs	5 989	2 337	8 326	2 151	8,0	3,7	6,0	1,6
Gävleborgs	5 947	2 160	8 107	2 652	7,7	3,3	5,7	1,9
Västernorrlands	5 247	2 035	7 282	1 970	7,5	3,4	5,6	1,5
Jämtlands	5 697	1 769	7 466	1 918	16,0	5,7	11,2	2,9
Västerbottens	6 781	2 309	9 090	2 575	10,3	4,0	7,3	2,1
Norrbottnens	6 155	1 422	7 577	1 300	8,7	2,3	5,7	1,0
<i>Hela riket</i>								
1985	154 280	58 957	213 237	87 848	6,8	2,9	5,0	2,1
1980	151 986	54 364	206 350	138 805	7,1	3,4	5,5	3,7
1975	177 833	49 918	227 751	144 114	8,2	3,6	6,4	4,1
1970	220 970	55 535	276 505	186 807	10,0	4,6	8,1	5,5
1965 ¹	315 042	92 518	407 560	332 139	13,8	8,0	11,8	9,6

1) Inklusive personer under 16 år.

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1985 (totalundersökning).

I tabell 3.5 redovisas antalet sysselsatta inom jordbruk med binärningar enligt folk- och bostadsräkningen 1985 fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjurskötsel helt dominerande med 41 % av antalet sysselsatta.

Annan publicering

Uppgifter om förvärvsarbetande inom olika verksamhetsgrenar redovisas i SCB, Folk- och bostadsräkningen 1960, 1965, 1970, 1975, 1980 och 1985.

Tabell 3.5 Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruket 1985
Number of employed economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1985

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa		
			1985	1980	1975
Jordbruk och jakt					
<i>Jordbruk och trädgårdsodling</i>					
Åkerbruk, husdjurskötsel	79 908	7 940	87 848	138 805	144 114
Trädgårdsodling	7 778	2 930	10 708	15 284	22 247
Renskötsel	600	77	677	624	509
Pälsdjurskötsel	753	196	949	851	761
Annan djurskötsel	142	107	249	340	294
Summa	89 181	11 250	100 431	155 904	167 925
<i>Tjänster inom jordbruk</i>	3 729	2 635	6 364	4 395	5 085
<i>Jakt och viltvård</i>	9	5	14	63	97
Summa	92 919	13 890	106 809	160 362	173 107
Skogsbruk	35 508	5 897	41 405	41 938	50 729
Fiske	2 766	111	2 877	3 915	5 383
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					
1985	154 280	58 957	213 237	.	.
1980	151 986	54 364	.	206 350	.
1975	177 833	49 918	.	.	227 751

Källa: SCB, Folk- och bostadsräkningen 1985 (totalundersökning).

Arbetskraftsundersökningarna

I de månatliga arbetskraftsundersökningarna, AKU, inhämtas uppgifter om arbetsförhållanden under en viss mätvecka. AKU är en urvalsundersökning. 1987 intervjuades ca 16 000 personer varje månad.

Resultat

Av årsresultaten 1987 som är medeltal för de tolv månadsresultaten framgår enligt tabell 3.6 att 127 600 personer var sysselsatta i jordbruket och 38 700 i skogsbruket. Uppgift om arbetslösa för dessa delgrupper kan inte lämnas. För hela näringsgren 1 var arbetslösheten 3 300 eller 1,9 % av antalet sysselsatta i näringsgren 1. Antalet arbetslösa i näringsgren 1 utgör 3,9 % av samtliga arbetslösa.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår. Senaste årsmedeltal återfinns i SCB SM Am nr 1984:8, Am 12 SM 8501, Am 12 SM 8601, Am 12 SM 8701 och Am 12 SM 8801.

Tabell 3.6 Antal sysselsatta och arbetslösa m m inom jordbruk med binärningar och samtliga näringsgrenar 1987
Number of economically active and unemployed population etc. in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1987

Närvaro; frånvaro; arbetslöshet; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske			Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
I arbete, 100-tal	1 116	420	1 536	1 172	326	19 398
Mindre än 20 timmar per vecka	57	89	146	..	..	774
Frånvarande, 100-tal	115	58	173	104	61	3 163
Sjuka	..	..	..	..	..	..
Semester	..	..	..	..	..	..
Summa sysselsatta, 100-tal	1 231	478	1 709	1 276	387	22 560
Arbetslösa, 100-tal	22	11	33	..	..	436
Summa sysselsatta och arbetslösa, 100-tal	1 253	489	1 742	1 288	408	22 996
Frånvarofrekvens, procent	9,3	12,0	10,1	8,1	15,8	14,0
Arbetslöshetsfrekvens, procent	1,7	2,4	1,9	..	..	1,9
Medelarbetslöshet, antal veckor	..	..	16,3	..	..	18,3
Medelarbetsstid/vecka, timmar						
Företagare	55,6	35,4	50,5	..	..	50,7
Anställda	40,5	34,4	39,2	..	..	40,1
Medhjälpare	22,6	26,8	25,6	..	..	27,0
Samtliga	49,1	33,5	44,8	..	..	41,4

Källa: SCB, arbetskraftsundersökningarna (urvalsundersökning, se texten; bortfall 11,0 %).

Tabell 3.7 Antal sysselsatta i jordbruket fördelade på företagare och företagares familjemedlemmar samt lejd arbetskraft 1981*Number of employed in agriculture distributed by holders and holder's families and hired labour in 1981*

Område	Företagare och familjemedlemmar						Totalt antal syssel- satta	Lejd arbetskraft						
	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt sysselsatta	Stadigvarande sysselsatta				Tillfälligt syssel- satta	Totalt antal syssel- satta			
	Mer än 30 timmar per vecka		30 timmar och mindre per vecka			Mer än 30 tim- mar per vecka		30 timmar och mindre per vecka						
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor		Män		Kvinnor	Män			Kvinnor		
Län														
Stockholms	1 701	524	452	457	292	149	3 575	594	104	146	139	261	1 244	
Uppsala	3 193	1 264	800	874	498	236	6 865	494	80	226	144	405	1 349	
Södermanlands	2 306	662	608	714	446	212	4 948	788	125	194	148	365	1 620	
Östergötlands	4 609	1 116	1 016	1 360	732	369	9 202	838	135	325	223	683	2 204	
Jönköpings	4 767	1 987	1 649	1 628	882	360	11 273	370	187	410	296	586	1 849	
Kronobergs	3 285	1 369	1 241	1 046	560	272	7 773	214	93	302	187	429	1 225	
Kalmar	4 707	1 738	1 055	1 241	746	353	9 840	597	120	318	243	951	2 229	
Gotlands	2 322	1 074	585	598	326	190	5 095	246	82	144	98	373	943	
Blekinge	1 620	568	492	474	274	129	3 557	239	58	139	74	393	903	
Kristianstads	5 767	2 365	1 489	1 553	866	456	12 496	1 104	199	452	285	1 797	3 837	
Malmöhus	6 562	2 581	1 319	1 881	986	552	13 881	1 844	385	501	405	2 018	5 153	
Hallands	4 975	1 943	1 253	1 379	662	311	10 523	654	174	345	256	741	2 170	
Göteborgs o Bohus	2 991	1 225	1 235	976	480	212	7 119	242	89	345	246	433	1 355	
Älvsborgs	6 361	2 591	2 693	2 154	1 101	514	15 414	549	174	623	382	753	2 481	
Skaraborgs	7 000	2 290	2 420	2 274	1 049	492	15 525	958	227	635	363	1 200	3 383	
Värmlands	3 340	1 483	1 990	1 370	958	375	9 516	430	131	493	264	732	2 050	
Örebro	2 441	856	885	839	452	211	5 684	459	89	247	150	436	1 381	
Västmanlands	2 471	731	742	778	466	181	5 369	362	57	189	140	280	1 028	
Kopparbergs	2 239	1 177	1 122	770	661	265	6 234	212	117	287	153	444	1 213	
Gävleborgs	2 655	1 204	1 352	1 012	717	306	7 246	248	81	333	206	467	1 335	
Västernorrlands	2 356	1 346	1 430	1 013	658	293	7 096	204	88	389	237	430	1 348	
Jämtlands	2 148	1 197	968	670	614	284	5 881	141	78	259	147	596	1 221	
Västerbottens	3 139	1 664	2 041	1 528	1 602	459	10 433	186	102	512	300	592	1 692	
Norrbottens	1 632	807	800	496	535	224	4 494	142	61	223	123	395	944	
Hela riket														
1981	84 587	33 762	29 637	27 085	16 563	7 405	199 039	12 115	3 036	8 037	5 209	15 760	44 157	
1980	85 997	34 238	29 630	26 120	15 650	6 700	198 335	12 700	2 951	7 587	4 715	16 528	44 481	
1979	91 792	37 252	31 483	28 690	16 697	7 122	213 396	13 630	3 315	6 543	4 119	18 814	46 421	
1978	94 417	38 375	32 076	29 578	16 625	7 159	218 230	14 256	3 323	6 963	4 448	19 339	48 329	
1977	97 231	40 032	31 623	29 420	17 491	7 382	223 179	14 576	3 261	7 305	4 559	19 748	49 449	

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Lantbruksregistret

Uppgifter om antal sysselsatta har årligen t o m 1981 insamlats till lantbruksregistret. Uppgifterna har avsett stadigvarande och lejd arbetskraft vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark en viss dag i juni. Personer 15 år och äldre har medräknats.

Resultat

Enligt lantbruksregistret 1981 var strax under 200 000 företagare och familjemedlemmar stadigvarande eller tillfälligt sysselsatta i jordbruket 1981. Motsvarande siffra för den lejda arbetskraften var ca 44 000.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt lantbruksregistret finns senast i SCB SM J 1978:6.1, 1979:6.1, 1980:5.1 och 1981:5.1. Resultat för 1981 återfinns i Lantbruksräkningen 1981.

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från folk- och bostadsräkningen som redovisats ingår bland förvärvsarbete alla över 15 år som arbetat minst 20 timmar under en mätvecka i slutet av oktober.

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–64 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Uppgifterna från lantbruksregistret avser fysiska personer som redovisats som *företagare* en viss dag i juni månad samt av dessa redovisade *familjemedlemmar* och *övriga sysselsatta* över 14 år. Uppgifterna avser företag med mer än 2 hektar åkermark.

I undersökningen om jordbrukets arbetskraft, JAK (resultat se nästa sida) redovisas i fråga om sysselsättningen antal personer över 15 år som arbetat på företaget någon gång under respektive kvartal. I statistiken redovisas dessutom antal personer som vid något tillfälle under året arbetat på jordbruksföretaget.

Jordbrukets arbetskraft, JAK

I de särskilda intervjuundersökningarna för jordbruket, som påbörjades 1980 ingår ett 1000-tal företag med mer än 2 hektar åkermark. Fyra gånger om året görs intervjuer på varje företag om bl a antal sysselsatta under närmast föregående kvartal.

Bortfallet i JAK varierade under 1986 mellan 17 och 20 %. 21 % av företagen var bortfall minst ett kvartal. Vid resultatberäkningarna till total nivå har korrigering gjorts för bortfallet.

Resultat

Som framgår av tabell 3.8 varierade antal sysselsatta under olika kvartal och för olika kategorier av arbetskraft.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt JAK finns i SCB, SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12, J 31 SM 8501, J 31 SM 8601 och J 31 SM 8701.

Antal lantarbetare

I samband med att SCB utarbetar statistik över löner för lantarbetare erhålls också uppgifter om antal lantarbetare. Undersökningen är en urvalsundersökning och som ram används Skogs- och Lantarbetsgivareföreningens (SLA) medlemsregister och det centrala företagsregistret (CFAR). Brukare och familjemedlemmar räknas aldrig som anställda.

Resultat

Av tabell 3.9 framgår att antalet lantarbetare 1987 var knappt 4 200, varav ca 48 % i åldern 18–29 år. Uppgifterna för 1986 och 1987 är inte jämförbara med tidigare år pga omläggningar av insamlingsrutiner och urvalsförfarande.

Annan publicering

Uppgifter om antal lantarbetare enligt lönestatistiken för lantarbetare (årligen sedan 1963) finns senast i SCB SM Am 1983:16, 1984:19, Am 23 SM 8501, Am 23 SM 8601, Am 57 SM 8701 och Am 57 SM 8801.

Tabell 3.8 Antal sysselsatta personer på jordbruksföretag under olika kvartal 1986

Number of economically active persons on farms in different quarters of 1986

Arbetskraftskategori	Antal sysselsatta, 1 000-tal			
	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Företagare	106,6	109,7	106,9	104,4
Make/samboende	38,9	45,3	43,7	39,4
Övriga familjemedlemmar	17,6	23,8	23,2	21,0
Samtliga familjemedlemmar	163,1	178,7	173,8	164,8
Övrig arbetskraft	22,0	33,8	38,3	28,6
Samtliga	185,1	212,5	212,1	193,4

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.9 Antal lantarbetare i olika åldersklasser 1987

Number of agricultural workers in different age groups in 1987

	Traktor- förare, maskin- förare och maskin- skötare	Ensam- skötare och övriga djurskötare	Rättare	Förmän i djur- stallar	Övriga arbetare som fyllt 18 år	Summa
<i>Åldersklasser</i>						
18 – 29	756	498	75	108	557	1 994
30 – 39	378	155	86	62	143	824
40 – 49	236	80	57	40	152	565
50 – 54	106	28	22	14	105	275
55 – 59	108	41	10	17	116	292
60 – 64	115	21	13	12	77	238
<i>Samtliga</i>						
1987	1 699	823	263	253	1 150	4 188
1986	1 805	899	168	185	1 564	4 614
1985	2 783	1 331	408	340	2 592	7 454
1984	2 539	1 247	382	365	1 885	6 418
1983	2 747	1 088	362	290	2 750	7 237

Källa: SCB, löner för lantarbetare.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl a uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

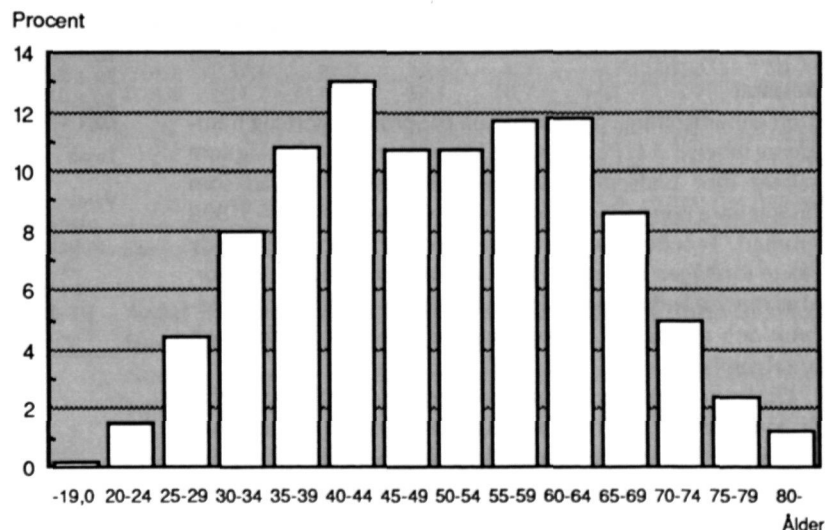
Resultat

I diagram 3.10 och tabell 3.11 nedan redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1987. Av diagrammet, som innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen, framgår att ca 17 % av företagarna är minst 65 år och att ca 4 % är 75 år eller äldre.

Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årligen sedan 1968) finns i SCB SM J 1983:6.1, 1984:4.1, J 30 SM 8501, J 30 SM 8601, J 30 SM 8701 och J 30 SM 8801.

Diagram 3.10 Åldersfördelningen (i procent) för företagare 1987
Number of holders (in per cent) distributed by age in 1987

Tabell 3.11 Företagarnas åldersfördelning 1987
Age distribution of holders in 1987

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Uppgift saknas	Summa
	Under 30	30–39	40–49	50–54	55–59	60–64	65–74	Över 74		
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	484	1 699	2 219	1 051	1 177	1 203	1 138	257	68	9 296
» mellanbygder	773	2 089	2 537	1 193	1 318	1 294	1 289	323	53	10 869
» norra slättbygder	1 013	2 915	3 410	1 456	1 594	1 597	1 645	375	101	14 106
Svealands slättbygder	1 072	3 387	4 189	1 724	1 788	1 790	1 804	340	182	16 276
Götalands skogsbygder	2 261	6 260	7 690	3 753	4 148	4 207	5 250	1 536	256	35 361
Mellersta Sveriges skogsbygder	654	1 996	2 667	1 128	1 270	1 240	1 620	526	139	11 240
Nedre Norrland	568	2 217	3 086	1 329	1 358	1 378	1 935	604	117	12 592
Övre Norrland	419	1 697	2 305	1 074	1 211	1 250	1 505	330	93	9 884
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 – 5,0	673	2 439	3 709	1 801	2 000	2 210	3 900	1 602	202	18 536
5,1 – 10,0	1 157	3 217	4 990	2 330	2 541	2 871	4 585	1 367	250	23 308
10,1 – 20,0	1 483	4 447	5 560	2 685	3 139	3 407	3 920	814	195	25 650
20,1 – 30,0	1 147	3 164	3 749	1 689	1 999	1 980	1 549	251	81	15 609
30,1 – 50,0	1 449	4 241	4 727	2 066	2 135	1 842	1 268	137	112	17 977
50,1 – 100,0	1 045	3 587	4 041	1 641	1 592	1 276	697	80	112	14 071
Över 100,0	290	1 165	1 327	496	458	373	267	40	57	4 473
<i>Hela riket</i>										
1987	7 244	22 260	28 103	12 708	13 864	13 959	16 186	4 291	1 009	119 624
1986	8 006	23 160	27 886	13 151	14 487	14 462	16 181	4 256	1 094	122 683
1985	8 663	24 143	27 662	13 574	15 135	14 887	16 077	4 168	836	125 145
1984	9 188	24 938	27 301	14 225	15 676	15 385	16 069	4 069	829	127 680
1983	9 886	25 649	26 828	14 954	16 292	15 635	16 051	3 979	776	130 050

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Arbetsvolym

Uppgifter om arbetade timmar inom jordbruket erhålls fr o m 1980 genom den särskilda undersökningen om jordbrukets arbetskraft (JAK). Uppgift erhålls också om brukarens och makes arbete utom företaget.

Resultat

Den genomsnittliga arbetsinsatsen på jordbruksföretag framgår av tabell 3.12. På de minsta företagen och på företag som saknar djur understiger arbetsinsatsen betydligt vad som brukar vara normal helårsinsats för en person (1 500 – 1 800 timmar). Tabellen visar också den höga arbetsinsatsen på de större företagen och på de företag som har många mjölkkor. Variationen i arbetsinsats är alltså stor mellan olika stora jordbruk och detta har samband med företagets åkerareal och antal mjölkkor.

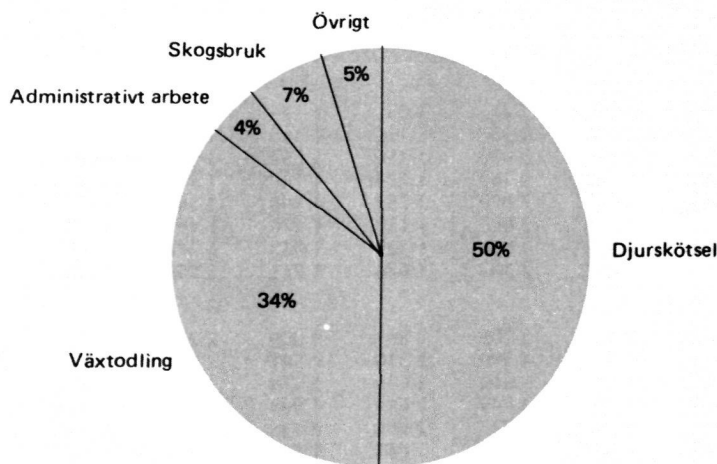
Diagram 3.13 visar hur arbetsåtgången på jordbruksföretag är fördelad på olika drifts-/produktionsgrenar 1986. Djurskötsel är den helt dominerande produktionsgrenen medan exempelvis skogsbruket representerar en förhållandevis liten del av den totala arbetsåtgången.

Tabell 3.12 Antal arbetstimmar per företag 1986. Hela riket

Number of working hours per holding in 1986

Storleksgrupp hektar åkermark	Totalt	Varav utförda av brukaren(-na)
2,1 – 10,0	1 213	949
10,1 – 20,0	2 386	1 641
20,1 – 30,0	3 038	2 236
30,1 – 50,0	3 813	2 736
50,1 –	4 995	2 805
Totalt	2 646	1 807
Varav		
utan djur	1 204	845
djur, men ej mjölkkor	2 313	1 645
1 – 3 mjölkkor	2 520	1 590
4 – 9	3 235	2 403
10 – 24	4 348	3 026
25 –	6 176	3 583

Diagram 3.13 Arbetsåtgång 1986. Procent av totala antalet arbetstimmar på jordbruksföretag
Number of working hours on farms in 1986. Per cent for different production lines

I tabell 3.14 visas variationer i arbetsinsats vid företag med olika storlek med avseende på åkerarealen. Även vid företag med samma storlek är variationen i arbetsinsats stor bl a beroende på driftsinriktningen. Ungefär hälften av landets jordbrukare kommer upp i högst 1800 timmar (dvs ungefär normal heltid).

På motsvarande sätt visas i tabell 3.15 jordbrukarnas arbete utom företaget. Mer än hälften har arbete utom företaget. Ungefär en femtedel av jordbrukarna kan anses ha heltidssysselsättning utom företaget.

Annan publicering

Uppgifter om arbetsåtgång i jordbruket enligt JAK finns i SCB SM J 1981:17, 1982:13, 1983:11, 1984:12, J 31 SM 8501, J 31 SM 8601 och J 31 SM 8701.

Tabell 3.14 Antal jordbrukare 1986 efter antal arbetade timmar i företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1986 distributed by number of working hours in the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar i företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1800	1801 – 2700	2701 –	%	Antal
2,1 – 10,0	4,1	37,6	22,0	22,0	8,3	6,1	100	38 733
10,1 – 20,0	3,0	11,7	18,2	32,1	20,7	14,3	100	24 952
20,1 – 30,0	2,0	8,6	12,2	25,5	22,0	29,7	100	16 332
30,1 – 50,0	3,1	4,0	9,4	15,9	27,4	40,2	100	18 030
50,1 –	1,5	9,7	4,0	12,6	31,4	40,8	100	17 452
Totalt	3,0	18,5	15,1	22,3	19,4	21,7	100	115 499

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.15 Antal jordbrukare 1986 efter antal arbetade timmar utom företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1986 distributed by number of working hours outside the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker- mark	Brukarens timmar utom företaget						Summa brukare	
	0	1 – 400	401 – 900	901 – 1500	1501 – 1800	1801 –	%	Antal
2,1 – 10,0	38,4	8,9	6,3	11,0	20,3	15,1	100	38 733
10,1 – 20,0	41,3	15,3	8,5	13,0	12,7	9,2	100	24 952
20,1 – 30,0	41,2	22,2	5,0	9,7	12,2	9,7	100	16 332
30,1 – 50,0	54,6	24,4	8,5	6,8	4,0	1,7	100	18 030
50,1 –	54,5	26,3	7,0	6,7	1,5	4,0	100	17 452
Totalt	44,4	17,2	7,1	9,9	12,1	9,3	100	115 499

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Avbytar- verksamhet

Lantbrukets Avbyttjänst AB, Avbyttjänsten, är ett av LRF helägt dotterföretag. Verksamheten, som är riksomfattande, är indelad i 21 distrikt.

Avbyttjänstens huvuduppgift är att tillhandahålla avbyttjänster av god kvalitet i djurstallar. Alla djurägare kan anlita Avbyttjänsten för att få viss regelbunden och/eller sammanhängande ledighet. Vidare kan hjälp erhållas vid akuta situationer som t ex olycksfall eller sjukdom, havandeskap, barns födelse, vård av sjukt barn, militärinkallelse och vid utförande av förtroendeuppdrag. Sjukskriven lantbrukare kan även anlita Avbyttjänsten för arbete i växtodling.

Kött- och svinproducenter kan teckna abonnemang på timdebitering. Under 1987 bedrevs semesterförsök i 12 distrikt. I försöket erbjuds alla djurägare upp till 14 dagars semesterledighet till mycket låg avgift.

Genom att pengar avsätts inom ramen för jordbruksprisavtalet kan lantbrukarna erbjudas ledigheten mot en rimlig avgift.

Avbytarna är anställda av Avbyttjänsten. En heltidsanställd avbytare arbetar inom en krets av 5 till 8 djurbesättningar. Arbetsledningen och kontakterna med djurägarna sköts från de egna distriktskontoren eller av den organisation som

Avbyttjänsten träffat avtal med; t ex mejeriföreningen, husdjursföreningen eller hushållningssällskapet.

För att verksamheten skall klaras vid akuta sjukdomsfall och vid särskilt stor efterfrågan på avbytare, har en kår av reservavbytare byggts upp.

Resultat

Antal avbytare, abonnerande företag och utförda dagsverken vid utgången av åren 1984 – 1987 framgår av tabelln nedan.

	1984	1985	1986	1987
Ordinarie	1 297	1 344	1 469	1 560
Reserver	2 148	2 431	2 689	3 126
Företag	8 337	8 607	8 692	9 057
Utförda dagsverken	257 572	269 411	287 708	326 087

Under 1986 förekom mjölkproduktion vid 95 % av de abonnerande företagen. Ytterligare omkring 3 000 företag anlitade Avbyttjänsten vid enstaka tillfällen.

Annan publicering

Lantbruksåret, uppgifter om Avbyttjänsten årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

Arbetssskador

Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB sammanställer årligen uppgifter om antalet arbetssskador inom jordbruk och skogsbruk. Sammanställningen ligger bl a till grund för arbetsarkyddsstyrelsens informationsverksamhet.

Fr o m 1 juli 1977 inkluderar detta material uppgifter om skador som drabbat såväl anställd arbetsarkraft som egen företagare. I redovisningen ingår ej uppgifter om yrkessjukdomar, exempelvis hörselskador och ryggbesvär.

Enligt gällande lag är numera alla förvärvsarbetande, även egna företagare, obligatoriskt försäkrade mot arbetssskada. Arbetsarkivare har skyldighet att anmäla arbetssskada, då sådan inträffat, till allmän försäkringskassa. Denna skyldighet gäller även egna företagare. Anmälan skall göras, om skadan medfört eller skäligen kan antas medföra rätt till sjukvårdsersättning eller ersättning enligt lagen om arbetssskadeförsäkring.

I landet finns 19 yrkesinspektioner. Dessa är underställda arbetsarkyddsstyrelsen. En inkommen arbetssskadeanmälan behandlas först vid allmän försäkringskassa, som därefter sänder anmälan till yrkesinspektionen för kodifiering.

Resultat

Antalet olycksfall 1984 bland arbetsarktagare och företagare inom jordbruk och skogsbruk uppgick till 8 735, varav 4 518 drabbade arbetsarktagarna. Totalt har 12 av arbetsolyckorna lett till dödsfall.

Uppgift om s k relativ arbetssskadefrekvens – antal arbetssskador per 1 miljon arbetstimmar – används för att ange hur ofta olycksfall inträffar i branschen i förhållande till arbetsarkraftens storlek. För arbetsarktagarna inom jordbruk och skogsbruk uppgick detta tal till 42,3 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar. Genomsnittsvärdet för samtliga branscher 1983 var 18,6. Jordbruks- och skogsbruksbranschen hör således till en av de mer drabbade branscherna. Inom denna bransch är den relativa arbetssskadefrekvensen störst för skogsbruket, 44,4 arbetsolycksfall per 1 miljon arbetstimmar, medan motsvarande tal för jordbruket var 40,6.

Som framgår av tabell 3.16 inträffar de flesta olycksfallen inom jordbruket i samband med överbelastning av kroppsdel och skador vid hanteringsolyckor. Stukning, sträckning samt kross-, kläm- och sårskador var de vanligaste skadetyperna och omfattade 74 procent av olycksfallen.

Tabell 3.16 Arbetsolycksfall inom jordbruk fördelade efter huvudsaklig händelse och efter skadans art 1984, arbetsarktagare

Occupational accidents in agriculture by main activity and by type of injury in 1984, employees

Huvudsaklig händelse; skadans art	Arbets- olycksfall	
	antal	%
<i>Huvudsaklig händelse</i>		
Fall på samma nivå	608	14
Fall till lägre nivå	160	4
Trampning på ojämnhhet, feltramp, snedtramp	242	5
Annan kontakt med föremål i vila	250	6
Träffad av flygande föremål, sprut o d	411	9
Träffad av fallande föremål	371	8
Kontakt med rörliga maskindelar m m	644	14
Slag, spark o d från djur eller annan person	245	5
Överbelastning av kroppsdel	890	20
Skadad av hanterat föremål	539	12
Övrigt	158	3
Totalt	4 518	100
<i>Skadans art</i>		
Skelettskada	573	13
Hjärnskada	65	1
Skada på inre organ	30	1
Förlust av kroppsdel	33	1
Stukning, sträckning	1 584	35
Kross- och klämskada	749	17
Sårskada	1 007	22
Övrigt	477	10
Totalt	4 518	100

Utöver dessa arbetsolyckor redovisas i statistiken 652 arbetssjukdomsfall varav 31 ledde till invalidisering och 2 till dödsfall. Arbetssjukdomarna ledde således oftare till invalidisering än olyckorna.

Meddelade sjukersättningsdagar är vid arbetsolycka 26 dagar och vid övergående arbetssjukdom 81. Sjukersättningsdagarna är ett mått på de produktionsförluster som drabbar jordbruket på grund av arbetssskadorna.

Annan publicering

Yrkesskador inom jordbruk och trädgårdsnäring, årligen sedan 1971. Uppgifter för anställd arbetsarkraft särredovisas dock ej. Arbetsarkyddsstyrelsen (stencil).

Arbetssskador 1984. Arbetsarkyddsstyrelsen och SCB.

4 Mark. Fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1987. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Markkartering
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningarna som genomförs med i regel 5 års mellanrum erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga jordbruksfastigheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1981. Landets totala åkerareal uppgår till ca 3 miljoner hektar vilket utgör ungefär 7,3 % av den totala landarealen (ca 41,2 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgår till 22,7 miljoner hektar, dvs till 55,1 % av samma landareal. Tabellen visar också att arealen "Annan mark" var betydande och motsvarade drygt hälften av skogsmarksarealen.

Av åkermarken fanns 98 % på företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs i princip på jordbruksföretag. På motsvarande sätt fanns ungefär 20 % av skogsmarken på jordbruksföretag, dvs kombinerad med jordbruk.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jord- och skogsbruksmarken. Bl a kan man utläsa att ungefär 60 % av skogsmarken finns i Norrland medan motsvarande procenttal för åkermarken är 12 %. Av arealen "Annan mark" är ungefär 85 % belägen i Norrland.

Tabell 4.1 Arealen av olika ägoslag 1981
Area of different types of land in 1981

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område;storleksgrupp, hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Götalands södra slättbygder					
– 2,0	1 323	5 921	30 649	13 054	50 947
2,1 –	357 152	17 107	39 918	13 970	428 147
Samtliga	358 475	23 028	70 567	27 024	479 094
Götalands mellanbygder					
– 2,0	2 305	21 889	178 913	49 090	252 197
2,1 –	330 493	57 028	224 704	66 275	678 500
Samtliga	332 798	78 917	403 617	115 365	930 697
Götalands norra slättbygder					
– 2,0	2 403	15 473	226 865	62 277	307 018
2,1 –	465 371	41 099	192 940	47 794	747 204
Samtliga	467 774	56 572	419 805	110 071	1 054 222
Svealands slättbygder					
– 2,0	3 377	28 839	960 660	193 315	1 186 191
2,1 –	673 617	49 222	599 061	82 238	1 404 138
Samtliga	676 994	78 061	1 559 721	275 553	2 590 329
Götalands skogsbygder					
– 2,0	13 744	75 700	2 145 659	502 217	2 737 320
2,1 –	567 888	143 542	1 202 826	292 091	2 206 347
Samtliga	581 632	219 242	3 348 485	794 308	4 943 667
Mejeri Sveriges skogsbygder					
– 2,0	9 086	23 185	1 912 376	314 221	2 258 868
2,1 –	219 900	19 885	515 108	61 898	816 791
Samtliga	228 986	43 070	2 427 484	376 119	3 075 659
Nedre Norrland					
– 2,0	19 232	32 965	4 762 247	1 157 711	5 972 155
2,1 –	179 906	17 918	909 040	138 537	1 245 401
Samtliga	199 138	50 883	5 671 287	1 296 248	7 217 556
Övre Norrland					
– 2,0	10 873	24 090	8 080 333	8 369 124	16 484 420
2,1 –	143 551	10 484	760 936	309 149	1 224 120
Samtliga	154 424	34 574	8 841 269	8 678 273	17 708 540
Hela riket					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1987 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas för län, produktionsområden och storleksgrupper.

Man brukar ange den totala landarealen i riket till ca 41,2 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl a det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t ex bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr o m 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för "samtliga" företag lämnas i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. SCB.

Uppgifter för jordbruksföretagen lämnas i SCB SM J, senast 1983:6:2, 1984:4.2, J 10 SM 8501, J 10 SM 8601, J 10 SM 8701 och J 10 SM 8801.

Tabell 4.2 Arealen av olika ägoslag 1987
Area of different types of land in 1987

Område;	Åkermark, hektar	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
<i>Län</i>					
Stockholms	95 603	9 407	89 193	16 979	211 182
Uppsala	159 758	13 565	127 346	17 239	317 908
Södermanlands	139 926	12 950	130 619	18 698	302 193
Östergötlands	218 165	37 772	168 860	28 160	452 957
Jönköpings	93 532	31 757	210 523	45 968	381 780
Kronobergs	57 929	16 548	167 074	35 987	277 538
Kalmar	132 985	33 441	228 939	44 308	439 673
Gotlands	83 070	9 601	77 914	26 599	197 184
Blekinge	36 890	6 845	80 613	7 598	131 946
Kristianstads	180 823	28 989	101 287	17 517	328 616
Malmöhus	306 293	21 794	32 554	11 744	372 385
Hallands	123 860	11 048	110 408	31 240	276 556
Göteborgs o Bohus	69 598	9 840	78 991	56 287	214 716
Älvsborgs	158 425	21 089	248 242	65 057	492 813
Skaraborgs	283 974	24 803	137 159	26 516	472 452
Värmlands	121 736	7 173	261 579	30 288	420 776
Örebro	115 401	5 825	139 743	21 184	282 153
Västmanlands	132 002	6 522	125 536	10 440	274 500
Kopparbergs	65 213	4 372	169 132	15 066	253 783
Gävleborgs	77 622	4 499	307 650	22 587	412 358
Västernorrlands	61 999	6 437	296 381	42 068	406 885
Jämtlands	45 835	5 065	315 279	123 596	489 775
Västerbottens	84 847	3 931	357 528	105 022	551 328
Norrbottnens	44 873	3 457	260 887	104 361	413 578
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	353 784	15 810	37 622	12 773	419 989
» mellanbygder	328 663	54 211	209 421	62 945	655 240
» norra slättbygder	462 452	39 571	189 133	43 765	734 921
Svealands slättbygder	664 006	47 343	585 124	77 999	1 374 472
Götalands skogsbygder	552 081	136 705	1 128 987	261 616	2 079 389
Mellersta Sveriges skogsbygder	214 825	18 672	497 273	58 663	789 433
Nedre Norrland	177 053	15 712	862 391	130 240	1 185 396
Övre Norrland	137 495	8 706	713 486	276 508	1 136 195
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	63 627	21 900	486 810	143 243	715 580
5,1 – 10,0	158 026	36 848	742 756	186 676	1 124 306
10,1 – 20,0	337 526	53 542	826 646	185 070	1 402 784
20,1 – 30,0	337 317	44 847	536 963	103 177	1 022 304
30,1 – 50,0	591 719	62 405	616 573	114 785	1 385 482
50,1 – 100,0	764 495	62 597	524 788	100 018	1 451 898
Över 100,0	637 649	54 591	488 901	91 540	1 272 681
<i>Hela riket</i>					
1987	2 890 359	336 730	4 223 437	924 509	8 375 035
1986	2 907 706	339 776	4 267 568	945 329	8 460 379
1985	2 921 552	343 684	4 331 845	960 909	8 557 990
1984	2 933 133	346 458	4 357 178	978 196	8 614 965
1983	2 940 660	348 767	4 391 834	997 217	8 678 478

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. Fr o m 1988 gäller ett system med rullande allmänna fastighetstaxeringar som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Nästa allmänna fastighets-taxering för jordbruksfastigheter äger rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1987 års särskilda fastighetstaxering. Dessutom redovisas jordbruksfastigheternas hektarvärden från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter skulle vid 1981 års allmänna fastighetstaxering eftersträvas en taxeringsvärdesnivå som för varje taxeringsenhet utgjorde 67,5 % av det allmänna saluvärde som genomsnittligt gällde under 1978.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighets-taxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde åsätts bl a vid avstyckning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Resultat

Uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1987 redovisas i tabellerna 4.3, 4.5 och 4.6. I tabell 4.6 återfinns också vissa uppgifter från 1981 års allmänna fastighetstaxering.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 331 400 jordbruksfastigheterna uppgick 1987 till 113,0 miljarder kronor. Jordbruksvärdet utgjorde 20 % därav och skogsbruksvärdet 48 %.

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter var vid 1981 års taxering fördelat på sex delvärden:

a) skogsbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
b) skogsimpedimentsvärde	värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
c) jordbruksvärde	värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
d) tomtmarksvärde	värdet av taxeringsenhetens tomtmark
e) bostadsbyggnadsvärde	värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
f) ekonomibyggnadsvärde	värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs där-
emot inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.3 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden, 1000-tal kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1987

Assessed values of agricultural real estates, thousands of Swedish kronor, and number of assessed units according to the assessment of real estate in 1987

Område	Jordbruksvärde	Därav åkervärde	Skogsbruksvärde	Skogsimpementsvärde	Tomtmarksvärde	Bostadsbyggnadsvärde	Ekonomibyggnadsvärde	Totalt taxeringsvärde	Antal taxeringsenheter
<i>Län</i>									
Stockholms	481 852	458 341	824 131	10 413	341 015	593 979	163 864	2 415 301	5 916
Uppsala	910 503	884 116	1 431 369	8 913	238 585	680 336	259 526	3 529 470	6 842
Södermanlands	789 731	757 412	1 415 820	8 087	221 784	644 646	226 149	3 305 350	5 343
Östergötlands	2 053 237	1 967 483	2 733 653	15 724	317 585	1 083 121	372 863	6 576 648	10 193
Jönköpings	563 230	502 707	4 120 381	22 057	279 363	1 041 798	337 044	6 364 044	14 218
Kronobergs	360 228	321 362	3 736 052	24 621	242 950	919 065	240 987	5 523 871	13 844
Kalmar	995 642	915 324	3 765 666	15 592	252 543	897 321	394 309	6 320 735	12 122
Gotlands	383 577	371 121	205 536	4 761	100 082	394 731	240 883	1 329 572	6 180
Blekinge	395 618	367 683	1 057 045	2 348	89 122	369 648	164 094	2 077 691	6 136
Kristianstads	2 401 929	2 266 538	1 681 173	7 340	298 791	962 402	646 977	5 998 495	15 857
Malmöhus	4 824 166	4 703 300	396 980	1 082	363 809	1 039 924	665 536	7 290 731	13 607
Hallands	1 350 877	1 309 063	1 293 421	15 345	287 644	890 426	538 993	4 376 789	11 407
Göteborgs o Bohus	508 272	475 353	628 905	21 651	368 711	779 380	180 752	2 487 596	9 761
Älvsborgs	1 068 385	1 012 885	3 016 405	28 408	499 480	1 634 878	465 644	6 713 233	22 491
Skaraborgs	2 970 711	2 885 031	1 676 379	6 626	327 260	1 331 056	732 938	7 044 734	17 294
Värmlands	383 606	373 069	4 729 248	34 254	315 682	1 154 504	258 051	6 875 247	23 694
Örebro	799 361	747 838	2 378 121	17 341	228 537	658 108	218 490	4 266 280	9 702
Västmanlands	702 812	688 503	1 229 716	10 378	144 185	533 644	200 203	2 820 201	5 329
Kopparbergs	196 010	191 143	4 124 203	50 995	314 704	1 226 311	190 262	6 102 608	31 786
Gävleborgs	165 473	161 232	3 147 982	37 996	248 496	917 055	195 317	4 712 328	13 666
Västernorrlands	115 264	111 276	2 917 252	17 893	221 784	811 923	162 508	4 246 680	18 769
Jämtlands	101 447	97 748	2 617 445	32 206	202 554	874 369	147 431	3 975 333	16 893
Västerbottens	187 307	184 681	3 178 853	33 310	313 476	999 680	274 826	4 987 448	23 245
Norrbottens	100 900	98 069	2 337 234	64 027	184 800	651 275	175 588	3 513 831	17 134
<i>Hela riket</i>									
1987	22 810 138	21 851 278	54 642 970	491 368	6 402 942	21 089 580	7 453 235	112 854 216	331 429
1986	22 796 478	21 871 869	54 627 811	490 253	6 458 268	21 152 420	7 448 326	112 971 776	333 291
1985	22 807 602	21 882 535	54 776 515	491 428	6 508 728	21 197 664	7 424 866	113 532 201	335 352
1984	22 825 382	21 900 420	54 804 703	492 112	6 554 599	21 231 779	7 400 281	113 314 567	336 887
1983	22 847 632	21 916 523	54 919 156	489 180	6 602 376	21 275 965	7 371 609	113 519 170	338 398

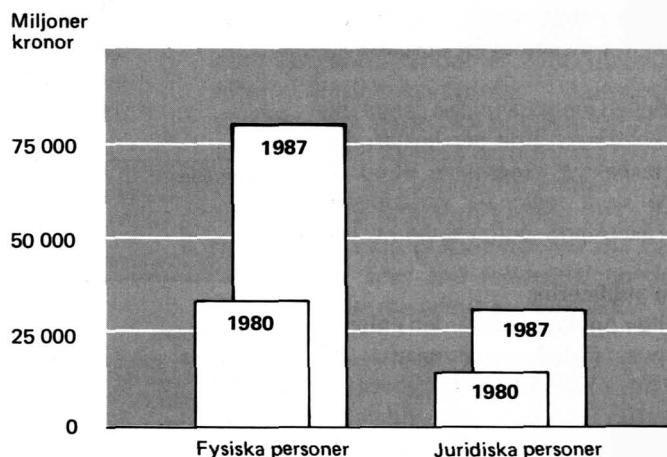
Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1987 (totalundersökning).

Diagram 4.4 visar skillnaderna i jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 (före senaste allmänna fastighetstaxeringen) och 1987.

Tabell 4.5 visar att 72 % av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden hänförs till fysisk person. I övrigt är aktiebolag dominerande ägare. Staten svarar för knappt 7 %.

Diagram 4.4 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden 1980 och 1987

Assessed values of agricultural real estates in 1980 and 1987

Tabell 4.5 Jordbruksfastigheternas taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt särskild fastighets-taxering 1987. 1000-tal kronor

Assessed values of agricultural real estates by owner category according to the assessment of real estate in 1987. Thousands of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person					Övrig juridisk person	Okänd ägare	Samtliga ägare-kategorier
		Staten	Borgerlig kommun	Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag			
Län									
Stockholms	1 633 548	132 784	253 545	61 652	92 655	125 489	112 725	2 903	2 415 301
Uppsala	2 254 175	215 396	45 095	100 036	91 874	665 235	130 880	26 779	3 529 470
Södermanlands	2 538 975	205 001	105 676	80 166	109 517	135 957	128 438	1 620	3 305 350
Östergötlands	4 751 381	376 840	163 033	169 875	203 145	601 356	300 607	10 411	6 576 648
Jönköpings	5 221 118	322 801	128 216	185 285	266 875	164 547	63 708	11 494	6 364 044
Kronobergs	4 401 889	279 442	87 737	179 354	234 605	305 192	33 191	2 461	5 523 871
Kalmar	5 082 684	430 211	118 077	156 368	210 979	242 539	60 760	19 117	6 320 735
Gotlands	1 226 379	9 133	3 380	25 031	42 181	16 656	3 790	3 022	1 329 572
Blekinge	1 857 896	47 863	52 650	22 065	67 667	24 937	4 495	118	2 077 691
Kristianstads	5 208 417	228 246	95 019	130 554	165 606	102 384	57 349	10 920	5 998 495
Malmöhus	5 755 200	251 878	332 347	343 232	187 218	271 515	132 410	16 931	7 290 731
Hallands	3 805 314	143 555	94 799	104 972	137 178	62 042	26 076	2 853	4 376 789
Göteborgs o Bohus	2 075 651	57 740	112 333	34 616	143 846	36 899	23 011	3 500	2 487 596
Älvsborgs	5 697 291	185 992	140 222	116 788	285 631	180 906	97 232	9 171	6 713 233
Skaraborgs	5 859 165	383 893	75 589	269 553	225 118	137 979	86 584	6 853	7 044 734
Värmlands	4 316 753	151 536	119 038	145 841	329 364	1 764 890	22 529	25 296	6 875 247
Örebro	2 565 339	705 226	78 958	106 237	123 362	582 697	91 404	13 057	4 266 280
Västmanlands	1 894 002	410 027	79 705	60 731	79 187	186 140	68 114	42 295	2 820 201
Kopparbergs	3 243 876	450 317	63 649	49 204	333 175	1 629 928	315 277	17 182	6 102 608
Gävleborgs	2 705 892	207 415	54 628	72 424	139 759	1 408 697	80 346	43 167	4 712 328
Västernorrlands	2 339 498	149 620	37 733	85 265	145 530	1 425 717	58 370	4 947	4 246 680
Jämtlands	2 161 923	219 636	23 483	56 271	163 074	1 321 852	27 765	1 329	3 975 333
Västerbottens	2 904 340	867 177	39 980	22 833	134 252	944 295	68 083	6 488	4 987 448
Norrbottnens	1 699 509	1 130 691	15 252	11 481	141 031	364 496	144 801	6 570	3 513 831
Hela riket									
1987	81 200 215	7 562 420	2 320 144	2 589 834	4 052 829	12 702 345	2 137 945	288 484	112 854 216
1986	81 188 215	7 610 497	2 362 126	2 606 591	4 331 984	12 689 051	2 148 379	34 933	112 971 776
1985	81 458 113	7 691 555	2 375 472	2 622 647	4 387 396	12 825 526	2 161 629	9 863	113 532 201
1984	81 013 740	7 705 435	2 403 544	2 632 925	4 516 119	12 855 625	2 148 133	39 046	113 314 567
1983	80 950 606	7 750 525	2 402 915	2 645 219	4 598 579	12 971 382	2 174 369	25 575	113 519 170

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1987 (totalundersökning).

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt fastighetstaxeringen redovisas i tabell 4.6. Bl a framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar ungefär 1/3 av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. Bl a framgår de stora regionala variationerna både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 och 1981. Vidare SM N 1975:74 och SM N 1981:9.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen (utom år då allmän fastighetstaxering genomförs), senast i SCB SM N 1982:14, 1983:10, 1984:8, Bo 13 SM 8501, Bo 13 SM 8601 och Bo 13 SM 8701.

Tabell 4.6 Byggnadsvärden för jordbruksfastigheter enligt särskild fastighetstaxering 1987 samt jordbruks- och skogsmarksvärde per hektar åker resp skog enligt den allmänna fastighets-taxeringen 1981

Building values for agricultural real estates in 1987, thousands of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1981

Område	Byggnadsvärden (1000 kr)		Jordbruksvärde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruksvärde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomibyggnader		
<i>Län</i>				
Stockholms	593 979	163 864	5 949	2 949
Uppsala	680 336	259 526	6 808	3 626
Södermanlands	644 646	226 149	6 890	4 328
Östergötlands	1 083 121	372 863	10 634	4 618
Jönköpings	1 041 798	337 044	6 297	6 562
Kronobergs	919 065	240 987	6 274	6 610
Kalmar	897 321	394 309	7 940	5 315
Gotlands	394 731	240 883	5 261	1 584
Blekinge	369 648	164 094	11 412	5 807
Kristianstads	962 402	646 977	15 676	6 324
Malmöhus	1 039 924	665 536	19 816	5 832
Hallands	890 426	538 993	12 523	5 081
Göteborgs o Bohus	779 380	180 752	8 415	3 743
Älvsborgs	1 634 878	465 644	7 456	4 595
Skaraborgs	1 331 056	732 938	12 405	5 085
Värmlands	1 154 504	258 051	3 261	3 659
Örebro	658 108	218 490	7 650	4 241
Västmanlands	533 644	200 203	6 558	3 343
Kopparbergs	1 226 311	190 262	2 800	2 126
Gävleborgs	917 055	195 317	2 323	2 189
Västernorrlands	811 923	162 508	1 783	1 786
Jämtlands	874 369	147 431	1 985	962
Västerbottens	999 680	274 826	2 005	1 005
Norrbottens	651 275	175 588	2 117	608
<i>Hela riket</i>				
1987	21 089 580	7 453 235	..	..
1986	21 152 420	7 448 326	..	..
1985	21 197 664	7 424 866	..	..
1984	21 231 779	7 400 281	..	..
1983	21 275 965	7 371 609	..	..
1982	21 282 120	7 331 103	..	..
1981	21 124 451	7 361 018	8 809	2 419

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1987 (totalundersökning) samt SCB, allmän fastighetstaxering 1981 (totalundersökning).

Priser på jordbruksfastigheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av jordbruksfastighet.

Den s k *köpeskillingskoefficienten* som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas dels som ovägt medeltal, dels som median.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet lagfarna fång av jordbruksfastighet år 1986

Typ av fång	Antal
Köp	
Vanliga köp	5 497
Släktköp	1 566
Övriga köp	3
Summa	7 066
Övriga fång ¹	8 447
Totalt	15 513

1) Häri ingår byte, gåva, arv, exekutiv försäljning.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer dels ifrån lantbruksnämnderna, dels, beträffande släktköp, ifrån lagfartsregistren. Lantbruksnämnderna inventerar förvärven av jordbruksfastighet i samband med nämndens prövning enligt jordförvärvslagen. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunalskattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make(a).

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.7–4.9. Av tabell 4.7 framgår att 1986 redovisas 4 105 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 325 000 kronor och en median för köpeskillingskoefficienten på 1,61.

Resultaten avseende antal köp och köpeskilling skiljer sig mellan tabellerna 4.7 och 4.8 å ena sidan och tabell 4.9. Detta beror på att den sistnämnda tabellen inkluderar icke prisprövade köp samt förvärv för annat än jord- och skogsbruksändamål.

Tabell 4.7 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1986 fördelade efter jordbruksvärdets, skogsbruksvärdets samt tomt- och bostadsbyggnadsvärdets andel av hela taxeringsvärdet
Purchases of agricultural real estates in 1986 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms, of standing forest and forestland and of sites and residential buildings compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , median
<i>Jordbruksvärde</i>				
0 – 10	2 178	239	135	1,83
11 – 25	536	470	284	1,51
26 – 50	474	557	388	1,63
51 – 75	346	573	418	1,34
76 – 100	571	176	128	1,40
Totalt	4 105	325	207	1,61
<i>Skogsbruksvärde</i>				
0	696	300	211	1,40
1 – 33	942	487	332	1,43
34 – 66	652	461	286	1,77
67 – 99	792	337	193	1,82
100	1 023	98	49	2,02
Totalt	4 105	325	207	1,61
<i>Tomt- och bostadsbyggnadsvärde</i>				
0 – 50	3 566	331	214	1,54
51 – 75	371	303	176	1,70
76 – 100	168	244	120	1,84
Totalt	4 105	325	207	1,61

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Tabell 4.8 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1986
Purchases of agricultural real estates in 1986

Område	Köp av hel fastighet				Köp av del av fastighet			
	Antal köp	Köpskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpskillingsskoefficient ² , median	Antal köp	Köpskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpskillingsskoefficient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	17	1 367	586	1,62	32	208	139	1,63
Uppsala	25	629	405	1,50	38	160	103	1,41
Södermanlands	42	861	540	1,62	45	336	204	1,54
Östergötlands	52	868	682	1,41	47	527	365	1,42
Jönköpings	102	600	404	1,50	41	198	143	1,33
Kronobergs	114	511	342	1,50	40	375	258	1,41
Kalmar	72	643	429	1,50	65	225	168	1,51
Gotlands	51	292	194	1,44	101	81	58	1,53
Blekinge	40	555	341	1,62	18	308	184	1,50
Kristianstads	140	622	428	1,33	67	234	169	1,33
Malmöhus	117	607	444	1,33	69	365	266	1,33
Hallands	70	749	504	1,50	57	251	156	1,53
Göteborgs o Bohus	52	382	259	1,40	38	141	91	1,50
Älvsborgs	169	445	255	1,73	85	208	126	1,54
Skaraborgs	142	834	596	1,30	172	171	113	1,33
Värmlands	126	362	207	1,71	204	126	73	1,61
Örebro	54	366	238	1,53	59	210	165	1,42
Västmanlands	29	698	430	1,50	63	255	171	1,51
Kopparbergs	132	225	117	2,02	189	112	47	2,33
Gävleborgs	50	285	168	1,80	155	154	67	2,21
Västernorrlands	115	236	126	1,92	86	132	71	1,71
Jämtlands	92	238	125	1,82	96	91	41	2,32
Västerbottens	106	263	115	2,03	153	120	64	2,00
Norrbottns	112	174	100	2,02	164	76	31	2,30
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	92	940	704	1,30	71	364	254	1,33
» mellanbygder	174	486	335	1,40	189	146	107	1,42
» norra slättbygder	181	782	574	1,32	211	239	163	1,40
Svealands slättbygder	162	689	408	1,54	209	240	160	1,50
Götalands skogsbygder	635	534	346	1,50	297	246	162	1,41
Mellersta Sveriges skogsbygder	221	384	225	1,74	295	155	92	1,71
Nedre Norrland	320	233	120	2,00	457	118	53	2,10
Övre Norrland	236	213	105	2,00	355	99	47	2,21
<i>Hela riket</i>	2 021	482	310	1,53	2 084	174	107	1,60

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.8 (forts) Förvärv av jordbruksfastigheter¹ 1986
Purchases of agricultural real estates in 1986

Område	Summa				Lagfarna släktköp			
	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000-tal kronor	Taxerings- värde medel- värde, 1 000-tal kronor	Köpe- skillings- koeffi- cient ² , median
<i>Län</i>								
Stockholms	49	610	294	1,64	2	488	379	1,90
Uppsala	63	346	223	1,43	6	396	333	1,10
Södermanlands	87	589	366	1,60	9	535	383	1,11
Östergötlands	99	706	532	1,41	16	645	467	1,40
Jönköpings	143	485	329	1,41	48	421	395	1,00
Kronobergs	154	476	320	1,42	40	366	340	1,04
Kalmar	137	445	305	1,52	26	357	308	1,30
Gotlands	152	152	103	1,52	13	346	284	1,12
Blekinge	58	478	292	1,60	16	256	215	1,40
Kristianstads	207	496	345	1,33	26	341	297	1,20
Malmöhus	186	518	378	1,31	9	336	288	1,52
Hallands	127	525	348	1,51	25	373	294	1,21
Göteborgs o Bohus	90	280	188	1,41	19	369	280	1,11
Älvsborgs	254	366	211	1,73	55	347	296	1,22
Skaraborgs	314	471	331	1,31	23	396	338	1,04
Värmlands	330	216	124	1,70	53	268	219	1,12
Örebro	113	285	200	1,43	3	165	137	1,12
Västmanlands	92	395	253	1,50	12	399	325	1,04
Kopparbergs	321	158	76	2,20	54	239	204	1,30
Gävleborgs	205	186	91	2,11	48	1 451	192	1,50
Västernorrlands	201	191	103	1,73	81	217	171	1,30
Jämtlands	188	163	82	2,00	44	213	155	1,50
Västerbottens	259	179	85	2,01	101	213	157	1,31
Norrbottens	276	116	59	2,22	52	194	119	1,52
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	163	689	508	1,31	10	546	435	1,40
» mellanbygder	363	309	217	1,43	34	303	257	1,21
» norra slättbygder	392	490	353	1,33	35	469	373	1,04
Svealands slättbygder	371	436	268	1,54	38	446	361	1,13
Götalands skogsbygder	932	443	288	1,52	227	371	325	1,14
Mellersta Sveriges skogsbygder	516	253	149	1,74	85	271	221	1,21
Nedre Norrland	777	165	80	2,00	182	534	169	1,40
Övre Norrland	591	144	71	2,12	170	203	142	1,32
<i>Hela riket</i>	4 105	325	207	1,61	781	369	240	1,23

1) Prisprövade förvärv för jord- och skogsbruksändamål.

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.9 Förvärv av jordbruksfastigheter¹ fördelade efter köpare- och säljarekategorier 1986
Purchases of agricultural real estates in 1986 by categories of buyers and sellers

Köpare	Säljare	Köp av hel fastighet		Köp av del av fastighet		Summa	
		Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000- tal kr	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000- tal kr	Antal köp	Köpe- skilling medel- värde, 1 000- tal kr
Lantbruks- nämnd	Fysisk person	128	347	337	123	465	185
	Dödsbo	58	294	35	185	93	253
	Övriga, okänd	27	253	52	272	79	265
	<i>Summa</i>	213	321	424	147	637	205
Staten i övrigt	Lantbruksnämnd	4	338	14	124	18	171
	Fysisk person	1	50	3	580	4	447
	Dödsbo	—	—	—	—	—	—
	Övriga, okänd	1	70	—	—	1	70
	<i>Summa</i>	6	245	17	204	23	215
Borgerlig kommun	Lantbruksnämnd	3	158	10	112	13	123
	Fysisk person	15	260	31	409	46	361
	Dödsbo	9	512	3	218	12	438
	Övriga, okänd	7	529	8	1 360	15	972
	<i>Summa</i>	34	373	52	487	86	442
Fysisk person	Lantbruksnämnd	187	206	918	114	1 105	130
	Fysisk person	1 496	522	525	256	2 021	453
	Dödsbo	394	353	125	200	519	316
	Övriga, okänd	81	630	99	345	180	473
	<i>Summa</i>	2 158	468	1 667	179	3 825	342
Dödsbo	Lantbruksnämnd	1	310	7	49	8	82
	Fysisk person	3	58	3	50	6	54
	Dödsbo	1	220	—	—	1	220
	Övriga, okänd	—	—	2	73	2	73
	<i>Summa</i>	5	141	12	53	17	79
Juridisk person	Lantbruksnämnd	8	334	26	241	34	263
	Fysisk person	38	671	30	273	68	496
	Dödsbo	15	261	7	298	22	273
	Övriga, okänd	15	537	8	426	23	498
	<i>Summa</i>	76	528	71	281	147	409
Övriga, okänd	Lantbruksnämnd	2	700	3	386	5	512
	Fysisk person	—	—	2	503	2	503
	Dödsbo	—	—	1	250	1	250
	Övriga, okänd	—	—	2	483	2	483
	<i>Summa</i>	2	700	8	422	10	478
<i>Summa</i>	Lantbruksnämnd	205	218	978	118	1 183	136
	Fysisk person	1 681	509	931	215	2 612	404
	Dödsbo	477	346	171	201	648	308
	Övriga, okänd	131	532	171	373	302	442
	<i>Summa</i>	2 494	455	2 251	184	4 745	326

1) Se texten angående omfattningen av statistiken.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB SM P, senast SM P 1983:10.3, 1984:9.1, P 16 SM 8503, P 16 SM 8603 och P 20 SM 8701.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om systemtäckdikad areal som erhållits från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som antingen hämtats från lantbruksregistret eller från jordbruksnämndens leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Täckdikning
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Allmän fastighetstaxering har normalt ägt rum ungefär vart 5:e år – den senaste år 1981 – och därmed har särskild fastighetstaxering skett. Nästa allmänna fastighetstaxering för jordbruksfastigheter är planerad till 1992.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1987.

1987 fanns det ca 220 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader och på dessa taxeringsenheter fanns det 266 000 värderingsenheter (egendom som skall värderas för sig). Ekonomibyggnader fanns på 138 000 taxeringsenheter och dessa innehöll 309 000 värderingsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering 1975 och 1981. SCB. SM N 1975:74 resp SM N 1981:19.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB. SM N 1982:14, 1983:10, 1984:8, Bo 13 SM 8501, Bo 13 SM 8601 och Bo 13 SM 8701.

Tabell 5.1 Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde och antal värderingsenheter enligt särskild fastighetstaxering år 1987. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1987

Område	Bostadsbyggnader		Ekonomibyggnader m m	
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal värderingsenheter	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde	Antal värderingsenheter
<i>Län</i>				
Stockholms	4 046	6 576	2 847	5 856
Uppsala	5 264	7 716	4 484	8 728
Södermanlands	4 146	7 177	3 293	6 308
Östergötlands	8 045	12 335	6 337	11 067
Jönköpings	11 787	13 765	8 321	16 188
Kronobergs	10 439	11 201	6 574	14 226
Kalmar	10 040	13 158	7 459	13 216
Gotlands	3 516	4 065	2 807	7 240
Blekinge	4 160	4 566	2 600	5 361
Kristianstads	10 518	11 753	8 531	19 200
Malmöhus	9 318	11 374	8 806	18 039
Hallands	8 828	9 912	7 130	15 040
Göteborgs o Bohus	7 226	8 180	4 608	10 672
Älvsborgs	16 624	18 859	10 821	25 061
Skaraborgs	12 586	15 803	10 410	24 801
Värmlands	14 297	15 996	6 825	14 307
Örebro	6 211	7 679	4 250	9 101
Västmanlands	4 130	5 903	3 560	7 021
Kopparbergs	12 519	15 783	4 985	14 054
Gävleborgs	8 901	11 049	5 137	11 093
Västernorrlands	10 932	12 467	4 202	12 562
Jämtlands	10 377	12 528	3 750	10 688
Västerbottens	15 375	16 545	6 331	17 358
Norrbottnens	10 765	11 739	3 640	12 260
<i>Hela riket</i>				
1987	220 050	266 129	137 708	309 447
1986	221 856	268 244	138 481	310 794
1985	223 610	270 355	139 151	311 947
1984	225 252	272 202	139 750	312 906
1983	226 831	273 624	140 330	313 787

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1987 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB redovisar årligen uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik sker genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftslämnandet till lantbruksregistret i juni uppger jordbrukarna om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet görs ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen inhämtas detaljuppgifter av lantbruksnämnderna genom telefonintervjuer.

Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i lantbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslingsanläggning, tork e dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Resultat

Uppgifter om antal ny- och tillbyggda djurstallar redovisas i tabell 5.2 och 5.3. Uppgifterna i tabell 5.2 visar på en fortsatt nedgång i antalet nybyggda djurstallar även 1986.

Under 1986 byggdes 137 nya djurstallar med en medelyta på 312 m². 69 av dessa var avsedda för nötkreatur och 31 för svin.

De partiella uppgifterna för 1987 tyder på att 1980-talets minskande stallbyggande nu nått en bottennivå.

Som framgår av tabell 5.3 har även antalet tillbyggda djurstallar minskat.

164 djurstallar byggdes till under 1986. Den utökade medelytan var 118 m². Tillbyggnaden skedde i 105 fall för nötkreatur och i 24 fall för svin.

**Tabell 5.2 Antal nybyggda djurstallar 1986 och 1987¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt medelyta**
Number of new buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Medelyta m ²
			Låg-hus	Hög-hus	Nöt-kreatur	Svin	Hästar	Får	Andra djurslag	
Götaland	1987	78	49	30	31	21	19	3	4	371
	1986	70	34	35	41	17	6	2	3	374
Svealand	1987	22	19	2	7	4	4	6	—	317
	1986	32	21	11	11	13	6	2	—	297
Norrland	1987	25	17	8	18	1	5	1	—	199
	1986	35	27	8	17	1	3	14	1	203
Hela riket	1987	125	85	40	56	26	28	11	4	327
	1986	137	82	55	69	31	15	18	4	312
	1985	166	90	77	84	32	19	22	8	313
	1984	221	138	83	114	46	33	22	5	309
	1983	347	225	122	189	87	28	23	20	308

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

**Tabell 5.3 Antal tillbyggda djurstallar 1986 och 1987¹ fördelade på hus-
typ och djurslag samt utökad medelyta**
Number of extended buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)					Utökad medelyta m ²
			Låg-hus	Hög-hus	Nöt-kreatur	Svin	Hästar	Får	Andra djurslag	
Götaland	1987	45	36	9	34	8	2	1	—	155
	1986	79	46	33	44	19	11	3	2	132
Svealand	1987	27	21	6	17	1	3	5	—	125
	1986	39	31	8	28	5	3	3	—	128
Norrland	1987	31	29	2	25	1	4	1	—	141
	1986	45	37	8	33	—	4	5	2	83
Hela riket	1987	103	86	17	76	10	9	7	—	143
	1986	164	114	49	105	24	18	11	4	118
	1985	181	118	64	124	24	14	14	4	127
	1984	235	169	67	164	45	12	8	6	122
	1983	318	216	102	210	71	18	8	10	161

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Observera att uppgifterna för 1987 ej är fullständiga. I statistiken redovisas endast under kalenderåret färdigställda byggnader. Undersökningen för 1987 täcker ej den del av byggnadsverksamheten som påbörjats efter den 15 juni och avslutats under året. Fullständiga uppgifter för 1987 kan erhållas först när 1988 års undersökning är avslutad.

Statistiken för åren 1983–1986 är fullständig. Tabellerna kan däremot inte belysa omfattningen av byggnadsverksamheten 1987 jämfört med de föregående åren. Byggnadsverksamhetens fördelning i olika avseenden 1987 torde dock kunna utläsas.

Allmänt gäller att summan av delsummor av beräkningstekniska skäl kan avvika från redovisade totalsummor med någon enhet.

Av diagram 5.4 framgår att antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar har minskat under hela 1980-talet. De partiella uppgifterna för 1987 har i figuren approximativt uppräknats till att gälla

den totala byggnadsverksamheten.

Av tabell 5.5 framgår att antalet korplatser i ny- och tillbyggda djurstallar kontinuerligt minskat sedan 1983.

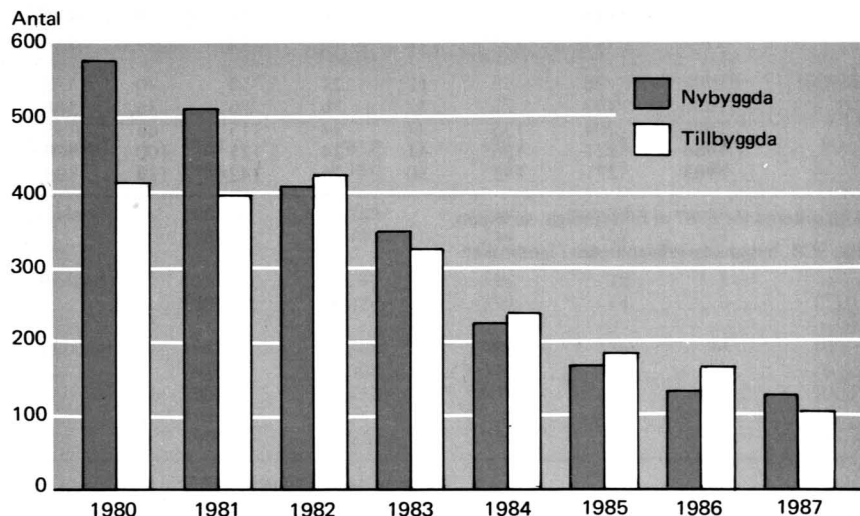
Jämförelse mellan partiella och fullständiga uppgifter åren 1984–1986

Som framgått av det föregående är de uppgifter man erhåller för det senast undersökta året ej fullständiga. Med ledning av partiella och definitiva resultat för några föregående år kan man dock göra vissa uppskattningar av ofullständigheten. För nybyggda djurstallar var medelskillnaden 1984–1986 mellan partiella och definitiva tal för riket 22 %, för till- och ombyggda djurstallar 28 %.

Medelskillnaden för nya lagerbyggnader och maskinhus var 30 % och för till- och ombyggnader 28 %.

De genomsnittliga skillnaderna för 1984–1986 torde med viss reservation kunna utnyttjas för approximativa uppräknings av föreliggande tal för 1987 till att gälla totala byggnadsverksamheten detta år.

Diagram 5.4 Antal ny- och tillbyggda djurstallar 1981–1987
Number of new and extended buildings for livestock

Tabell 5.5 Antal djurplatser i ny- och tillbyggda djurstallar 1986 och 1987¹
Number of animal places in new and extended buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin		Hästar	Får	Värp- höns	Slakt- kyck- lingar
		Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Suggor galtar	Slakt- svin				
Götaland	1987	1 480	667	289	123	2 400	506	1 163	1 124	407	222	35 835	—
	1986	2 060	940	101	35	2 960	629	888	4 198	174	481	4 075	15 400
Svealand	1987	421	129	48	24	723	78	265	415	56	569	—	—
	1986	833	328	41	16	993	121	567	1 210	58	263	—	—
Norrländ	1987	855	387	14	7	856	293	46	413	89	28	—	—
	1986	807	332	30	—	787	149	10	102	52	872	3 000	—
Hela riket	1987	2 757	1 184	351	154	3 978	877	1 474	1 952	552	820	35 835	—
	1986	3 699	1 614	172	51	4 740	899	1 465	5 510	284	1 616	7 075	15 400
	1985	4 967	2 290	492	230	5 673	1 227	1 395	4 482	229	1 557	48 661	58 500
	1984	5 755	2 631	932	375	7 529	1 806	2 492	6 301	370	1 770	22 875	32 000
	1983	9 519	4 339	1 611	576	11 486	2 642	3 545	15 255	481	1 949	153 449	1 200

¹) Uppgifterna för 1987 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabell 5.6 framgår att även antalet ombyggda djurstallar minskat. 1986 var det 132 byggnader som berördes av större ombyggnad/reparation. Antalet djurplatser som tillkommit genom ombyggnation redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.6 Antal djurstallar med större ombyggnad/reparation 1986 och 1987¹ fördelade efter djurslag samt efter tidigare användning
Number of buildings for livestock where larger altering or repairing have been done

Område	År	Antal byggnader	Djurslag (huvudsaklig inriktning)			Byggnadens tidigare användning		Medel-yta m ²
			Nöt-kreatur	Svin	Annat djurslag	Djurstall	Annat	
Götaland	1987	60	32	14	14	34	26	183
	1986	81	41	26	14	50	30	206
Svealand	1987	18	15	2	1	13	5	226
	1986	27	14	4	9	16	11	192
Norrland	1987	19	12	1	6	10	9	118
	1986	24	19	2	3	19	5	112
Hela riket	1987	98	59	17	21	58	40	178
	1986	132	75	32	26	86	46	186
	1985	204	133	37	34	115	89	195
	1984	221	156	41	24	121	100	178
	1983	271	193	50	26	142	129	193

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.7 Antal djurplatser i ombyggda/reparerade djurstallar 1986 och 1987¹ samt därav tillkomna genom åtgärden

Number of animal places in altered or repaired buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Suggor, galtar		Slaktsvin	
		Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat
Götaland	1987	336	8	47	46	781	265	265	108	331	201
	1986	560	125	132	8	1 152	380	388	128	1 929	781
Svealand	1987	298	37	30	—	199	43	31	31	800	—
	1986	111	62	105	3	421	86	125	23	398	396
Norrland	1987	77	33	—	—	266	95	—	—	—	—
	1986	310	57	—	—	220	77	18	18	21	21
Hela riket	1987	711	78	77	46	1 246	403	296	139	1 131	201
	1986	981	245	237	11	1 793	543	531	169	2 348	1 198
	1985	2 147	646	66	12	2 737	850	691	358	3 091	2 411
	1984	2 068	607	91	36	2 616	735	916	375	2 292	1 217
	1983	2 207	821	539	131	3 550	1 643	1 129	781	3 282	2 903

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabellerna 5.8 och 5.9 framgår att även antalet ny- och tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus under 1986 blev något lägre än under 1985 (2 288 resp 2 542).

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen sedan 1971; uppgifter för län t o m 1982 återfinns i Statistiska tabeller resp

Appendix. SCB. SM J 1982:15, 1983:13, 1984:14, J 32 SM 8501, J 32 SM 8601, J 32 SM 8701 och J 32 SM 8801 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1987).

Trädgårdsräkningen 1972, 1977 och 1982. Uppgifter om lagerlokaler och lökhus; vissa uppgifter om växthus redovisas i årsbokens kapitel 8. SCB. SM J 1972:57 och 1977:13 samt 1982:18.

Tabell 5.8 Antal nybyggda lagerbyggnader och maskinhus 1986 och 1987¹

Number of new storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	därav fristående	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med varm-luft-tork	kall-luft-tork	tork för hö	Lagerhus för potatis eller trädgårdsprodukter	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerad
Götaland	1987	810	575	83	13	9	14	5	722	217
	1986	1 110	762	173	18	52	29	25	912	229
Svealand	1987	288	218	34	16	1	—	5	249	86
	1986	413	244	64	33	12	5	10	339	121
Norrländ	1987	292	194	38	5	—	13	10	244	140
	1986	477	334	74	—	11	50	10	393	185
Hela riket	1987	1 390	986	155	34	10	27	20	1 215	443
	1986	2 000	1 340	312	51	76	84	45	1 643	535
	1985	2 212	1 578	269	21	40	72	18	1 924	648
	1984	2 541	1 785	368	44	39	88	72	2 101	615
	1983	2 523	1 789	346	16	86	71	47	2 131	654

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.9 Antal tillbyggda lagerbyggnader och maskinhus 1986 och 1987¹

Number of extended storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal byggnader	Lada, loge eller annan lagerbyggnad	Maskinhall, garage, verkstad	Därav helt eller delvis värmeisolerad
Götaland	1987	94	12	82	22
	1986	181	63	118	35
Svealand	1987	30	5	25	—
	1986	53	16	37	5
Norrländ	1987	38	27	10	5
	1986	54	18	36	10
Hela riket	1987	162	45	118	27
	1986	288	98	190	50
	1985	330	108	222	46
	1984	438	136	302	89
	1983	435	112	323	48

1) Uppgifter för 1987 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Anläggningar

SCB insamlade till lantbruksregistret 1981 bl a uppgifter om innehav av vissa anläggningar, nämligen hötorkar, spannmålstorkar och silor för ensilering. 1988 insamlas återigen uppgifter om anläggningar till lantbruksregistret.

Resultat

I tabell 5.10 redovisas uppgifter om anläggningar på företag med mer än 2 hektar åkermark.

Såväl antalet företag med hötork som antalet företag med spannmålstork har fram till senaste räkningen 1981 ökat kraftigt. År 1981 hade 32 % av jordbruksföretagen hötork. Spannmålstork med varmluft fanns vid 8 % av företagen och spannmålstork med kallluft fanns vid 38 % av företagen.

Uppgifterna om silor för ensilering 1981 är på grund av ändrade klassificeringar inte jämförbara med tidigare uppgifter. År 1981 fanns emellertid 714 företag med gastät silo av metall eller plast, 7 635 med tornsilo av annat material och 7 418 företag med plansilo eller gropsilo.

Tabell 5.10 Antal företag med olika slag av anläggningar 1981
Number of holdings with different types of plants

Område; storleksgrupp	Hötork med kallluft	Spannmålstork med varmluft med kallluft		Tornsilo av metall eller plast, gastät	Annan tornsilo	Plansilo, gropsilo
<i>Län</i>						
Stockholms	509	397	662	24	212	123
Uppsala	878	1 237	1 278	27	347	190
Södermanlands	763	632	1 101	34	387	203
Östergötlands	2 056	920	1 592	54	820	320
Jönköpings	3 533	94	2 748	12	507	313
Kronobergs	1 830	55	1 759	16	277	244
Kalmar	1 680	117	1 613	36	532	383
Gotlands	395	97	576	15	300	371
Blekinge	380	30	357	7	64	153
Kristianstads	1 667	202	2 051	38	266	974
Malmöhus	925	531	2 521	21	216	1 235
Hallands	2 238	230	2 873	27	764	577
Göteborgs o Bohus	1 754	111	2 016	16	172	81
Älvsborgs	3 804	374	3 918	38	523	302
Skaraborgs	3 104	1 341	3 409	95	649	352
Värmlands	1 408	354	1 567	57	224	183
Örebro	883	422	1 021	47	185	119
Västmanlands	750	796	1 148	22	209	115
Kopparbergs	1 209	343	1 068	15	231	214
Gävleborgs	1 679	227	2 254	18	116	141
Västernorrlands	1 514	104	2 339	25	103	137
Jämtlands	1 099	39	1 411	17	232	165
Västerbottens	2 446	111	3 467	27	121	317
Norrbottnens	827	63	969	26	178	206
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 493	708	3 582	42	541	1 322
» mellanbygder	1 955	318	2 870	69	681	1 493
» norra slättbygder	4 372	2 168	4 895	123	1 053	476
Svealands slättbygder	3 689	3 648	5 394	168	1 351	747
Götalands skogsbygder	14 747	777	13 505	128	2 637	1 936
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 312	683	2 978	73	639	451
Nedre Norrland	4 303	348	5 939	55	389	428
Övre Norrland	3 460	177	4 555	56	344	565
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	1 359	24	1 758	–	84	60
5,1 – 10,0	4 951	72	6 123	–	331	317
10,1 – 20,0	9 967	416	12 243	13	1 237	1 178
20,1 – 30,0	7 079	751	8 400	37	1 333	1 415
30,1 – 50,0	7 742	2 028	8 860	181	2 123	2 141
50,1 – 100,0	4 754	3 348	5 100	282	1 798	1 685
Över 100,0	1 479	2 188	1 234	201	729	622
<i>Hela riket</i>						
1981	37 331	8 827	43 718	714	7 635	7 418
1977	29 321	8 305	39 735	..	..	..
1971	16 513	6 092	32 719	..	..	..
1966	7 756	4 888	24 098	..	..	..
1961	2 291	2 936	6 208	..	..	..

Källa: SCB. lantbruksregistret (totalundersökning).

Cisterner för dieselbrännolja och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981, 1984 och 1987 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Av tabell 5.11 framgår att det 1986 fanns knappt 95 000 cisterner för dieselbrännolja. Tidigare år har dessa cisterner kallats cisterner för drivmedel. Av tabeln framgår att den genomsnittliga rymden var så gott som oförändrad jämfört med 1983, medan antalet cisterner minskat något. Förändringarna är så små att de ligger inom felmarginalen för undersökningen.

1986 fanns knappt 26 000 cisterner för eldningsolja. En stor ökning av antal cisterner och lagringskapaciteten för eldningsolja har skett sedan 1983. Om denna ökning är reell eller om en del av uppgiftslämnarna missförstått frågan och lämnat uppgifter även gällande bostaden har inte kunnat fastställas. Resultaten får därför användas med viss reservation härför.

Nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar

Till SCBs undersökning av byggnadsverksamheten (se tidigare avsnitt) in-

Tabell 5.11 Cisterner för dieselbrännolja och eldningsolja den 31 december 1986

Cisterns for diesel oil and fuel oil on December 31 st, 1986

Område; storleksgrupp	Cisterner för dieselbrännolja		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1000-tal liter	Antal	Total rymd, 1000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	11 452	47 123	3 779	14 084
» mellanbygder	10 413	32 360	2 721	9 436
» norra slättbygder	13 850	47 001	4 160	13 615
Svealands slättbygder	16 909	54 888	5 583	19 085
Götalands skogsbygder	23 095	55 340	4 577	13 325
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 897	17 538	1 970	5 676
Nedre Norrland	6 338	13 706	1 846	5 561
Övre Norrland	5 870	13 313	1 189	3 286
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	3 805	8 441	1 630	5 109
5,1 – 10,0	9 220	18 358	2 996	8 369
10,1 – 20,0	20 050	42 647	3 633	10 240
20,1 – 30,0	15 883	37 318	2 929	8 533
30,1 – 50,0	20 466	59 829	4 586	13 733
50,1 – 100,0	17 769	66 374	5 899	18 925
Över 100,0	7 631	48 302	4 153	19 159
<i>Hela riket</i>				
1986	94 824	281 268	25 826	84 068
1983	96 362	281 888	16 171	54 442
1980	91 067	264 577	14 455	51 488
1977	81 201	214 854	15 642	53 350
1973	96 917	219 137		

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (urvalsundersökning om 12 000 enheter, bortfall se kapitel 6).

hämtas bl a uppgifter om nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar. Uppgifter om dessa anläggningar redovisas i tabellen 5.12.

Tabell 5.12 Nya anläggningar i anslutning till ny- och tillbyggda djurstallar 1986 och 1987¹

New installations in new and extended buildings for livestock

Område	År	Antal byggnader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med			Skulltork, antal	Ensilagesilo	
			nöt-kreatur	svin	fjäderfä	mek utgödsel	flyt-utgödsel	komb anlägg ²	gödsel-platta	urin-behållare	gödsel-behållare		Tornsilo antal	Plansilo antal
Götaland	1987	123	12	7	3	66	5	8	31	13	16	13	4	3
	1986	149	7	10	3	75	1	16	52	19	17	29	2	2
Svealand	1987	49	3	2	–	13	1	1	7	4	4	3	–	1
	1986	71	4	–	–	31	1	2	21	9	3	10	2	–
Norrland	1987	56	2	1	–	11	2	3	11	5	5	5	2	11
	1986	80	2	1	–	19	–	6	14	6	10	5	2	1
Hela riket	1987	228	17	10	3	90	8	12	49	22	25	21	6	15
	1986	301	13	11	3	125	2	24	88	34	30	44	6	3
	1985	347	14	10	9	154	5	21	88	52	32	45	8	13
	1984	456	10	19	5	219	10	34	144	79	55	63	13	25
	1983	665	32	29	14	372	29	40	236	124	83	94	10	35

1) Uppgifterna för 1987 ej fullständiga, se föregående avsnitt.

2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Bevattningsanläggningar

För år 1985 genomförde SCB i samarbete med lantbruksstyrelsen och lantbruksuniversitetet en undersökning av bevattningen i jordbruket. Uppgifter insamlades om anläggningarnas typ och storlek, bevattnade arealer, slag av vatten-täkter m m.

Undersökningen avsåg samtliga företag som omfattade mer än 2 hektar åkermark. Uppgiftsinsamlingen gjordes i två etapper. Som ett första led tillfrågades brukarna i 1985 års LBR-blankett om de hade bevattningsanläggning. De brukare som svarade "ja" på frågan om innehav av anläggning ingick i en uppföljningsundersökning. Den utgjordes av en postenkät som skickades ut i december 1985.

Undersökningen begränsades till anläggningar som använts för fältmässiga odlingar. Anläggningar som använts i drivhus, bänkgårdar samt små anläggningar för trädgårdsbruk o dyl uteslöts ur undersökningen.

Motsvarande undersökning genomfördes även 1975.

Med *bevattningsmaskin* avses typen stillastående anläggning med trumma och ledning, som dras in.

Anläggning med rör och spridare avser anläggningar där spridare är monterade direkt på ledningarna.

Droppbevattning används främst inom frukt- och bärödlings. Droppbevattning innebär att vattnet tillförs växterna genom droppdysor eller droppslangar vid marken.

Underbevattning avser bevattning underifrån genom avsiktligt höjande av grundvattennivån.

Uppföljningsundersökningen beslutades i mars 1985. Man kunde då givetvis inte förutse hur vädersituationen skulle bli under sommaren. Behovet av bevattning blev lågt 1985. Efter samråd med bevattningsexpertis bedömdes att undersökningen trots detta kunde ge ett bra underlag för beräkning av jordbrukets vattenbehov m m.

Resultat

Som framgår av tabell 5.13 fanns år 1985 bevattningsanläggningar på 6 252 företag i landet. Motsvarande antal vid bevattningsundersökningen 1975 var 4 452 företag. Antalet bevattningsmaskiner 1985 var 3 700 (477 st år 1975).

Den bevattnade åkerarealen 1985 uppgick till 48 000 hektar vilket utgör cirka 1,6 % av den totala åkerarealen i riket (1975 bevattnades ca 52 000 hektar åker). Ytterligare ca 51 000 hektar åker skulle ha bevattnats om så behövts. De grödor som hade de största bevattnade arealerna var vårssäd, potatis och slättervall. Av potatisarealen bevattnades 1985 ca 10 700 hektar, vilket utgör ca 28 % av hela potatisarealen. Den gröda som bevattnades i störst utsträckning var dock trädgårdsväxter. Av den totala arealen frilandsodling av trädgårdsväxter, ca 14 800 hektar, bevattnades ca 4 900 hektar, vilket utgör 33 %.

Tabell 5.13 Antal företag med bevattningsanläggning 1985
Number of holdings with irrigation systems

Område	Antal företag med nedanstående typ av anläggning				Antal före- tag med be- vattnings- anläggning
	Bevattnings- maskin	Anl. med rör och spridare	Dropp- bevattning	Under- bevattning	
<i>Län</i>					
Stockholms	58	102	1	—	148
Uppsala	106	91	—	3	187
Södermanlands	92	107	—	2	187
Östergötlands	212	187	2	—	380
Jönköpings	73	135	6	—	200
Kronobergs	58	123	1	1	172
Kalmar	288	211	4	—	469
Gotlands	86	23	1	2	107
Blekinge	203	222	1	3	399
Kristianstads	831	330	27	2	1 110
Malmöhus	526	272	8	—	726
Hallands	367	199	6	1	541
Göteborgs och Bohus	9	53	1	—	61
Älvsborgs	80	133	1	—	205
Skaraborgs	301	233	2	1	509
Värmlands	95	76	—	2	156
Örebro	101	79	1	3	173
Västmanlands	63	45	4	—	105
Kopparbergs	48	57	—	1	98
Gävleborgs	29	59	1	—	86
Västernorrlands	16	32	—	—	45
Jämtlands	10	28	—	—	36
Västerbottens	29	36	—	—	64
Norrbottnens	19	64	10	1	88
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	965	469	17	1	1 328
» mellanbygder	1 078	475	26	7	1 477
» norra slättbygder	427	285	3	1	675
Svealands slättbygder	444	411	5	10	805
Götalands skogsbygder	522	823	14	1	1 292
Mellersta Sveriges skogsbygder	153	207	1	1	344
Nedre Norrland	63	125	1	—	177
Övre Norrland	48	102	10	1	154
<i>Hela riket</i>	3 700	2 897	77	22	6 252

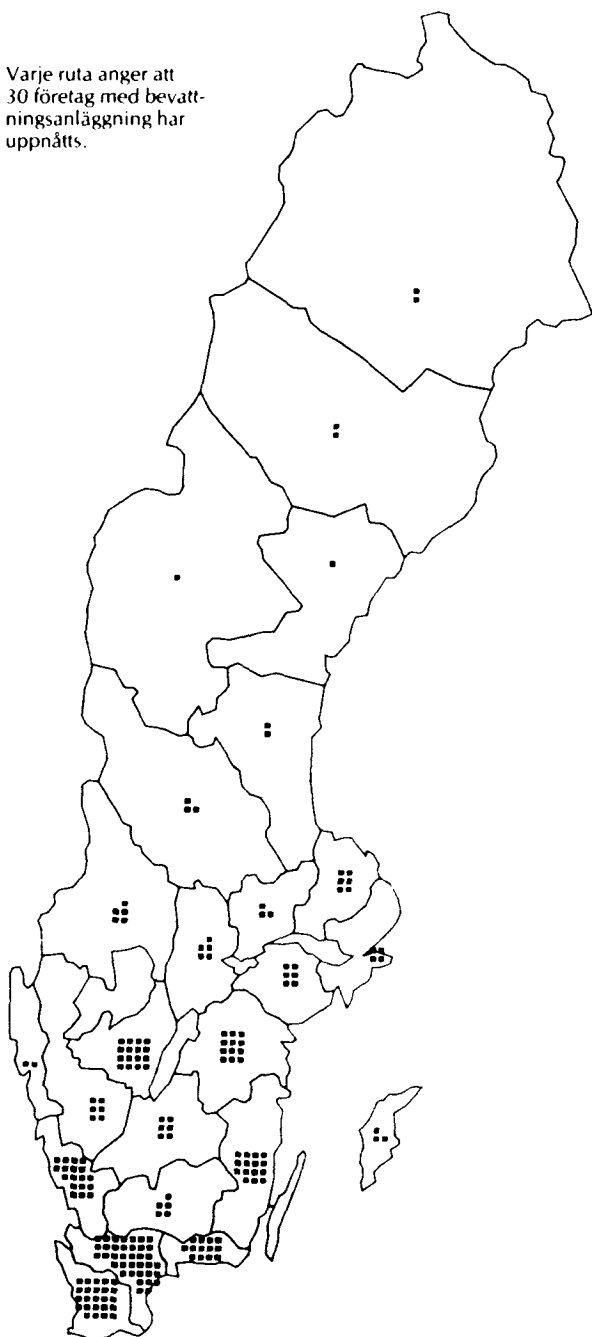
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Karta 5.14 ger en översiktlig bild över den geografiska fördelningen av företag med bevattningsanläggning.

Karta 5.14 Antal företag med bevattningsanläggning 1985

Number of holdings with irrigation systems

■ Varje ruta anger att 30 företag med bevattningsanläggning har uppnåtts.

I nedanstående tablå redovisas antalet bevattningsmaskiner vid de 3 700 berörda företagen fördelade efter slangens ytterdiameter.

Slangens ytterdiameter	Antal bevattningsmaskiner
50 – 66 mm	1 106
70 – 85 mm	1 623
90 – 100 mm	1 025
110 – mm	354
Summa	4 108

Antal företag i landet som har anläggningar med rör och spridare framgår av tablåen nedan.

Antal spridare	Antal företag med motsvarande anläggning
1 – 5	567
6 – 10	876
11 – 15	683
16 – 20	420
20 –	359
Summa	2 897

För avgränsning av vattentäkt har tillämpats följande klassificeringar:

Grävda reservoarer, t ex mangelgravar och dammar, klassificerades efter tillförselkällan. Om exempelvis en damm huvudsakligen försågs med vatten från ett vattendrag klassificerades vattentäkten som vattendrag. Om öppna tillflöden saknades klassificerades dammen som grundvatten. Kärr och mossar klassificerades som insjö. Som spillvatten klassificerades vatten från kommunala avlopp, industri osv. Om ett företag gjorde uttag ur flera typer av vattentäkt gjordes en procentuell fördelning av kapaciteten på de uppgivna slagen av vattentäkter.

Uppgifter om maximal kapacitet beräknades teoretiskt. Som underlag användes bl a inhämtade uppgifter om antal spridare och spridarmunstyckernas diametrar samt kapacitetsuppgifter för olika munstycksdiametrar, som beräknats vid lantbruksuniversitetet.

Som framgår av tabell 5.15 uppgick den totala beräknade maximala kapaciteten till drygt 240 000 kubikmeter per timme, varav ca 48 % från vattendrag och ca 22 % från insjö. Motsvarande beräkning för 1975 uppgick till 140 000 kubikmeter per timme varav ca 57 % från vattendrag och ca 25 % från insjö.

Tabell 5.15 Bevattningsanläggningarnas beräknade maximala kapacitet 1985 efter vattentäkt
Maximum capacity of the irrigation systems

Område	Bevattningsanläggningarnas maximala kapacitet efter vattentäkt (kubikmeter/tim)						Summa
	Vatten- drag	Insjö	Anlagt vatten-	Grund- vatten	Havs- vatten	Spill vatten	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 444	3 970	130	38	124	54	5 761
Uppsala	6 030	1 312	317	173	21	60	7 911
Södermanlands	3 174	4 121	230	191	80	—	7 795
Östergötlands	5 497	6 600	1 637	559	155	103	14 550
Jönköpings	2 359	3 809	300	53	—	—	6 700
Kronobergs	2 473	2 494	263	59	—	—	5 288
Kalmar	7 371	1 994	4 218	2 481	1 505	672	18 241
Gotlands	449	115	3 254	315	124	770	5 027
Blekinge	5 361	1 837	2 353	2 668	83	309	12 611
Kristianstads	19 789	5 188	4 903	12 896	82	376	43 233
Malmöhus	13 145	858	7 337	8 606	—	422	30 368
Hallands	15 371	1 702	6 003	1 267	—	164	24 507
Göteborgs och Bohus	854	316	204	71	—	71	1 515
Älvsborgs	3 516	2 906	647	107	—	16	7 191
Skaraborgs	12 272	4 962	3 373	682	—	28	21 317
Värmlands	3 107	3 445	180	112	—	—	6 843
Örebro	3 730	2 011	173	278	—	—	6 192
Västmanlands	2 679	903	310	95	—	—	3 988
Kopparbergs	2 223	1 241	94	34	—	—	3 591
Gävleborgs	1 877	878	62	28	—	—	2 845
Västernorrlands	792	138	30	28	—	—	987
Jämtlands	143	610	—	—	—	—	753
Västerbottens	1 346	683	126	68	—	—	2 223
Norrbottnens	1 483	382	723	60	52	—	2 699
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	28 059	2 774	9 400	11 729	—	731	52 693
» mellanbygder	22 640	4 353	13 067	15 867	1 780	1 824	59 531
» norra slättbygder	15 300	6 452	4 397	1 116	41	118	27 423
Svealands slättbygder	17 534	13 659	1 270	864	225	114	33 666
Götalands skogsbygder	20 987	17 205	7 294	959	128	229	46 802
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 113	5 312	533	147	—	28	12 132
Nedre Norrland	3 201	1 651	55	59	—	—	4 965
Övre Norrland	2 831	1 067	848	128	52	—	4 926
<i>Hela riket</i>	116 665	52 473	36 864	30 868	2 225	3 043	242 138

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1981; antal företag med anläggningar. SCB (råtabeller).

Lantbruksräkningen 1971. Del 2. Husdjur, maskiner och anläggningar, skogsbruk, särskilda tabeller; uppgifter för naturliga jordbruksområden. SCB.

Bevattningen i jordbruket 1985. SCB. J 10 SM 8702.

Bevattningen i jordbruket 1975 med uppgifter om otillräckliga vattenuttag och planerade nyanskaffningar av bevattningsanläggningar. SCB. SM J 1976:13.

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1977, 1980, 1983 och 1986 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1977, 1980, 1983 och 1986. SM J 1978:13, SM E 1981:9, SM E 1984:13 resp E 21 SM 8701.

Täckdikning

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna genomfördes en undersökning om täckdikningens omfattning 1982. Undersökningen omfattade samtliga 12 498 undersökningsenheter, som var uttagna i huvudundersökningen för vall och spannmål.

Uppgiftsinsamlingen gjordes av provtagare i samband med intervjun för utläggning av provytor på våren. Brukaren skulle uppge dels hur stor areal totalt som var systemtäckdikad dels täckdikningsförhållandena på de uttagna provytefälten.

Arealen räknades som systemtäckdikad endast om det fanns ett system av täckdiken med stam- och grenledningar. Detta kunde innebära att ett fält ibland var systemtäckdikad till en del och att resten av fältet var behovstäckdikad eller inte alls rördikad. I de fall inte hela fältet var systemtäckdikad avsåg uppgiften förhållandena vid provyta 1. Genom att koppla uppgifterna till provytefälten kunde uppgifter också erhållas om när täckdikningen skett och material i täckdikningsrören. Vid skördeuppskattningarna registreras om provytefälten är belägna på ägd eller arrenderad areal. Motsvarande uppdelning har därför kunnat ske även för den systemtäckdikade arealen med spannmål eller slättervall.

Resultat

Den totala systemtäckdikade arealen var för riket 1 013 200 hektar eller 34 % av den totala åkerarealen. Fördelningen i länen och riket redovisas i tabell 5.16. Täckdikningen är mest allmän i Västmanlands och Skaraborgs län med 60 respektive 58 % av åkerarealen systemtäckdikad. En mycket låg andel av åkerarealen är systemtäckdikad i Jönköpings, Kronobergs och Västernorrlands län. Systemtäckdikningens olika omfattning beror på olika jordars dikningsbehov och växtodlingens inriktning.

Tabell 5.16 Systemtäckdikad åkerareal 1982 samt uppdelning på ägd respektive arrenderad areal. Procent

Area pipe-drained in regular pattern 1982 and percentage of areal pipe-drained in regular pattern for owned and leased arable land

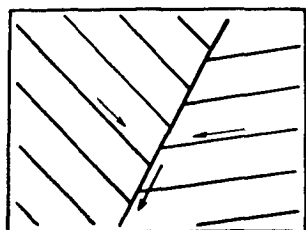
Område	Systemtäckdikad areal			
	Hektar	Andel av total åkerareal, procent	Andel av ägd areal, procent	Andel av arrenderad areal, procent
<i>Län</i>				
Stockholms	30 300	30	27	39
Uppsala	55 100	34	39	35
Södermanlands	44 100	31	34	28
Östergötlands	95 400	43	50	44
Jönköpings	6 000	6	11	4
Kronobergs	5 700	9	15	10
Kalmar	17 800	13	18	11
Gotlands	27 900	33	34	36
Blekinge	8 100	21	28	11
Kristianstads	48 900	27	30	24
Malmöhus	123 700	40	40	38
Hallands	44 400	35	40	35
Göteborgs o Bohus	30 600	43	52	30
Älvsborgs	70 000	43	49	37
Skaraborgs	167 000	58	64	49
Värmlands	47 400	38	49	28
Örebro	43 700	37	46	29
Västmanlands	80 900	60	63	57
Kopparbergs	6 900	10	15	9
Gävleborgs	12 700	16	25	10
Västernorrlands	4 600	7	12	6
Jämtlands	5 100	11	12	9
Västerbottens	25 000	28	36	21
Norrbottens	11 900	25	36	24
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	.	.	48	43
» mellanbygder	.	.	25	21
» norra slättbygder	.	.	66	55
Svealands slättbygder	.	.	46	37
Götalands skogsbygder	.	.	25	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	.	.	28	22
Nedre Norrland	.	.	17	7
Övre Norrland	.	.	34	21
<i>Hela riket</i>	1 013 200	34	40	31

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

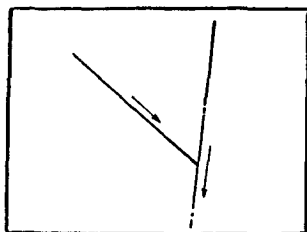
Tabellen visar också att 40 % av den ägda och 31 % av den arrenderade arealen är systemtäckdikad. Stora skillnader förekommer mellan länen. Trogligtvis är täckdikningen mindre omfat-

tande på sidoarrenden än på de större arrenderade gårdarna. I t ex Stockholms län är en tredjedel av företagen helt arrenderade.

Som framgår av tabell 5.17 är 43 % av spannmålsarealen systemtäckdikad men bara 23 % av slåttervallen. Av spannmålsgrödorna odlas mer än hälften av höst- och vårvete på systemtäckdikad areal. Detta är också vad man kan förvänta sig, eftersom välldränerad mark är en förutsättning för goda veteskördar.

Med *systemtäckdik* menas ett system av täckdiken med stam- och grenledningar.

Med *behovstäckdik* avses enstaka täckdiken som lagts för utdikning av hålor och källdrag.

Tabell 5.17 Andel av grödarealen som är systemtäckdikad 1982. Procent
Percentage of crop-area pipe-drained in regular pattern 1982

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Havre	Spannmål	Slåttervall	Spannmål och slåttervall
<i>Län</i>								
Stockholms	51	46	38	34	25	36	23	34
Uppsala	41	45	28	40	39	41	25	38
Södermanlands	36	38	38	30	30	32	32	32
Östergötlands	60	57	45	49	44	52	32	47
Jönköpings	46	—	14	7	14	12	5	8
<i>Kronobergs</i>	54	—	9	13	13	13	12	13
Kalmar	29	37	14	19	16	20	10	15
Gotlands	54	70	42	44	38	46	16	34
Blekinge	39	38	19	24	33	28	16	23
Kristianstads	49	61	21	27	39	32	18	28
<i>Malmöhus</i>	52	52	30	36	44	42	23	39
Hallands	84	53	34	38	40	42	30	39
Göteborgs o Bohus	54	32	60	51	46	48	41	45
Älvsborgs	82	58	54	55	55	57	29	45
Skaraborgs	84	85	65	61	61	65	37	60
<i>Värmlands</i>	63	62	55	54	54	54	24	42
Örebro	52	44	37	44	40	43	31	40
Västmanlands	65	67	34	67	55	62	58	61
Kopparbergs	10	—	—	15	18	16	8	13
Gävleborgs	18	—	—	27	19	24	15	20
<i>Västernorrlands</i>	—	—	—	10	10	10	10	10
Jämtlands	—	—	—	18	14	18	8	11
Västerbottens	—	—	—	39	32	39	23	30
Norrbottns	—	—	—	38	22	37	31	32
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	58	59	37	43	47	48	38	47
» mellanbygder	38	43	23	26	30	28	14	24
» norra slättbygder	72	67	57	62	65	66	48	63
Svealands slättbygder	45	50	38	47	42	45	33	43
Götalands skogsbygder	53	31	22	26	26	27	16	22
Mellersta Sveriges skogsbygder	48	41	23	30	33	32	18	26
Nedre Norrland	—	—	—	17	13	16	11	13
Övre Norrland	—	—	—	38	29	38	25	29
<i>Hela riket</i>	56	52	35	39	43	43	23	37

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

När systemtäckdikningen utförts och använt rörmaterial framgår av tabell 5.18. En tredjedel av den systemtäckdikade arealen dikades före 1940. Dikningen har skett med tegelrör på 81 % av arealen och med plaströr på 16 %. I län där en stor del av dikningen har skett 1960 eller senare är andelen plaströr högre.

Tabell 5.18 Systemtäckdikad areal fördelad på dikningsperioder och rörmaterial 1982. Procent

Percentage of area pipe-drained in regular pattern during different periods and with different material 1982

Område	Systemtäckdikad areal, procent			Rörmaterial		
	Dikningsperiod			Tegel	Plast	Okänt
	Före 1940 eller okänd	1940– 1959	1960 eller senare			
<i>Län</i>						
Stockholms	43	29	28	86	8	6
Uppsala	36	35	29	93	4	3
Södermanlands	34	46	20	88	9	3
Östergötlands	48	25	27	87	12	1
Jönköpings	15	39	46	60	30	10
Kronobergs	27	35	38	74	14	12
Kalmar	41	36	23	84	7	9
Gotlands	18	43	39	81	15	4
Blekinge	64	21	15	84	6	10
Kristianstads	54	21	25	89	5	6
Malmöhus	52	16	32	96	3	1
Hallands	44	32	24	82	11	7
Göteborgs o Bohus	18	23	59	83	14	3
Älvsborgs	18	26	56	83	15	2
Skaraborgs	21	36	43	87	12	1
Värmlands	9	22	69	55	45	–
Örebro	37	24	39	63	31	6
Västmanlands	44	37	19	92	7	1
Kopparbergs	14	22	64	73	24	3
Gävleborgs	21	20	59	43	52	5
Västernorrlands	11	29	60	41	43	16
Jämtlands	16	14	70	63	26	11
Västerbottens	5	19	76	31	67	2
Norrbottens	10	14	76	17	76	7
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	54	18	28	92	4	4
» mellanbygder	42	29	29*	85	8	7
» norra slättbygder	28	31	41	87	12	1
Svealands slättbygder	36	32	32	82	15	3
Götalands skogsbygder	25	32	43	81	15	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	21	31	48	68	31	1
Nedre Norrland	19	21	60	49	41	10
Övre Norrland	7	17	76	26	70	4
<i>Hela riket</i>	33	29	38	81	16	3

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skörde-
tröskor har inhämtats vid varje jordbruks-
räkning resp lantbruksräkning sedan 1944.
Maskinavsnittet ingick också i 1986 års
lantbruksregistrering.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i nedan-
stående tabell avseende företag med
mer än 2 hektar åkermark.

**Tabell 5.19 Antal traktorer och
skördetröskor åren
1944–1986**

*Number of tractors and
combines in 1944–1986*

År	Traktorer	Skördetröskor
1986	183 828	47 089
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Enligt lantbruksregistret fanns 1986,
som tabell 5.20 visar, i genomsnitt 1,9
traktorer per företag som redovisat trak-
tor. På företag med över 100 hektar
åkermark fanns omkring 3,9 traktorer i
genomsnitt.

Maskiner i trädgårdsbruket

Vid trädgårdsräkningen 1977 och 1982
(se kapitel 8) insamlades bl a uppgifter
om antal maskiner m m i trädgårds-
bruket.

Vissa uppgifter om antalet maskiner i
trädgårdsbruket vid slutet av 1981
enligt trädgårdsräkningen 1982 lämnas
i följande tablå.

Slag av maskin	Antal maskiner
Traktorer	
Dieseldrivna	3 944
Bensin- eller fotogendrivna	816
Jordfräsar	
Bensindrivna	2 469
Övriga	639
Motordrivna bekämpnings- sprutor	1 102

**Tabell 5.20 Antal traktorer och skördetröskor samt antal företag med
traktorer och skördetröskor år 1986**

*Number of tractors and combines and number of holdings with
tractors and combines in 1986*

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skörde- tröskor	Antal företag med	
			Traktorer	Skörde- tröskor
<i>Län</i>				
Stockholms	4 184	1 484	1 886	1 393
Uppsala	7 625	2 842	3 272	2 760
Södermanlands	5 684	2 033	2 380	1 915
Östergötlands	10 450	3 553	4 380	3 385
Jönköpings	8 697	1 555	4 999	1 699
Kronobergs	5 592	1 112	3 590	1 184
Kalmar	8 922	2 076	4 437	2 165
Gotlands	4 251	1 236	2 229	1 355
Blekinge	3 124	579	1 738	640
Kristianstads	12 455	2 227	6 233	2 216
Malmöhus	15 573	4 008	6 941	3 853
Hallands	9 137	2 278	5 134	2 394
Göteborgs o Bohus	6 240	1 407	3 810	1 490
Älvsborgs	13 457	3 373	7 703	3 582
Skaraborgs	15 890	5 331	7 813	5 306
Värmlands	7 840	1 925	4 940	2 009
Örebro	6 095	2 161	2 939	2 117
Västmanlands	6 036	2 401	2 663	2 329
Kopparbergs	5 328	1 472	3 086	1 529
Gävleborgs	6 012	1 409	3 695	1 573
Västernorrlands	5 651	873	3 621	1 049
Jämtlands	4 394	449	2 835	534
Västerbottens	7 517	890	4 675	1 204
Norrbottnens	3 676	414	2 258	509
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	18 270	4 866	8 157	4 768
» mellanbygder	18 925	4 513	9 271	4 666
» norra slättbygder	23 927	8 311	11 362	8 194
Svealands slättbygder	29 779	10 989	13 285	10 607
Götalands skogsbygder	49 453	10 158	28 552	10 775
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 590	4 275	8 991	4 358
Nedre Norrland	15 671	2 631	9 964	3 062
Övre Norrland	12 214	1 346	7 675	1 760
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1– 5,0	15 262	988	13 211	1 086
5,1– 10,0	25 120	3 378	18 866	3 710
10,1– 20,0	37 256	8 754	22 407	9 528
20,1– 30,0	27 199	8 066	13 449	8 586
30,1– 50,0	34 752	11 487	14 961	11 906
50,1– 100,0	30 085	10 039	10 816	9 924
Över 100,0	14 155	4 376	3 547	3 450
<i>Hela riket</i>	183 828	47 089	97 257	48 190

Källa: SCB. Lantbruksregistret (totalundersökning; bortfall 0,1 %).

Uppgifter om antalet traktorer ingick även i en stickprovsundersökning som SCB genomförde i februari 1981. Avsikten var främst att få traktorerna fördelade efter motoreffekt. Undersökningen kunde emellertid också användas för att belysa noggrannheten i traktoruppgifterna vid 1981 års lantbruksräkning. Jämförelser mellan undersökningarna tydde på att lantbruksräkningens uppgifter var underskattade med cirka 6 %. Den främsta anledningen till underskattningen syntes vara att uppgift om traktor hade utelämnats i LBR-blanketten. Det bör emellertid framhållas att liknande underskattningar av antalet traktorer har förekommit även vid tidigare räkningar. Vid 1966 års jordbruksräkning visade en kontrollundersökning att antalet traktorer underskattades med 8 %.

Traktorerna fördelade sig i stickprovsundersökningen efter motoreffekt enligt tabell 5.21.

Medianvärdet för motoreffekten 1981 var 51 hästkrafter för hela traktorbeståndet. Motsvarande siffra var 1966 endast 35 hästkrafter.

Någon motsvarande stickprovsundersökning har inte utförts i anslutning till uppgiftsinsamlingen av traktorer i lantbruksregistret 1986.

Tabell 5.21 Traktorbeståndet 1981 fördelat i procent efter motoreffekt samt medianvärde för motoreffekten i hästkrafter
Number of tractors in 1981 distributed by engine power. Per cent

Län	Storleksklass, hästkrafter					Summa	Medianvärde
	–36	37–54	55–82	83–109	110–		
Stockholms	11	32	41	8	8	100	59
Uppsala	13	28	41	12	6	100	61
Södermanlands	10	30	42	12	6	100	61
Östergötlands	9	30	42	12	7	100	61
Jönköpings	23	49	26	1	1	100	46
Kronobergs	25	48	26	1	..	100	46
Kalmar	17	40	31	10	2	100	51
Gotlands	15	41	38	4	2	100	52
Blekinge	20	48	28	3	1	100	48
Kristianstads	26	33	30	7	4	100	49
Malmöhus	14	31	40	10	5	100	58
Hallands	18	46	30	4	2	100	49
Göteborgs o Bohus	29	43	26	2	..	100	45
Älvsborgs	27	39	29	4	1	100	47
Skaraborgs	17	33	39	8	3	100	54
Värmlands	20	48	26	4	2	100	48
Örebro	15	33	39	10	3	100	56
Västmanlands	11	32	42	10	5	100	59
Kopparbergs	27	35	32	3	3	100	48
Gävleborgs	21	40	35	4	..	100	50
Västernorrlands	24	39	32	4	1	100	48
Jämtlands	26	41	28	4	1	100	47
Västerbottens	19	43	30	7	1	100	49
Norrbottens	22	40	32	5	1	100	49
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	50	37	12	1	–	100	37
5,1 – 10,0	34	48	16	2	–	100	43
10,1 – 20,0	22	51	25	2	..	100	47
20,1 – 30,0	14	41	42	3	..	100	52
30,1 – 50,0	9	30	51	9	1	100	60
50,1 – 100,0	6	22	48	18	6	100	67
Över 100,0	4	15	38	20	23	100	78
Samtliga	19	37	34	7	3	100	51

Källa: SCB, stickprovsundersökning.

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksnämnden skriver varje år sedan 1979 till tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner och begär att få uppgifter om antalet maskiner m m som levererats till jordbruket och om deras försäljningsvärde.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdeskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inkl traktorer) uppgick under 1986 till 200 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1982–1986 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.22 nedan.

Tabell 5.22 Antal levererade traktorer 1982–1986
Number of delivered tractors in 1982–1986

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget hästkrafter
1986	4 932	80,1
1985	6 880	85,4
1984	7 296	80,1
1983	6 707	76,2
1982	7 460	72,3

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.23 till 2 648 milj kronor under 1986, varav 965 milj avsåg traktorer.

Tabell 5.23 Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1982–1986. Milj kronor

Purchases of machinery and tools by the agricultural sector in 1982–1986. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1982	1983	1984	1985	1986
<i>Löpande priser</i>					
Traktorer och jeepar					
Egentliga traktorer	1 032	1 094	1 342	1 330	951
Övriga tillhörande gruppen traktorer	27	27	18	29	14
Jordbearbetningsredskap	212	309	297	283	203
Redskap för sådd, spridning m m	149	203	220	205	169
Redskap för skörd och tröskning	532	616	730	662	492
Vagnar	146	193	167	164	145
Torkar, kvarnar, silos m m	174	183	167	205	164
Potatis- och rotfruktsredskap	68	71	60	78	56
Transportredskap och lastapparater ¹	168	185	169	173	163
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	58	65	59	49	35
Stallutrustningar	172	176	160	165	154
Bevattningsutrustningar	13	28	27	17	19
Diverse	78	91	88	96	83
Summa ²	2 829	3 241	3 504	3 456	2 648
<i>1986 års priser</i>					
Traktorer	1 345	1 267	1 452	1 413	965
Övriga maskiner och redskap ²	2 496	2 608	2 416	2 258	1 683
Summa ²	3 841	3 875	3 868	3 671	2 648

1) Exkl vagnar.

2) Inkl skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl a elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m m. För dessa bortfall har gjorts en skattning med ledning av en kompletterande undersökning avseende år 1976.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning, t ex när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksräkningen 1981; antal traktorer och skördetröskor m m. SCB.

Lantbruksregistret 1986: Jordbruksföretag, företagare samt traktorer och skördetröskor. J 30 SM 8701.

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap Statens jordbruksnämnd. JEM 1980:11, 1981:10, 1982:9, 1983:9, 1984:6, 1985:6, 1986:6 och 1987:6.

Andra undersökningar

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973; uppgifter om totala antalet traktorer. I årssammandragen även med fördelning på tillverkare och på kommuner. SCB. SM T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t ex utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det är relativt ont om data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De data som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t ex handelsgödselanvändning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Växtskyddsmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc saknas i stort sett. Däremot finns tillförlitlig försäljningsstatistik tack vare den statliga frökontrollen. Denna statistik, se tabell 6.1, kan när den kompletteras med uppgifter om andelen areal besädd med statskontrollerat utsäde (se tabell 6.2) ge en uppfattning om de totala utsädesmängderna.

Resultat

Av tabell 6.1 framgår att ca 267 000 ton utsäde statsplomberades under 1986/87. Huvuddelen av detta utsäde, drygt 80 %, plomberades i klass D.

Vid den centrala frökontrollen plomberades dessutom för export 581 ton med OECD-basis "Basic seed" (motsvarande statsplomb B).

Statsplombering och betning av utsäde

Den statliga frökontrollens mål är att garantera en hög kvalitet hos utsädet. I stort sett allt utsäde som säljs kommersiellt måste vara statsplomberat – utsäde som produceras på den egna gården eller säljs mellan jordbrukare är alltså undantaget. För statsplombering ställs vissa krav på renhet, grobarhet, sortrenhet, vattenhalt, ogräshalt m m. Olika krav ställs på olika utsädesklasser.

- Statsplomb A Stamutsäde, ej tillgängligt i handeln
- Statsplomb B Basutsäde, grundutsäde för allt utsäde
- Statsplomb C Grundutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb D Bruksutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb U Undantagsklass vid brist på utsäde

Statsplombering utförs av statens utsädeskontroll samt av två lokala frökontrollanstalter.

Betning av utsäde görs med kemiska medel för att skydda mot vissa växtsjukdomar.

Tabell 6.1 Total kvantitet statsplomberat utsäde 1986/87. Ton

Total quantity of state certified seed in 1986/87. Metric tons

Utsädeslag	Utsäde plomberat med statsplomb					Summa
	A	B	C	D	U	
Höstråsäd	1 033	15 192	1 745	35 335	476	53 781
Vårstråsäd	4 463	10 996	6 697	157 004	5 777	184 937
Trindsäd	394	684	1 556	12 086	2 010	16 730
Blandsäd	–	–	–	1 996	108	2 104
Vallbälväxter	7	3	3	387	18	418
Vallgräs	24	23	6	3 134	27	3 214
Blandfrö	–	–	–	3 575	20	3 595
Olje- och spånadsväxter	47	1 378	132	902	–	2 459
Rotfruktsväxter	–	1	–	25	1	27
<i>Summa</i>						
1986/87	5 968	28 277	10 139	214 444	8 437	267 265
1985/86	7 504	15 303	14 407	223 052	17 267	277 533
1984/85	6 706	18 864	17 599	230 283	5 148	278 600
1983/84	7 350	15 932	18 168	227 686	328	269 464
1982/83	6 223	27 907	17 310	204 197	744	256 381

Källa: Statens utsädeskontroll och frökontrollanstalterna i Linköping och Örebro.

Tabell 6.2 baseras på en undersökning som SCB 1982 (och tidigare år 1976 och 1977) utfört på uppdrag. I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna inhämtades uppgifter om användning av statsplomberat utsäde och om användningen av betat utsäde. Undersökningen gjordes på hela urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs på ca 28 000 spannmålsfält hos ca 12 250 företag.

Vid denna undersökning inhämtades också uppgifter om kombinationen av statsplombering och betning. För 1982 framkom härvid att praktiskt taget allt statsplomberat utsäde för höstvet, höstråg, vårvete och korn också var betat. För havre var andelen betat utsäde av det statsplomberade endast ca 50 %.

Tabell 6.2 Spannmålsareal 1982 besädd med statsplomberat respektive betat utsäde. Procent av grödareal
Cereal area in 1982 sown with state certified and disinfected seed

Område	Höstvete		Höstråg		Vårvete		Korn		Havre	
	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat	Stats-plom-berat	Betat
<i>Län</i>										
Stockholms	83	99	79	97	80	96	71	89	61	36
Uppsala	77	99	..	..	66	97	47	90	49	46
Södermanlands	76	99	91	96	70	92	66	86	50	23
Östergötlands	80	100	97	99	85	99	83	92	70	27
Jönköpings	..	..	..	..	..	..	80	84	75	54
Kronobergs	..	..	..	..	..	..	84	83	86	56
Kalmar	56	96	61	86	..	..	61	74	68	35
Gotlands	62	95	68	90	..	..	56	79	80	81
Blekinge	74	93	84	97	..	..	76	83	82	87
Kristianstads	92	100	95	92	99	92	96	95	92	73
Malmöhus	91	99	94	97	100	97	95	97	94	71
Hallands	94	97	97	97	..	..	82	84	83	58
Göteborgs o Bohus	92	93	..	..	..	..	65	69	58	33
Älvsborgs	80	95	..	..	..	..	60	74	54	38
Skaraborgs	71	98	81	97	84	92	62	83	44	40
Värmlands	74	82	..	..	..	..	54	73	48	49
Örebro	79	95	78	99	72	94	55	84	47	47
Västmanlands	77	99	..	..	75	98	46	81	42	41
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..	28	55	48	44
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..	35	57	37	37
Västernorrlands	..	..	—	—	—	—	63	66	82	73
Jämtlands	—	—	..	..	—	—	87	87	..	..
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	82	84	82	60
Norrbottens	—	—	—	—	..	..	83	86	..	..
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	90	99	95	98	99	96	93	96	89	68
» mellanbygder	72	97	80	91	97	95	80	88	82	67
» norra slättbygder	75	99	91	99	86	97	70	87	47	38
Svealands slättbygder	78	99	83	96	71	96	53	85	47	39
Götalands skogsbygder	86	96	83	89	81	90	75	78	71	42
Mellersta Sveriges skogsbygder	87	90	86	90	..	..	44	64	52	41
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	57	67	55	52
Övre Norrland	—	—	—	—	..	..	83	85	83	63
<i>Hela riket</i>										
1982	80	98	86	95	81	96	69	84	57	43
1977	62	95	74	92	72	34	62	65	59	12
1976	62	94	74	88	72	41	62	55	59	15

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning, se texten).

Av tabell 6.2 framgår att andelen statsplomberat utsäde är högst för höstsäd (över 80 %) och lägst för havre (under 60 %). För de flesta sädesslag har en betydande ökning av andelen statsplomberat utsäde skett sedan slutet av 1970-talet. Man måste dock komma ihåg att man kan förvänta sig relativt stora variationer mellan olika år p.g.a växlande möjligheter att ta utsäde av tillfredsställande kvalitet från föregående års skörd.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är betydande, med de högsta andelarna statsplombering i de södra och de norra delarna av riket. Orsakerna torde vara det intensiva jordbruket i södra Sverige respektive svårigheterna att odla eget utsäde i norra Sverige.

För betning av utsäde är bilden liknande, men man måste här ta med i beräkningen att variationen mellan olika år torde vara ännu större än för statsplomberingen.

Utsädesmängd per hektar

Rikstäckande undersökningar om använda utsädesmängder per hektar saknas i stort sett. SCB genomförde 1965 en undersökning som för olika sädesslag visade utsädesmängden i storleksordningen 200–240 kg/ha.

Det finns vissa möjligheter att kombinera uppgifter om grödarealen med totala kvantiteten statsplomberat utsäde för att få en översiktlig uppfattning om använda utsädesmängder. Således kan uppgiften om spannmålsarealen 1982 (se tabell 52 i Jordbruksstatistisk årsbok 1983) kombineras med uppgiften i tabell 6.2 för att ge en skattning av de totala arealerna som besåtts med statsplomberat utsäde. Genom att sedan dividera uppgiften om statsplomberat utsäde för höst- respektive vårstråsäd för 1981/82 (se Jordbruksstatistisk årsbok

1983, tabell 42) med de skattade arealerna erhåller man resultaten

Höststråsäd 220 kg/ha

Vårstråsäd 230 kg/ha

Man måste dock räkna med att dessa siffror endast ger ett ungefärligt mått på de verkliga utsädesmängderna. I praktiken används visst statsplomberat utsäde inte för utsäde (t.ex. osålda partier som använts som fodermedel). Å andra sidan har vid beräkningen inte tagits hänsyn till utvintring eller dylikt.

Annan publicering

Meddelanden från statens utsädeskontroll (tidigare statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen, sedan 1878.

Redogörelse för verksamheten vid Frökontrollanstalten i Skara, årligen sedan 1876/77. (Ingår numera i statens utsädeskontroll.)

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna.

Arealer av spannmål besådda med statsplomberat och betat utsäde 1976 och 1977. SCB. SM J 1979:8.2. Appendix till SM J 1979:8.2.

Inventering av 1982 års spannmålsarealer med avseende på användningen av statsplomberat och ej statsplomberat utsäde. SCB. PM A/FU 1982:22 (stencil).

Utsädesmängderna för spannmål 1965. SCB. SM J 1966:5

Växtnäringsämnen

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) samt om användningen av kalk (Ca).

Ämne Effekter

Kväve Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.

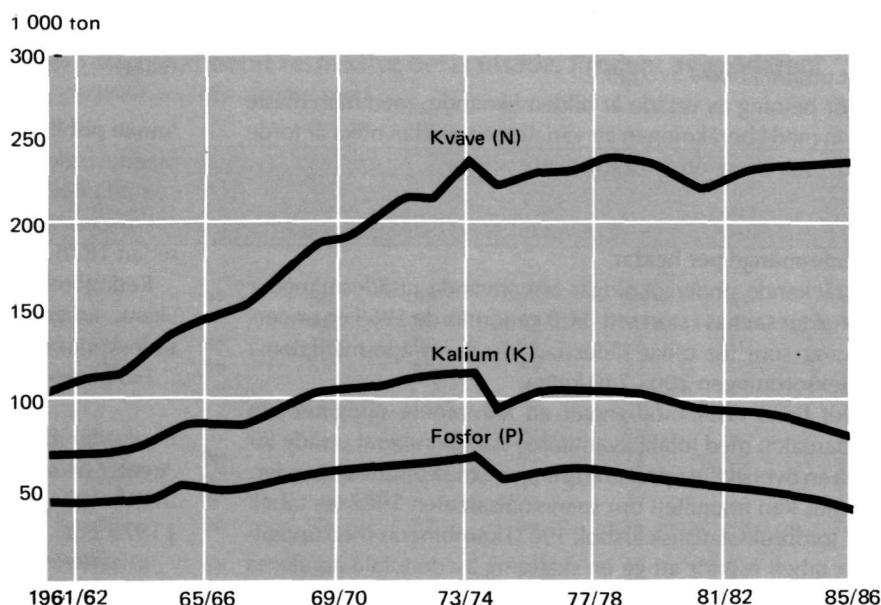
Fosfor Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.

Kalium Medverkar vid växtnärings-transport inom växten. Förbättrar sädens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Kalk Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.

Diagram 6.3 Försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk 1960–1986 av kväve (N), fosfor (P) och kalium (K) i handelsgödselmedel. 1000 ton

Sales of nitrogen (N), phosphorus (P) and potassium (K) to agriculture and horticulture 1960–1986, 1000 tons

Tabell 6.4 Förbrukning av kalciumoxid (CaO) i jordbruk och trädgårdsbruk 1975–1985. Ton

Use of lime (CaO) in agriculture and horticulture 1975–1985. Tons

	Förbrukning av kalciumoxid, ton		
	Kalkningsmedel	Thomasfosfat	Summa
1985	289 128	—	289 128
1984	346 118	—	346 118
1983	357 490	—	357 490
1982	359 221	—	359 221
1981	315 950	—	315 950
1980	270 540	352	270 892
1979	270 227	1 481	271 708
1978	239 926	13 522	253 448
1977	204 554	19 410	223 964
1976	317 302	20 597	337 899
1975	305 985	21 703	327 688

Källa: Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning.

Inom statens jordbruksnämnd görs årligen en sammanställning över försäljningen av handelsgödsel. Som underlag för beräkningarna använder nämnden uppgifter erhållna från tillverkare och importörer. På grundval av dessa beräkningar och arealuppgifter enligt lantbruksregistret har Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning utarbetat statistik över försäljningen av handelsgödsel med fördelning på län. I fortsättningen kommer denna statistik på länsnivå att framställas av SCB.

Statistiken över kalkförbrukningen i jordbruk och trädgårdsbruk kommer i framtiden också att produceras av SCB men har hittills sammanställs av Stiftelsen Svensk Växtnäringsforskning. Statistiken baseras på rapporter från tillverkare.

Diagram 6.3 och tabellerna 6.4 och 6.6 baseras på denna statistik. Samma uppgifter används också för den regio-

nala uppdelningen av försäljningen av växtnäringsämnen i tabell 6.5 på nästa sida. Observera här att viss approximation har fått göras för att erhålla läns-siffror, då försäljningsdistrikt etc ej exakt överensstämmer med länsgränser.

Resultat

Av diagram 6.3 framgår att den skenenergikrisen 1973 medförde ett trendbrott för användningen av handelsgödsel. Efter 1974 har användningen av kväve, fosfor och kalium i stort sett stabiliserats. För samtliga växtnäringsämnen sker för närvarande en minskning av användningen.

Förbrukningen av kalk uppvisar stora variationer mellan olika år. År 1985 var den genomsnittliga tillförseln av kalk ca 100 kg/ha åkermark, medan den 1984 låg på ca 120 kg/ha. De stora variationerna kan bero på skiftande ekonomiska förhållanden mellan åren.

Tabell 6.5 Försäljning av handelsgödselmedel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket 1984/85 (juni 84 – maj 85)*Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector in 1984/85*

Område	Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kilogram		
	Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
<i>Län</i>						
Stockholms	7 361	1 320	1 751	76	14	18
Uppsala	13 162	2 502	1 711	86	16	11
Södermanlands	13 954	2 353	2 669	99	16	19
Östergötlands	22 413	3 871	5 482	104	18	25
Jönköpings	4 571	1 057	2 908	48	11	31
Kronobergs	2 254	616	1 661	38	10	28
Kalmar	8 318	1 690	4 552	62	13	34
Gotlands	6 102	1 366	3 568	73	16	42
Blekinge	2 907	641	1 633	88	17	44
Kristianstads						
Malmöhus	58 802	9 132	24 034	116	17	47
Hallands						
Göteborgs o Bohus	11 498	1 876	5 050	92	15	41
Älvsborgs	11 659	2 402	4 906	51	11	22
Skaraborgs	29 333	5 543	8 779	103	19	31
Värmlands	7 177	1 561	3 043	59	13	25
Örebro						
Västmanlands	22 302	2 477	3 868	94	21	34
Kopparbergs						
Gävleborgs	3 935	909	1 922	60	14	29
	3 272	724	1 399	42	9	18
Västernorrlands						
Jämtlands	1 449	332	634	24	6	11
Västerbottens	1 145	356	684	25	8	15
Norrbottnens	2 528	695	1 395	30	8	16
	1 454	413	905	33	9	21
<i>Hela riket</i>						
1984/85	235 596	44 192	84 512	81	15	29
1983/84	236 834	48 841	92 520	82	17	32
1982/83	231 718	50 048	95 411	79	17	33
1981/82	228 443	53 118	95 773	79	18	33
1980/81	224 342	53 619	96 824	77	18	33

Den länsvisa statistiken över handelsgödselanvändningen håller för närvarande på att läggas om. I samband med omläggningen har vissa förseningar uppstått varför länsredovisning för 1985/86 och 1986/87 ännu ej finns.

Från riksstatistiken finns följande siffror tillgängliga för 1986/87 (exkl skogsgödsling)

Kväve	222,8 milj kg
Fosfor	34,4 »
Kalium	71,2 »

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabell 6.5 framgår att de genomsnittliga givorna av handelsgödsel motsvarar ca 80 kg kväve, 15 kg fosfor och 30 kg kalium per ha. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Kristianstads och Malmöhus län för alla tre näringsämnena. Även övriga slättbygds-län ligger högt, medan särskilt norrlandsläna ligger lågt. Variationerna mellan länen är störst för kväve.

Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.5 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t ex höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer. I tabell 6.7 på nästa sida finns uppgifter om givor till olika grödor.

Tabell 6.6 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.5 anger vikten av respektive näringsämne. Kvävegödselmedel kan t ex innehålla mellan 15 och 30 % kväve.

Av tabell 6.6 framgår också att ungefär lika mycket enkla som sammansatta handelsgödselmedel används. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs 55 % av kalksalpeter 15,5 N (15,5 % kväve) samt 34 % av kalkkamonsalpeter (27–28 %

kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 7-13 och NPK 20-3-5 är störst inom sina respektive grupper.

Drygt 4 % av den totala mängden handelsgödselmedel i tabell 6.6 används i skogsbruket.

Tabell 6.6 Förbrukningen av handelsgödselmedel uttryckt i miljoner kg per vara (inkl skogsgödsling)*Use of commercial fertilizers. Millions of kg*

	1986/87
<i>Enkla gödselmedel</i>	
Kvävegödsel	701,1
Fosforgödsel	18,8
Kaliumgödsel	11,1
<i>Sammansatta gödselmedel</i>	
NP-gödsel	57,0
PK-gödsel	151,2
NPK-gödsel	437,8
<i>Totalt</i>	1 380,0

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.7 Förbrukningen av kväve, fosfor och kalium till olika grödor inom jordbruket 1978. Kilogram per hektar

Application of nitrogen, phosphorus and potassium to different crops in the agricultural sector in 1978. Kilogrammes per hectare

Växtnäringsämne; produktionsområde	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Bland- säd	Slätter- vall	Betes- vall	Mat- potatis	Potatis för stärkelse och råsprit	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs
Kväve														
Götalands södra slättbygder	132	101	78	86	83	..	80	48	115	..	189	99	167	..
» mellanbygder	99	90	67	74	73	..	78	55	117	93	153	127	154	..
» norra slättbygder	106	94	74	83	72	76	72	47	100	..	144	116	132	106
Svealands slättbygder	111	105	84	87	80	62	73	52	73	..	..	115	130	92
Götalands skogsbygder	98	81	65	61	51	41	59	38	69	70	..	110	..	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	84	..	57	68	67	54	54	44	26	—	..	..	..	94
Nedre Norrland	..	—	..	44	46	29	37	32	24	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	37	42	34	36	10	50	—	—	—	—	—
Hela riket	111	101	72	74	69	52	59	43	93	88	172	114	140	96
Fosfor														
Götalands södra slättbygder	22	14	18	18	19	..	20	11	63	..	31	18	26	..
» mellanbygder	23	15	21	23	24	..	22	14	54	44	24	24	35	..
» norra slättbygder	21	21	22	21	20	21	15	10	68	..	23	23	18	22
Svealands slättbygder	16	23	15	21	20	20	16	11	55	..	..	24	18	20
Götalands skogsbygder	21	21	15	20	19	20	18	11	42	47	..	22	..	18
Mellersta Sveriges skogsbygder	19	..	22	21	20	12	14	9	37	—	..	..	..	23
Nedre Norrland	..	—	..	20	17	15	13	9	24	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	23	21	30	13	4	47	—	—	—	—	—
Hela riket	20	21	19	21	20	20	16	11	56	44	27	23	22	21
Kalium														
Götalands södra slättbygder	44	27	36	36	40	..	49	23	183	..	59	34	50	..
» mellanbygder	46	30	44	49	51	..	53	33	154	121	47	46	63	..
» norra slättbygder	20	16	29	28	27	28	27	18	179	..	28	32	23	24
Svealands slättbygder	12	8	14	16	18	23	25	16	139	..	..	13	20	22
Götalands skogsbygder	32	27	29	42	38	40	40	24	112	144	..	38	..	33
Mellersta Sveriges skogsbygder	29	..	35	36	33	22	26	16	60	—	..	..	..	34
Nedre Norrland	..	—	..	36	30	25	24	17	44	—	—	—	..	..
Övre Norrland	—	—	—	43	45	44	28	8	87	—	—	—	—	—
Hela riket	27	14	33	32	29	32	34	22	149	115	49	23	33	27

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

SCBs handelsgödselundersökning

Siffrorna i tabell 6.7 har hämtats från SCBs undersökning av handelsgödsel-användning 1978. (En liknande under-sökning genomfördes även 1971.)

Undersökningen genomfördes på ett underurval (25 %) av urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna, dvs för ca 3 200 gårdar. Bortfallet av gårdar var ca 5 %. Uppgifter insamlades vid intervju med företagaren, i regel för ett fält per gröda och gård. Uppgifterna av-såg handelsgödselmedel och har sedan omräknats till kvantiteter av respektive näringsämne. På grund av det begrän-sade urvalet är regionala uppgifter för vissa ovanligare grödor relativt osäkra.

De högsta kvävegivorna ges till vete, oljevaxter och potatis. (Givan för socker-betor, som saknas i tabellen, torde ligga på ungefär samma nivå som givan för matpotatis). De största regionala varia-tionerna finns för fodersäd, vall och matpotatis.

De högsta givorna för såväl fosfor som kalium ges till potatis. För övriga grödor är variationen, såväl mellan olika grödor som mellan olika delar av landet, något mindre än motsvarande variation för kväve.

Annan publicering

Lokalstatistik för växtnäringsanvänd-nings inom jordbruk och trädgårdsbruk, årligen sedan 1955.

Kalkförbrukning i ton Ca O per kalen-derår inom jord- och trädgårdsbruk, uppgifter för län och för olika slag av kalkningsmedel. Svensk Växtnärings-forskning (stencil).

Förbrukningen av handelsgödsel-medel 1983/84 och 1984/85. Statens jordbruksnämnd. Jordbruksekonomiska meddelanden 1985:1 och 1986 (sten-cil).

Förbrukning av växtnäringsämnen i handelsgödsel i jordbruket. SCB. SM J 1972:23 och 1979:8.6.

Växtskyddsmedel

Löpande statistik om användningen av växtskyddsmedel finns bara för försäljningen. SCB har dock genomfört undersökningar av användningen av växtskyddsmedel under vissa år, senast 1980 och 1981. Man måste dock vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar komma ihåg att behovet av att använda växtskyddsmedel varierar kraftigt mellan olika år pga väderlekens inverkan på betingelserna för t ex insektsangrepp.

Resultat

Tabell 6.8 visar utvecklingen för försäljningen av växtskyddsmedel under perioden 1982–1986. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värde-

mässigt. För samtliga slag av växtskyddsmedel gäller att kvantiteterna tycks ligga på ungefär samma nivå under hela perioden, med en relativt stor variation mellan enskilda år. 1986 är dock ett undantag. Detta gäller både kvantiteten preparat och kvantiteten verksamt substans. (Andelen verksamt substans ligger i genomsnitt på ca 25 % för insektsmedel och på ca 50 % för övriga växtskyddsmedel.) Den kraftiga ökningen mellan 1985 och 1986 kan förklaras av att en statlig prisregleringsavgift för bekämpningsmedel infördes den 1 juli

Växtskyddsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för t ex stråförkortning och blstdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet till-sätts dock redan av leverantören.

1986. Denna höjde prisnivån med ca 20 %, varför många jordbrukare gjorde inköp även för 1987 års behov före prishöjningen.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det också svårt att tolka kvantitetsuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Kostnaderna för växtskyddsmedel har under perioden stigit betydligt. Förändringen är betydligt större än vad som skulle förklaras av prishöjningen och måste alltså, mot bakgrund av de redovisade kvantitetsuppgifterna, bero på övergång till andra slags preparat.

Uppgifterna i tabell 6.8 baseras på statens jordbruksnämnds sammanställning av dels uppgifter från kemikalieinspektionen, dels prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla.

Uppgifter för trädgårdsodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut, visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

Annan publicering

Statens jordbruksnämnd. Jordbruks-ekonomiska meddelanden 1988:1. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel 1986.

Försäljning av växtskyddsmedel m m till jordbruk och trädgårdsbruk (årigen 1952–1978) Lantbrukets utredningsinstitut (stencil).

Tabell 6.8 Total försäljning av växtskyddsmedel till jordbruket 1982–1986. Kvantitet preparat, kvantitet verksamt substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture in 1982–1986. Quantities of products, quantities of active agent and value

Växtskyddsmedel	Insektsmedel	Svampmedel ¹	Betningsmedel ²	Ogräsmedel ³	Summa
<i>Kvantitet preparat, ton</i>					
1986	948	1 845		8 520	11 313
1985	734	1 328		5 882	7 944
1984	572	1 427		6 663	8 662
1983	469	1 105		7 013	8 587
1982	474	1 500		7 389	9 363
<i>Kvantitet verksamt substans, ton</i>					
1986	151	801	199	4 434	5 585
1985	140	484	155	2 881	3 660
1984	86	578	164	3 505	4 333
1983	104	406	129	3 594	4 233
1982	145	583	172	4 010	4 910
<i>Värde, miljoner</i>					
1986	118,2	170,4	58,9	579,4	926,9
1985	81,4	82,9	39,9	367,3	571,5
1984	53,6	87,1	30,6	340,5	511,8
1983	42,0	84,8	20,7	318,4	465,9
1982	32,7	56,2	33,2	281,7	403,8

1) Inklusive mikronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive stråförkortningsmedel, blstdödningsmedel m m.

Källa: Statens Jordbruksnämnd.

Tabell 6.9 Användning av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980
Use of pesticides in agriculture in 1980

Område; storleksgrupp	Bekämpningsmedel, ton preparat				Summa	Andel företag som använt be- kämpnings- medel, procent	Andel åkerareal som be- kämpats, procent
	Mot insekter	Mot växtsjuk- domar ¹	Mot ogräs	Övriga ²			
<i>Län</i>							
Stockholms	17	4	151	8	180	67	52
Uppsala	32	8	285	16	341	85	66
Södermanlands	20	5	242	7	274	75	62
Östergötlands	53	27	495	38	613	76	64
Jönköpings	2	5	63	1	71	51	30
Kronobergs	2	4	53	3	62	62	35
Kalmar	12	16	204	11	243	64	45
Gotlands	12	11	113	7	143	81	44
Blekinge	4	22	59	3	88	63	52
Kristianstads	30	107	434	35	606	78	65
<i>Malmöhus</i>	97	125	772	62	1 056	92	78
Hallands	22	23	216	29	290	74	54
Göteborgs o Bohus	8	2	65	3	78	51	35
Älvsborgs	12	3	191	6	212	48	38
Skaraborgs	54	37	528	59 ³	678	77	64
Värmlands	9	4	78	6	97	27	32
Örebro	16	11	190	8	225	67	62
Västmanlands	29	4	228	13	274	85	70
Kopparbergs	3	4	43	24 ³	74	44	37
Gävleborgs	1	2	46	1	50	43	30
Västernorrlands	1	0	16	0	17	21	15
Jämtlands	1	0	6	0	7	10	7
Västerbottens	0	1	25	32 ³	58	23	14
Norbottens	1	1	11	1	14	19	14
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	116	138	1 037	85	1 376	93	82
» mellanbygder	46	141	560	48	794	84	56
» norra slättbygder	102	54	1 028	86	1 270	79	69
Svealands slättbygder	117	34	1 109	55	1 316	77	63
Götalands skogsbygder	38	44	535	27	644	55	34
Mellersta Sveriges skogsbygder	15	8	153	14	190	40	31
Nedre Norrland	3	5	56	24 ³	88	22	17
Övre Norrland	1	2	36	34 ³	73	20	13
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 5,0	6	9	22	2	39	18	12
5,1– 10,0	4	7	99	17	127	36	21
10,1– 20,0	30	49	401	15	495	62	35
20,1– 30,0	33	34	479	44	590	77	42
30,1– 50,0	88	83	910	55	1 136	87	52
50,1– 100,0	123	110	1 244	99	1 576	94	64
Över 100,0	154	134	1 359	141	1 788	98	74
<i>Hela riket</i>	438	426	4 514	373	5 751	58	52

1) Exklusive betningsmedel. 2) Bl a medel för blastdödning och stråförkortning. 3) Osäker uppgift.

Källa SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.9 baseras på SCBs undersökning av användningen av kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Uppgifter insamlades, som en del av en s k omnibusundersökning, genom enkät från ca 12 000 företag. Bortfallet var så stort som 20 %, vilket – trots genomförd bortfalls-korrigerings – gör resultaten något osäkra. De angivna totalsiffrorna i denna undersökning ligger något lägre än motsvarande försäljningssiffror.

Genomsnittligt används i Sverige ca 2 kg kemiska bekämpningsmedel per hektar och år. Variationerna mellan olika delar av landet är mycket stora. De största mängderna, både totalt och per hektar, används i slättbygderna i södra Sverige och de lägsta i Norrland.

De regionala skillnaderna beror, förutom på skillnaden i odlingsteknik, på skillnaden i grödval och på skillnaden i de naturliga betingelserna för skade-görare.

Man måste, både vid tolkningen av siffrorna för olika landsdelar och för olika storleksgrupper, komma ihåg att stora företag är relativt sett vanligare i södra Sverige. En del av de stora skillnaderna i tabell 6.9 mellan södra och norra Sverige är alltså en storlekseffekt, samtidigt som en del av skillnaden mellan olika storleksgrupper är en geografisk effekt.

Annan publicering

Källa: Kemiska bekämpningsmedel i jordbruket 1980, SCB. SM J 1982:12.

Tabell 6.10 Kemiskt ogräsbekämpade spannmålsarealer 1979. Procent
Cereal area treated with herbicides in 1979. Per cent

Område; storleksgrupp	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	88	82	78	80	70	31	77
Uppsala	90	95	82	89	85	69	88
Södermanlands	91	94	61	79	78	49	80
Östergötlands	97	92	87	87	74	53	85
Jönköpings	99	62	38	74	75	77	75
Kronobergs	..	67	31	76	80	94	79
Kalmar	90	96	68	86	82	74	84
Gotlands	75	57	40	76	64	31	71
Blekinge	98	99	74	94	93	..	91
Kristianstads	93	98	69	96	96	100	93
Malmöhus	99	97	79	97	97	92	96
Hallands	91	99	27	96	94	71	92
Göteborgs o Bohus	51	68	35	73	69	25	66
Älvsborgs	86	86	58	81	76	80	78
Skaraborgs	96	88	58	88	84	80	86
Värmlands	66	93	60	60	63	7	60
Örebro	95	98	55	93	90	..	91
Västmanlands	88	96	68	90	87	75	89
Kopparbergs	67	..	..	75	66	34	71
Gävleborgs	38	..	56	64	48	52	59
Västernorrlands	—	—	..	51	42	19	48
Jämtlands	—	—	—	18	12	3	17
Västerbottens	—	—	..	31	37	33	32
Norrbottnens	—	—	—	44	65	25	45
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	99	98	74	98	97	91	96
» mellanbygder	89	93	62	90	90	62	86
» norra slättbygder	97	93	71	90	83	57	87
Svealands slättbygder	89	94	67	86	81	57	84
Götalands skogsbygder	75	81	47	82	75	70	77
Mellersta Sveriges skogsbygder	78	92	55	72	68	43	70
Nedre Norrland	28	..	..	48	41	26	46
Övre Norrland	—	—	..	34	45	31	34
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 20,0	81	80	42	66	64	56	65
20,1 – 50,0	91	93	55	81	79	63	80
Över 50,0	96	95	78	90	89	56	90
<i>Hela riket 1979</i>	93	94	66	82	80	59	82
Totalt odlad areal, hektar	181 028	69 964	59 434	754 137	489 460	59 077	1 613 100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Uppgiftsinsamlingen 1979 om kemiskt ogräsbekämpade arealer samordnades med de objektiva skördeuppskattningarna. Uppgifter insamlades från samtliga cirka 12 500 gårdar som ingick i urvalet till dessa. En liknande undersökning genomfördes 1976.

Som synes är inte skillnaderna mellan de olika spannmålsgrödorna särskilt stora. Däremot är skillnaderna mellan olika delar av landet betydande.

För tabell 6.10 gäller för övrigt samma kommentar som för tabell 6.9 beträffande sammanblandning av regionala effekter och storlekseffekter.

Annan publicering

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna 1975, 1978 och 1979. Undersökningar rörande växtodlingen, uppgifter om kemisk ogräsbekämpning på fält med respektive utan vallinsådd. SCB. SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4. Appendix till SM J 1976:6.5, 1979:8.7 och 1980:7.4.

Fodermedel

Jordbruksnämnden sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlar jordbruksnämnden från tillverkare.

Med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar, gör jordbruksnämnden beräkningar över förbrukningen av fodermedel.

Observera särskilt att uppgifterna om förbrukningen av fodersäd är beräknad som en restpost: Skörd – human konsumtion – utsäde – utrikeshandel. En orsak till den kraftiga variationen i förbrukningen av fodersäd är att korrigering inte kan göras för lagerförändringar.

Ca 5 % av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar. Importens andel av den totala fodertillgången har minskat något under den senaste tioårsperioden.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder. Bland kraftfodret dominerar spannmål kraftigt, se vidare tabell 6.11.

Av tabell 6.11 framgår också att fördelningen mellan spannmål, sockerprodukter och proteinfodermedel varit relativt stabil under den aktuella perioden.

Inom gruppen oljekraftfoder dominerar sojajmjöl och rapsmjöl.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsakerna till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m m) och kraftfoder (spannmål, oljekraftfoder m m). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska (samtliga ovan uppräknade hör hit) och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m m). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Tabell 6.11 Beräknad förbrukning av kraftfodermedel 1981/82–1986/87.
1000 ton

Estimated consumption of feeding consentrat 1981/82–1986/87.
1000 tons

Slag av fodermedel	1981/82	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd ¹	3 500	2 900	3 800	3 400	3 200
Brödsäd	136	302	239	245	248
Majs	87	36	29	38	25
<i>Sockerprodukter</i>					
Melass	65	69	71	62	90
Betfôr	220	201	201	198	199
<i>Proteinfodermedel</i>					
Oljekraftfoder	441	373	324	302	306
Fiskmjöl	105	117	133	121	114
Köttmjöl	31	37	37	39	36
Glutenfoder	22	17	6	3	3
Kvarn biprodukter	159	170	146	137	131
Foderärter, Åkerbönor	35	70	100	90	80
Lupinfrö	–	14	66	20	0

1) Beräknad som restpost, se texten.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 6.12 Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1982/83–1986/87. Milj kilogram*Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures in 1982/83–1986/87. Millions of kilogrammes*

Råvara	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Råg, vete	100,9	126,9	128,7	120,0	128,8
Korn, havre	184,7	181,0	183,6	177,8	187,8
Majs, annan spannmål	51,8	38,7	26,8	30,6	14,5
Baljväxter	1,2	1,9	9,0	8,5	7,0
Kvarnbiprodukter	18,8	16,0	13,8	14,1	15,5
Sockerprodukter	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Oljekraftfoder	32,1	34,3	27,4	26,8	28,8
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	49,6	49,7	46,5	46,2	43,2
Mineralfodermedel	17,5	19,0	22,8	21,8	21,5
Vitaminfodermedel	2,1	2,1	2,1	1,7	1,9
Andra råvaror	36,5	32,9	26,8	23,7	23,1
Summa	495,2	502,6	487,5	471,2	472,1
<i>Blandningar för svin</i>					
Råg, vete	28,7	63,0	51,0	47,3	49,0
Korn, havre	479,0	463,9	466,5	419,3	386,7
Majs, annan spannmål	2,5	0,9	3,9	7,5	3,8
Baljväxter	8,7	11,4	28,6	34,5	22,7
Kvarnbiprodukter	74,9	73,7	63,7	58,3	51,8
Sockerprodukter	0,5	0,9	1,0	1,3	0,7
Oljekraftfoder	47,9	62,1	66,2	72,1	75,5
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	94,4	84,6	80,5	65,8	57,8
Mineralfodermedel	13,2	13,3	14,8	13,0	11,4
Vitaminfodermedel	6,0	5,9	7,9	4,8	3,8
Andra råvaror	43,2	44,1	47,2	54,9	50,3
Summa	799,0	823,8	831,3	778,8	713,5
<i>Blandningar för nötkreatur m fl</i>					
Råg, vete	17,7	44,5	34,9	30,7	38,3
Korn, havre	230,1	247,8	223,4	206,0	203,7
Majs, annan spannmål	24,4	22,2	19,0	17,0	17,1
Baljväxter	21,1	39,5	57,6	49,9	33,7
Kvarnbiprodukter	67,6	71,1	65,1	59,9	59,6
Sockerprodukter	154,4	138,3	153,0	141,6	140,3
Oljekraftfoder	225,9	238,7	206,2	180,3	173,6
Fiskmjöl, köttfodermjöl, hömjöl	34,0	24,6	42,6	41,9	47,8
Mineralfodermedel	13,8	15,0	14,7	12,7	12,0
Vitaminfodermedel	5,9	3,9	4,5	3,8	2,8
Andra råvaror	129,7	131,3	123,5	108,5	82,5
Summa	924,6	976,9	944,5	852,3	811,4

Källa: LBS.

Som framgår av tabell 6.12 används drygt 40 % av den totala produktionen av foderblandningar (2 000 milj kg år 1986/87) till nötkreatur m fl. Ca 36 % används till svin och knappt 24 % till fjäderfä.

Förbrukningen av foderblandningar för fjäderfä har ökat något under början av 1980-talet. De två senaste åren har förbrukningen varit stabil. Av de använda råvarorna dominerar fodersäd och – detta till skillnad från de övriga djurslagen – brödsäd. En relativt stor andel av råvarorna (10 % av vikten) utgörs av fiskmjöl m m.

Användningen av köpfoderblandningar för svin har minskat något under den aktuella perioden, vilket kan tyda på en ökad blandning av foder ute på företagen. Fodersäd är den

dominerande råvaran i blandningarna, och liksom för fjäderfäblandningar används ca 10 % fiskmjöl etc. Noteras bör att mängden oljekraftfoder ökat kraftigt de senaste fem åren.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar fodersäd, oljekraftfoder och sockerprodukter.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Tabeller över produktion och förbrukning av fodermedel (årligen sedan 1959/60). Statens jordbruksnämnd (stencil).

Drivmedel, eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

Som framgår av diagram 6.13 är den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå som 1960, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen under mitten av perioden. Denna utveckling skall ses mot bakgrund av att åkerarealen under denna period minskat med ca 10 %, och antalet jordbruksföretag med ca 50 %. Under samma tid har antalet traktorer ökat med ca 30 % och antalet skördetröskor nästan fördubblats, samtidigt som kapaciteten per maskin ökat väsentligt.

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensen för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

1986 är fotogenförbrukningen mindre än en halv procent (se tabell 6.14 för exakta siffror) och bensinförbrukningen ca

3 %. Bensinförbrukningen minskade som synes relativt långsamt.

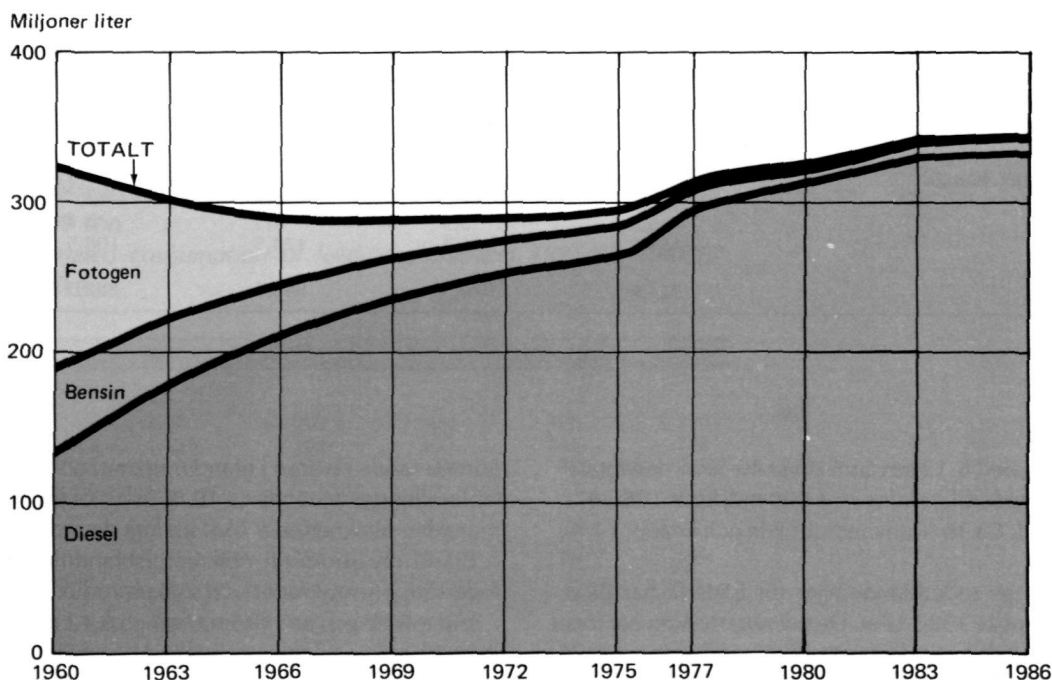
År 1986 förbrukades 344 miljoner liter drivmedel i jordbruket. Som redan påpekats dominerar dieselolja helt som drivmedel. Dominansen är störst i slättbygderna.

För hela riket ligger drivmedelsförbrukningen på 118 liter/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t ex i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 148 liter/ha, finns i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder ligger lägst med 107 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t ex potatis och sockerbetor samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13 Förbrukningen av drivmedel i jordbruket (milj liter) 1960–1986

Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1986. Millions of litres

Tabell 6.14 Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket under 1986
Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture during 1986

Område; storleksgrupp	Drivmedel (1 000 liter)				Eldningsolja ¹ (1 000 liter)
	Bensin	Fotogen	Diesololja	Summa	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1 329	20	51 094	52 443	10 955
» mellanbygder	999	..	46 161	..	5 739
» norra slättbygder	1 290	26	50 141	51 457	13 343
Svealands slättbygder	1 355	39	69 145	70 539	24 853
Götalands skogsbygder	2 656	40	63 607	66 603	4 644
Mellersta Sveriges skogsbygder	977	19	22 005	23 001	2 753
Nedre Norrland	1 183	32	18 982	20 197	1 696
Övre Norrland	911	26	15 292	16 229	873
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	1 649	36	7 761	9 446	866
5,1 – 10,0	1 804	25	17 431	19 260	1 314
10,1 – 20,0	1 734	71	40 481	42 286	1 830
20,1 – 30,0	1 055	20	39 670	40 745	2 835
30,1 – 50,0	1 447	23	70 418	71 888	8 602
50,1 – 100,0	1 351	27	87 059	88 437	20 041
Över 100,0	1 661	12	69 952	71 625	29 369
<i>Hela riket</i>	10 700	214	332 772	343 687	64 856

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa: SCB, enheten för lantbruksenkäter (urvalsundersökning om 12 000 enheter; bortfall se texten).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1986 förbrukades i jordbruket 65 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Härtill kommer användning av 12 miljoner liter dieselbränsolja för uppvärmning, dvs sammanlagt 77 miljoner liter olja användes för uppvärmning. Motsvarande siffror för 1983 var 45 miljoner liter och för 1980 71 miljoner liter. En stor del av ökningen jämfört med 1983 kan troligen förklaras av större nederbörd i vissa delar av landet, vilket medförde större torkningsbehov för spannmål.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär vart tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning; den beskrivning som här ges avser uppläggningsfrågorna för år 1980.

Undersökningen har utförts på ett urval om ca 12 000 företag med mer än 2,0 ha åkermark i LBR. Bortfallet i undersökningarna har varit ca 2 %.

Medelfelen i undersökningen är små på riksnivå (1 % för diesel, 3 % för eldningsolja, 4 % för bensin och 12 % för fotogen). För produktionsområden och storleksgrupper ligger medelfelen ungefär tre gånger högre.

Förbrukningen inom trädgårdsodlingen

Inom trädgårdsodlingen förbrukades, enligt trädgårdsräkningen, under 1981 sammanlagt 8,0 miljoner liter drivmedel (0,1 miljoner liter fotogen, 2,7 miljoner liter bensin och 5,2 miljoner liter diesel) samt 128 miljoner liter eldningsolja.

För år 1976 var motsvarande siffror 9,5 miljoner liter drivmedel (0,2 miljoner liter fotogen, 4,2 miljoner liter bensin och 5,1 miljoner liter diesel) samt 216 miljoner liter eldningsolja.

Smörjmedel

Förbrukningen av smörjmedel har inte undersökts sedan 1975. Detta år förbrukades drygt 10 miljoner liter smörjolja och drygt 1,3 miljoner kg smörjfett i jordbruket.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1986 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1986. SCB. E 21 SM 8701.

Förbrukning av driv- och smörjmedel, hemsakt och hemanvändning av mjölk i jordbruket 1975. SCB. SM J 1976:10.

Trädgårdsräkningen 1982. SCB. SM J 1982:18.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl a om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. Vidare lämnas uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingen. I avsnittet om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar, uppgifter om skördens kvalitet samt uppgifter om övervintring, utvintring m m enligt årsväxtrapporteringen. Vissa meteorologiska uppgifter redovisas också.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- Åkerarealens användning
- Sortanvändning
- Hektarskördar
- Totalskördar
- Skördens kvalitet
- Årsväxten
- Så- och skördetidpunkter

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. Arealens fördelning på olika grödgrupper 1987 framgår av diagram 7.1. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. För brödsäd var arealen 378 000 hektar 1987, vilket kan betraktas som en normal areal. Sett över den senaste femårsperioden kan ingen särskild trend iakttas om man undantar arealen baljväxter som ökat kraftigt. Trots ökningen utgör baljväxterna 1987 endast knappt 2,0 % av den totala åkerarealen på 2,89 miljoner hektar.

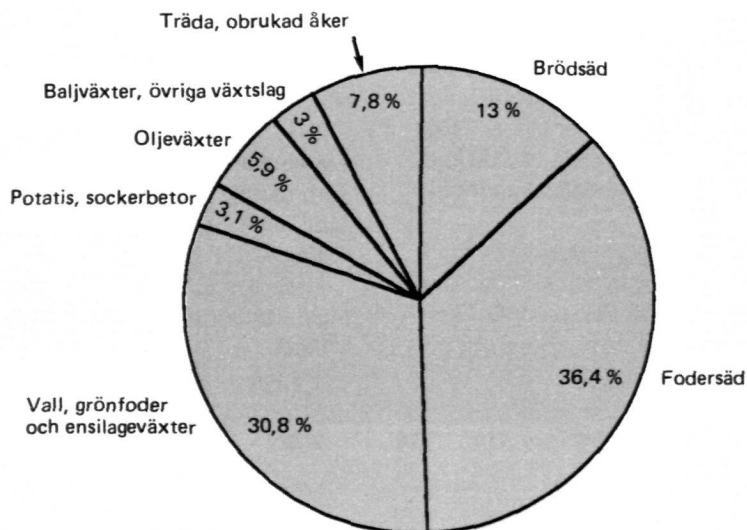
Den vanligaste grödan är slåttervall som 1987 förekom på drygt 75 % av företagen. Närmast därefter följer korn respektive havre med odling på 61 % respektive 50 % av företagen.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Grödfördelning
- Höstsådda arealer
- Åldersfördelning för slåttervallsarealen
- Bärningsmetoder för slåttervallsarealen
- Potatisarealen fördelad efter odlingsstorlek

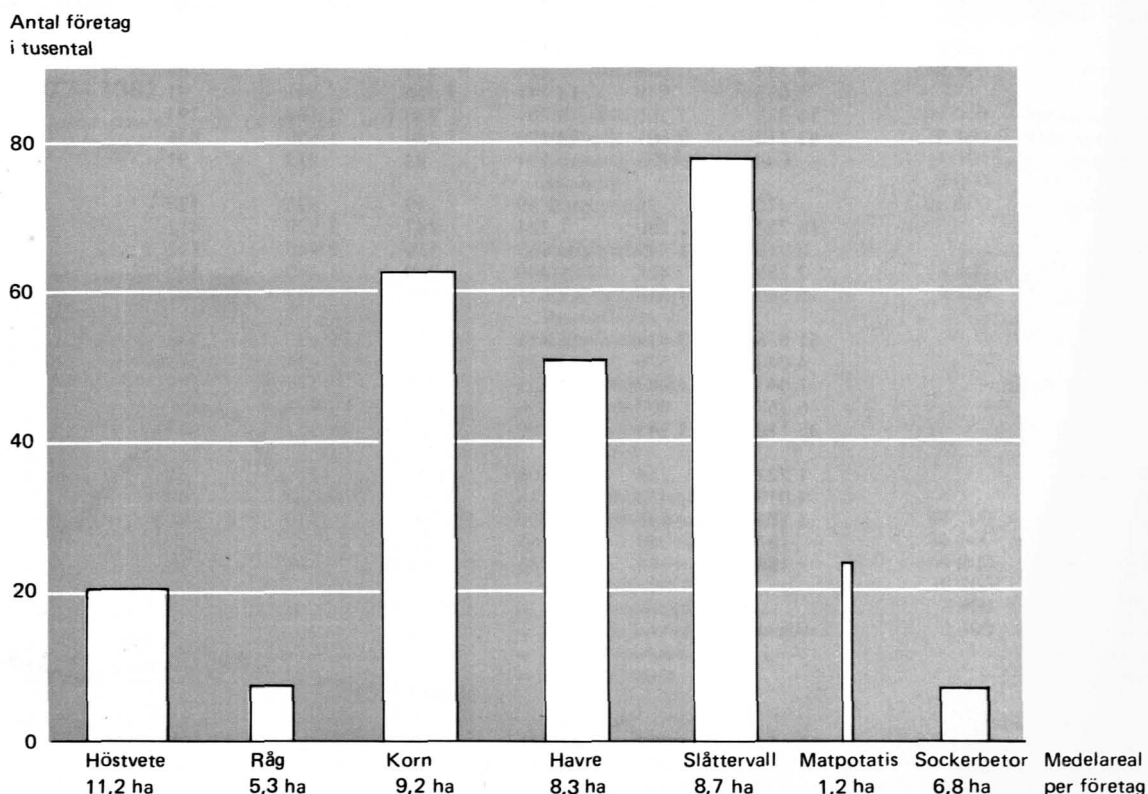
Den största genomsnittliga arealen per företag 1987 redovisas för höstvetete med 11,2 hektar. Närmast följer korn och vårvete med 9,2 hektar.

Diagram 7.1 Åkerarealens användning 1987
Use of arable land in 1987

I diagram 7.2 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1987 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.2 Odlingen av vissa grödor 1987. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag
Cultivation of certain crops in 1987. Number of holdings and areas per holding

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. I undersökningen ingår alla företag med minst två hektar åkermark. En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl a höstsådda arealer, slåttervallens fördelning på åldersgrupper och bärgningsmetoder samt arealen potatis fördelad på odlingsstorlekar.

I det följande redovisas resultatet från dessa undersökningar. Uppgifterna avser genomgående företag med mer än två hektar åkermark. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika sk grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: Brödsäd, Fodersäd, Baljväxter, Oljeväxter, Vall, Potatis och sockerbetor samt Helträda, outnyttjad åker m m.

Brödsäd

Av tabell 7.3 framgår att totala brödsädesarealen 1987 var ca 378 000 hektar. Av den arealen upptog höstveten över 60 %.

Den genomsnittliga arealen höstveten per företag är högst för Östergötlands län med 16,7 hektar följt av Södermanlands och Stockholms län med 13,5 hektar.

Tabell 7.3 Brödsäd 1987. Arealer och företag med odling

Bread grain in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstveten		Vårveten		Råg ¹		Vårråg ¹		Summa brödsäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	8 734	646	5 826	525	561	89			15 121
Uppsala	9 655	919	14 141	1 336	541	91			24 337
Södermanlands	16 325	1 208	8 781	720	1 164	193			26 270
Östergötlands	43 318	2 601	12 279	1 180	5 650	836			61 247
Jönköpings	644	131	231	98	213	91			1 088
Kronobergs	310	76	49	49	335	128			694
Kalmar	10 757	1 280	1 224	247	3 979	812			15 960
Gotlands	8 915	1 345	965	176	2 440	712			12 320
Blekinge	2 759	427	1 449	200	1 160	339			5 368
Kristianstads	15 569	1 513	7 611	999	5 933	1 007			29 113
Malmöhus	51 875	3 934	17 415	1 780	9 695	1 338			78 985
Hallands	4 848	576	2 279	338	2 424	543			9 551
Göteborgs o Bohus	1 843	483	1 455	418	374	189			3 672
Älvsborgs	6 257	807	2 036	398	997	271			9 290
Skaraborgs	35 118	3 149	8 709	1 106	5 322	983			49 149
Värmlands	1 722	254	1 508	191	215	63			3 445
Örebro	4 019	450	10 216	900	760	160			14 995
Västmanlands	3 103	348	13 290	1 151	350	61			16 743
Kopparbergs	187	59	65	32	92	27			344
Gävleborgs	36	14	85	45	36	19			157
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—			—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—			—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—			—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—			—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	55 655	4 374	21 481	2 286	9 982	1 595			87 118
» mellanbygder	33 693	4 062	8 157	1 138	13 370	2 582			55 220
» norra slättbygder	75 415	5 620	20 231	2 201	9 752	1 605			105 398
Svealands slättbygder	42 376	3 653	52 449	4 639	3 250	569			98 075
Götalands skogsbygder	13 964	2 104	4 782	1 239	4 501	1 328			23 247
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 868	497	2 464	371	1 356	281			8 688
Nedre Norrland	21	19	49	28	30	21			100
Övre Norrland	2	..	1	..	—	—			3
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	426		243		342				1 011
5,1 – 10,0	1 899		1 039		1 153				4 091
10,1 – 20,0	8 975		4 057		3 293				16 325
20,1 – 30,0	13 218		6 036		3 976				23 230
30,1 – 50,0	35 009		15 750		7 554				58 313
50,1 – 100,0	69 315		35 152		12 193				116 660
Över 100,0	97 152		47 337		13 730				158 219
<i>Hela riket</i>									
1987	225 994	20 172	109 614	11 863	42 241	7 946	—	—	377 849
1986	211 850	19 044	109 546	11 623	40 361	7 361	—	—	361 757
1985	187 712	18 532	98 924	10 387	47 926	8 556	398	165	334 960
1984	234 693	22 658	91 143	9 781	64 574	11 787	337	167	390 747
1983	281 728	25 017	64 946	8 369	64 360	11 314	585	266	411 619

1) Fr o m 1986 redovisas endast råg.

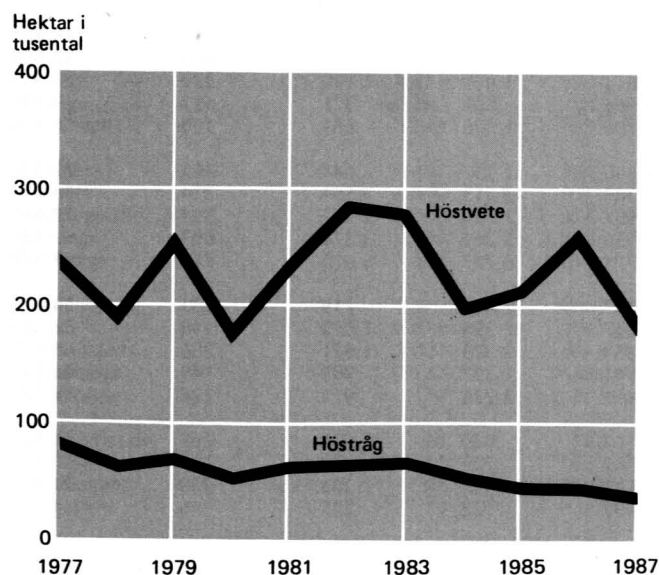
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifter om höstsådda arealer insamlas i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Den ökade arealen hel-träda 1986 förväntades leda till en större höstsådd än normalt 1987. Det regniga vädret under sommaren och hösten med-förde dock att skörden försenades och att förutsättningarna för höstsådd försämrades. Höstsådden av spannmål kom därför att omfatta endast 214 000 hektar.

En jämförelse med genomsnitten för de senaste fem åren visar att 1987 års sådd av höstveten och höstråg ligger 25 respektive 35 % under dessa genomsnitt.

Diagram 7.5 Höstsådda arealer av vete och råg 1977–1987

Autumn-sown areas of wheat and rye in 1977–1987

Tabell 7.4 Höstsådda arealer av vete och råg 1987. Hektar¹

Autumn-sown areas of wheat and rye in 1987. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
<i>Län</i>		
Stockholms	7 200	900
Uppsala	10 400	900
Södermanlands	10 700	1 200
Östergötlands	36 900	4 100
Jönköpings	400	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	8 000	3 000
Gotlands	6 400	2 200
Blekinge	1 600	1 000
Kristianstads	10 900	4 800
Malmöhus	44 000	7 200
Hallands	2 100	1 800
Göteborgs o Bohus	1 300	..
Älvsborgs	5 000	400
Skaraborgs	26 600	3 700
Värmlands	..	..
Örebro	2 800	1 100
Västmanlands	5 300	..
Kopparbergs	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	—	—
Jämtlands	—	—
Västerbottens	—	—
Norrbottnens	—	—
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	44 200	7 700
» mellanbygder	26 000	10 700
» norra slättbygder	64 000	7 000
Svealands slättbygder	36 200	4 600
Götalands skogsbygder	7 900	2 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 300	900
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	—	—
<i>Hela riket²</i>		
1987	180 700	33 500
1986	255 500	39 200
1985	208 000	39 400
1984	194 100	51 400
1983	275 500	63 200

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Av fodersäden svarar korn för 56 % av arealen, havre för 40 % och blandsäd för 4 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är ungefär 36 %.

Den genomsnittliga arealen korn per företag är högst för Uppsala län med 17,6 hektar följt av Stockholms län med 16,2 hektar och Västmanlands län 15,6 hektar.

Tabell 7.6 Fodersäd 1987. Arealer och företag med odling
Coarse grain in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Korn		Havre		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	20 907	1 290	15 366	1 375	1 498	201	37 771
Uppsala	50 233	2 852	19 370	2 276	3 932	491	73 535
Södermanlands	24 725	1 741	28 882	1 950	2 165	241	55 772
Östergötlands	31 622	2 949	27 441	2 800	5 883	749	64 946
Jönköpings	13 664	3 056	17 205	3 352	3 072	741	33 941
Kronobergs	8 192	2 116	10 201	2 120	1 460	417	19 853
Kalmar	22 616	2 933	12 483	2 013	3 559	603	38 658
Gotlands	16 812	1 878	3 613	1 009	1 130	272	21 555
Blekinge	7 214	1 262	1 966	567	371	127	9 551
Kristianstads	42 874	4 781	7 200	1 576	661	198	50 735
Malmöhus	64 801	6 026	11 840	2 157	644	163	77 285
Hallands	31 663	3 771	21 383	3 313	1 564	334	54 610
Göteborgs o Bohus	9 414	1 954	15 997	2 755	2 427	523	27 838
Älvsborgs	22 846	3 960	36 950	5 261	3 370	663	63 166
Skaraborgs	40 288	4 423	80 773	6 777	6 013	712	127 074
Värmlands	26 720	2 606	26 747	2 416	719	153	54 186
Örebro	24 455	2 051	29 537	2 359	1 022	148	55 014
Västmanlands	34 753	2 224	32 554	2 325	1 531	205	68 838
Kopparbergs	22 496	2 223	7 941	1 397	909	149	31 346
Gävleborgs	21 201	2 594	12 413	2 236	912	226	34 526
Västernorrlands	13 732	2 133	2 107	630	1 038	269	16 877
Jämtlands	6 543	1 270	568	227	450	105	7 561
Västerbottens	19 055	2 548	1 615	437	1 283	259	21 953
Norrbottnens	3 717	596	493	122	225	56	4 435
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	79 561	7 171	23 320	3 502	1 027	236	103 908
» mellanbygder	73 136	7 938	14 466	3 335	2 631	618	90 233
» norra slättbygder	68 023	6 890	104 679	9 341	8 165	989	180 867
Svealands slättbygder	163 895	10 276	135 273	10 476	9 939	1 253	309 107
Götalands skogsbygder	84 454	16 408	94 800	16 558	17 240	3 521	196 494
Mellersta Sveriges skogsbygder	48 758	5 569	38 406	4 978	2 946	475	90 110
Nedre Norrland	39 613	5 967	11 561	2 783	2 349	585	53 523
Övre Norrland	23 103	3 264	2 140	571	1 541	328	26 784
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	5 854		4 886		789		11 529
5,1 – 10,0	21 642		18 121		2 680		42 443
10,1 – 20,0	64 054		51 856		6 605		122 515
20,1 – 30,0	69 520		53 699		7 036		130 255
30,1 – 50,0	124 216		91 697		12 534		228 447
50,1 – 100,0	167 086		117 333		12 097		296 516
Över 100,0	128 171		87 053		4 097		219 321
<i>Hela riket</i>							
1987	580 543	62 939	424 645	51 231	45 838	7 974	1 051 026
1986	680 857	68 366	486 840	54 831	49 992	8 617	1 217 689
1985	710 669	70 939	474 711	55 214	56 145	9 698	1 241 525
1984	686 640	73 062	458 097	57 143	68 636	11 673	1 213 373
1983	659 880	73 739	432 083	56 591	66 047	11 506	1 158 010

Baljväxter

Odlingen av baljväxter ökade kraftigt i början av 80-talet. Trots information och en medveten strävan att ytterligare öka odlingen av baljväxter har odlingen minskat under 1985 och 1986 efter en uppgång 1984. Ett arealbidrag till bajväxt-

odlingen har 1987 medfört att både arealen och antalet odlare ökat kraftigt.

Den genomsnittliga arealen per företag har förändrats ganska lite och är 1987 ca 5,0 hektar.

Tabell 7.7 Baljväxter 1987. Arealer och företag med odling

Leguminous plants in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Foderarter och vicker		Åkerbönor		Kokarter		Summa baljväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 341	230	8	..	147	41	1 496
Uppsala	3 042	586	28	7	110	60	3 180
Södermanlands	4 027	557	10	3	587	93	4 624
Östergötlands	5 517	787	4	..	2 068	312	7 589
Jönköpings	186	96	13	3	6	3	205
Kronobergs	134	66	6	3	13	7	153
Kalmar	885	203	37	14	988	217	1 910
Gotlands	1 673	439	363	97	614	148	2 650
Blekinge	291	88	48	13	42	12	381
Kristianstads	3 843	737	440	62	258	50	4 541
Malmöhus	7 457	1 183	889	89	782	139	9 128
Hallands	4 410	942	46	13	21	10	4 477
Göteborgs o Bohus	906	324	44	20	46	22	996
Älvsborgs	1 789	513	13	7	94	29	1 896
Skaraborgs	7 141	1 418	29	13	280	74	7 450
Värmlands	1 379	268	5	..	66	22	1 450
Örebro	2 878	531	17	5	66	17	2 961
Västmanlands	3 327	601	12	3	118	54	3 457
Kopparbergs	152	58	—	—	26	12	178
Gävleborgs	134	63	2	..	18	13	154
Västernorrlands	45	34	1	..	—	—	46
Jämtlands	14	12	—	—	—	—	14
Västerbottens	27	25	1	..	2	..	30
Norrbottnens	10	4	—	—	—	—	10
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	11 416	1 936	1 192	141	832	151	13 440
» mellanbygder	5 513	1 176	538	129	1 688	369	7 739
» norra slättbygder	12 693	2 261	33	17	2 094	345	14 820
Svealands slättbygder	15 209	2 550	77	20	1 072	274	16 358
Götalands skogsbygder	3 879	1 287	169	49	441	136	4 489
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 705	426	3	..	222	57	1 930
Nedre Norrland	156	106	3	..	1	..	160
Övre Norrland	37	29	1	..	2	..	40
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	141		6		13		160
5,1 – 10,0	463		21		65		549
10,1 – 20,0	2 310		109		222		2 641
20,1 – 30,0	3 271		148		428		3 847
30,1 – 50,0	8 620		348		1 291		10 259
50,1 – 100,0	17 164		573		2 217		19 954
Över 100,0	18 639		811		2 116		21 566
<i>Hela riket</i>							
1987	50 608	9 754	2 016	361	6 352	1 334	58 976
1986	34 905	6 998	2 006	330	4 081	822	40 992
1985	38 823	8 132	1 707	321	4 987	925	45 517
1984	41 242	8 395	2 257	362	6 276	1 176	49 775
1983	27 943	6 238	1 965	355	5 076	999	34 984

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Oljeväxter

Odlingen av oljeväxter har den senaste femårsperioden legat omkring 170 000 hektar. Raps svarar för cirka 66 % av oljeväxtarealen 1987.

Vanligast 1987 är odling av vårraps som förekom vid 7 641 företag med en genomsnittlig areal på 8,2 hektar. Av totalt 49 500 hektar höstraps odlas 33 300 hektar i Malmöhus län.

Tabell 7.8 Oljeväxter 1987. Arealer och företag med odling
Oleiferous plants in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Vårraps		Höstrybs		Vårrybs		Övriga oljeväxter		Summa oljeväxter
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
<i>Län</i>											
Stockholms	180	25	3 681	280	608	123	4 194	375	8	..	8 671
Uppsala	96	19	8 023	855	307	88	4 361	505	23	5	12 810
Södermanlands	161	22	3 936	319	246	48	6 979	571	4	..	11 326
Östergötlands	1 515	254	7 137	672	595	85	9 687	1 041	42	9	18 976
Jönköpings	72	16	190	33	7	..	609	86	—	—	878
Kronobergs	72	12	353	62	45	7	448	93	3	..	921
Kalmar	1 640	258	1 425	225	52	12	495	57	2	..	3 614
Gotlands	2 429	631	2 418	480	230	60	1 776	413	18	3	6 871
Blekinge	521	115	865	168	4	..	5	..	—	..	1 395
Kristianstads	8 072	1 007	4 211	693	30	4	192	41	27	7	12 532
Malmöhus	33 270	3 386	7 088	921	145	25	251	47	166	25	40 920
Hallands	63	10	1 773	240	17	5	1 843	331	7	3	3 703
Göteborgs o Bohus	36	11	713	143	19	3	1 009	179	6	7	1 783
Älvsborgs	206	18	2 324	384	80	13	2 866	430	24	3	5 500
Skaraborgs	1 043	171	8 365	1 047	167	33	6 514	821	9	4	16 098
Värmlands	—	—	804	78	66	13	4 215	422	—	—	5 085
Örebro	85	12	2 733	328	42	9	2 853	379	48	6	5 761
Västmanlands'	58	9	6 485	704	83	17	3 101	416	5	3	9 732
Kopparbergs	—	—	86	16	76	12	2 305	353	12	..	2 479
Gävleborgs	—	..	24	7	8	4	576	92	—	..	608
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	30 168	3 030	8 103	1 104	160	24	1 588	273	188	27	40 207
» mellanbygder	14 817	2 237	7 703	1 292	262	69	1 894	440	24	9	24 700
» norra slättbygder	2 261	351	16 033	1 853	624	100	15 760	1 876	45	11	34 723
Svealands slättbygder	562	86	25 215	2 508	1 335	294	23 768	2 427	80	16	50 960
Götalands skogsbygder	1 545	306	4 460	778	285	45	4 905	793	46	16	11 241
Mellersta Sveriges skogsbygder	166	22	1 099	130	160	31	5 945	787	21	5	7 391
Nedre Norrland	—	..	21	6	1	..	418	61	—	..	440
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—	1	..	—	—	1
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>											
2,1 — 5,0	174		95		4		107		—		380
5,1 — 10,0	554		592		62		657		6		1 871
10,1 — 20,0	2 456		2 571		153		3 121		10		8 311
20,1 — 30,0	3 919		3 770		214		3 604		18		11 525
30,1 — 50,0	9 355		9 710		480		8 914		81		28 540
50,1 — 100,0	14 575		21 097		903		17 041		118		53 734
Över 100,0	18 486		24 799		1 011		20 835		171		65 302
<i>Hela riket</i>											
1987	49 519	5 963	62 634	7 641	2 827	564	54 279	6 641	404	84	169 663
1986	39 168	5 176	65 488	7 756	4 804	781	65 946	7 598	403	69	175 809
1985	53 572	6 156	48 425	5 869	3 653	572	66 014	7 359	885	154	172 549
1984	40 104	4 690	65 424	7 429	2 238	326	60 932	6 911	1 201	201	169 899
1983	49 383	5 533	58 476	6 860	4 881	776	58 576	6 897	710	123	172 026

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Höstsådden av oljeväxter 1987 omfattade 44 000 hektar. Det är den minsta höstsådda oljeväxtarealen under de senaste 25 åren. Anledningen till den låga arealen var ogynnsam väderlek under sommaren och hösten. Höstraps såddes 1987 på 38 000 hektar vilket är en minskning med 25 % jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren. Höstrybsarealen ökade något, dock från en mycket låg nivå, och uppgick till 5 700 hektar.

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärrning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används bl a som råmaterial vid framställning av margarin, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.9 Höstsådda arealer av raps och rybs 1987. Hektar¹

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1987. Hectares

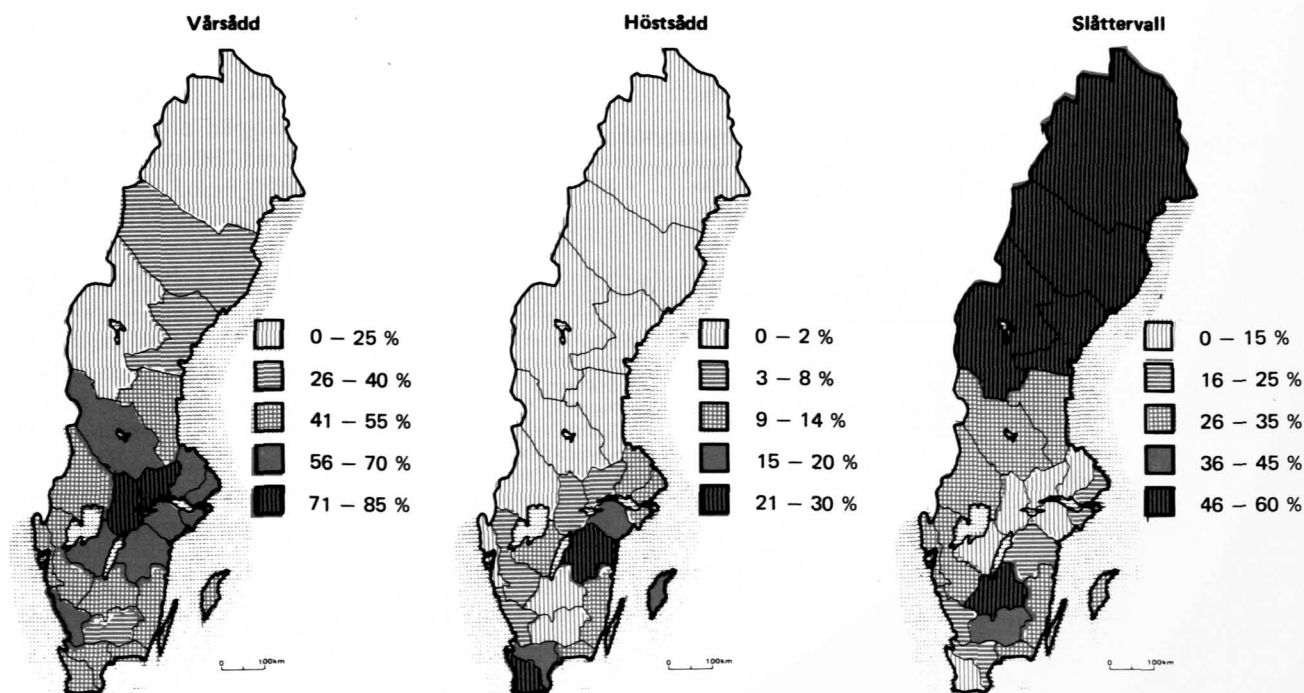
Område	Höstraps	Höstrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	16 000	..
» mellanbygder	9 800	..
» norra slättbygder	9 200	800
Svealands slättbygder	1 100	4 100
Götalands skogsbygder	1 500	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	—	—
Övre Norrland	—	—
<i>Hela riket²</i>		
1987	38 100	5 700
1986	58 400	4 800
1985	46 500	3 700
1984	53 400	2 400
1983	48 500	3 400

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 procent redovisas ej (...).
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.10 Arealen vårsådd, höstsådd och slåttervall i procent av total areal inom län 1986

Area of spring-sown crop, autumn-sown crop and leyland in percent of total area for counties in 1986

De klimatiska förutsättningarna för växtodling varierar inom landet. I diagram 7.10 visas hur stora andelar av åkerarealen som 1986 besåts med vårsådda grödor, höstsådda grödor respektive slåttervall. I Malmöhus län odlades vårsådda grö-

dor på 55 % av åkerarealen, höstsådda på 29 % och slåttervall på 8 %. För Norrbottens län var motsvarande tal 24 %, 0 % respektive 57 %.

Vall

Vallarealen inklusive grönfoder- och ensilageväxter dominerar till 76 % av slåttervall. I de tre nordligaste länen utgör slåttervallen ungefär halva den totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall per företag är 1987 8,7 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Södermanland 12,2 hektar och Norrbotten 11,5 hektar.

Tabell 7.11 Grönfoder- och ensilageväxter samt vall 1987. Arealer och företag med odling
Green fodder and plants for silage and ley in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder och ensilageväxter		Slåttervall utnyttjad 1987		Frövall		Betesvall utnyttjad 1987		Summa vall Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	447	89	15 593	1 432	69	11	4 259	758	20 368
Uppsala	586	146	23 937	2 262	80	20	4 535	1 050	29 138
Södermanlands	629	122	20 904	1 710	299	31	6 303	1 006	28 135
Östergötlands	1 617	335	34 376	3 129	1 026	136	6 218	1 378	43 237
Jönköpings	1 301	573	43 827	5 095	74	20	9 107	2 597	54 309
Kronobergs	1 013	431	24 772	3 613	1	3	7 666	2 241	33 452
Kalmar	2 844	725	44 950	4 151	68	22	12 106	2 687	59 968
Gotlands	1 084	374	22 748	2 050	113	28	6 054	1 308	29 999
Blekinge	383	227	9 711	1 592	9	..	3 722	1 084	13 825
Kristianstads	2 352	741	34 242	4 732	544	84	13 941	3 099	51 079
Malmöhus	1 528	549	24 717	3 450	1 820	176	8 766	2 020	36 831
Hallands	2 099	570	26 640	3 957	330	37	11 022	2 744	40 091
Göteborgs o Bohus	391	173	20 609	3 292	95	38	7 083	2 008	28 178
Älvsborgs	1 592	539	48 256	6 736	525	101	14 399	3 998	64 772
Skaraborgs	1 431	315	41 640	4 529	497	62	11 690	2 670	55 258
Värmlands	1 140	394	36 305	4 357	283	90	9 167	2 075	46 895
Örebro	376	136	17 087	2 046	162	36	5 508	1 205	23 133
Västmanlands	258	68	13 286	1 536	230	31	3 536	770	17 310
Kopparbergs	1 011	328	19 661	2 571	87	26	5 272	1 272	26 031
Gävleborgs	1 107	375	27 486	3 302	90	58	7 450	1 788	36 133
Västernorrlands	2 275	862	31 121	3 608	223	112	5 798	1 607	39 417
Jämtlands	1 956	734	26 548	2 986	33	18	5 782	1 427	34 319
Västerbottens	2 482	863	43 206	4 352	244	140	3 541	1 266	49 473
Norrbottens	1 987	345	24 969	2 167	80	32	1 965	608	29 001
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	2 138	589	23 532	3 659	2 224	237	9 620	2 292	37 514
» mellanbygder	4 317	1 279	71 841	7 654	402	70	20 817	4 752	97 377
» norra slättbygder	1 912	400	57 063	6 555	1 778	224	15 020	3 601	75 773
Svealands slättbygder	2 300	524	90 392	8 736	962	151	24 239	4 701	117 893
Götalands skogsbygder	8 788	3 183	210 400	27 123	592	151	62 719	16 458	282 499
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 230	739	67 139	8 067	359	126	17 712	4 103	87 440
Nedre Norrland	5 260	1 864	82 804	9 742	334	180	18 271	4 661	106 669
Övre Norrland	4 944	1 449	73 420	7 327	331	177	6 492	2 192	85 187
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	815		31 630		44		7 708		40 197
5,1 – 10,0	1 797		69 137		113		16 337		87 384
10,1 – 20,0	3 768		117 222		353		28 771		150 114
20,1 – 30,0	4 888		101 887		371		26 306		133 452
30,1 – 50,0	8 532		154 950		942		40 729		205 153
50,1 – 100,0	7 697		140 172		1 962		37 584		187 415
Över 100,0	4 392		61 593		3 197		17 455		86 637
<i>Hela riket</i>									
1987	31 889	9 995	676 591	78 211	6 982	1 311	174 890	42 524	858 463
1986	29 772	10 030	671 004	80 223	8 548	1 560	179 624	44 200	859 176
1985	30 597	10 776	676 126	83 097	10 500	1 801	180 643	45 571	867 269
1984	29 905	11 204	691 909	86 278	10 876	2 128	182 464	47 332	885 249
1983	31 324	12 297	696 519	88 704	10 937	2 169	184 384	48 408	891 840

På riksnivå var vallarealen 1987 relativt jämnt fördelad på de fyra åldersklasserna 1 års, 2 års, 3 års respektive 4 år och äldre. Variationerna mellan produktionsområdena är dock betydande. I södra Götalands slättbygder består vallarealen till knappt 35 % av 1 års vallar och till mindre än 20 % av vallar 4 år och äldre. För norra Sverige är motsvarande procenttal 22 respektive 30.

Tabell 7.12 Åldersfördelningen på slåttervall 1987. Arealer i procent
Different ages of ley in 1987. Areas in per cent

Område	Vallålder, år			
	1	2	3	Över 3
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	33	29	20	18
» mellanbygder	24	24	24	28
» norra slättbygder	25	27	26	22
Svealands slättbygder	24	22	28	26
Götalands skogsbygder	23	24	26	27
Mellersta Sveriges skogsbygder	23	20	26	31
Nedre Norrland	22	20	28	30
Övre Norrland	22	22	26	30
<i>Hela riket</i>				
1987	23	23	26	28
1986	21	26	25	28
1985	25	24	26	25
1984	23	24	26	27
1983	25	25	24	26

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den dominerande bärgningsmetoden för slåttervall var 1987 liksom tidigare år skultorkning. Lokalt tillämpas även volmning och torkning på slag i storomfattning och på små gårdar även hässjning. Ensilering förekom liksom tidigare år framför allt på större gårdar. Fr o m 1986 uppdelas ensileringen på två metoder, dels ensilering av storbal i plastsäck, dels annan ensilering. På riksnivå omfattade ensilering i plastsäck 2 % av slåttervallsarealen 1987 och ensilering med annan metod 15 %.

Resultaten avser första skörden av slåttervall.

Tabell 7.13 Bärgningsmetoder för slåttervall 1987. Arealer i procent
Harvesting methods for ley in 1987. Areas in per cent

Område; storleksgrupp	Hässjning och krakning	Mark-torkning och volmning	Skultorkning	Ensilering	Annan metod
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1	24	41	34	—
» mellanbygder	0	40	37	22	1
» norra slättbygder	2	11	65	22	0
Svealands slättbygder	3	35	44	18	0
Götalands skogsbygder	3	17	66	14	0
Mellersta Sveriges skogsbygder	5	31	51	12	1
Nedre Norrland	6	14	67	13	0
Övre Norrland	8	13	60	19	0
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 10,0	18	39	41	2	0
10,1 – 20,0	5	29	62	4	0
20,1 – 50,0	1	20	63	16	0
Över 50,0	1	15	51	33	0
<i>Hela riket</i>					
1987	4	22	57	17	0
1986	4	26	54	16	0
1985	6	23	54	17	0
1984	7	25	52	15	1
1983	7	29	50	14	0

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

Arealerna potatis och sockerbetor ligger 1987 på ungefär samma nivå som de två närmast föregående åren. Blekinge och Kristianstads län svarar 1987 för nästan 80 % av odlingen av potatis för stärkelse och råsprit.

Över 80 % av företagen med sockerbetsodling finns i Skåne-länen. Den genomsnittliga arealen per företag är dock högst i Kalmar län med 8,0 hektar.

Tabell 7.14 Potatis och sockerbetor 1987. Arealer och företag med odling
Potatoes and sugar beets in 1987. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råsprit		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	315	342	—	—	315	—	—
Uppsala	472	443	—	—	472	—	—
Södermanlands	327	235	—	—	327	—	—
Östergötlands	1 556	468	—	—	1 556	36	5
Jönköpings	511	1 469	8	3	519	—	—
Kronobergs	380	987	51	30	431	—	—
Kalmar	998	860	490	97	1 488	3 945	491
Gotlands	683	317	—	—	683	4 194	762
Blekinge	311	648	2 791	435	3 102	961	189
Kristianstads	3 246	1 054	5 019	744	8 265	11 865	2 062
Malmöhus	3 815	1 043	1 061	256	4 876	29 787	3 927
Hallands	3 442	1 220	108	33	3 550	564	182
Göteborgs o Bohus	355	1 303	1	..	356	—	—
Älvsborgs	651	1 958	3	..	654	—	—
Skaraborgs	3 823	930	280	54	4 103	—	—
Värmlands	1 048	1 408	1	..	1 049	—	—
Örebro	1 220	498	86	3	1 306	—	—
Västmanlands	200	161	—	—	200	—	—
Kopparbergs	796	995	—	—	796	—	—
Gävleborgs	594	1 325	—	—	594	—	—
Västernorrlands	694	1 948	—	—	694	—	—
Jämtlands	464	1 454	—	—	464	—	—
Västerbottens	1 165	1 997	6	4	1 171	—	—
Norrbottens	965	1 164	—	—	965	—	—
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	6 653	1 598	1 057	240	7 710	33 931	4 362
» mellanbygder	4 766	1 821	7 617	1 104	12 383	16 944	3 128
» norra slättbygder	4 710	1 129	223	38	4 933	36	5
Svealands slättbygder	2 637	1 515	86	3	2 723	—	—
Götalands skogsbygder	3 319	7 412	914	293	4 233	441	174
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 595	2 207	1	..	1 596	—	—
Nedre Norrland	2 111	5 020	1	..	2 112	—	—
Övre Norrland	2 240	3 557	6	4	2 246	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 246		22		1 268	119	
5,1 – 10,0	1 907		73		1 980	545	
10,1 – 20,0	2 818		500		3 318	3 048	
20,1 – 30,0	2 705		961		3 666	4 917	
30,1 – 50,0	4 865		2 275		7 140	11 526	
50,1 – 100,0	7 506		2 963		10 469	16 868	
Över 100,0	6 984		3 111		10 095	14 329	
<i>Hela riket</i>							
1987	28 031	24 216	9 905	1 657	37 936	51 352	7 590
1986	27 530	26 144	9 934	1 685	37 464	51 303	8 180
1985	28 023	28 516	9 722	1 704	37 745	51 884	7 971
1984	29 498	30 881	9 780	1 812	39 278	52 608	8 280
1983	29 512	32 468	10 005	1 960	39 517	52 944	8 543

Tabell 7.15 visar att det för både matpotatis och potatis för stärkelse och råspnit på riksnivå endast skett små förändringar de senaste åren beträffande grödarealens fördelning på

odlingar av olika storlek. Utvecklingen går långsamt mot minskad andel för de mindre odlingarna och en motsvarande ökning för de största.

Tabell 7.15 Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1987. Procent
Areas of potatoes distributed by size of cultivations in 1987. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råspnit							Summa
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	Över 30,0	
Matpotatis								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	4	10	20	30	27	5	4	100
» mellanbygder	9	15	18	25	22	8	3	100
» norra slättbygder	1	6	8	25	34	13	13	100
Svealands slättbygder	6	9	10	25	22	10	18	100
Götalands skogsbygder	7	11	18	24	20	14	6	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	8	12	12	33	29	6	–	100
Nedre Norrland	7	10	12	27	21	4	19	100
Övre Norrland	8	9	15	22	27	6	13	100
<i>Hela riket</i>								
1987	5	10	15	27	26	9	8	100
1986	6	11	15	26	25	10	7	100
1985	6	11	15	27	25	9	7	100
1984	7	11	15	26	25	9	7	100
1983	6	12	14	29	24	9	6	100
Potatis för stärkelse och råspnit								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	5	15	24	30	20	–	6	100
» mellanbygder	3	7	12	27	28	7	16	100
» norra slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Svealands slättbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Götalands skogsbygder	17	16	21	31	8	–	7	100
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	–	–	–	–	–	–	–
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>								
1987	4	8	13	27	28	6	14	100
1986	3	9	13	28	28	7	12	100
1985	4	8	14	29	24	10	11	100
1984	4	10	12	28	25	10	11	100
1983	4	11	14	29	23	7	12	100

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Helträda, outnyttjad åker m m

Som framgår av tabell 7.16 på nästa sida har arealen helträda ökat mycket kraftigt 1987. Ökningen förklaras av de statliga åtgärderna för att minska spannmålsodlingen, som innebar att odlarna fick ersättning för mark som lades i träda (TRÄDA -87).

Den totala åkerarealen har successivt minskat under de senaste åren med ca 10 000 hektar per år.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbruksregistret

Ägoslag och åkerarealens användning SCB, SM J 1983:6.2, 1984:4.2, J 10 SM 8501, J 10 SM 8601, J 10 SM 8701 och J 10 SM 8801. Resultat för 1981 finns i Lantbruksräkningen 1981.

Tabell 7.16 Helträda, outnyttjad åker m m 1987. Hektar
Bare fallow, untilled arable land etc. in 1987. Hectares

Område; storleksgrupp	Helträda	Övriga växtslag	Ej utnyttjade slätter- och betesvallar	Annan obrukad åker	Hela åkerarealen
<i>Län</i>					
Stockholms	10 209	471	496	685	95 603
Uppsala	15 182	257	348	499	159 758
Södermanlands	12 102	244	449	677	139 926
Östergötlands	18 879	616	535	548	218 165
Jönköpings	1 353	388	602	249	93 532
Kronobergs	1 367	283	572	203	57 929
Kalmar	3 859	2 227	820	536	132 985
Gotlands	3 437	845	282	234	83 070
Blekinge	1 241	625	265	176	36 890
Kristianstads	6 860	4 675	568	590	180 823
Malmöhus	16 515	10 611	420	935	306 293
Hallands	5 394	1 011	512	397	123 860
Göteborgs o Bohus	5 484	202	568	521	69 598
Älvsborgs	9 457	1 278	1 435	977	158 425
Skaraborgs	20 269	2 896	794	883	283 974
Värmlands	5 998	384	1 760	1 484	121 736
Örebro	10 340	619	498	774	115 401
Västmanlands	14 729	168	302	523	132 002
Kopparbergs	2 581	132	721	605	65 213
Gävleborgs	3 241	231	788	1 190	77 622
Västernorrlands	2 449	140	1 497	879	61 999
Jämtlands	1 252	162	1 098	965	45 835
Västerbottens	7 325	140	1 712	3 043	84 847
Norrbottnens	4 632	400	1 508	3 922	44 873
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	17 415	11 080	468	993	353 784
» mellanbygder	14 527	7 503	960	1 077	328 663
» norra slättbygder	38 881	4 420	1 234	1 367	462 452
Svealands slättbygder	61 310	1 864	2 205	3 511	664 006
Götalands skogsbygder	20 136	2 516	4 304	2 481	552 081
Mellersta Sveriges skogsbygder	12 429	614	2 617	2 010	214 825
Nedre Norrland	7 379	466	3 323	2 881	177 053
Övre Norrland	12 078	542	3 439	7 175	137 495
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	4 495	1 357	1 960	1 151	63 627
5,1 – 10,0	11 019	1 764	3 863	2 517	158 026
10,1 – 20,0	20 296	3 093	3 948	3 917	337 526
20,1 – 30,0	19 127	2 192	2 426	2 680	337 317
30,1 – 50,0	30 853	4 232	2 855	4 401	591 719
50,1 – 100,0	48 444	7 672	2 419	4 344	764 495
Över 100,0	49 921	8 695	1 079	2 485	637 649
<i>Hela riket</i>					
1987	184 155	29 005	18 550	21 495	2 890 359
1986	65 851	30 142	18 902	18 401	2 907 706
1985	72 909	29 610	16 835	20 152	2 921 552
1984	42 298	28 814	16 707	14 480	2 933 133
1983	72 624	27 109	17 045	31 618	2 940 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Åkerarealens användning årligen sedan 1968. Preliminära uppgifter. SCB SM J 1983:14.1, 1984:15.1, J 12 SM 8504, J 12 SM 8606 och J 12 SM 8705.

Undersökningar om bl a åldersfördelning och bärgningsmetoder för slättervall och potatisarealens fördelning efter odlingsstorlekar SCB SM J 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604, J 12 SM 8703 och J 12 SM 8803.

Undersökningar om höstsådda arealer SCB SM J 1983:14.7, 1984:15.7, J 12 SM 8510, J 12 SM 8611 och J 12 SM 8711.

Andra undersökningar

Sveriges Oljeväxtintressenter förening upa. Bokslut per den 30 juni, årligen sedan 1952; uppgifter om bl a kontrakterade arealer av oljeväxter.

Svenska Sockerfabriks AB uppgifter om kontrakterade arealer med sockerbetor.

Sortanvändning

SCB inhämtar årligen uppgifter om användningen av olika sorter i spannmåls- och potatisodlingarna. Uppgiftsinsamlingen sker genom de objektiva skördeuppskattningarna. Sortuppgifterna inhämtas från lantbrukarna och omfattar samtliga provyttegårdar.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Spannmål
- Potatis

Spannmål

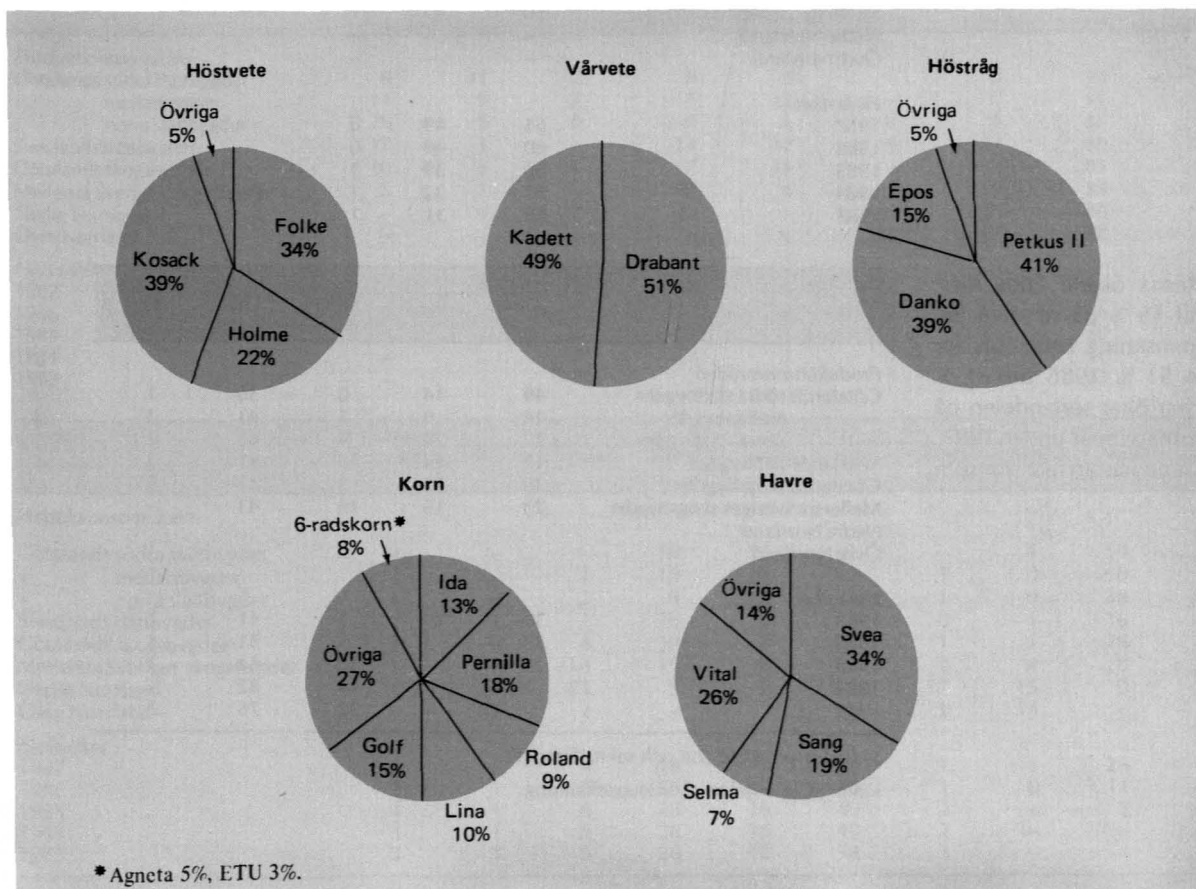
Av undersökningen framgår att ett fåtal sorter dominerar i vete- och rågodlingarna. De tre mest odlade sorterna av såväl höstvetes som vårvetes och höstrågs såddes på över 90 % av respektive grödareal 1987.

En betydligt större variation i sortanvändningen redovisas för korn och havre. Detta förklaras till stor del av dessa

grödors stora utbredning med varierande odlingsbetingelser i olika landsdelar. Inom begränsade områden, t ex produktionsområden, dominerar även för dessa gröder ett fåtal sorter.

I diagram 7.17 har i gruppen Övriga inräknats arealer med sort okänd och uppgift saknas.

Diagram 7.17 Sortfördelning för olika spannmålsgrödor 1987, procent av grödarealen i riket
The area of different grain crops distributed (in percent) by use of varieties 1987

Under 1987 var Kosack den mest odlade höstvetesorten i riket. Sortandelen ökade från 7 % 1986 till 39 % 1987. Kosack odlas på mer än 50 % av grödarealen i södra Götaland. Folke, som tidigare år varit mest odlad sort, förekom 1987 på 34 % av grödarealen i riket. Sorten dominerar höstveteodlingen i nordöstra Götaland och i Svealand. I västra Götaland är Holme vanligaste sort.

Vårveteodlingen domineras helt av sorterna Drabant och Kadett med 51 respektive 49 % av grödarealen i riket. Kadett fortsätter att öka sortandelen på bekostnad av Drabant. Kadett dominerar vårveteodlingen i Götaland och Drabant i Svealand.

Av höstrågsorterna ökade Epos mest 1987 från 3 till 15 % på riksnivå. En motsvarande minskning redovisas för Petkus II, från 51 % 1986 till 41 % 1987. Danko har ökat sortandelen på riksnivå endast marginellt under 1987, till 39 %, och är nu nästan lika stor som Petkus II.

Tabell 7.18 Brödsäd 1987. Arealens fördelning på olika spannmålsorter. Procent

Bread grain in 1987. Area of different varieties. Per cent

Område	Höstvete					
	Folke	Hildur	Holme	Kosack	Solid	Övriga sorter ¹
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	19	3	4	68	4	2
» mellanbygder	29	2	13	49	2	5
» norra slättbygder	35	—	37	26	—	2
Svealands slättbygder	53	—	23	20	—	4
Götalands skogsbygder	35	—	41	21	—	3
Mellersta Sveriges skogsbygder	59	1	23	14	—	3
Nedre Norrland	—	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>						
1987	34	1	22	39	1	3
1986	52	3	31	7	3	4
1985	51	2	37	1	4	5
1984	45	4	39	—	2	10
1983	28	4	47	—	2	19

Område	Vårvete		
	Drabant	Kadett	Övriga sorter ¹
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	13	85	2
» mellanbygder	18	81	1
» norra slättbygder	34	66	0
Svealands slättbygder	77	23	0
Götalands skogsbygder	37	56	7
Mellersta Sveriges skogsbygder	50	49	1
Nedre Norrland	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—
<i>Hela riket</i>			
1987	51	49	0
1986	60	40	0
1985	60	39	1
1984	67	32	1
1983	68	31	1

Område	Höstråg				
	Danko	Epos	Kungs II	Petkus II	Övriga sorter ¹
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	49	14	0	36	1
» mellanbygder	44	9	1	43	3
» norra slättbygder	22	24	4	48	2
Svealands slättbygder	47	16	18	11	8
Götalands skogsbygder	36	13	5	41	5
Mellersta Sveriges skogsbygder	23	16	18	43	—
Nedre Norrland	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>					
1987	39	15	3	41	2
1986	37	3	5	51	4
1985	23	—	10	64	3
1984	1	—	14	82	3
1983	—	—	22	76	2

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Pernilla var 1987 den mest odlade kornsorten i landet med 18 % av grödarealen. Sorten har en stark ställning i Svealand och i nedre Norrland. Den nya sorten Golf var näst mest odlade sort och förekom på 15 % av grödarealen. I södra Götaland var Golf den mest odlade kornsorten. Sexradskorn förekom 1987 på 8 % av kornarealen i riket. Detta var en nedgång med 4 procentenheter från 1986. Även i övre Norrland har odlingen av sexradskorn minskat från 75 % av grödarealen 1986 till 67 % 1987.

Vital ökade mest av havresorterna 1987, från 11 till 26 % av grödarealen. I södra Götaland odlades Vital på mer än 50 % av havrearealen. Vitals ökning gick ut över Svea, Sang och Selma vilka alla minskade med omkring 5 procentenheter. Svea odlades trots denna nedgång på 34 % av grödarealen i riket och var därmed mest odlade havresort. Svea odlades framför allt i Svealand och i södra Norrland. I övre Norrland är Pol den dominerande havresorten.

Tabell 7.19 Fodersäd 1987. Arealen korn och havre fördelad på olika sorter. Procent
Coarse grain in 1987. The area of barley and oats distributed in different varieties. Per cent

Område	Korn Agneta ²	Alva	Bode ²	Etu ²	Flare	Golf	Gunilla	Ida	Kara
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	–	7	–	0	7	29	–	16	11
» mellanbygder	0	3	–	0	13	20	–	10	7
» norra slättbygder	6	3	–	2	0	18	0	19	6
Svealands slättbygder	1	3	0	6	0	11	5	8	0
Götalands skogsbygder	4	2	–	3	2	12	0	26	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	4	1	–	5	–	3	19	12	0
Nedre Norrland	27	–	0	7	–	–	29	3	–
Övre Norrland	44	–	6	6	–	–	25	1	–
<i>Hela riket</i>									
1987	5	2	0	3	3	15	5	13	3
1986	6	6	1	4	8	–	6	17	1
1985	6	9	1	4	6	–	5	19	–
1984	7	13	0	4	–	–	7	26	–
1983	8	11	–	4	–	–	8	33	–

Område	Korn (forts)						Summa Sexrads- korn	Summa Tvårads- korn	Övriga sorter ¹
	Lina	Mette	Nery	Pernilla	Roland	Yrjar ²			
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	8	11	2	0	3	–	0	94	6
» mellanbygder	11	9	2	1	15	–	0	91	9
» norra slättbygder	26	5	0	4	6	0	8	87	5
Svealands slättbygder	11	5	–	33	12	0	7	88	5
Götalands skogsbygder	10	6	1	7	15	–	7	85	8
Mellersta Sveriges skogsbygder	3	3	–	40	4	–	9	85	6
Nedre Norrland	–	0	0	28	–	1	35	60	5
Övre Norrland	–	–	–	2	–	11	67	28	5
<i>Hela riket</i>									
1987	10	5	0	18	9	0	8	83	9
1986	9	–	2	15	10	1	12	74	14
1985	5	–	3	17	5	1	12	69	19
1984	–	–	4	13	1	1	12	64	24
1983	–	–	4	7	–	1	13	63	24

Område	Havre									
	Hedvig	Pol	Puhti	Sang	Selma	Svea	Titus	Veli	Vital	Övriga sorter ¹
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	9	–	–	10	14	3	–	1	59	4
» mellanbygder	3	–	1	18	21	2	1	0	50	4
» norra slättbygder	4	0	2	9	12	31	1	0	38	3
Svealands slättbygder	2	1	7	25	3	42	0	1	16	3
Götalands skogsbygder	2	0	4	30	7	25	1	1	26	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	1	1	10	15	2	52	2	4	8	5
Nedre Norrland	–	16	21	3	1	19	17	15	0	8
Övre Norrland	–	47	2	–	–	1	2	14	–	34
<i>Hela riket</i>										
1987	2	2	4	19	7	34	1	1	26	4
1986	2	1	5	25	12	40	1	0	11	3
1985	4	1	6	28	16	40	2	–	1	2
1984	3	1	5	26	18	40	2	–	–	5
1983	3	1	5	28	18	38	3	–	–	4

1) Inklusive okänd sort och saknad uppgift.

2) Sexradskorn.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis

Klassificeringen av potatisodlingar sker sedan 1976 efter skördens användning, vilket innebär att traditionella matpotatisorter kan redovisas som potatis för stärkelse och råsprit och tvärtom. Tidiga sorter av matpotatis ingår ej i undersökningen. Vidare gäller att potatisurvalen endast omfattar företag med minst 0,5 hektar potatis.

Resultaten visar att Bintje och King Edward dominerar odlingen med 46 respektive 36 % av matpotatisarealen i

riket. Regionalt förekommer betydande odlingar även av andra sorter t ex Saturna i Sydsverige och Mandel i övre Norrland.

Prevalent, Saturna och Dianella är de mest odlade sorterna av potatis för stärkelse och råsprit med 32, 26 respektive 20 % av totala grödarealen i riket. Den nya sorten Pansta odlades 1987 på 3 % av grödarealen i riket.

Tabell 7.20 Potatis 1987. Arealen fördelad på olika sorter. Procent
Potatoes in 1987. The area distributed into different varieties. Per cent

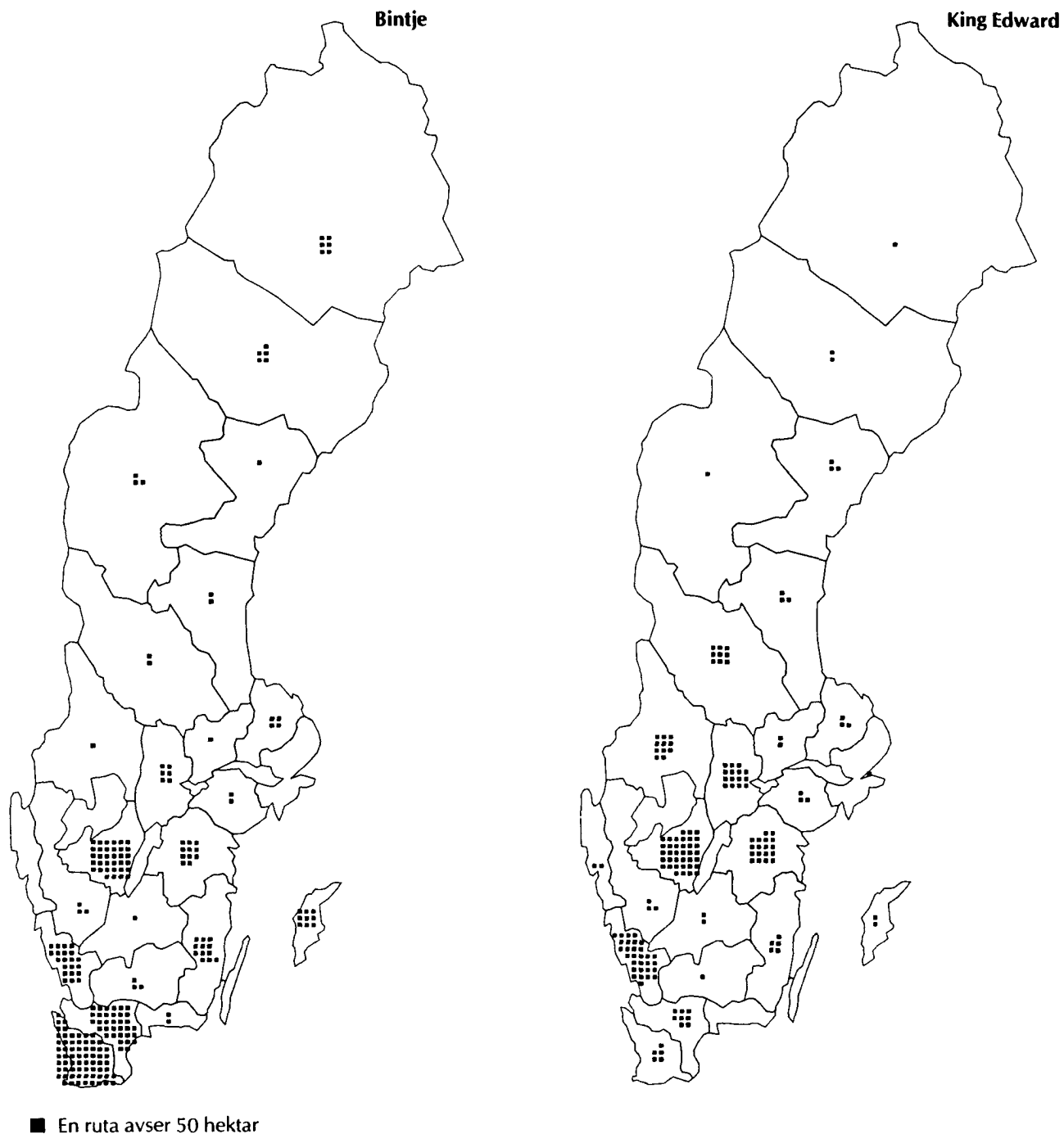
Område	Matpotatis											
	Bellona	Bintje	Grata	King Edward	Magnum Bonum	Mandel	Provita	Saturna m fl ¹	Ukama	Vit drottning	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas
<i>Produktionsområden</i>												
Götalands södra slättbygder	0	54	0	29	0	—	2	10	5	—	0	—
» mellanbygder	1	66	1	13	—	—	0	12	5	—	2	0
» norra slättbygder	1	46	—	51	0	—	0	—	2	—	0	—
Svealands slättbygder	1	26	1	60	2	—	0	—	1	7	0	2
Götalands skogsbygder	2	46	1	36	2	0	3	—	7	0	3	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	2	17	2	59	4	—	0	—	1	1	13	1
Nedre Norrland	4	28	0	56	1	1	2	—	2	—	6	—
Övre Norrland	13	37	0	11	0	26	1	—	2	—	9	1
<i>Hela riket</i>												
1987	2	46	1	36	1	2	1	5	3	1	2	0
1986	2	51	1	33	3	1	1	3	2	1	2	0
1985	1	51	1	32	4	1	1	3	3	1	2	0
1984	2	53	1	28	6	1	1	3	2	1	2	0
1983	1	51	1	31	6	1	1	3	2	1	2	0

Område	Potatis för stärkelse och råsprit							
	Dianella	Kaptha	Pansta	Prevalent	Saturna	Stina	Övriga sorter	Sort okänd eller uppgift saknas
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	25	—	3	17	36	10	9	—
» mellanbygder	19	2	3	33	26	5	7	5
» skogsbygder	28	7	6	30	18	6	5	—
<i>Hela riket</i>								
1987	20	2	3	32	26	6	7	4
1986	20	4	—	30	27	10	6	3
1985	21	5	—	27	28	11	8	0
1984	25	6	—	26	29	9	5	0
1983	33	4	—	26	27	9	1	0

1) Saturna m fl, s k fabrikspotatisorter för livsmedelsindustrin.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.21 Areal, hektar, av matpotatissorterna Bintje och King Edward inom län 1987
Area, hectares, of the varieties Bintje and King Edward in different counties

Annan publicering

Uppgifter om odling av olika sorter av spannmål och potatis redovisas årligen i SM serie J, senast 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604, J 12 SM 8703 och J 12 SM 8803.

Hektarskördar

Genom de objektiva skördeuppskattningarna insamlar SCB årligen uppgifter om skörden, i första hand om avkastningen men även om bl a sortanvändning, tidpunkt för sådd och skörd samt skördemetoder.

I skördeuppskattningarna ingår ett urval av företag med mer än 2,0 hektar åkerareal. På uttagna gårdar tas skördeprover som ligger till grund för skördeberäkningarna. Skördeuppskattning genomförs i grödorna höstvede, vårvete, höstråg, korn, havre, slåttervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspit.

Utläggning av provytor sker under våren eller försommar-
ren. För varje gröda, som finns på gården och ingår i de objek-
tiva skördeuppskattningarna, utväljs slumpmässigt ett fält för
provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provytor
slumpmässigt efter bestämda regler.

Provtagningen utförs i anslutning till jordbrukarens skörd.
Om denna blir uppskjuten, t ex på grund av regn, upprepas
provtagningen på nya provytor.

Utifrån provyteskördarna bestäms den av brukaren till-
gängliga skördens storlek. Med hjälp av korrigeringstal för
spill och obärgad areal omräknas provyteskördarna till
bärgad skörd. De redovisade hektarskördarna för oljevaxter
och sockerbetor är baserade på uppgifter från Sveriges Olje-
växtintressenters Förening (SOFI) respektive Svenska Socker-
fabriks Aktiebolaget (SSA). För spannmål redovisas hektar-
skördar vid 15,0 procents vattenhalt, för vall vid 16,5
procents vattenhalt och för oljevaxter vid 18,0 procents
vattenhalt.

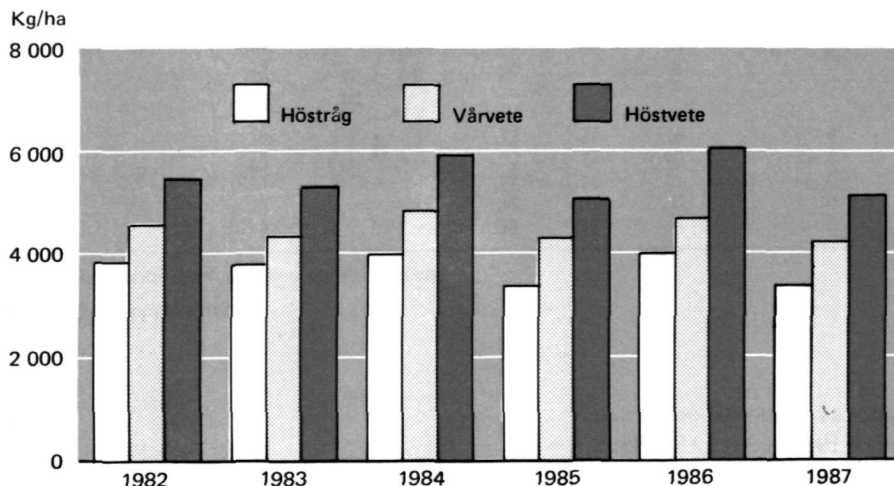
Avsnittet innehåller uppgifter om

- Biologisk/provyte- och bärgad skörd
- Spill av spannmål och potatis
- Skörd vid olika såtidpunkt
- Skörd av spannmålshalm
- Vallskörd vid olika vallålder
- Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

Biologisk skörd/provyteskörd — bärgad skörd

I de objektiva skördeuppskattningarna bestäms både
provyteskörd och bärgad skörd. Med *provyteskörd*
avses den av brukaren tillgängliga skörden. När lant-
brukaren skördar uppstår spill och andra bärgningsför-
luster, eventuellt också obärgad areal. Storleken på
dessa förluster bestäms antingen genom särskilda
undersökningar eller med hjälp av standardtal. Den
bärgade skörden (en uppskattning av lantbrukarens
skörd) erhålls genom att provyteskördens reduceras
med de beräknade förlusterna.

Diagram 7.22 Brödsäd, bärgad skörd kg/ha, för hela riket
Bread grain, harvested yield kg/ha, for the whole country

Spannmål, provyteskörd och bärgad skörd

I tabell 7.23 redovisas hektarskördar 1987 för brödsädesgrödorna dels provyteskörd, dels bärgad skörd. Skördarna på riksnivå är cirka 10 % lägre än genomsnittet för de senaste fem åren. Skördar över femårsgenomsnittet redovisas för Stockholms, Kalmar och Gotlands län. De lägsta skördarna, relativt genomsnittet, har erhållits i sydvästra Götaland, där avkastningen är omkring 20 % lägre än normalt.

Tabell 7.23 Brödsäd 1987. Provyteskörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Bread grain in 1987. Sample plot yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Höstvete		Vårvete		Hösttråg	
	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>						
Stockholms	5 230	5 070	4 340	4 040	..	..
Uppsala	5 180	5 030	4 300	4 070	..	..
Södermanlands	4 840	4 690	4 010	3 850	3 570	3 350
Östergötlands	5 960	5 780	4 880	4 680	4 470	4 300
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	5 420	5 250	4 460	4 270	3 610	3 460
Gotlands	5 590	5 400	..	..	3 530	3 400
Blekinge	5 350	5 160	4 560	4 380	3 600	3 250
Kristianstads	5 240	5 090	4 600	4 450	3 440	3 230
Malmöhus	5 390	5 210	4 610	4 450	3 420	3 260
Hallands	4 640	4 510	3 940	3 810	3 060	2 710
Göteborgs o Bohus	3 720	3 540	2 990	2 870	..	..
Älvsborgs	4 570	4 430	3 390	3 220	2 900	2 800
Skaraborgs	4 890	4 740	4 040	3 910	3 660	3 500
Värmlands	4 640	4 510	3 270	3 050	..	..
Örebro	4 960	4 800	3 800	3 580	3 370	3 160
Västmanlands	5 320	5 170	4 170	4 020	..	..
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..
Norrbottns	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	5 550	5 380	4 650	4 500	3 420	3 220
» mellanbygder	5 070	4 910	4 440	4 280	3 480	3 320
» norra slättbygder	5 460	5 300	4 550	4 400	3 980	3 820
Svealands slättbygder	5 040	4 890	4 130	3 920	3 500	3 320
Götalands skogsbygder	4 670	4 510	3 330	3 200	3 420	3 170
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 870	4 720	3 760	3 360	4 150	3 900
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
1987	5 290	5 120	4 290	4 100	3 600	3 420
1986	6 180	6 030	4 860	4 690	4 140	4 000
1985	5 420	5 080	4 540	4 350	3 640	3 420
1984	6 150	5 930	5 380	4 830	4 220	4 000
1983	5 460	5 300	4 520	4 390	3 940	3 800

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.24 redovisas provyteskörd och bärgad skörd, kg/ha, för korn och havre. På riksnivå blev kornskörden 5 % lägre än genomsnittet för den senaste femårsperioden, medan havreskörden var i nivå med genomsnittet. Mycket högre skördar än normalt erhöles i Stockholm, Kalmar och Gotlands län, där skördenivån låg 15–35 % över femårs-genomsnittet. I Norrland var många spannmålsfält så dåligt utvecklade att det inte var lönsamt att ta tillvara grödan. Stora arealer förblev obärgade. I Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län uppgick kornskördarna endast till 23, 27 respektive 14 % av femårs-genomsnittet.

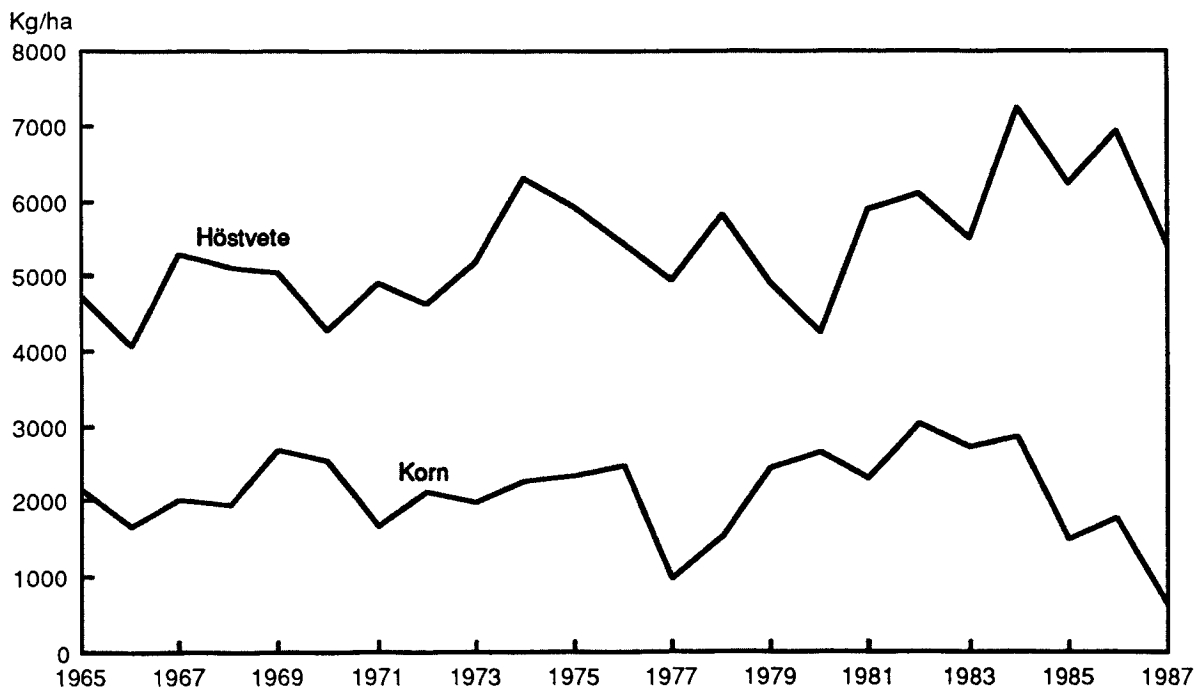
Tabell 7.24 Fodersäd 1987. Provyteskörd och bärgad skörd. Kg/ha¹
Coarse grain in 1987. Sample plot yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Korn		Havre	
	Provyte-skörd	Bärgad skörd	Provyte-skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	4 410	4 190	4 360	4 070
Uppsala	4 220	4 020	4 160	3 880
Södermanlands	4 370	4 120	4 440	4 120
Östergötlands	4 780	4 560	4 620	4 340
Jönköpings	3 090	2 870	3 460	3 200
Kronobergs	3 180	2 890	3 370	3 080
Kalmar	4 170	3 970	4 300	3 880
Gotlands	4 940	4 730	4 660	4 450
Blekinge	3 830	3 580	4 170	3 690
Kristianstads	4 200	4 010	4 260	4 050
Malmöhus	4 350	4 150	4 540	4 330
Hallands	3 800	3 590	3 910	3 710
Göteborgs o Bohus	2 690	2 440	2 900	2 660
Älvsborgs	3 230	2 970	3 470	3 270
Skaraborgs	4 090	3 900	4 170	3 970
Värmlands	2 490	2 270	2 940	2 630
Örebro	3 620	3 380	3 760	3 480
Västmanlands	4 180	3 980	4 280	3 970
Kopparbergs	2 990	2 700	3 670	3 000
Gävleborgs	2 540	2 130	2 690	2 210
Västernorrlands	2 180	1 600	2 670	1 440
Jämtlands	1 170	660	..	..
Västerbottens	1 330	660	..	..
Norrbottens	820	330	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	4 540	4 340	4 410	4 180
» mellanbygder	4 210	4 010	4 500	4 210
» norra slättbygder	4 410	4 200	4 270	4 060
Svealands slättbygder	4 030	3 820	4 050	3 750
Götalands skogsbygder	3 260	3 030	3 390	3 150
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 050	2 790	3 510	3 130
Nedre Norrland	2 080	1 570	2 420	1 680
Övre Norrland	1 250	620	1 620	570
<i>Hela riket</i>				
1987	3 760	3 500	3 900	3 620
1986	3 840	3 630	3 450	3 260
1985	3 760	3 460	4 020	3 750
1984	4 600	4 250	5 040	4 450
1983	3 430	3 270	3 280	3 140

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.25 Bärgad hektarskörd under åren 1965–1987, dels för höstvet i PO 1, dels för korn i PO 8¹. Kg/ha
Harvested yield 1965–1987 for winter wheat in PO 1 and for barley in PO 8. Kg/ha

1) PO 1 = Götalands södra slättbygder.
PO 8 = Övre Norrland.

Spill av spannmål

På grund av liggsäd och spill i samband med bärningen av spannmålsskörden gör lantbrukaren vissa förluster. Dessa bestäms fr o m 1987 års skörd med hjälp av standardtal för det s k tröskspillet och genom inmätning av kvarlämnad liggsäd på provyfefälten. Standardtalen bygger på resultat från tidigare bestämningar i fält av spillet.

Tidigare bestämdes storleken på spillet genom provtagning av slumpmässigt utvalda ytor, efter brukarens skörd, på ett underurval av provytegårdarna. I tabell 7.26 redovisas spillet på riksnivå för de fem spannmålsgrödorna.

Tabell 7.26 Spill av spannmål. Kg/ha¹
Harvesting losses on cereals. Kg/ha

Gröda	1983	1984	1985	1986	1987
Höstvete	150	150	330	150	160
Vårvete	130	250	180	170	150
Höstråg	120	190	210	140	140
Korn	140	240	270	190	160
Havre	120	230	250	180	160

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd av vårsäd vid olika såtidpunkt

I de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgifter om såtidpunkter. Genom speciella bearbetningar erhålls provyteskör vid olika såtidpunkter. I tabell 7.27 redovisas resultat avseende 1987 för vårsäd. Liksom tidigare år finns ett klart samband mellan tidpunkt för sådden och skördens stor-

lek. Som framgår av tabellen gäller ju tidigare sådd desto högre blir i allmänhet skörden. Det bör dock påpekas att skördevariationerna är ett resultat av flera samverkande faktorer varav såtidpunkt är en.

Tabell 7.27 Vårsäd 1987. Provyteskör vid olika såtidpunkt. Kg/ha¹
Spring grain in 1987. Sample plot yield at different sowing time. Kg/ha

Gröda; Område	Såtidpunkt										
	Före 13.4	13.4– 19.4	20.4– 26.4	27.4– 3.5	4.5– 10.5	11.5– 17.5	18.5– 24.5	25.5– 31.5	1.6– 7.6	8.6– 14.6	Efter 14.6
Korn											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	..	..	4 560	4 690	4 280	..	..	..	–	–	–
» mellanbygder	..	..	4 780	4 370	4 100	4 090	3 110	..	..	..	–
» norra slättbygder	..	..	4 310	4 520	4 290	..	..	..	..	..	–
Svealands slättbygder	..	..	4 800	4 610	4 030	3 940	3 000	2 750	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	3 850	3 510	3 180	2 940	2 730	2 240	..	..	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	3 970	3 410	2 800	2 780	2 540	..	..	–
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	2 350	2 080	1 700	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	1 560	1 000	570	630
Havre											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	..	..	..	4 560	4 340	..	..	–	–	–	–
» mellanbygder	..	..	5 000	4 910	4 410	3 990	..	..	..	..	–
» norra slättbygder	..	..	4 700	4 430	3 910	..	..	..	..	..	–
Svealands slättbygder	..	..	..	4 810	4 130	4 060	3 100	2 400	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	3 990	3 710	3 320	3 090	2 500	2 110	..	..	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	4 680	3 800	3 270	2 960	2 240	..	..	–
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	2 560	2 190	1 800	..	–
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	1 010	..	..
Vårvete											
<i>Produktionsområden</i>											
Götalands södra slättbygder	..	..	..	4 790	4 320	..	..	–	–	–	–
» mellanbygder	..	..	..	4 570	4 210	..	..	–	–	–	–
» norra slättbygder	..	..	..	4 670	4 400	..	..	–	–	–	–
Svealands slättbygder	..	..	..	4 320	3 900	..	..	..	–	–	–
Götalands skogsbygder	..	..	..	3 880	3 010	..	..	..	–	–	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	4 320	3 360	..	..	..	–	–	–
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	–
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	–

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.28 Biologisk skörd av spannmålshalm 1982. Kg/ha
Biological yield, kg/ha, from straw of cereals

Produktionsområden	Halm, kg/ha torrsbstans				
	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre
Götalands södra slättbygder	8 700	6 650	6 110	4 780	5 260
» mellanbygder	6 630	5 990	5 060	4 440	5 260
» norra slättbygder	7 070	5 880	5 520	4 180	4 770
Svealands slättbygder	6 490	4 700	5 220	3 280	3 720
Götalands skogsbygder	6 910	6 010	5 610	3 760	4 350
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 750	3 980	4 490	2 970	3 310
Nedre Norrland	..	..	4 720	2 720	3 400
Övre Norrland	..	..	..	3 530	4 380
<i>Hela riket</i>					
1982	7 170	5 230	5 400	3 740	4 270
1981	6 150	6 080	4 850	4 180	5 060
1980	5 620	5 720	4 860	4 030	4 770

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spannmålshalm

Under 1980–82 tillvaratogs och vägdes halmen från provytorna för ett urval av de objektiva skördeuppskattningarnas provytegårdar. Därigenom har för höstvete, vårvete, höstråg, korn och havre beräkningar kunnat ske av skörden per hektar av halm. Beräkningarna har avsett den biologiska skörden inklusive stubb, boss och agnar. Följande biologiska hektarskördar (torrsbstans) av halm erhöles.

Slåttervall, biologisk och bärgad skörd

Bestämningen av vallskördens storlek sker i flera steg. Med hjälp av provyte-skördar och tidsperiod mellan skörd av provytor och brukarens skörd beräknas biologisk första skörd. Genom att reducera denna för bärgningsförluster och obärgad areal erhålls bärgad första skörd. Återväxtens storlek beräknas för slåttervallsareal med utnyttjad återväxt. Eftersom återväxten ej utnyttjas på all areal sker en korrigering med ledning av utnyttjandegraden så att återväxt på total slåttervallsareal erhålls. Denna läggs slutligen till bärgad första skörd varvid bärgad total skörd erhålls.

Vallskörden 1987 blev försenad och långt utdragen i tiden på grund av besvärligt bärgningsväder, särskilt i landets sydligaste delar. Förseningen medförde dock att första skörden blev kvantitativt stor med undantag för delar av övre Norrland. I jämförelse med genomsnittsskördarna, på riksnivå, för den senaste femårsperioden blev såväl första skörden som återväxten drygt 5 procent större. Endast Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län hade lägre avlastning än normalt.

Vallskördens kvalitet redovisas i tabell 7.48.

Tabell 7.29 Slåttervall 1987. Biologisk och bärgad skörd. Kg/ha¹
Leyland in 1987. Biological yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Biologisk första skörd	Bärgad första skörd	Återväxt ² bärgad skörd	Total bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	6 190	5 100	1 850	6 950
Uppsala	6 250	5 190	2 590	7 770
Södermanlands	6 580	5 440	2 660	8 090
Östergötlands	6 790	5 590	2 730	8 320
Jönköpings	6 260	5 160	2 490	7 650
Kronobergs	6 050	4 960	2 840	7 800
Kalmar	6 440	5 320	2 680	7 990
Gotlands	6 800	5 650	2 360	8 000
Blekinge	6 690	5 390	3 310	8 690
Kristianstads	6 090	4 820	3 050	7 870
Malmöhus	6 940	5 510	3 240	8 740
Hallands	5 700	4 670	3 100	7 760
Göteborgs o Bohus	6 680	5 340	1 940	7 280
Älvsborgs	6 230	5 010	2 050	7 050
Skaraborgs	6 690	5 520	2 540	8 060
Värmlands	5 710	4 600	820	5 430
Örebro	6 550	5 340	2 380	7 720
Västmanlands	6 200	5 140	2 640	7 780
Kopparbergs	5 740	4 770	1 820	6 590
Gävleborgs	5 400	4 480	1 340	5 820
Västernorrlands	4 450	3 670	820	4 490
Jämtlands	4 890	3 850	540	4 390
Västerbottens	4 030	3 320	490	3 810
Norrbottens	3 640	2 970	760	3 730
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slåttbygder	6 160	4 940	3 100	8 050
» mellanbygder	6 740	5 500	2 860	8 360
» norra slåttbygder	7 070	5 770	2 590	8 360
Svealands slåttbygder	6 360	5 220	2 260	7 490
Götalands skogsbygder	6 150	5 010	2 540	7 550
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 900	4 850	1 510	6 360
Nedre Norrland	4 890	3 980	930	4 910
Övre Norrland	3 880	3 180	580	3 770
<i>Hela riket</i>				
1987	5 910	4 830	2 070	6 890
1986	4 950	4 150	2 030	6 180
1985	5 120	4 120	2 210	6 330
1984	5 910	4 770	2 160	6 920
1983	6 240	5 210	1 640	6 850

1) Vid 16,5 % vattenhalt. 2) På total areal, se text. Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd på vallarealer av olika ålder

Liksom under tidigare år har, på riksnivå, andraårsvallarna givit högst och vallar fyra år och äldre lägst avkastning 1987. Detta förhållande gäller dock ej för alla produktionsområden. En förklaring till skillnaderna kan vara varierande skördetidpunkter mellan åldersgrupper beroende på t ex olika ensileringsandelar.

Tabell 7.30 Biologisk första skörd från slåttervallar av olika ålder 1987. Kg/ha¹
Biological yield from ley of various ages 1987

Område	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands slåttbygder	6 120	6 180	6 280	5 820	6 160
» mellanbygder	6 480	7 160	7 020	6 390	6 740
» norra slåttbygder	6 760	7 480	7 510	6 320	7 070
Svealands slåttbygder	5 990	6 670	6 690	6 070	6 360
Götalands skogsbygder	6 260	6 620	6 230	5 630	6 150
Mellersta Sveriges skogsbygder	5 790	6 510	5 990	5 350	5 850
Nedre Norrland	4 340	5 540	5 110	4 650	4 890
Övre Norrland	3 880	3 940	4 070	3 670	3 880
<i>Hela riket</i>					
1987	5 800	6 370	6 110	5 440	5 910
1986	4 720	5 330	5 110	4 600	4 950
1985	4 830	5 440	5 250	4 920	5 120
1984	5 990	6 330	5 940	5 360	5 910
1983	6 220	6 700	6 330	5 700	6 240

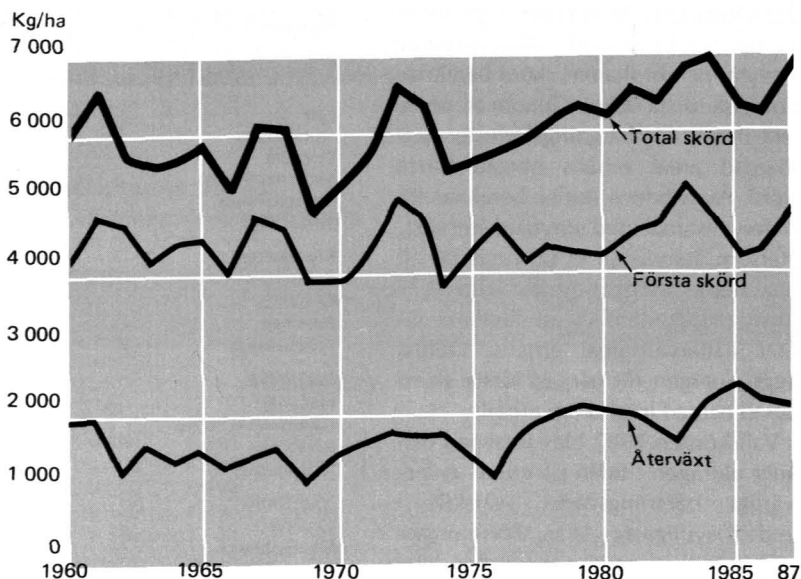
1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagram 7.31 framgår skördeutvecklingen för slåttervall under de senaste tjugofem åren. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål (jämför med diagram 7.25). Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtförädlingsinsatser på vallfrösidan jämfört med spannmål.

En annan orsak är att första skörden under senare år skördats tidigare än under periodens början. Detta har medfört en kvalitativt högre men kvantitativt lägre skörd. Detta har å andra sidan medfört en högre återväxtskörd. Den viktigaste orsaken till den måttliga skördestegringen för vall torde dock vara att vallodlingen bedrivs extensivt på större andel av grödarealen än odlingen av spannmål. Detta påverkar genomsnittsavkastningen för vall negativt.

Diagram 7.31 Bärgad hektarskörd av slåttervall 1960–1987. Kg
Harvested yield per hectare of leyland 1960–1987. Kg

Oljevaxter, bärgad skörd

Hektarskördeuppgifterna i tabell 7.32 har erhållits från Sveriges Oljeväxtintressenters förening (SOI) och har beräknats utifrån preliminär skördestatistik. Skördeuppgift har ersatts med två punkter (..) i de fall den skördade arealen inom länet (enligt SOI) understigit 100 ha.

Skördeuppgifterna för 1987, på riksnivå, är för alla fyra grödorna lägre än under något av de senaste fem åren och cirka 20 procent lägre än genomsnittet över tidsperioden.

Tabell 7.32 Oljevaxter 1987. Bärgad skörd. Kg/ha¹
Oleiferous plants in 1987. Harvested yield. Kg/ha

Område	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrys
Län				
Stockholms	2 730	1 520	1 400	1 480
Uppsala	..	1 380	1 560	1 450
Södermanlands	2 470	1 450	1 630	1 440
Östergötlands	2 400	1 790	1 880	1 690
Jönköpings	..	1 440	–	1 340
Kronobergs	..	1 250	..	1 240
Kalmar	2 800	1 780	..	1 660
Gotlands	2 710	1 640	1 860	1 320
Blekinge	2 330	1 880	–	–
Kristianstads	2 380	1 570	..	1 220
Malmöhus	2 480	1 420	..	1 030
Hallands	..	1 680	–	1 390
Göteborgs o Bohus	..	1 000	–	1 110
Älvsborgs	2 360	1 280	..	1 500
Skaraborgs	2 440	1 610	..	1 560
Värmlands	..	1 110	..	990
Örebro	..	1 280	..	1 330
Västmanlands	–	1 300	..	1 310
Kopparbergs	–	..	..	1 130
Gävleborgs	–	..	..	1 210
Västernorrlands	–	–	–	..
Jämtlands	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–
Norrbottens	–	–	–	–
Hela riket				
1987	2 480	1 500	1 650	1 430
1986	2 990	2 090	2 120	1 760
1985	3 200	1 930	2 070	1 570
1984	3 150	2 110	1 910	1 930
1983	3 190	1 940	2 160	1 680

1) Avser skörd med 18,0 % vattenhalt.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenters förening.

Tabell 7.33 Potatis¹ och sockerbetor 1987. Skörd kg/ha
Potatoes and sugar beets in 1987. Yield kg/ha

Område	Matpotatis				Potatis för stärkelse och råsprit				Socker- betor Bärgad skörd
	Med bevattnings- möjlighet		Utan bevattnings- möjlighet		Med bevattnings- möjlighet		Utan bevattnings- möjlighet		
	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	Biologisk skörd	Bärgad skörd	
<i>Län</i>									
Stockholms	24 740	18 740	..	..	—	—	—	—	—
Uppsala	28 020	17 790	25 700	17 990	—	—	—	—	—
Södermanlands	28 150	20 750	26 720	17 970	—	—	—	—	—
Östergötlands	38 220	32 300	34 700	28 080	—	—	—	—	—
Jönköpings	27 750	22 790	..	..	—	—	—	—	—
Kronobergs	34 860	30 050	36 850	29 440	—	—	—	—	—
Kalmar	36 700	31 190	30 150	26 090	42 050	40 030	36 590	34 750	35 300
Gotlands	39 830	34 600	34 990	29 610	—	—	—	—	36 800
Blekinge	35 630	28 380	30 900	22 740	38 190	35 450	34 960	31 990	34 000
Kristianstads	40 130	35 230	35 790	30 030	39 260	36 910	33 580	30 880	32 600
Malmöhus	39 830	34 480	36 480	30 960	34 060	31 610	30 880	28 470	32 400
Hallands	34 740	28 290	29 730	24 010	—	—	—	—	26 200
Göteborgs o Bohus	..	..	..	..	—	—	—	—	—
Älvsborgs	29 960	20 480	25 130	14 600	—	—	—	—	—
Skaraborgs	27 890	21 310	25 180	18 430	—	—	—	—	—
Värmlands	26 900	18 980	21 490	13 950	—	—	—	—	—
Örebro	26 680	18 280	24 460	15 360	—	—	—	—	—
Västmanlands	..	..	22 860	15 390	—	—	—	—	—
Kopparbergs	24 810	18 950	23 630	18 860	—	—	—	—	—
Gävleborgs	22 280	16 210	20 410	15 160	—	—	—	—	—
Västernorrlands	23 380	16 010	18 650	10 850	—	—	—	—	—
Jämtlands	..	..	14 940	8 780	—	—	—	—	—
Västerbottens	13 240	6 030	14 900	7 120	—	—	—	—	—
Norrbottens	7 140	1 470	7 800	2 730	—	—	—	—	—
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	37 500	31 570	32 690	27 160	37 370	34 800	30 930	28 890	—
» mellanbygder	38 580	33 260	33 710	28 310	38 830	36 390	33 960	31 170	—
» norra slättbygder	31 780	24 960	27 440	20 480	—	—	—	—	—
Svealands slättbygder	27 080	18 650	25 450	16 780	—	—	—	—	—
Götalands skogsbygder	31 450	26 230	28 530	22 480	37 730	35 680	36 210	33 670	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	25 470	19 420	23 240	17 110	—	—	—	—	—
Nedre Norrland	23 520	16 690	19 560	13 320	—	—	—	—	—
Övre Norrland	10 180	3 750	11 530	5 110	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>									
1987	32 830	26 560	26 820	20 410	38 390	35 980	33 400	30 710	33 000
1986	41 310	36 390	35 270	30 030	43 410	41 120	36 980	35 250	42 700
1985	40 120	34 130	35 360	28 920	—	—	—	—	41 900
1984	42 420	34 200	38 020	29 180	—	—	—	—	48 310
1983	33 460	27 460	21 990	15 860	—	—	—	—	36 820

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och SSA, Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Potatis och sockerbetor, biologisk och bärgad skörd

Skördeuppskattningar i potatis sker endast på gårdar med odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Odlingar med tidig potatis ingår ej i beräkningarna. Fr o m 1986 redovisas skördeuppgifter dels för odlingar med bevattningsmöjlighet, dels för odlingar utan bevattningsmöjlighet. Den regniga väderleken under hösten medförde att bärgningen av skörden försvårades. Stora arealer blev obärgade, i Norrbottens län över 1/3 av den odlade arealen. För matpotatis gäller för såväl odlingar med bevattningsmöjlighet som för odlingar utan bevattningsmöjlighet att 1987 års skördar var nästan 20 % lägre

än genomsnittet för den senaste femårsperioden. Skörden för riket av potatis till stärkelse och råsprit var obetydligt lägre än femårsgenomsnittet.

Enligt uppgifter från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA) var 1987 års skörd av sockerbetor 33 000 kg/ha vilket är den lägsta skörd som uppmätts under 1980-talet och nästan 25 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. Årets skörd hade en medelsockerhalt av 17,7 % (se även tabell 7.50).

Spill av potatis

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd av slumpmässigt valda provytor på ett underurval av provytegårdar, fastställs spillet för potatis. I tabell 7.34 redovisas totala spillet på riksnivå, uttryckt i kg/ha, för matpotatis och för potatis till stärkelse och råsprit. För båda potatisgrödorna var spillet 1987 cirka 10 % lägre än genomsnittet för närmast föregående femårsperiod.

Tabell 7.34 Spill av potatis 1983–1987. Kg/ha
Harvesting losses for potatoes 1983–1987. Kg/ha

	Matpotatis	Potatis för stärkelse och råsprit
1987	2 000	1 930
1986	1 980	1 710
1985	2 190	2 330
1984	2 550	2 500
1983	2 110	1 560

Potatisskörd vid olika sättidpunkt

Genom de objektiva skördeuppskattningarna inhämtas uppgift om sättidpunkt för potatis. I en särskild bearbetning har beräknats biologisk skörd för olika sättidpunkter. Resultaten, i tabell 7.35, visar ett klart samband mellan sättidpunkt och hektarskördens storlek. En tidig sättidpunkt har som regel givit

en högre skörd än en senare sättidpunkt. Det bör dock påpekas att även andra faktorer t ex odlingsförutsättningar och -intensitet har avgörande betydelse för hektarskördens storlek.

Tabell 7.35 Matpotatis 1987. Biologisk skörd vid olika sättidpunkt. Kg/ha
Tablepotatoes in 1987. Biological yield at different planting time. Kg/ha

Gröda	Sättidpunkt									
	Före	27.4–	4.5–	11.5–	18.5–	25.5–	1.6–	8.6–	15.6	Efter
	27.4	3.5	10.5	17.5	24.5	31.5	7.6	14.6	21.6	21.6
Matpotatis										
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	..	37 920	38 130	34 370	34 760	32 880	..	–	–	..
» mellanbygder	..	40 170	38 560	37 740	35 920	34 150	30 200	..	–	..
» norra slättbygder	–	..	28 750	33 050	31 370	30 280	..	..	..	–
Svealands slättbygder	..	..	28 450	25 230	25 930	27 030	25 160	..	..	..
Götalands skogsbygder	..	24 120	33 830	29 810	32 010	28 700	..	–	–	–
Mellersta Sveriges skogsbygder	–	..	26 160	26 340	22 600	24 520	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	..	..	23 420	22 110	18 520	15 990	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	..	17 550	13 950	10 150	7 110	7 730

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

I tabell 7.36 redovisas biologisk skörd av potatis på odlingar av olika storlek. Av resultaten för produktionsområden framgår att hektarskörden i allmänhet ökar med odlingens storlek. Skillnaderna i hektarskörd torde i hög grad sammanhånga med olikheter i odlingsteknik och -intensitet mellan större och mindre odlingar. Anledningen till att man på riksnivå får en nedgång i hektaravkastningen för de största odlingarna torde hänga samman med att de produktionsområden, som har de lägsta hektarskördarna, har större procentuell andel av grödarealen på stora odlingar än vad övriga produktionsområden har.

Annan publicering

Resultaten från de objektiva skördeuppskattningarna 1987 finns redovisade i SCB J 12 SM 8802 och 8803. I dessa finns en mer detaljerad redovisning än i årsboken. I J 12 SM 8704 finns en utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m m. De objektiva skördeuppskattningarna finns också beskrivna i Promemorior från SCB 1986:3. De närmast föregående årens resultat finns publicerade i SM serie J 1984:8.1 och 8.3, J 12 SM 8501 och 8502, J 12 SM 8601 och 8604 samt J 12 SM 8702 och 8703.

Tabell 7.36 Potatis 1987. Biologisk skörd, kg/ha, på odlingar av olika storlek*Potatoes in 1987. Biological yield, kg/ha, on cultivations of different size*

Gröda; område	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5 – 1,5	1,6 – 3,0	3,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 –	
Matpotatis								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	32 250	35 030	36 440	36 500	36 480	..	..	36 230
» mellanbygder	31 040	32 470	37 580	36 240	38 490	39 270	..	36 560
» norra slättbygder	..	30 220	27 400	32 190	31 280	26 320	27 410	30 140
Svealands slättbygder	23 640	22 190	25 530	25 730	29 390	24 870	27 790	26 390
Götalands skogsbygder	25 310	23 000	31 390	33 490	34 010	28 580	..	30 610
Mellersta Sveriges skogsbygder	16 680	22 520	..	25 730	27 360	..	–	24 430
Nedre Norrland	..	15 400	19 810	19 510	23 480	..	25 690	21 290
Övre Norrland	12 410	11 530	15 790	9 470	11 010	..	..	11 060
Hela riket								
1987	25 410	28 500	31 990	31 070	31 780	28 920	28 320	30 530
1986	31 370	35 290	39 220	39 780	41 200	37 830	37 380	38 710
1985	31 370	35 520	37 100	39 280	39 950	38 660	37 750	38 130
1984	34 280	37 900	40 320	40 950	42 850	39 260	39 660	40 500
1983	22 320	25 200	26 650	29 050	31 650	29 050	27 740	28 440
Potatis för stärkelse och råspnit								
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	..	..	32 660	..	..	–	..	35 630
» mellanbygder	30 220	34 190	35 640	35 960	38 200	39 500	38 240	37 030
» skogsbygder	..	..	..	37 480	..	–	..	37 050
Hela riket								
1987	31 970	34 550	35 370	36 120	38 450	39 500	37 850	36 540
1986	37 840	37 240	38 660	42 150	41 900	40 050	43 610	40 910
1985	36 640	38 440	39 100	43 010	45 800	40 180	40 490	42 150
1984	34 180	37 530	37 460	44 000	45 650	46 040	45 100	42 890
1983	22 170	25 330	30 960	30 960	32 310	36 530	32 540	30 860

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Totalskördar

SCB redovisar årligen totalskördar för olika grödor. Totalskördarna för spannmål, slåttervall och potatis grundas på arealuppgifter från lantbruksregistret och hektarskördar från de objektiva skördeuppskattningarna. För oljeväxter erhålls uppgifter från Sveriges Oljeväxtintressenters Förening, SOI, och för sockerbetor från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget, SSA.

Besådd areal

Arealuppgifterna till lantbruksregistret avser ej alltid exakt de besådda arealerna. Skillnaderna beror ofta på att mindre vägar, diken m m har medräknats i de arealuppgifter som lantbrukarna lämnat. Före totalskördeberäkningarna utförs därför vissa korrigeringar av arealuppgifterna för att bestämma den besådda arealen. Korrigeringstalen bestäms genom särskilda fältmätningar av drygt 300 slumpmässigt utvalda företag som totalmäts och av ytterligare 200 företag där endast potatisarealen kontrolleras. Korrigeringstal fastställs för olika grödor/grödgrupper och riksområden (se bilaga 2) och framgår av nedanstående tabell. Av denna framgår bl a att den uppgivna arealen av fodersäd i riksområde 2 och 3 är 10 % högre än den besådda. För matpotatis däremot är den uppgivna arealen 5 % lägre än den besådda i riksområde 1 och 2.

Korrigeringstal för beräkning av besådd areal 1987

Gröda/Grödgrupp	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,97	0,95	0,90
Fodersäd	0,95	0,90	0,90
Slåttervall	0,95	0,95	1,00
Matpotatis	1,05	1,05	0,90
Potatis för stärkelse och råsprit	1,00	1,00	1,00

Totalskördar för spannmål, slåttervall och potatis beräknas som produkten av besådd areal och bärgad skörd per hektar.

Brödsäd

Totalskörden av brödsäd uppgick 1987 till 1,7 miljoner ton, vilket var 6 % mindre än genomsnittet för den senaste femårsperioden. Vårveteodlingen har ökat kraftigt de senaste åren och låg 1987 kvar på samma höga nivå som under 1986. Den ökade arealen medförde att totalskörden 1987 blev 13 % högre än normalt. Totalskördarna av höstvete och höstråg blev däremot lägre än normalt (–8 respektive –31 %). De låga rågskördarna under de senaste åren beror på minskad odling.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Brödsäd
- Fodersäd
- Oljeväxter
- Slåttervall
- Potatis och sockerbetor

Tabell 7.37 Brödsäd 1987. Totalskördar. Ton¹
Bread grain in 1987. Total yields. Tons

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	42 900	22 780	..
Uppsala	46 920	55 750	..
Södermanlands	74 340	32 750	3 700
Östergötlands	243 290	55 400	23 180
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	54 490	4 990	13 140
Gotlands	46 740	..	7 910
Blekinge	13 770	6 160	3 570
Kristianstads	77 220	32 750	18 360
Malmöhus	263 420	74 890	30 470
Hallands	21 020	8 240	6 240
Göteborgs o Bohus	6 140	3 880	..
Älvsborgs	26 750	6 240	2 600
Skaraborgs	161 720	32 650	17 770
Värmlands	7 440	4 450	..
Örebro	18 480	35 450	2 300
Västmanlands	15 420	52 030	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	–	–	..
Jämtlands	–	–	–
Västerbottens	–	–	–
Norrbottns	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	286 480	90 290	30 060
» mellanbygder	169 650	36 130	43 440
» norra slättbygder	396 350	85 720	36 660
Svealands slättbygder	200 790	200 080	10 350
Götalands skogsbygder	55 750	14 750	12 260
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 060	6 530	4 340
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	–	..
<i>Hela riket</i>			
1987	1 124 180	433 550	137 170
1986	1 236 060	494 450	154 460
1985	920 020	417 860	156 730
1984	1 350 910	424 790	246 490
1983	1 447 510	273 740	235 030

1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

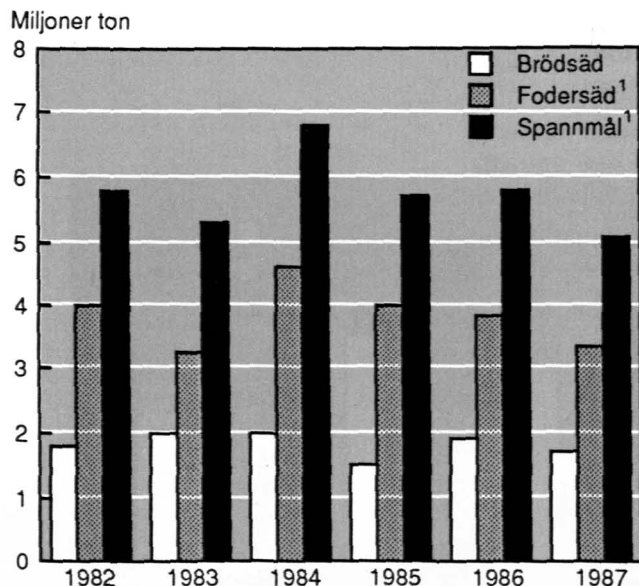
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Totalskörden av fodersäd (exkl blandsäd) blev 1987 drygt 3,3 miljoner ton, en betydande nedgång (–15 %) jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren. Nedgången berodde framför allt på minskad odling. För att begränsa spannmålsöverskottet genomfördes under 1987 kampanjen Träda -87. Jordbrukarna uppmanades att mot ersättning lägga åkerareal i träda, i stället för att odla spannmål. Resultatet av kampanjen blev bl a att kornarealen för riket minskade med cirka 100 000 hektar och havrearealen med 50 000 hektar. Därmed minskade totalskörden av fodersäd med cirka 0,5 miljoner ton. Blandsäd ingår inte längre i de objektiva skördeuppskattningarna men med ledning av lantbruksregistrets arealuppgifter och beräknade hektarskördar för korn och havre kan totalskörden uppskattas till drygt 0,1 miljoner ton.

Diagram 7.39 Totalskördar av brödsäd och fodersäd 1982–1987. Miljoner ton

Total yields of bread grain and coarse grain
1982–1987. Millions of tons

1) Exkl blandsäd

Tabell 7.38 Fodersäd 1987. Totalskördar. Ton¹
Coarse grain in 1987. Total yields. Tons

Område	Korn	Havre
<i>Län</i>		
Stockholms	83 860	59 490
Uppsala	193 020	71 360
Södermanlands	97 060	113 470
Östergötlands	135 450	110 670
Jönköpings	35 200	49 530
Kronobergs	21 240	28 220
Kalmar	83 930	44 390
Gotlands	76 370	15 070
Blekinge	24 500	6 820
Kristianstads	163 210	27 070
<i>Malmöhus</i>	257 050	48 070
Hallands	106 720	73 780
Göteborgs o Bohus	20 650	38 510
Älvsborgs	62 670	112 350
Skaraborgs	148 530	304 910
<i>Värmlands</i>	56 960	66 610
Örebro	77 720	96 570
Västmanlands	131 650	123 160
Kopparbergs	54 690	21 260
Gävleborgs	40 790	24 620
<i>Västernorrlands</i>	19 750	2 680
Jämtlands	3 870	..
Västerbottens	11 400	..
Norrbottns	1 100	..
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	318 530	88 590
» mellanbygder	302 770	62 450
» norra slättbygder	276 160	406 690
Svealands slättbygder	604 360	490 670
Götalands skogsbygder	219 810	268 280
Mellersta Sveriges skogsbygder	117 490	105 020
Nedre Norrland	55 460	17 250
Övre Norrland	12 810	1 080
<i>Hela riket</i>		
1987	1 907 390	1 440 030
1986	2 327 010	1 486 160
1985	2 309 170	1 667 900
1984	2 732 940	1 904 030
1983	2 026 370	1 268 490

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter

Totalskördeuppgifterna i tabell 7.40 bygger helt på preliminär skördestatistik från Sveriges Oljeväxtintressenters förening (SOI) och är jämförbara med tidigare års uppgifter. Statistiken omfattar skörd från kontraktbundna odlingar samt sk hembud.

1987 års totalskörd av oljeväxter för riket blev 296 000 ton, vilket är drygt 20 % lägre än genomsnittet för åren 1982–1986, och den lägsta totalskörden hittills under 1980-talet. För alla oljeväxtgrödorna redovisades lägre totalskördar än normalt, för höstraps 13 %, vårraps 21 % och vårrybs 28 % under femårsgenomsnittet.

Tabell 7.40 Oljeväxter 1987. Totalskördar. Ton¹
Oleiferous plants in 1987. Total yields. Tons

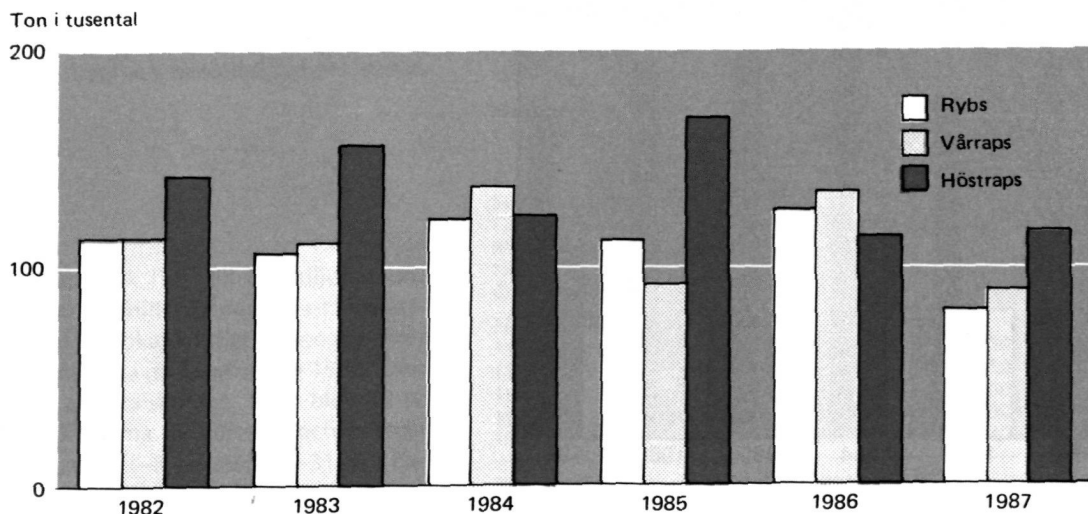
Område	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa oljeväxter
<i>Län</i>					
Stockholms	420	5 480	690	6 500	13 090
Uppsala	..	11 630	370	6 740	18 750
Södermanlands	350	5 430	380	10 320	16 480
Östergötlands	3 860	12 440	600	17 000	33 900
Jönköpings	..	240	—	880	1 250
Kronobergs	..	430	..	530	1 190
Kalmar	4 610	2 570	..	760	7 990
Gotlands	6 460	3 800	300	2 440	12 990
Blekinge	1 160	1 570	—	—	2 730
Kristianstads	18 500	6 260	..	250	25 030
Malmöhus	83 030	10 130	..	210	93 430
Hallands	..	2 850	—	2 660	5 550
Göteborgs o Bohus	..	680	—	1 050	1 770
Älvsborgs	440	2 740	..	4 440	7 640
Skaraborgs	2 330	13 160	..	10 150	25 800
Värmlands	..	750	..	4 000	4 800
Örebro	..	3 370	..	3 940	7 450
Västmanlands	—	8 640	..	4 280	12 940
Kopparbergs	—	..	..	2 790	2 800
Gävleborgs	—	..	..	710	720
Västernorrlands	—	—	—	..	..
Jämtlands	—	—	—	—	—
Västerbottens	—	—	—	—	—
Norrbottns	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1987	121 670	92 160	2 810	79 670	296 310
1986	113 950	133 510	6 440	119 660	373 570
1985	167 700	90 900	4 210	107 990	370 800
1984	123 380	136 770	1 000	120 540	381 690
1983	155 710	110 670	8 200	98 220	372 800

1) Avser frö med 18,0 % vattenhalt.

Källa: SOI, Sveriges Oljeväxtintressenters Förening.

Diagram 7.41 Totalskörd av oljeväxter 1982–1987. 1000 ton

Total yield of oleiferous plants 1982–1987. 1000 tons

Slåttervall

Totalskörden av slåttervall 1987 uppgick till 4,5 miljoner ton, vilket är 4 % högre än genomsnittet för den senaste femårsperioden. Högre skördar än normalt fick östra delarna av Götaland och Svealand samt sydöstra Norrland. Övriga delar av Norrland fick lägre totalskördar än normalt. Totalskörden för återväxt var något högre än femårsgenomsnittet.

Fördelningen av totalskörden på första skörd respektive återväxt varierar betydligt mellan produktionsområdena. I Götalands södra slättbygder utgjorde återväxten nästan 40 % av totalskörden medan motsvarande andel i Övre Norrland endast var 15 %.

Tabell 7.42 Slåttervall 1987. Totalskördar. Ton¹
Leyland in 1987. Total yields. Tons

Område	Första skörd	Återväxt	Totalt
<i>Län</i>			
Stockholms	76 070	27 570	103 640
Uppsala	118 150	58 940	177 090
Södermanlands	108 540	53 010	161 560
Östergötlands	183 860	89 690	273 550
Jönköpings	216 750	104 630	321 380
Kronobergs	117 730	67 410	185 140
Kalmar	229 050	115 230	344 280
Gotlands	124 030	51 740	175 770
Blekinge	50 160	30 800	80 960
Kristianstads	157 920	100 040	257 960
Malmöhus	129 880	76 320	206 200
Hallands	118 830	78 840	197 660
Göteborgs o Bohus	105 270	38 170	143 440
Älvsborgs	231 230	94 570	325 800
Skaraborgs	219 010	100 870	319 880
Värmlands	160 050	28 580	188 630
Örebro	87 020	38 780	125 810
Västmanlands	64 920	33 350	98 270
Kopparbergs	91 210	34 700	125 900
Gävleborgs	122 230	36 580	158 810
Västernorrlands	114 740	25 630	140 380
Jämtlands	102 640	14 290	116 930
Västerbottens	143 780	21 290	165 070
Norrbottens	74 430	19 130	93 560
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	105 410	66 300	171 710
» mellanbygder	394 190	205 370	599 560
» norra slättbygder	319 880	144 230	464 110
Svealands slättbygder	468 830	203 590	672 420
Götalands skogsbygder	999 490	507 880	1 507 370
Mellersta Sveriges skogsbygder	298 810	93 590	392 400
Nedre Norrland	328 550	76 450	405 000
Övre Norrland	232 340	42 750	275 090
<i>Hela riket</i>			
1987	3 147 500	1 340 160	4 487 670
1986	2 677 740	1 303 370	3 981 110
1985	2 684 980	1 435 620	4 120 600
1984	3 179 130	1 432 590	4 611 720
1983	3 467 590	1 089 570	4 559 730

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

Totalskördar för potatis avser odlingar med minst 0,5 hektar potatis. Provtagningen av potatis för stärkelse och råspnit är begränsad till det huvudsakliga odlingsområdet omfattande södra Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Totalskörden på odlingar utanför detta område har beräknats med ledning av aktuella arealuppgifter från lantbruksregistret och tidigare års relation mellan skördar utanför och inom odlingsområdet.

De i tabell 7.43 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar vilket innebär att den biologiska skörden reducerats för såväl små, grönfärgade och skadade knölar, som för spill och obärgad areal.

Totalskörden av matpotatis på odlingar om minst 0,5 hektar uppgick 1987 till 622 000 ton, vilket är 14 % mindre än genomsnittet för åren 1982–1986. Matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar omfattade 1987, enligt lantbruksregistret 3 821 hektar. Någon beräkning av totalskörden på dessa odlingar har inte gjorts.

Totalskörden av potatis för stärkelse och råspnit blev 335 000 ton, vilket är 3 % lägre än femårsgenomsnittet.

Enligt Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA) blev 1987 års totalskörd av sockerbetor 1,7 miljoner ton. Detta är den lägsta sockerbetsskörden under 1980-talet och nästan 25 % lägre än genomsnittsskörden för den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifter om totalskördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast 1984:11, J 14 SM 8501, J 14 SM 8601, J 12 SM 8702 samt J 12 SM 8802.

Tabell 7.43 Potatis och sockerbetor 1987. Totalskördar. Ton
Potatoes and sugar beets in 1987. Total yields. Tons

Område	Matpotatis ¹ Odlingar ≥ 0,5 hektar	Potatis för stärkelse och råspnit ²	Sockerbetor
<i>Län</i>			
Stockholms	5 260	—	—
Uppsala	7 630	—	—
Södermanlands	6 100	—	—
Östergötlands	49 210	—	..
Jönköpings	5 630	..	—
Kronobergs	7 070	..	—
Kalmar	26 980	18 550	138 630
Gotlands	21 170	—	155 270
Blekinge	4 950	94 380	32 350
Kristianstads	113 370	176 040	391 370
Malmöhus	130 430	32 060	965 350
Hallands	93 040	..	14 670
Göteborgs o Bohus	1 590	—	—
Älvsborgs	6 230	..	—
Skaraborgs	78 540	..	—
Värmlands	13 990	—	—
Örebro	19 980	..	—
Västmanlands	2 980	—	—
Kopparbergs	11 200	—	—
Gävleborgs	5 450	—	—
Västernorrlands	3 440	—	—
Jämtlands	1 630	—	—
Västerbottens	4 860	..	—
Norrbottnens	1 520	—	—
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	195 420	25 020	—
» mellanbygder	162 170	273 360	—
» norra slättbygder	115 740	..	—
Svealands slättbygder	46 080	..	—
Götalands skogsbygder	57 180	28 280	—
Mellersta Sveriges skogsbygder	25 080	—	—
Nedre Norrland	13 860	—	—
Övre Norrland	6 630	..	—
<i>Hela riket</i>			
1987	622 160	335 490	1 698 750
1986	822 490	385 030	2 187 300
1985	791 080	379 740	2 156 340
1984	812 670	376 210	2 507 860
1983	563 550	288 040	1 921 500

1) Avser bärgad skörd efter reducering för små, grönfärgade och skadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och SSA, Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Skördens kvalitet

Spannmål

Uppgifter om den levererade spannmålsskördens kvalitet insamlas från Lantmännenföreningar och privata spannmålsuppköpare för samtliga gårdar som ingår i de objektiva skördeuppskattningarna. Endast partier levererade före 1 november ingår i undersökningen. Med ledning av erhållna uppgifter beräknas genomsnittlig rymdvikt, skillnad mellan reglerat pris och grundpris (prisreglering), torkningskostnad och vattenhalt för respektive gröda och redovisningsområde. För brödsädesgrödorna beräknas dessutom skördens fördelning på olika falltalsgrupper samt för vete, korn och havre genomsnittlig proteinhalt.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Spannmål
- Slåttervall
- Potatis för stärkelse och råspnit
- Sockerbeter
- Oljeväxter

Preisreglering av spannmål

Preisreglering av spannmål sker enligt direktiv från statens jordbruksnämnd. För vete regleras priset med hänsyn till falltal, rymdvikt och proteinhalt, för råg med hänsyn till falltal och rymdvikt samt för korn och havre med hänsyn till rymdvikt och proteinhalt. Bottenpris erhålls om falltal eller rymdvikt är lägre än fastställda gränsvärden.

Falltal

Hög stärkelsekvalitet är en förutsättning för goda bakningsegenskaper hos ett mjöl. Vid besvärliga skördebetingelser kan mältningskador orsaka nedbrytning av stärkelse till socker. Med hjälp av falltalet bestäms stärkelsens kvalitet. Falltalet är det antal sekunder – ökat med 60 – som det tar för en s k fallstav att under bestämda analysbetingelser sjunka genom en blandning av vatten och grovt mjöl från det undersökta spannmålspartiet. Falltalet blir allt lägre vid stigande mältningsgrad, beroende på att förklistringsförmågan hos stärkelsen försämras. Leveranser med falltal under 90 för vete och 80 för råg betalas till bottenpris.

Rymdvikt

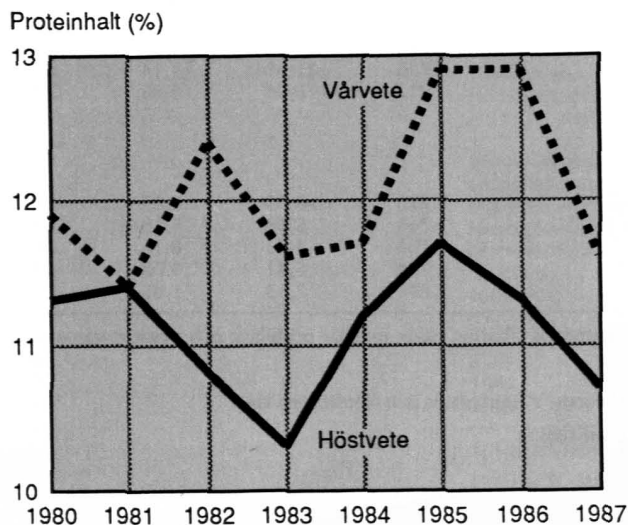
Rymdvikten för spannmål anges i gram per liter. Höga rymdvikter innebär stor andel kärna och liten andel skal i sädeskornen. Om rymdvikten understiger ett för varje spannmålsslag fastställt värde betalas bottenpris oberoende av övriga kvalitetsvariabler.

Proteinhalt

Den angivna proteinhalten avser procentuell andel av råprotein i skörden. Primärt bestäms halten kväve, vilken uppräknas till råproteinhalt. Genom en ny och mindre kostsam analysmetod (NIR), har man fått möjlighet att göra proteinhaltsbestämning för enskilda leveranser. Proteinhalter över 11,0 % för vete och 12,0 % för korn och havre ger pristillägg medan lägre proteinhalter ger prisavdrag. Hög proteinhalt krävs för att få mjöl med goda bakningsegenskaper.

Diagram 7.44 Proteinhalt i höst- och vårvete 1980–1987

Protein content in autumn wheat and spring wheat 1980–1987

För alla tre brödsädesgrödorna var rymdvikterna låga inom hela odlingsområdet under 1987. Inte i något produktionsområde hade någon av vete-skördarna en rymdvikt över 780 g/l eller rågskörden en rymdvikt över 740 g/l. På riksnivå var rymdvikterna betydligt lägre än under något av de senaste fem åren. Även proteinhalterna för höst- och vårvete var låga på riksnivå. De varierade dock mer mellan produktionsområdena än rymdvikterna. Höga proteinhalter, över 12,5 %, förekom endast för vårvete i södra Götaland.

Prisregleringen (skillnaden mellan reglerat pris och grundpris) var för första gången under 1980-talet negativ på riksnivå för alla tre grödorna.

Vattenhalten vid leveranstillfället var betydligt högre än genomsnittet för den senaste femårsperioden och uppgick till 23,0 % eller mer för alla tre grödorna.

Tabell 7.45 Brödsäd 1987. Proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Bread grain in 1987. Protein content, density, price regulated, drying cost and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Protein- halt, %	Rymdvikt, g/l	Pris- reglering, kr/dt ¹	Torknings- kostnad, kr/dt	Vatten- halt, % ²
Höstvete					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	11,5	778	0,59	10,07	24,4
» mellanbygder	10,7	780	-1,06	10,27	24,0
» norra slättbygder	10,4	773	-1,67	7,93	21,3
Svealands slättbygder	10,4	769	-6,48	8,17	22,0
Götalands skogsbygder	10,4	774	-3,84	9,60	23,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,2	771	-2,98	8,62	21,9
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1987	10,7	775	-1,93	9,16	23,0
1986	11,3	811	3,60	7,33	20,6
1985	11,7	792	3,70	7,44	20,3
1984	11,2	800	9,51	4,16	17,5
1983	10,3	801	5,42	2,52	16,1
Vårvete					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	13,1	757	4,13	10,05	24,0
» mellanbygder	12,7	762	3,55	10,76	24,6
» norra slättbygder	10,7	759	-5,31	8,70	22,1
Svealands slättbygder	10,9	754	-9,72	10,17	24,2
Götalands skogsbygder	11,6	756	-3,74	10,10	24,0
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,6	761	-5,75	11,13	24,7
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1987	11,6	757	-3,90	9,98	23,8
1986	12,9	798	7,47	8,25	21,6
1985	12,9	787	12,93	9,21	22,4
1984	11,7	781	6,92	6,95	20,8
1983	11,6	796	5,90	3,69	17,1
Höstråg					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	—	714	-8,17	8,57	22,4
» mellanbygder	—	734	-3,71	9,21	23,3
» norra slättbygder	—	729	-7,73	8,60	23,0
Svealands slättbygder	—	740	-5,45	5,81	19,8
Götalands skogsbygder	—	726	-11,88	11,14	25,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	733	-10,08	8,86	23,0
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1987	—	728	-6,80	8,83	23,0
1986	—	763	5,58	5,58	19,1
1985	—	755	-4,53	8,16	21,1
1984	—	754	7,41	5,08	18,4
1983	—	744	7,53	1,85	15,5

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Vid leveranstillfället.

3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Den levererade brödsädesskörden för-
delning på falltalsklasser visar att
1987 års skörd var av låg kvalitet. 15 %
av höstveten- och 30 % av vårveteskör-
den på riksnivå hamnade i bottenpris-
klass. Detta är större andelar än under
något av de senaste fem åren. Speciellt
Svealands slättbygder drabbades hårt
med 30 % av höstveten – och nästan
45 % av vårveteskörden i bottenpris-
klass.

Av höstrågskörden för riket låg nästan
50 % i bottenprisklass och endast 4 % i
högsta falltalsklass (150 och högre).
Detta är nästan i nivå med 1985 års
mycket låga kvalitet.

**Tabell 7.46 Brödsäd 1987. Den levererade skörden fördelad på falltals-
klasser. Procent**

*Bread grain in 1987. Delivered grain distributed on falling number
groups. Per cent*

Gröda; område	Botten- pris- klass	Falltal						
		90– 110	120– 140	150– 170	180– 200	210– 230	240– 260	270–
Höstvete								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	13	6	11	10	12	13	12	23
» mellanbygder	14	4	5	6	9	12	14	36
» norra slättbygder	7	2	5	9	16	23	21	17
Svealands slättbygder	30	7	11	13	16	13	7	3
Götalands skogsbygder	16	3	8	17	22	17	11	6
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket¹</i>								
1987	15	5	8	10	13	15	14	20
1986	11	4	5	6	6	7	9	53
1985	9	5	7	11	14	18	18	18
1984	3	0	0	0	1	2	4	90
1983	2	0	1	1	2	3	10	81
Vårvete								
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	24	3	9	15	14	14	12	9
» mellanbygder	24	4	3	8	13	12	15	21
» norra slättbygder	19	3	8	12	17	17	15	9
Svealands slättbygder	44	7	9	12	13	9	5	1
Götalands skogsbygder	23	7	10	16	12	12	9	11
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket¹</i>								
1987	32	5	8	12	14	12	10	7
1986	14	12	16	10	7	6	5	30
1985	5	3	5	10	14	20	21	22
1984	19	1	1	2	3	6	11	57
1983	19	1	6	2	4	12	20	41

Gröda; område	Botten- pris- klass	Falltal				
		80– 90	95– 115	120– 130	135– 145	150–
Höstråg						
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	51	20	23	4	2	0
» mellanbygder	25	29	29	10	3	4
» norra slättbygder	60	11	9	8	2	10
Svealands slättbygder	37	27	27	8	1	0
Götalands skogsbygder	79	10	7	1	2	1
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..	..	..
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–
<i>Hela riket¹</i>						
1987	47	20	20	7	2	4
1986	10	4	8	6	5	67
1985	55	20	13	6	3	3
1984	1	1	5	11	10	72
1983	1	–	0	1	1	97

1) Utom Västerbottens, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Både korn och havre hade 1987 på riksnivå rymdvikter som var lägre än genomsnittet för de fem senaste åren. För båda grödorna uppmättes de lägsta rymdvikterna i Götalands södra slättbygder, 656 g/l för korn och 543 g/l för havre. Fr o m 1987 redovisas genomsnittlig proteinhalt för havre. För riket var den 9,9 %. För korn var motsvarande siffra 11,2 %, en nedgång med 1,1 procentenheter från 1986.

Prisregleringen (skillnaden mellan reglerat pris och grundpris) var negativ i samtliga produktionsområden för båda grödorna. På riksnivå hade prisregleringen för både korn och havre större negativt värde än någon gång tidigare under 1980-talet.

Vattenhalten för den levererade fodersädeskörden var högre på riksnivå 1987 än under något av de fem närmast föregående åren och uppgick för korn till 21,3 % och för havre till 20,8 %.

Tabell 7.47 Fodersäd 1987. Proteinhalt, rymdvikt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt för levererad skörd

Coarse grain 1987. Protein content, density, price regulated, drying cost and moisture content for delivered crop

Gröda; område	Protein- halt, %	Rymdvikt, g/l	Pris- reglering, kr/dt ¹	Torknings- kostnad, kr/dt	Vatten- halt, % ²
Korn					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	11,4	656	-1,39	7,76	21,2
» mellanbygder	11,3	671	-1,16	8,53	21,8
» norra slättbygder	10,9	677	-1,67	7,63	20,9
Svealands slättbygder	11,3	687	-0,89	7,31	21,0
Götalands skogsbygder	11,0	680	-1,34	9,25	22,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	11,1	682	-1,15	9,57	22,8
Nedre Norrland	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..
<i>Hela riket³</i>					
1987	11,2	678	-1,15	7,86	21,3
1986	12,3	692	0,61	6,62	19,9
1985	—	686	0,27	8,28	21,2
1984	—	683	0,07	3,38	16,9
1983	—	678	-0,16	1,82	15,4
Havre					
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	10,6	543	-2,70	7,30	20,4
» mellanbygder	10,4	552	-2,70	8,71	21,5
» norra slättbygder	9,6	557	-3,49	7,60	20,7
Svealands slättbygder	9,8	559	-3,30	7,02	20,4
Götalands skogsbygder	9,9	567	-2,72	9,02	22,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,3	550	-2,85	9,11	22,3
Nedre Norrland	..	..	..	..	..
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket³</i>					
1987	9,9	557	-3,21	7,61	20,8
1986	—	573	0,29	6,08	19,3
1985	—	575	0,45	7,44	20,4
1984	—	565	0,09	3,45	17,1
1983	—	546	-0,70	1,89	15,4

1) Avser reglerat pris minus grundpris. Positivt värde innebär pristillägg och negativt värde prisavdrag.

2) Vid leveranstillfället.

3) Utom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Slåttervall

Genom skördeuppskattningarna analyseras varje år prover från första skörden av slåttervall för att bestämma näringsinnehållet i vallskörden. Proverna tas ur provyteskördarna i slåttervall från drygt 900 slumpmässigt utvalda provytegårdar fördelade över hela landet.

Eftersom analysproverna tas från grödan på fälten före brukarens skörd kan skillnader förekomma jämfört med kvaliteten i brukarens bärgade skörd (se nedan). Analyserna omfattar bestämning av smältbarheten av organisk substans och halten av råprotein och aska. Utifrån smältbarhetsbestämningen, enligt VOS-metoden, beräknas omsättbar energi (MJ/kg) och utifrån råproteinhalten andelen smältbart råprotein.

Resultaten för 1987, enligt tabell 7.48, visar att energiinnehållet per kilogram, för riket, var något högre än genomsnittet för de fem senaste åren och lika med 8,3 MJ/kg.

Mängden smältbart råprotein uppmättes till 67 g per kilogram hö för riket. Skillnaderna mellan produktionsområdena var betydande. I Götalands mellanbygder innehöll vallskörden 75 g/kg hö, i nedre Norrland endast 54 g/kg hö. Efter en femårsperiod med stadigt stigande andel smältbart råprotein på riksnivå, från 65 till 73 g/kg hö, sjönk andelen 1987 till 67 g/kg hö.

Jämförelse mellan näringsinnehållet i den biologiska skörden och den bärgade skörden

De erhållna resultaten avser näringsvärdet i den biologiska skörden på fältet före brukarens skörd. Under tiden fram till brukarens bärgning av vallskörden kan denna emellertid undergå kvalitetsförändringar. För att få ett mått på förändringarnas omfattning tas ett antal kvalitetsprover även i samband med bärgningen av skörden. Detta sker på var femte gård med kvalitetsprov ur biologisk skörd. Även proverna ur den bärgade skörden analyseras och resultaten jämförs med resultaten från den biologiska skörden på samma gårdar.

Årets jämförelse visar att energiinnehållet i genomsnitt för riket är 4 % lägre i den bärgade skörden än i den biologiska skörden. Några säkra regionala skillnader kan inte påvisas.

Den bärgade skörden har under en följd av år oftast visat sig innehålla omkring 15 % lägre halt av smältbart råprotein än den biologiska skörden. Årets jämförelse tyder på en differens om 13 % i genomsnitt för riket, med en viss tendens till lägre skillnader i Norrland.

Tabell 7.48 Vallskördens näringsvärde 1987. Biologisk skörd¹
Quality of hay 1987. Biological yield

Område	Råprotein, procent	Smältbart råprotein, g/kg	Aska, procent	Omsättbar energi, MJ/kg
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	10,3	71	6,1	8,7
» mellanbygder	10,7	75	6,7	8,4
» norra slättbygder	10,1	68	6,1	8,2
Svealands slättbygder	10,3	71	6,6	8,2
Götalands skogsbygder	10,1	68	6,1	8,2
Mellersta Sveriges skogsbygder	9,5	63	6,0	8,1
Nedre Norrland	8,5	54	5,7	8,1
Övre Norrland	9,4	62	6,2	8,6
<i>Hela riket</i>				
1987	10,0	67	6,2	8,3
1986	10,5	73	6,3	8,4
1985	10,4	72	5,9	8,2
1984	10,1	69	6,0	7,9
1983	10,2	69	6,3	7,8

1) Avser skörd vid 16,5 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis för stärkelse och råspirt

Medelstärkelsehalten för den förbrukade potatisen de senaste åren framgår av tabell 7.49. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters förening (SSF) och Sveriges bränneriintressenter.

Tabell 7.49 Potatis för stärkelse och råspirt, stärkelsehalt
Potatoes for processing, content of starch

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	SSF	Sveriges bränneriintr.	Totalt
1987/88	17,5	17,5	17,5
1986/87	17,5	16,8	17,3
1985/86	17,5	17,2	17,4
1984/85	17,3	16,2	17,0
1983/84	17,6	17,2	17,5

Sockerbetor

1987 års sockerhalt på 17,7 % motsvarar en sockerskörd på 5,8 ton/ha i genomsnitt för riket. Detta var den hittills lägsta sockerskörd under 1980-talet. Gotlands län hade både den högsta sockerhalten, 18,0 %, och den största sockerskörd per hektar, 6,6 ton. Uppgifterna har erhållits från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA):

Tabell 7.50 Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd
Sugar beets, sugar content and sugar yield

År	Socker (%)	Socker (ton/ha)
1987	17,7	5,8
1986	19,1	8,2
1985	17,6	7,4
1984	17,1	8,3
1983	17,2	6,3

Oljeväxter

Oljehalten i oljeväxterna under 1987 framgår av tabell 7.51. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) och avser medeltal för hela riket för levererade skördar från kontrakterade arealer. Högst oljehalt, 47,9 %, noterades för vårraps i Gotlands län. Den högsta oljehalten för vårrybs erhöles i Älvsborgs län med 47,3 %, och för höstraps i Kalmar och Gotlands län med 45,9 %.

Tabell 7.51 Oljeväxter, oljehalt
Oleiferous plants, oil content

	Oljehalt, procent			
	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs
1987	44,0	45,5	44,4	45,6
1986	45,7	47,7	45,0	45,2
1985	46,1	45,1	46,3	44,0
1984	45,1	45,3	46,8	44,4
1983	45,8	46,0	45,5	44,9

Annan publicering

Uppgifter om skördens kvalitet redovisas årligen i SM serie J, senast 1984:8.2, J 12 SM 8503, J 12 SM 8602, J 12 SM 8701 och J 12 SM 8801 vad avser spannmål och 1983:14.3, 1984:15.5, J 12 SM 8507, J 12 SM 8609 samt J 12 SM 8707 vad avser vall.

Uppgifter om potatisens stärkelsehalt m m finns i årsredovisning från Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Uppgifter om sockerbetor finns i årsredovisning från Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget.

Oljeväxternas oljehalt m m redovisas av Sveriges Oljeväxtintressenter Förening i årliga utgåvor av skördestatistik för oljeväxter.

Årsväxten

Subjektiva omdömen om årsväxt och skörd har insamlats sedan 1735, och därmed utgör denna rapportserie den äldsta allttjämt existerande grenen av svensk jordbruksstatistik. Rapporterna har dock under årens lopp haft växlande innehåll och omfattning. Bearbetning och publicering har sedan 1870-talet utförts av SCB. Undersökningsresultaten används bl a för skördeprognoser.

Årsväxtrapporter avges fr o m 1987 vid två tillfällen under året, nämligen i mitten av maj och i månadsskiftet juli/augusti. År 1987 var rapportdatum 13 maj och 29 juli.

Rapporteringen i maj avser allmänna omdömen om övervintringen, uppgifter om utvintringens omfattning och orsaker samt om vårsådden.

Till juli/augustirapporten insamlas omdömen om skördeutsikterna, uppgifter om väderlekens inflytande på växtligheten, orsaker till eventuella skador samt bedömningar av höskördens kvalitet.

Årsväxtrapport avges, av lantbruksnämndernas ordsombud, för varje församling som enligt föregående års lantbruksregister hade en total åkerareal om minst 50 hektar.

Omdömena i maj om övervintringen uttrycks med siffervärdena 1 – 4, där 3 är normal och 4 mycket god övervintring. Uppgifterna i juli/augusti om skördeutsikterna lämnas enligt en skala 0 – 5, där 3 är medelskörd och 5 mycket god skörd. 1987 års blankett för juli/augustirapporteringen framgår av bilaga 5.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt solskenstimmar, nederbörd m m vid ett antal mätstationer. Sist i detta avsnitt redovisas månadsuppgifter för ett urval av dessa stationer.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Övervintring
- Skördeutsikter
- Nederbördsmängder och solskenstimmar

Övervintring

De angivna omdömena visar på riksnivå en sämre övervintring än normalt för höstvete och höstoljeväxter och i stort sett normal övervintring för höstråg och första års slåttervall. Betydande regionala skillnader redovisas dock. De höstsådda grödorna synes ha övervintrat bättre i sydöstra Götaland (Kronobergs, Kalmar och Blekinge län) än i övriga delar av landet.

Den mycket kalla vintern i kombination med avsaknad av skyddande snötäcke förorsakade främst skadorna på de höstsådda grödorna.

Tabell 7.52 Övervintringen. Sifferomdömen¹ enligt årsväxtrapporteringen i maj 1987

Crop wintering in may 1987. (Data is given according to a scale 1 – 4, where 3 indicates normal wintering and 4 a very good wintering)

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	2,4	2,7	2,0	2,1	2,6
» mellanbygder	2,7	2,8	2,0	2,3	3,0
» norra slättbygder	2,0	2,6	1,6	1,3	3,0
Svealands slättbygder	2,2	2,6	1,5	1,6	3,1
Götalands skogsbygder	2,5	2,6	2,1	1,5	3,1
Mellersta Sveriges skogsbygder	2,6	3,0	1,7	3,0	3,0
Nedre Norrland	..	..	–	–	3,0
Övre Norrland	..	–	–	–	2,6
Hela riket					
1987	2,3	2,7	2,0	1,5	3,0
1986	2,9	2,9	2,4	2,7	3,0
1985	2,8	2,6	2,6	2,4	2,9
1984	2,6	3,0	2,5	1,6	2,9
1983	3,7	3,6	3,4	3,4	3,3

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se texten.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

På grund av utvintringsskador upplöjdes betydande höstsådda arealer våren 1987, bl a över 20 % av såväl höstvete- som höstrapsarealen på riksnivå. Hårdast drabbat var Svealands och Götalands norra slättbygder där 30–40 % av höstvetearealen och 60–70 % av höstrapsarealen blev upplöjda. Höstsådda arealer med råg och första års slåttervall klarade vintern bättre och upplöjdes i betydligt mindre omfattning.

Tabell 7.53 Höstsådda arealer som upplöjts våren 1987. Procent
Area ploughed because of out-wintering 1987. Per cent

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Första års slåttervall
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	5,3	2,1	16,1	12,1	1,4
» mellanbygder	2,9	2,6	15,8	2,9	0,2
» norra slättbygder	38,1	12,4	71,0	74,8	0,5
Svealands slättbygder	28,1	10,0	58,0	56,8	0,8
Götalands skogsbygder	17,9	7,1	23,6	13,4	0,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	10,4	0,8	69,7	5,0	0,3
Nedre Norrland	—	—	—	—	1,2
Övre Norrland	—	—	—	—	0,9
<i>Hela riket</i>					
1987	22,7	5,8	22,6	55,3	0,6
1986	4,0	2,9	15,6	10,0	0,6
1985	4,5	7,7	10,5	25,8	0,9
1984	19,6	6,2	15,8	71,8	2,3
1983	0,1	0,1	0,4	0,7	0,2

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Annan publicering

Subjektiva omdömen om årsväxten – den s k årsväxtrapporteringen – redovisas årligen i SM serie J. Majrapporten senast 1983:12.1, 1984:13.1, J 11 SM 8501, J 11 SM 8601 och J 11 SM 8701. Juli/augustirapporten senast 1983:12.2, 1984:13.2, J 11 SM 8502, J 11 SM 8602 och J 11 SM 8702. Oktoberrapporten 1983:12.3, 1984:13.3, J 11 SM 8503 och J 11 SM 8603. Oktoberrapporten har utgått fr o m 1987.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHIs) uppgifter om nederbörd och solskenstimmar m m redovisas i SMHIs årsbok. Del 1. Månadsöversikt över väderlek och vattentillgång i Sverige.

Skördeutsikter

För landet som helhet var skördeutsikterna i månadsskiftet juli/augusti normala eller något över normala för de flesta grödorna.

För spannmålsgrödorna förväntades god skörd i sydöstra Götaland och i östra Svealand, medan Västsverige (Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Värmlands län) förväntades

få sämre skörd än normalt. För övre Norrlands del medförde den sena sådden med efterföljande ogynnsam väderlek synnerligen dåliga utsikter för spannmålsgrödorna.

Ortsombuden rapporterade kyla och framför allt regn som huvudsakliga orsaker till större skador på grödorna.

Tabell 7.54 Skördeutsikter. Sifferomdömen¹ avgivna i månadsskiftet juli/augusti 1987

Assessments of the yield prospects on July 29th 1987. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal prospects and 5 indicates very good prospects)

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slåtter- vall, första skörd	Slåtter- vall, återväxt
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	3,5	3,5	3,2	3,5	3,4	3,3	3,3	3,4	3,3
» mellanbygder	3,4	3,3	3,2	3,4	3,4	3,5	3,3	3,4	3,4
» norra slättbygder	3,0	3,3	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	3,8	3,1
Svealands slättbygder	3,2	3,6	2,9	3,4	3,4	3,4	3,5	3,8	3,2
Götalands skogsbygder	3,3	3,3	3,0	3,1	3,0	3,1	3,0	3,5	3,3
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,5	3,4	3,2	2,7	3,0	3,0	3,3	3,5	3,1
Nedre Norrland	3,0	–	–	2,3	2,4	2,4	2,6	3,3	3,0
Övre Norrland	–	–	–	1,2	1,1	1,1	2,2	2,7	2,3
<i>Hela riket</i>									
1987	3,3	3,5	3,2	3,2	3,2	3,2	3,3	3,5	3,2
1986	3,4	3,2	3,1	3,0	2,8	2,7	3,0	3,1	2,4
1985	3,1	2,9	2,8	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1
1984	3,2	3,7	3,3	3,7	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4
1983	3,7	3,3	3,4	2,9	2,8	2,8	2,9	3,9	2,7
Område	Betesvall	Potatis	Sockerbeter	Höstraps	Vårrops	Höstrybs	Vårrys	Kökärter	
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	3,3	3,1	3,0	3,1	3,1	3,0	3,2	3,3	
» mellanbygder	3,4	3,1	3,0	3,0	3,1	2,7	2,9	3,4	
» norra slättbygder	3,4	2,8	2,9	2,6	3,0	2,6	3,2	3,2	
Svealands slättbygder	3,6	2,9	–	2,5	3,4	2,3	3,4	3,4	
Götalands skogsbygder	3,5	3,0	2,6	3,0	2,9	2,6	2,9	3,2	
Mellersta Sveriges skogsbygder	3,1	2,8	–	3,1	3,2	3,0	3,1	3,7	
Nedre Norrland	3,3	2,4	–	–	2,0	–	2,9	–	
Övre Norrland	2,7	1,9	–	–	–	–	–	–	
<i>Hela riket</i>									
1987	3,4	3,0	3,0	3,0	3,2	2,4	3,3	3,3	
1986	2,6	3,1	3,3	3,2	2,8	3,1	2,8	2,9	
1985	3,2	3,3	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	2,7	
1984	3,5	3,5	3,5	3,0	3,6	3,0	3,6	3,2	
1983	2,9	2,9	2,6	3,3	3,0	3,5	3,0	3,0	

1) Beträffande sifferomdömens innebörd se den inledande texten i detta avsnitt.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Nedan redovisas uppgifter om skördeutfall 1983–1986 enligt årsväxtrapporteringen i mitten av oktober. Denna upphörde i och med 1986 års undersökning.

Tabell 7.55 Skördeutfall. Sifferomdömen¹ avgivna i mitten av oktober 1983–1986

Assessments of the yield outcome in the middle of october 1983–1986. (Scale 0 – 5; 3 indicates normal outcome and 5 indicates very good outcome)

	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Vårråg	Korn	Havre	Blandsäd	Foder- ärter och vicker	Slåtter- vall, första skörd	Slåtter vall, återväxt
<i>Hela riket</i>										
1986	3,6	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	2,8	2,8	3,1	2,6
1985	3,1	2,9	2,7	2,9	2,9	3,1	2,9	2,8	3,0	3,3
1984	3,5	3,5	3,4	3,5	3,8	3,9	3,8	3,2	3,4	3,5
1983	3,7	3,2	3,2	2,3	2,7	2,7	2,6	2,9	3,7	2,3

	Betesvall	Potatis	Socker- betor	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Vitsenap	Kokärter
<i>Hela riket</i>									
1986	2,7	3,3	3,3	3,2	3,0	3,1	2,9	2,6	3,0
1985	3,4	3,4	3,2	3,3	2,9	3,0	2,8	3,0	2,6
1984	3,6	3,8	4,0	3,5	3,3	2,8	3,4	3,3	3,1
1983	2,4	2,6	2,4	3,2	2,9	3,3	2,9	2,4	2,9

1) Beträffande sifferomdömenas innebörd se den inledande texten i detta avsnitt.

Källa: SCB, årsväxtrapporterna.

Nederbördsmängder och solskenstimmar

Stor betydelse för grödans utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. I tabell 7.56 redovisas nederbördsmängder, mm per månad, och i tabell 7.57 solskenstid,

timmar per månad, under 1987 för några av SMHIs meteorologiska stationer i landet.

Tabell 7.56 Nederbörd 1987. Millimeter
Precipitation in 1987. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	32	16	25	7	42	57	40	94	54	20	62	25	473
Östg	Linköping – Malmslätt	13	15	19	15	47	70	73	104	32	24	38	45	495
Jkpg	Jönköpings flp	22	34	33	14	63	135	100	82	52	36	40	36	647
Kron	Ljungby	35	48	38	25	48	104	80	112	122	26	57	46	741
Kalm	Kalmar	70	47	17	34	39	57	86	33	38	38	66	39	564
Gotl	Visby flp	54	27	19	2	49	66	57	47	60	57	55	47	539
Blek	Karlshamn	12	37	29	34	38	99	80	49	50	20	59	49	555
Kris	Kristianstad – Everöd	28	–	–	31	47	86	110	50	68	15	68	24	–
Malm	Lund	32	30	34	52	43	87	89	72	77	21	77	53	666
Hall	Halmstad	29	39	39	26	48	97	110	111	110	29	53	74	766
Gtbg	Säve	19	55	51	36	55	153	101	131	69	76	79	53	877
Älvs	Borås	31	77	67	8	66	155	89	117	101	51	62	50	872
Skbg	Skara	24	32	23	19	70	131	50	110	48	20	41	25	595
Vrml	Karlstad	13	52	60	14	81	105	73	155	68	65	78	37	800
Öreb	Ställdalen	17	37	46	14	80	100	75	161	48	71	64	27	740
Vstm	Västerås – Hässlö	6	16	10	1	44	49	89	94	42	32	47	24	455
Kopp	Mora	13	42	45	13	75	115	77	100	60	77	60	27	703
Gävl	Gävle	49	39	39	2	0	96	–	76	58	–	65	0	424
Vnrl	Härnösand	40	54	41	3	58	98	17	95	91	74	165	44	778
Jmtl	Frösön	22	50	18	20	62	130	111	116	96	32	28	47	759
Vbtn	Umeå flp	11	43	54	8	25	125	47	97	116	79	126	51	782
Nbtn	Arjeplog	25	40	36	7	60	115	96	72	59	36	49	28	623
Nbtn	Luleå flp	8	37	42	7	28	95	86	86	60	17	52	20	538

Källa: SMHI.

Tabell 7.57 Solskenstid 1987. Timmar
Time of sunshine in 1987. Hours

Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Stockholm	80	112	175	222	189	122	276	131	151	91	48	50	1 647
Norrköping	66	116	168	202	200	119	253	133	168	96	59	68	1 648
Jönköping flp	42	96	145	174	208	101	210	131	150	77	35	48	1 417
Marsta	78	114	178	225	201	124	303	157	154	87	42	51	1 714
Visby	27	95	150	231	225	222	293	183	182	127	42	41	1 818
Sturup ¹	59	69	152	168	213	151	203	191	–	–	–	–	–
Trelleborg	57	70	136	147	214	155	210	188	156	119	21	41	1 514
Landvetter	54	87	139	164	208	88	209	142	149	85	30	58	1 413
Karlstad	88	94	170	212	216	130	290	138	191	73	51	57	1 710
Sundsvall flp	77	95	142	208	242	126	295	170	135	55	36	34	1 615
Östersund	28	90	183	164	205	101	225	137	116	81	23	29	1 382
Umeå	65	102	149	223	264	215	285	150	94	56	35	27	1 665
Kiruna	11	87	159	227	234	123	283	139	65	82	29	0	1 439
Luleå	34	96	135	245	275	251	274	169	73	67	37	10	1 666

1) Inga mätningar fr o m september 1987.

Källa: SMHI.

Så- och skördetidpunkter

Uppgifter om såtidpunkt inhämtas genom de objektiva skördeuppskattningarna och sker för vårsådden i samband med utläggningen av provytor under våren. Såtidpunkten anges med veckonummer. För höstsådda grödor har såtiden erhållits i samband med insamlingen av uppgifter om höstsådda arealer. Tidpunkten har angetts med 15-dagarsperiod. Höstsådden för 1987 kommer alltså att skördas 1988.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Mediantidpunkt för sådden
- Mediantidpunkt för skörden
- Antal dagar mellan sådd och skörd

Mediantidpunkt för sådden

I tabell 7.58 redovisas mediantidpunkter för sådden av spannmål, potatis och höstoljeväxter 1987. Resultaten för riket visar att höstsådden av spannmål skedde drygt en halv vecka

senare än genomsnittstidpunkten för de senaste fem åren. För övriga grödor avvek så- och sättidpunkten mindre från fem-årsgenomsnittet.

Tabell 7.58 Mediantidpunkt¹ för sådd av spannmål och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1987
Median date for the sowing of grain and oleiferous plants and the setting of potatoes in 1987

Område	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Mat-potatis ²	Potatis för stärkelse och råspirt ²
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	27.9	26.9	23.8	..	1.5	1.5	4.5	11.5	13.5
» mellanbygder	1.10	28.9	22.8	..	2.5	3.5	4.5	18.5	16.5
» norra slättbygder	26.9	20.9	11.8	..	1.5	1.5	1.5	12.5	—
Svealands slättbygder	15.9	8.9	10.8	12.8	3.5	6.5	6.5	27.5	—
Götalands skogsbygder	24.9	27.9	17.8	..	5.5	5.5	5.5	14.5	14.5
Mellersta Sveriges skogsbygder	18.9	13.9	..	..	3.5	17.5	9.5	22.5	—
Nedre Norrland	..	..	—	—	..	28.5	26.5	29.5	—
Övre Norrland	..	—	—	—	—	2.6	2.6	11.6	—
<i>Hela riket</i>									
1987	25.9	23.9	20.8	15.8	2.5	5.5	5.5	17.5	16.5
1986	21.9	19.9	19.8	14.8	7.5	10.5	10.5	17.5	17.5
1985	23.9	22.9	23.8	20.8	15.5	17.5	17.5	21.5	19.5
1984	19.9	18.9	21.8	15.8	1.5	1.5	1.5	8.5	3.5
1983	23.9	21.9	20.8	17.8	5.5	8.5	7.5	19.5	17.5

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen såtts.

2) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Mediantidpunkt för skörden

På grund av sen mognad och besvärliga bärgningsförhållanden blev 1987 års spannmålsskörd betydligt försenad. Detta är förklaringen till att mediantidpunkterna för skörd av spannmålsgrödorna under 1987 blev 3–4 veckor senare än nor-

malt. Även vallsköörden blev försenad och långt utdragen på grund av väderleken. Förseningen relativt den senaste femårsperioden blev cirka en vecka. Potatissköörden bärgades vid i stort sett normal skördetidpunkt.

Tabell 7.59 Mediantidpunkt¹ för skörd av spannmål, slåttervall (första skörd) och potatis 1987
Median date for the harvesting of grain, first cut of ley and potatoes in 1987

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slättervall	Matpotatis ²	Potatis för stärkelse och råspirt ²
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	22.9	1.10	6.9	9.9	30.9	24.6	28.9	7.10
» mellanbygder	24.9	1.10	6.9	12.9	29.9	25.6	26.9	8.10
» norra slättbygder	30.9	5.10	12.9	17.9	27.9	29.6	22.9	–
Svealands slättbygder	28.9	3.10	6.9	17.9	26.9	1.7	21.9	–
Götalands skogsbygder	30.9	4.10	16.9	20.9	3.10	2.7	26.9	9.10
Mellersta Sveriges skogsbygder	29.9	4.10	14.9	26.9	2.10	6.7	17.9	–
Nedre Norrland	..	..	..	6.10	10.10	13.7	14.9	–
Övre Norrland	..	–	..	2.10	8.10	13.7	9.9	–
<i>Hela riket</i>								
1987	28.9	2.10	8.9	18.9	29.9	3.7	23.9	8.10
1986	2.9	10.9	16.8	7.9	10.9	21.6	25.9	3.10
1985	8.9	18.9	30.8	12.9	20.9	1.7	27.9	4.10
1984	29.8	10.9	20.8	25.8	2.9	1.7	22.9	30.9
1983	21.8	31.8	12.8	23.8	28.8	22.6	25.9	3.10

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen skördats.

2) Avser odlingar $\geq 0,5$ hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Antal dagar mellan sådd och skörd

I tabell 7.60 redovisas genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd för vårsädesgrödorna. Resultaten för riket visar att 1987 års växtperiod var betydligt längre än under de närmast föregående åren. För alla tre grödorna var växtperioden 20–25 dagar längre än genomsnittet för åren 1982–1986.

Tabell 7.60 Antal dagar mellan sådd och skörd 1987
Average number of days between sowing and harvesting in 1987

Område	Vårvete	Korn	Havre
<i>Län</i>			
Stockholms	158	137	146
Uppsala	157	135	141
Södermanlands	156	138	146
Östergötlands	158	139	146
Jönköpings	..	143	157
Kronobergs	..	143	154
Kalmar	157	133	149
Gotlands	..	136	143
Blekinge	156	138	149
Kristianstads	154	133	150
Malmöhus	156	133	152
Hallands	154	137	150
Göteborgs o Bohus	156	141	151
Älvsborgs	161	143	155
Skaraborgs	159	144	151
Värmlands	150	134	143
Örebro	155	135	145
Västmanlands	155	136	144
Kopparbergs	..	136	149
Gävleborgs	..	137	145
Västernorrlands	–	132	137
Jämtlands	–	134	..
Västerbottens	–	128	..
Norrbottens	–	120	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	156	133	151
» mellanbygder	154	134	148
» norra slättbygder	159	142	151
Svealands slättbygder	156	136	144
Götalands skogsbygder	157	141	153
Mellersta Sveriges skogsbygder	156	136	148
Nedre Norrland	..	135	142
Övre Norrland	–	127	134
<i>Hela riket</i>			
1987	156	136	149
1986	130	122	125
1985	133	121	130
1984	140	120	127
1983	123	110	115

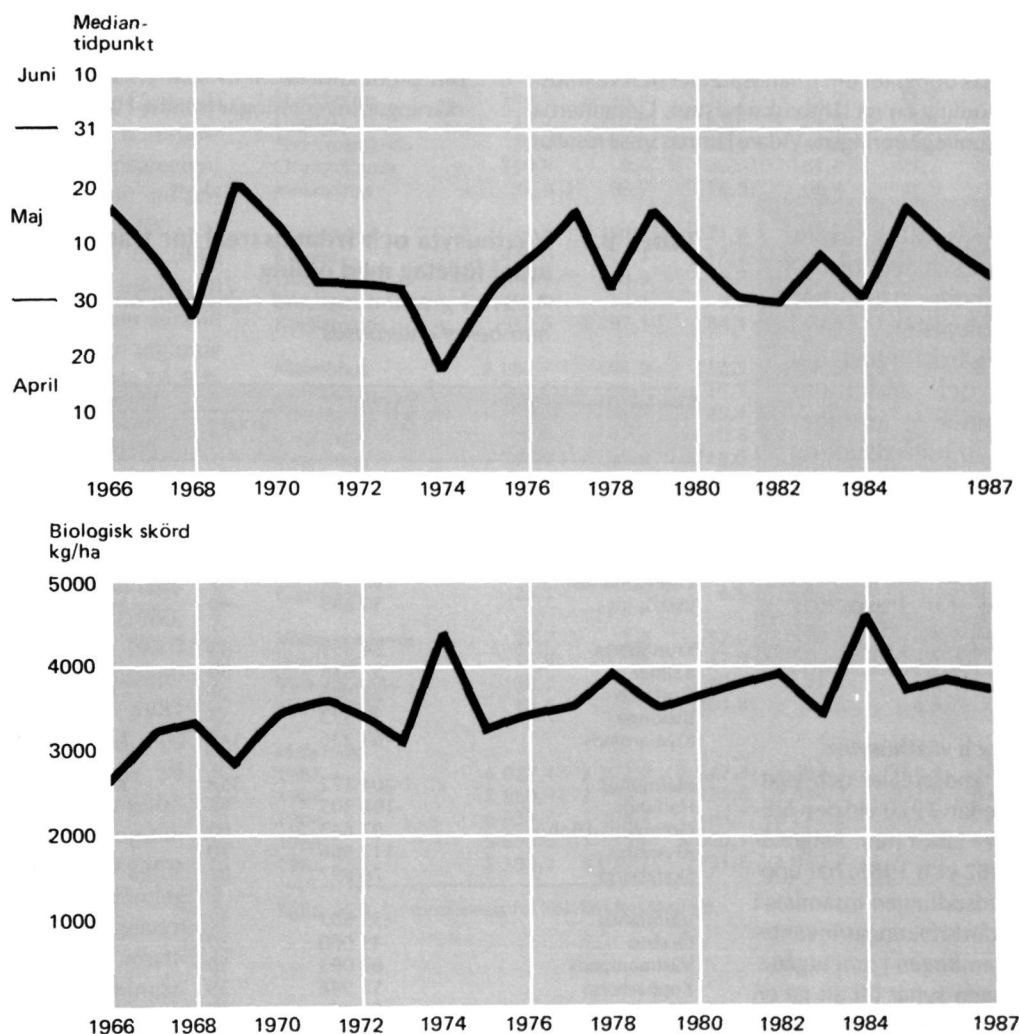
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkt för sådd och skörd samt om antal dagar mellan sådd och skörd redovisas årligen i SM serie J senast 1984:8.3, J 12 SM 8502, J 12 SM 8604, J 12 SM 8703 och J 12 SM 8803.

Diagram 7.61 Mediantidpunkt för sådd samt biologisk hektarskörd av korn inom produktionsområde 1 1968–1987

Median date for spring sowing and biological yield per hectare for barley in production area 1 1968–1987

I diagram 7.61 har mediantidpunkt för sådd och skördeavkastning för korn inom produktionsområde 1 sammanställts för tidsperioden 1968–1987. Uppgifterna speglar faktiska förhållanden i praktiskt jordbruk. Diagrammet visar

att tidig sådd i regel har givit hög skörd. Det måste dock starkt betonas att avkastningen beror på ett flertal faktorer. För skördeutvecklingen har, förutom såtidpunkten, årsmånen efter sådden haft avgörande inflytande.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthusytor för trädgårdsodling enligt lantbruksregistret. Uppgifterna ingår i den årliga juniregistreringen. Vidare lämnas vissa resultat

om produktionen m m som erhålls vid separata trädgårdsräkningar/inventeringar (senast 1985).

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m fl) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² under glas eller plast eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor erhålls sedan 1970 vid den årliga registreringen i LBR i juni. Några år (1972, 1977, 1982 och 1985) har uppgifter om trädgårdsodlingen insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/inventeringar varvid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge en grov bild av produktionsresurserna inom frilands- och växthusodlingen. Av tabell 8.1 framgår att 1987 bedrevs trädgårdsodling vid 5 200 företag i landet. Frilandsodling förekom på 83 % av företagen på en sammanlagd areal av 14 500 hektar, varav nära hälften i Skånelänen. Växthusodling förekom på ca 1 500 företag med en sammanlagd yta av knappt 3,2 miljoner kvadratmeter. Den genomsnittliga växthusytan per företag var därmed drygt 2 000 kvadratmeter.

Trädgårdsodlingen brukar variera en hel del över åren, särskilt gäller detta frilandsarealens omfattning. Det kan dock noteras att frilandsarealen visat en tendens att öka och att den 1984 är den största sedan 1970 då registreringen startade.

Tabell 8.1 Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling 1987 samt antal företag med odling

Areas of greenhouses and cultivation on open ground in 1987 and number of enterprises

Område; storleksgrupp	Växthus Yta, m ²	Antal	Friland Areal, hektar	Antal	Totala antalet företag ¹
<i>Län</i>					
Stockholms	236 484	133	312,0	123	207
Uppsala	30 057	36	155,7	70	88
Södermanlands	67 578	43	166,3	63	85
Östergötlands	122 394	63	493,6	168	194
Jönköpings	50 649	40	314,3	115	131
Kronobergs	34 459	35	228,4	113	135
Kalmar	57 635	50	796,7	313	337
Gotlands	28 586	21	754,2	213	221
Blekinge	37 593	33	603,9	247	261
Kristianstads	463 236	147	3 865,9	782	879
<i>Malmöhus</i>	1 204 172	352	3 296,8	645	861
Hallands	194 305	96	698,8	305	366
Göteborgs o Bohus	93 643	66	190,4	102	137
Älvsborgs	117 566	70	210,1	99	145
Skaraborgs	76 697	61	690,1	228	255
<i>Värmlands</i>	33 682	32	228,6	88	102
Örebro	45 080	39	412,1	157	179
Västmanlands	62 093	30	92,0	45	63
Kopparbergs	53 946	39	114,5	54	75
Gävleborgs	57 406	34	86,3	43	66
<i>Västernorrlands</i>	33 818	45	122,6	69	91
Jämtlands	6 520	14	146,4	56	62
Västerbottens	37 852	31	111,6	74	89
Norrbottnens	30 625	27	382,6	130	138
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
Under 2,1	2 364 332	1 087	635,0	694	1 433
2,1 – 5,0	328 549	164	1 262,4	653	695
5,1 – 10,0	158 913	98	1 551,8	571	597
10,1 – 20,0	141 915	76	2 354,8	653	677
20,1 – 30,0	46 844	36	1 601,9	438	445
30,1 – 50,0	29 855	29	2 203,0	520	532
50,1 – 100,0	77 503	30	3 009,1	518	528
Över 100,0	28 165	17	1 855,9	255	260
<i>Hela riket</i>					
1987	3 176 076	1 537	14 473,9	4 302	5 167
1986	3 257 266	1 568	14 425,9	4 355	5 199
1984	3 576 396	1 755	14 824,7	4 779	5 672
1983	3 407 616	1 746	13 898,8	4 567	5 444
1981	3 545 382	1 854	11 897,7	3 961	4 907

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1987 enligt den årliga registreringen i LBR i juni. Odlingen av köksväxter var dominerande med ca 42 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 79 % respektive 63 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1987 knappt 2 200.

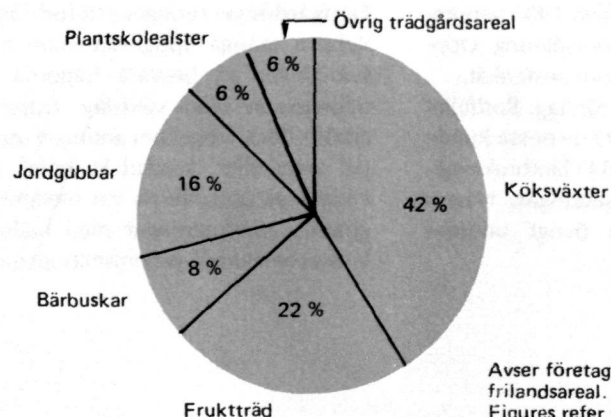
Vid jämförelse över tiden för olika växtslag lägger man främst märke till den ökande bärödlingen, som särskilt skett i Norrbottens län. Där utgjorde arealen för bärödling 1987 hela 79,5 % av frilandsarealen.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni (1980, 1983, 1984, 1986 och 1987) och trädgårdsräkningar/inventeringar (senast avseende 1981 respektive 1984) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar/inventeringar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. Olikheterna torde inte nämnvärt påverka möjligheterna att jämföra uppgifter om växthusytor eller antal företag med odling i växthus. För frilandsodlingen ligger arealen vid trädgårdsräkningarna betydligt lägre än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. Detta kan också påverka det redovisade antalet företag med frilandsodling.

Tabell 8.2 Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1987. Hektar*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1987. Hectares*

Område	Köksväxter	Fruktträd	Bärbuskar	Jordgubbar	Plant-skolealster	Övriga trädgårdsväxter	Summa
Län							
Stockholms	144,7	36,5	29,2	55,2	16,5	29,7	311,8
Uppsala	37,2	13,9	53,5	24,6	11,1	15,0	155,3
Södermanlands	33,2	13,6	28,4	46,6	35,0	9,0	165,8
Östergötlands	250,9	8,5	20,0	161,4	21,2	31,2	493,2
Jönköpings	36,4	88,7	74,5	66,4	34,9	13,0	313,9
Kronobergs							
Kalmar	41,0	60,8	21,8	72,8	18,5	13,3	228,2
Gotlands	445,0	24,1	17,1	205,9	28,3	75,8	796,2
Blekinge	598,5	68,9	6,7	27,9	6,5	45,6	754,1
Kristianstads	196,8	53,5	9,0	293,9	28,6	21,9	603,7
	955,5	2 297,5	84,1	310,4	140,6	77,1	3 865,2
Malmöhus							
Hallands	2 087,7	484,9	52,5	168,5	270,9	230,7	3 295,2
Göteborgs o Bohus	362,8	39,1	18,1	121,0	86,4	71,1	698,5
Älvsborgs	59,8	..	25,4	70,2	26,5	7,0	190,1
Skaraborgs	22,1	..	10,8	119,8	26,8	29,6	209,8
	294,9	25,9	118,0	143,9	40,0	66,7	689,4
Värmlands							
Örebro	65,3	2,2	43,1	94,3	17,9	5,5	228,3
Västmanlands	217,1	—	30,2	134,5	10,1	19,8	411,7
Kopparbergs	12,6	..	21,6	27,6	7,5	21,7	91,2
Gävleborgs	42,6	..	27,3	25,0	11,3	7,1	114,0
	25,1	—	6,6	48,2	..	3,7	85,8
Västernorrlands							
Jämtlands	27,7	1,2	52,0	29,8	9,1	1,9	121,7
Västerbottens	15,9	—	47,9	75,8	2,5	4,1	146,2
Norrbottens	38,2	—	40,7	21,9	7,5	2,9	111,2
	16,4	..	303,8	35,6	8,5	18,0	382,4
Hela riket							
1987	6 027,4	3 222,2	1 142,3	2 381,2	868,4	821,4	14 462,9
1986	5 960,9	3 198,5	1 133,6	2 334,2	952,9	832,2	14 412,3
1984	6 534,8	3 200,4	1 104,7	2 211,2	966,6	789,7	14 807,4
1983	5 859,0	3 135,8	1 066,1	2 179,2	975,5	663,4	13 879,0
1981	5 398,2	3 039,1	731,8	1 830,0	750,8	..	11 841,7

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Diagram 8.3 Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1987*Cultivation on open ground for horticultural plants in 1987*

Avser företag med minst 0,3 hektar frilandsareal.
Figures refer to enterprises with cultivation of at least 0.3 hectares.

Trädgårdsräkningar/inventeringar

Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977 och 1982) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen. För frilandsodlingen erhålls bl a skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar – som första gången genomfördes 1985 – skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m. m.

Trädgårdsinventeringar/räkningar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 som avsåg odlingen under 1984, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av vitkål. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 250 hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna på frukt-respektive bärsidan. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på närmare 1 100 företag. Därefter följde morötter, som odlades på knappt 900 företag.

Trädgårdsinventeringens innehåll och genomförande

Uppgifter till trädgårdsinventeringen 1985 inhämtades med stöd av Kungl Maj:ts kungörelse 1968:111 (omtryckt i förordning 1978:468).

Uppgifter inhämtades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård och på friland under 1984. Vidare inforrades uppgifter om energiförbrukning under 1984.

Trädgårdsinventeringen 1985 genomfördes som en totalundersökning. Uppgifter inhämtades genom postenkät.

Totalt ingick 5 300 företag. Bortfallet var 121 företag. För 92 av dessa kunde uppgifter från juni 1984 i lantbruksregistret utnyttjas för skattningar. Någon bortfallskorrigerig i övrigt utfördes inte.

Tabell 8.4 Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1984

Cultivation of horticultural plants on open ground in 1984

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to cultivations on open ground of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Gurka	384,3	7 997	590
Blomkål	383,5	5 514	317
Vitkål	768,8	34 037	602
Salladskål	200,6	3 507	273
Matlök	744,6	21 664	624
Purjolök	171,3	2 673	413
Morötter	1 603,0	61 520	886
Rödbetor	360,6	12 633	393
Isbergssallat	455,4	5 879	446
Annan sallat	40,0	2 118	157
Övriga köksväxter	1 299,4	..	942
Summa köksväxter	6 411,5	..	2 448
<i>Frukt</i>			
Äpple	2 485,4	23 917	570
Päron	384,8	4 279	251
Plommon	208,4	1 271	291
Körsbär	31,3	56	62
Summa frukt	3 109,9	..	623
<i>Bär</i>			
Jordgubbar	1 952,8	8 828 398	1 088
Hallon	76,1	99 404	180
Svarta vinbär	954,3	1 670 651	531
Övriga bär	7,7	..	57
Summa bär	2 990,9	..	1 458
<i>Blommor</i>	86,8	13 645	231
<i>Plantskolor</i>	793,1	..	310

1) Redovisas i 1 000 styck för "Annan sallat" och i ton för andra köksväxter och frukt. Bär redovisas i kilogram.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Trädgårdsinventeringens tillförlitlighet

Relativt många uppgiftslämnare hade svårigheter att besvara frågorna om odlingen av olika växtslag. Uppgifter erhöles dock i regel om antingen utnyttjad areal eller skördad kvantitet. Där endera av uppgifterna var utelämnad, gjordes uppskattningar med hjälp av länsvis beräknade genomsnittsuppgifter.

En trädgårdsräkning har genomförts under våren 1988. Resultaten kommer att publiceras under hösten 1988 i statistiska meddelanden serie J.

Frilandsodlingen 1971–1984

I tabell 8.5 redovisas vissa resultat för odlingen på friland vid trädgårdsräkningarna 1972, 1977 och 1982 samt trädgårdsinventeringen 1985.

Resultaten visar att den nedgång i antal företag med odling som skett under perioden 1971–1981 har för odling av köksväxter och bär vänts till en uppgång under den senaste treårsperioden. Även arealerna av dessa växtslag har ökat. Odlingen av frukt, snittblommor och plantskoleväxter har inte ändrats så mycket sedan 1981.

Tabell 8.5 Frilandsodlingens omfattning under 1971, 1976, 1981 och 1984

Cultivation on open ground in 1971, 1976, 1981 and 1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter				
areal, hektar	4 987	5 180	5 398	6 412
antal företag	3 581	2 601	2 022	2 448
Frukt				
areal, hektar	3 495	3 387	3 039	3 110
antal företag	1 508	811	620	623
Bär				
areal, hektar	1 817	2 026	2 562	2 991
antal företag	2 735	1 699	1 285	1 458
Snittblommor				
areal, hektar	288	169	92	87
antal företag	1 609	1 082	267	231
Plantskola				
areal, hektar	890	965	750 ¹	793 ²
areal företag	683	636	327	310

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.

2) Här medräknas inte odling i container på ca 45 ha vid 94 företag.

Växthusytans användning

I tabell 8.6 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1984 enligt trädgårdsinventeringen 1985. Köksväxtodlingen dominerades av tomat, gurka och "annan sallat". Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av krysanthemum. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

Den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta var den 31 december 1984 3 362 000 kvadratmeter. Växthusytan under glas svarade för ca 92 % av den totala växthusytan. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1984 drygt 87 % av den totala växthusytan.

Uppgift om växthusens ålder insamlades senast vid trädgårdsräkningen 1982. Resulten visade att växthus som var yngre än fem år svarade för ca 535 000 kvadratmeter (15 %) av den totala växthusytan medan motsvarande siffra för växthus äldre än 20 år var 1 439 000 (41 %).

Maskiner

Antalet traktorer som huvudsakligen användes i trädgårdsodlingen var i december 1981 drygt 4 700. Antalet jordfräsar (ej traktordrivna) var vid samma tidpunkt ca 3 100.

Tabell 8.6 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1984

Avser företag med minst 200 m² växthusyta.
Figures refer to enterprises with at least 200 m² greenhouse-area.

Växtslag	Utnyttjad yta, 100-tal kvadratmeter	Skörd ¹	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Tomater	637 516	12 259	575
Gurka	540 097	16 859	366
Melon	43 830	159	71
Isbergssallat	4 572	..	6
Annan sallat	311 357	7 657	126
Övriga köksväxter	43 095	..	77
Summa köksväxter	1 580 467	..	739
<i>Snittblommor</i>			
Nejlikor	8 094	1 163	9
Rosor	149 654	16 962	47
Krysanthemum	246 550	9 836	348
Alstroemeria	28 572	2 669	14
Övriga snittblommor	100 825	..	119
Summa snittblommor	533 695	35 240	424
<i>Krukväxter</i>			
Begonia	..	6 581	438
Krysanthemum	..	3 583	97
Cyklamen	..	1 311	235
Julstjärna	..	4 127	291
Pelargon	..	6 793	687
Gröna växter	..	4 362	275
Övriga krukväxter	..	10 626	354
Summa krukväxter	..	37 384	834
<i>Lökblommor</i>			
Tulpaner	..	106 737	562
Narcisser	..	8 328	506
Hyacinter	..	11 747	553
Övriga lökblommor	..	3 791	152
Summa lökblommor	..	130 602	641
<i>Övrigt</i>			
Utplanteringsväxter	..	51 672	..
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	61 699	..

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 styck.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsinventeringen (totalundersökning; bortfall 0,5 %).

Odlingen i växthus 1971–1984

Av tabell 8.7 framgår att antal företag med odling av köksväxter, snittblommor, krukväxter respektive lökblommor minskat enligt trädgårdsräkningarna/inventeringarna under perioden 1971–1984. Den odlade ytan av köksväxter och snittblommor har också minskat liksom produktionen av lökblommor och utplanteringsväxter. Produktionen av krukväxter har däremot ökat under perioden. Produktionen av sticklingar och småplantor ökade mest mellan 1976 och 1981 och har ökat ytterligare något under den senaste treårsperioden.

Tabell 8.7 Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1971–1984

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1971–1984

	1971	1976	1981	1984
Köksväxter yta, 1000 m ² antal företag	1 913 1 676	2 012 1 368	1 704 829	1 580 739
Snittblommor yta, 1000 m ² antal företag	1 821 1 384	1 325 935	675 541	534 424
Krukväxter kvantitet, 1000 st antal företag	27 113 1 557	31 049 1 284	35 361 933	37 384 834
Lökblommor kvantitet, 1000 st antal företag	146 505 1 479	180 740 1 200	161 033 789	130 602 641
Utplanteringsväxter kvantitet, 1000 st antal företag	78 454 1 936	68 777 — ¹	57 932 — ¹	51 672 — ¹
Sticklingar och småplantor kvantitet, 1000 st antal företag	33 517 594	28 452 259	60 305 — ²	61 699 — ²

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

Växthusytor 1971–1984

Av tabell 8.8 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan 1981 och 1984 framgår att växthusytan med uppvärmning minskat och växthusytan utan uppvärmning ökat. Detta gäller både växthus av glas och växthus av plast.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas plastfoliehus och hus av korrugerad plast.

Tabell 8.8 Växthusytan i kvadratmeter 1971–1984

Areas of greenhouses in 1971–1984

Typ av växthus	1971	1976	1981 ¹	1984 ¹
Växthus av glas ² med uppvärmning utan uppvärmning	3 651 963 315 897	3 718 337 249 085	3 009 845 167 188	2 760 578 332 934
Växthus av plast med uppvärmning utan uppvärmning	133 495 49 395	267 389 71 549	284 889 73 272	166 743 101 407
Totalt	4 150 750	4 306 360	3 535 194	3 361 662

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.

2) Hit räknas också andra material, dock ej plastfolie. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SM J. Senaste åren i 1981:5.4, 1984:4.4, J 10 SM 8502, J 10 SM 8703 och J 10 SM 8802. Uppgifter från trädgårdsräkningarna har publicerats i SM J 1972:57, 1977:13 och 1982:18. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1985 har publicerats i J 10 SM 8503.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med minst 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar. Som sådana räknas företag vid vilka det på uppgiftsdagen fanns minst 500 får inklusive lamm, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Kapitel 9 innehåller avsnitt om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Getter, pälsdjursskötsel, rennäring och biodling

Nötkreatur

Antal, besättningar

Uppgifter om antal nötkreatur erhålles årligen genom lantbruksregistret.

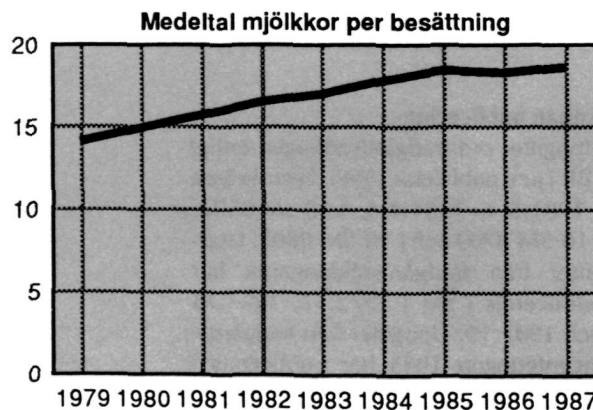
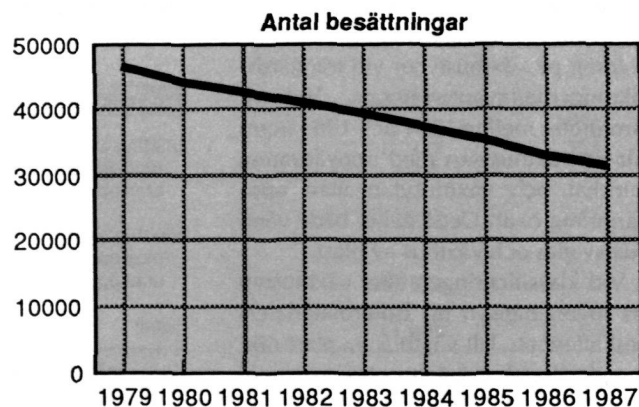
Den 11 juni 1987 fanns 104 000 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar. Kor fanns vid 39 000 av dessa företag (38 %) och nötkreatur vid 52 000 företag (50 %). De redovisade nötkreaturen fanns alla vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Som framgår av diagram 9.1 har omstruktureringen inom mjölkproduktionen varit snabb under de senaste åren. Antalet mjölkkobesättningar har minskat med 30 % mellan åren 1980 och 1987. Fram till och med år 1985 uppvägdes denna minskning av en ökande besättningsstorlek, varför antalet mjölkkor förblev praktiskt taget oförändrat. Därefter har dock antalet mjölkkor minskat kraftigt. Något mer än var tionde mjölkko har försvunnit mellan åren 1985 och 1987.

Det kan förutsättas att åtgärderna för att begränsa mjölkproduktionen i form av tvåprissystemet på mjölk och avgångsersättning till äldre mjölkproducenter, till stor del orsakat den kraftiga nedgången.

Diagram 9.1 Antal mjölkkobesättningar och medelbesättnings storlek 1980–1987

Number of milk cow stocks and average size of stock in 1980–1987

Av tabell 9.2 framgår bl a att en tredjedel av mjölkarna finns i Götalands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjundedel av Sveriges mjölkkor.

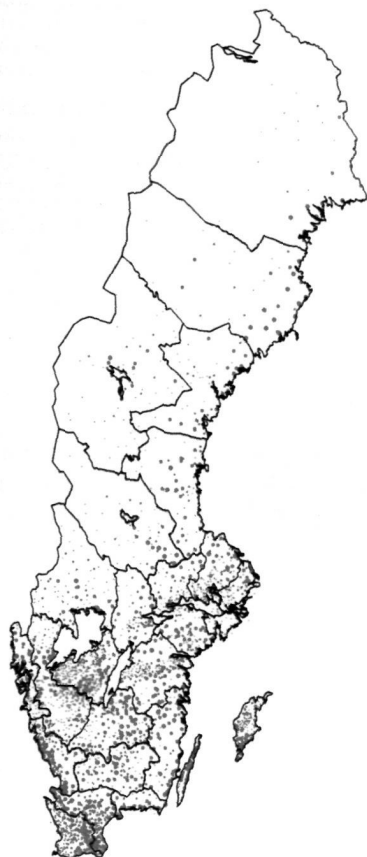
Även "kotätheten" uttryckt i antalet kor per hektar åker är högst i Götalands skogsbygder (ca 34 kor/100 hektar). Övre Norrland har den näst högsta kotätheten (ca 28 kor/100 hektar), medan slättbygderna ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 10 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Vidare framgår att samtliga nötkreatur har minskat kraftigt mellan 1985 och 1987.

Karta 9.3 ger en översiktlig bild av kornas geografiska fördelning. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionella mot antalet djur inom församlingen.

Karta 9.3 Kornas geografiska fördelning 1987

Distribution of cows in 1987

Tabell 9.2 Antal nötkreatur 1987
Number of cattle in 1987

Område	Nötkreatur		Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa
	Kor	För mjölkproduktion			
<i>Län</i>					
Stockholms	10 489	1 547	7 789	8 664	28 489
Uppsala	20 481	1 602	15 454	16 794	54 331
Södermanlands	22 877	1 843	18 985	19 356	63 061
Östergötlands	35 964	2 508	32 453	32 714	103 639
Jönköpings	40 624	3 680	40 370	36 277	120 951
<i>Kronobergs</i>	21 717	3 700	23 352	21 592	70 361
Kalmar	46 038	3 305	42 584	40 008	131 935
Gotlands	19 927	1 232	21 560	18 341	61 060
Blekinge	9 381	2 368	9 975	9 699	31 423
Kristianstads	37 790	9 481	48 286	42 655	138 212
<i>Malmöhus</i>	29 838	7 239	37 536	30 978	105 591
Hallands	30 787	3 273	34 424	31 566	100 050
Göteborgs o Bohus	16 495	1 382	14 937	13 776	46 590
Älvsborgs	40 012	2 835	33 694	34 198	110 739
Skaraborgs	47 431	2 899	43 298	46 419	140 047
<i>Värmlands</i>	18 421	675	11 567	14 199	44 862
Örebro	15 750	706	10 813	12 248	39 517
Västmanlands	12 051	815	8 110	9 735	30 711
Kopparbergs	15 409	484	8 961	10 673	35 527
Gävleborgs	18 757	392	11 388	13 216	43 753
<i>Västernorrlands</i>	15 289	486	9 631	10 585	35 991
Jämtlands	14 695	487	8 833	10 058	34 073
Västerbottens	22 708	352	13 949	18 390	55 399
Norrbottens	13 403	123	7 821	8 335	29 682
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	32 866	5 637	41 690	38 140	118 333
» mellanbygder	79 164	10 041	86 393	78 034	253 632
» norra slättbygder	62 825	4 048	54 174	60 656	181 703
Svealands slättbygder	80 959	6 292	60 952	68 032	216 235
Götalands skogsbygder	190 002	23 454	191 270	172 318	577 044
Mellersta Sveriges skogsbygder	44 878	2 149	29 600	32 386	109 013
Nedre Norrland	46 867	1 201	28 539	32 440	109 047
Övre Norrland	38 773	592	23 152	28 470	90 987
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	3 682	2 883	9 267	8 629	24 461
5,1 – 10,0	19 305	7 791	30 546	29 036	86 678
10,1 – 20,0	74 625	11 095	74 945	72 308	232 973
20,1 – 30,0	95 503	7 253	79 578	77 159	259 493
30,1 – 50,0	165 985	8 762	131 201	125 536	431 484
50,1 – 100,0	151 021	7 960	127 480	129 409	415 870
Över 100,0	66 213	7 670	62 753	68 399	205 035
<i>Hela riket</i>					
1987	576 334	53 414	515 770	510 476	1 655 994
1986	599 985	56 121	537 267	522 166	1 715 539
1985	645 706	59 227	569 626	562 642	1 837 201
1984	655 884	61 459	580 796	579 693	1 877 832
1983	660 791	63 183	590 986	586 956	1 901 916

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.4 Antal nötkreatur efter mjölkbesättningarnas storlek 1987
Number of cattle by size of stocks of milk cows in 1987

Område	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>								
Stockholms	7 178	112	607	6 891	9 253	2 401	2 047	28 489
Uppsala	12 014	276	1 639	18 006	16 116	3 880	2 400	54 331
Södermanlands	11 800	259	480	12 220	21 931	7 580	8 791	63 061
Östergötlands	20 635	777	1 642	27 756	33 699	11 105	8 025	103 639
Jönköpings	25 137	1 558	6 882	47 331	33 964	4 664	1 415	120 951
Kronobergs	20 507	745	4 513	23 727	15 869	2 722	1 278	70 361
Kalmar	22 216	643	4 022	40 326	47 376	11 432	5 920	131 935
Gotlands	9 850	401	2 377	24 943	18 780	3 458	1 251	61 060
Blekinge	10 733	141	1 420	10 970	5 584	2 575		31 423
Kristianstads	45 186	744	5 062	38 073	33 072	7 637	8 438	138 212
Malmöhus	31 959	899	3 872	26 583	27 537	6 145	8 596	105 591
Hallands	23 915	997	4 681	33 214	28 537	6 311	2 395	100 050
Göteborgs o Bohus	10 922	799	4 337	18 652	10 078	1 802		46 590
Älvsborgs	26 715	1 314	7 883	42 790	25 184	4 322	2 531	110 739
Skaraborgs	32 101	1 252	3 434	38 672	47 171	9 662	7 755	140 047
Värmlands	8 214	853	3 404	12 797	11 294	4 075	4 225	44 862
Örebro	6 891	386	1 539	12 951	12 734	2 527	2 489	39 517
Västmanlands	7 438	128	830	8 816	9 201	2 202	2 096	30 711
Kopparbergs	4 794	553	2 490	12 730	12 047	2 081	832	35 527
Gävleborgs	5 475	376	3 759	19 335	11 110	2 468	1 230	43 753
Västernorrlands	5 029	800	5 034	15 609	6 657	1 988	874	35 991
Jämtlands	4 762	631	3 686	14 938	8 608	1 032	416	34 073
Västerbottens	6 740	1 247	6 923	24 721	13 631	2 137		55 399
Norrbottnens	2 234	413	2 293	10 028	12 479	1 709	526	29 682
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	34 797	718	3 927	29 549	30 277	8 723	10 342	118 333
» mellanbygder	57 040	1 240	7 250	76 409	81 044	18 994	11 655	253 632
» norra slättbygder	41 192	1 415	4 935	50 747	58 686	14 361	10 367	181 703
Svealands slättbygder	46 255	1 246	5 010	56 862	68 693	20 162	18 007	216 235
Götalands skogsbygder	140 672	6 532	32 880	209 371	147 158	25 731	14 700	577 044
Mellersta Sveriges skogsbygder	18 441	1 310	6 421	36 595	31 856	8 000	6 390	109 013
Nedre Norrland	14 263	1 788	11 808	46 249	27 298	5 039	2 602	109 047
Övre Norrland	9 785	2 055	10 578	37 297	26 900	3 475	897	90 987
<i>Hela riket</i>								
1987	362 445	16 304	82 809	543 079	471 912	104 485	74 960	1 655 994
1986	387 108	17 652	92 021	561 673	476 650	103 630	76 805	1 715 539
1985	430 861	19 558	98 376	570 854	514 746	118 839	83 967	1 837 201
1984	442 136	20 309	112 504	606 415	503 753	108 520	84 195	1 877 832
1983	450 180	23 671	124 786	629 378	486 796	105 750	81 355	1 901 916

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabellen framgår bl a att i början av 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur genom att antalet minskade i de mindre besättningsarna, samtidigt som antalet nötkreatur ökade i besättningar med minst 25 mjölkkor. Under denna

period var det totala antalet nötkreatur i stort sett oförändrat.

Denna trend bröts 1986, från vilket år även antalet nötkreatur i besättningar med minst 25 mjölkkor minskar eller i huvudsak är oförändrat.

Tabell 9.5 Antal mjölkcor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1987
Number of milk cows by age of holders and by size of stocks in 1987

Företagare- kategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkcor							Summa
	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Enskilda företagare</i>								
Under 30 år	52	1 278	14 241	9 909	1 178	—	110	26 768
30-39 år	207	3 743	49 878	52 362	9 316	1 975	2 389	119 870
40-49 år	355	5 659	61 968	60 353	13 938	3 382	2 736	148 391
50-54 år	311	4 506	33 804	23 407	4 978	694	730	68 430
55-59 år	466	7 037	39 886	25 132	4 649	1 244	1 576	79 990
60-64 år	669	6 972	27 094	18 894	3 436	1 082	945	59 092
65-74 år	1 452	8 019	16 054	8 434	1 772	995	1 433	38 159
Över 74 år	431	1 432	2 207	849	241	159	—	5 319
Okänd ålder	8	29	309	308	100	425	107	1 286
<i>Övriga företagare- kategorier¹</i>	194	1 052	3 871	7 205	5 056	3 161	8 490	29 029
<i>Summa</i>								
1987	4 145	39 727	249 312	206 853	44 664	13 117	18 516	576 334
1986	4 558	44 188	260 781	213 079	45 154	13 513	18 712	599 985
1985	4 958	48 053	271 486	233 704	51 964	14 042	21 499	645 706
1984	5 540	54 420	286 708	227 025	47 558	13 843	20 790	655 884
1983	6 482	60 538	296 009	218 274	45 584	12 695	21 209	660 791

1) Inklusive okänd företagarekategori.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

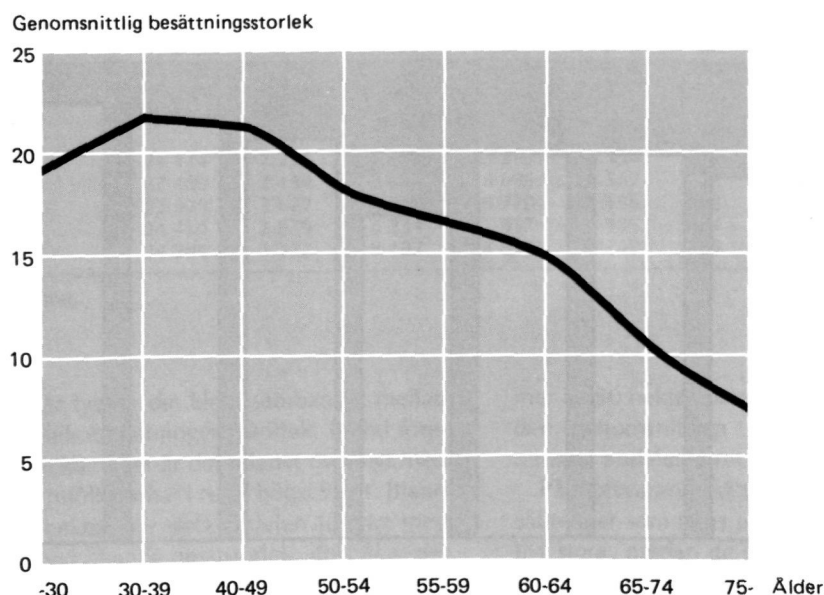
Som framgår av tabell 9.5 har det totala antalet mjölkcor minskat med ca 84 000 djur (ca 13 %) sedan 1983. De flesta mjölkcor finns i medelstora besättningar, ca 43 % i besättningar med 10-24 mjölkcor och ca 36 % i besättningar med 25-49 mjölkcor. Drygt 43 000 mjölkcor (8 % av samtliga) återfinns vid företag där företagaren är över 65 år.

Av diagram 9.6 framgår att det är företagare mellan 30 och 39 år som har de genomsnittligt största besättningarna. Före-

tagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 11 mjölkcor eller färre. Vid generationsskiften sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister, senast J 20 SM 8801.

Diagram 9.6 Genomsnittlig besättningsstorlek 1987 för antal mjölkcor fördelad efter enskilda företagens ålder
Number of milk cows 1987 by age of holders

Tabell 9.7 Antal företag med nötkreatur 1987
Number of holdings with cattle in 1987

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med	
		Nöt- kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 495	3 187	1 483
» mellanbygder	9 775	5 994	3 569
» norra slättbygder	11 848	4 554	2 861
Svealands slättbygder	13 663	5 390	3 405
Götalands skogsbygder	30 681	20 567	11 054
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 705	3 846	2 530
Nedre Norrland	11 038	4 724	3 271
Övre Norrland	8 386	3 844	2 759
<i>Hela riket</i>			
1987	103 591	52 106	30 932
1986	106 279	55 328	32 848
1985	109 029	58 872	35 063
1984	111 581	61 498	37 408
1983	113 888	63 873	38 969

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.7 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst, ca 67 %. Andelen företag med nötkreatur 1987 var 50 % i hela riket, vilket är en relativt snabb nedgång från 56 % 1983.

Av tabell 9.8 framgår att ca 40 % av företagen med nötkreatur även har andra husdjur. Ju större mjölkkoibesättning, desto ovanligare är det med andra husdjur.

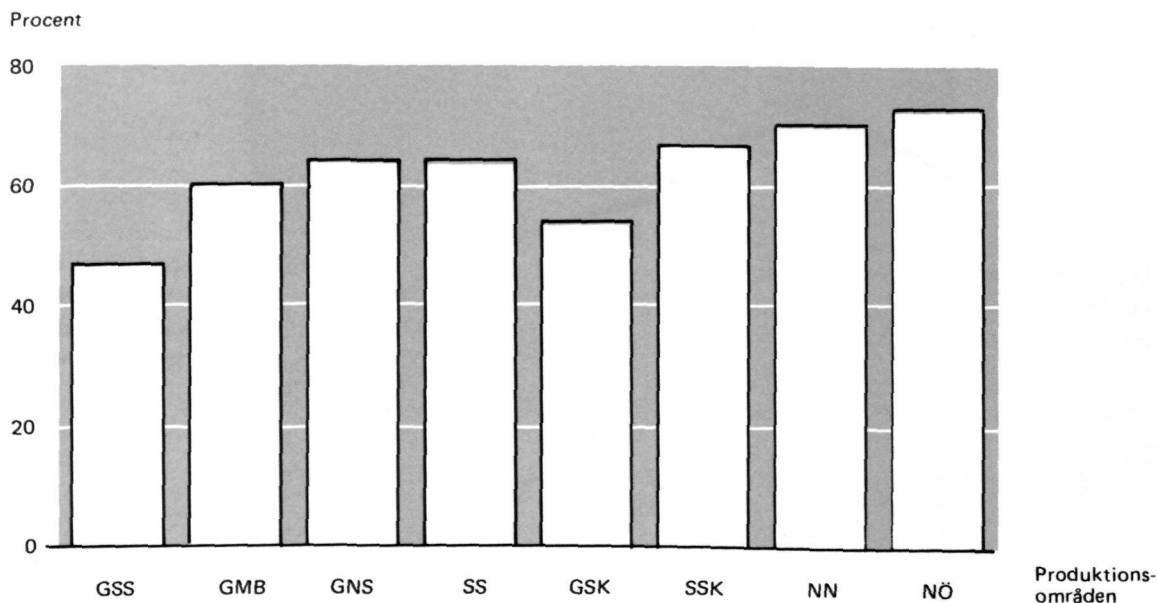
Tabell 9.8 Antal företag med nötkreatur och andra djurslag 1987
Number of holdings with cattle and other live-stock 1987

Slag av företag	Med en- bart nöt	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med nötkreatur</i>			
Utan mjölkkor	11 859	9 315	21 174
Med 1 – 9 mjölkkor	4 877	3 322	8 199
» 10 – 24 »	9 418	5 865	15 283
» över 24 mjölkkor	5 201	2 249	7 450
Summa	31 355	20 751	52 106

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.9 framgår att mjölkkor fanns vid knappt tre fjärdedelar av företagen med nötkreatur i Norrland. I Götalands södra slättbygder fanns mjölkkor endast vid hälften av företagen med nötkreatur. Detta förklaras av att den arbetskrävande mjölkproduktionen inte lämpar sig lika bra i Götalands södra slättbygder där företagen i större utsträckning än i övriga delar av landet odlar arbetskrävande grödor, t ex potatis, sockerbeter och trädgårdsväxter.

Diagram 9.9 Andelen företag med mjölkkor av totala antalet företag med nötkreatur 1987
Proportion of holdings with cows of holdings with cattle in 1987

Tabell 9.10 Antal företag med nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1987*Number of holdings with cattle by size of stocks in 1987*

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor vid företag med nötkreatur								Summa	Företag utan nötkreatur
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99		
<i>Län</i>										
Stockholms	318	16	49	212	139	18	3	5	760	1 200
Uppsala	530	35	116	541	237	30	8	3	1 500	1 843
Södermanlands	432	19	34	333	291	56	14	16	1 195	1 237
Östergötlands	845	69	107	729	448	81	16	12	2 307	2 180
Jönköpings	1 717	155	455	1 264	447	34	4	3	4 079	1 286
Kronobergs	1 502	94	318	687	216	17	3	2	2 839	1 074
Kalmar	1 182	70	252	1 027	600	82	8	13	3 234	1 416
Gotlands	451	44	135	563	233	26	6	—	1 458	943
Blekinge	749	25	98	319	77	15	—	2	1 285	603
Kristianstads	2 140	79	307	968	412	53	16	14	3 989	2 676
Malmöhus	1 514	81	227	653	348	44	10	16	2 893	4 356
Hallands	1 402	127	303	892	352	41	6	4	3 127	2 275
Göteborgs o Bohus	998	128	321	567	142	10	2	—	2 168	1 977
Älvsborgs	1 878	206	620	1 310	362	34	7	4	4 421	3 870
Skaraborgs	1 256	112	230	1 022	634	75	18	8	3 355	4 789
Värmlands	567	152	317	427	166	32	11	8	1 680	3 800
Örebro	426	49	131	380	187	18	5	5	1 201	1 861
Västmanlands	353	22	61	280	150	19	4	4	893	1 839
Kopparbergs	389	118	212	412	177	17	3	1	1 329	1 914
Gävleborgs	494	79	285	622	166	19	3	3	1 671	2 277
Västernorrlands	596	159	398	526	97	16	2	2	1 796	2 266
Jämtlands	452	115	292	488	131	9	3	—	1 490	1 698
Västerbottens	725	190	516	744	204	14	2	—	2 395	2 602
Norrbottnens	258	79	192	317	178	14	2	1	1 041	1 503
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	1 704	81	225	729	359	57	13	19	3 187	5 308
» mellanbygder	2 425	124	425	1 836	1 005	135	26	18	5 994	3 781
» norra slättbygder	1 693	164	352	1 410	787	109	27	12	4 554	7 294
Svealands slättbygder	1 985	122	381	1 693	985	153	40	31	5 390	8 273
Götalands skogsbygder	9 513	763	2 282	5 789	1 979	187	27	27	20 567	10 114
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 316	261	549	1 153	480	63	11	13	3 846	5 859
Nedre Norrland	1 453	357	931	1 523	405	42	8	5	4 724	6 314
Övre Norrland	1 085	351	831	1 150	394	28	4	1	3 844	4 542
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
2,1 - 5,0	3 102	661	392	28	1	—	—	—	4 184	12 507
5,1 - 10,0	5 408	809	1 891	495	4	1	—	—	8 608	12 084
10,1 - 20,0	5 611	478	2 594	3 764	115	2	1	—	12 565	10 124
20,1 - 30,0	2 620	165	751	4 538	560	12	—	—	8 646	4 869
30,1 - 50,0	2 243	76	279	4 860	2 378	63	4	—	9 903	5 205
50,1 - 100,0	1 592	30	64	1 526	2 906	353	31	5	6 507	4 702
Över 100,0	598	4	5	72	430	343	120	121	1 693	1 994
<i>Hela riket</i>										
1987	21 174	2 223	5 976	15 283	6 394	774	156	126	52 106	51 485
1986	22 480	2 434	6 687	16 095	6 567	777	160	128	55 328	50 951
1985	23 809	2 622	7 260	16 770	7 196	898	168	149	58 872	50 157
1984	24 450	2 879	8 234	17 817	6 985	824	166	143	61 498	50 083
1983	24 904	3 372	9 182	18 581	6 749	785	154	146	63 873	50 015

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.10 framgår tydligt det klara sambandet mellan åkerarealens och mjölkkobesättningens storlek. Bland företagen med högst 10 hektar åker är det relativt ovanligt med mjölkkor; de som har mjölkkor har i regel högst 9 kor. Bland företag med 10–50 hektar blir dels andelen företag med mjölkkor allt högre med ökande arealstorlek, dels ökar det genomsnittliga koantalet. Tendensen bland företagen med

mer än 50 hektar åker är något annorlunda. Visserligen ökar den genomsnittliga besättningsstorleken, men samtidigt minskar andelen företag med mjölkkor.

På motsvarande sätt finns en tendens till att de mjölkkobesättningar som finns på slättbygderna är genomsnittligt relativt stora, medan de sedan är mindre i skogsbygderna och framför allt i Norrland.

Tabell 9.11 Antal företag¹ efter storleken av besättningarna av mjölkkor respektive av sugor och galtar 1987
Number of holdings by number of milk cows and by number of sows and boars in 1987

Besättningsstorlek, antal sugor och galtar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								Summa
		0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	över 99	
Utan svin	45 471	16 356	1 831	4 992	12 177	5 463	661	135	105	87 191
Med svin										
0 sugor och galtar	1 557	1 200	149	271	617	223	35	4	11	4 067
1 - 4 »	631	1 376	133	479	1 132	235	11	1	1	3 999
5 - 9 »	570	749	48	155	567	124	7	-	1	2 221
10 - 19 »	967	722	37	66	518	165	15	-	-	2 490
20 - 49 »	1 800	608	22	11	245	148	25	6	2	2 867
50 - »	806	163	3	2	27	36	20	10	6	1 073
Summa	51 802	21 174	2 223	5 976	15 283	6 394	774	156	126	103 908

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stor djurbesättning.

Tabell 9.11 visar sambandet mellan mjölkko- och svinbesättningarnas storlek. Som synes är det så att stora besättningar av sugor och galtar i regel finns vid företag utan nötkreatur.

Tabell 9.12 visar förändringarna i mjölkko- och svinbesättningarnas storlek mellan 1986 och 1987. Det är alltså en förändringstabell för enskilda företag, med samma principiella uppbyggnad som tabellerna 2.19 och 2.20 i Kapitel 2 om företags-

struktur. I tabellen syns tydligt att det är relativt få företag som nybildas eller utvidgas, men att det däremot är vanligt att företag läggs ned eller minskar antalet mjölkkor, framför allt för små besättningar. Så har t ex 14 % av företagen som 1986 hade 4-9 mjölkkor upphört helt eller slutat med mjölkproduktionen, medan motsvarande siffra för gruppen 25-49 mjölkkor är 3 %.

Tabell 9.12 Antal företag efter mjölkko- och svinbesättningarnas storlek 1986 och 1987
Number of holdings by number of milk cows in 1986 and 1987

Storleksgrupp, hektar åker; besättnings- storlek år 1986	Storleksgrupp, hektar åkermark, besättningsstorlek år 1987										Summa
	Högst	Mer än 2,0 hektar åkermark									
	2,0 hektar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								
	åkermark		0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
Högst 2,0 hektar åkermark	—	1 334	233	18	16	22	11	4	—	2	1 640
Mer än 2,0 hektar åkermark											
Utan nötkreatur	3 282	46 262	1 112	75	68	163	69	13	4	4	51 052
Med nötkreatur											
0 mjölkkor	687	2 964	18 357	276	84	80	18	3	—	—	22 469
1 — 3 »	118	306	458	1 385	148	12	2	—	—	—	2 429
4 — 9 »	133	260	512	407	4 826	547	1	—	—	—	6 686
10 — 24 »	129	284	440	57	829	13 724	632	1	—	—	16 096
25 — 49 »	42	80	44	5	4	735	5 540	115	1	2	6 568
50 — 74 »	5	15	5	2	1	1	120	603	25	—	777
75 — 99 »	—	2	—	—	—	—	1	35	113	9	160
Över 99 »	1	2	—	—	—	1	1	—	13	109	127
Summa	4 397	51 509	21 161	2 225	5 976	15 285	6 395	774	156	126	108 004

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi. Mjölkboskapskontrollen påbörjades 1899, köttboskapskontrollen 1967, suggkontrollen 1928, svinstamkontrollen 1923 och fårkontrollen 1925.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, för avelsverksamhet, för rådgivning, för kvalitetsbedömning av djur t ex vid försäljning, för utvecklingsarbete, forskning m m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter utom fårkontrollen. Kontrollen sker efter de rambestämmelser som fastställts av lantbruksstyrelsen. Bestämmelserna återfinns i Kungl Maj:ts förordning om kontroll av husdjur den 23 maj 1985. Detaljföreskrifter om verksamheten utfärdas av huvudmannen.

Lokalt utförs verksamheten av assistenter som vad gäller mjölk- och köttboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten med nötkreatur. Suggkontrollen sköts lokalt till större delen av slakteriföreningarna medan fårkontrollen huvudsakligen utförs av djurägarna själva. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas inom särskilda nämnder för nöt-, svin-, får- och getkontroll.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en kontrollförening skall elva gånger om året med jämna mellanrum mäta mjölmängden och ta ut mjölkprov för bl a fett- och proteinanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s k förlängd kontroll i samband med besök av assistent.

Resultatens tillförlitlighet

Resultaten från mjölkboskapskontrollen är ej representativa för den totala kostammen. Sålunda är t ex små besättningar anslutna till kontrollen i väsentligt mindre utsträckning än stora besättningar. Vidare är avkastningen högre vid företag som deltar i kontrollen än vid företag av motsvarande storlek som står utanför.

Som synes i tabell 9.13 är andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen störst i Södermanlands län (94 %) och minst i Göteborgs och Bohus län (58 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket har ökat jämfört med föregående år från 72 till 74 %.

Tabell 9.13 Antal mjölkbesättningar och kor i officiell kontroll 1986/87

Number of stocks and cows in the milk recording in 1986/87

Område	Antal besättningar	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län</i>			
Stockholms	267	8 402	80
Uppsala	544	14 847	73
Södermanlands	629	21 616	94
Östergötlands	949	29 306	81
Jönköpings	1 107	26 767	66
Kronobergs	642	15 071	69
Kalmar	1 152	34 448	75
Gotlands	619	15 111	76
Blekinge	212	5 554	59
Kristianstads	908	25 746	68
Malmöhus	738	20 755	70
Hallands	1 017	24 334	79
Göteborgs o Bohus	422	9 519	58
Älvsborgs	1 185	27 131	68
Skaraborgs	1 172	35 116	74
Värmlands	515	14 232	77
Örebro	496	13 410	85
Västmanlands	330	9 201	76
Kopparbergs	552	12 930	84
Gävleborgs	744	14 849	79
Västernorrlands	552	10 795	71
Jämtlands	574	11 205	76
Västerbottens	788	15 579	69
Norrbottens	427	10 323	77
<i>Hela riket</i>			
1986/87	16 541	426 247	74
1985/86	16 741	434 102	72
1984/85	17 197	451 956	70
1983/84	17 483	448 316	68
1982/83	17 510	438 146	66

Källor: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.14 Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1986/87, kg FCM¹
Results of the milk recording in 1986/87

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ²		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor
	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Antal kor	Mjölkavkastning, kg FCM	Mjölkavkastning, kg FCM
<i>Län</i>									
Stockholms	6 221	6 711	1 128	6 249	37	4 402	74	5 643	6 608
Uppsala	10 814	6 797	2 373	6 446	21	5 477	111	6 084	6 724
Södermanlands	17 648	6 904	1 648	6 658	20	4 842	81	5 937	6 879
Östergötlands	18 816	6 729	7 110	6 758	8	4 695	491	5 598	6 704
Jönköpings	16 188	6 904	8 132	6 767	15	5 297	324	5 935	6 833
Kronobergs	10 745	6 915	3 325	6 816	2	3 433	71	5 975	6 876
Kalmar	24 055	6 756	7 412	6 723	6	4 614	528	5 977	6 733
Gotlands	7 461	6 627	6 371	6 513	7	6 459	235	5 374	6 536
Blekinge	3 371	6 729	1 851	6 707	2	3 947	39	6 171	6 712
Kristianstads	3 737	7 022	21 261	6 950	41	5 094	166	5 526	6 942
Malmöhus	1 126	6 631	19 360	6 884	—	—	75	5 599	6 863
Hallands	5 573	7 058	18 192	7 293	6	6 410	85	6 114	7 230
Göteborgs o Bohus	5 293	6 832	3 646	6 829	3	4 784	122	6 466	6 814
Älvsborgs	14 499	7 071	10 217	6 929	45	4 941	351	6 075	6 985
Skaraborgs	18 176	7 019	14 875	6 979	20	4 928	153	6 333	6 998
Värmlands	9 756	7 058	3 085	6 918	62	5 282	195	6 038	6 987
Örebro	11 006	7 258	1 146	6 941	21	4 616	113	6 228	7 186
Västmanlands	6 966	6 791	1 156	6 552	17	5 542	30	5 859	6 746
Kopparbergs	9 028	6 999	2 479	6 884	191	5 333	68	6 346	6 939
Gävleborgs	10 650	6 744	2 660	6 572	166	5 593	104	6 203	6 690
Västernorrlands	4 736	6 612	4 380	6 766	232	5 420	189	5 675	6 625
Jämtlands	4 568	6 593	4 258	6 730	855	5 216	348	6 088	6 506
Västerbottens	6 979	6 746	5 809	6 843	636	5 805	453	6 085	6 713
Norrbottens	5 612	6 935	3 651	6 901	263	5 824	132	5 966	6 880
<i>Hela riket</i>									
1986/87	233 019	6 876	155 522	6 885	2 674	5 447	4 534	5 937	6 849
1985/86	238 050	6 644	155 980	6 663	2 768	5 291	4 388	5 719	6 623
1984/85	249 902	6 626	158 516	6 608	2 864	5 293	4 306	5 744	6 591
1983/84	249 743	6 554	153 418	6 542	2 873	5 236	4 117	5 676	6 522
1982/83	246 066	6 471	146 433	6 464	2 788	5 273	3 991	5 659	6 444

1) Mjölk uttryckt i 4 % fetthalt.

2) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Som framgår av tabellen ovan dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, (59 %) och svensk låglandsboskap, SLB, (39 %) helt bland de kontrollerade besättningarna av mjölkkor. I samtliga län utom Skånelänen och Halland är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige är också märkbar.

Medelavkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna var 1987 6 850 kg, uttryckt i mjölk med 4 % fetthalt. För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 5 100 kg 4%-ig mjölk.

Medelavkastningen per ko och år har ökat med drygt 6 % sedan 1982/83. Detta är dels ett resultat av en planlagd avel dels ett resultat av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skillnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. De två stora rasernas mjölkavkastning har sedan 1982/83 ökat dubbelt så

mycket som SKBs mjölkavkastning. Mjölkorna i Hallands län har den högsta avkastningen per ko.

I tabell nedan redovisas uppgifter om mjölkens medelfetthalt för de olika raserna 1986/87. Som synes har Jerseyboskapen den klart högsta fetthalten.

Ras	Fetthalt, procent
Svensk röd och vit boskap ¹	4,33
Svensk låglandsboskap	4,09
Svensk kullig boskap	4,52
Svensk jerseyboskap	6,08
Samtliga kontrollerade kor ²	4,25

1) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Tabell 9.15 visar att dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlossningar i allmänhet är svårare. Detta mönster är inte lika tydligt vad beträffar SRB. Vidare framgår att SLB har den högsta frekvensen tvillingfödselar.

Tabell 9.15 Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1986/87

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1986/87

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent missbildade
Svensk röd och vit boskap	86 860	0,52	3,62	173 844	2,25	3,30	260 704	0,17
Svensk låglandsboskap	61 388	0,60	7,26	123 842	2,57	3,22	185 230	0,11
Svensk kullig boskap	1 133	1,05	7,86	2 097	2,38	3,25	3 230	0,30
Svensk jerseyboskap	1 798	0,44	4,31	3 559	1,51	2,24	5 357	0,13

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruktamhetsstörningar och juverproblem är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Totalt sett slås ca en tredjedel av alla utgångna djur ut för fruktsamhetsproblem, ca en tredjedel för sjukdomar och återstående tredjedel huvudsakligen för låg avkastning.

Tabell 9.16 Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1986/87

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1986/87

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt fruktsamhet	Juversjukdom	Förlossnings-svårigheter	Kalvnings-för-lamning	Olycksfall	Ben- och klövlidande	Låg avkastning	Andra orsaker	Samtliga ¹
Procentuell fördelning	24,1	23,4	0,9	2,0	2,7	5,4	11,7	29,8	100,0
Genomsnittlig utgångsålder, månader	62,3	63,5	52,3	79,4	61,6	67,9	53,5	65,0	62,9

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

I köttboskapskontrollen registreras kor-
nas fruktsamhet, frekvensen överlevan-
de kalvar samt deras fortsatta tillväxt.
Statistiken är uppdelad på rena köttraser
och köttraskorsningar.

Den nedåtgående tendensen i själv-
rekryterande köttproduktion har börjat
vända under 1987. Antal kor i kontrol-
len var ungefär oförändrat gentemot
föregående år. Totalt var ca 7 600 djur
anslutna, vilket motsvarar 14 % av
samtliga köttkor i landet.

Tabell 9.17 Anslutning till köttboskapskontrollen 1987
Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1987

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	225	2 358	10,6
Blekinge – Kronoberg	109	876	8,3
Halland	78	762	9,8
Skara	125	1 002	8,5
Södra Älvsborg	31	233	8,0
Kalmar	35	256	8,1
Tjustbygden	17	136	7,8
Gotland	10	95	12,1
Östergötland	46	653	14,5
Malmen/Södermanland	55	675	13,6
Uppsala	22	211	9,9
Örebro – Värmland	38	227	6,2
Dala – Gävleborg	5	35	6,8
Ångermanland	5	26	9,0
Jämtland	11	46	5,2
Västerbotten	3	21	7,7
Norrbottn	1	4	4,0
<i>Hela riket</i>			
1987	816	7 617	9,7
1986	786	7 598	9,7
1985	761	7 985	10,5
1984	795	8 341	10,5
1983	818	9 447	11,5

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.18 ger vissa resultat för besätt-
ningar i köttboskapskontrollen. Det
tekniska utbytet i köttboskapskontrollen
är framför allt beroende av kvigornas in-
kalvningsålder, antal avvanda kalvar
per ko och år, och djurens tillväxt och
foderomvandlingsförmåga.

**Tabell 9.18 Kalvningsresultat och ettårsvikter för djur i köttboskaps-
kontrollen 1987**
*Number of calvings etc. and weights at one year for animals in the
beef cattle recording in 1987*

Ras	Antal kalv- ningar	Därv, procent			Vikt (kg) vid 1 års ålder			
		Svåra förloss- ningar	Död- födda	Döda före av- vänjning	Tjurar Antal	Medel- vikt	Kvigor Antal	Medel- vikt
Hereford								
renrasiga	1 563	4,2	4,2	0,9	378	386	503	329
korsningar	69	14,5	8,7	1,4	36	407	19	321
Polled Hereford								
renrasiga	161	3,1	4,9	0,6	42	367	55	309
korsningar	22	..	..	–	2	401	5	344
Charolais								
renrasiga	2 945	3,5	4,8	0,9	590	479	839	389
korsningar	287	4,9	3,1	1,7	30	414	57	357
Aberdeen Angus								
renrasiga	125	2,4	3,1	3,1	30	392	36	324
korsningar	18	..	..	–	–	–	–	–
Limousin								
renrasiga	400	2,0	1,0	1,0	81	435	147	358
korsningar	28	..	–	–	3	452	3	428
Simmental								
renrasiga	691	2,9	2,0	0,5	171	486	173	400
korsningar	77	6,5	1,3	1,3	8	425	11	346
Highland								
renrasiga	292	1,0	3,4	2,4	4	166	3	200

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är
hämtade ur Svensk Husdjursskötsels
meddelanden.

Seminverksamhet

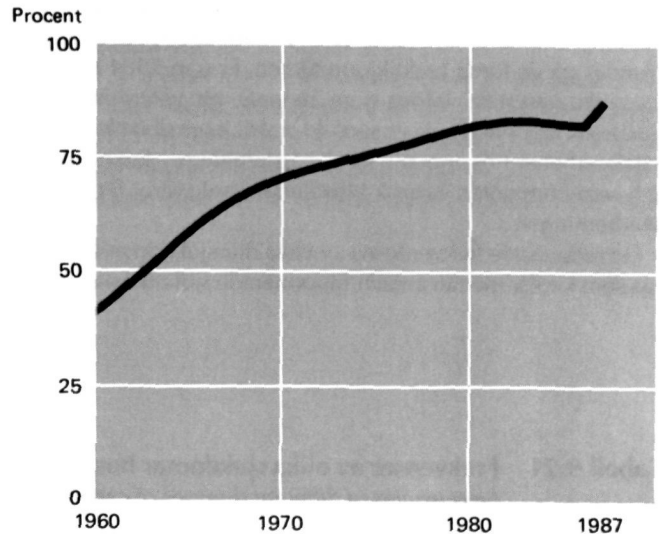
Nötseminverksamheten omfattade enligt tabell 9.20 1 049 000 inseminationer. Cirka 88 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion semineras, jämför också diagram 9.19. Inom den självrekryterande köttproduktionen är anslutningen ca 8 %.

Annan publicering

Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Diagram 9.19 Seminanslutning bland mjölkboskap 1960–1987

Number of cows in the artificiell insemination activity

Tabell 9.20 Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1986/87
Number of inseminations by cattle breeds in 1986/87

Handjurets ras	Hondjurets ras								Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglandsboskap	Svensk kullig boskap	Svensk jerseyboskap	Mjölkraskorsning	Hereford, övriga rena kött-raser	Charolais, Limousin, Simmental	Köttras-korsning	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	548 439	14 440	328	801	29 357	16	28	399	593 808
Svensk låglandsboskap (SLB)	13 489	351 018	248	275	32 969	16	35	353	398 403
Svensk kullig boskap (SKB)	1 452	1 187	8 756	166	2 378	0	5	19	13 963
Svensk jerseyboskap (SJB)	2 139	1 583	192	9 876	2 883	0	1	26	16 700
Aberdeen Angus	82	80	14	9	14	15	20	29	263
Hereford	1 704	724	47	41	320	970	65	310	4 181
Charolais	3 138	2 781	18	111	620	63	1 572	558	8 861
Limousin	2 783	2 214	22	36	565	44	314	289	6 267
Simmental	1 958	2 875	8	32	368	32	677	567	6 517
Totalt									
1986/87	575 184	376 902	9 633	11 347	69 474	1 156	2 717	2 550	1 048 963
1985/86	585 886	382 365	10 085	11 453	76 750	837	2 598	2 771	1 072 746
1984/85	620 800	396 270	10 230	11 668	85 534	1 070	2 684	3 144	1 131 400
1983/84	646 122	401 725	10 878	11 152	92 974	1 142	2 914	3 735	1 170 642
1982/83	629 774	379 916	11 248	10 745	94 568	1 472	2 985	4 264	1 134 972

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Djursjukdomar

Lantbruksstyrelsen har t o m 1983 varje år utarbetat sammanställningar över djursjukdomar på basis av distriktsveterinärernas och de övriga praktiserande veterinärernas årsberättelser. Veterinärernas uppgifter om antalet sjukdomsfall grundas på de förda praktikjournalerna. Fr o m 1984 har ett djursjukdatasystem införts som innebär att veterinärernas sjukbesök rapporteras via en särskild praktikjournalblankett och databearbetas tillsammans med härstamnings-, kokontroll- och seminuppgifter. Svensk Husdjursskötsel svarar för databearbetningen.

De redovisade frekvenserna av vissa djursjukdomar beräknas som kvoter mellan antalet rapporterade sjukdomsfall och

antalet djur vid företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret.

Under 1986 (det senaste år som statistik föreligger för) lik-som under tidigare år var, som framgår av tabell 9.21, mastit den vanligaste sjukdomen hos kor. Resultat för 1983 och 1984 publiceras inte på grund av osäkerhet i materialet (beroende på omläggningen av insamlingsrutinerna).

Annan publicering

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser årligen sedan 1972. Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Tabell 9.21 Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1986. Procent
Frequencies of different diseases of cattle in 1986. Per cent

Område	Nötkreaturssjukdomar					
	Mastit ¹	Piroplas-mos ²	Lung-mask ³	Aceto-nemi ¹	Paresis puer-peralis ¹	Retentio secundinarum ¹
<i>Län</i>						
Stockholms	10,3	0,2	2,2	2,1	5,0	4,1
Uppsala	15,9	0,1	0,0	3,2	8,3	5,1
Södermanlands	13,0	0,1	0,4	2,8	7,8	5,3
Östergötlands	14,1	0,6	0,4	3,6	7,1	6,1
Jönköpings	12,7	1,1	0,3	4,5	6,5	5,1
Kronobergs	14,8	0,4	0,6	5,9	7,1	5,5
Kalmar	16,6	0,5	0,2	3,4	6,9	5,3
Gotlands	17,9	0,3	0,1	2,8	6,4	5,8
Blekinge	14,7	0,2	0,3	1,6	6,6	5,5
Kristianstads	17,4	0,2	0,5	1,3	4,8	6,2
Malmöhus	16,9	0,0	0,5	1,2	4,4	6,8
Hallands	19,5	0,1	0,2	3,4	6,7	6,3
Göteborgs o Bohus	17,7	0,1	0,1	5,5	8,3	5,7
Älvsborgs	17,2	0,1	0,6	6,1	9,1	6,0
Skaraborgs	18,9	0,2	0,2	4,7	8,6	6,8
Värmlands	16,7	0,0	0,5	6,5	8,6	5,4
Örebro	16,0	0,0	0,0	5,5	9,2	5,9
Västmanlands	14,8	0,0	0,0	4,2	8,3	6,4
Kopparbergs	17,3	—	0,0	7,6	7,3	5,1
Gävleborgs	15,9	—	0,3	6,0	6,2	5,5
Västernorrlands	13,0	—	—	4,5	6,1	4,8
Jämtlands	21,6	—	—	5,4	6,4	5,6
Västerbottens	15,6	—	—	5,8	5,3	5,2
Norrbottens	17,0	—	—	4,4	5,3	4,9
<i>Hela riket</i>						
1986	16,2	0,2	0,3	4,1	6,9	5,4
1985	16,0	0,2	0,3	4,2	7,4	6,1
1982	18,3	0,2	0,9	4,4	8,5	6,6
1981	18,0	0,2	1,5	4,5	8,1	7,0
1980	18,9	0,2	1,4	4,6	8,3	7,3

1) Beräknad på antalet kor.

2) Beräknad på totala antalet nötkreatur.

3) Beräknad på antalet kalvar under 1 år.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av statens livsmedelsverk. All slakt för avsalu skall i princip underkastas besiktning enligt Kungl Maj:ts kungörelse den 20 mars 1959 (nr 99). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över bl a antalet besiktigade slaktdjur.

På grundval av livsmedelsverkets besiktningssstatistik, uppgifter om hemspektens omfattning och uppgifter från utrikes-handelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av slaktdjur i landet. Nämnden redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund.

Av tabellerna nedan framgår den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den marknadsföda slakten.

Tabell 9.22 Antal besiktigade slaktkroppar av nötkreatur 1987
Number of inspected carcasses in 1987

Anläggning	Nötkreatur
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	572 523
Köttbesiktningssbyråer och fristående sanitetsavdelningar	12 218
Samtliga anläggningar	
1987	584 741
1986	676 235
1985	583 045
1984	695 160
1983	716 446

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningssbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur, antal beslagtagna djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.23 Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1987
Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1987

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktkroppar			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	503 272	68 161	10 973
Hemslakt	–	13 200	2 900
Summa			
1987	503 272	81 361	13 873
1986	547 282	112 923	29 698
1985	584 219	123 766	30 164
1984	577 008	107 877	28 500
1983	603 210	101 345	25 528
Medelslaktvikter, kilogram			
<i>Typ av slakt</i>			
Marknadsförd slakt	251,7	97,8	22,7
Hemslakt	–	85,0	21,0
Summa			
1987	251,7	97,8	22,7
1986	248,3	94,6	23,1
1985	248,1	97,8	22,8
1984	248,9	97,1	22,6
1983	249,5	95,1	22,5

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Får

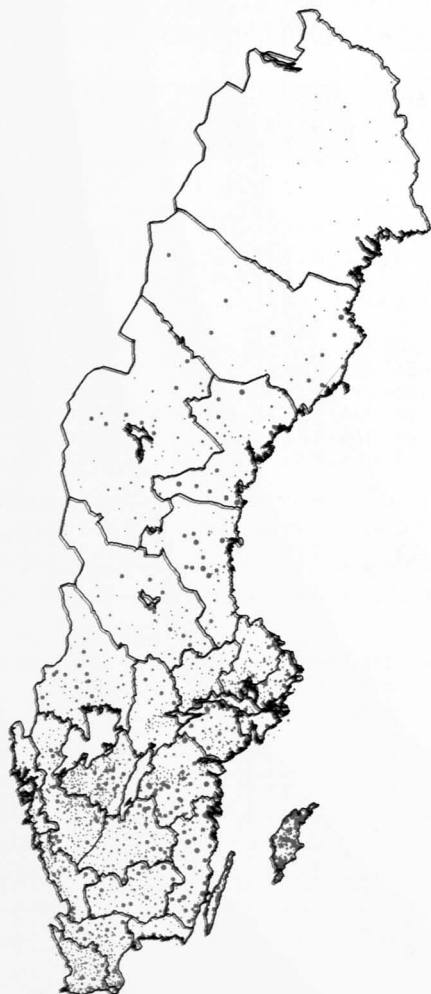
Antal, besättningar

Uppgifter om antal får erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Får fanns 1987 vid knappt 10 000 företag (ca 10 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket 161 000 tackor och baggar samt 236 000 lamm. Den genomsnittliga besättningen var alltså ca 16 vuxna får och 25 lamm. De flesta fåren finns på Gotland och i andra delar av Götalands skogs- och mellanbygder.

Karta 9.24 Fårens geografiska fördelning 1987

Distribution of sheep in 1987

Tabell 9.25 Antal får¹ 1987
Number of sheep in 1987

Område	Får	
	Tackor och baggar	Lamm
Län		
Stockholms	5 299	7 955
Uppsala	4 287	6 797
Södermanlands	5 931	8 545
Östergötlands	12 331	18 120
Jönköpings	8 289	12 012
Kronobergs	6 474	9 780
Kalmar	14 381	21 822
Gotlands	20 450	30 103
Blekinge	2 109	3 191
Kristianstads	6 991	9 837
Malmöhus	4 257	5 854
Hallands	6 346	8 806
Göteborgs o Bohus	4 013	5 718
Älvsborgs	10 292	15 091
Skaraborgs	7 875	11 886
Värmlands	6 768	8 957
Örebro	3 732	5 187
Västmanlands	2 224	3 345
Kopparbergs	4 442	6 482
Gävleborgs	5 276	7 740
Västernorrlands	6 249	10 087
Jämtlands	4 955	8 149
Västerbottens	4 911	7 051
Norrbottens	2 311	2 657
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	4 558	5 983
» mellanbygder	31 570	46 398
» norra slättbygder	12 667	18 610
Svealands slättbygder	20 719	30 792
Götalands skogsbygder	52 224	77 288
Mellersta Sveriges skogsbygder	12 597	17 447
Nedre Norrland	16 748	26 068
Övre Norrland	9 110	12 586
Storleksgrupp, hektar åkermark		
2,1 – 5,0	20 075	27 938
5,1 – 10,0	30 529	43 989
10,1 – 20,0	36 202	53 170
20,1 – 30,0	21 395	32 057
30,1 – 50,0	21 807	33 526
50,1 – 100,0	18 081	26 587
Över 100,0	12 104	17 905
Hela riket		
1987	160 193	235 172
1986	164 535	242 577
1985	173 334	251 644
1984	176 894	260 240
1983	177 381	259 305

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.26 framgår bl a att det totala antalet får som ökade i början av 1980-talet har minskat under de senaste tre åren. Antalet får i besättningar med mer än 99 får minskade mer än antalet i övriga besättningsstorlekar mellan åren 1983 och 1986. Mellan de två senaste åren har dock antalet får i besättningar med mer än 99 får ökat samtidigt som antalet får i övriga besättningsstorlekar fortsätter att minska.

Av tabell 9.27 på nästa sida framgår fårskötselns småskaliga karaktär tydligt. Över hälften av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 2 % av företagen har 100 vuxna djur eller fler.

Observera

Nästan alla får som redovisas i statistiken finns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Tabellerna 9.25, 9.27 och 9.28 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. I tabellerna 9.26 och 9.29 ingår också företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 500 får inklusive lamm.

Tabell 9.26 Antalet får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1987
Number of sheep by size of stocks in 1987

Område	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)					Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	Över 99	
<i>Län</i>						
Stockholms	571	1 130	1 702	1 007	889	5 299
Uppsala	697	1 409	1 176	533	472	4 287
Södermanlands	445	1 140	1 070	1 278	1 998	5 931
Östergötlands	813	2 065	2 531	3 276	3 646	12 331
Jönköpings	1 276	2 161	2 155	2 109	588	8 289
<i>Kronobergs</i>	861	1 626	1 896	843	1 248	6 474
Kalmar	870	2 808	3 065	3 337	5 111	15 191
Gotlands	595	2 804	3 892	5 429	7 730	20 450
Blekinge	457	761	611	280	–	2 109
Kristianstads	1 401	1 976	1 733	693	1 188	6 991
<i>Malmöhus</i>	1 075	1 302	911	355	614	4 257
Hallands	1 758	2 028	864	1 187	509	6 346
Göteborgs o Bohus	1 084	1 445	513	606	365	4 013
Älvsborgs	2 044	2 989	2 724	1 570	965	10 292
Skaraborgs	1 551	2 109	1 582	1 193	1 440	7 875
<i>Värmlands</i>	1 580	2 719	1 253	1 216	–	6 768
Örebro	643	1 058	689	588	754	3 732
Västmanlands	411	650	710	453	–	2 224
Kopparbergs	883	1 514	941	1 104	–	4 442
Gävleborgs	912	1 637	1 289	1 118	320	5 276
<i>Västernorrlands</i>	1 180	2 044	1 361	794	870	6 249
Jämtlands	823	1 488	–	2 644	–	4 955
Västerbottens	1 748	2 108	635	420	–	4 911
Norrbottnens	782	990	–	539	–	2 311
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 612	1 425	592	929	–	4 558
» mellanbygder	1 956	5 035	5 883	7 469	12 037	32 380
» norra slättbygder	2 187	2 986	2 410	2 189	2 895	12 667
Svealands slättbygder	2 556	5 185	5 162	3 837	3 979	20 719
Götalands skogsbygder	7 601	13 588	12 929	10 029	8 077	52 224
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 704	4 516	2 745	–	2 632	12 597
Nedre Norrland	2 958	5 409	3 670	3 213	1 498	16 748
Övre Norrland	2 886	3 817	1 428	979	–	9 110
<i>Hela riket</i>						
1987	24 460	41 961	34 819	30 197	29 566	161 003
1986	25 708	42 004	36 799	31 030	28 994	164 535
1985	26 429	45 140	37 840	31 538	32 897	173 844
1984	27 114	45 735	39 009	30 619	34 927	177 404
1983	27 225	45 364	37 528	30 534	36 730	177 381

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.27 Antal företag¹ med får (exkl lamm) efter besättningsstorlek 1987
Number of holdings with sheep by size of stocks in 1987

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)						Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
<i>Län</i>							
Stockholms	110	77	51	14	5	1	258
Uppsala	138	96	35	8	2	1	280
Södermanlands	97	78	32	20	10	2	239
Östergötlands	157	136	74	50	15	6	438
Jönköpings	283	152	64	31	5	–	535
Kronobergs	174	110	59	13	8	1	365
Kalmar	175	179	91	49	24	5	523
Gotlands	108	175	115	81	37	12	528
Blekinge	99	48	18	4	–	–	169
Kristianstads	350	132	53	11	2	2	550
<i>Malmöhus</i>	324	90	26	6	5	–	451
Hallands	428	140	26	18	4	–	616
Göteborgs o Bohus	245	105	15	8	3	–	376
Älvsborgs	436	204	81	24	5	1	751
Skaraborgs	362	144	49	19	8	2	584
<i>Värmlands</i>	304	186	39	15	2	–	546
Örebro	133	73	22	10	2	2	242
Västmanlands	81	42	22	7	–	–	152
Kopparbergs	169	105	27	13	2	–	316
Gävleborgs	187	114	40	16	3	–	360
<i>Västernorrlands</i>	240	138	39	12	5	1	435
Jämtlands	166	102	34	17	2	–	321
Västerbottens	362	151	19	6	–	–	538
Norrbottens	154	67	12	2	–	–	235
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	456	101	18	11	2	–	588
» mellanbygder	442	323	175	110	50	18	1 118
» norra slättbygder	493	203	73	34	13	5	821
Svealands slättbygder	517	349	154	58	20	5	1 103
Götalands skogsbygder	1 664	917	385	151	50	6	3 173
Mellersta Sveriges skogsbygder	529	311	87	29	4	1	961
Nedre Norrland	594	372	108	47	10	1	1 132
Övre Norrland	587	268	43	14	–	–	912
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	1 333	638	99	22	–	–	2 092
5,1 – 10,0	1 226	813	266	50	4	1	2 360
10,1 – 20,0	1 042	611	306	128	26	1	2 114
20,1 – 30,0	542	249	114	77	35	7	1 024
30,1 – 50,0	559	205	120	78	40	7	1 009
50,1 – 100,0	439	188	77	60	26	13	803
Över 100,0	141	140	61	39	18	7	406
<i>Hela riket</i>							
1987	5 282	2 844	1 043	454	149	36	9 808
1986	5 566	2 848	1 093	469	161	30	10 167
1985	5 672	3 047	1 126	477	187	26	10 535
1984	5 894	3 082	1 160	457	177	39	10 809
1983	5 975	3 065	1 130	458	181	41	10 850

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifterna om antal företag med husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.28 Antal företag¹ med får (exkl lamm) 1987
Number of holdings with sheep in 1987

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	8 495	588
» mellanbygder	9 776	1 118
» norra slättbygder	11 848	821
Svealands slättbygder	13 663	1 103
Götalands skogsbygder	30 681	3 173
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 705	961
Nedre Norrland	11 038	1 132
Övre Norrland	8 386	912
<i>Hela riket</i>		
1987	103 592	9 808
1986	106 279	10 167
1985	109 029	10 535
1984	111 581	10 809
1983	113 888	10 850

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

**Tabell 9.29 Antal företag med får och andra djur-
slag 1987**

*Number of holdings with sheep and other
livestock in 1987*

Slag av företag	Med enbart får och lamm	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med får och lamm</i>			
Utan får	13	56	69
Med 1–9 får (exkl lamm)	1 919	3 363	5 282
Med 10–24 får (exkl lamm)	1 457	1 387	2 844
Med över 24 får (exkl lamm)	883	800	1 683
Summa	4 272	5 606	9 878

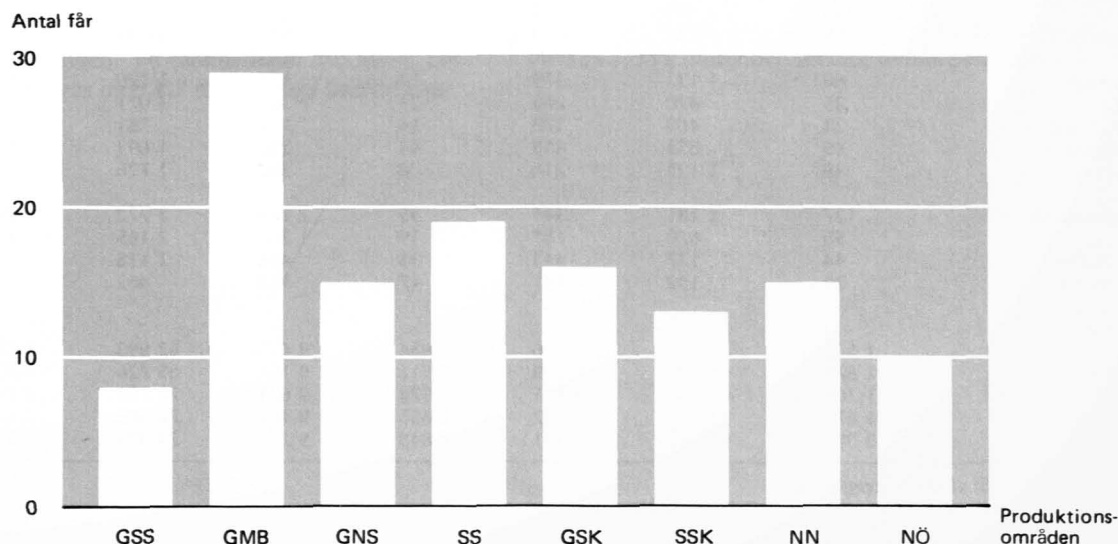
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.30 framgår att andelen stora fårbesättningar är störst i Götalands mellanbygder. I detta produktionsområde ingår bl a Gotlands och Kalmar län. Andelen företag med får är, som framgår av tabell 9.28, också högt i detta produktionsområde.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade från SM serie J, lantbrukets företagsregister.

Diagram 9.30 Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får 1987
Average size of sheep stocks in 1987

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lammningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 120 dagars ålder vägs lammen. Samtidigt beskrivs och bedöms päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid normeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller ett produktionsresultat för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1987 visar att anslutningen var ca 1 600 besättningar med cirka 63 000 tackor. Detta medför att ungefär 16 % av samtliga företag med får och ungefär 40 % av alla tackor täcks av kontrollen. Denna låga täckning och överrepresentation av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.31 visar att knappt 70 % av tackorna var av pälsfårras. Motsvarande andel är högre i de län där de flesta besättningarna finns (över 95 % i Kalmar och Gotlands län).

Tabell 9.31 Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1987
Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1987

Område	Antal besättningar	Antal tackor Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar	Samtliga ¹	Antal baggar	Andel av samtliga får ² , %
<i>Län</i>								
Stockholms	112	2 567	599	85	351	3 627	224	72
Uppsala	71	956	657	70	367	2 090	146	52
Södermanlands	72	1 734	535	237	837	3 352	216	60
Östergötlands	88	3 753	426	498	343	5 039	265	43
Jönköpings	76	2 560	139	87	230	3 022	173	38
Kronobergs	108	3 322	176	114	91	3 704	193	60
Kalmar	145	7 388	52	195	169	7 812	366	53
Gotlands	87	5 937	37	96	26	6 106	295	31
Blekinge	45	1 247	97	23	36	1 411	91	71
Kristianstads	71	1 146	298	408	643	2 546	179	38
Malmöhus	34	496	162	83	454	1 241	78	30
Hallands	39	879	97	230	15	1 222	91	20
Göteborgs o Bohus	41	779	210	83	87	1 160	93	31
Älvsborgs	113	2 540	629	111	203	3 494	222	36
Skaraborgs	65	1 788	619	75	191	2 679	167	36
Värmlands	68	1 133	379	18	178	1 720	131	27
Örebro	25	470	255	29	305	1 071	55	30
Västmanlands	24	409	178	14	132	761	67	37
Kopparbergs	49	853	455	44	296	1 693	113	40
Gävleborgs	49	1 125	218	0	380	1 726	106	34
Västernorrlands	127	1 181	341	35	2 186	3 772	245	64
Jämtlands	56	620	151	19	1 361	2 165	126	46
Västerbottens	44	177	445	33	459	1 118	82	24
Norrbottens	29	132	141	47	135	462	40	21
<i>Hela riket</i>								
1987	1 638	43 192	7 296	2 634	9 475	62 993	3 764	41
1986	1 679	45 171	8 099	2 512	9 187	65 726	4 035	42
1985	1 706	48 336	8 911	2 528	9 651	70 131	4 443	43
1984	1 872	51 348	8 642	2 655	9 484	72 586	4 425	44
1983	2 083	53 551	8 531	2 848	9 237	74 575	4 759	45

1) Inklusive tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.32 Resultat från fårkontrollen 1987
Results from the sheep breeding control in 1987

Område	Antal lamm per tacka vid						Uppföd- nings- förlust, procent	Korrige- rad vikt, kg per lamm	Lammvikt vid 120 dagar, kg per tacka
	Födelsen	Mönstringen	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar	Samtliga			
<i>Län</i>									
Stockholm	1,85	1,57	2,01	1,51	1,76	1,67	10	33,2	54,5
Uppsala	2,02	1,66	2,10	1,44	1,75	1,81	10	34,0	60,2
Södermanlands	1,90	1,59	2,18	1,48	1,80	1,73	8	34,2	57,9
Östergötlands	1,79	1,63	1,97	1,55	1,66	1,65	7	33,0	54,2
Jönköpings	1,75	1,61	1,93	1,53	1,68	1,62	6	34,5	55,9
Kronobergs	1,82	1,70	2,11	1,48	1,67	1,71	6	33,7	57,0
Kalmar	1,77	1,62	1,92	1,46	1,78	1,62	8	33,7	54,8
Gotlands	1,81	1,66	1,95	1,55	1,88	1,66	8	34,5	57,1
Blekinge	1,80	1,65	2,20	1,45	1,72	1,69	5	33,8	56,6
Kristianstads	1,87	1,58	2,32	1,58	1,71	1,70	9	35,5	59,7
Malmöhus	2,00	1,72	2,32	1,56	1,87	1,84	7	36,6	61,4
Hallands	1,84	1,67	2,04	1,60	2,13	1,70	7	34,3	57,5
Göteborgs o Bohus	1,81	1,57	2,02	1,56	1,98	1,68	7	32,3	54,3
Älvsborgs	1,81	1,60	2,01	1,56	1,82	1,69	6	32,4	54,3
Skaraborgs	1,87	1,64	1,96	1,52	1,79	1,72	8	34,3	58,3
Värmlands	1,81	1,59	1,93	1,50	1,72	1,68	7	32,0	53,4
Örebro	1,82	1,51	2,05	1,38	1,64	1,67	8	31,7	52,0
Västmanlands	1,96	1,68	2,05	1,50	1,77	1,78	9	33,5	58,4
Kopparbergs	1,85	1,59	1,85	1,38	1,84	1,70	7	34,8	58,7
Gävleborgs	1,92	1,71	1,94	—	1,91	1,78	7	33,4	58,1
Västernorrlands	2,03	1,70	2,01	1,88	1,94	1,87	7	37,4	68,0
Jämtlands	2,14	1,68	2,01	1,53	2,04	1,93	9	36,4	67,5
Västerbottens	1,99	1,42	1,97	1,42	1,84	1,81	9	33,8	59,0
Norrbottens	1,79	1,52	1,68	1,39	1,78	1,64	8	32,7	54,2
<i>Hela riket</i>									
1987	1,86	1,63	2,02	1,53	1,85	1,71	8	34,1	57,5
1986	1,89	1,63	2,07	1,53	1,90	1,72	8	33,5	56,8
1985	1,86	1,60	2,01	1,47	1,86	1,69	9	32,5	54,0
1984	1,83	1,60	2,01	1,49	1,84	1,68	8	32,5	53,9
1983	1,82	1,58	2,03	1,49	1,86	1,66	8	32,7	53,8

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,0 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,7 för samtliga besättningar.

Vidare kan konstateras att medelvikten per lamm har ökat med ca 1,5 kg under den senaste femårsperioden.

Slakt

Tabell 9.33 Antal besiktigade slaktkroppar av får 1987

Number of inspected sheep carcasses in 1987

Anläggning	Får inkl lamm
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	268 171
Köttbesiktningsbyråer och fristående sanitetsavdelningar	10 231
Samtliga anläggningar	
1987	278 402
1986	299 596
1985	316 033
1984	320 531
1983 ¹	325 217

1) T o m 1983 ingår getter i summan. Getslakten är högst 0,5 % av summan resp år före 1983.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabellerna framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskar sedan ett par år tillbaka. Vidare framgår att medel-slaktvikterna för den marknadsförda slakten varit i stort sett oförändrade de senaste åren.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för års-rapporter årligen sedan 1972, från offentliga slakthus, kon-trollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och kött-besiktningsbyråer, uppgifter fördelade på slakterier m m om antal besiktigade djur eller djurdelar, beslagsorsaker m m. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden, uppgifter om antalet besiktigade slaktdjur har redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.34 Antal slaktkroppar av får och medel-slaktvikter 1987

Number of slaughtered sheep and average weight of carcasses in 1987

Antal slaktkroppar; medelslakt-vikter; typ av slakt	Får inkl lamm och getter
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	278 034
Hemslakt	6 200
Summa	
1987	284 234
1986	305 438
1985	324 326
1984	331 473
1983	333 300

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	16,6
Hemslakt	15,0
Summa	
1987	16,6
1986	16,4
1985	16,4
1984	16,2
1983	16,0

1) Veterinärbesiktigad slakt med tillägg för export och avdrag för import av levande djur.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

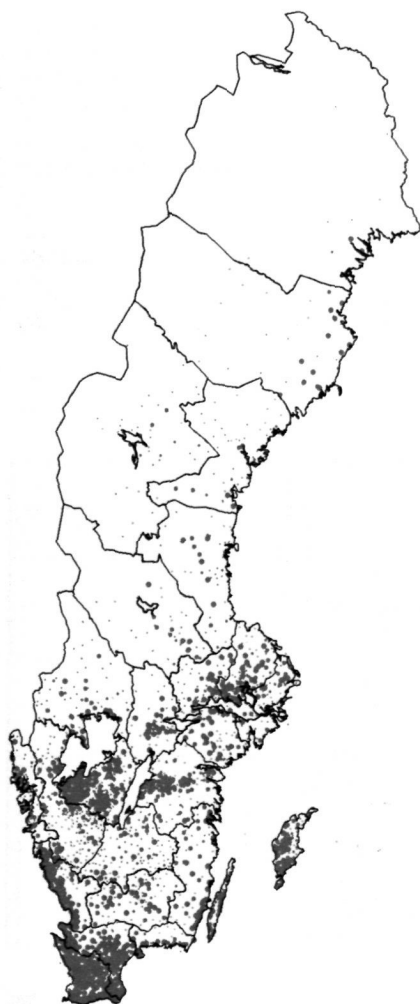
Svin

Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 11 juni 1987 fanns svin vid 17 000 företag (16 % av samtliga företag). Drygt en tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen. Av tabellen framgår att under den senaste femårsperioden har antalet suggor minskat med 15 % och antalet övriga svin med 17 %.

Karta 9.36 Svinens geografiska fördelning 1987
Distribution of pigs in 1987

Tabell 9.35 Antal svin¹ 1987
Number of pigs in 1987

Område	Svin		Övriga svin		Summa
	Galtar	Suggor	3 månader och däröver	Under 3 månader	
Län					
Stockholms	55	1 237	14 500	5 430	21 222
Uppsala	416	7 707	22 098	28 368	58 589
Södermanlands	229	5 754	28 048	21 760	55 791
Östergötlands	375	8 320	45 701	36 825	91 221
Jönköpings	193	3 570	9 902	13 678	27 343
Kronobergs	244	4 795	15 402	18 347	38 788
Kalmar	381	10 215	40 897	45 458	96 951
Gotlands	289	6 497	22 918	28 271	57 975
Blekinge	156	3 626	34 049	30 177	68 008
Kristianstads	1 376	38 593	184 071	169 053	393 093
Malmöhus	1 938	43 117	162 580	190 476	398 111
Hallands	1 198	34 102	120 905	151 217	307 422
Göteborgs o Bohus	131	3 129	13 109	11 602	27 971
Älvsborgs	438	8 720	29 077	35 918	74 153
Skaraborgs	1 063	23 686	108 758	107 591	241 098
Värmlands	151	3 213	18 400	13 941	35 705
Örebro	129	3 131	16 450	15 048	34 758
Västmanlands	205	4 368	16 888	16 773	38 234
Kopparbergs	67	1 121	4 548	4 859	10 595
Gävleborgs	78	1 390	5 385	5 579	12 432
Västernorrlands	57	1 202	4 148	5 494	10 901
Jämtlands	30	574	2 318	2 525	5 447
Västerbottens	153	3 071	15 572	10 959	29 755
Norrbottens	30	716	3 648	2 582	6 976
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	2 421	62 263	304 537	298 231	667 452
Götalands mellanbygder	1 841	45 165	185 372	202 820	435 198
Götalands norra slättbygder	1 462	32 189	153 790	146 159	333 600
Svealands slättbygder	1 096	23 645	106 343	94 635	225 719
Götalands skogsbygder	2 020	48 087	142 205	189 314	381 626
Mellersta Sveriges skogsbygder	197	3 501	15 959	13 207	32 864
Nedre Norrland	162	3 204	11 931	13 987	29 284
Övre Norrland	183	3 800	19 235	13 578	36 796
Storleksgrupp, hektar åkermark					
2,1 – 5,0	141	3 646	8 088	14 528	26 403
5,1 – 10,0	397	9 749	9 593	37 799	57 538
10,1 – 20,0	1 353	34 834	52 237	135 150	223 574
20,1 – 30,0	1 600	38 808	77 488	157 245	275 141
30,1 – 50,0	2 458	56 186	180 460	227 880	466 984
50,1 – 100,0	2 279	53 236	301 015	248 386	604 916
Över 100,0	1 154	25 395	310 491	150 943	487 983
Hela riket					
1987	9 382	221 854	939 372	971 931	2 142 539
1986	10 163	236 325	1 068 906	1 037 342	2 352 736
1985	10 946	249 248	1 127 036	1 112 843	2 500 073
1984	11 420	261 040	1 143 182	1 177 571	2 593 213
1983	11 434	260 112	1 141 008	1 171 387	2 583 941

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

De flesta svinen fanns vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark, men ett antal svin finns också på företag med mindre åkerareal men stor svinbesätt-

ning (minst 250 svin). Tabellerna 9.35 och 9.40 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabellen 9.37 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Av tabellen framgår att vid företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark fanns 1987 4 600 suggor och galtar och 87 000 övriga svin. Det innebär att 2 procent av suggorna och galtarna och drygt 4 % av övriga svin fanns vid de stora djurbesättningarna utan åkermark. Dessa stora djurbesättningar är vanligast i "svintäta" områden.

Tabell 9.37 Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin 1987

Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 250 pigs in 1987

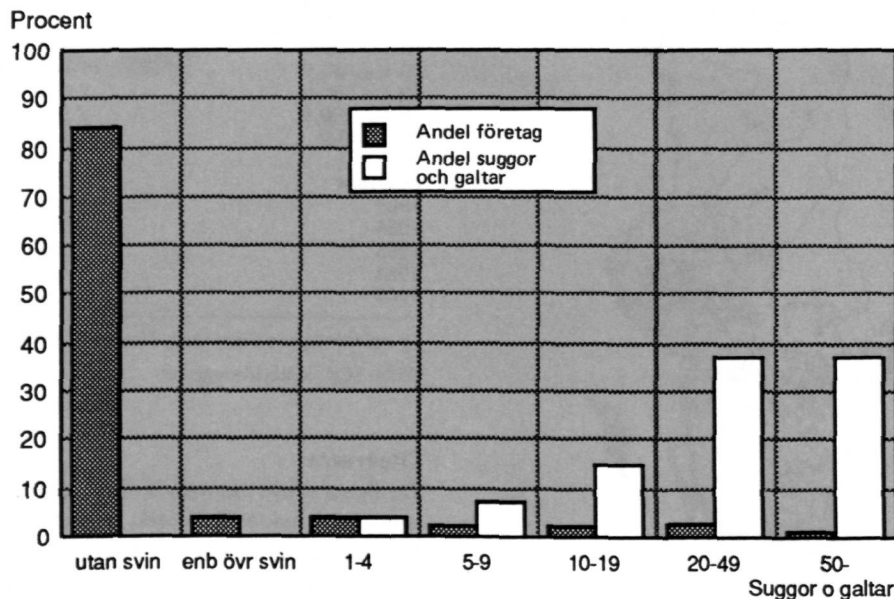
Område	Svin		Övriga Svin		Summa
	Galtar	Suggor	3 månader och däröver	Under 3 månader	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	82	1 552	14 642	13 938	30 214
» mellanbygder	89	779	14 407	5 727	21 002
» slättbygder	14	415	9 765	1 657	11 851
Svealands slättbygder	26	577	4 181	3 717	8 501
Götalands skogsbygder	47	777	15 139	3 100	19 063
Mellersta Sveriges skogsbygder	1	57	11	292	361
Nedre Norrland	—	—	—	—	—
Övre Norrland	15	140	105	590	850
<i>Hela riket</i>					
1987	274	4 297	58 250	29 021	91 842
1986	270	4 317	58 450	22 895	85 932
1985	217	4 438	56 816	27 437	88 908
1984	186	4 643	57 325	29 518	91 672
1983	192	5 054	57 114	30 934	93 294

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att 75 % av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast en tredjedel av de företag som har suggor och galtar.

Diagram 9.38 Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1987

Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1987

Tabell 9.39 Antal svin efter besättningsstorlek 1987
Number of pigs by size of stocks in 1987

Område	Besättningsstorlek, antal svin							Summa
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499	
<i>Län</i>								
Stockholms	37	72	306	1 343	2 233	3 420	16 375	23 786
Uppsala	96	313	1 274	8 302	13 625	14 395	21 391	59 396
Södermanlands	60	123	384	4 222	8 879	11 425	32 069	57 162
Östergötlands	90	220	941	6 496	15 139	17 522	54 638	95 046
Jönköpings	271	624	1 552	6 431	6 188	6 044	10 562	31 672
<i>Kronobergs</i>	134	735	1 469	6 186	6 902	10 502	14 222	40 150
Kalmar	235	453	1 159	6 219	14 717	23 576	54 292	100 651
Gotlands	152	547	1 838	7 604	17 072	12 412	18 862	58 487
Blekinge	128	252	886	4 134	7 350	13 250	49 498	75 498
Kristianstads	177	1 199	6 480	49 285	79 258	78 676	202 486	417 561
<i>Malmöhus</i>	135	1 120	6 658	57 006	88 887	79 660	186 614	420 080
Hallands	156	1 080	6 347	43 030	80 214	66 368	114 903	312 098
Göteborgs o Bohus	116	498	1 645	5 836	6 198	5 776	7 902	27 971
Älvsborgs	229	832	3 287	12 671	16 185	19 508	21 441	74 153
Skaraborgs	117	731	3 842	26 291	45 247	52 480	122 189	250 897
<i>Värmlands</i>	182	215	264	2 143	6 410	8 270	19 258	36 742
Örebro	27	152	267	2 284	4 264	9 621	18 593	35 208
Västmanlands	51	195	407	3 977	7 536	6 921	21 419	40 506
Kopparbergs	94	228	391	1 039	2 372	3 171	3 661	10 956
Gävleborgs	262	358	536	1 750	2 124	3 922	3 480	12 432
<i>Västernorrlands</i>	164	172	231	1 203	1 721	2 496	4 914	10 901
Jämtlands	113	100	181	516		2 906	1 631	5 447
Västerbottens	178	345	836	3 833	5 386	10 052	9 975	30 605
Norrbottens	64	98	85	421		511	5 797	6 976
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	123	978	7 419	69 740	143 111	135 959	340 336	697 666
* mellanbygder	397	1 838	7 677	53 223	92 221	100 834	200 010	456 200
* slättbygder	167	1 009	4 991	34 749	59 915	74 290	170 330	345 451
Svealands slättbygder	267	799	2 602	20 716	39 938	51 236	118 662	234 220
Götalands skogsbygder	1 228	4 408	15 686	73 003	86 470	72 961	146 933	400 689
Mellersta Sveriges skogsbygder	266	477	1 007	3 298	7 611	7 364	13 202	33 225
Nedre Norrland	563	690	933	3 239	4 680	8 252	10 927	29 284
Övre Norrland	257	463	951	4 254	5 630	10 319	15 772	37 646
<i>Hela riket</i>								
1987	3 268	10 662	41 266	262 222	439 576	461 215	1 016 172	2 234 381
1986	3 751	11 404	45 091	291 584	479 894	514 199	1 092 745	2 438 668
1985	3 920	12 623	48 861	321 054	517 340	530 800	1 154 383	2 588 981
1984	4 449	13 384	52 145	342 703	552 586	534 518	1 185 100	2 684 885
1983	4 682	14 088	55 697	352 518	553 534	520 958	1 175 758	2 677 235

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.39 framgår bl a att det totala antalet svin har minskat kraftigt, framför allt mellan de två senaste åren. Så har det totala antalet svin minskat med 17 % under den senaste femårsperioden. Halva den minskningen har skett mellan åren 1986 och 1987. Relativt sett så svarar svinbesättningarna med mindre än 250 svin för den kraftigaste minskningen.

Tabell 9.40 på nästa sida visar också den snabba omstruktureringen av svinproduktionen. Sedan 1983 har antalet företag med svin minskat med drygt 24 % och det är de mindre företagen som minskat mest. Under femårsperioden har företag med mindre än 250 svin minskat med 26 % medan företagen med minst 250 svin har minskat med 12 %.

Det kan förutsättas att en svag lönsamhetsutveckling och möjlighet för smågrisuppfödare att erhålla avgångsersättning till stor del orsakat de beskrivna förändringarna.

Tabell 9.40 Antal företag med respektive utan svin efter besättningsstorlek 1987
Number of holdings with or without pigs by size of stocks in 1987

Område Storleksgrupp	Företag med svin; besättningsstorlek, antal svin							Summa	Företag utan svin
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499		
<i>Län</i>									
Stockholms	26	14	19	26	14	8	16	123	1 837
Uppsala	62	60	78	148	91	42	21	502	2 841
Södermanlands	35	24	24	73	52	32	26	266	2 166
Östergötlands	55	45	58	112	89	51	49	459	4 028
Jönköpings	174	126	99	125	39	15	8	586	4 779
Kronobergs	96	140	100	116	43	27	16	538	3 375
Kalmar	149	86	76	117	92	65	58	643	4 007
Gotlands	95	97	118	142	106	36	23	617	1 784
Blekinge	85	48	57	83	43	32	42	390	1 498
Kristianstads	116	214	398	928	497	219	165	2 537	4 128
Malmöhus	85	187	398	1 038	578	226	153	2 665	4 584
Hallands	102	197	382	763	504	191	133	2 272	3 130
Göteborgs o Bohus	80	91	106	111	41	17	13	459	3 686
Älvsborgs	160	147	210	256	108	56	24	961	7 330
Skaraborgs	76	129	242	482	283	149	127	1 488	6 656
Värmlands	129	42	16	43	39	22	25	316	5 164
Örebro	19	32	18	42	27	27	21	186	2 876
Västmanlands	37	38	27	72	44	22	22	262	2 470
Kopparbergs	59	46	25	19	14	8	5	176	3 067
Gävleborgs	168	81	34	32	14	11	5	345	3 603
Västernorrlands	112	37	15	21	11	8	6	210	3 852
Jämtlands	85	22	11	11	10	4	3	146	3 042
Västerbottens	107	73	56	72	32	28	12	380	4 617
Norrbottens	42	21	6	10	2	1	5	87	2 457
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	80	170	445	1 234	902	386	309	3 526	4 969
» mellanbygder	256	319	472	1 000	578	275	187	3 087	6 688
» norra slättbygder	110	178	311	641	374	210	168	1 992	9 856
Svealands slättbygder	177	154	162	370	248	144	121	1 376	12 287
Götalands skogsbygder	813	828	995	1 387	559	208	147	4 937	25 744
Mellersta Sveriges skogsbygder	174	102	64	68	47	21	14	490	9 215
Nedre Norrland	383	147	60	60	31	24	15	720	10 318
Övre Norrland	161	99	64	82	34	29	17	486	7 900
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	334	190	158	111	21	11	8	833	15 858
5,1 – 10,0	504	412	450	506	88	14	7	1 981	18 711
10,1 – 20,0	621	613	855	1 333	479	102	41	4 044	18 645
20,1 – 30,0	300	321	452	1 129	552	199	61	3 014	10 501
30,1 – 50,0	264	303	430	1 083	848	385	175	3 488	11 620
50,1 – 100,0	116	139	201	606	672	442	373	2 549	8 660
Över 100,0	15	19	27	74	113	144	313	705	2 982
<i>Hela riket</i>									
1987	2 154	1 997	2 573	4 842	2 773	1 297	978	16 614	86 977
1986	2 500	2 155	2 809	5 367	3 061	1 442	1 053	18 387	87 892
1985	2 628	2 341	3 035	5 926	3 292	1 508	1 100	19 830	89 199
1984	2 934	2 495	3 258	6 289	3 502	1 494	1 115	21 087	90 494
1983	3 120	2 687	3 467	6 483	3 548	1 466	1 125	21 896	91 992

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.41 är antalet företag med liten åkerareal och minst 250 svin relativt litet (mindre än 1 % av samtliga företag med svin).

Andelen företag med svin varierar mycket mellan olika delar av landet. "Svintätast" är Götalands södra slättbygder, där nästan hälften av företagen har svin. I Norrland ligger motsvarande andel under 10 %.

Tabell 9.41 Antal företag med svin 1987
Number of holdings with pigs in 1987

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 250 svin
	Totala antalet företag	Antalet företag med svin	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 495	3 526	32
» mellanbygder	9 775	3 087	32
» norra slättbygder	11 848	1 992	12
Svealands slättbygder	13 663	1 376	9
Götalands skogsbygder	30 681	4 937	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 705	490	1
Nedre Norrland	11 038	720	—
Övre Norrland	8 386	486	1
<i>Hela riket</i>			
1987	103 591	16 614	103
1986	106 279	18 387	111
1985	109 029	19 830	107
1984	111 581	21 087	111
1983	113 888	21 896	111

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.42 visar att svinskötsel ofta, även för stora svinbesättningar, kombineras med annan husdjursskötsel.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.42 Antal företag med svin och andra djurslag 1987

Number of holdings with pigs and other livestock in 1987

Slag av företag	Med enbart svin	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med svin</i>			
Med 1 – 9 svin	465	3 686	4 151
» 10 – 24 »	361	2 212	2 573
» 25 – 99 »	1 256	3 586	4 842
» över 99 svin	2 853	2 298	5 151
Summa	4 935	11 782	16 717

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Suggkontrollen

Suggkontroll finns i två former, nämligen officiell kontroll och brukskontroll.

I den officiella formen redovisas djurens identitet och härstamning. Djurägaren registrerar antalet levande och döda smågrisar per kull vid födseln. Antalet överlevande grisar kontrolleras två till sex veckor efter födseln av en serviceassistent. Uppgifter över antal överlevande grisar per kull ger tillsammans med grisningsintervall underlag för beräkning av antal kontrollerade grisar per sugga och år.

Genom brukskontrollen registreras uppgifter om djurens identitet och härstamning. Producenten redovisar antal födda och avvanda grisar per kull. Dessa uppgifter ger tillsammans med siffror över grisningsintervall underlag för beräkning av antal avvanda grisar per sugga och år.

Databearbetad suggkontroll omfattade 1986/87 ca 21 % av samtliga suggor. Större företag är överrepresenterade bland kontrollbesättningarna.

Bland suggorna i officiell kontroll märks en förskjutning från Lantras mot Yorkshire, Hampshire och Duroc, vilket hör ihop med ökad inriktning på korsningsavel.

Tabell 9.43 Suggkontrollens omfattning 1986/87¹
Number of herds in the sow litter recording in 1986/87

Förening	Antal besättningar			Bruks- kontroll	Antal suggor			Bruks- kontroll ²
	Officiell kontroll		Officiell kontroll					
	Samtliga	Därav galtprodu- cerande	Totalt		Därav Lantras	Yorkshire- ras		
Skanek	213	27	264	6 366	2 554	1 139	9 999	
Avelspoolen	25	9	7	1 754	560	239	322	
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	30	4	42	1 371	359	361	1 881	
Kalmar läns Slakterier	19	6	11	1 355	434	471	492	
Kronobergs läns Slakteriförening	26	1	26	635	364	11	516	
Scan Väst, Varberg	50	6	45	1 715	827	122	1 558	
Scan Väst, Kil	12	3	10	295	60	165	380	
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	14	2	4	411	228	9	47	
Skara Semin	135	8	127	3 755	1 400	734	3 905	
Farmek, Visby	45	3	11	1 396	339	98	248	
Farmek, Linköping	26	4	37	1 075	415	138	1 067	
Farmek, Nyköping	7	1	39	402	228	128	1 066	
Farmek, Örebro	10	4	31	712	254	77	1 103	
Farmek, Västerås	15	6	6	592	228	243	185	
Farmek, Uppsala	12	1	18	471	125	48	1 093	
NNP Husdjurstjänst	—	—	2	—	—	—	86	
Norrlands Slakteriförening, Södra	3	0	5	104	64	0	232	
Norrlands Slakteriförening, Norra	7	4	3	285	133	93	132	
Norrbotten	2	0	4	79	3	3	9	
<i>Totalt</i>								
1986/87	651	89	692	22 773	8 575	4 079	24 321	
1985/86	670	99	702	24 096	9 936	4 002	26 355	
1984/85	716	103	830	26 953	11 583	4 190	27 026	
1983/84	742	104	843	26 306	12 017	3 822	26 605	
1982/83	743	104	862	25 901	12 651	3 387	26 849	

1) Avser perioden september – augusti.

2) Avser databearbetad brukskontroll. Härtill kommer ca 1 000 besättningar och ca 30 000 suggor i icke databearbetad brukskontroll.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Tabell 9.44 Resultat från suggkontrollen 1986/87¹
Results of the sow litter recording in 1986/87

Förening		Officiell kontroll ²		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal kontroll-erade grisar per sugga och år	Brukskontroll		Ålder vid grisning, dagar	Grisningsintervall, dagar	Antal avvanda grisar per sugga och år
		Medelantal grisar per kull	Vid födseln				Medelantal grisar per kull	Vid födseln			
Skanek	gyltor	9,9	8,4	370			10,2	8,8	379		
	suggor	11,7	9,5		178	19,1	12,1	9,3		172	19,5
Avelspoolen	gyltor	10,4	8,7	435			11,0	11,0	479		
	suggor	11,8	9,8		197	17,6	11,6	7,6		172	18,3
Kristianstad-Blekinge Slakteriförening	gyltor	10,2	8,3	380			10,0	8,4	367		
	suggor	11,4	9,1		179	18,6	11,7	9,1		169	19,2
Kalmar läns Slakterier	gyltor	10,0	8,9	369			10,6	8,9	360		
	suggor	11,7	9,7		168	20,9	11,7	9,8		167	21,0
Kronobergs läns Slakteriförening	gyltor	10,3	8,8	357			9,8	8,4	387		
	suggor	12,0	9,9		174	20,3	11,1	9,3		185	18,0
Scan Väst, Varberg	gyltor	10,2	8,5	367			10,0	8,6	374		
	suggor	12,2	9,7		185	18,7	11,7	9,7		176	19,7
Scan Väst, Kil	gyltor	10,7	9,3	410			10,0	9,0	375		
	suggor	11,8	9,0		177	18,8	11,9	9,3		171	19,9
Södra Älvsborgs Husdjursskötsel	gyltor	10,1	8,1	386			10,1	6,0	370		
	suggor	12,2	9,2		175	18,6	12,1	10,0		188	15,5
Skara Semin	gyltor	10,2	8,6	384			10,3	8,7	391		
	suggor	11,9	9,5		178	19,1	12,0	9,5		179	19,0
Farmek, Visby	gyltor	10,2	8,8	389			9,7	8,8	404		
	suggor	11,8	9,3		184	18,3	11,6	9,3		197	17,2
Farmek, Linköping	gyltor	10,2	8,8	393			10,3	8,6	395		
	suggor	12,1	9,7		181	19,4	11,7	9,2		187	17,8
Farmek, Nyköping	gyltor	9,9	8,3	365			10,2	7,7	390		
	suggor	11,4	9,6		175	19,4	11,9	8,3		184	16,3
Farmek, Örebro	gyltor	10,5	8,9	398			10,4	8,0	387		
	suggor	12,0	9,4		179	19,2	11,9	8,3		183	16,4
Farmek, Västerås	gyltor	10,0	8,3	406			9,3	–	372		
	suggor	11,6	9,2		183	18,0	12,3	–		173	–
Farmek, Uppsala	gyltor	10,4	8,3	367			10,1	8,3	378		
	suggor	12,6	9,7		182	18,9	11,7	8,6		178	17,3
NNP Husdjursskötsel	gyltor	–	–	–			10,4	9,0	364		
	suggor	–	–		–	–	12,6	10,8		162	23,7
Norrlands Slakteriförening, Södra	gyltor	10,8	8,9	389			9,8	8,8	375		
	suggor	12,3	9,0		188	17,5	11,2	8,3		176	17,6
Norrlands Slakteriförening, Norra	gyltor	9,2	8,7	387			10,1	10,0	399		
	suggor	11,2	9,6		177	19,0	11,7	8,5		181	17,1
Norrbotten	gyltor	10,1	–	426			12,9	–	398		
	suggor	11,3	6,0		172	12,7	12,9	–		172	–
Totalt	gyltor	10,1	8,6	380			10,2	8,5	381		
	suggor	11,8	9,5		179	19,0	11,9	9,2		176	18,9

1) Avser perioden september – augusti.

2) Resultaten avser officiell kontroll exkl avelsbesättningar.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Som framgår av tabellen är skillnaderna mellan de två kontrollformerna små. (Resultaten har inte heller förändrats nämnvärt under den senaste tvåårsperioden.)

Den genomsnittliga åldern vid första grisning är 12,5 månader och det genomsnittliga intervallet mellan grisningar 6 månader. I medeltal producerar varje sugga knappt 19 avvanda grisar per år.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av lantbruksstyrelsen. Under 1987 fanns det fyra sådana stationer. För att få delta i kontrollen måste besättningarna uppfylla vissa krav på bl a besättningsstorlek, härstamning, rastillhörighet och hälsotillstånd.

Efter varje avelsdjur som skall avkommebedömas tar man ut grupper om två smågrisar som levereras till kontrollstationen. Kontrollen börjar när grisarna uppnått en medelvikt av 30 kilogram och avslutas vid ca 103 kilograms levande vikt. Grisarna utfodras efter en foderplan, som är gemensam för alla kontrollstationer. Grisarnas foderförbrukning och vikt antecknas varje vecka. Efter avslutad kontroll beräknas bl a grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning och efter slakt mäts även grisarnas slaktegenskaper.

Under 1986/87 kontrollerades ca 4 500 svin. Av dessa var 38 % av lantras, 35 % av yorkshireras, 21 % av hampshireras och 6 % av rasen duroc. Som synes minskar antalet kontrollerade svin av lantras och yorkshireras, medan de två övriga raserna ökar. Svin av lantras och yorkshireras har haft de bästa resultaten både vad avser tillväxt och foderutnyttjande samt slaktresultat under den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten för svin är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Tabell 9.45 Svinstamkontrollens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat 1982/83–1986/87¹
Scope of the pig progeny testing and averages of the results in 1982/83–1986/87

Ras; år	Antal kontrollerade svin	Vikt vid slakt, kg	Tillväxt per djur och dag, gram	Förbrukat antal foderenheter per kg tillväxt	Slaktresultat Kropps- längd, cm	Rygg- späckets tjocklek mm	Andel kött i slaktkroppen, procent
<i>Lantras</i>							
1986/87	1 692	102,6	927	2,70	100,1	21,5	60,6
1985/86	1 840	102,4	914	2,74	100,3	21,8	59,7
1984/85	1 992	102,6	900	2,78	100,1	21,5	59,2
1983/84	2 052	102,5	889	2,81	100,5	21,4	58,8
1982/83	1 930	101,8	890	2,80	99,8	20,9	58,9
<i>Yorkshire</i>							
1986/87	1 598	102,8	935	2,65	97,4	23,2	60,7
1985/86	1 554	102,4	913	2,71	97,9	23,7	59,7
1984/85	1 618	103,0	914	2,71	98,4	22,9	59,5
1983/84	1 702	102,5	897	2,76	98,8	22,6	58,9
1982/83	1 536	102,0	906	2,74	98,2	22,2	58,7
<i>Hampshire</i>							
1986/87	936	102,5	886	2,76	93,4	24,5	60,4
1985/86	810	102,2	866	2,82	93,6	24,5	60,5
1984/85	748	101,7	873	2,81	93,9	24,1	59,8
1983/84	564	102,0	869	2,83	94,0	24,5	59,0
1982/83	532	101,6	869	2,84	93,4	23,5	57,7
<i>Duroc</i>							
1986/87	276	102,6	896	2,77	95,3	24,8	58,4
1985/86	310	102,0	870	2,86	94,7	25,3	58,4
1984/85	240	102,3	876	2,83	94,4	25,1	57,6
1983/84	128	102,4	857	2,89	94,9	25,7	56,7
1982/83	148	102,2	851	2,90	94,2	25,3	56,6

1) Avser perioden september – augusti.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, svinstamkontrollen.

Galtar och betäckta suggor

SCB insamlar varje månad uppgifter om antalet galtar och antalet betäckta suggor. Uppgifterna används bl a för prognoser över svinslakten.

Galthållarregistret aktualiseras fortlöpande genom att lantbruksnämnderna rapporterar nya försäljningar av galtar till SCB. Dessutom inhämtas uppgifter om andrahandsförsäljningar av galtar direkt från säljarna.

Tabell 9.46 Antal betäckta suggor och medelantal tjänstbara galtar 1987

Number of covered sows and average number of boars in 1987

Område	Betäckta suggor	Tjänstbara galtar, års-medeltal
<i>Län</i>		
Stockholms	2 314	53
Uppsala	15 285	359
Södermanlands	12 771	248
Östergötlands	18 648	365
Jönköpings	7 164	190
Kronobergs	10 409	230
Kalmar	23 616	390
Gotlands	12 873	272
Blekinge	8 826	159
Kristianstads	81 185	1 415
Malmöhus	96 721	1 951
Hallands	66 480	1 197
Göteborgs o Bohus	5 478	122
Älvsborgs	16 693	396
Skaraborgs	48 188	961
Värmlands	6 275	150
Örebro	5 764	127
Västmanlands	9 103	186
Kopparbergs	2 395	59
Gävleborgs	2 490	60
Västernorrlands	2 058	49
Jämtlands	1 048	29
Västerbottens	5 970	142
Norrbottnens	1 389	26
<i>Hela riket</i>		
1987	463 143	9 136
1986	478 436	9 777
1985	512 249	10 555
1984	551 445	11 092
1983	547 642	11 113

Källa: SCB, galt- och betäckningsstatistik (totalundersökning).

Annan publicering

Uppgifterna rörande galt och betäckningsstatistiken är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 21 SM 85, 86 och 87.

Djursjukdomar

Som framgår av tabellen nedan är frekvensen av de vanligaste svinsjukdomarna relativt konstant över åren, medan variationerna mellan olika län är betydande.

Tabell 9.47 Frekvenser av olika sjukdomar hos svin 1986. Procent

Frequencies of different diseases of pigs in 1986. Per cent

Område	Svinsjukdomar	
	Agalakti hos sugga ¹	Spädgris-enteriter ²
<i>Län</i>		
Stockholms	1,2	0,4
Uppsala	1,9	2,5
Södermanlands	1,5	0,4
Östergötlands	1,9	0,4
Jönköpings	2,6	0,7
Kronobergs	2,9	1,8
Kalmar	3,0	1,4
Gotlands	3,0	0,9
Blekinge	3,2	1,5
Kristianstads	2,3	2,4
Malmöhus	3,6	3,2
Hallands	3,4	2,7
Göteborgs o Bohus	2,5	0,9
Älvsborgs	3,4	1,3
Skaraborgs	3,3	1,4
Värmlands	2,4	0,2
Örebro	1,9	0,6
Västmanlands	2,6	0,6
Kopparbergs	2,6	0,4
Gävleborgs	3,7	0,5
Västernorrlands	1,0	0,6
Jämtlands	2,6	2,1
Västerbottens	1,7	0,4
Norrbottnens	0,7	0,4
<i>Hela riket</i>		
1986	2,9	2,0
1985	2,9	1,1
1982	4,8	5,4
1981	5,2	6,0
1980	5,4	5,8

1) Beräknad på antalet kullar.

2) Beräknad på antalet smågrisar.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Uppgifterna om djursjukdomar är hämtade ur veterinärernas årsberättelser, årligen sedan 1972, Lantbruksstyrelsen, allmänna veterinärenheten (stencil).

Slakt

Tabell 9.48 Antal besiktigade slaktkroppar av svin 1987

Number of inspected caracases in 1987

Anläggning	Svin inkl spädgris
Offentliga slakthus och kontrollslakterier	3 577 033
Köttbesiktningsbyråer och fristående sanitetsavdelningar	20 691
<i>Samtliga anläggningar</i>	
1987	3 597 724
1986	3 913 828
1985	4 238 277
1984	4 151 566
1983	4 115 849

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Av tabellen framgår bl a att den totala slakten av svin minskat med ca 15 % jämfört med 1985. Medelslaktvikterna har ökat något från 1983 till 1987.

Annan publicering

Uppgifterna om slakt är hämtade ur sammandrag för årsrapporter från offentliga slakthus, kontrollslakterier, fristående sanitetsavdelningar och köttbesiktningsbyråer. Statens livsmedelsverk (stencil).

Jordbruksekonomiska meddelanden sedan 1950.

Tabell 9.49 Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1987

Number of slaughtered animals and average weight of caracases in 1987

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl spädgris
--	--------------------

Antal slaktkroppar

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	3 594 516
Hemslakt	20 600

<i>Summa</i>	
1987	3 615 116
1986	3 918 019
1985	4 271 013
1984	4 205 929
1983	4 145 658

Medelslaktvikter, kilogram

<i>Typ av slakt</i>	
Marknadsförd slakt ¹	79,6
Hemslakt	76,0

<i>Summa</i>	
1987	79,6
1986	79,0
1985	77,7
1984	76,9
1983	76,8

1) Veterinärbesiktigad slakt.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Höns

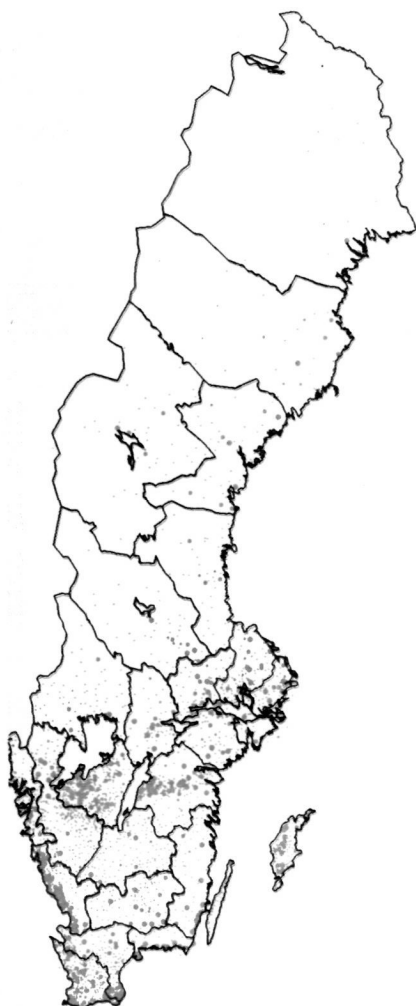
Antal, besättningar

Uppgifter om antal höns erhålles årligen genom lantbruksregistret.

Den 11 juni 1987 fanns höns (inkl kycklingar av värpras) vid 15 600 företag (15 %). Slaktkycklingar fanns vid ett 70-tal företag.

De län som har flest värphöns är Östergötlands, Malmöhus, Hallands och Skaraborgs län. I Norrland finns endast ca 6 % av värphönsen.

Karta 9.51 Den geografiska fördelningen av höns och kycklingar 1987
Distribution of hens and chickens in 1987

Tabell 9.50 Antal höns¹ 1987
Number of fowls in 1987

Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slaktkycklingar	
<i>Län</i>				
Stockholms	159 083	1 985	—	161 068
Uppsala	200 969	26 829	3 500	231 298
Södermanlands	104 312	29 458	101 000	234 770
Östergötlands	566 720	201 037	—	767 757
Jönköpings	82 004	29 006	—	111 010
Kronobergs	105 565	26 665	45 000	177 230
Kalmar	261 241	54 330	167 000	482 571
Gotlands	83 373	27 877	126 500	237 750
Blekinge	164 416	71 183	121 750	357 349
Kristianstads	221 707	56 722	346 000	624 429
Malmöhus	306 914	41 724	8 500	357 138
Hallands	684 317	304 763	256 900	1 245 980
Göteborgs o Bohus	113 656	61 266	—	174 922
Älvsborgs	194 881	9 119	13 000	217 000
Skaraborgs	359 347	64 402	76 600	500 349
Värmlands	58 863	2 111	—	60 974
Örebro	75 352	35 686	10 500	121 538
Västmanlands	99 989	5 793	8 000	113 782
Kopparbergs	99 991	8 637	—	108 628
Gävleborgs	19 892	1 592	—	21 484
Västernorrlands	81 584	12 531	—	94 115
Jämtlands	37 435	579	—	38 014
Västerbottens	42 717	3 717	—	46 434
Norrbottens	58 778	1 248	—	60 026
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	788 937	309 321	256 500	1 354 758
» mellanbygder	500 994	155 838	620 250	1 277 082
» norra slättbygder	921 854	266 650	89 600	1 278 104
Svealands slättbygder	635 338	83 175	123 000	841 513
Götalands skogsbygder	894 565	215 382	194 900	1 304 847
Mellersta Sveriges skogsbygder	179 029	24 073	—	203 102
Nedre Norrland	160 303	18 834	—	179 137
Övre Norrland	102 086	4 987	—	107 073
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 — 5,0	209 088	61 824	45 000	315 912
5,1 — 10,0	361 712	105 962	33 500	501 174
10,1 — 20,0	633 819	49 265	174 000	857 084
20,1 — 30,0	509 493	184 735	97 400	791 628
30,1 — 50,0	809 340	165 658	202 250	1 177 248
50,1 — 100,0	796 541	237 293	351 600	1 385 434
Över 100,0	863 113	273 523	380 500	1 517 136
<i>Hela riket</i>				
1987	4 183 106	1 078 260	1 284 250	6 545 616
1986	4 141 055	1 037 961	1 541 900	6 720 916
1985	4 539 916	914 370	1 185 530	6 639 816
1984	4 376 417	1 126 836	1 226 390	6 729 643
1983	4 707 409	968 773	1 615 252	7 291 434

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Observera

Ett stort antal höns och kycklingar finns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark med stor fjäderfäbesättning (minst 1 000 höns inkl kycklingar). Tabellerna 9.50 och 9.55 avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark, tabell 9.52 endast stora djurbesättningar och övriga tabeller samtliga företag.

Drygt en tredjedel av antalet höns och hälften av antalet kycklingar av värpras samt nästan hälften av antalet slakt-kycklingar finns vid stora djurbesättningar på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Tabell 9.52 Antal höns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1000 höns (inklusive kycklingar) 1987

Number of fowls at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land and with at least 1000 fowls or chickens in 1987

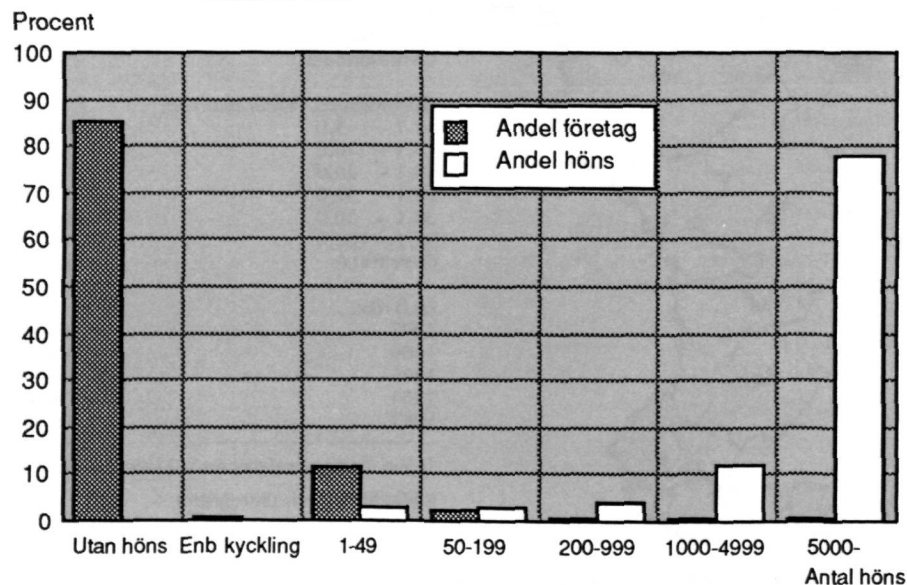
Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt- kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	451 260	223 635	72 733	747 628
» mellanbygder	435 115	213 425	645 600	1 294 140
» norra slättbygder	244 201	106 300	42 000	392 501
Svealands slättbygder	270 627	67 895	10 500	349 022
Götalands skogsbygder	486 168	326 364	234 300	1 046 832
Mellersta Sveriges skogsbygder	196 235	69 200	—	265 435
Nedre Norrland	26 930	38 900	—	65 830
Övre Norrland	76 147	37 300	—	113 447
<i>Hela riket</i>				
1987	2 186 683	1 083 019	1 005 133	4 274 835
1986	2 235 505	1 113 159	1 352 251	4 700 915
1985	2 009 067	1 244 928	1 175 135	4 429 130
1984	2 047 878	1 175 694	1 160 300	4 383 872
1983	2 034 280	1 061 541	1 005 525	4 101 346

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att en mycket stor andel av hönsen (ca 78 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen företag i denna storleksgrupp är däremot mycket liten (knapp 2 % av totala antalet företag med höns).

Diagram 9.53 Antal företag och höns procentuellt fördelade efter hönsbesättningarnas storlek 1987

Number of holdings and number of fowls distributed by size of stocks in 1987

Tabell 9.54 Antal höns (exkl kycklingar) efter besättningsstorlek 1987
Number of fowls by size of stocks in 1987

Område	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)					Summa
	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>						
Stockholms	4 710	4 861	6 040	7 400	179 872	202 883
Uppsala	7 878	9 167	14 060	26 050	151 414	208 569
Södermanlands	6 184	5 995	9 641	17 375	214 044	253 239
Östergötlands	10 281	9 080	11 801	57 678	831 691	920 531
Jönköpings	26 034	7 366	5 504	12 900	52 060	103 864
Kronobergs	12 373	4 560	5 565	9 200	90 867	122 565
Kalmar	17 711	6 247	13 013	38 370	374 664	450 005
Gotlands	4 670	2 313	4 450	41 240	57 700	110 373
Blekinge	4 924	2 845	7 400	33 060	231 417	279 646
Kristianstads	16 521	9 207	14 319	42 260	316 397	398 704
Malmöhus	17 401	12 689	28 270	54 724	567 808	680 892
Hallands	10 238	11 966	40 504	161 564	741 115	965 387
Göteborgs o Bohus	13 356	10 480	11 660	20 050	73 180	129 356
Älvsborgs	22 110	11 324	12 722	18 550	243 609	308 315
Skaraborgs	15 749	18 296	24 314	101 613	272 010	431 982
Värmlands	5 937	3 076		7 850	60 330	77 193
Örebro	5 557	6 475	8 320	13 150	107 850	141 352
Västmanlands	4 180	6 017	14 542	27 150	68 400	120 289
Kopparbergs	3 555	3 104	4 680	11 350	82 502	105 191
Gävleborgs	3 849	2 421	3 122		44 200	53 592
Västernorrlands	3 783	1 416	1 565	20 420	59 600	86 784
Jämtlands	2 825	1 640	1 290		35 680	41 435
Västerbottens	2 616	2 035	11 756	16 810	59 947	93 164
Norrbottnens	860	550		10 168	72 900	84 478
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	18 046	16 707	54 944	143 310	1 007 190	1 240 197
» mellanbygder	25 061	12 292	24 488	116 133	758 135	936 109
» norra slättbygder	22 472	26 123	36 473	147 491	933 496	1 166 055
Svealands slättbygder	26 614	32 043	52 303	93 275	701 730	905 965
Götalands skogsbygder	101 761	47 967	60 038	173 075	997 892	1 380 733
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 420	9 798	11 959	21 800	316 287	375 264
Nedre Norrland	10 096	5 380	7 027	38 820	125 910	187 233
Övre Norrland	3 832	2 820	12 356	26 378	132 847	178 233
<i>Hela riket</i>						
1987	223 302	153 130	259 588	760 282	4 973 487	6 369 789
1986	243 274	161 008	263 835	748 491	4 959 952	6 376 560
1985	259 829	176 023	269 216	858 608	4 985 307	6 548 983
1984	278 836	207 110	287 238	856 540	4 794 571	6 424 295
1983	295 362	225 426	309 899	919 849	4 991 153	6 741 689

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.54 framgår att andelen höns vid besättningar med minst 5 000 höns är mycket hög och att den andelen har ökat under den senaste femårsperioden.

Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår även av tabell 9.55 på nästa sida.

Tabell 9.55 Antal företag med höns efter besättningsstorlek 1987¹
Number of holdings with fowls by size of stocks in 1987

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)						Summa
	0	1 – 49	50 – 199	200 – 999	1 000 – 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>							
Stockholms	3	236	63	12	5	8	327
Uppsala	8	382	112	32	10	7	551
Södermanlands	13	294	73	23	6	2	411
Östergötlands	14	523	113	29	19	26	724
Jönköpings	32	1 487	89	14	4	2	1 628
Kronobergs	18	711	59	12	3	7	810
Kalmar	35	971	84	26	8	8	1 132
Gotlands	11	251	29	9	15	2	317
Blekinge	12	287	40	17	14	10	380
Kristianstads	28	940	122	34	10	7	1 141
Malmöhus	46	968	158	56	18	13	1 259
Hallands	29	566	140	83	54	36	908
Göteborgs o Bohus	20	665	138	30	8	5	866
Älvsborgs	46	1 250	143	32	10	8	1 489
Skaraborgs	28	756	225	62	37	20	1 128
Värmlands	3	352	41	11	2	3	412
Örebro	12	283	69	24	7	4	399
Västmanlands	9	196	78	33	11	4	331
Kopparbergs	10	187	39	11	6	4	257
Gävleborgs	8	230	34	9	4	1	286
Västernorrlands	10	258	19	3	7	5	302
Jämtlands	10	187	21	4	2	3	227
Västerbottens	3	180	21	24	9	1	238
Norrbottens	3	64	5	2	5	5	84
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	50	976	199	112	48	40	1 425
» mellanbygder	56	1 372	164	54	40	18	1 704
» norra slättbygder	44	1 094	319	87	54	47	1 645
Svealands slättbygder	37	1 291	393	122	40	23	1 906
Götalands skogsbygder	163	5 714	618	142	55	38	6 730
Mellersta Sveriges skogsbygder	25	854	118	32	9	7	1 045
Nedre Norrland	28	648	74	17	14	12	793
Övre Norrland	8	275	30	26	14	6	359
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	50	1 741	158	28	10	7	1 994
5,1 – 10,0	81	2 637	298	71	28	14	3 129
10,1 – 20,0	89	3 213	477	147	56	29	4 011
20,1 – 30,0	53	1 822	330	93	37	26	2 361
30,1 – 50,0	74	1 753	358	117	62	39	2 403
50,1 – 100,0	46	908	241	110	63	38	1 406
Över 100,0	18	150	53	26	18	38	303
<i>Hela riket</i>							
1987	411	12 224	1 915	592	274	191	15 607
1986	475	13 334	2 007	610	262	198	16 886
1985	490	13 993	2 225	630	308	217	17 863
1984	538	14 883	2 575	674	302	203	19 175
1983	679	15 648	2 794	734	319	208	20 382

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.56 framgår att antalet företag med höns har minskat med en fjärdedel under den senaste femårsperioden. Även andelen företag med höns har minskat något. Vidare framgår att andelen företag med stora djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark är mycket låg (1 %).

Tabell 9.56 Antal företag med höns 1987
Number of holdings with fowls in 1987

Område	Företag med mer än 2,0 hektar åkermark		Företag med högst 2,0 hektar åkermark och minst 1 000 höns exkl kycklingar
	Totala antalet företag	Totala antalet med höns exkl kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	8 495	1 375	27
» mellanbygder	9 775	1 648	27
» norra slättbygder	11 848	1 601	28
Svealands slättbygder	13 663	1 869	16
Götalands skogsbygder	30 681	6 567	47
Mellersta Sveriges skogsbygder	9 705	1 020	8
Nedre Norrland	11 038	765	7
Övre Norrland	8 386	351	6
<i>Hela riket</i>			
1987	103 591	15 196	166
1986	106 279	16 411	169
1985	109 029	17 531	158
1984	111 581	19 175	172
1983	113 888	20 382	162

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.57 framgår bl a att företagen med få höns i regel också har andra husdjur. De stora besättningarna, med 5 000 höns eller fler, finns däremot vanligen vid företag som endast har höns.

Annan publicering

Uppgifter om antal höns och antal företag med höns är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Tabell 9.57 Antal företag med höns och andra djurslag 1987
Number of holdings with fowls and other livestock in 1987

Slag av företag	Med enbart höns (inkl kycklingar)	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med höns och kycklingar</i>			
Utan höns	132	329	461
Med 1 – 49 höns ¹	1 635	10 590	12 225
» 50 – 199 höns ¹	409	1 506	1 915
» 200 – 999 höns ¹	204	392	596
» 1 000 – 4 999 höns ¹	199	128	327
» över 5000 höns ¹	235	64	299
Summa	2 814	13 009	15 823

1) Exkl kycklingar.

Getter

I lantbruksregistret 1986 insamlades uppgifter om antalet getter vid företag med 2,0 hektar åker eller mer.

Uppgifterna visar att av 4 500 getter i landet finns två tredjedelar i Norrland.

Tabell om antalet getter finns på nästa sida.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tablån nedan.

År	Slag av djur					Summa
	Mink	Mink och räb	Räv	Chin-chilla	Övriga	
1986/87	391	82	84	58	32	647
1985/86	383	89	79	56	—	607
1984/85	382	80	74	48	—	584
1983/84	354	129	73	39	—	595
1982/83	362	115	57	40	—	574

Antalet avelshonor redovisas i följande tablå.

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chin-chilla
1986/87	479 355	21 847	2 189
1985/86	482 685	19 848	2 232
1984/85	472 850	17 868	1 976
1983/84	453 807	14 602	1 772
1982/83	434 107	16 312	1 802

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Pälsdjursuppfödarens Riksförbund.

Rennäring

Uppgifter om antalet samebyar och antalet renar 1986 och 1987 (preliminära uppgifter), framgår av följande tablå.

Område; typ av sameby	Antal byar 1987	Antal renar 1986	Antal renar 1987 (prel. uppg.)
Jämtlands län			
Fjällsameby	12	46 000	—
Västerbottens län			
Fjällsameby	6	47 150	50 750
Skogssameby	1	3 850	4 350
Norrbottnens län			
Fjällsameby	15	127 900	56 400 ¹
Skogssameby	9	42 700	18 600 ²
Koncessionssameby	8	18 400	9 100 ²
Hela riket	51	286 000	290 000

1) Uppgiften gäller 5 byar.

2) Uppgiften gäller 4 byar.

Uppgifter om rennäringen är hämtade från Lantbruksstyrelsens rennäringsenhet.

Biodling

I tablå nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlare Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1983–1987.

År	Antal med- lemmar	Antal bisamhällen		Skörd, 1 000 kg	
		Invintra- de föregå- ende höst	Därav vinterför- luster	Honung	Rensat vax
1987	18 403	90 866	11 870	2 548	49
1986	18 893	95 606	13 225	3 312	58
1985	19 687	97 909	15 231	2 740	56
1984	19 688	101 437	9 947	2 976	60
1983	19 257	95 731	7 127	3 869	62

Uppgifter om biodling är hämtade ur Bitidning utgiven av Sveriges Biodlare Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

Tabell 9.58 Antal getter¹ 1986
Number of goats in 1986

Område	Getter födda 1985 och tidigare	Killingar	Antal före- tag med getter inkl killingar
<i>Län</i>			
Stockholms	43	18	20
Uppsala	19	11	9
Södermanlands	87	26	16
Östergötlands	38	2	12
Jönköpings	34	6	22
 Kronobergs	27	1	20
Kalmar	41	45	9
Gotlands	11	5	7
Blekinge	7	1	5
Kristianstads	123	59	39
 Malmöhus	53	37	45
Hallands	60	39	15
Göteborgs o Bohus	50	52	19
Älvsborgs	20	9	16
Skaraborgs	80	52	26
 Värmlands	48	16	26
Örebro	39	35	14
Västmanlands	21	1	11
Kopparbergs	184	107	32
Gävleborgs	208	60	39
 Västernorrlands	375	143	41
Jämtlands	1 164	375	59
Västerbottens	296	134	35
Norrbottns	151	87	12
 <i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	43	34	31
» mellanbygder	56	11	44
» norra slättbygder	70	21	23
Svealands slättbygder	176	60	66
Götalands skogsbygder	370	242	133
Mellersta Sveriges skogsbygder	219	130	54
Nedre Norrland	1 379	477	128
Övre Norrland	866	346	70
 <i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>			
2,1 – 5,0	565	215	
5,1 – 10,0	1 187	453	
10,1 – 20,0	855	387	
20,1 – 30,0	223	90	
30,1 – 50,0	249	115	
50,1 – 100,0	88	61	
Över 100,0	12	–	
 <i>Hela riket</i>			
1986	3 179	1 321	549

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

10 Förädling, handel och konsumtion

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbrukets leveranser av viktiga vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt sk försörjningsbalanser som årligen utförs av statens jordbruksnämnd. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion, försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl osv sammanställs och redovisas varje månad av jordbruksnämnden. Uppgifter om produktion av råspirt och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål, potatis och fettråvaror under 1986/87 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1–2 och 10.4.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd uppgick 1986/87 till 8 000 miljoner kilogram. Vid jämförelse med 1985/86 års skörd var detta en ökning med 7 %.

Exporten av spannmål var också relativt hög under 1986/87 och uppgick för brödsäd och fodersäd till 727 respektive 714 miljoner kilogram.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i miljoner kilogram under perioden 1982/83–1986/87 framgår av följande tabell.

År	Höstvete ¹	Vårvete ²	Råg
1986/87	1 136	465	137
1985/86	905	385	164
1984/85	1 255	399	239
1983/84	1 420	245	225
1982/83	1 129	279	207

1) Avser normalvete.

2) Avser kvalitetsvete.

Tabell 10.1 Försörjningsbalans för spannmål 1986/87. Miljoner kilogram

Balance sheet of grain resources 1986/87. Millions of kilogrammes

	Brödsäd			Fodersäd ³	Summa 1986/87	1985/86	1984/85	1983/84	1982/83
	Vete	Råg	Totalt						
Tillgångar									
Ingående lager ¹	538	148	686	1 461	2 147	1 804	1 372	1 509	1 523
Skörd	1 731	154	1 885	3 938	5 823	5 622	6 898	5 408	5 922
Import	54	20	74	13	87	100	56	108	42
Summa	2 323	322	2 645	5 412	8 057	7 526	8 326	7 025	7 487
Användning									
Förmalning ²	627	127	754	100	854	800	812	787	791
Foder, utsäde, svinn och beredskapslagrens förändringar	466	75	541	3 918	4 459	3 116	4 268	3 789	4 098
Export	727	–	727	714	1 441	1 468	1 442	1 072	1 089
Utgående lager ¹	503	120	623	680	1 303	2 147	1 804	1 377	1 509
Summa	2 323	322	2 645	5 412	8 057	7 526	8 326	7 025	7 487

1) Lager hos handelskvarnar, Svensk spannmålshandel, spannmåls- och utsädeshandlare samt beräknade lager hos jordbrukare.

2) Avser även förbrukning vid grynkvvarnar, bryggerier och brännerier.

3) Inklusiv malt omräknat till korn.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.2 Försörjningsbalans för potatis 1984/85–1986/87. Miljoner kilogram
Balance sheet of potatoe resources in 1984/85–1986/87. Millions of kilogrammes

	1984/85	1985/86	1986/87
Tillgångar			
Skörd	1 307	1 266	1 309
Import	23	50	61
Summa	1 330	1 316	1 370
Användning			
Matpotatis	584	585	586
Fabrikspotatis ¹	328	361	345
Foder, utsäde och svinn	396	352	410
Export	22	18	29
Summa	1 330	1 316	1 370

1) Potatis för stärkelse och råsprit.

Anm. Uppgifterna avser regleringsår, dvs perioden september – augusti.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tillgången av potatis ökade 1986/87 med ca 4 % jämfört med 1985/86. Användningen av matpotatis var oförändrad – ca 580 miljoner kilogram, medan den använda kvantiteten potatis för stärkelse och råsprit minskade med ca 5 %. Enligt tabell 10.3 har användningen av potatis till råsprit minskat under 1987/1988 med ca 20 % och potatis till stärkelse med ca 12 % jämfört med 1986/87.

Försörjningsbalansen för fettråvaror år 1986 visar inga större förändringar jämfört med föregående år. Produktionen, som till ungefär 2/3 utgörs av vegetabiliska oljor, uppgick till 156 miljoner kilogram. Importen minskade med cirka 7 % till 139 miljoner kilogram.

Tabell 10.3 Tillverkning av råsprit och stärkelse 1984/85–1987/88
Production of crude alcohol and starch in 1984/85–1987/88

	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88
Råsprit respektive stärkelse				
Råsprit				
Förbrukning vid tillverkningen, ton				
Potatis	103 331	102 000	90 200	72 000 ¹
Spannmål	12 832	22 000	31 700	36 000 ¹
Produktion, 1 000 liter				
Råsprit, 50 %	30 638	36 600	42 200	40 565 ¹
Stärkelse				
Förbrukning vid tillverkningen, ton				
Potatis	226 051	226 447	255 085	225 522
Produktion, ton				
Stärkelse	48 635	47 973	55 731	48 846

1) Uppgifterna är preliminära.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m m har redovisats varje månad sedan 1950; i särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m m av jordbruksprodukter. Statens jordbruksnämnd.

Sveriges bränneriintressenter. Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u p a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Tabell 10.4 Försörjningsbalans för fettråvaror 1986. Miljoner kilogram
Balance sheet of crude fat resources in 1986. Millions of kilogrammes

	Vegetabiliska oljor	Marina oljor	Animaliskt fett	Fettsyror	Summa			
					1986	1985	1984	1983
Tillgångar								
Ingående lager	113	6	1	3	123	121	105	123
Produktion	109	3	43	1	156	148	150	143
Import	102	13	0	24	139	150	133	126
Summa	324	23	44	28	419	419	388	392
Användning								
Livsmedelsindustrin, förbrukning	83	10	9	–	102	104	104	108
Industriförbrukning för tekniska ändamål ¹	54	3	13	18	88	96	68	92
Export	76	3	21	6	106	95	95	87
Utgående lager	111	7	1	4	123	124	121	105
Summa	324	23	44	28	419	419	388	392

1) I förekommande fall inklusive beredskapslagrens förändringar.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksnämnden beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder nämnden egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Nämnden utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar jordbruksnämnden den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksnämnden utför årligen även beräkningar av den totala äggproduktionen. Som underlag använder nämnden resultat från SCBs hushållsundersökningar 1969 och 1979 och vissa kompletterande undersökningar samt uppgifter om

utrikeshandeln med ägg och äggprodukter. Varje månad redovisar jordbruksnämnden dessutom uppgifter om parti-handelns invägning av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk har under 1986 och 1987 minskat med sammanlagt ca 13 % och uppgick 1987 till ca 430 000 ton, varav 67 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde endast 1 % (se tabell 10.5).

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1986/87 visar enligt tabell 10.6 på såväl tillgångar som användning en minskning med 7 % jämfört med föregående år. Exporten minskade med ca 40 % till 61 miljoner kilogram medan importen ökade med ca 60 % till 24 miljoner kilogram.

Tabell 10.5 Produktion av kött och fläsk 1987. Ton¹
Meat production in 1987. Metric tons

Typ av slakt; år	Kött av stor- boskap	Kött av större kalv	Kött av mindre kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får- och lamm- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
1987	126 692	7 790	310	133 609	2 281	4 804	287 761	429 635
1986	135 866	10 684	685	147 235	2 316	5 006	309 379	463 936
1985	144 923	12 102	688	157 713	2 691	5 306	331 679	497 389
1984	143 615	10 621	659	154 895	2 437	5 313	322 815	485 460
1983	150 515	9 640	575	160 730	2 669	5 327	318 318	487 044

1) Avser vara med ben.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.6 Försörjningsbalans för kött och fläsk 1986/87. Miljoner kilogram²
Balance sheet of meat resources in 1986/87. Millions of kilogrammes

	Kött av stor- boskap	Kalv- kött	Häst- kött	Får- och get- kött	Fläsk- kött	Fjäder- fäkött	Summa				
							1986/87	1985/86	1984/85	1983/84	1982/83
<i>Tillgångar</i>											
Ingående lager	1	1	—	0	6	5	13	24	25	20	27
Produktion	132	9	2	5	298	45	491	529	537	533	535
Import	11	0	1	2	10	0	24	15	13	16	16
Summa	144	10	3	7	314	50	528	568	575	569	578
<i>Användning</i>											
Konsumtion	128	9	3	6	261	40	447	453	452	458	471
Export	13	1	0	0	45	2	61	102	100	85	87
Utgående lager	3	0	0	1	8	8	20	13	23	26	20
Summa	144	10	3	7	314	50	528	568	575	569	578

1) Inklusive lammkött.

2) Avser vara med ben utom för fjäderkött.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.7. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1987 till 30 100. Samtidigt har dock den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt invägdes 1987 cirka 3 370 000 ton mjölk vid 84 mejerier. 44 % härav användes till konsumtionsmjölkprodukter och 32 % till ostframställning (se tabell 10.8). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.9. Pro-

duktionen visar en nedgång mellan 1986 och 1987 utom för ost, grädde och annan mjölk än standardmjölk. Uppgifter om den invägda mjölkens medelfetthalt anges i följande tabell.

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1987	4,25	3,36
1986	4,22	3,37
1985	4,21	3,36
1984	4,19	3,36
1983	4,18	3,34

Tabell 10.7 Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1987

Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1987

Förening	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
Arla				
Göteborg	8	4 523	466 647	283
Götene	4	2 640	369 558	384
Norrköping	7	2 422	371 952	421
Stockholm	9	2 177	268 895	338
Växjö	11	4 600	485 988	289
Järna ost	2	54	4 447	—
Boxholms Mejeri AB ³	1	—	—	—
Axvalls mejeriförening ⁴	—	76	5 388	390
Falköpingsortens andelsmejeriförening	2	289	39 092	371
Skövde andelsmejeriförening	1	306	49 729	445
Gåsene mejeriförening	1	219	19 281	241
Norra Dals Mejerier	1	350	29 264	229
Ljungbyortens andelsmejeriförening ⁵	—	306	18 554	248
Västerviks ortens mejeriförening	3	241	36 613	416
Tuna mejeriförening ^{3,4}	—	109	5 013	253
Ölandsmejerier	1	593	81 341	376
Skånemejerier	5	1 987	253 443	349
Helsingborgs mjölkcentral	5	1 062	124 742	322
Kågerödsortens mjölkleverantörförening	1	33	7 038	584
Engelholms producentförening ¹	—	17	3 069	495
Västra Karups mejeriförening	1	149	16 715	307
Värmlandsmejerier	3	1 027	105 276	281
Dalarnas mejeriförening	1	940	96 782	282
Gefleortens mejeriförening	2	548	56 522	283
Södra Hälsinglands mejeriförening	1	516	47 526	252
Nedre Norrlands producentförening	3	1 686	143 894	234
Ångermanlands mejeriförening	2	875	59 279	186
Norrmejerier	6	1 594	125 496	216
Norrbottnens läns producentförening	3	767	78 594	281
Hela riket				
1987	84	30 106	3 370 138	309
1986	89	31 720	3 422 716	296
1985	92	33 810	3 580 938	290
1984	95	35 795	3 677 539	281
1983	98	37 450	3 594 968	263

1) Avser antal mejerier den 31/12 respektive år.

2) Avser medeltal av antal leverantörer per månad.

3) Uppgifter från mejerier ej anslutna till SMR ingår.

4) Avser tiden januari – juni.

5) Avser tiden januari – augusti.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Jordbruksnämndens beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och älgkött framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	älg
1987	43 000	1 700	17 300
1986	46 000	700	15 700
1985	46 200	2 000	17 300
1984	45 900	2 000	19 400
1983	46 900	2 000	22 200

Partihandelns invägning av ägg omfattade cirka 79 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå.

År	Total produktion, milj kg	Partihandelns invägning, milj kg
1987	127	78,6
1986	123	76,5
1985	126 ¹	83,4 ¹
1984	109	70,1
1983	109	71,5

1) Fr o m 1985 medtas fler uppgiftslämnare varför jämförelse med tidigare år ej kan göras.

Tabell 10.8 Användning av vid mejerier invägd mjölk 1983–1987. Ton
Disposition of dairy milk in 1983–1987. Metric tons

År	Typ av produkt		Smör m m	Mjölkpulver ¹	Kondensmjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ²	Svinn	Summa
	Konsumtionsmjölkprodukter	Ost						
1987	1 483 590	1 063 683	62 766	632 832	90 980	32 309	3 978	3 370 138
1986	1 519 904	1 060 123	64 568	654 152	82 272	33 641	8 056	3 422 716
1985	1 548 444	1 083 917	72 445	754 271	82 166	34 395	5 300	3 580 938
1984	1 574 681	1 096 197	75 975	804 622	81 070	36 285	8 709	3 677 539
1983	1 578 159	1 091 998	71 532	726 355	78 314	33 182	15 428	3 594 968

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive återblandat pulver.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Tabell 10.9 Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1983–1987. Ton
Dairy production and production of milk powder in 1983 – 1987. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror					Produktion av mjölkpulver		
	Konsumtionsmjölk		Grädde		Ost	Smör m m		Fett
	3 % fetthalt	Övrig mjölk ¹	Tjock	Tunn		Smör	Bregott ² o smörolja	
1987	887 768	522 161	53 870	19 791	113 952	33 479	32 322	5 959
1986	978 470	469 633	51 623	20 178	112 930	36 872	30 655	5 272
1985	1 015 166	463 896	49 347	20 111	114 613	42 466	32 381	5 704
1984	1 013 904	493 154	47 500	20 123	115 573	48 125	29 883	6 001
1983	1 044 043	469 087	44 800	20 229	114 908	45 128	27 938	8 507

1) Avser mjölk med 0,5 resp 1,5 % fetthalt samt gammaldags mjölk.

2) Avser smördelen.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m m har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter. Statens jordbruksnämnd.

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas

Riksförening, enheten för mjölk- och mejeriekonomi.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, prispolitiska avdelningen (stencil).

Jordbruksnämnden. Antal kläckta hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksnämnden utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m m. I februari görs en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikällor, bl a från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteten och värdet av samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från jordbruksnämndens löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för jordbruksnämndens räkning – av förråden av livsmedel m m samt uppgifter från riksskatteverket och Djupfrysingsbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför jordbruksnämnden en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter (exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdesskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkingspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl a kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t ex konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1985–1987 redovisas i tabell 10.10 medan tabell 10.11 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år.

Tabell 10.10 Total direktkonsumtion av livsmedel m m 1985–1987
Total consumption of food etc. in 1985–1987

Varuslag	1985 (def)		1986 (prel)		1987 (prel)	
	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr
Bröd och spannmålsprodukter		12 816		13 992		14 740
Mjöl och gryn	184,1	1 212	183,1	1 289	175,8	1 222
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	56,2	1 415	58,3	1 548	60,7	1 735
Knäckebröd m m	58,0	1 132	53,7	1 196	52,0	1 200
Mjukt matbröd	271,0	4 899	275,1	5 388	277,0	5 648
Kaffebröd ¹ m m	97,1	4 158	100,1	4 571	104,7	4 935
Kött och köttvaror		21 325		22 420		24 166
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ^{1,2}	172,5	9 218	175,2	9 889	182,6	10 911
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	39,8	796	39,7	1 039	33,3	911
Charkuterivaror, köttkonserver m m	235,3	11 111	228,3	11 429	229,6	12 275
Fisk, kräftdjur och blötdjur		5 874		6 962		7 489
Färsk och djupfryst fisk ¹	56,9	1 543	56,3	1 711	53,7	1 794
Djupfryst filead fisk	18,2	694	22,1	936	22,0	1 012
Konserver och beredd fisk	54,4	2 409	56,6	2 793	56,2	2 908
Kräftdjur och blötdjur		1 228		1 522		1 228
Mjölk, grädde, ost och ägg		15 579		16 673		17 266
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk ³	34,9	149	33,0	148	32,0	149
K-mjölk, filmjölk m m ³	993,5	4 669	976,0	4 892	898,6	4 763
Skummjölk, lättmjölk, lättfil ^{3,4}	438,4	1 822	425,6	1 864	465,6	2 136
Tunn grädde, gräddfil ³	20,1	425	20,2	459	19,8	469
Tjock grädde ³	46,2	1 403	48,5	1 553	50,8	1 700
Mjölkpulver	1,0	45	0,9	45	0,8	45
Ost	124,7	5 232	127,6	5 780	129,1	6 229
Ägg ¹	102,3	1 834	101,8	1 932	98,2	1 775
Matfett och majonnäs	187,9	4 581	183,3	4 835	180,3	4 907
Smör m m	59,3	1 777	57,1	1 807	55,5	1 833
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	116,3	2 409	112,5	2 509	110,8	2 534
Majonnäs och matolja	12,3	395	12,9	442		
Köksväxter, frukter och bär		13 867		14 122		16 095
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	342,3	3 980	349,8	4 351	361,2	4 945
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	487,6	4 756	500,5	4 933	501,7	5 647
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	64,8	1 096	71,3	1 175	75,6	1 316
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	82,4	1 487	77,1	1 360	81,3	1 441
Kastanjer, mandel och nötter	10,7	343	10,5	358	11,6	462
Soppor, även konserverade	9,2	391	9,4	416	9,2	433
Saft ^{1,3}	104,8	1 491	108,0	1 529	107,3	1 491
Potatis och potatisprodukter		2 360		2 601		3 051
Potatis, färsk ¹	542,5	1 439	537,5	1 601	536,9	1 956
Potatisprodukter	47,4	921	47,3	1 000	48,6	1 095
Socker och sirap		1 134		1 141		1 077
Kaffe, te och kakao		5 093		6 062		4 282
Kaffe, rostat	74,8	3 956	74,3	4 807	72,5	3 177
Te	2,8	318	3,1	336	2,8	318
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver	12,6	819	13,6	919	13,0	807
Choklad och konfektyrvaror	81,8	5 710	82,1	5 992	82,1	6 112
Glass ³	113,8	2 192	119,4	2 784	113,4	2 794
Honung, vissa såser, kryddor och salt ¹	59,9	1 356	60,3	1 452	62,7	1 560
Malt- och läskedrycker ³	650,1	4 728	699,0	5 300	734,1	5 856
Summa livsmedel		96 471		103 944		
Alkoholhaltiga drycker ³		16 015		17 351		18 900
Starköl	105,8	2 980	120,1	3 575	130,5	4 250
Vin	97,6	4 771	100,1	5 145	99,4	5 650
Spritdrycker	44,1	8 264	45,6	8 631	42,2	9 000
Tobak		8 667		8 861		9 387
Totalt		121 297		130 548		137 682

1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.

2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.

3) Kvantitetsuppgifter i miljoner liter.

4) Fr o m 1983 även mellanmjölk, 1,0 % och 1,5 %.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.11 Konsumtion av livsmedel m m åren 1985–1987. Kilogram per person
Consumption of food etc. in 1985–1987. Kilogrammes per person

Varuslag	1985	1986	1987 (prel.)
Bröd och spannmålsprodukter			
Mjöl och gryn	22,0	21,9	20,9
Mjölprodukter, exkl bröd och konditorivaror	6,7	7,0	7,2
Knäckebröd m m	6,9	6,4	6,2
Mjukt matbröd	32,5	32,9	33,0
Kaffebröd ¹	3,9	3,9	4,0
Konditorivaror ¹	2,6	2,6	2,6
Skorpor, kex, rån m m ¹	5,1	5,5	5,9
Kött och köttvaror			
Kött och fläsk, färskt och djupfryst ^{1,2}	24,6	25,1	25,3
Fjäderfäkött, färskt och djupfryst ¹	4,8	4,7	4,0
Charkuterivaror, oblandade	3,6	3,3	3,4
Charkuterivaror, blandade	15,9	15,8	15,6
Köttkonserver	1,9	1,8	1,9
Köttsoopor, även konserverade	1,1	0,6	0,6
Fisk, kräftdjur och blötdjur			
Färsk och djupfryst fisk ¹	6,8	6,7	6,4
Djupfryst filead fisk	2,2	2,6	2,6
Konserver och beredd fisk	6,5	6,8	6,7
Kräftdjur och blötdjur	1,8	2,3	1,1
Mjölk, grädde och ost			
Direktförsäld och hemmaförbrukad mjölk, liter	4,2	3,9	3,8
Konsumtionsmjölk, filmjölk m m, liter	118,9	116,7	107,0
Skummjölk, lättmjölk, lättfil, liter ³	52,6	50,9	55,5
Tunn grädde, gräddfil, liter	2,4	2,4	2,4
Tjock grädde, liter	5,5	5,8	6,0
Mjölkpulver	0,1	0,1	0,1
Hårdost	11,9	12,1	12,1
Annan ost	3,0	3,2	3,3
Ägg ¹	12,3	12,2	11,7
Smör m m	7,1	6,8	6,6
Hushållsmargarin inkl lättmargarin	13,9	13,5	13,2
Majonnäs och matolja	1,4	1,6	1,7
Köksväxter, frukter och bär			
Köksväxter, färska och djupfrysta ¹	32,1	32,6	34,0
Frukt och bär, färska och djupfrysta ¹	57,2	59,8	59,7
Köksväxter, torkade ¹ , konserverade m m	7,8	8,7	9,0
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylt m m	9,9	9,2	9,7
Kastanjer, mandel och nötter	1,3	1,3	1,4
Soppor, även konserverade	1,1	1,2	1,1
Saft ¹ , liter	12,3	12,7	12,6
Potatis och potatisprodukter			
Potatis, färsk ¹	65,0	64,3	63,9
Potatisprodukter	5,7	5,6	5,8
Socker	18,9	18,8	17,1
Sirap	0,5	0,5	0,5
Kaffe, rostat	9,0	8,9	8,6
Te	0,3	0,4	0,4
Kakao	1,2	1,4	1,3
Choklad och konfektyrvaror	9,8	9,8	9,8
Glass liter	13,6	14,3	13,5
Honung, såser med högst 20 % fetthalt, kryddor och salt ¹	7,2	7,1	7,5
Malt- och läskedrycker, liter	77,9	83,6	87,4
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	43,3	47,5	50,7
Svagdricka, lättöl och öl, typ A	34,5	36,1	36,7
Alkoholhaltiga drycker, liter			
Starköl	12,7	14,4	15,5
Vin	11,7	12,0	11,8
Spritdrycker	5,3	5,5	5,0

- 1) Uppgifterna baseras på ett bristfälligt material och är därför osäkra.
 2) Inkl saltat (rått) kött och fläsk, inälvor och färdiglagad mat innehållande kött.
 3) Fr o m 1983 ingår mellanmjölk, 1,0 % och 1,5 %.
 Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.12 Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1960, 1970, 1980 och 1987. Megajoule per person och dag
Energy supply by different agricultural and food products in 1960, 1970, 1980 and 1987. Megajoule per person and day

Produkt	1960 MJ	1970 MJ	1980 MJ	1987 ¹ MJ	%
Bröd och spannmålsprodukter	3,14	2,96	3,04	3,15	25
Kött och köttvaror	1,28	1,36	1,54	1,38	11
Fisk, kräftdjur m m	0,20	0,21	0,25	0,27	2
Mjölk och mjölkpulver	1,19	1,11	1,16	1,06	8
Grädde	0,18	0,21	0,26	0,31	3
Ost	0,31	0,36	0,57	0,61	5
Ägg	0,17	0,18	0,17	0,18	1
Smör inkl Bregott	0,82	0,51	0,54	0,57	5
Margarin inkl matolja m m	1,09	1,31	1,25	1,14	9
Köksväxter, frukt och bär	0,70	0,91	0,91	0,93	7
Potatis och potatisprodukter	0,72	0,66	0,68		
Socker och sirap	1,35	1,01	0,91	0,78	6
Malt- och läskedrycker exklusive starköl ²	0,21	0,37	0,28	0,34	3
Andra livsmedel	0,46	0,68	0,82	0,84	7
Alkoholhaltiga drycker ³	0,19	0,24	0,34	0,33	3
Samtliga varuslag	12,01	12,08	12,72	12,58	100

- 1) Preliminära uppgifter.
 2) Starköl ingår 1960 och 1970.
 3) Starköl, vin och sprit. Se dock not 2.
 Källa: Statens jordbruksnämnd.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.12. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel har under perioden 1960–1985 ökat något. Under de senaste åren har dock energitillförseln minskat något.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Konsumtionen i Sverige av livsmedel m m årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksnämnd.

Per capita-konsumtionen av livsmedel m m i Sverige årligen sedan 1960; (stencil) uppgifterna publiceras även i Jordbruksekonomska meddelanden. Statens jordbruksnämnd.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar jordbruksnämnden den svenska utrikeshandeln med jordbruksråvaror och livsmedel. I detta kapitel redovisas definitiva uppgifter för åren 1982–1987.

Resultat

Värdet av den svenska importen av jordbruksråvaror och livsmedel var 1987 enligt tabell 10.13 oförändrat i förhållande till 1986 och uppgick till 15,5 miljarder kronor. Norge, Danmark och Nederländerna svarar för de största andelarna av importen.

Exporten föll kraftigt under 1986 och fortsatte att minska även under 1987 då 5,3 miljarder kronor registrerades. Minskningar mellan 1986 och 1987 har främst skett till Tyskland, Italien, Sovjetunionen och Förenta Staterna (se tabell 10.14). Den största delen av såväl export som import utgörs av vegetabiliska produkter enligt fördelningen på varuslag i tabell 10.15.

Annan publicering

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m m årligen sedan 1950. Statens jordbruksnämnd (stencil).

Utrikeshandel. Del 1 och 2 Preliminära uppgifter återfinns i SCBs SM H; vissa uppgifter dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. SCB.

Svensk import och export av trädgårdsprodukter 1970–74. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp. Trädgård 83.

Svensk import 1975, komplement till ovanstående. Lantbrukshögskolan, konsulentavdelningen vid Alnarp (stencil).

Till kategorierna jordbruksråvaror och livsmedel räknas sedan år 1959, då den nu gällande indelningen av utrikeshandelsstatistiken (den s k CCC-nomenklaturen) började tillämpas, följande varugrupper.

Kap 1 – 4

Levande djur

Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar

Fisk och skaldjur

Mjölk- och mejeriprodukter, ägg, honung

Ur kap 5

Tarmar

Kap 7 – 12

Köksväxter m m

Frukter m m

Kaffe, te och kryddor

Spannmål

Produkter från kvarnindustri, malt, stärkelse m m

Oljehaltiga fröer och frukter, vallväxtfröer, foderväxter m m

Kap 15 – 21

Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor m m

Varor av kött, fläsk, fisk och skaldjur

Socker och sockerkonfektyrer

Kakao och varor därav

Varor av spannmål, mjöl och stärkelse, bakverk

Varor av köksväxter och frukter m m

Diverse näringsmedel

Kap 23

Beredda fodermedel

Till gruppen jordbruksprodukter räknas i princip produkter enligt sammanställningen ovan exklusive fisk, frukt, köksväxter, kaffe, te, kakao, kryddor m m

Tabell 10.13 Importen av jordbruksråvaror och livsmedel 1982–1987.
Miljoner kronor
Imports of foodstuffs etc. in 1982–1987. Millions of Swedish kronor

Exportörande land	1982	1983	1984	1985	1986	1987
Danmark	1 004	1 233	1 321	1 418	1 540	1 691
Finland	204	204	271	267	262	309
Island	47	59	64	77	165	164
Norge	1 050	1 364	1 389	1 291	1 286	1 315
Belgien, Luxemburg	104	199	379	383	210	220
Bulgarien	25	32	34	33	23	24
Frankrike	265	239	292	315	387	452
Föbundsrepubliken Tyskland	678	736	719	783	840	954
Irland	52	56	57	98	91	127
Italien	353	444	456	539	572	614
Nederländerna	715	845	1 055	1 077	1 113	1 317
Polen	65	96	92	127	134	176
Portugal	29	29	36	46	39	36
Rumänien	29	27	26	24	18	25
Schweiz	188	225	208	260	280	272
Sovjetunionen	21	23	25	36	37	31
Storbritannien	300	353	361	407	390	452
Tjeckoslovakien	9	11	11	10	16	22
Tyska demokratiska republiken	12	14	19	25	24	13
Ungern	95	111	127	143	148	201
Österrike	101	97	108	119	134	146
Förenta Staterna	846	817	891	874	873	920
Kanada	194	188	197	182	196	293
Japan	10	11	17	19	23	27
Samtliga länder	10 966	12 668	14 229	14 675	15 464	15 464

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.14 Exporten av jordbruksråvaror och livsmedel 1982–1987.
Miljoner kronor
Exports of foodstuffs etc. in 1982–1987. Millions of Swedish kronor

Importerande land	1982 ¹	1983 ¹	1984 ¹	1985 ¹	1986 ¹	1987
Danmark	510	605	696	653	649	597
Finland	586	410	449	481	595	654
Island	16	31	38	30	31	29
Norge	578	663	736	747	810	876
Belgien, Luxemburg	28	21	42	50	80	57
Bulgarien	0	0	0	30	0	1
Frankrike	118	116	147	223	223	227
Föbundsrepubliken Tyskland	535	536	864	719	502	490
Irland	8	9	10	10	10	9
Italien	254	241	342	356	228	189
Nederländerna	156	263	187	170	148	113
Polen	156	285	274	195	80	65
Portugal	43	95	25	137	107	28
Schweiz	115	97	89	93	92	89
Sovjetunionen	185	278	345	715	381	151
Storbritannien	151	205	319	265	207	187
Tjeckoslovakien	23	34	35	47	37	37
Tyska demokratiska republiken	168	133	280	132	92	48
Ungern	17	23	17	19	23	23
Österrike	40	45	54	52	62	65
Förenta Staterna	125	269	441	776	550	471
Kanada	11	22	27	57	47	29
Japan	422	698	372	314	166	166
Samtliga länder	4 917	5 997	6 731	7 318	5 801	5 344

1) Direktlandningar av fisk i utländska hamnar ingår.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 10.15 Utrikeshandeln med jordbruksprodukter 1984–1987. Miljoner kronor
Foreign trade in agricultural products in 1984–1987. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1984		1985		1986		1987	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export
<i>Levande djur och animaliska produkter (exklusive fetter och oljor)</i>								
Levande djur	68	53	77	74	126	49	156	51
Kött, fläsk och andra ätbara djurdelar	286	1 207	356	1 195	391	753	603	400
Kött- och fläskkonserver m m	73	38	91	44	115	39	153	36
Tarmar	50	36	49	34	56	29	75	24
Mjolk, mejeriprodukter och ägg	248	459	299	423	328	307	346	304
Summa	725	1 793	873	1 770	1 016	1 176	1 333	815
<i>Vegetabiliska produkter (exklusive fett och oljor)</i>								
Potatis	131	7	19	5	31	7	115	10
Potatisprodukter	44	27	35	22	40	21	50	24
Brödsäd	84	884	94	713	85	338	107	291
Fodersäd	85	322	47	893	41	401	88	249
Mjöl och gryn	72	64	56	96	38	47	24	48
Malt	8	24	9	13	12	7	15	13
Stärkelse	105	0	103	1	107	1	107	1
Sockerbetor	3	0	0	0	1	0	0	0
Varor av spannmål m m	422	369	466	438	515	509	565	619
Socker, sirap och melass	159	29	153	23	144	77	154	80
Fodermedel, hö m m	803	82	677	85	587	107	658	107
Oljeväxtfröer och oljehaltiga frukter	234	179	211	210	138	105	108	23
Djupfrysta örter	0	110	0	129	1	134	3	115
Örter, bönor m m	25	3	30	2	32	4	45	4
Vallväxtfröer m m	132	75	161	78	93	78	79	70
Summa	2 307	2 173	2 061	2 707	1 864	1 834	2 118	1 654
<i>Animaliska och vegetabiliska fetter och oljor</i>								
Sjödjursolja	63	11	67	7	29	4	16	4
Sojaolja	350	45	377	45	211	57	181	47
Raps- och Rybsolja	2	313	1	252	1	158	1	175
Övriga fetter och oljor	507	399	557	471	373	330	333	301
Summa	923	769	1 006	777	614	549	531	528
Summa jordbruksprodukter	3 955	4 735	3 940	5 254	3 494	3 559	3 982	2 996

Källa: Statens jordbruksnämnd.

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Totalkalkyler för hela jordbruket
- Intäkter, kostnader m m för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i *nationalräkenskaperna* i form av den s k bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI (standard för svensk näringsgrensindelning). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 11, dvs förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft och avskrivning samt företagens driftöverskott) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionsvärdet inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1970–1986.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1982–1986.

Annan publicering

SCB, nationalräkenskaperna SM 1983:2.5, 1984:5.5, N 10 SM 8501, N 10 SM 8601 och N 10 SM 8701 jämte Appendix.

Tabell 11.1 Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten i faktorpris 1970–1986. Löpande priser

Contribution to the gross domestic product by agriculture in 1970–1986. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten, i faktorpris, milj kronor	Bidrag från jordbruket, i faktorpris	
		Milj kr	Procent
1986	815 414	14 787	1,8
1985	761 746	12 947	1,7
1984	702 477	13 550	1,9
1980	476 405	9 406	2,0
1975	268 373	6 128	2,3
1970	153 319	3 913	2,6

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2 Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1982–1986. Milj kr

Agriculture value added and gross domestic products at factor prices, current prices, by factor incomes in 1982–1986. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1982	1983	1984	1985	1986
Förädlingsvärdet inom jordbruk m m	12 255	12 218	13 550	12 947	14 787
löner inkl kollektiva avgifter	2 167	2 272	2 550	2 566	2 776
kapitalförslitning	3 371	3 836	11 000	10 381	12 011
driftöverskott	6 717	6 110			
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	566 959	634 570	702 477	761 746	815 414
löner inkl kollektiva avgifter	389 526	421 599	461 433	502 379	549 376
kapitalförslitning	74 675	84 339	91 799	99 464	105 865
driftöverskott	102 758	128 632	149 245	159 903	160 173

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Totalkalkyler för jordbruket

Som underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden görs beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den skattemässiga kalkylen, vilken baseras på den skattemässiga totalkalkylen för jordbruket. Beräkningarna handhas av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp och utförs huvudsakligen inom statens jordbruksnämnd.

I totalkalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t ex av fodersäd – beaktas därför inte. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värde av bostadsförmåner ingår inte, vilket man bör observera vid jämförelse med deklarationsundersökningen för jordbrukare.

Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

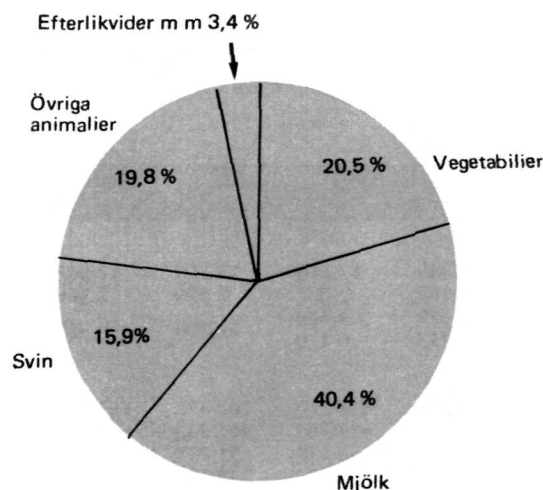
För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till samarbetsnämndens publicering.

Resultat

Totalkalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalierna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 75 %. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av de totala intäkterna. Produktionen av vallväxter och fodersäd utnyttjas i animalieproduktionen, varför enbart avsalugrödor redovisas som intäkter av vegetabilier.

Diagram 11.4 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1987. Procentuell fördelning

*Income of the agricultural sector in 1987.
Per cent*

Tabell 11.3 Jordbrukets totala intäkter m m enligt totalkalkylen 1984–1987

Income of the agricultural sector in 1984–1987

Slag av inkomst m m; varuslag	Värde, miljoner kronor			
	1984	1985	1986	1987 ¹
Vegetabiliska produkter	6 039	5 719	5 831	5 182
Normalvete ²	1 499	1 100	1 207	1 157
Kvalitetsvete ²	405	482	541	523
Råg	247	154	138	105
Korn	452	572	501	363
Havre	678	631	563	465
Kokärter	15	11	12	13
Matpotatis	587	521	552	697
Fabrikspotatis	190	203	203	173
Sockerbetor	753	744	875	591
Oljeväxter	947	947	885	730
Fältodlade köksväxter	266	354	354	364
Animaliska produkter	18 284	18 402	18 568	19 273
Mejerimjolk	9 337	9 615	9 881	10 146
K-mjolk utanför mejeri	15	16	14	15
K-mjolk till hemmaförbrukning	79	81	84	84
Ägg	881	842	944	1 101
Slakt av fjäderfä	335	443	470	457
Storboskap	2 939	2 779	2 791	3 012
Kalv, större	242	267	250	189
Kalv, mindre	8	11	10	6
Häst	30	28	22	28
Får	105	104	100	108
Svin	4 194	4 093	3 891	4 035
Efterlikvider	96	97	82	92
Ull och fårskind	13	18	13	12
Export av levande djur	10	8	16	17
Låginkomstsatsning	323	267	325	392
Efterlikvider från centralföreningar	208	319	319	324
Skördeskadeersättning och-bidrag	159	113	120	330
Övrigt	–	–	–	29
Summa inkomster	25 013	24 820	25 163	25 529
Förändringar i djurkapitalet	–81	–303	–338	–183
Totala intäkter	24 932	24 517	24 825	25 346

1) Preliminära uppgifter.

2) Fr o m 1987 höstvete och vårvete.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, Jordbrukets totalkalkyl.

I jordbrukets totalkalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och inventarier är största posten i diagrammet och svarar för ca 44 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter svarar köpfodermedel för ca 37 %. Kapitalkostnaderna redovisas exklusive ränta på eget kapital. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1987 var denna ersättning 2 658 milj kr.

Annan publicering

Jordbrukets totalkalkyl. Stencil från Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

Tabell 11.5 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1984–1987

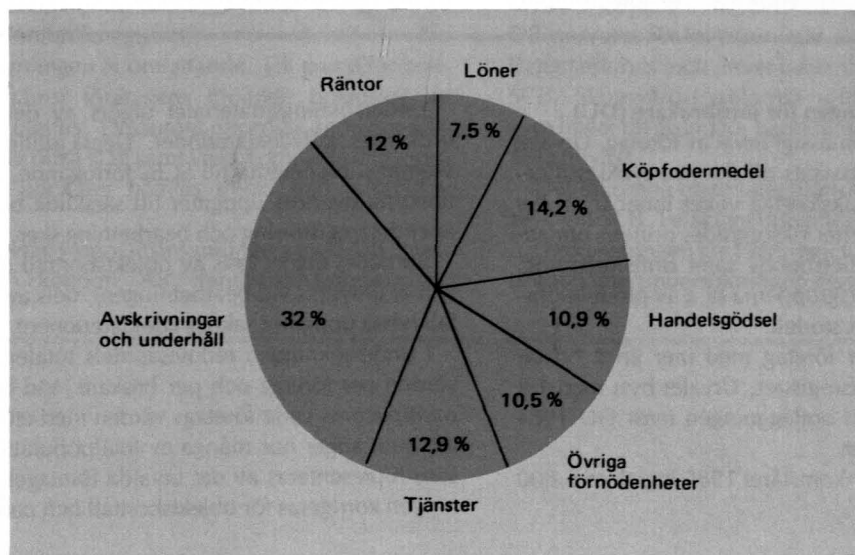
Costs of the agricultural sector in 1984–1987

Varuslag	Värde, miljoner kronor			
	1984	1985	1986	1987 ¹
Förnödenheter				
Driv- och smörjmedel	988	1 042	729	724
Handelsgödsel och kalk	2 415	2 603	2 513	2 462
Köpfodermedel	3 860	3 704	3 412	3 221
Förrädlings- och handelsmarginaler	486	536	555	552
Diverse förnödenheter	617	672	720	805
Elektricitet	632	762	823	874
Tjänster				
Frakter	151	151	156	167
Mjölkkontroll	77	81	83	85
Seminkostnader	152	160	169	177
Maskinlegor	142	153	162	185
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	108	147	158	130
Personbil	431	465	459	472
Avbyttjänster	81	85	93	108
Övriga tjänster	692	725	773	1 048
Kapitalkostnader				
Markanläggningar	410	429	444	474
Ekonomibyggnader	963	919	924	980
Maskiner och redskap	5 146	5 442	5 917	5 933
Kostnader för lånat kapital	2 162	2 393	2 584	2 600
Kostnader för lejt arbete	1 549	1 518	1 621	1 691
<i>Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete</i>	21 062	21 987	22 295	22 688

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, jordbrukets totalkalkyl.

Diagram 11.6 Jordbrukets totala kostnader m m enligt totalkalkylen 1987, procentuell fördelning
Costs of the agricultural sector in 1987, per cent

Totalskattningar av jordbrukets intäkter och kostnader erhålls årligen från Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU), som beskrivs nedan.

DU utgör sedan lång tid ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden, vilket är ett centralt område för användningen av undersökningen. Resultaten från DU används därvid för att belysa bl a inkomstutvecklingen för olika grupper av jordbruksföretag. Vidare utnyttjas DU-materialet för beräkning av vissa kostnadsposter i jordbrukets totalkalkyl.

I tabell 11.7 redovisas jordbrukarnas totala intäkter och kostnader åren 1982–1986. Vid en jämförelse med jordbrukets totalkalkyl bör uppmärksammas att DU innefattar såväl skogsbruk vid jordbruksföretagen som viss omsättning mellan företagen. Skillnaden mellan totalkalkylen och DU är av denna anledning betydande för bl a intäkter av skogsprodukter, körslor, arrenden samt för inköp av djur.

För om inkomståret 1985 skall även fysiska personer ta upp inkomsträntor på kapital i jordbruket i förvärvskällan jordbruksfastighet. För att möjliggöra jämförelser med tidigare år har intäkterna för 1985 och 1986 i tabellen beräknats exkl dessa ränteinkomster.

Tabell 11.7 Jordbrukarnas intäkter och kostnader 1982–1986. Totalbelopp i milj kr

Holder's receipts and expenditures in 1982–1986. Totals in millions of Swedish kronor

Bearbetningspost	1982	1983	1984	1985	1986
Inkomster av vegetabilier	7 148	7 581	8 798	8 886	8 595
animalier	16 327	17 708	19 105	19 445	19 653
skogsprodukter	2 121	2 244	2 977	3 143	2 934
Övriga inkomster	1 752	2 008	2 245	2 435 ¹	2 787 ²
Intäkter av naturaförmåner	1 570	1 573	1 693	1 754	1 739
Summa bruttointäkter exkl balansändringar	28 918	31 114	34 818	35 663 ¹	35 708 ²
Utgifter för utsäde, fodermedel och					
drivmedel, el, vatten och					
renhållning	1 457	1 552	1 699	1 885	1 805
» inköp av djur	2 084	2 239	2 193	2 206	2 192
» underhåll av inventarier och					
anläggningar	2 479	2 674	2 996	3 087	3 169
» räntor	2 907	3 013	3 292	3 780	3 913
» arbetslöner	1 120	1 221	1 298	1 232	1 206
Värdeminskingsavdrag	2 968	3 298	3 842	3 459	3 355
Övriga kostnader	5 008	5 441	5 963	6 334	6 667
Egenavgifter	983	941	1 104	1 161	1 139
Summa kostnader inkl egenavgifter	26 357	28 467	31 563	32 416	32 633
Balansändringar	283	358	645	20	90
Skogskonto och allmän investeringsreserv m m	–520	–375	–620	–528	–558
Bruttointäkter (exkl fysiska personers ränteinkomster) minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m	2 324	2 630	3 280	2 739 ¹	2 607 ²

1) Exkl ränteinkomster för fysiska personer (596 milj kr).

2) Exkl ränteinkomster för fysiska personer (578 milj kr).

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare. (DU).

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare publiceras årligen i SM serie J. Uppgifter för 1981–1983 återfinns i SM J 1983:9, 1984:6 respektive J 51 SM 8501. För inkomståren

1984–1986 redovisas totalbelopp och uppgifter per företag i J 41 SM 8601, J 43 SM 8701 respektive J 43 SM 8801 medan uppgifter för företagen redovisas i J 42 SM 8701, J 43 SM 8702 respektive J 43 SM 8802.

Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU)

DU baseras på ett slumpmässigt urval av företag. Urvalet har fr o m DU 1984 anpassats till det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag vilket innebär att det dras från olika grupper efter riksområde, driftens omfattning i standardiserat arbetsbehov samt driftsinriktning. Tidigare bestämdes urvalsgrupperna bl a av produktionsområde och åkerarealens storlek.

Undersökningen avser företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret. Urvalet byts med 1/3 varje år. I samband med omläggningen inför DU 1984 byttes dock 2/3 av urvalet.

I undersökningen för inkomståret 1986 ingick ca 6 800 företag.

Undersökningsmaterialet utgörs av de utvalda jordbrukarnas självdeklARATIONER. Dessa ställs av de lokala skattemyndigheterna till SCBs förfogande. Från deklARATIONERNA överförs uppgifter till särskilda blanketter, varefter dataregistrering och bearbetning sker.

Bortfallet utgörs dels av objektsbortfall (deklARATIONEN kan ej utnyttjas vid bearbetningen), dels av partiellt bortfall (vissa uppgifter saknas i deklARATIONEN).

I undersökningen redovisas dels totaler, dels medelvärden per företag och per brukare. Vid beräkningarna multipliceras varje företags värden med ett uppräknings-tal, som anger hur många av totalpopulationens företag som representeras av det utvalda företaget. Vid uppräkn-ingen korrigeras för objektsbortfall och partiellt bortfall.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se föregående avsnitt).

Från JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl a ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. I jordbruksprisförhandlingarna är det i första hand resultaten för slättbygds gårdarna som har intresse. Undersökningen är fr o m den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Fr o m JEU 1985 har efter flera års utvecklingsarbete en ny redovisning av resultaten gjorts. Den nya redovisningen om-

fattar beräkningar av resultat som dels baseras på anskaffningskostnader, dels återanskaffningskostnader (nukostnader) för förbrukade resurser. I beräkningarna till nukostnad tas även hänsyn till förändringar i penningvärdet. De nya beräkningarna har även gjorts för några år tillbaka i tiden. Resultaten från dessa beräkningar har inte tidigare publicerats utan tas med i nedanstående tabeller som jämförelse med resultaten från den nya redovisningen.

I utvecklingsarbetena på JEU har också ingått införandet av det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag. Detta påverkar såväl populationsavgränsning som redovisning. Redovisning enligt typklassificeringssystemet kommer att ske fr o m JEU 1988.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen omfattar företag i södra och mellersta Sveriges slättbygder med 20,1–100,0 hektar åkermark och företag i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt Norrland med 20,1–100,0 hektar åkermark. Undersökningen begränsas också till företag som ägs eller arrenderas av fysiska personer. Vissa trädgårdsföretag och företag med stor produktion av slaktsvin eller höns och kycklingar ingår inte.

Enligt undersökningsplanen skall urvalets storlek avpassas så att resultaten kommer att baseras på uppgifter från 930 företag. Urvalet består till 3/4 av gårdar som kvarstod från föregående undersökningstillfälle och till 1/4 av nytt urval från lantbruksregistret.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagets löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom erfordras uppgifter från inventeringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med DB inom Lantbrukarnas Ekonomi AB, lantbruksnämnder och

skogsvårdsstyrelser. Inom DB-organisationen är ca 30 kontor engagerade i arbetet, som regleras genom ett avtal mellan SCB och DB.

DB handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer DB-kontoren uppgifter om åtgång av arbete och dragkraft, lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturauttag m m.

För beräkning av bl a kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksnämnderna. DB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB. Skogsvårdsstyrelserna utför en skogsinventering, som ligger till grund för beräkning av bl a skogsförråd och årlig tillväxt.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av DB.

I redovisningen för 1986 ingick 813 företag. 114 företag bortföll från undersökningen genom vägran och dylikt.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar.

Resultat

I tabell 11.8 redovisas jordbrukets intäkter 1982–1986 enligt JEU, med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. Redovisningen avser företag i slättbygden (RO 1, södra och mellersta Sveriges slättbygder).

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Tabell 11.8 Intäkter i jordbruket 1982–1986. Kronor per företag (fysiska personer) i riksområde 1

Receipts in agriculture in 1982–1986. Swedish kronor per holding (natural persons) in major region 1

Område, storleksgrupp hektar åker	1982	1983	1984	1985	1986
20,1–30,0					
Vegetabilier	69 553	70 355	96 577	92 065	85 317
Animalier	141 220	161 194	168 350	168 555	175 177
Övrig produktion	11 291	11 206	12 781	10 944	12 546
Summa intäkter	222 064	242 755	277 708	271 564	273 041
30,1–50,0					
Vegetabilier	119 476	124 445	155 821	146 711	145 462
Animalier	225 148	253 722	261 676	253 810	262 177
Övrig produktion	14 717	21 121	22 702	19 894	24 433
Summa intäkter	359 341	399 288	440 199	420 416	432 072
50,1–100,0					
Vegetabilier	245 143	249 978	308 730	278 664	291 937
Animalier	279 386	321 902	341 994	356 654	309 665
Övrig produktion	25 325	32 162	36 290	39 827	42 121
Summa intäkter	549 854	604 042	687 014	675 145	643 723

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

I tabell 11.9 redovisas på motsvarande sätt jordbrukets kostnader 1982–1986 enligt JEU, med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader m m.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Första året företagen ingår i JEU kalkyleras nuvärden på basis av inventeringar som utförts på företagen.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivareavgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Tabell 11.9 Kostnader i jordbruket 1982–1986. Kronor per företag (fysiska personer) i riksområde 1

Costs in agriculture in 1982–1986. Swedish kronor per holding (natural persons) in major region 1

Område, storleksgrupp hektar åker	1982	1983	1984	1985	1986
20,1–30,0					
Förnödenheter	69 862	79 686	93 205	93 904	95 286
Kostnader för underhåll	48 837	53 518	64 419	20 625	22 787
Avskrivningar till nuvärde	45 747	53 280	61 812	62 812	67 242
Arbetskostnader utanför familjen	9 989	10 615	13 189	15 265	13 302
Övriga kostnader ¹	—	—	—	45 591	49 096
Summa kostnader	174 435	197 100	232 624	238 197	247 713
30,1–50,0					
Förnödenheter	112 487	128 439	147 139	144 163	143 972
Kostnader för underhåll	72 714	79 601	95 420	33 383	34 741
Avskrivningar till nuvärde	59 799	72 067	82 423	81 479	86 303
Arbetskostnader utanför familjen	21 876	20 154	22 691	18 630	23 085
Övriga kostnader ¹	—	—	—	67 961	70 652
Summa kostnader	226 875	300 260	347 673	345 616	358 753
50,1–100,0					
Förnödenheter	166 445	187 982	217 601	236 496	217 400
Kostnader för underhåll	107 588	114 565	133 985	55 056	55 214
Avskrivningar till nuvärde	86 694	105 633	123 340	128 200	125 061
Arbetskostnader utanför familjen	34 343	35 937	43 119	40 970	42 816
Övriga kostnader ¹	—	—	—	95 420	103 516
Summa kostnader	395 070	444 117	518 045	556 142	544 007

¹) Redovisas 1982–1984 i posten underhållskostnader.

Källa: Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Från DU erhålls uppgifter om intäkter från skogsprodukter samt insättning och uttag från skogskonto. JEU redovisar en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för storleksgrupperna 20–100 ha åker (i skogsbygderna och Norrland enbart 20–50 ha åker).

I tabell 11.10 redovisas intäkter och kostnader i skogsbruket enligt JEU. Intäkterna i tabellen har beräknats exkl värdeändring av skogsförrådet. I kostnaderna ingår inte räntekostnader (räntenetto 1985 och 1986).

Tabell 11.10 Kalkylerade intäkter och kostnader i skogsbruket 1982–1986. Kronor per företag (fysiska personer)
Receipts in forestry in 1982–1986. Swedish kronor per holding (natural persons)

Område, storleks- grupp hektar åker	1982	1983	1984	1985	1986
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1–30,0					
Intäkter	7 448	8 881	13 868	9 993	11 218
Kostnader	3 365	3 824	3 963	2 702	3 450
30,1–50,0					
Intäkter	9 142	11 944	13 064	13 819	17 811
Kostnader	3 275	4 125	4 202	2 666	3 531
50,1–100,0					
Intäkter	16 842	17 845	19 373	21 480	25 218
Kostnader	7 122	6 810	7 774	7 473	7 213
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige					
20,1–30,0					
Intäkter	41 095	37 834	49 209	47 933	54 382
Kostnader	11 138	13 074	12 195	11 915	16 400
30,1–50,0					
Intäkter	29 825	38 713	46 444	42 794	51 570
Kostnader	10 267	12 109	13 224	12 180	15 047

Källa: Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Resultat i jord- och skogsbruk

Uppgifter rörande jordbruksföretagens resultat kan i första hand hämtas ur JEU, som är uppbyggd enligt företagsekonomiska principer.

Det kan dock vara av intresse att även följa det taxerade resultatet i jordbruket. I tabell 11.11 redovisas taxerade brutto-intäkter minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m. För att få jämförbarhet mellan år har på intäktsidan inte tagits med ränteinkomsterna 1985 och 1986 (se kommentar till tabell 11.7). I diagram 11.12 lämnas motsvarande redovisning för storleksgruppen 30–50 ha åker i de tre riksområdena.

Tabell 11.11 Bruttointäkter av jordbruksfastighet minus kostnader (inkl egenavgifter) efter balansändringar m m 1982–1986. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading result in agriculture and forestry 1982–1986. Swedish kronor per holding (natural persons)

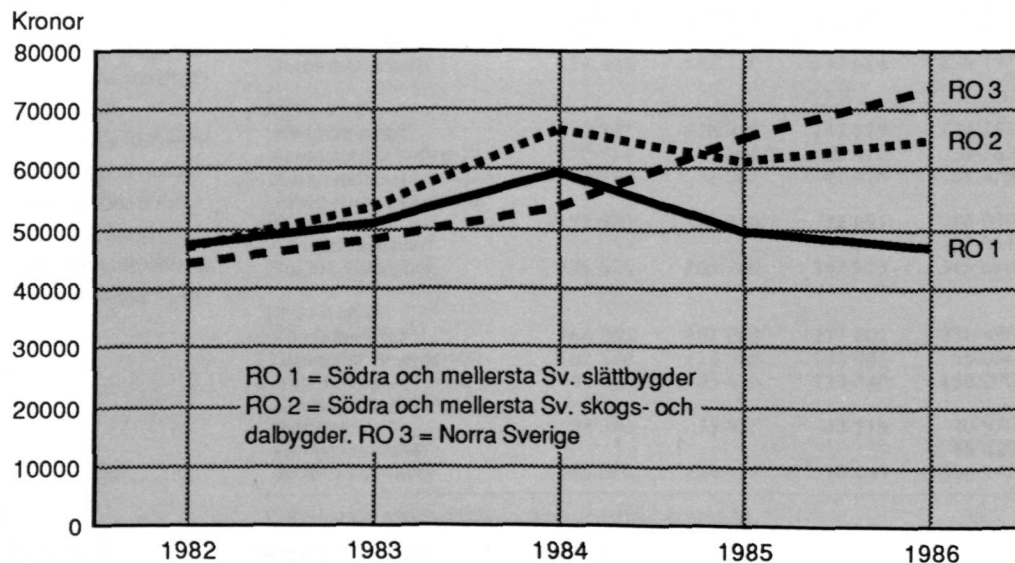
Område, storleksgrupp hektar åker	1982	1983	1984	1985 ¹	1986 ¹
Södra och mellersta Sveriges slättbygder					
20,1 – 30,0	30 788	35 559	42 174	34 182	39 497
30,1 – 50,0	46 971	50 915	59 324	49 328	46 577
50,1 – 100,0	53 918	67 468	78 898	68 542	66 969
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder					
20,1 – 30,0	39 856	38 018	40 870	37 816	37 705
30,1 – 50,0	46 742	53 384	66 458	61 138	64 609
50,1 – 100,0	58 529	64 243	72 353	64 802	69 645
Norra Sverige					
20,1 – 30,0	29 621	30 339	41 137	42 013	36 257
30,1 – 50,0	44 228	48 095	53 528	65 383	73 346
50,1 – 100,0	55 687	67 766	78 409	74 300	77 412
Hela riket					
20,1 – 30,0	33 811	35 709	41 561	36 594	38 407
30,1 – 50,0	46 597	51 267	60 577	54 447	54 608
50,1 – 100,0	54 946	66 893	77 595	68 337	68 356

1) Exklusive ränteinkomster, se texten.

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.12 Taxerade resultat i jord- och skogsbruk 1982–1986, storleksgruppen 30–50 ha åker. Kronor per företag (fysiska personer)

Trading result in agriculture and forestry in 1982–1986, holdings of 30–50 hectares of arable land. Swedish kronor per holding (natural persons)

Redovisningen i JEU ger en mer rättvisande bild av resultatutvecklingen än vad deklarationsmaterialet ger. Detta sammanhänger bl a med att periodiseringen av olika intäkter och kostnader inte påverkas av bokslutsdispositioner i så stor utsträckning som i DU. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar. I tabell 11.13 redovisas resultatutvecklingen i jord- och skogsbruk enligt JEU för företag i riksområde 1.

Det kalkylerade resultatet i jordbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Detsamma gäller för det kalkylerade resultatet i skogsbruket. I diagram 11.14 lämnas en motsvarande beskrivning för 1986.

Tabell 11.13 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader (räntenetto 1985 och 1986) samt familjens arbetsersättning enligt JEU 1982–1986. Kronor per företag (fysiska personer) i riksområde 1

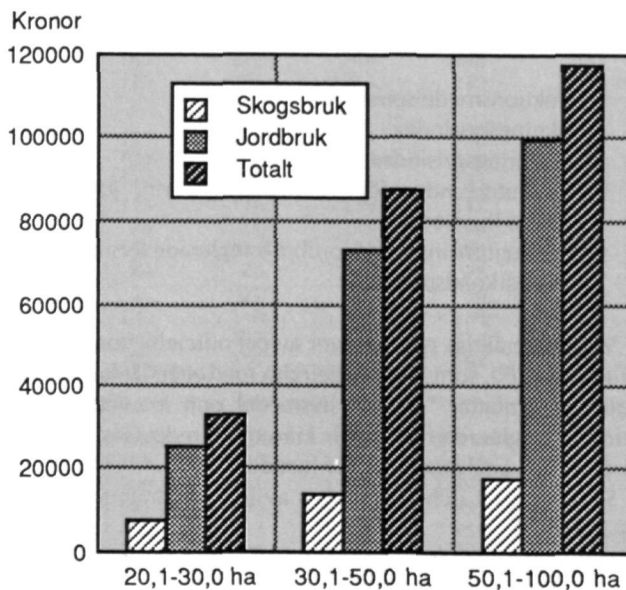
Trading results in agriculture and forestry less rent paid and interest paid in 1986. Size groups and Major Regions. Swedish kronor per holding (natural persons) in major region 1

Område, storleksgrupp hektar åker	1982	1983	1984	1985	1986
20,1 – 30,0					
Jordbruket	47 629	45 655	45 084	33 367	25 329
Skogsbruket	4 083	5 057	9 905	7 291	7 767
Totalt	51 712	50 712	54 989	40 658	33 096
30,1 – 50,0					
Jordbruket	92 466	99 028	92 526	74 800	73 319
Skogsbruket	5 867	7 819	8 862	11 153	14 280
Totalt	98 333	106 847	101 388	85 953	87 599
50,1 – 100,0					
Jordbruket	154 784	159 925	168 969	119 003	99 715
Skogsbruket	9 720	11 035	11 599	14 007	18 005
Totalt	164 504	170 960	180 568	133 010	117 720

Källa: Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Diagram 11.14 Kalkylerat resultat i jord- och skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning 1986. Storleksgrupper och riksområden. Kronor per företag (fysiska personer) i riksområde 1

Trading results in agriculture and forestry less rent paid and interest paid in 1986. Size groups and Major Regions. Swedish kronor per holding (natural persons) in major region 1

Prisindex

Genom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl. jordbruksreglerade livsmedel. Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av jordbruksnämnden och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är numera 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på

beräkningsunderlaget till jordbrukets totalkalkyl. Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i totalkalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförlas ingår inte i index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s k normkalkyler, vilka utarbetas inom lantbruksekonomiska samarbetsnämndens sektorsgrupp. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner.

Preisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t ex slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCBs producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurlvalet är i princip desamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringar och vad gäller animalieprodukter på priser inom EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1983–1987 framgår av tabell 11.18.

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex, som beskrivs på föregående sida, har en central roll vid jordbrukspolitiska ställningstaganden.

I tabell 11.15 redovisas vissa prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse och råsprit. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.16 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.15 Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1983–1987

Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products in 1983–1987

Varuslag	1983	1984	1985	1986	1987
Traktorer, kr/st	163 200	185 000	193 300	192 800	..
Drivmedel, kr/100 liter					
Dieselolja	238	261	289	205	203
Handelsgödselmedel, kr/100 kg					
Kalksalpeter, 15,5 % N	84	100	116	115	110
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	133	157	181	179	172
Superfosfat, 9,0 % P	84	98	113	120	122
Supra PK 7–13	101	118	135	144	146
Supra NPK 17–6–12	185	212	240	246	243
Supra NPK 20–5–9	175	205	235	239	235
Vegetabilier, kr/100 kg					
Vete	125	129	134	136	129
Råg	121	127	132	130	125
Korn	117	122	125	123	116
Havre	113	116	119	117	113
Vallhö	75	71	79	106	130
Matpotatis	152	184	172	184	226
Fabrikspotatis	44	46	55	58	56
Sockerbetor	25	27	29	30	30
Vetekli	140	148	155	156	154
Kraftfoderblandningar	280	297	308	314	315
Melass	126	159	153	164	169
Animalier, kr/100 kg					
Kött av					
Storboskap	1 974	2 027	1 885	2 054	2 357
Mellankalv	2 118	2 305	2 257	2 139	2 427
Mindre kalv	1 300	1 231	1 308	1 293	1 406
Häst	1 241	1 265	1 103	837	1 242
Får och lamm	1 860	1 953	1 917	1 959	2 245
Slaktsvin	1 303	1 285	1 279	1 297	1 422
Fjäderfä	1 272	1 472	1 546	1 711	1 715
Mejerimjölk	226	243	257	283	293
Konsumtionsmjölk	355	393	425	448	467
Smör	1 481	1 640	1 831	1 947	2 015
Ost, helfet					
Svecia	1 808	2 142	2 305	2 452	2 568
Herrgård	1 856	2 282	2 460	2 608	2 750
Ägg	909	961	1 028	1 117	1 084

Källa: Statens jordbruksnämnd.

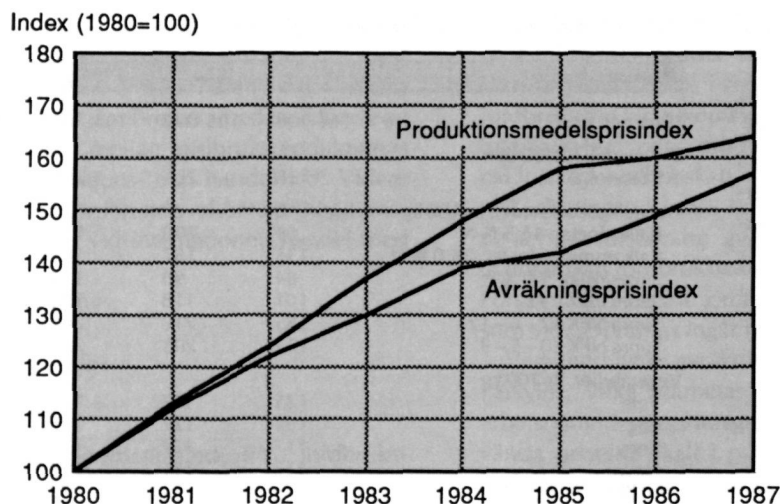
Tabell 11.16 Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1983–1987 (1980 = 100)

Producer price index. Indices for subtotals in 1983–1987. (1980 = 100)

Varuslag	1983	1984	1985	1986	1987
Brödsäd	145	152	157	155	152
Fodersäd	141	146	149	146	144
Matpotatis	122	146	129	139	168
Fabrikspotatis	112	121	128	131	130
Sockerbetor	135	145	153	159	163
Oljeväxter	135	143	145	140	143
Mjölk	131	140	148	162	167
Ägg	142	155	170	188	184
Storboskap	121	125	118	126	145
Hästkött	117	122	113	87	119
Kalvkött	115	124	123	114	128
Fårkött	114	122	127	125	135
Fläsk	130	140	140	140	151

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Diagram 11.17 Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1980–1987 (1980 = 100)
Cost price index and producer price index in 1980–1987. (1980 = 100)

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1980–1987 redovisas i diagram 11.17.

I tabell 11.18 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1983–1987.

Annan publicering

Prisindex på jordbruksområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Indextal för prisutvecklingen på jordbrukets område; vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1985/86. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp. 1987 (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1987.

Priser i jordbruket under 25 år – prisindex för produkter och produktionsmedel i jordbrukarledet. Meddelande från Jordbrukets utredningsinstitut 1970:4.

Tabell 11.18 Jordbrukets prisindex 1983–1987 (1980 = 100)
Agricultural price indices in 1983–1987 (1980 = 100)

Index	1983	1984	1985	1986	1987
Produktionsmedelsprisindex					
Förnödenheter	148	163	173	171	171
Tjänster	134	141	153	161	172
Kapitalkostnader	128	136	144	149	155
Totalt	137	148	158	160	164
Avräkningsprisindex					
Vegetabilier	136	146	148	148	152
Animalier	128	137	141	150	158
Totalt	130	139	142	149	157
Prisregleringsprisindex					
Vegetabilier	140	155	159	165	177
Animalier	145	164	173	183	189
Totalt	144	162	170	179	187
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	142	159	171	183	193
Animalier	145	163	175	186	193
Totalt	144	162	174	185	193
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel					
Vegetabilier	145	162	172	184	193
Animalier	150	169	184	194	203
Totalt	148	166	180	191	200
Konsumentprisindex					
Övriga livsmedel	138	152	161	175	177
Totalt exkl jordbruksreglerade livsmedel	130	140	150	156	163
Totalt inkl jordbruksreglerade livsmedel	133	143	154	160	167
Världsmarknadsprisindex					
Vegetabilier	123	95	84	63	54
Animalier	124	129	130	122	117
Totalt	123	119	116	104	99

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Taxerade nettointäkter, underskott m m
Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från DU.

I tabell 11.19 redovisas de taxerade nettointäkterna samt sammanräknad inkomst från olika förvärvskällor.

I diagram 11.20 redovisas sammansättningen 1985 av jordbrukarnas sammanräknade inkomst.

Nettointäkten i en förvärvskälla redovisas som noll i de fall underskott uppkommer.

I nettointäkt av tjänst medräknas pensioner och vissa andra skattepliktiga transfereringar. I nettointäkt av kapital medräknas t o m 1984 ränteintäkter på jordbruksföretagets rörelsemedel. Fr o m 1985 ingår dessa i nettointäkt av jordbruksfastighet. Uppgifterna för 1985 och 1986 avseende nettointäkt av jordbruksfastighet respektive kapital är därför inte jämförbara med motsvarande uppgifter för tidigare år. Motsvarande brist i jämförbarhet gäller även för variabeln underskott av jordbruksfastighet i tabell 11.21.

Som övriga förvärvskällor räknas nettointäkt av rörelse, annan fastighet och tillfällig förvärvsverksamhet.

Tabell 11.19 Jordbrukarnas taxerade nettointäkter samt sammanräknad inkomst 1982–1986. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers assessed net receipts from different sources of income in 1982–1986. Swedish kronor per holder incl spouse

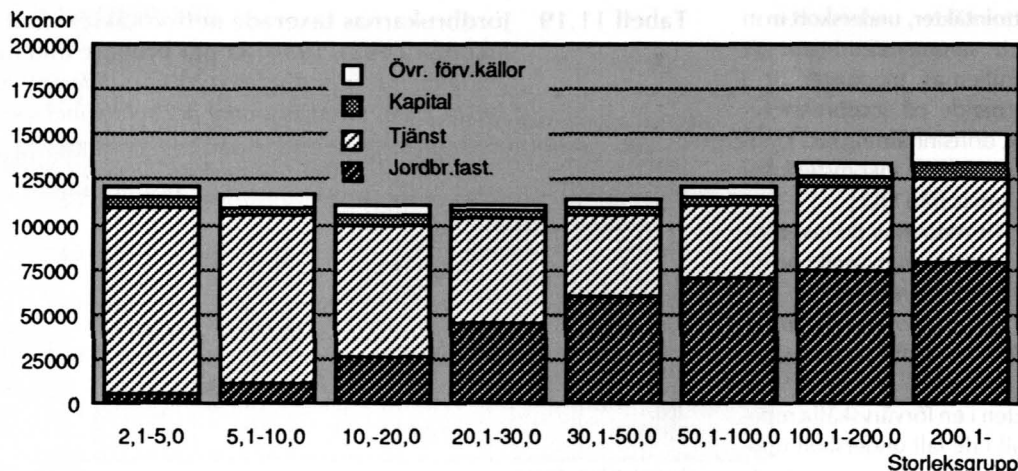
Storleks- grupp hektar åker	1982	1983	1984	1985 ¹	1986 ¹ (prel)
Nettointäkt av jordbruks- fastighet					
2,1– 5,0	5 101	5 327	6 334	7 259	6 011
5,1– 10,0	9 668	9 184	10 278	11 440	12 069
10,1– 20,0	21 357	22 228	25 008	26 771	26 607
20,1– 30,0	33 145	36 384	40 611	44 159	45 462
30,1– 50,0	43 990	49 241	55 376	58 319	59 660
50,1– 100,0	52 241	59 287	66 103	69 335	70 687
100,1– 200,0	56 178	66 948	70 265	78 695	75 066
200,1–			73 790	83 985	78 782
Samtliga	25 261	27 675	31 564	34 354	34 925
Nettointäkt av tjänst					
2,1– 5,0	65 982	73 537	85 122	93 351	103 875
5,1– 10,0	57 429	67 406	77 515	83 259	92 395
10,1– 20,0	46 897	51 539	54 419	62 273	72 890
20,1– 30,0	33 927	38 100	46 039	49 223	57 824
30,1– 50,0	28 865	30 781	32 798	38 101	44 749
50,1– 100,0	24 878	27 219	31 338	34 627	40 194
100,1– 200,0			32 381	37 109	46 084
200,1–	21 239	32 559	37 597	41 554	46 369
Samtliga	45 164	50 569	56 319	61 840	70 444
Nettointäkt av kapital					
2,1– 5,0	6 443	5 711	7 034	6 175	5 180
5,1– 10,0	7 065	7 065	7 066	7 254	4 898
10,1– 20,0	8 029	7 931	8 359	7 013	5 442
20,1– 30,0	7 797	7 809	8 919	5 687	4 101
30,1– 50,0	8 398	8 012	9 588	5 397	4 784
50,1– 100,0	10 557	10 383	11 645	5 268	4 208
100,1– 200,0			15 788	7 376	5 571
200,1–	15 852	17 124	24 259	12 020	8 517
Samtliga	8 089	7 866	8 796	6 362	4 902
Nettointäkt av övriga förvärvskällor					
2,1– 5,0	3 524	3 771	5 540	5 018	5 703
5,1– 10,0	4 647	5 359	4 470	4 726	7 200
10,1– 20,0	3 564	3 570	3 706	4 955	6 548
20,1– 30,0	2 408	3 258	2 272	2 085	3 779
30,1– 50,0	2 632	3 530	3 212	2 874	3 990
50,1– 100,0	2 839	3 002	3 388	3 803	5 388
100,1– 200,0			6 317	5 039	7 838
200,1–	7 559	7 685	14 145	13 430	17 264
Samtliga	3 546	4 003	3 977	4 169	5 756
Sammanräknad inkomst					
2,1– 5,0	81 050	88 346	104 030	111 803	120 770
5,1– 10,0	78 809	88 678	99 329	106 679	116 561
10,1– 20,0	79 848	85 228	91 492	101 012	111 487
20,1– 30,0	77 277	85 552	97 841	101 154	111 166
30,1– 50,0	83 891	91 565	100 974	104 691	113 184
50,1– 100,0	90 515	99 891	112 474	113 033	120 478
100,1– 200,0			124 751	128 219	134 559
200,1–	110 823	124 315	149 791	150 989	150 932
Samtliga	82 059	90 113	100 656	106 725	116 027

1) Beträffande jämförbarheten för variabelna nettointäkt av jordbruksfastighet och nettointäkt av kapital, se texten.

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Diagram 11.20 Nettointäkter från olika förvärvskällor 1986 inom olika storleksgrupper av företag. Kr per brukare inkl maka/make

Assessed net receipts from different sources of income in 1986. Swedish kronor per holding incl spouse

I tabell 11.21 redovisas jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst 1982–1986.

Med underskott av jordbruksfastighet avses det totala underskottet oavsett om det kunnat utnyttjas eller ej.

Utnyttjat underskott i förvärvskälla avser utnyttjade underskott från samtliga förvärvskällor.

Förlustavdrag innefattar underskott som inte kunnat utnyttjas tidigare år.

Annan publicering

Deklarationsundersökningen för jordbrukare publiceras årligen i SM serie J. Uppgifterna för 1981–1983 återfinns i SM J 1983:9, 1984:6 respektive J 41 SM 8501. För inkomståren 1984–1986 redovisas totalbelopp och uppgifter per företag i J 41 SM 8601, J 43 SM 8701 respektive J 43 SM 8801 medan uppgifter för företagarna redovisas i J 42 SM 8701, J 43 SM 8702 respektive J 43 SM 8802.

Tabell 11.21 Jordbrukarnas avdrag samt statligt taxerad inkomst, 1982–1986. Kr per brukare inkl maka/make

The farmers deductions and assessed income for the governmental taxation in 1982–1986. Swedish kronor per holder incl spouse

Storleksgrupp hektar åker	1982	1983	1984	1985 ¹	1986 ¹ (prel)
Underskott av jordbruksfastighet					
2,1– 5,0	5 660	5 614	6 759	7 480	7 384
5,1– 10,0	6 120	7 655	6 896	7 857	10 235
10,1– 20,0	5 778	5 560	4 054	5 932	6 534
20,1– 30,0	2 871	3 825	4 006	7 393	6 723
30,1– 50,0	3 450	3 256	2 358	4 016	4 724
50,1–100,0	6 125	2 656	2 562	4 693	4 862
100,1–200,0	31 273	9 002	7 099	11 005	12 521
200,1–			11 414	18 003	22 692
Samtliga	5 936	5 278	4 747	6 520	7 215
Av deklaranten utnyttjat underskott i förvärvskälla					
2,1– 5,0	8 451	7 902	10 195	10 793	10 397
5,1– 10,0	8 048	10 405	10 179	10 955	14 556
10,1– 20,0	6 662	6 938	5 780	7 699	9 198
20,1– 30,0	3 668	5 193	5 703	7 427	8 741
30,1– 50,0	3 737	3 708	3 351	4 406	5 846
50,1–100,0	4 365	3 346	3 949	5 010	5 546
100,1–200,0	9 304	7 274	6 388	7 203	9 666
200,1–			11 162	9 840	12 468
Samtliga	6 270	6 785	6 817	7 958	9 455
Övriga allmänna avdrag och förlustavdrag					
2,1– 5,0	949	990	1 571	845	..
5,1– 10,0	1 336	1 446	1 806	1 291	1 689
10,1– 20,0	1 970	1 590	1 395	1 151	1 948
20,1– 30,0	1 783	1 737	2 178	1 920	2 353
30,1– 50,0	2 692	2 940	3 020	2 572	2 943
50,1–100,0	4 007	3 392	4 600	3 833	4 499
100,1–200,0	7 502	8 007	8 769	6 989	8 216
200,1–			14 901	12 347	10 658
Samtliga	2 125	2 065	2 462	1 970	2 536
Statligt taxerad inkomst					
2,1– 5,0	71 650	79 455	92 264	100 165	109 075
5,1– 10,0	69 425	76 827	87 344	94 433	100 315
10,1– 20,0	71 215	76 699	84 318	92 162	100 340
20,1– 30,0	71 826	78 622	89 960	91 807	100 071
30,1– 50,0	77 462	84 917	94 603	97 712	104 395
50,1–100,0	82 143	93 153	103 927	104 190	110 433
100,1–200,0	94 017	109 035	109 594	114 026	116 678
200,1–			123 728	128 802	127 805
Samtliga	73 665	81 262	91 377	96 797	104 035

1) Beträffande jämförbarheten för variabeln underskott av jordbruksfastigheter, se texten i anslutning till tabell 11.19.

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukarnas tillgångar och skulder har sedan lång tid redovisats i DU. I samband med en översyn av DU slopades från 1978 specificeringen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU omfattar från nämnda år enbart summa tillgångar och summa skulder.

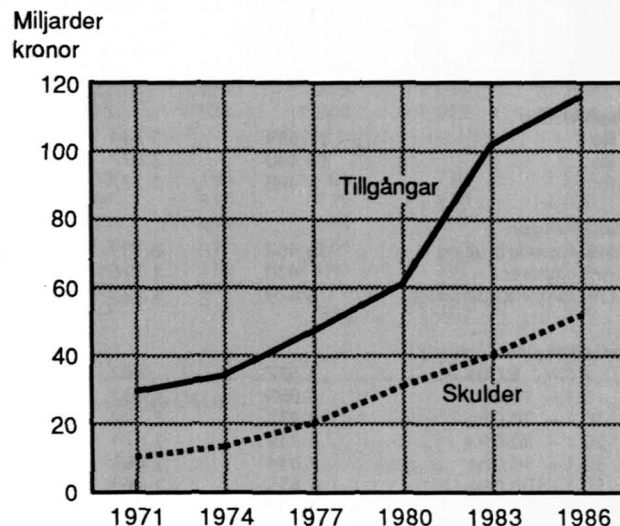
Som en intermitterande utvidgning av DU genomförde SCB under 1982 en specialinriktad undersökning rörande jordbrukets kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 (TSU).

Av diagram 11.22 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1971–1986 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärdena finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att fastigheternas taxeringsvärden förändras språngvis ungefär vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.22 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat. Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering och värdering av husdjursbeståndet har inte beaktats.

Diagram 11.22 Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1971–1986, miljarder kronor.

The farmers total assets and liabilities (natural and artificial persons), 1971–1986. Totals in 1000 millions of Swedish kronor

Undersökningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1981 (TSU)

Populationen i undersökningen om tillgångar och skulder i jordbruket omfattar brukare inkl maka/make vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker och fysisk person som brukare.

TSU består av två delundersökningar, som i det ena fallet bygger på deklarationsmaterial (TSU-DU) och i det andra fallet på enkätuppgifter (TSU-enkät).

TSU-DU bygger på deklarationsmaterial avseende ca 4 300 företag ingående i den ordinarie deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) 1981. Ur TSU-DU erhålls relativt god noggrannhet i skattningarna samtidigt som dock specificeringsgraden blir begränsad på grund av deklarationsmaterialets innehåll. Särskilt gäller detta skuldrevisningen.

TSU-enkät bygger på material från en postenkät och urvalet omfattar ca 1 600 företag. Syftet med TSU-enkät har varit att ge en specificering av vissa tillgångs- och skuldposter som inte kunnat erhållas i TSU-DU.

TSU-DU har i princip använts för alla nivåskattningar medan uppgifter från TSU-enkät utnyttjas för fördelning på vissa delposter. Så har t ex skattningar av totala skuldbeloppen hämtats från TSU-DU medan fördelningen av främst långsiktiga skulder hämtats från TSU-enkät.

En liknande undersökning av jordbrukarnas tillgångar och skulder genomförs under 1987 avseende förhållanden den 31 december 1986. Publicering av resultaten beräknas komma att ske under 1988.

Ur TSU erhålls information om fördelningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder på olika delposter. I tabell 11.23 redo-

visas jordbrukarnas tillgångar inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Tabell 11.23 Jordbrukarnas tillgångar den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr
The farmers assets 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha					Utanför lantbruksföretag över 2 ha åker	Samtliga tillgångar
	Jordbruksfastighet	Inventarier inkl personbil	Lager inkl husdjur	Insatser i ekonomiska föreningar m m	Övrigt		
<i>Riksområden</i>							
Ro 1	21 559	5 344	5 188	954	4 186	9 534	46 765
Ro 2	16 540	3 077	3 003	567	2 607	6 917	32 711
Ro 3	5 468	1 377	895	230	974	2 051	10 995
<i>Brukarkategori</i>							
Självvägande brukare	36 467	6 159	5 502	1 134	4 973	11 484	65 719
Arrendatorer	420	1 716	1 679	301	1 299	3 249	8 664
Övriga fysiska personer	6 679	1 923	1 905	316	1 496	3 768	16 087
<i>Storleksgrupper</i>							
2,1 – 5,0 ha	3 677	482	194	60	504	2 556	7 473
5,1 – 10,0 ha	5 895	1 032	540	157	965	3 894	12 483
10,1 – 20,0 ha	8 437	1 732	1 410	326	1 518	3 890	17 313
20,1 – 30,0 ha	6 339	1 514	1 483	307	1 162	1 781	12 586
30,1 – 50,0 ha	7 834	2 061	2 178	391	1 460	1 787	15 711
50,1 – 100,0 ha	6 655	1 863	2 009	355	1 276	1 997	14 155
100,1 – ha	4 732	1 116	1 274	156	875	2 600	10 753
<i>Samtliga</i>	43 565	9 795	9 084	1 751	7 763	18 499	90 474

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Jordbruksfastighet Värde avser 1981 års taxeringsvärde för ägda fastigheter under eget bruk. Även taxeringsvärden för utarrenderade fastigheter medräknas om någon del av fastigheten, t ex skogsmarken, ingår i driften. Taxeringsvärden för fastigheter som arrenderas har däremot inte redovisats.

Inventarier Med inventarier avses maskiner och redskap. Fastighetsinventarier (byggnadsinventarier och markinventarier) redovisas inte här, då de ingår i fastighetens taxeringsvärde.

Lager inkl husdjur Värde av lager anges med det inventerade värdet efter inkurans. Husdjur värderas med ledning av priser som årligen fastställs av riksskatteverket.

Insatser i ekonomiska föreningar, likvidlån, medlemslån etc. Avser olika former av kapitalinsatser i jordbrukets producentkooperativa föreningar.

I tabell 11.24 redovisas fördelningen av jordbrukarnas skulder inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker.

Annan publicering

Jordbrukarnas tillgångar och skulder, SCB SM J 1984:16.

Tabell 11.24 Jordbrukarnas skulder den 31 december 1981 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kr

The farmers liabilities 31 december 1981 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

Redovisnings- grupper	Lantbruksföretag över 2 ha		Kortfristiga skulder	Utanför lantbruks- företag över 2 ha åker	Samtliga skulder
	Långfristiga skulder	Intecknings- Övriga skulder			
<i>Riksområden</i>					
Ro 1	9 760	2 687	2 914	3 472	18 833
Ro 2	4 244	1 643	1 327	1 762	8 976
Ro 3	1 975	549	355	693	3 572
<i>Brukarkategori</i>					
Självägande brukare	12 430	2 981	2 809	3 046	21 266
Arrendatorer	522	975	779	1 054	3 330
Övriga fysiska personer	3 025	923	1 008	1 828	6 784
<i>Storleksgrupper</i>					
2,1 – 5,0 ha	538	190	66	733	1 527
5,1 – 10,0 ha	1 064	457	179	1 120	2 820
10,1 – 20,0 ha	2 116	654	563	877	4 210
20,1 – 30,0 ha	2 132	697	584	524	3 937
30,1 – 50,0 ha	3 426	1 118	1 045	597	6 186
50,1 – 100,0 ha	3 589	991	1 170	775	6 795
100,1 – ha	2 844	772	990	1 302	5 908
<i>Samtliga</i>	15 979	4 879	4 597	5 925	31 380

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Definitioner

Långfristiga skulder Med långfristiga skulder avses skulder som har en varaktighet av mer än ett år. För statliga avskrivningslån redovisas återstående skuldbelopp efter gjorda avskrivningar.

Kortfristiga skulder Med kortfristiga skulder avses skulder med en varaktighet av högst ett år.

Uppdelningen mellan kortfristiga och långfristiga skulder följer dock av praktiska skäl den uppdelning som gjorts i självdeklarationen.

Mervärdesskatt avseende 1981 tas upp som fordran resp skuld.

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas statliga stödåtgärder i form av prisstöd och rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skördeskadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för 1987.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Prisstöd
- Rationaliseringsinsatser
- Skördeskadeskydd
- Hagelskedeförsäkring
- Husdjursförsäkring

Prisstöd

Den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område handhas av statens jordbruksnämnd enligt dess instruktion (1965:799 med senare ändringar). I verksamheten ingår bl a uppbörd av införselavgifter och fördelning av införselavgiftsmedel. Jordbruksnämnden handhar även viss verksamhet för vilken statliga budgetmedel tas i anspråk, såsom vissa livsmedelssubventioner i samband med prisstopp, viss utjämnings- och beredskapslagring, det s k norrlandsstödet samt prisutjämning på jordbruksvaror som används som råvaror inom industrin, främst livsmedelsindustrin. Nämnden är också huvudman för skördeskadeskyddet.

Införselavgiftsmedel

Införselavgifter uttas vid import av jordbruksprodukter, fettvaror och fodermedel och möjliggör därigenom att avsedd prisnivå kan upprätthållas inom landet. Härvid förutsätts att utlandspriserna är lägre än de priser man åsyftar i Sverige.

Av de införselavgifter som flyter in återbetalas en mindre del i samband med återexport m m. Av återstoden avsätts ett på visst sätt beräknat belopp till olika ändamål inom den egentliga jordbruksregleringen (den s k fördelningsplanen). Huvuddelen av medlen inom fördelningsplanen tillförs de s k regleringsföreningarna för att kostnaderna i dessas marknadsreglerande verksamhet (exempelvis avlastning genom export eller lagring) skall täckas. Regleringsföreningarna, vilka arbetar enligt direktiv av jordbruksnämnden, tillförs också bl a vissa belopp av införselavgiftsmedel i samband med utbytesexport, dvs export i utbyte mot sådan import som sker av kvalitetsskäl m m.

Av medel som inflyter utöver den s k fördelningsplanen avdelas vissa belopp till speciella ändamål som ligger nära jordbruksregleringen. Fördelningsplanens totalbelopp, liksom även beloppen för särskilda ändamål utanför fördelningsplanen, beslutas av statsmakterna. De tar också ställning till delbeloppen inom fördelningsplanen, vilka dock jordbruksnämnden har rätt att jämka. Förslagen till disposition av införselavgiftsmedlen brukar föregås av överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen.

I tablå nedan redovisas influtna införselavgiftsmedel inom jordbruksregleringen under åren 1984/85 – 1986/87.

Varugrupp	Influtna införselavgiftsmedel ¹ , milj kr		
	1984/85	1985/86	1986/87
Fodermedel	237,9	272,6	219,5
Fettvaror	133,4	462,0	584,1
Mejeriprodukter	106,6	128,0	144,7
Kött- och fläskvaror	174,8	218,0	301,3
Övriga vegetabilier	34,1	49,2	130,8
Övriga animalier	3,0	7,0	10,3
Summa	689,8	1 136,8	1 390,7

1) Exklusive belopp som återbetalas i samband med återexport.

Användningen av de influtna införelavgiftsmedlen inom jordbruksregleringen under åren 1982/83–1986/87 redovisas i tabell 12.1. Där framgår att närmare 40 % av medlen 1986/87 användes för spannmål.

Budgetmedel

Inom anslaget »Prisreglerande åtgärder» till jordbruksnämnden utgörs den största posten av ersättning för prishöjningar som inom gällande jordbruksreglering skulle kommit till stånd men som regeringen valt att ersätta med subventioner. Här ingår även ersättning för direkta prissänkningar och ersättning för genom pristopp förhindrade prishöjningar inom gällande »prisgränser».

Nämnden använder pengarna till att via regleringsföreningarnas verksamhet höja avräkningspriserna (mejeriprodukter samt kött och fläsk), till att genom restitution av införelavgifter i vissa fall underlätta importen av varor för vilka brist föreligger, till att ge bidrag för lagring och till att ersätta de skörde-skadeavgifter som tidigare togs ut i form av avgifter på produktionen.

Av tabell 12.2 framgår användningen under 1982/83–1986/87 av de statliga budgetmedel som inom jordbruksnämndens ansvarsområde utgår till olika åtgärder inom jordbruks- och livsmedelsområdet.

Annan publicering

Annan publicering om prisstöd återfinns i Statens jordbruksnämnds skrivelser till regeringen och regeringens årliga proposition angående jordbruksregleringen.

Avgifter jämförda med svenska priser på jordbruksområdet. (Uppgifter fr o m 1971 har beräknats.) Statens jordbruksnämnd (stencil).

Tabell 12.1 Användningen av införelavgiftsmedel inom jordbruksregleringen 1982/83–1986/87. Miljoner kronor

Disposition of revenues from import fees on agricultural products in 1982/83–1986/87. Millions of Swedish kronor

	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
Inom fördelningsplanen	532,1	440,2	505,1	539,8	504,4
Svensk spannmålshandel	47,3	2,0	113,6	224,3	86,0
Sveriges potatisintressenter	29,5	29,5	29,5	27,5	27,5
Sveriges oljeväxtintressenter	—	—	—	—	—
Föreningen för mejeriprodukter	173,0	167,0	97,0	30,0	161,0
Svensk kötthandel ¹	130,7	60,7	106,2	4,0	4,0
Svensk ägghandel	71,0	75,0	68,0	66,0	52,0
Övrigt	80,6	106,0	90,8	115,3	137,4
Ej fördelade medel	—	—	—	72,7	36,5
Utom fördelningsplanen	74,3	91,5	63,8	138,7	149,4
Pristillägg för får och lamm	17,2	16,3	17,3	17,0	15,9
Utbyteshandel	15,1	20,3	35,1	79,5	119,9
Övrigt	42,0	54,9	11,4	42,2 ¹	13,6
Diverse ²	307,7	107,9	132,6	511,2	639,0
Summa	914,1	639,6	701,5	1 189,7	1 292,8

1) Härav utbyteshandel kött och fläsk, 50,0 Mkr för vardera budgetåren 1982/83, 1983/84 och 1984/85.

2) Införelavgift för spannmål som direkt tillförts Svensk spannmålshandel samt viss del av fettvaruavgiften som direkt tillförts Sveriges oljeväxtintressenter. För 1986/87 har dessutom betalats fettvaruavgifter till Svensk spannmålshandel med 73 milj kr.

3) Inkl. 28,7 Mkr som använts till återbetalning av lån.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Tabell 12.2 Användningen av budgetmedel inom jordbruksregleringen 1982/83–1986/87. Miljoner kronor

Disposition of appropriation granted for agricultural price regulation in 1982/83–1986/87. Millions of Swedish kronor

	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
Prisreglerande åtgärder	3 419,7	3 388,1	2 891,0	3 282,5	3 756,0
Sänkning av priset på k-mjölk	55,0	55,0	55,0	33,0	—
Pristillägg för får och lamm	10,0	10,0	—	—	—
Ersättning för uteblivna prishöjningar m m	2 927,5	2 893,6	2 415,9	2 475,0	2 289,1
Mejeriprodukter	2 395,0	2 603,6	2 415,9	2 475,0	2 289,1
Kött och fläsk	423,5	235,2	—	—	—
Lagring och skörde-skadeavgifter	109,0	54,8	—	—	—
Diverse	20,9	6,8	—	338,0 ³	1 015,0 ³
Låginkomstsatsning	417,5	421,2	418,6	435,0	449,5
Leveranstillägg mjölk	121,0	114,4	120,0	106,0	94,8
Produktionsanpassning m m	—	—	—	—	—
fläsk och mjölk	12,4	22,4	35,3	149,0	94,8
Avbytarverksamhet m m ⁴	228,0	125,6	113,0	115,0	155,2
Socialförsäkring	120,0	120,0	120,0	45,0	90,0
Tillfälligt räntestöd m m	56,1	38,8	30,3	20,0	14,7
Prisutjämning för livsmedels-industrins råvaruförbrukning ¹	1,2	1,5	1,5	1,5	2,4
Stöd till jordbruket i norra Sverige	273,7	271,5	314,2	389,6	524,6
Bidrag till permanent skörde-skadeskydd	—	—	—	—	—
Kostnader för beredskapslagring ² av livsmedel och fodermedel m m	87,1	141,5	216,9	229,7	213,4

1) Endast prisutjämning dextron fr o m 1982/83.

2) Inkl. räntor på statskapital fr o m 1983/84.

3) Samhällets delansvar för överskottsareal.

4) Inkl. företagshälsövård.

5) Härav samhällets delansvar för överskottsarealen 460 milj kr resp ersättning för uteblivna prishöjningar 555 milj kr.

Källa: Statens jordbruksnämnd.

Rationaliseringsinsatser

Enligt Kungl Maj:ts instruktion den 25 maj 1967 (nr 425) med senare ändringar åligger det lantbruksstyrelsen att samordna de statliga insatserna för lantbrukets rationalisering. Lantbruksstyrelsen handhar även det statliga kreditstödet åt jordbruket och trädgårdsnäringen. Inom lantbruksstyrelsen utarbetas statistik över de olika statliga insatserna i rationaliseringssyfte m m. Uppgiftslämnare till denna statistik är de enskilda lantbruksnämnderna.

Lantbruksnämnderna ombesörjer den regionala verksamheten. De har dessutom möjlighet att med medel ur en särskild kapitalfond, den s k jordfonden, köpa och sedan sälja fast egendom i rationaliseringssyfte. Den inköpta marken skall i princip snarast överlåtas till jordbrukare som är i behov av tillskottsjord. Det har dock visat sig lämpligt att nämnderna genom markinköp skapar en viss rationaliseringsreserv. De inköpta fastigheterna stannar därför i nämndernas ägo i genomsnitt i två år. I tabell 12.3 lämnas uppgifter om lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1986/87.

Omfattningen av det statliga stödet till jordbrukets rationalisering

Rationaliseringsstöd utgår i form av lånegarantier och bidrag. Stöd lämnas endast för åtgärder som bedöms vara önskvärda från allmän synpunkt, samhällsekonomiskt motiverade och lönsamma från företagsekonomisk synpunkt. Lantbruksnämnden bedömer om dessa förutsättningar är uppfyllda bl a genom utvecklingsbedömning och ekonomiska kalkyler. Genom utvecklingsbedömningen utreder lantbruksnämnden om brukningsenheten kan betraktas som ett utvecklat, utvecklingsbart, begränsat utvecklingsbart eller ej utvecklingsbart företag. Det statliga stödet är främst avsett för de utvecklingsbara företagen (dvs de företag som beräknas kunna få förutsättningar för en effektiv drift på både kort och lång sikt) men även utvecklade och begränsat utvecklingsbara företag (med förutsättningar för effektiv drift endast på kort sikt) kan få visst stöd.

Det regionala stödet ges i form av bidrag till inre rationalisering till företag belägna i landskapet Dalsland, i Värmlands eller Kopparbergs län eller i Norrland. Utvecklingsbara och begränsat utvecklingsbara företag kan där få bidrag till större investeringar som är nödvändiga för företagets utbyggnad.

Rationaliseringsstödet delas in i ett allmänt stöd och ett regionalt stöd. Det allmänna stödet utgår i hela landet och är grunden för det statliga stödet till jordbrukets rationalisering. Stödet består huvudsakligen av garanti för lån.

Omfattningen av det statliga stödet i form av lånegarantier och bidrag år 1986/87 framgår av tabellerna 12.4 och 12.5 på följande sidor.

Tabell 12.3 Lantbruksnämndernas fastighetsinnehav 1986/87

Possession of real estate of county agricultural boards in 1986/87

Område	Fastighetsinnehav vid årets utgång		
	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar	Taxeringsvärde ¹ , 1 000-tal kronor
<i>Län</i>			
Stockholms	174	409	
Uppsala	198	269	
Södermanlands	424	590	
Östergötlands	176	315	
Jönköpings	65	602	
Kronobergs	33	273	
Kalmar	210	306	
Gotlands	225	489	
Blekinge	77	1 202	
Kristianstads	325	305	
Malmöhus	247	2	
Hallands	433	356	
Göteborgs o Bohus	209	382	
Älvsborgs	424	942	
Skaraborgs	653	1 502	
Värmlands	570	9 178	
Örebro	122	287	
Västmanlands	866	1 693	
Kopparbergs	1 399	19 841	
Gävleborgs	761	7 237	
Västernorrlands	455	11 142	
Jämtlands	309	8 634	
Västerbottens	522	4 903	
Norrbottens	976	10 849	
<i>Hela riket</i>			
1986/87	9 853	81 708	
1985/86	10 281	87 819	220 564
1984/85	10 951	98 448	258 491
1983/84	12 157	111 916	309 354
1982/83	12 239	121 542	348 303

1) Uppgift om taxeringsvärde redovisas ej av Lantbruksstyrelsen 1987

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Olika slag av rationaliseringsåtgärder

Med *inre rationalisering* avses effektivisering av ett företag genom om- eller nybyggnad av ekonomibyggnader och vägar samt genom täckdikning eller igenläggning av öppna diken o d. Hit hör även angelägna vattenvårdande åtgärder. Till inre rationalisering kan lånegaranti lämnas för hela kostnaden för investeringen minskad med eventuella bidrag.

Yttre rationalisering avser sådan ändring av företagens areal eller ägoanordning att möjligheterna till rationellt jordbruk eller skogsbruk ökas. Till sådana förvärv kan lånegaranti beviljas för hela kostnaden. I vissa fall kan även bidrag utgå.

Jordförvärvslån kommer i fråga för lantbrukare eller blivande lantbrukare som inte har tillräckligt med eget kapital för att förvärva bärkraftiga jordbruk. Garantier för sådana lån kan lämnas till företag – oavsett storlek – med förutsättningar för rationell drift.

För inköp av djur, maskiner, gödselmedel m m kan garantier för *driftslån* beviljas vid nytillträde, vid omgripande produktionsomläggning samt för avhjälpande av tillfälliga likviditets-svårigheter.

Statlig garanti för *maskinlån* lämnas för lån till inköp av sådana jordbruksmaskiner med tillbehör som skall användas gemensamt av flera jordbruksföretag. Garantierna beviljas för nyuppsättning eller för utvidgning av befintligt maskinbestånd.

Ytterligare en stödform är *lån med uppskjuten ränta* som lämnas i första hand vid nyetablering på förvärvat fastighet. I vissa fall kan lån också lämnas vid kostnadskrävande tillköp av mark.

För högt skuldsatta jordbrukare kan fr o m 1980/81 även utgå *räntestöd*.

Tabell 12.4 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1982/83–1986/87. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1982/83 – 1986/87. Thousands of Swedish kronor

Stödform	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
<i>Statlig lånegaranti</i>					
Inre rationalisering ¹	71 582	49 363	46 665	30 471	19 713
till dikning, vattenavledning och invallning	1 064	375	119	723	81
till täckdikning	10 496	7 609	3 224	4 637	2 460
till övriga markanläggningar	362	636	746	114	100
till byggnadsändamål	59 660	40 743	42 576	24 997	17 072
Yttre rationalisering	35 679	23 376	28 707	25 537	10 118
Jordförvärvslån	72 038	42 312	42 894	33 203	15 842
Driftslån	142 124	97 983	92 785	110 546	50 734
Maskinlån	1 590	3 418	3 502	4 156	1 527
Summa	323 013	216 452	214 553	203 913	97 934
<i>Lån med uppskjuten ränta</i>	300	–	–	–	–
<i>Räntestöd</i>	57 369	34 580	29 729	40 740	229 100
<i>Statsbidrag</i>					
Inre rationalisering ¹	46 174	42 829	28 874	26 715	18 368
till dikning, vattenavledning och invallning	2 693	2 466	1 667	2 420	2 934
till täckdikning	6 776	9 833	5 177	6 927	6 567
till övriga markanläggningar	1 523	2 004	1 131	905	561
till byggnadsändamål	35 182	28 526	20 899	16 463	8 306
Yttre rationalisering m m	7 939	11 807	5 688	11 549	1 970
Summa	54 113	54 636	34 562	38 264	20 338

1) Här ingår särskild rationalisering, huvudsakligen till byggnadsändamål.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.5 Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1986/87. 1000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture in 1986/87. Thousands of Swedish kronor

Område	Inre rationalisering		Yttre rationalisering		Jordför- värvslån ¹	Driftslån ¹	Maskinlån ¹	Lån med uppskjuten ränta ²	Räntestöd ²
	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag					
<i>Län</i>									
Stockholms	—	—	—	—	—	1 560	400		
Uppsala	125	24	—	—	400	2 935	—		
Södermanlands	590	—	525	—	605	4 725	50		
Östergötlands	945	—	860	—	500	6 160	298		
Jönköpings	1 650	—	—	—	—	2 250	—		
Kronobergs	—	—	—	2	—	410	—		
Kalmar	810	—	300	—	520	3 195	—		
Gotlands	2 154	23	859	—	911	2 301	—		
Blekinge	300	—	350	11	—	—	—		
Kristianstads	30	—	655	7	2 329	510	—		
Malmöhus	700	—	—	—	1 480	1 060	—		
Hallands	50	100	—	—	2 672	300	—		
Göteborgs o Bohus	100	—	725	—	—	620	—		
Älvsborgs	785	135	390	—	840	975	—		
Skaraborgs	1 809	27	1 900	—	1 680	5 710	120		
Värmlands	1 785	680	54	1 700	210	3 621	150		
Örebro	550	—	—	—	1 560	245	—		
Västmanlands	485	—	300	—	—	3 165	250		
Kopparbergs	680	618	70	4	475	1 100	—		
Gävleborgs	2 307	1 048	745	30	500	3 592	—		
Västernorrlands	280	1 339	1 236	17	600	1 095	—		
Jämtlands	710	2 045	400	13	—	1 750	59		
Västerbottens	946	5 822	665	30	340	2 330	200		
Norrbottens	1 922	6 507	84	156	220	1 125	—		
<i>Hela riket</i>									
1986/87	19 713	18 368	10 118	1 970	15 842	50 734	1 527		
1985/86	30 471	26 715	25 537	11 551	33 203	110 546	4 156	—	30 746
1984/85	46 665	28 874	28 707	5 688	42 894	92 785	3 502	—	29 729
1983/84	50 443	42 829	23 376	11 807	42 312	97 983	3 418	—	34 580
1982/83	73 575	46 174	35 679	7 939	72 038	142 124	1 590	300	57 369

1) Avser statlig lånegaranti.

2) Uppgifter erhålls ej.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

I tabellerna 12.6 och 12.7 redovisas lånegarantier till trädgårdsföretag 1986/87 respektive stöd till rennäringen 1986/87.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd återfinns i Lantbruksnämndernas verksamhet m m. 1949 – 1976 och årligen sedan 1974/75; uppgifter om stödets omfattning med fördelning på slag av stöd och på stödform. Lantbruksstyrelsen, ekonomienheten (stencil).

Stöd i jordbruket. Broschyr utgiven i samarbete mellan lantbruksstyrelsen och arbetsmarknadsverket.

Tabell 12.6 Statliga lånegarantier till trädgårdsföretag 1986/87
Government loan guarantee to horticultural enterprises in 1986/87

Område	Beviljat belopp, 1 000 kronor			Summa	Antal beviljade lånegarantier	
	Rationaliseringslån	Förvärvslån	Driftslån		Totalt	Därav till växthusföretag
<i>Län</i>						
Stockholms	—	—	—	—	—	—
Uppsala	—	—	—	—	—	—
Södermanlands	—	—	200	200	1	—
Östergötlands	90	—	600	690	4	2
Jönköpings	500	—	—	500	1	1
Kronobergs	—	—	—	—	—	—
Kalmar	—	—	—	—	—	—
Gotlands	—	—	—	—	—	—
Blekinge	5 800	—	—	5 800	5	5
Kristianstads	4 110	—	150	4 260	8	6
Malmöhus	3 888	150	700	4 738	12	12
Hallands	1 500	200	—	1 700	6	5
Göteborgs o Bohus	500	—	—	500	—	—
Älvsborgs	—	—	—	—	1	1
Skaraborgs	—	—	—	—	—	—
Värmlands	—	—	—	—	—	—
Örebro	—	—	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands	—	—	—	—	—	—
Jämtlands	280	—	—	280	2	2
Västerbottens	—	—	80	80	1	—
Norrbottnens	—	—	50	50	1	—
<i>Hela riket</i>						
1986/87	16 668	350	1 780	18 798	42	34
1985/86	27 055	2 870	2 370	32 295	73	62
1984/85	34 553	5 096	4 310	43 959	120	108
1983/84	28 533	3 324	4 350	36 207	113	86
1982/83	33 046	2 515	3 680	39 241	123	107

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Tabell 12.7 Statligt stöd till rennäringen 1986/87
Government support to reindeer breeding in 1986/87

Typ av stöd m m	Län			Summa
	Jämtlands ¹	Västerbottens	Norrbottnens	
<i>Rationaliseringsstöd</i>				
Antal stöd	—	3	6	9
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	—	—	—	—
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	—	166	307	473
<i>Rendriftsstöd</i>				
Antal stöd	7	3	1	11
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	449	188	43	680
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	51	80	16	147
Antal renar				
före åtgärd	—	479	54	533
efter åtgärd	—	765	114	879
<i>Redskapsstöd</i>				
Antal stöd	11	6	19	36
Lånegarantier, 1 000-tal kronor	67	12	8	8
Bidrag ur samefonden, 1 000-tal kronor	110	63	168	341

1) Uppgifterna omfattar även Älvdalens kommun i W län.

Källa: Lantbruksstyrelsen.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Det är ett all-riskskydd, dvs det täcker alla skador på grödorna oavsett vad som orsakat dem. Omfattningen av skadorna fastställs områdesvis för samtliga grödor utom sockerbetor. Hänsyn tas således ej till variationer mellan enskilda företag inom de olika områdena utom vad gäller sockerbetor. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet. Ersättningsberäkningarna utförs vid SCB.

Skördeskadeskyddets utformning m m

Omfattning

I skördeskadeskyddet ingår samtliga företag i riket med minst 2 hektar brukad åkermark.

Skyddet omfattar samtliga grödor för vilka skördestatistik erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (se bilaga 4). Dessa grödor är för närvarande höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspirt. Den sammanlagda potatisarealen på ett och samma företag måste uppgå till minst 0,5 hektar för att omfattas av skyddet. Potatisarealen har från och med 1977 års skörd delats upp i areal med respektive utan bevattningsmöjlighet.

Skyddet omfattar vidare raps, rybs och sockerbetor, för vilka kontrakts- och leveransuppgifter erhålls från Sveriges Oljeväxtintressenter Förening (SOI) respektive Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget (SSA).

Slutligen ingår i skyddet även följande grödor, för vilka ingen särskild skördestatistik finns; för dessa grödor används uppgifter för de inom parentes angivna sk representantgrödorna.

Vårråg (höstråg)
Foderärter och vicker (korn)
Blandsäd (havre)
Övriga oljeväxter (våraps)
Grönfoder (slättervall)
Betesvall på åker (slättervall)
Vallfrö (slättervall)

Anmälan till skördeskadeskyddet är obligatorisk. Den är samordnad med uppgiftsinsamlingen i juni till lantbruksregistret (se bilaga 3). Därvid insamlas bland annat uppgifter om de olika grödornas arealer.

Ersättningsberäkningar

Riket var 1987 indelat i 420 skördeområden (se bilaga 2). Områdesindelningen fastställs varje år av SCB.

För varje område och för varje gröda fastställs en normskörd och en aktuell skörd per hektar (se nedan). Dessa uppgifter multiplicerade med normpris och aktuellt pris ger normskördevärde och aktuellt skördevärde för respektive gröda uttryckt i kronor per hektar. Skillnaden mellan dessa värden är grödans skördeavvikelse i kr/ha. Produkten av skördeavvikel-

sen för en gröda och motsvarande grödareal utgör den totala skördeavvikelsen för grödan vid företaget, se dock avsnittet om sockerbetor på nästa sida. Summan av de enskilda grödornas skördeavvikelser ger företagets totala skördeavvikelse. Om företagets totala skördeavvikelse är negativ har företaget – enligt skördeskadeskyddet – drabbats av skördeskada.

Ersättningen för ett företag beräknas som skillnaden mellan skördeskada och självrisk (se nedan). Om skadan för ett företag, uttryckt i procent av normskördevärdet, överstiger självrisken i procent av normskördevärdet med mer än 2,0 procentenheter, utbetalas det överskjutande beloppet som ersättning för skadorna. För företag med en skada lika med självrisken $\pm$ 2,0 procentenheter utgår en ersättning med 2 % av företagets totala normskördevärde. Ersättningsbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor. Ersättningsbeloppet understigande 300 kronor utbetalas ej.

Samtliga företag får i början av mars ett besked från jordbruksnämnden om resultatet av ersättningsberäkningarna.

I det följande redovisas i ett särskilt stycke tillfälliga åtgärder vid 1987 års ersättningsberäkningar.

Normskörd

För de flesta grödorna beräknas normskördarna för län med hjälp av multipel regressionsanalys baserad på skördestatistik för perioden 1922 till året före aktuellt skördeår (årsväxt- och skörderapporter fram till 1957 – se kapitel 7 – och därefter objektiv skördeuppskattning).

Beräkningarna är så utformade att medeltalet av skördarna under perioden med objektiv skördeuppskattning och skördeutvecklingen under hela perioden (från 1922) bestämmer normskördens storlek.

För oljeväxterna saknas användbara data från tiden före år 1956. Normskördarna för dessa växtslag har därför bestämts som enkla medeltal av hektarskördarna för perioden 1956 (våröljeväxter) och 1957 (höstöljeväxter) till året före aktuellt skördeår ökade med den beräknade skördeökningen från periodens mitt. Normskörden för sockerbetor har på motsvarande sätt bestämts med ledning av uppgifter för perioden från 1956. Beräkningarna baseras på data från SOI respektive från SSA.

De framräknade normskördarna för län differentieras på skördeområden med hjälp av särskilda relationstal. För sockerbetor beräknas dock normskördarna direkt för skördeområden.

Aktuell skörd

Uppgifter rörande skördeområdenas aktuella skörd, uttryckt i kilogram per hektar, erhålls genom de objektiva skördeuppskattningarna (spannmål, vall och potatis) samt från SOI (öljeväxter) och SSA (sockerbetor).

Priser

För spannmål, oljeväxter, potatis för stärkelse och råspnit och sockerbetor beräknas normpriser och aktuella priser per skördeområde med utgångspunkt från s k inlösenpriser eller motsvarande per den 1 november 1987 sedan dessa justerats med hänsyn till skördens kvalitet och eventuell torkningskostnad. För potatis för stärkelse och råspnit beräknas priset, inom Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, på uppgifter om kvaliteten, vilka erhållits från AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenters Förening. Inom övriga län sätts priset lika med priset på matpotatis.

Normpriset för matpotatis beräknas med utgångspunkt från det s k mittpriset medan det aktuella priset utgör ett vägt medeltal av jordbruksnämndens noteringar för månaderna oktober t o m januari. I de fyra nordligaste länen och del av Gävleborgs län sätts priset med ledning av lokal prisnivå. Vid beräkning av normskörd och aktuell skörd för matpotatis tar man numera (fr o m 1985 års skörd) endast hänsyn till den konsumtionsdugliga delen av potatisskörden. Värderingen av vallhö sker på grundval av fodervärdet. Vid höga vallskördar reduceras dock det aktuella priset för den del av skörden som överstiger normskörden med mer än 10 %.

Självrisk

Enligt bestämmelserna skall företagaren själv svara för en viss del av de förluster som uppstår vid skördeskada. Denna del, självrisk, framräknas med ledning av områdesvis bestämda skördevariationer för alla grödor och korrelationer mellan grödornas skördar. Vidare ingår uppgifter om vilka grödor som odlas på företaget och om grödornas areal. Härigenom blir självriskens storlek beroende dels av odlingsinriktningen vid företaget, dels av företagets geografiska läge. Företag med ensidig växtodling får högre självrisk än företag med mångsidig odling. Odlas grödor som inte är odlings säkra i området blir självriskens också högre än om för området säkra grödor odlas. Självrisk är så avvägd att den i genomsnitt för samtliga företag i riket är 15,5 % av normskördevärdet.

Sockerbetor

Vad gäller sockerbetor beräknas skördeavvikelsen och sockerhalten individuellt för de företag för vilka normskörd kan bestämmas. Normskörden beräknas som ett enkelt medeltal av de senaste 10 årens hektarskördar. Även normsockerhalten beräknas som ett enkelt medeltal för samma tidsperiod. Samtidigt sker även viss justering av självrisk. Om skörde-

siffror inte finns alla år accepteras 7 skördeår som underlag.

För företag med skörderesultat för färre än 7 år av de senaste 10 åren beräknas skördeavvikelsen för företaget på basis av områdestal. De företag för vilka individuell beräkning ej kan ske får särskilt meddelande om detta.

Tillfälliga åtgärder vid 1987 års ersättningsberäkningar

Totalutvintringsskador i höstsäd, höstoljeväxter och vallinsädd 1986 har beaktats individuellt inom Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län. Inom Norrbottens län har vallinsädd 1986 som totalutvintrat beaktats individuellt. Alla berörda skördeområden ingår i sin helhet, även om delar av dem tillhör andra län än de här uppräknade.

Arealer som inte kunnat vårsås/sättas har beaktats individuellt inom Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Arealer med totalskadad spannmål, oljeväxter och potatis har beaktats individuellt inom hela landet förutom i Jämtlands och Norrbottens län. Alla berörda skördeområden ingår i sin helhet, även om delar av dem tillhör Jämtlands eller Norrbottens län.

Arealer med totalskadad kokärt har beaktats individuellt inom Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län. Arealer med kokärt som ej totalskadats beaktas ej i skördeskadeskyddet.

Arealer med totalskadad vallskörd (slåttervall, frövall och grönfoder) har beaktats individuellt inom Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus och Älvsborgs län. Alla berörda skördeområden ingår i sin helhet, även om delar av dem tillhör andra län än de här uppräknade.

Skördeskadeskyddets finansiering

För finansiering av skördeskadeskyddet finns en särskild skördeskadefond, som förvaltas av jordbruksnämnden. Fonden uppgick vid årsskiftet 1987/88 till ca 322 milj kronor. Fonden har byggts upp av medel från staten och jordbruket. Från kalenderåret 1983 har endast räntemedel tillförts fonden. För kalenderåret 1987 har härigenom tillförts 30,0 milj kronor.

Tabell 12.8 Resultat av ersättningsberäkningarna för 1987 års skörd
Results of the compensation calculations for the yield in 1987

Område	I skörde- skade- skyddet ingående åkerareal, hektar	Antal företag ¹	Antal er- sättningar	Summa er- sättnings- belopp ² , kronor	Genomsnittligt belopp per hektar, kronor				Genomsnitt- lig självrisk i procent av normskörde- värdet
					Norm- skörde- värde	Aktuellt skörde- värde	Självrisk	Ersättning till ersätt- ningsbe- rättigade företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	83 803	1 917	55	337 200	4 321	4 775	712	341	16,5
Uppsala	143 460	3 320	132	2 267 900	4 621	4 640	786	452	17,0
Södermanlands	126 119	2 393	29	528 700	4 665	5 046	873	317	18,7
Östergötlands	195 807	4 474	99	1 885 000	5 349	5 787	964	299	18,0
Jönköpings	91 093	5 412	39	556 400	4 593	4 945	633	471	13,8
<i>Kronobergs</i>	55 464	3 915	68	460 900	4 848	5 092	661	277	13,6
Kalmar	124 816	4 643	17	149 300	5 079	5 859	856	461	16,8
Gotlands	77 754	2 398	3	1 300	5 024	6 136	798	100	15,9
Blekinge	34 538	1 886	97	1 188 900	6 661	6 765	892	386	13,4
Kristianstads	167 926	6 477	1 546	22 290 900	7 007	6 555	876	390	12,5
<i>Malmöhus</i>	277 064	7 173	4 621	132 168 800	7 591	6 367	929	608	12,2
Hallands	116 464	5 379	976	12 602 100	5 841	5 422	794	417	13,6
Göteborgs o Bohus	62 639	4 090	948	9 347 100	4 187	3 821	735	504	17,5
Älvsborgs	145 409	8 215	1 298	8 988 200	4 341	4 248	657	348	15,1
Skaraborgs	259 233	8 020	794	19 441 600	5 155	4 965	980	539	19,0
<i>Värmlands</i>	112 094	5 338	737	16 285 800	3 352	3 131	644	569	19,2
Örebro	103 398	3 013	191	4 135 200	4 532	4 383	811	421	17,9
Västmanlands	116 520	2 679	105	1 558 800	4 546	4 507	864	389	19,0
Kopparbergs	61 017	3 203	353	1 990 500	3 758	3 828	613	284	16,3
Gävleborgs	72 717	3 929	723	5 677 300	3 380	3 115	572	335	16,9
<i>Västernorrlands</i>	57 225	3 936	998	5 861 100	2 947	2 675	396	281	13,4
Jämtlands	42 841	3 155	2 386	16 551 200	3 420	2 559	477	448	13,9
Västerbottens	77 338	4 825	3 038	36 938 000	3 021	2 004	516	621	17,1
Norrbottnens	38 859	2 378	1 226	20 146 000	3 342	2 274	578	738	17,3
<i>Hela riket</i>									
1987	2 643 598	102 168	20 479	321 358 200	5 039	4 897	794	521	15,7
1986	2 769 653	105 302	7 783	44 601 500	4 739	4 955	742	264	15,7
1985	2 796 634	108 343	9 468	111 216 200	4 784	4 926	749	479	15,7
1984	2 821 868	111 116	3 606	72 630 100	4 635	5 565	727	584	15,7
1983	2 813 385	113 439	14 081	150 174 300	4 433	4 522	692	383	15,6

1) Antal företag som beaktats för ersättningsberäkning.

2) Ändringar med anledning av besvär ej beaktade.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

År	Aktuellt skördevärde Milj kronor	Kr/ha
1987	12 946	4 897
1986	13 723	4 955
1985	13 777	4 926
1984	15 703	5 565
1983	12 723	4 522
1982	12 887	4 562
1981	10 742	3 839
1980	9 040	3 205
1979	7 783	2 771
1978	7 799	2 749
1977	6 896	2 433
1976	6 580	2 315

Resultat

För skördeskador på 1987 års skörd utbetalades som tabell 12.8 visar 321,4 miljoner kronor till 20 479 företag, dvs i genomsnitt 15 692 kronor per företag eller 521 kronor per hektar. Skördeskadeersättningarnas omfattning sedan skördeskadeskyddet infördes 1961 framgår av diagram 12.10 och 1987 års normskördar av tabell 12.9.

Det aktuella skördevärdet i jordbruket i löpande priser för perioden 1976–1987 för de företag, grödor och arealer som ingår i skördeskadeskyddet (cirka 98,3 % av åkerarealen) lämnas i vidstående tablå.

Skördeskadeskyddet upphör nu, efter ersättningsberäkningarna för 1987 års skörd, i statlig regi. Under de 27 år skördeskadeskyddet existerade, dvs åren 1961–1987, har i löpande priser utbetalats 1 383 miljoner kronor. Räknat i fasta priser och 1987 års penningvärde motsvarar detta drygt 3 miljarder kronor eller i genomsnitt 113 miljoner kronor per år.

Annan publicering

Skördevärde-, skördeskade- och ersättningsstatistik har publicerats årligen sedan 1972 i serien SCB. SM J. Senast i SM J 1984:9.1, J 13 SM 8501, J 13 SM 8601, J 13 SM 8701 samt J 13 SM 8801 jämte appendix.

Normskördar för skördeområden har publicerats årligen sedan 1980 i serien SCB. SM J. Senast i SM J 1983:7.2, SM J 1984:9.2, J 15 SM 8501, J 15 SM 8601 samt J 15 SM 8701.

Skördeskadeskyddet. Principer och metoder. Promemorior från SCB 1983:1.

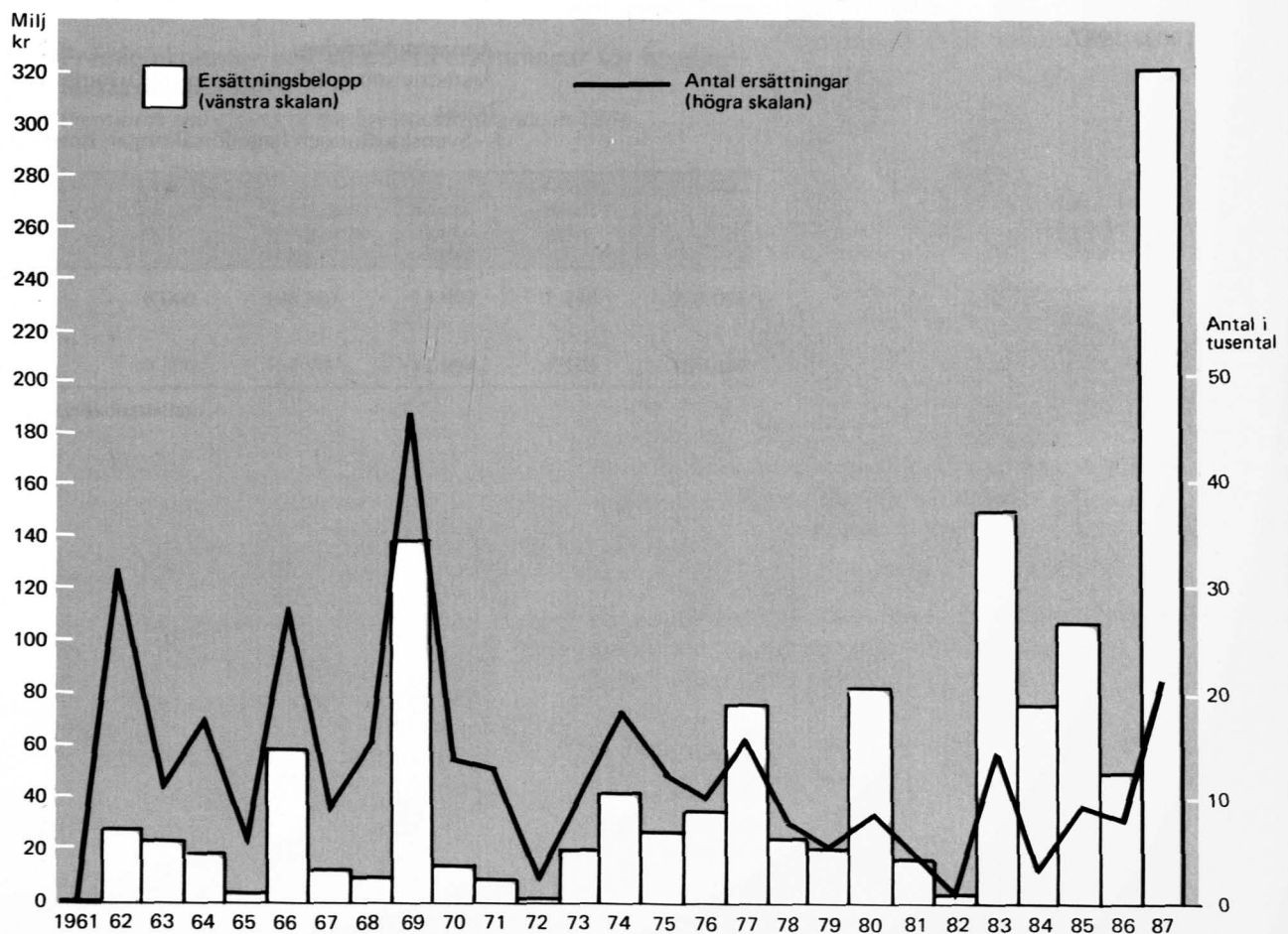
Tabell 12.9 Normskördar, kg/ha (spannmål 15 %, vall 16,5 %, oljeväxter 18 % vattenhalt) 1987
Standard yields in 1987

Produktions- område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Korn	Havre	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs	Vall- skörd	Mat- potatis		Fabriks- potatis		Socker- betor
											Obev ¹	Bev ¹	Obev	Bev	
Götalands södra slättbygder	5 759	4 846	4 064	4 463	4 196	3 144	2 161	..	1 964	7 841	32 340	35 207	32 258	35 434	44 374
Götalands mellanbygder	4 632	4 254	3 347	3 600	3 403	2 709	1 858	1 617	1 653	7 122	30 099	33 214	31 919	35 470	40 774
Götalands norra slättbygder	5 172	4 256	3 823	4 017	3 796	2 521	2 062	1 899	1 888	6 688	28 786	31 794	29 059	32 013	..
Svealands slättbygder	4 521	3 991	3 549	3 729	3 503	2 025	1 949	1 795	1 765	6 255	21 719	26 129	..	—	—
Götalands skogsbygder	4 623	3 585	3 252	3 317	3 085	2 591	2 025	1 795	1 753	7 047	26 363	31 760	31 438	35 510	40 249
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 522	3 557	3 302	2 959	2 948	2 396	1 773	1 602	1 620	5 499	20 878	25 890	..	—	—
Nedre Norrland	..	..	..	2 538	2 328	—	..	..	1 479	4 835	18 585	21 673	—	—	—
Övre Norrland	..	..	..	2 353	2 353	—	—	—	..	4 304	16 123	18 166	..	..	—
<i>Hela riket</i>															
1987	5 010	4 176	3 640	3 593	3 433	2 950	2 060	1 974	1 803	6 222	26 399	30 827	31 894	36 215	43 024
1986	4 882	4 099	3 573	3 552	3 408	2 947	2 044	1 972	1 786	6 191	25 899	30 464	31 197	35 692	42 995
1985	4 808	4 020	3 538	3 520	3 350	2 923	2 043	1 949	1 788	6 142	25 543	29 694	30 642	34 681	42 951
1984	4 668	3 931	3 477	3 451	3 261	2 924	2 045	1 996	1 776	6 036	28 715	33 149	30 248	34 379	42 807
1983	4 593	3 859	3 424	3 422	3 234	2 888	2 045	2 013	1 769	5 973	29 139	33 476	30 354	34 460	42 633

1) Uppgifterna för åren 1985–1987 avser endast den konsumtionsdugliga delen medan uppgifterna för åren 1983–1984 avser både konsumtionsduglig och ej konsumtionsduglig del.

Källa: SCB, skördeskadeskyddet.

Diagram 12.10 Utbetalda ersättningsbelopp och antal ersättningar i skördeskadeskyddet 1961–1987
Compensation sums and number of compensations in the crop insurance system in 1961–1987

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas f n av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, och av Svenska djur och hagelförsäkringar, ömsesidigt bolag.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utformas med eller utan självrisk. I det senare fallet skall försäkringen omfatta samtliga försäkringsbara grödor.

Försäkringsperioden omfattar för Jordbrukets Försäkringsbolag tiden 1 april – 31 mars och för Svenska djur och hagelförsäkringar tiden 1 januari – 31 december. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits, varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

I följande tablå redovisas premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbestånd för hagelskadeförsäkring åren 1983–1987.

	<i>Jordbrukets Försäkrings- bolag</i>	<i>Svenska djur och hagelför- säkringar</i>	<i>Summa</i>
<i>Premie- inkomster, 1 000 kr</i>			
1987	24 615	5 527	30 142
1986	21 630	7 177	28 807
1985	20 942	5 400	26 342
1984	19 712	5 700	25 412
1983	16 787	4 200	20 987
<i>Skadeut- betalningar, 1 000 kr</i>			
1987	13 045	3 000	16 045
1986	37 866	9 029	46 895
1985	9 876	2 345	12 221
1984	10 607	2 863	13 470
1983	12 659	2 700	15 359
<i>Försäkrings- bestånd, milj kr</i>			
1987	4 334	978	5 312
1986	4 204	978	5 182
1985	4 216	975	5 191
1984	3 861	979	4 840
1983	3 345	915	4 260

Annan publicering

Årsredovisning, årligen sedan 1890. Jordbrukets Försäkringsbolag.

Svenska djur och hagelförsäkringar, ömsesidigt bolag.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av försäkringsinspektionen. Husdjursförsäkring utgör en gren av skadeförsäkring. År 1986 meddelades husdjursförsäkring av tre riksbolag, nämligen av Jordbrukets Försäkringsbolag, ömsesidigt, av Svensk Djurförsäkring, ömsesidigt bolag, och av Folksam, ömsesidig sakförsäkring. Därutöver av 296 mindre, lokala bolag, samt av ett utländskt bolag.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin, hundar m fl djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Alla slags hästar, arbets-, rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva slaktvärdesförsäkringen.

Redovisningsprinciper

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

Redovisningen avser svenska bolag. Därjämte verkar i Sverige ett utländskt bolag, vars rörelse dock huvudsakligen är begränsad till försäkring av tävlingshästar.

År 1986 var antalet försäkrade djur av olika slag följande (ca-siffror):

	Jordbrukets Försäkringsbolag	Samtliga försäkringsbolag
Hästar	89 000	120 000
Nötkreatur	847 000	967 000
Svin	3 035 000	3 060 000
Får och getter	12 000	14 000
Hundar	251 000	315 000

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912. Försäkringsinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.11 Premieinkomster och utbetalda ersättningar för husdjursförsäkringar 1986

Premiums and claims of the livestockinsurance in 1986

	Riksbolag Folksam sak	Jordbrukets Försäkrings- bolag	Svensk djurför- säkring	Mindre, lokala bolag	Summa
Premieinkomst, tkr	8 000	186 801	15 902	7 348	218 051
Utbetalda ersättningar, tkr	10 200	154 987	12 994	7 103	185 284

Källa: Jordbrukets Försäkringsbolag.

13 Lantbruksutbildningen

I detta kapitel lämnas uppgifter om utbildningen vid gymnasieskolans jordbruks- och trädgårdslinjer samt utbildningen av lantmästare, agronomer, hortonomer m fl vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vidare redovisas uppgifter om lantbruksnämndernas kursverksamhet.

Utbildning på gymnasial och högre nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan byggde fram till läsåret 1986/87 på uppgifter som ifylls på särskilda blanketter vid varje skola. Fr o m läsåret 1986/87 bygger statistiken på uppgifter som hämtas från Centrala studiestödsnämndens (CSN) system för studiestöd till gymnasieskolelever.

Universitet och högskolor sänder varje termin in uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt.

Jordbruksutbildningen

Grundutbildning inom jordbruket erhålls vid gymnasieskolans tvååriga jordbrukslinje samt, för elever med praktik, i specialkurser av olika längd. Undervisningen på jordbrukslinjen omfattar såväl yrkesspecifika som allmänna ämnen. För en del specialkurser gäller arbete inom yrkesområdet som särskilt behörighetskrav. Lantmästare och agronomer utbildas vid Sveriges lantbruksuniversitet. Utbildningen till lantmästare är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången kurs i driftsledning om 40 veckor. Agronomutbildningen är femårig.

Utbildningen av veterinärer sker vid veterinärlinjen vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen omfattar 5 1/2 år.

Trädgårdsutbildningen

Trädgårdsutbildningen är uppdelad på tvåårig trädgårdslinje och, för elever med yrkeserfarenhet, kurser på en termin. Som påbyggnad finns bl a en ettårig högre specialkurs inom markbyggnad och en inom trädgårdsodling. Trädgårdstekniker utbildas vid lantbruksuniversitetet. Utbildningen är ettårig och inträdeskraven är bl a genomgången högre specialkurs. Hortonom- och landskapsarkitektutbildningen, som också sker vid lantbruksuniversitetet, omfattar 5 år.

Resultat

Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1985/86 och 1986/87 redovisas i tabell 13.1.

Antalet registrerade och examinerade elever under läsåren vid vissa fakulteter inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Tabell 13.1 Elever vid gymnasieskolans jordbrukslinje och tvååriga trädgårdslinje samt anknyttande specialkurser läsåren 1985/86 och 1986/87

Pupils at the agricultural line and the two-year horticultural line and connected special courses of the integrated upper secondary school in 1985/86 and 1986/87

Studieväg	Samtliga		Därav
	1985/86	1986/87	kvinnor 1986/87
Jordbruk			
<i>Antal närvarande¹</i>			
Jordbrukslinje	2 247	2 143	810
Årskurs 1	1 174	1 084	437
Årskurs 2	1 073	1 059	373
Specialkurser ²	1 717	3 008	1 066
Summa	3 964	5 151	1 876
<i>Antal avgångna³</i>			
Jordbrukslinje	1 062	1 043	361
Specialkurser ⁴	—	—	—
Summa	1 062	1 043	361
Trädgårdslinje²			
<i>Antal närvarande¹</i>			
Tvåårig trädgårdslinje	710	651	342
Årskurs 1	358	337	166
Årskurs 2	352	314	176
Specialkurser	195	322	107
Summa	905	973	449
<i>Antal avgångna³</i>			
Tvåårig trädgårdslinje	340	299	167
Specialkurser ⁴	—	—	—
Summa	340	299	167

1) Avser närvarande elever den 15 september och elever som påbörjat studier senare under läsåret.

2) Avser även grundläggande utbildning vid huvudsakligen specialkurser på en eller två terminer.

3) Avser elever med slutförd lärokurs.

4) Fr o m läsåret 1985/86 finns ej avgångna från specialkurser.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Tabell 13.2 Elever vid vissa linjer inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1985/86 och 1986/87

Pupils at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1985/86 and 1986/87

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor 1986/87
	1985/86	1986/87	
<i>Antal registrerade¹</i>			
Lantmästarelinjen	137	139	25 %
Trädgårdsteknikerlinjen	38	33	30 %
Agronomlinjen	930	871	46 %
Hortonomlinjen	171	147	60 %
Landskapsarkitektlinjen	255	257	62 %
Veterinärlinjen	392	376	73 %
<i>Antal examinerade</i>			
Lantmästare	114	117	24 %
Trädgårdstekniker	40	35	29 %
Agronom	93	129	41 %
Hortonom	12	10	60 %
Landskapsarkitekt	13	53	43 %
Veterinär	72	61	74 %

1) Avser höstterminen.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Antalet registrerade studerande i forskarutbildning vid lantbruksuniversitetet under vårterminen 1987 redovisas i tablån nedan.

Universitet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	248	36 %
Skogsvetenskaplig fakultet	127	17 %
Veterinärmedicinsk fakultet	122	41 %

1) Exklusive s k noll-aktiva.

Annan publicering

Gymnasie- och högskolestatistik publiceras årligen i statistiska meddelanden serie U.

Utbildningsstatistisk årsbok 1978, 1979, 1980, 1981, 1981/84, 1986 och 1987. SCB.

Lantbruksnämndernas kursverksamhet

Ett viktigt led i rationaliseringen av jordbruket och trädgårdsnäringen utgör lantbruksnämndernas rådgivnings- och kursverksamhet. Riktlinjer för verksamheten utarbetas av lantbruksstyrelsen i samråd med berörda myndigheter och organisationer. För den lokala planeringen av kurserna finns vid lantbruksnämnderna särskilda programnämnder med representanter för länsmyndigheter och näringsutövare.

Lantbruksstyrelsen sammanställer varje år statistik över verksamhetens omfattning.

Annan publicering

Lantbruksnämndernas verksamhet, årlig stencil från lantbruksstyrelsens ekonomienhet.

Resultat

I tabell 13.3 redovisas antal elevtimmar år 1986/87. Av tabelln nedan framgår antal elevtimmar under de senaste fyra budgetåren inom olika ämnesområden. Redovisningen är omlagd fr o m 1986/87 varför jämförelser med tidigare år bör ske med försiktighet.

Ämnesområde	Antal elevtimmar			
	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87
Växtodling	162 264	118 137	97 600	97 989
Husdjur	125 548	122 120	67 585	53 347
Trädgård	41 082	37 458	23 977	46 520
Övrigt	146 593	111 617	67 825	149 150
Summa	475 487	389 332	256 987	347 006

Tabell 13.3 Antal elevtimmar 1986/87
Number of learning-hours in 1986/87

Område	Antal elevtimmar								
	Tvär-fackligt	Struktur	Företags-ekonomi	Byggnad	Växt-odling	Husdjur	Mekanise-ring/Energi	Vatten-hushållning	Övrigt ¹
<i>Län</i>									
Stockholms	2 431	36	970	—	3 730	943	2 613	211	2 343
Uppsala	1 572	—	480	—	4 063	387	1 359	52	36
Södermanlands	2 019	—	54	—	6 261	3 161	4 224	54	135
Östergötlands	1 426	363	405	648	15 053	4 420	38	715	—
Jönköpings	3 170	328	429	75	1 441	1 261	1 456	—	1 080
Kronobergs	2 964	512	1 355	—	2 044	1 917	2 250	208	1 654
Kalmar	2 836	449	562	455	5 036	1 566	1 820	—	—
Gotlands	576	69	1 471	—	3 952	1 087	985	52	—
Blekinge	708	33	1 497	—	3 026	1 465	—	—	2 016
Kristianstads	1 808	40	552	117	3 967	1 629	235	120	164
Malmöhus	5 042	119	853	150	9 468	4 941	25 437	215	—
Hallands	6 811	—	—	—	4 209	990	1 337	—	275
Göteborgs o Bohus	5 290	—	1 128	40	2 313	1 887	396	90	—
Älvsborgs	569	—	4 900	—	4 330	3 584	2 210	266	573
Skaraborgs	5 893	210	252	123	5 482	2 293	2 772	1 365	178
Värmlands	1 642	423	233	420	5 190	1 849	823	44	68
Örebro	3 892	—	717	83	4 382	5 369	581	—	—
Västmanlands	—	116	—	—	4 207	1 457	680	230	—
Kopparbergs	2 010	50	—	504	6 987	4 149	138	—	326
Gävleborgs	2 086	—	375	576	2 481	1 092	397	248	695
Västernorrlands	—	—	1 765	—	284	2 082	45	—	1 233
Jämtlands	446	—	336	—	56	1 959	411	—	922
Västerbottens	—	—	120	—	—	2 601	72	116	4 603
Norrbottens	400	—	600	—	27	1 258	—	—	—
<i>Hela riket</i>									
1986/87	53 591	2 748	19 054	3 191	97 989	53 347	50 279	3 986	16 301

1) Elevtimmar i ämnesområdet Trädgård är ej medräknade.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation m m

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Förbundet har en facklig och en lantbrukskooperativ del.

Den fackliga delen svarar bl a för prisförhandlingar med statsmakterna och konsumenterna och för en bred näringspolitisk bevakning. Verksamheten är uppdelad på 26 länsförbund med tillsammans 1 675 lokalavdelningar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar cirka 600 ekonomiska föreningar tillhörande 16 riksorganisationer. Riksorganisationernas namn framgår av schemat på sidan 217. Till lantbrukskooperationen räknas ytterligare en riksorganisation, som ej är ansluten till LRF.

Karakteristiskt för de ekonomiska föreningarna inom lantbruket är att deras verksamhet mestadels är specialiserad på någon begränsad uppgift, såsom försäljning av mjölk (mejeriföreningar) och försäljning av slaktdjur (slakteriföreningar). Varje lantbrukare som vill anlita föreningarna måste därför som regel vara medlem i flera sådana.

Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) är mejeriernas riksorganisation. Föreningen representerar landets mjölkproducenter i förhandlingar och kontakter med staten, myndigheter och andra centrala organisationer. SMR handlägger också centrala planerings- och utredningsfrågor, vissa centrala marknadsföringsuppgifter samt svarar för exporten av svenska mejeriprodukter.

Sveriges Slakteriförbund (SS) är organ för nio slakteriföreningar, som samlar in slaktdjur, slaktar, säljer och distribuerar köttprodukter, bedriver rådgivningsverksamhet bland medlemmarna m m. Förbundet handhar vidare gemensamma ärenden som förmedling av köttvaror mellan föreningarna, lagring, export och import samt myndighetskontakter.

Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) tillhandahåller varor och tjänster för främst de enskilda medlemmarna. Lantmännenföreningar köper spannmål, oljevaxter och potatis från lantbrukarna och säljer till dem foder, gödselmedel och utsäde, växtskyddsmedel, petroleumprodukter samt maskiner och byggvaror. Riksförbundet förmedlar handeln genom de 20 lantmännenföreningarna och svarar för viss export och import.

Svenska Ägghandelsförbundet (SÄ) är centralt organ för ägghandeln. Förbundet svarar för packning och försäljning av ägg i större delen av landet samt ansvarar för den centrala marknadsfördelningen och export och import.

Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbunds (SSR) medlemmar äger tillsammans en tredjedel av Sveriges skogsmarksareal. De regionala skogsägareföreningarna har bildats för att det privata skogsbrukets intressen skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Lantbrukets föreningsrörelse bildar en av landets största organisationer. Dess syfte är bl a att handha marknadsförandet av olika produkter, samla utbudet samt dämpa säsongs- och konjunkturbetingade variationer i avsättningspriserna.

Föreningsbanksrörelsen (tidigare jordbrukskasserörelsen) är uppbyggd i tre led. På lokal nivå svarar föreningsbankerna för kontakten med lantbrukarna. Förutom in- och utlåning omfattar servicen flera speciella tjänster. På regional nivå finns de 12 regionbankerna, vilka bl a är stora kreditgivare åt de ekonomiska föreningarna. *Sveriges Föreningsbankers Förbund (SFF)* svarar för myndighetskontakter, central marknadsföring m m. Som centralbank fungerar Föreningsbankernas Bank.

Sveriges Allmänna Hypoteksbank (SAH) lämnar krediter till lantbrukare och försäljer obligationer.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) bistår lantbrukarna med service på husdjursområdet. Organisationen genomför mjölk- och köttboskapskontrollen, sugg- och svinstamkontrollen och har en omfattande seminverksamhet. Vidare bedrivs ett avsevärt forsknings- och utvecklingsarbete.

Inom LRF finns vidare *Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening*, *Sveriges Betodlares Centralförening*, *Sveriges Stärkelseproducenters Förening*, *Sveriges Bränneriintressenter*, *Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund*, *Sveriges Fröodlareförbund*, *Sveriges Potatisodlares Riksförbund* och *Konserverväxtodlarnas Riksförbund*.

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över avräkningsvärden, omsättning, antal anställda m m inom föreningsrörelsen. Underlag till denna statistik utgör de enskilda föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter.

Vissa andra uppgifter insamlas av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1978 – 1986 lämnas i tabellerna 14.1 och 14.2. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive riksorganisation. Uppgifter om avsättningsvärden för olika riksorganisationer lämnas i tabell 14.2.

Annan publicering

Lantbrukarnas Riksförbunds årsredogörelse, årligen sedan 1970/71.

Respektive riksorganisations årsredovisning.

Tabell 14.1 Antal medlemmar m m inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1978–1986. 1000-tal
Number of members etc. in agricultural economic associations in 1978–1986. Thousands

Organisation (bildad år)	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
<i>Anslutna till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>									
Svenska Mejeriernas Riksförening (1932)	55,5	52,9	50,9	48,5	47,8	44,0	41,9	39,5	37,0
Sveriges Slakteriförbund (1933)	117,0	113,4	108,2	103,4	100,2	97,8	94,1	91,3	87,4
Svenska Lantmännens Riksförbund (1905)	112,8	111,5	109,2	107,4	104,2	103,8	102,8	102,5	100,9
Svenska Ägghandelsförbundet (1932)	4,0	3,5	2,8	2,3	2,0	1,8	1,6	1,5	1,3
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund (1932)	123,9	122,5	121,0	119,1	94,2	80,0	78,2	77,9	79,0
Sveriges Föreningsbankers Förbund (1930)	331,0	363,8	386,4	407,3	433,0	464,0	493,1	530,0	590,1
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	96,3	100,5	105,2	110,2	114,8	120,1 ¹	126,6	132,1	138,1
Svensk Husdjurskötsel (1961)	69,8	68,0	69,1	66,8	65,8	64,6	63,8	57,1	52,7
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening (1943)	16,6	17,5	18,4	18,5	19,2	21,1	22,7	25,9	24,7
Sveriges Betodlares Centralförening (1899)	10,1	9,8	9,5	9,2	9,0	8,7	8,4	8,1	7,9
Sveriges Stärkelseproducenters Förening (1927)	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0
Sveriges Bränneriintressenter (1907)	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund (1926)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Sveriges Fröodlareförbund (1914)	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Sveriges Potatisodlares Riksförbund (1944)	–	–	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	6,4
Konservväxtodlarnas Riksförbund (1964)	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9	2,0	2,0	2,0
Summa medlemsskap	945,5	971,7	996,8	1 008,7	1 006,0	1 021,5	1 048,9	1 081,6	1 133,4
<i>Ej ansluten till Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)</i>									
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation (1931)	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	–	–

1) Avser antal utestående lån.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Tabell 14.2 Omsättningsvärden¹ inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1978–1986. Miljoner kr
Turnover values in agricultural economic associations in 1978–1986. Millions of Swedish kronor

Organisation	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
<i>Affärsdrivande organisationer</i>									
Svenska Mejeriernas Riksförening	5 080,7	5 252,0	5 840,0	6 736,7	7 797,8	8 378,6	9 170,1	9 433,8	9 912,6
Sveriges Slakteriförbund	4 182,9	4 064,2	4 511,5	5 128,9	5 693,7	5 985,5	6 152,9	6 065,5	5 694,7
Svenska Lantmännens Riksförbund	7 987,7	8 687,9	9 263,5	10 787,9	12 816,9	13 999,8	15 582,0	16 298,0	15 401,0
Svenska Ägghandelsförbundet	224,2	221,5	271,9	325,1	369,9	420,8	436,0	461,8	481,4
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund	1 862,5	1 813,5	2 051,5	2 346,9	2 348,0	2 709,8	3 158,5	3 443,4	3 520,6
Svensk Husdjurskötsel	105,9	125,2	139,6	155,6	173,1	191,4	209,4	212,7	226,2
Sveriges Stärkelseproducenters Förening ²	96,2	95,3	90,1	99,2	94,8	94,3	145,8	147,2	145,9
Sveriges Bränneriintressenter ²	50,9	61,8	58,5	56,7	56,7	58,9	65,1	81,8	106,8
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund	137,1	172,2	175,2	175,4	222,0	250,5	305,8	345,4	276,9
Svenska Spannmålsföreningarnas Samorganisation	90,5	84,9	93,6	121,7	152,9	203,2	213,9	238,9	214,8
Summa	19 818,6	20 578,5	22 495,4	25 934,1	29 725,8	32 292,8	35 439,5	36 728,5	35 980,9
<i>Organisationer, som för odlarnas räkning träffat avtal om försäljning</i>									
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening ²	– 491,2	473,5	564,6	644,6	819,9	857,9	947,7	880,3	884,7
Sveriges Betodlares Centralförening ²	406,0	443,0	449,5	561,6	597,9	561,5	742,7	730,7	858,2
Konservväxtodlarnas Riksförbund	51,2	45,7	56,5	55,1	67,9	68,5	87,1	93,5	102,7
Summa	948,4	962,2	1 070,6	1 261,3	1 485,7	1 487,9	1 777,5	1 704,5	1 845,6
<i>Kreditorganisationer</i>									
Sveriges Föreningsbankers Förbund	12 086,3	13 185,7	14 278,0	15 415,0	17 110,0	17 986,9	18 895,0	19 800,0	20 827,4
Sveriges Allmänna Hypoteksbank	5 898,3	7 044,3	8 362,9	9 889,6	11 330,3	13 063,6	15 034,6	16 834,7	18 855,2
Summa	17 984,6	20 230,0	22 640,9	25 304,6	28 440,3	31 050,5	33 929,6	36 634,7	39 682,6

1) Avser endast lantbrukarnas affärer med respektive organisation. Totalomsättningen uppgår sålunda till betydligt större belopp.

2) Avser verksamhetsår som börjar under respektive kalenderår.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund.

Lantbrukskooperationen i Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Riksorganisation	Ekonomisk förening	Medlemmar (ca)
Svenska Mejeriernas Riksförening SMR	22 mejeriföreningar med 89 driftsplatser	37 000
Sveriges Slakteriförbund SS	9 slakteriföreningar med 25 slakterier och 17 charkuterifabriker	87 400
Svenska Lantmännens Riksförbund SLR	20 lantmännenföreningar inkl Solanum	100 900
Svenska Ägghandelsförbundet SÄ	7 packerier och 2 produktfabriker	1 300
Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund SSR	12 skogsägarföreningar	79 000
Sveriges Föreningsbankers Förbund SFF	12 regionala föreningsbanker med 389 lokala föreningsbanker och 695 kontor	590 100
Sveriges Allmänna Hypoteksbank SAH	10 hypoteksföreningar	138 100
Svensk Husdjursskötsel SHS	19 semin- och kontrollföreningar, 5 avelsföreningar	52 700
Sveriges Oljeväxtodlares Centralförening SOC	19 oljeväxtodlarföreningar	24 700
Sveriges Betodlares Centralförening SBC	7 betodlarföreningar	7 900
Sveriges Stärkelseproducenter SSF	5 stärkelsefabriker	2 000
Sveriges Bränneriintressenter SBI	1 bränneri	1 200
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund SPR	16 lokala pälstdjursuppfödareföreningar, 1 specialförening	700
Sveriges Fröodlareförbund SFF	17 fröodlareföreningar	2 000
Konservväxtodlarnas Riksförbund	15 lokala konservväxtodlareföreningar	2 000
Sveriges Potatisodlares Riksförbund SPOR	25 lokala potatisodlarföreningar, 4 ekonomiska föreningar	6 400

Anmärkning: Sifferuppgifterna avser 1986.

15 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Ifrågavarande statistik baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet.

Resultat

I tabellerna 15.1 och 15.2 har för år 1985 respektive 1986 sammanfattats uppgifter om ägoslagsfördelning och åkeranvändning.

Totalskördens storlek i olika länder 1986 redovisas i tabell 15.3. I tabell 15.4 redogörs för antalet husdjur i olika länder 1986. I tabell 15.5 redovisas förbrukningen av handelsgödsel 1985/86 och i tabell 15.6 antalet inom jordbruk med binärningar förvärvsarbetande personer 1986. I tabell 15.7 slutligen redovisas antalet traktorer inom jordbruket 1985.

Annan publicering

Production Yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Annual Fertilizer Review föregångare till ovanstående. FAO.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m m publiceras fortlöpande. Statens jordbruksnämnd.

En komparativ studie av jordbruksstatistiken i de nordiska länderna och övriga Västeuropa. Rapport. SCB (1976).

Kapitel 15 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning
- Totalskördar
- Husdjur
- Handelsgödselanvändning
- Förvärvsarbetande personer
- Traktorer

Tabell 15.1 Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1985¹. 1000-tal hektar
Areas of different types of land in different countries in 1985. Thousands of hectares

Land	Åker m m	Betesmark m m	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	2 984	572	26 424	11 182	41 162	44 996
Danmark	2 620	220	493	904	4 237	4 307
Finland	2 410	130	23 222	4 785	30 547	33 703
Norge	858	99	8 330	21 499	30 786	32 422
Belgien, Luxemburg	806	705	695	1 076	3 282	3 310
Bulgarien	4 134	2 035	3 867	1 019	11 055	11 091
Frankrike	18 928	12 254	14 614	8 767	54 563	54 703
Grekland	3 940	5 271	2 620	1 249	13 080	13 194
Irland	800	4 908	330	851	6 889	7 028
Italien	12 200	5 015	6 410	5 777	29 402	30 123
Jugoslavien	7 780	6 355	9 354	2 051	25 540	25 580
Nederländerna	892	1 127	297	1 076	3 392	3 729
Polen	14 845	4 069	8 728	2 807	30 449	31 268
Portugal	2 760	530	3 641	2 233	9 164	9 208
Rumänien	10 622	4 398	6 339	1 675	23 034	23 750
Schweiz	412	1 609	1 052	904	3 977	4 129
Sovjetunionen	232 187	374 600	935 000	685 413	2 227 200	2 240 220
Spanien	20 416	10 000	15 614	3 914	49 944	50 478
Storbritannien	7 077	11 567	2 273	3 238	24 155	24 482
Tjeckoslovakien	5 153	1 641	4 586	1 160	12 540	12 787
Ungern	5 294	1 246	1 648	1 046	9 234	9 303
Västtyskland	7 453	4 566	7 328	5 081	24 428	24 858
Österrike	1 525	1 986	3 221	1 541	8 273	8 385
Östtyskland	4 973	1 252	2 978	1 354	10 557	10 818
Algeriet	7 610	32 100	4 384	194 080	238 174	238 174
Egypten	2 486	—	2	97 057	99 545	100 145
Kenya	2 370	3 740	3 710	47 105	56 925	58 265
Marocko	8 401	20 900	5 200	10 129	44 630	44 655
Nigeria	31 085	20 960	14 900	24 132	91 077	92 377
Sydafrika	13 169	81 378	4 515	23 042	122 104	122 104
Tanzania	5 190	35 000	42 665	5 749	88 604	94 509
Tunisien	4 923	3 030	557	7 026	15 536	16 361
Förenta Staterna	189 915	241 467	265 188	220 090	916 660	937 261
Kanada	46 780	31 000	326 129	518 188	922 097	997 614
Mexiko	24 750	74 499	45 160	47 895	192 304	197 255
Argentina	36 050	142 700	59 700	35 219	273 669	276 689
Brasilien	75 780	166 000	562 850	41 021	845 651	851 197
Chile	5 528	11 900	15 480	41 972	74 880	75 695
Peru	3 696	27 120	69 650	27 534	128 000	128 522
Uruguay	1 446	13 632	630	1 654	17 362	17 622
Indien	168 950	11 850	67 140	49 379	297 319	328 759
Irak	5 450	4 000	1 900	32 047	43 397	43 492
Iran	14 830	44 000	18 020	86 750	163 600	164 800
Japan	4 758	621	25 198	7 066	37 643	37 771
Kina	100 883	285 690	137 865	408 203	932 641	959 696
Pakistan	20 500	5 000	3 060	48 528	77 088	79 610
Syrien	5 623	8 328	516	3 939	18 406	18 518
Turkiet	27 541	8 900	20 199	20 436	77 076	78 058
Australien	48 600	438 600	106 000	168 593	761 793	768 685
Nya Zeeland	501	13 880	10 800	1 686	26 867	26 868
Hela världen	1 476 483	3 170 822	4 086 636	4 344 929	13 078 873	13 390 671

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.2 Åkerarealens användning i olika länder 1986.¹ 1000-tal hektar
Use of arable land in different countries in 1986. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Socker- betor
Sverige	309	36	672	433	—	—	—	39	52
Danmark	354	121	1 088	25	—	—	—	31	70
Finland	166	27	589	403	—	—	—	39	29
Norge	42	1	172	131	—	—	—	18	—
Belgien, Luxemburg	197	8	142	21	8	—	—	49	120
Bulgarien	1 000	25	300	29	550	—	14	40	50
Frankrike	4 877	80	2 091	315	1 855	48	12	201	449
Grekland	880	11	290	42	230	1	16	44	44
Irland	76	—	283	21	—	—	—	31	35
Italien	3 133	8	466	184	866	12	188	135	273
Jugoslavien	1 346	42	267	152	2 376	5	9	283	138
Nederländerna	116	4	42	6	—	—	—	166	138
Polen	2 025	2 830	1 335	938	16	—	—	2 095	460
Portugal	292	118	84	194	272	—	31	127	1
Rumänien	2 450	30	685	73	4 250	10	40	322	265
Schweiz	97	4	54	7	23	—	—	20	14
Sovjetunionen	48 803	8 751	30 052	13 393	5 169	200	617	6 386	3 399
Spanien	2 096	223	4 334	384	519	19	79	289	195
Storbritannien	1 999	6	1 922	95	1	—	—	177	207
Tjeckoslovakien	1 205	155	821	115	210	—	—	181	196
Ungern	1 318	89	253	41	1 149	4	13	68	104
Västtyskland	1 648	425	1 947	605	187	—	—	235	391
Österrike	324	83	333	73	217	—	—	35	28
Östtyskland	749	680	896	163	—	—	—	459	234
Algeriet	1 550	—	1 050	150	3	1	—	120	6
Egypten	507	—	58	—	761	—	412	73	14
Kenya	140	—	8	5	1 398	160	22	80	—
Marocko	2 223	2	2 472	53	375	23	7	42	60
Nigeria	23	—	—	—	800	4 600	700	3	—
Sydafrika	1 925	28	91	449	4 150	300	1	75	—
Tanzania	41	—	4	—	1 905	800	316	30	—
Tunisien	540	—	442	23	—	17	—	15	6
Förenta Staterna	24 560	274	4 859	2 780	28 000	5 627	963	492	446
Kanada	14 217	341	4 952	1 555	1 087	—	—	113	23
Mexiko	1 206	—	280	100	6 818	1 619	151	71	—
Argentina	4 900	90	135	400	3 351	1 400	109	114	—
Brasilien	3 908	5	102	129	12 465	199	5 590	161	—
Chile	569	5	23	64	105	—	32	53	51
Peru	98	2	98	2	418	10	169	192	—
Uruguay	188	—	51	43	76	40	85	16	9
Indien	23 074	—	1 379	—	5 900	16 000	41 000	848	—
Irak	1 100	—	1 250	1	25	4	50	7	—
Iran	6 458	—	2 200	—	45	6	453	110	210
Japan	246	—	107	3	1	—	2 303	130	72
Kina	29 697	650	1 101	300	19 219	1 877	32 948	4 202	526
Pakistan	7 403	—	193	—	811	381	2 041	52	5
Syrien	1 098	—	1 548	2	47	2	—	23	16
Turkiet	10 000	235	3 500	185	695	—	60	200	400
Australien	11 170	45	2 277	1 255	75	724	107	37	—
Nya Zeeland	98	—	166	13	22	—	—	9	—
Hela världen	228 945	15 492	79 645	25 563	131 475	46 807	145 358	20 046	8 746

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.3 Totalskördens storlek i olika länder 1986.¹ 1000-tal ton
Total yield in different countries in 1986. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Socker- betor
Sverige	1 714	159	2 292	1 478	—	—	—	1 397	2 188
Danmark	2 177	546	5 134	111	—	—	—	1 129	3 195
Finland	529	71	1 714	1 175	—	—	—	773	792
Norge	180	3	550	450	—	—	—	440	—
Belgien, Luxemburg	1 265	36	879	84	58	—	—	1 650	6 100
Bulgarien	4 000	35	1 050	25	2 750	—	69	400	1 500
Frankrike	26 587	226	10 063	1 096	10 792	187	60	6 300	24 670
Grekland	2 200	23	750	79	2 070	2	102	939	2 700
Irland	475	1	1 330	90	—	—	—	700	1 400
Italien	9 070	22	1 548	397	6 560	61	1 082	2 640	13 100
Jugoslavien	4 776	74	704	260	12 502	11	48	2 519	5 996
Nederländerna	940	19	262	40	2	—	—	6 857	7 707
Polen	7 390	7 179	4 639	2 300	86	—	—	39 000	14 200
Portugal	463	93	84	137	607	—	153	1 099	30
Rumänien	7 900	47	2 200	100	20 000	12	150	8 513	7 000
Schweiz	497	19	232	31	180	—	—	721	762
Sovjetunionen	92 300	15 000	51 400	21 400	12 500	400	2 600	87 200	79 300
Spanien	4 292	230	7 331	422	3 451	106	494	4 857	7 760
Storbritannien	13 874	30	10 012	470	1	—	—	6 500	8 000
Tjeckoslovakien	5 305	547	3 530	419	992	1	—	3 512	7 135
Ungern	5 803	171	854	124	7 214	9	44	1 262	3 764
Västtyskland	10 406	1 818	9 377	2 687	1 302	—	—	8 700	20 260
Österrike	1 415	284	1 292	270	1 740	—	—	982	1 425
Östtyskland	4 193	2 403	4 295	666	1	—	—	9 859	7 704
Algeriet	1 445	—	1 100	80	5	1	2	850	112
Egypten	1 929	—	153	—	3 801	—	2 450	1 275	450
Kenya	270	—	15	6	2 650	130	54	720	—
Marocko	3 809	3	3 563	77	307	15	24	56	2 500
Nigeria	50	—	—	—	1 800	5 000	1 416	43	—
Sydafrika	2 034	4	199	73	8 077	450	3	1 120	—
Tanzania	72	—	5	—	2 210	670	547	200	—
Tunisien	474	—	132	3	—	5	—	170	182
Förenta Staterna	56 792	495	13 292	5 582	209 632	23 919	6 097	16 078	22 887
Kanada	31 850	670	15 026	3 906	6 694	—	—	2 850	945
Mexiko	4 772	—	415	100	12 154	6 000	523	950	—
Argentina	8 900	94	190	560	12 400	4 200	405	2 100	—
Brasilien	5 433	4	180	121	20 510	370	10 399	1 834	—
Chile	1 626	9	68	124	721	—	127	792	2 638
Peru	121	1	116	2	864	38	745	1 687	—
Uruguay	234	—	77	34	92	105	421	96	283
Indien	46 885	—	1 952	—	8 000	10 500	90 000	10 696	—
Irak	1 100	—	1 300	1	36	2	145	120	—
Iran	7 128	—	2 500	—	50	18	1 569	1 600	4 700
Japan	876	—	344	6	1	—	14 559	3 800	3 893
Kina	89 002	1 000	2 701	500	65 560	6 538	177 000	45 028	8 310
Pakistan	13 923	—	155	—	1 067	220	5 241	525	142
Syrien	1 969	—	1 116	7	67	2	—	397	508
Turkiet	19 000	350	7 000	350	2 300	—	275	3 900	11 000
Australien	17 356	22	3 530	1 580	228	1 285	687	933	—
Nya Zeeland	424	—	771	44	227	—	—	281	—
Hela världen	535 842	31 791	180 441	47 769	480 609	71 445	475 533	308 548	285 663

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.4 Antal husdjur i olika länder 1986¹ i tusental. (Höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries in 1986, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nöt- kreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	57	—	1 779	2 410	434	—	11	—	—
Danmark	30	—	2 495	9 321	89	—	14	—	—
Finland	39	—	1 576	1 211	116	2	7	—	—
Island	55	—	64	13	770	—	—	—	—
Norge	16	—	970	695	2 502	102	4	—	—
Belgien, Luxemburg	35	—	3 180	5 593	147	6	31	—	—
Bulgarien	120	371	1 706	3 734	9 724	460	38	29	—
Frankrike	310	35	22 896	10 956	10 790	969	188	—	—
Grekland	81	290	740	1 095	10 122	5 600	31	1	—
Irland	56	22	5 779	994	2 774	9	7	—	—
Italien	248	150	8 910	9 169	9 718	1 189	111	101	—
Jugoslavien	408	38	5 041	7 821	7 697	125	78	36	—
Nederländerna	62	—	5 076	12 908	800	34	90	—	—
Polen	1 272	—	10 919	18 949	4 991	25	63	—	—
Portugal	29	264	1 099	3 092	5 100	750	18	—	—
Rumänien	672	35	6 867	14 319	18 609	828	125	210	—
Schweiz	48	2	1 902	1 973	365	80	6	—	—
Sovjetunionen	5 800	324	120 888	77 772	140 850	6 480	1 100	315	254
Spanien	253	274	5 084	10 367	17 735	2 828	53	—	—
Storbritannien	171	5	12 695	7 930	24 540	48	112	—	—
Tjeckoslovakien	46	—	5 073	6 833	1 104	52	47	—	—
Ungern	98	—	1 766	8 280	2 465	20	57	—	—
Västtyskland	370	—	15 627	24 282	1 296	37	71	—	—
Österrike	45	—	2 655	3 921	243	32	14	—	—
Östtyskland	105	—	5 827	12 946	2 587	22	51	—	—
Algeriet	120	635	1 557	5	14 795	3 090	22	—	130
Egypten	11	1 901	2 750	56	2 550	2 700	51	2 600	170
Kenya	2	—	9 000	98	7 100	8 500	21	—	620
Marocko	170	1 260	2 570	8	12 100	4 700	35	—	50
Nigeria	250	700	12 169	1 351	13 160	26 328	169	—	18
Sydafrika	230	224	11 750	1 445	29 481	5 800	35	—	—
Tanzania	—	170	14 300	180	4 300	6 500	28	—	—
Tunisien	55	292	643	4	5 300	1 100	16	—	181
Förenta Staterna	10 834	5	105 468	52 313	9 983	1 700	1 160	—	—
Kanada	390	4	11 465	10 721	722	26	99	—	—
Mexiko	6 135	6 313	31 123	18 631	8 419	10 000	220	—	—
Argentina	3 000	255	53 000	4 000	29 243	3 100	45	—	—
Brasilien	5 500	3 250	128 918	33 000	18 473	9 800	500	850	—
Chile	500	38	3 500	1 130	5 980	600	19	—	—
Peru	655	710	3 820	2 170	13 500	1 720	43	—	—
Uruguay	500	5	9 961	195	24 526	12	6	—	—
Indien	910	1 133	200 000	8 700	54 460	102 870	180	75 010	1 100
Irak	53	478	1 550	—	8 800	2 400	75	150	60
Iran	316	1 923	8 350	—	34 500	13 600	100	230	27
Japan	23	—	4 742	11 061	26	48	342	—	—
Kina	11 000	15 387	66 925	338 074	94 210	61 901	1 459	20 038	530
Pakistan	452	2 922	16 749	—	25 826	30 785	127	13 384	930
Syrien	45	228	750	1	12 500	1 075	15	2	7
Turkiet	620	1 410	16 200	12	40 400	13 100	61	540	3
Australien	401	5	23 451	2 553	155 561	509	52	—	—
Nya Zeeland	100	—	8 392	450	71 646	380	9	—	—
Hela världen	65 064	55 619	1 271 810	822 443	1 145 690	492 192	8 924	138 352	17 446

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.5 Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1985/86.¹ Ton
Consumption of fertilizers in different countries in 1985/86. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige ²	245 950	85 509	87 998	Förenta Staterna	9 469 643	3 773 487	4 560 895
Danmark	382 087	105 592	145 912	Honduras	14 500	2 681	5 506
Finland	202 170	154 770	149 896	Jamaica	5 900	2 000	3 900
Island	12 918	6 991	5 295	Kanada	1 225 300	706 800	396 300
Norge	106 400	53 300	77 300	Kuba	293 600	75 900	215 800
				Mexiko	1 262 600	382 800	68 700
Belgien, Luxemburg	195 000	91 000	135 000				
Bulgarien	474 000	287 000	103 000	Argentina	93 100	50 000	11 824
Frankrike	2 408 000	1 466 000	1 820 700	Bolivia	2 700	2 800	300
Grekland	450 000	180 000	55 000	Brasilien	852 300	1 312 400	1 058 700
Irland	322 700	133 000	173 600	Chile	106 063	95 602	14 625
Italien	1 054 438	692 166	355 450	Colombia	184 900	85 400	95 700
Jugoslavien	477 000	261 000	254 000	Ecuador	43 238	20 755	8 345
Nederländerna	497 700	81 300	119 700	Paraguay	3 457	4 757	3 057
Polen	1 336 598	908 220	1 167 835	Peru	50 550	14 168	9 425
Portugal	137 000	70 000	34 000	Uruguay	17 100	35 000	2 600
Rumänien	880 000	444 000	227 000	Venezuela	184 000	126 800	97 200
Schweiz	71 900	41 800	66 000				
Sovjetunionen	10 950 000	7 615 000	6 822 000	Indien	5 701 900	1 942 100	854 100
Spanien	899 076	461 738	310 806	Indonesien	1 299 000	500 000	178 000
Storbritannien	1 572 000	434 000	510 000	Irak	120 000	51 000	5 900
Tjeckoslovakien	670 837	536 619	526 619	Iran	465 299	434 581	2 677
Ungern	558 375	335 860	443 737	Israel	52 800	18 300	21 000
Västtyskland	1 515 689	736 823	932 040	Japan	694 000	741 000	613 000
Österrike	165 072	90 496	132 903	Kina	13 676 500	2 760 000	443 000
Östtyskland	770 000	318 000	550 000	Pakistan	1 128 138	349 776	33 205
				Syrien	136 150	85 557	6 177
Algeriet	98 173	135 625	48 959	Thailand	238 000	108 100	65 400
Angola	12 794	7 179	370	Turkiet	967 972	476 083	37 981
Egypten	640 300	198 200	25 000				
Etiopien	25 817	40 171	–	Australien	328 000	685 000	127 000
Ghana	5 000	4 300	3 200	Nya Zeeland	32 000	300 000	115 000
Kenya	45 000	42 300	12 400				
Marocko	136 450	109 840	52 800	<i>Hela världen</i>			
Mozambique	1 686	1 471	646	1985/86	69 984 496	33 066 976	25 620 608
Nigeria	179 000	105 000	52 000	1984/85	70 505 437	34 273 687	25 891 504
Sydafrika	379 675	363 242	135 784	1983/84	67 131 042	32 884 369	25 412 681
Tanzania	25 000	10 600	3 600	1982/83	61 054 461	30 578 893	22 881 802
Tunisien	44 900	47 191	3 200	1981/82	60 285 910	30 794 123	23 753 503

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Avser försäljning till jordbruk och trädgårdsbruk av N, P och K.

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook utom för Sverige.

Tabell 15.6 Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk med binärningar samt deras andel av den totala förvärvsarbete befolkningen i olika länder 1986¹

Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in different countries in 1986

Land	Förvärvs- arbete befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbete befolk- ningen	Land	Förvärvs- arbete befolkning inom jord- bruk med binärningar, 1000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbete befolk- ningen
Sverige	191	4,5	Tanzania	9 305	82,9
Danmark	156	5,6	Tunisien	644	28,1
Finland	237	9,5			
Island	10	8,0	Förenta Staterna	3 232	2,7
Norge	131	6,4	Honduras	774	57,2
			Jamaica	322	28,7
Belgien, Luxemburg	92	2,2	Kanada	513	4,0
Bulgarien	621	14,0	Kuba	856	21,0
Frankrike	1 603	6,4	Mexico	8 752	32,5
Grekland	1 020	26,8			
Irland	213	15,3	Argentina	1 253	11,4
Italien	1 999	8,8	Bolivia	887	43,4
Jugoslavien	2 740	26,0	Brasilien	13 633	26,9
Nederländerna	257	4,3	Chile	611	14,0
Polen	4 570	23,7	Colombia	2 841	30,2
Portugal	893	19,4	Ecuador	979	33,5
Rumänien	2 703	23,8	Paraguay	591	47,0
Schweiz	156	4,8	Peru	2 347	36,8
Sovjetunionen	22 175	15,5	Uruguay	170	14,4
Spanien	1 801	13,0	Venezuela	775	12,8
Storbritannien	618	2,2			
Tjeckoslovakien	868	10,6	Indien	202 659	67,8
Ungern	722	13,9	Indonesien	33 725	51,9
Västtyskland	1 268	4,3	Irak	1 044	23,6
Österrike	241	6,8	Iran	4 103	30,5
Östtyskland	856	9,0	Israel	81	5,0
			Japan	4 838	8,0
Algeriet	1 309	26,1	Kina	442 489	70,3
Angola	2 706	71,4	Pakistan	15 770	51,6
Egypten	5 600	42,5	Syrien	719	26,7
Etiopien	15 022	76,7	Thailand	18 222	67,0
Ghana	2 667	52,3	Turkiet	11 388	52,2
Kenya	6 835	78,7			
Marocko	2 768	40,2	Australien	423	5,7
Mozambique	6 471	82,8	Nya Zeeland	145	9,9
Nigeria	24 852	66,2			
Sydafrika	1 699	15,3	Hela världen	1 062 095	48,2

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.7 Antal jordbrukstraktorer¹ i olika länder 1985²
Number of agricultural tractors in different countries in 1985

Land	Antal traktorer	Land	Antal traktorer
Sverige	190 000	Tanzania	18 550
Danmark	166 314	Tunisien	26 100
Finland	240 000		
Island	14 100	Förenta Staterna	4 676 000
Norge	148 000	Honduras	3 350
		Jamaica	2 970
Belgien, Luxemburg	117 000	Kanada	658 400
Bulgarien	55 161	Kuba	68 585
Frankrike	1 526 000	Mexico	157 000
Grekland	175 000		
Irland	158 000	Argentina	204 000
Italien	1 227 134	Bolivia	780
Jugoslavien	610 952	Brasilien	770 000
Nederländerna	192 000	Chile	34 340
Polen	855 242	Colombia	28 900
Portugal	81 000	Ecuador	7 800
Rumänien	184 408	Paraguay	9 500
Schweiz	105 314	Peru	18 300
Sovjetunionen	2 798 000	Uruguay	33 520
Spanien	630 000	Venezuela	43 500
Storbritannien	525 549		
Tjeckoslovakien	137 054	Indien	607 773
Ungern	55 317	Indonesien	12 033
Västtyskland	1 485 000	Irak	37 000
Österrike	326 060	Iran	100 000
Östtyskland	158 025	Israel	26 254
		Japan	1 853 600
Algeriet	61 500	Kina	873 000
Angola	10 250	Pakistan	156 633
Egypten	43 000	Syrien	43 959
Etiopien	3 900	Thailand	125 000
Ghana	3 750	Turkiet	582 291
Kenya	7 000		
Marocko	31 000	Australien	332 000
Mozambique	5 750	Nya Zeeland	70 000
Nigeria	10 300		
Sydafrika	182 500	Hela världen	24 504 112

1) Avser hjul- och bandtraktorer.

2) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Lantbruksstatistikens organisation

En väsentlig del av denna boks innehåll bygger på material från regelbundet återkommande undersökningar utförda av olika myndigheter och organisationer. Merparten av statistiken produceras av statistiska centralbyrån (SCB), statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen och Svensk Husdjursskötsel. Viss del av statistiken på jordbrukets område utförs på uppdrag av lantbruksekonomiska samarbetsnämnden.

I det följande lämnas en sammanfattning av den statistik som erhålls från de nämnda producenterna och som redovisas i denna årsbok.

Statistik från SCB

Inom SCB produceras statistik med anknytning till jordbruket, bl a över företagsstruktur, fastigheter, anläggningar, maskiner, arbetskraft, växtodling, husdjur och ekonomiska förhållanden.

Grundläggande uppgifter om jordbruksföretagen och om förhållanden som belyser företagens struktur, såsom uppgifter om antal företag, ägoslagsfördelning, åkerjordens användning och antal husdjur, erhålls sedan 1968 ur det av SCB och lantbruksstyrelsen gemensamt upprättade lantbrukets företagsregister. Detta lantbruksregister beskrivs utförligt i bilaga 3.

Uppgifter om jordbruksföretagen, deras struktur m m erhölls även tidigare genom de sk jordbruksräkningarna, som genomfördes som totalräkningar i stort sett vart femte år mellan 1927 och 1966. En redogörelse för jordbruksräkningarnas uppläggning och organisation lämnades i Jordbruksstatistisk årsbok 1970. Jordbruksräkningarna kompletterades med urvalsundersökningar, sk inventeringar, vilka fr o m början av 1940-talet genomfördes vid minst tre tillfällen varje år.

Statistik rörande skörden grundades från slutet av 1700-talet till början av 1960-talet helt på subjektiva bedömningar utförda av lokala ombud. Omkring 1960 infördes successivt objektiva skördeuppskattningar, som grundas på mätningar av skörd och spill på slumpmässigt utvalda provytor. De objektiva skördeuppskattningarna beskrivs utförligt i bilaga 4.

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Statens jordbruksnämnd är huvudmyndighet för detta medan beräkningarna av skördeskadeersättningar och framställning av statistik i samband därmed utförs vid SCB. I skördeskadeskyddet, som är ett områdesskydd, ingår alla jordbruksföretag med minst 2 hektar brukad åkermark och nästan alla odlade grödor. En detaljerad beskrivning av skyddet lämnas i kapitel 12.

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder har årligen utförts sedan slutet av 1930-talet på grundval av brukarnas självdeklarationer. Undersökningarna har grundats på stickprovsförfarande. Sedan 1953 har urvalet av deklarationer skett slumpmässigt. En detaljerad redogörelse för deklarationsundersökningarnas uppläggning lämnas i kapitel 11.

Den jordbruksekonomiska undersökningen, som grundas på bokföringsuppgifter från ett antal jordbruksföretag, avser att årligen belysa intäkter, kostnader och lönsamhetsförhål-

landen inom jordbruket. Undersökningen genomfördes första gången 1914. Ansvaret för undersökningen överflyttades den 1 juli 1975 från lantbruksstyrelsen till SCB. En närmare beskrivning återfinns i kapitel 11.

Statistik från statens jordbruksnämnd

Jordbruksnämnden sammanställer statistik över bl a priser, vidareförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Sedan lång tid tillbaka har jordbruksnämnden gjort årliga sammanställningar över jordbrukets inköp av handelsgödsel och fodermedel. Fr o m 1979 sammanställs också statistik över jordbrukets inköp av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel; denna statistik har tidigare handlagts av Lantbrukets utredningsinstitut. Material till dessa sammanställningar erhåller nämnden från tillverkare och importörer samt från den officiella handelsstatistiken.

Kvantitetsuppgifter om leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl m m sammanställs varje månad. Vidare gör nämnden på basis av bl a livsmedelsverkets besiktningssstatistik månatliga beräkningar av produktionen av kött och fläsk.

Nämnden presenterar prisuppgifter för bl a vegetabilie- och animalieprodukter och handelsgödsel. Dessa uppgifter samlas in genom olika instanser.

Beräkningar av detaljerade prisindexserier för jordbruksprodukter har utförts sedan 1940-talet. Även före denna tid utarbetades vissa prisindex på jordbruksområdet. Beräkningarna utförs inom jordbruksnämnden.

Nämnden sammanställer vidare totalkalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler – jordbrukets totalkalkyl – utgör bl a underlag för jordbruksprisregleringen.

Statistik från lantbruksstyrelsen

Lantbruksstyrelsen publicerar statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl a frekvenser av olika slag av djursjukdomar.

Fårkontroll har bedrivits sedan 1920-talet. Verksamheten har under perioden 1956–1982 letts av lantbruksstyrelsen, som även utarbetat statistik däröver. Fr o m 1983 har huvudmannaskapet överfört till Svenska Fåravelsförbundet.

Vidare utarbetar styrelsen statistik över lantbruksnämndernas verksamhet. I denna statistik ingår bl a uppgifter om statliga bidrag och kreditgarantier till jordbrukare.

Slutligen redovisar lantbruksstyrelsen årliga uppgifter om nämndernas kursverksamhet.

Statistik från Svensk Husdjursskötsel

Mjölkboskapskontroll samt svinstam- och suggkontroll har genomförts sedan 1930- respektive 1920-talen. Sedan 1967 genomförs även köttboskapskontroll. Svensk Husdjursskötsel leder numera verksamheterna och utarbetar statistik i anslutning till dem. Uppgifter om seminverksamheten sammanställs också av Svensk Husdjursskötsel.

Statistik från Lantbrukets utredningsinstitut

Lantbrukets utredningsinstitut utarbetade t o m 1978 årligen statistik över jordbrukets inköp av olika slag av maskiner och redskap samt växtskyddsmedel. Fr o m undersökningsåret 1979 utförs dessa undersökningar av jordbruksnämnden.

Utredningsinstitutet har vidare sedan 1956 genomfört intermittenta undersökningar avseende jordbrukets struktur. Den senaste undersökningen, 1976, avsåg lantbrukarnas sysselsättning.

Några jordbruksstatistiska publikationer från här redovisade myndigheter och organisationer

SCBs statistik publiceras främst i Statistiska meddelanden, SM. Jordbruksuppgifter återfinns huvudsakligen i serie J. Till vissa av dessa meddelanden utges Appendix med i allmänhet lägre regional indelning. Lantbruksräkningar presenteras i Lantbruksräkningen. SCB ger vidare ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

Huvuddelen av *jordbruksnämndens* statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna tämligen omfattande redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därjämte publicerar nämnden vissa uppgifter i stenciler.

Svensk Husdjursskötsel ger ut Meddelanden, och statistik från *lantbruksstyrelsen* återfinns i stenciler eller i styrelsens Meddelanden.

Andra publikationer med jordbruks-, skogs- och fiskestatistik

Svenskt lantbruk, informationsskrift om lantbruk och lantbruksadministration. Statens lantbruksinformation (1976).

Skogsstatistisk årsbok, årligen sedan 1951. Skogsstyrelsen.

Fiskestatistisk årsbok, 1971 t o m 1982. SCB.

Miljöstatistisk årsbok, naturmiljön, 1975, 1977, 1979, 1981. SCB.

Naturmiljön i siffror. Miljöstatistisk årsbok 1983–1984, 1986–1987. SCB.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986/87. SCB.

Forsknings- och försöksmeddelanden, årligen sedan 1956, från institutioner på jordbrukets, trädgårdsodlingens, skogens m fl områden. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademins tidskrift.

Historisk statistik för Sverige. 2. Väderlek, lantmåteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t o m år 1955. SCB (1959).

Adresser

SCB, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Telefon 08/783 40 00

SCB, 701 89 Örebro
Telefon 019/17 60 00

Statens jordbruksnämnd, 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/15 58 00

Lantbruksstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/15 50 00

Svensk Husdjursskötsel, Hållsta, 631 84 Eskilstuna
Telefon 016/16 34 00

Lantbrukets utredningsinstitut, LUI, 105 33 Stockholm
Besöksadress: Torsgatan 4
Telefon 08/787 53 00

Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 6
Telefon 036/15 56 00

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Box 6806, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 95 B
Telefon 08/30 05 40

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande områdesredovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning lämnas sålunda dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för län. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tablån nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	—
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet användes i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till 3 huvudområden, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistiken är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t ex berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 produktionsområden. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län. Gränserna är numera fasta.

Däremot har gränserna för de naturliga jordbruksområdena modifierats. Gränserna utgör numera i princip kombinationer av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1987 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

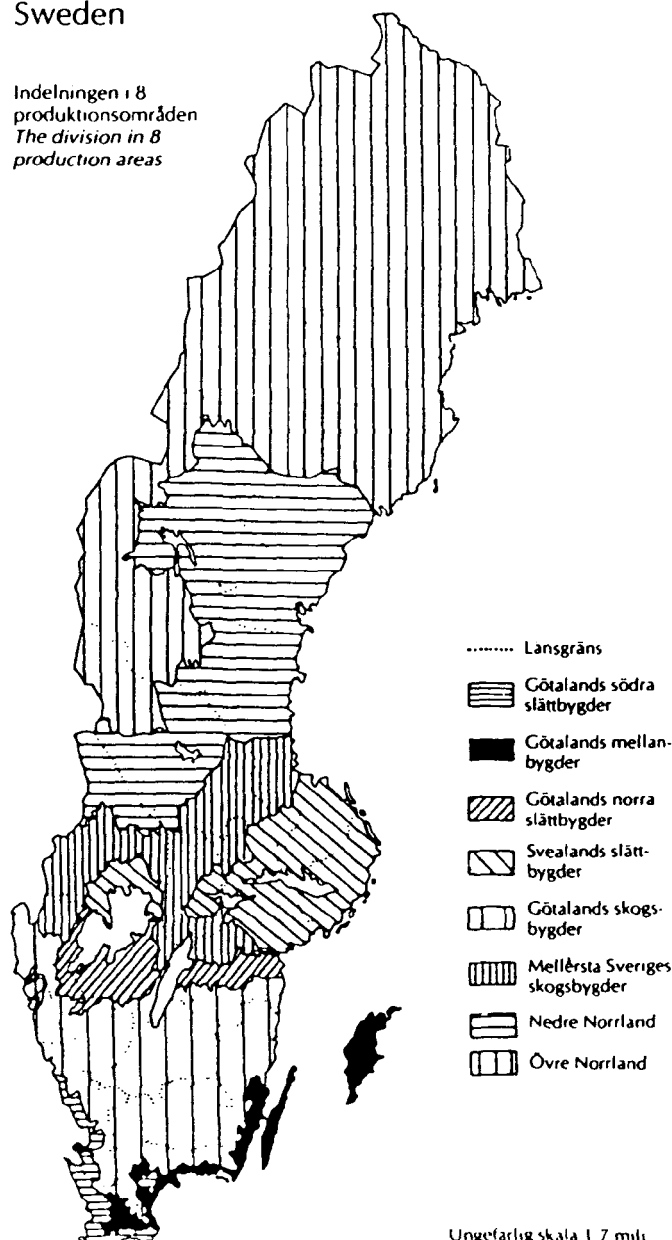
De 18 produktionsområdena kan sammanföras till 8 större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena delas dock av gräns mellan två av de 8 produktionsområdena.

De 8 produktionsområdena kan sammanföras till 3 riksområden. Dessa 3 riksområden sammanfaller inte med de 3 administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige Sweden

Indelningen i 8
produktionsområden
The division in 8
production areas

Ungefärlig skala 1:7 milj

3 Riksområden

8 Produktionsområden

18 Produktionsområden

61 Naturliga jordbruksområden

1. Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

01 Skåne–Hallands slättbygd

19 Kristianstads län, slättbygden

22 Malmöhus län, slättbygden

23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

02 Sydsvenska mellanbygden

10 Kalmar län, Kalmarslätten

16 Blekinge län, slättbygden

18 Kristianstads län, mellanbygden

21 Malmöhus län, mellanbygden

03 Öland och Gotland

13 Kalmar län, Öland

14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

04 Östgötaslätten

05 Östergötlands län, Östgötaslätten

05 Vänerslätten, del av

27 Älvsborgs län, slättbygden

31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen

32 Skaraborgs län, falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

05 Vänerslätten, del av

35 Värmlands län, slättbygden

62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen

06 Mälar- och Hjälmabygden

01 Stockholms län

02 Uppsala län

03 Södermanlands län

40 Örebro län, slättbygden

43 Västmanlands län, slättbygden

2. Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

07 Sydsvenska höglandet

06 Östergötlands län, södra skogsbygden

08 Jönköpings län

09 Kronobergs län

12 Kalmar län, skogsbygden

15 Blekinge län, skogsbygden

17 Kristianstads län, skogsbygden

20 Malmöhus län, skogsbygden

24 Hallands län, skogsbygden

30 Älvsborgs län, södra höglandet

34 Skaraborgs län, sydöstra höglandet

61 Göteborgs och Bohus län, södra höglandet

08 Östsvenska dalbygden

07 Östergötlands län, södra kustlandet

11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

25 Hallands län, norra Halland

26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra höglandet

28 Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

10 Södra Bergslagen

04 Östergötlands län, norra skogsbygden

33 Skaraborgs län, nordöstra höglandet

39 Örebro län, södra skogsbygden

11 Västsvenska dalsjöområdet

29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd

36 Värmlands län, centrala och västra Värmland

12 Norra Bergslagen

37 Värmlands län, Bergslagen

41 Örebro län, Bergslagen

42 Västmanlands län, Bergslagen

44 Kopparbergs län, Bergslagen

13 Östra Dalarna–Gästrikland

45 Kopparbergs län, östra Dalarna

48 Gävleborgs län, Gästrikland

3. Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

14 Kustlandet i nedre Norrland

49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland

51 Västernorrlands län, kustlandet

16 Nordsvenska mellanbygden

38 Värmlands län, norra Värmland

46 Kopparbergs län, mellanbygden

50 Gävleborgs län, inlandet

52 Västernorrlands län, inlandet

55 Jämtlands län, mellanbygden

17 Jämtländska siluområdet

54 Jämtlands län, siluområdet

8 Övre Norrland (Nö)

15 Kustlandet i övre Norrland

57 Västerbottens län, kustlandet

59 Norrbottens län, kustlandet

18 Fjäll- och moränbygden

47 Kopparbergs län, fjällbygden

56 Jämtlands län, fjällbygden

58 Västerbottens län, inlandet

60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar m m. Skördeområden. Specialområden.

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar och ett permanent skördeeskadeskydd för jordbruket infördes, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden*. Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har eftersträfvats homogenitet beträffande skillnaden mellan normal och erhållen skörd. Eftersom statistiskt material i stor utsträckning saknats för denna skillnad har man i stället utgått från faktorer som i hög grad påverkar skördens storlek, såsom klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning. Dessutom har risken för speciellt svåra skördeeskador, t ex på grund av översvämning eller svår torka, beaktats. År 1987 var riket indelat i 420 skördeområden.

I regel följer områdena församlingsgränserna. I vissa fall är dock församlingarna så heterogena från jordbrukssynpunkt att en delning ansetts nödvändig.

För skördeberäkningar har en anpassning gjorts av de naturliga jordbruksområdena till indelningen i skördeområden. De naturliga jordbruksområden som bildas av skördeområden kallas *anpassade naturliga jordbruksområden*. Genom sammanläggning av dessa erhålls 8 anpassade produktionsområden.

Vid beräkningar inom SCB grupperas skördeområdena till följande specialområden.

Spillområdena används för vissa undersökningar i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Vid bestämning av spill från potatis för stärkelse och råspirt används en indelning i 11 spillområden. Dessa har erhållits genom sammanslagning av skördeområden varvid man i huvudsak har följt indelningen i naturliga jordbruksområden. Vid bestämning av spill för matpotatis har dock ett av spillområdena uppdelats i 3 delområden. Genom att dela 6 av de 11 spillområdena i två delar har erhållits en indelning i 17 områden, vilka används för bestämning av spill för spannmål.

Återväxtområdena, 59 till antalet, används vid beräkning av återväxt på slåttervall och kvalitet på hö.

Bevattningsområdena, som är 7 till antalet, används för bestämning av bevattningseffekten på potatisodling, så att potatis med respektive utan bevattningsmöjlighet kan särbehandlas i skördeeskadeberäkningarna. Områdena har erhållits

genom sammanslagning av skördeområden, varvid hänsyn tagits till nederbördsförhållanden och andra förhållanden som kan påverka potatisodlingen.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen har indelat landet i drygt 400 primära naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till 5 klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst 3 bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Vidare har styrelsen gjort en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl a på enskilda förenings verksamhetsområden. Några sådana indelningar framgår av tabellerna i kapitel 9 (föreningsområden för köttboscaps- och suggkontrollerna samt mejeriföreningar).

För prisstödet till jordbruket används i flera fall speciella områdesindelningar. Så t ex utgår pristillägget på mjölk respektive kött och fläsk i norra Sverige efter egna indelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m m. SCB.

Sveriges kommuner åren 1952–1986. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor 1986:5.

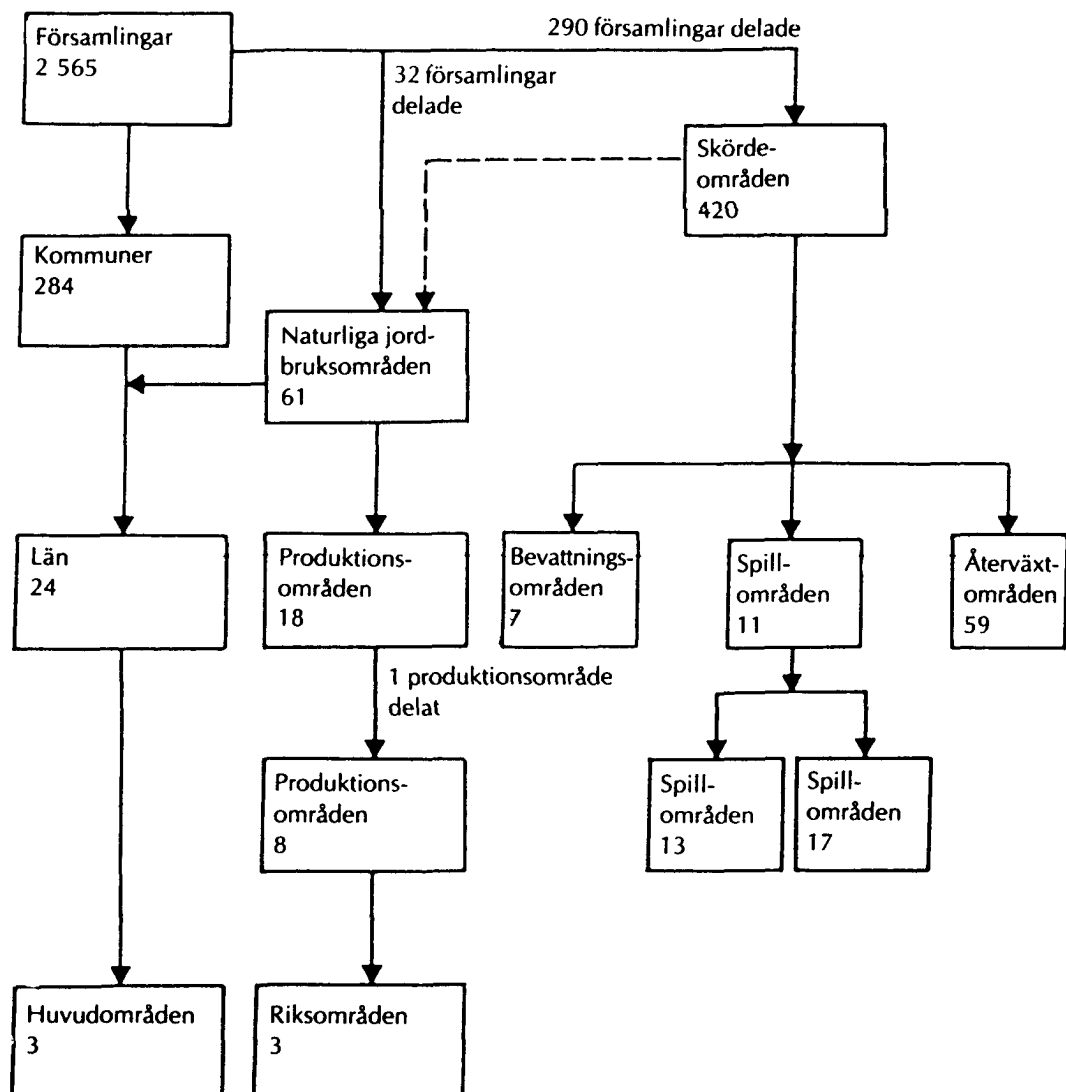
Områdesindelningar i lantbruksstatistiken. Meddelanden i samordningsfrågor senast 1982:1, 1983:2, 1984:1 med bilaga, 1985:2, 1986:1 och 1987:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1987

Administrativa indelningar	Lantbruksanknutna indelningar
-------------------------------	----------------------------------

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret har också samordnats med obligatorisk anmälan till skördeskadeskyddet och deklaration för potatisregleringen.

Systemet med årliga lantbruksregistreringar ersatte bl a de allmänna jordbruksräkningar, som hållits med i regel fem års mellanrum, och tre årliga urvalsundersökningar, s k jordbruksinventeringar.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- a) företag med minst 2 hektar åkermark.
- b) företag med mindre än 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligen av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- c) företag med djurbesättningar som uppgiftsdagen eller tidigare under kalenderåret omfattat
 - minst 250 svin eller
 - minst 500 får (inklusive lamm) eller
 - minst 1 000 höns (inklusive kycklingar).
- d) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² under glas eller plast eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med minst 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår två år av tre i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Det tredje året genomförs i stället särskilda undersökningar, s k trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s k skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts med fem års mellanrum, 1971, 1976 och 1981. Nästa lantbruksräkning genomförs 1988.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur
- förekomst av byggnadsverksamhet

Bland uppgifter som tillfälligtvis insamlas till LBR kan nämnas maskiner och anläggningar, sysselsatta på företaget, hästar och getter.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning

Undersökningen är en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med statens jordbruksnämnd och lantbruksstyrelsen.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. Uppgifterna registreras på magnetband. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även lantbruksnämnderna.

Av de cirka 110 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är endast 0,1 %.

Vid lantbruksräkningen 1981 tillämpades en ny metod för uppgiftsinsamling avseende företag med mindre än 2 hektar åkermark. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighets-taxeringsregister för dessa företag. Vid de tidigare lantbruksräkningarna har uppgifter för dessa företag insamlats genom postenkät.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska och administrativa ändamål samt dessutom som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Uppgifter ur lantbruksregistret ligger till grund för ersättningsberäkningarna i skördeskadeskyddet samt för beräkningar av arealavgifter i samband med den marknadsreglering av potatis som infördes 1972. Fr o m 1985 används uppgifter i lantbruksregistret också för beräkning av prisstöd till potatisodlingen i de fem nordligaste länen. Lantbruksregistret ligger vidare till grund för särskild uppgiftsinsamling i samband med stöd till smågrisproducenter i norra Sverige.

Statistiken ur registret utnyttjas bl a av myndigheter och näringsliv vid prisförhandlingar, export- och importplanering m m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt lantbruksnämnderna. Nämnderna har också tillgång till uppgifter för enskilda företag för sin planerande och rådgivande verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m fl, utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används som urvalsram för bl a objektiva skördeuppskattningar och deklarationsundersökningar för jordbrukare.

1

FÖRETAGARE (brukare) den 11 juni 1987

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

Om Ni överlätt företaget, fyll i avsnitt 10 på sidan 4 och sänd in blanketten.

Personnummer

Telefonnummer

Organisationsnummer
(juridisk person)

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 15

SCB's
identifikationsnr

LBR 1987

UPPGIFTER SOM
ANVÄNDS FÖR

- LANTBRUKSREGISTRET
- LANTBRUKSSTATISTIKEN
- SKÖRDESKADESKYDDET
- POTATISREGLERINGEN

Ändra och komplettera de utskrivna uppgifterna och fyll i övriga uppgifter i blanketten. Den ifyllda blanketten skall vara statistiska centralbyrån, SCB, tillhanda **senast den 17 juni 1987**. En försening kan bli medföra att företagen går miste om skördeskadeersättning.

Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag, varmed menas den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel, frukt- eller trädgårdsodling, som bedrivs under en och samma driftsledning. Företag med enbart växthusodling, se främst avsnitt 8. Beträffande uppgifternas användning m m se i övrigt bifogad broschyr.

2

BRUKNINGSCENTRUM

Här anges den fastighet där de för driften viktigaste ekonomi-byggnaderna är belägna. Se även bifogad broschyr. Ändra och komplettera uppgiften om den är fel eller ofullständig.

3

FASTIGHETER som ingår i företaget den 11 juni 1987

Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Nya fastigheter skrivs i ledig ruta eller i avsnitt 13.

Ord-nings-nr	För-sam-ling-nr	FASTIGHETSBECKENING (namn och nummer)	Ägd/ arrenderad	Areal under eget bruk		Utarren-derad åker-mark	SCB's kod
				Åkermark	Skogsmark		
				hektar	hektar	hektar	
	10			14	15	16	17 Å/A
	11						18 Förändr
	12	13					19 Sam
	10			14	15	16	17 Å/A
	11						18 Förändr
	12	13					19 Sam
	10			14	15	16	17 Å/A
	11						18 Förändr
	12	13					19 Sam
	10			14	15	16	17 Å/A
	11						18 Förändr
	12	13					19 Sam

Om åkerarealen på någon fastighet ändrats, fyll även i avsnitt 12 på sidan 4.

4

FÖRSAMLINGAR

Följ nedanstående församlingsnumrering när Ni fyller i avsnitt 6.

Nr 1 Nr 2 Nr 3

Om uppgifterna är fel eller ofullständiga, ändra eller komplettera i fältet till höger om respektive uppgift.

5

AREALER FÖRSAMLINGSVIS

AREALER UNDER EGET BRUK

Arealen åkermark (obs EJ betesmark) skall redovisas uppdelad på grödor på nästa sida.

Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan på bifogad broschyr.

Summa areal under eget bruk

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

Hektar	
Åkermark	1
Betesmark	2
Skogsmark	3
Annan mark	4
Total areal	5

UTARRENDERAD ÅKERMARK

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

Utarrenderad åkermark	6
-----------------------	---

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING den 11 juni 1987

Om vårsådden inte är avslutad den 11 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 20 juni. I dessa fall skall blanketten vara SCB tillhanda senast den 23 juni.

Vid uppkörning och omsådd den 11 juni eller tidigare redovisas den nya grödan.
Uppkörd areal som ej såatts om redovisas som helträda (rad 28).

Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal. Vid avrundningen höjs första decimalen en enhet om andra decimalen är 5 eller högre (t ex 0,44 blir 0,4 och 0,45 blir 0,5). 1 tunnland = 0,5 hektar. 1 000 m² = 0,1 hektar.

Följ den församlingsnumrering
(nr 1, 2 och 3) som angivits på sidan 1
ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK
Församling nr

		Församling nr		
		1	2	3
		Hektar	Hektar	Hektar
SPANNMÅL	01 Höstvetete till mognad	01		
	02 Vårvetete till mognad	02		
	03 Råg till mognad	03		
	05 Korn till mognad (ej blandsäd)	05		
	06 Havre till mognad (ej blandsäd)	06		
	07 Blandsäd till mognad	07		
	08 Foderärter och vicker till mognad	08		
	09 Åkerbönor till mognad	09		
	10 Grönfoder- och ensilageväxter	10		
VALLAR, GRÖNFODER OCH ENSILAGE	11 Slåttervall (på åkermark) som utnyttjas 1987	11		
	12 Betesvall (på åkermark) som utnyttjas 1987	12		
	13 Slätter- och betesvall (på åkermark) som ej utnyttjas 1987	13		
	14 Frövall	14		
POTATIS OCH SOCKERBETOR	15 Matpotatis med bevattningsmöjlighet	15		
	16 Matpotatis utan bevattningsmöjlighet	16		
	17 Potatis för stärkelse och råspnit med bevattningsmöjlighet	17		
	18 Potatis för stärkelse och råspnit utan bevattningsmöjlighet	18		
	19 Sockerbetor	19	*	*
OLJEVÄXTER	20 Höstraps till mognad	20		
	21 Vårtraps till mognad	21		
	22 Höstrybs till mognad	22		
	23 Vårtrybs till mognad	23		
	24 Övriga oljeväxter till mognad	24		
ÖVRIG ÅKERMARK	25 Kokärter till mognad	25		
	26 Trädgårdsväxter	26		
	27 Andra växtslag	27		
	28 Helträda	28		
	29 Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark	29		

*) Företagets tidigare redovisade odlarnummer för sockerbetor har skrivits ut på blankettens sista sida, avsnitt 11. Kontrollera att numret gäller även 1987. Om numret är fel eller saknas, ange rätt nummer. Odlarnumret behövs för att beräkningarna i skördeskadeskyddet skall kunna grundas på leveransstatistik för det enskilda företaget.

**Summa åkermark under eget bruk
(summa rad 01-29)**

--	--	--

Summan skall för varje församling överensstämma med uppgifter om areal åkermark under eget bruk i avsnitt 5.

**7 NY- OCH OMBYGGNAD
(EKONOMIBYGGNADER)**

Har på företaget under tiden 15 juni 1986 –
15 juni 1987 pågått nybyggnad, tillbyggnad
eller mer omfattande ombyggnad?

Markera
med
kryss (X)
Ja Nej

Om "Ja", sätt kryss i rutan (rutorna) nedan
för det (de) byggnadsslag som ny-
eller ombyggs.

Djurstall.....

Lada, loge, silo eller annan lagerbyggnad...

Maskinhall, traktorgarage

Annan ekonomibyggnad

I DETTA FÄLT FÅR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS
RESERVERAT FÖR MASKINELL LÄSNING

Endast byggnadsverksamhet på ekonomibyggnader anges.

Byggnadsverksamheten redovisas oberoende av om den bekostas av brukaren
eller någon annan.

Även nyligen påbörjad om- eller nybyggnad redovisas.

Redovisa inte underhåll och reparation eller ombyggnadsarbeten av mindre
omfattning (t ex omläggning av tak, byte av inredning osv) eller installation av
utgödslingsanordning, hö eller spannmålstork, mjölktank o dyl.

8 TRÄDGÅRDSVÄXTER den 11 juni 1987

Uppgifterna skall endast lämnas av företag med minst 200 kvadratmeter
under glas/plast eller med minst 0,25 hektar frilandsareal.

FRILANDSAREALER

Uppgifterna skall anges i hektar med avrundning till en decimal.

Växtslag	Areal, hektar
Morötter	01
Vitkål	02
Blomkål	03
Övriga köksväxter	04
Fruktträd	05
Bärbuskar	06
Jordgubbar	07
Plantskolor för trädgårdsväxter	08
Övrig frilandsareal	09
Summa frilandsareal för trädgårdsväxter	10

AREALER UNDER GLAS ELLER PLAST

Redovisade ytor skall avse bruttoytor (dvs gångar m m skall medräknas)
och anges i kvadratmeter.

Växtslag	VÄXTHUSYTA	
	Med upp- värmning	Utan upp- värmning
Köksväxter	11 m ²	12 m ²
Krukväxter	13 m ²	14 m ²
Snittblommor inkl. lökväxter	15 m ²	16 m ²
Övrig växthusyta	17 m ²	18 m ²
Summa växthusyta	19 m ²	20 m ²

9 ANTAL HUSDJUR den 11 juni 1987

Finns ej nötkreatur, får, svin eller höns på

företaget, sätt kryss i vidstående ruta.....

Om endast vissa djurslag saknas,

sätt streck (–) i summarutan för dessa

NÖTKREATUR**Antal**

Kor för mjölkproduktion (även sinkor och utslagskor)	74	
Kor huvudsakligen för uppfödning av kalvar (amkor och dikor)	75	
Kvigor, tjurar och stutar, 1 år och däröver	76	
Kalvar under 1 år	77	
Summa nötkreatur	78	

FÅR**Antal**

Tackor och baggar, födda 1986 och tidigare	79	
Lamm	80	
Summa får	81	

SVIN**Antal**

Galtar för avel 6 månader och däröver	82	
Modersuggor (även första gången dräktiga suggor samt utslagssuggor)	83	
Övriga svin 3 månader och däröver ¹⁾	84	
Övriga svin under 3 månader ¹⁾	85	
Summa svin	86	

¹⁾ Om besättningen t ex på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis
är mindre än normalt den 11 juni, ange nedan antalet slaktsvin i en normal
uppfödningsomgång.

Slaktsvin, normal uppfödningsomgång	87	
-------------------------------------	----	--

HÖNS OCH KYCKLINGAR**Antal**

Höns, 20 veckor eller äldre	88	
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	89	
Slaktkycklingar ¹⁾	90	
Summa höns och kycklingar	91	

¹⁾ Om besättningen t ex på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis
är mindre än normalt den 11 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en
normal uppfödningsomgång.

Slaktkycklingar, normal uppfödningsomgång	92	
---	----	--

"RIV AV I PERFORERINGEN SÅ AVSKILJS AVSKRIFTSBLANKETTEN"

Uppgiftsskyldighet

Uppgifter lämnas för företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling och trädgårdsodling. Uppgifter lämnas av den som tillställts blankett eller i övrigt är uppgiftsskyldig enligt bifogad broschyr. För företagare som erhållit blankett men upphört med verksamheten lämnas uppgift om förändringen.

Författning

Uppgifterna insamlas enligt SFS 1968:111 (omtryckt 1978:468).

Sekretesskydd

Uppgifterna är sekretesskyddade enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100).

10 OM HELA FÖRETAGET ÖVERLÄTITS . . .

... markera med kryss i tillämplig ruta hur överlåtelsen skett.

- ☐ Försäljning, arvskifte, gåva
☐ Utarrendering
☐ Återlämnat arrende
☐ Annan orsak

Uppge den nye företagarens namn, adress och telefonnummer.

Överlätit till (Namn, adress och telefonnummer)

11 ODLARNUMMER FÖR SOCKERBETOR (se även sidan 2)

Företagets tidigare redovisade odlarnummer för sockerbetor har här skrivits ut. Kontrollera att numret är korrekt. Om numret är fel eller saknas, ange rätt nummer.

13 ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

12 OM FÖRETAGET ÄNDRAT ÅKERAREAL . . .

... ange för berörd fastighet nedan orsaker till förändring samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerareal från eller överlätit åkerareal till. Ange också om möjligt SCB's identifieringsnummer för detta företag.

ÖKNING av åkermark genom	MINSKNING av åkermark genom	Övertagit från/överlätit till (Namn, adress och telefonnummer)
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	
☐ 1 köp, arv, gåva	☐ 5 försäljn., arvskifte, gåva	
☐ 2 tillarrendering	☐ 6 utarrendering	
☐ 3 återtaget arrende	☐ 7 återlämnat arrende	
☐ 4 nyodling av åkermark	☐ 8 nedläggning av åkermark	

14 UNDERSKRIFT

Innan blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 har ifyllts!

Härmed försäkras på heder och samvete att uppgifterna om potatisarealens storlek, vilka även utgör deklaration för potatisregleringen, är fullständiga och riktiga (se även sidan 7 i den bifogade broschyren). Jag försäkrar även att uppgifterna i övrigt är fullständiga och sanningsenliga samt att jag är myndig och ej begärd i konkurs.

Ort och datum

..... den / 1987

Namnteckning

16 FÖR SCB's NOTERINGAR

01	03	05	06	07	08	09	10	11	15	16	18
									Ovr	Sign	Br-kat

15 ÖVRIGA FÖRETAGARE (brukare)

Om företaget har mer än en företagare (avsnitt 1 sidan 1) redovisas uppgifter för ytterligare högst två företagare nedan. Ändra och komplettera uppgifterna om de är fel eller ofullständiga.

Namn	SCB's kod				
Utdeln.adress	Flytt				
Postadress	Bort				
Personnummer	Telefonnummer				
Namn	SCB's kod				
Utdeln.adress	Flytt				
Postadress	Bort				
Personnummer	Telefonnummer				
19 Datum	20 ÖTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3	SCB's id-nr

De objektiva skördeuppskattningarna

Inledning

De objektiva skördeuppskattningarna syftar till att bestämma storleken av den bärgade skörden och dess kvalitet. Metoden benämns objektiv därför att bestämningarna bygger på mätningar, vägningar och analyser av prover vilka uttas med statistiska urvalsmetoder.

De nuvarande skördeuppskattningarna omfattar undersökningar av grödorna höstvetete, höstråg, vårvete, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råsprit. Skördeavkastningen bestäms huvudsakligen genom att provtagare mäter in och skördar provtytor på de företag som tagits ut för undersökningen.

Dessutom samlar provtagaren, genom intervju med brukaren, in uppgifter om åkerarealens användning, såtider, sorter, bärgningsmetoder m m.

Undersökningarnas omfattning

De objektiva skördeuppskattningarna är urvalsundersökningar. I undersökningspopulationen ingår de jordbruksföretag som enligt föregående års lantbruksregister (LBR) har mer än 2,0 hektar åkerareal. Inom varje skördeområde (se Områdesindelningar) uttas minst 28 urvalsenheter (UE) med urvals sannolikheten proportionell mot företagets åkerareal. I 1987 års grundurval för spannmål och slättervall ingick 11 925 UE. I syfte att förbättra den statistiska säkerheten utökas urvalet grönvis i skördeområden där man förväntar att antalet observationer kommer att ligga omkring 15 för den aktuella grödan. Förstärkningsurvalet för 1987 omfattade 1 032 UE.

För potatis uttas två från grundurvalet i spannmål och slättervall helt fristående grundurval, ett för matpotatis och ett för potatis till stärkelse och råsprit. Urvalssannolikheten för ett företag är i dessa fall proportionell mot respektive potatisareal på företaget.

Företag med stor potatisareal blir ofta uttagna flera gånger i dessa urval. För 1987 uttogs 5 475 UE med matpotatisodling och 999 UE med odling av potatis för stärkelse och råsprit.

Uppgiftsinsamling

SCB svarar för den centrala ledningen av skördeuppskattningarna. Fältarbetet administreras av lantbruksnämnderna och leds av en provyteledare. Fältarbetet utförs av säsonganställda provtagare (378 st under 1987). Provtagarna utbildas under säsongen vid tre länsvis anordnade kursdagar. Provyteledarna fortbildas vid centrala kurser och konferenser i SCBs regi.

Fältarbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provtytor och provtagning.

Utläggningen av provtytor sker under våren eller försommaren. För varje i skördeuppskattningarna ingående gröda som odlas på UE utväljs med sannolikheten proportionell mot arealen ett fält för provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provtytor slumpmässigt efter bestämda regler. Provytorerna för spannmål och vall är cirkelformade med ytan en kvadratmeter. För potatis omfattar provtytorerna två längdmeter av en rad.

Provtagningen utförs någon eller några dagar före jordbrukarens skörd. För spannmål tillämpas dock mognadsanpassad provtagning, vilket innebär att grödan kan provtas så snart gulmognadsstadiet inträtt. Vid provtagningen av spannmålsytorna tillvaratas det som brukaren har möjlighet att skörda. Eventuellt drösade kärnor plockas ej upp från marken. Detta innebär en förändring för 1987 års skörd. Tidigare tillvaratogs allt som växt på provtytorerna. Provtagningstekniken för slättervall och potatis har ej ändrats. För dessa grödor ska provyteskörden avse allt som växt på provytan. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t ex på grund av regn, upprepas provtagningen på nya provtytor enligt bestämda regler.

Skördeprover av spannmål och slättervall förtorkas hos provtagarna och insänds sedan till en provcentral vid SCB. Vid denna finns utrustning för tröskning, hackning, nedtorkning och vägning. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fälten i samband med provtagningen.

Bortfall

På 534 (4,5 %) av de år 1987 till grundurvalet i spannmål och slättervall uttagna UE genomfördes ingen undersökning. I 327 fall berodde detta på att gården visat sig vara nedlagd, uppdelad på flera brukare eller i 207 fall på att vederbörande jordbrukare vägrat medverka i undersökningen. Bortfallet i urvalet för matpotatis var 132 UE (2,4 %) och i urvalet för potatis till stärkelse och råsprit 39 UE (3,9 %).

Provyteskörd

Utifrån skördeuppgifter för provtytor och inhämtade arealuppgifter samt i samband med urvalet beräknade uppräkningsstal skattas provyteskörd för skördeområden. För slättervall görs även en korrigering för tillväxten mellan provtagningen och jordbrukarens skörd vilken bygger på dels tidsdifferensen i dagar mellan provtagning och brukarens skörd, dels en tillväxtfaktor per dag (2,4 %), som har fastställts genom tidigare fältundersökningar. Uppgifterna för spannmål omräknas till 15,0 och för slättervall till 16,5 procents vattenhalt.

Brukaren har ingen praktisk möjlighet att ta tillvara hela provyteskörden. Jordbrukaren drabbas alltid av större eller mindre skördeförluster pga spill, bärgningsförluster och eventuellt obärgad areal. Storleken på dessa förluster beräknas i specialundersökningar.

Specialundersökningar

Spill spannmål

På grund av liggsäd och spill i samband med bärgningen av spannmålsskörden gör jordbrukaren vissa skördeförluster. Dessa bestäms för 1987 års skörd med hjälp av standardtal för det skilsk tröskspillet och genom inmätning av kvarlämnad liggsäd på provtytefälten. Standardtalen bygger på resultat från tidigare bestämningar i fält av spillet. Spillet anges i procent av provyteskörden.

Spill potatis

Genom särskild provtagning efter brukarens skörd på ett underurval av UE i grundurvalet fastställs spillet av potatis, dvs den i jorden kvarlämnade kvantiteten. På uttagna gårdar provtas tre cirkelformade provtyor om vardera två kvadratmeter. Spillet storlek bestäms i kilogram per hektar.

Bärningsförluster för första skörd av slåttervall

Korrigeringen för bärningsförluster i slåttervall görs på UE-nivå. Vid beräkningen används tal som bygger på resultat från fältundersökningar under åren 1974–1979. Förlusterna delas upp i dels stubb- och spillförluster, dels omsättningsförluster vid torkningen på fältet.

För stubb- och spillförlusterna reduceras skörden med olika tal beroende på bärningsmetod:

– hässjning	10 % av biologisk skörd
– marktorkning	14 % »
– skulttorkning	13 % »
– ensilage, hösilage m m	15 % »

Omsättningsförlusterna varierar med fälttorkningstidens längd. Förlusten (i procent) bestäms med funktionen $0,9 + \text{antal dagar} \times 0,4$.

Obärgad areal

För att kunna beräkna den bärgade skördens storlek måste man känna till hur stor del av arealen som blivit obärgad. Dålig eller förstörd skörd pga otjänlig väderlek kan vara orsak till oskördad areal. Provtagnarna anger för varje UE och provtagningsgröda, om någon areal/skörd blivit obärgad/kasse-rad. För att öka säkerheten i beräkningarna inhämtas uppgifter för alla fält av respektive gröda (inte endast provtytefälten).

De UE som uppger att de har obärgad skörd besöks för kontroll och uppmätning av den obärgade arealen.

Återväxt på slåttervall

Återväxten (andra skörden) på slåttervall bestäms genom särskild provtagning på ett underurval av grundurvalet. Vid de UE i underurvalet där återväxten tillvaratas skördas två provtyor på samma fält som används för bestämningen av biologisk första skörd. Om återväxten tas till ensilage, hö eller direktutfodring provtas ytorna någon dag före brukarens skörd på samma sätt som vid första skörden. När återväxten betas måste ytorna skyddas med s k betesburar. I Götaland och Svealand provtas ytorna en eller två gånger under betesperioden beroende på hur länge betningen pågår. I Norrland provtas de en gång om fältet betas. Vid sista provtagningen klipps en s k tilläggsyta på betad areal för att bestämma hur stor del av återväxten som inte tagits tillvara av djuren.

Återväxten beräknas på samma sätt som provtyteskörden. Återväxtskörden för skördeområden sammanvägs till 59 s k återväxtområden (ÅVO). Denna beräkning ger återväxtskörd på utnyttjad areal. För att erhålla återväxten för den totala slåttervallsarealen inhämtas uppgifter om andelen utnyttjad återväxtareal av den totala slåttervallsarealen från samtliga UE i grundurvalet. Procentuell andel utnyttjad återväxtareal bestäms för skördeområden.

Skördens kvalitet**Spannmål**

Kvalitetsuppgifter insamlas från spannmålshandeln för samtliga UE i grundurvalet. Endast partier levererade före 1 november ingår i undersökningen. Bearbetningen omfattar bestämning av skördens fördelning på rymdviktsklasser samt genomsnittlig rymdvykt, prisreglering, torkningskostnad och vattenhalt. För brödsädesgrödorna bestäms dessutom skördens fördelning på falltalsklasser. För vete, korn och havre redovisas proteinhalt.

Slåttervall

Kvalitetsanalyserna för slåttervall omfattar bestämning av halten råprotein, aska samt smältbarhetskoefficienten enligt den s k VOS-metoden. VOS-metoden innebär smältbarhetsbestämning med hjälp av våmvätska från får. Utifrån råproteinhalten beräknas smältbart råprotein. Smältbarhetskoefficienten (VOS) ligger till grund för beräkning av omsättbar energi.

Användningsområden

Skörde- och kvalitetsuppgifter från de objektiva skördeuppskattningarna används i skördeskadeskyddets ersättningsberäkningar. Skördeuppskattningarna är i första hand dimensionerade för att tillgodose skördeskadeskyddets behov. Behovet av tillförlitlig skördestatistik m m, för andra ändamål, täcks inom denna ram. Skördestatistiken används även som underlag för jordbruksprisregleringen, för kalkyler över jordbrukssektorns intäkter och kostnader, av jordbruksnämnden och Svensk spannmålshandel för tidiga skördeprognoser samt vid import- och exportplanering. Regionalt används statistiken i lantbruksnämndernas rådgivningsverksamhet samt i andra länsorgans och jordbrukets ekonomiska föreningars planering.

Annan publicering

Mer detaljerad information om de objektiva skördeuppskattningarna finns i J 12 SM 8704 "De objektiva skördeuppskattningarna 1987, Omfattning och metoder" samt i Promemorior från SCB 1986:3, "Beskrivning av de objektiva skördeuppskattningarna".

ÅRSVÄXTRAPPORT

29 juli 1987

Omdöme den 29 juli om skörde-
utsikterna för 1987 års

Växtslag	Kod	Omdöme	Växtslag	Kod	Omdöme
Höstvete	101		Matpotatis	112	
Vårvete	102		Med bevattningsmöjlighet		
Höstråg	103		utan bevattningsmöjlighet	113	
Vårråg	104		Potatis för		
Korn	105		stärkelse	114	
Havre	106		och råsprit	utan bevattningsmöjlighet	115
Blandsäd	107		Sockerbetor	116	
Foderarter och vicker	108		Höstraps	117	
Slåttervall	109	första skörd (hø, ensilage) ¹	Vårraps	118	
	110	återväxt (bete, hø, ensilage)	Höstrybs	119	
Betesvall	111		Vårrybs	120	
			Vitsenap	121	
			Kokarter	122	

1) Avser skördeutfallet.

Anvisning

Genomsnittlig bedömning av skördeutsikterna för olika växt-
slag inom församlingen med avseende på årets skördekvantitet
anges i ovanstående kolumner enligt följande sifferskala

Mycket god skörd	5
God skörd	4
Medelmåttig skörd (medelskörd)	3
Betydligt under medelmåttig skörd	2
Nära missväxt	1
Fullständig missväxt	0

För de växtslag som inte odlas inom församlingen sätts streck (-).

Om utsikterna inte kan anges med ett heltal, sätts heltal med en decimal.

Ex. Över "medelmåttig" men till kvantiteten inte fullt "god" skörd betecknas med 3,5. Under "medelmåttig" men ändå inte "betydligt under medelmåttig" skörd betecknas med 2,5.

Medelmåttig skörd inom församlingen bör motsvara skörden per hektar i medeltal för ett tillräckligt antal år (t ex de senaste tio åren).

2 Orsaker till större skador på växtligheten under tiden 14 maj–29 juli

Anvisning	Skadeorsak	Kod	Höst- säd	Vår- säd	Höst- olje- växter	Vår- olje- växter	Pota- tis	Vall
Om skador förekommit sätts kryss i tillämpliga rutor.								
Ange bara skadeorsaker som påverkat skördens storlek, inte dess kvalitet.	Kyla	201						
OBS Flera orsaker kan samtidigt föreligga för varje gröda (grödgrupp).	Regn	202						
Annan orsak, ange orsak och gröda	Nattfrost	203						
	Torka	204						
	Slagregn eller hagel	205						
	Översvämning	206						
	Insektsangrepp	207						
	Vaxtsjukdomar	208						

3 Upplysningar om höskördens kvalitet

De tillämpliga alternativen markeras med kryss	Kvalitet	Kod	Alternativ
	Bättre än normal	301	
	Normal	302	
	Sämré än normal	303	
	(Høet ej Kan ej anges bargat)	304	

Uppgiftslämnarens underskrift

Ort och datum	Namnteckning	Telefon (riktnr och abonnentnr)

Tabellernas motsvarighet i årsböckerna 1988, 1987, 1986

Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i Jordbruksstatistisk årsbok		
1988	1987	1986	1988	1987	1986	1988	1987	1986	1988	1987	1986
2.1	2.1	2.1	6.10	6.10	6.10	9.16	9.16	9.16	12.3	12.3	12.3
2.2	2.2	2.2	6.11	6.11	6.11	9.17	9.17	9.17	12.4	12.4	12.4
2.3	2.3	2.3	6.12	6.12	6.12	9.18	9.18	9.18	12.5	12.5	12.5
2.4	2.4	2.4	6.14	6.14	6.14	9.20	9.20	9.20	12.6	12.6	12.6
2.6	2.6	2.6	7.3	7.3	7.3	9.21	9.21	9.21	12.7	12.7	12.7
2.7	2.7	2.7	7.4	7.4	7.4	9.22	9.22	9.22	12.8	12.8	12.8
2.8	2.8	2.8	7.6	7.6	7.6	9.23	9.23	9.23	12.9	12.9	12.9
2.9	2.9	2.9	7.7	7.7	7.7	9.25	9.25	9.25	12.11	12.11	12.11
2.10	2.10	2.10	7.8	7.8	7.8	9.26	9.26	9.26	13.1	13.1	13.1
2.11	2.11	2.11	7.9	7.9	7.9	9.27	9.27	9.27	13.2	13.2	13.2
2.12	2.12	2.12	7.11	7.11	7.11	9.28	9.28	9.28	13.3	13.3	13.3
2.13	2.13	2.13	7.12	7.12	7.12	9.29	9.29	9.29	14.1	14.1	14.1
2.14	2.14	2.14	7.13	7.13	7.13	9.31	9.31	9.31	14.2	14.2	14.2
2.16	2.16	2.16	7.14	7.14	7.14	9.32	9.32	9.32	15.1	15.1	15.1
2.18	2.17	2.17	7.15	7.15	7.15	9.33	9.33	9.33	15.2	15.2	15.2
2.19	2.18	2.18	7.16	7.16	7.16	9.34	9.34	9.34	15.3	15.3	15.3
2.20	2.19	2.19	7.18	7.18	7.18	9.35	9.35	9.35	15.4	15.4	15.4
2.21	2.20	2.20	7.19	7.19	7.19	9.37	9.37	9.37	15.5	15.5	15.5
2.22	2.21	2.21	7.20	7.20	7.20	9.39	9.39	9.39	15.6	15.6	15.6
2.23	2.22	2.22	7.23	7.22	7.22	9.40	9.40	9.40	15.7	15.7	15.7
3.1	3.1	—	7.24	7.24	7.24	9.41	9.41	9.41			
3.2	3.2	3.2	7.26	7.26	7.28	9.42	9.42	9.42			
3.4	3.4	3.3	7.27	7.27	7.27	9.43	9.43	9.43			
3.5	3.5	3.4	7.28	7.28	7.26	9.44	9.44	9.44			
3.6	3.6	3.5	7.29	7.29	7.29	9.45	9.45	9.45			
3.7	3.7	3.6	7.30	7.30	7.30	9.46	9.46	9.46			
3.8	3.8	3.7	7.32	7.32	7.32	9.47	9.47	9.47			
3.9	3.9	3.8	7.33	7.33	7.33	9.48	9.48	9.48			
3.11	3.11	3.10	7.34	7.34	—	9.49	9.49	9.49			
3.12	3.12	3.11	7.35	7.35	7.35	9.50	9.50	9.50			
3.14	3.14	3.13	7.36	7.36	7.36	9.52	9.52	9.52			
3.15	3.15	3.14	7.37	7.37	7.37	9.54	9.54	9.54			
3.16	3.16	3.15	7.38	7.38	7.39	9.55	9.55	9.55			
4.1	4.1	4.1	7.40	7.40	7.41	9.56	9.56	9.56			
4.2	4.2	4.2	7.42	7.42	7.43	9.57	9.57	9.57			
4.3	4.3	4.4	7.43	7.43	7.44	9.58	9.58	—			
4.5	4.5	4.6	7.45	7.45	7.46	10.1	10.1	10.1			
4.6	4.6	4.7	7.46	7.46	7.47	10.2	10.2	10.2			
4.7	4.7	4.8	7.47	7.47	7.48	10.3	10.3	10.3			
4.8	4.8	4.9	7.48	7.48	7.49	10.4	10.4	10.4			
4.9	4.9	4.10	7.49	7.49	7.51	10.5	10.5	10.5			
5.1	5.1	5.1	7.50	7.50	7.52	10.6	10.6	10.6			
5.2	5.2	5.2	7.51	7.51	7.53	10.7	10.7	10.7			
5.3	5.3	5.3	7.52	7.52	7.54	10.8	10.8	10.8			
5.5	5.5	5.5	7.53	7.53	7.55	10.9	10.9	10.9			
5.6	5.6	5.6	7.54	7.54	7.56	10.10	10.10	10.10			
5.7	5.7	5.7	7.55	7.55	7.57	10.11	10.11	10.11			
5.8	5.8	5.8	7.56	7.56	7.62	10.12	10.12	10.12			
5.9	5.9	5.9	7.57	7.57	7.63	10.13	10.13	10.13			
5.10	5.10	5.10	7.58	7.58	7.58	10.14	10.14	10.14			
5.11	5.11	5.11	7.59	7.59	7.59	10.15	10.15	10.15			
5.12	5.12	5.12	7.60	7.60	7.60	11.1	11.1	11.1			
5.13	5.13	—	8.1	8.1	8.1	11.2	11.2	11.2			
5.15	5.14	—	8.2	8.2	8.2	11.3	11.3	11.3			
5.16	5.15	5.13	8.4	8.4	8.4	11.5	11.5	11.5			
5.17	5.16	5.14	8.5	8.5	8.5	11.7	11.7	11.7			
5.18	5.17	5.15	8.6	8.6	8.6	11.8	11.8	11.8			
5.19	5.18	5.16	8.7	8.7	8.7	11.9	11.9	11.9			
5.20	5.19	5.17	8.8	8.8	8.8	11.10	11.10	11.10			
5.21	5.20	5.18	9.2	9.2	9.2	11.11	11.11	11.11			
5.22	5.21	5.19	9.4	9.4	9.4	11.13	11.13	11.13			
5.23	5.22	5.20	9.5	9.5	9.5	11.15	11.15	11.15			
6.1	6.1	6.1	9.7	9.7	9.7	11.16	11.16	11.16			
6.2	6.2	6.2	9.8	9.8	9.8	11.18	11.18	11.18			
6.4	6.4	6.4	9.10	9.10	9.10	11.19	11.19	11.19			
6.5	6.5	6.5	9.11	9.11	9.11	11.21	11.21	11.21			
6.6	6.6	6.6	9.12	9.12	9.12	11.23	11.23	11.23			
6.7	6.7	6.7	9.13	9.13	9.13	11.24	11.24	11.24			
6.8	6.8	6.8	9.14	9.14	9.14	12.1	12.1	12.1			
6.9	6.9	6.9	9.15	9.15	9.15	12.2	12.2	12.2			

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to bring together a manageable section of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture. There are also some sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information of forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry, and for detailed information on fishing consult the Yearbook of Fishery Statistics, issued by Statistics Sweden.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	=	0.03937 inch
1 centimetre (cm)	=	0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	=	10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	=	2.471 acres
1 litre (l)	=	1.760 pints
1 hectolitre (hl)	=	2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	=	3.437 quarters
1 gram (gr)	=	0.5644 dram
1 kilogram (kg)	=	2.205 lb
1 metric ton	=	0.9842 (long) ton
1 gr/kg	=	0.1 per cent
1 kg/ha	=	0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	=	0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	=	453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book there is a Table of contents in English.

On the following pages you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

The headings of all the tables are translated into English. After the summary in English there is a Swedish – English vocabulary with translations of most words or expressions occurring in the heads and first columns of the tables.

Summary

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1988 refer to the year 1987 or the production year 1986/87. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the four years before.

1 1987 from agricultural point of view

In 1987 spring was rather warm in the beginning but later it became cold and rainy. During the summer the cold and rainy weather continued. Also in the autumn the weather was rather cold and rainy.

The first harvest of hay became a bit greater than normal in all of Sweden. The quality of the hay was low because of the rainy weather.

The yield of grain was lower than normal in most parts of Sweden, and the drying costs were higher than normal because of the rainy weather in the autumn.

The agricultural production in Sweden is greater than the domestic consumption. Therefore, there is a surplus of some products, e.g. cereals, pork, chickens and eggs. The surplus is sold abroad to lower than domestic prices. Earlier efforts to decrease the surplus of milk and meat have given good results and efforts are now made to decrease the surplus of cereals.

2 Structure of the enterprises

Since 1968 SCB has the responsibility of an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- a) enterprises with at least 2 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- c) enterprises with large stocks of livestock
- d) enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c) and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only in certain years.

During 1968–1987 there have been an annual collection to the farm register of particulars relating to name, address, telephone number and civil registration number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

Before the establishment of the farm register the corresponding land data were obtained in the agricultural censuses, which were performed by SCB every fifth year.

Some data on the number of owned and leased holdings and on the number of holdings and the area of arable land in different size groups are given in Tables 2.4–2.6. In Tables 2.7 and 2.8 information can be found on the number of

holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder.

Some data on the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land on holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.9 and 2.10.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1981 is given in Tables 2.11 and 2.12.

Information on number of holdings by type of farming and labour requirement are shown in Tables 2.13–2.18.

Information on changes in the holdings between 1986 and 1987 and the reasons for these changes has been compiled in Tables 2.19–2.21.

Projected changes in the number of holdings for the years 1984–2000 is presented in Tables 2.22–2.23.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing carried out by SCB include a great deal of information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas and the size of the economically active population in agriculture and related fields. See Tables 3.1–3.2 and 3.4–3.5.

SCB also carries out monthly labour force sample surveys. The number of persons economically active in agriculture, the number of unemployed etc. as indicated by these surveys are shown in Table 3.6.

The farm register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture. See Tables 3.7 and 3.11.

Some data about the number of employees and working hours in agriculture from the agricultural labour force survey are given in Tables 3.8, 3.12, 3.14 and 3.15, while Table 3.9 displays data from a survey by SCB on the number of agricultural workers.

Information about the number of occupational accidents in crop and livestock farming is presented in Table 3.16.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2.

Statistics on the assessed value of agricultural real estates are compiled and published every year by SCB. See Tables 4.3, 4.5 and 4.6.

Special statistics on the prices of agricultural real estate emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys since 1976, covers representative purchases, purchases between relatives and representative real allotments. See Tables 4.7–4.9.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

Data on *new and extended buildings in agriculture* are annually reported to SCB. See Tables 5.2–5.9.

The farm register in 1981 included some information on *silos and other plants in agriculture*. The main results are shown in Table 5.10.

Information on *cisterns for motor fuel and fuel oil (number and total capacity)* is given in Table 5.11.

Data on *installations in new and extended cowsheds* are annually reported to SCB. See Table 5.12.

Data on *irrigation plants* according to a survey carried out by SCB in 1985 are shown in Tables 5.13–5.15.

Data on *areas pipe-drained* in 1982 and earlier are shown in Tables 5.16–5.18.

Information on *the number of tractors and combines* according to the census of agriculture in 1981 can be found in Table 5.20.

Current *statistics on purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the National Agricultural Marketing Board. See Table 5.23.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *government sealing* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Data on *the use of state certified and disinfected seed* were collected in connection with the objective crop yield surveys (see below) in 1982. See Table 6.2.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufactures and importers is reported annually by the National Agricultural Marketing Board. See Table 6.5.

In connection with the objective crop yield surveys in 1978, data were collected on *the application of plant nutrients in commercial fertilizers*. See Table 6.7.

The National Agricultural Marketing Board makes an annual *survey on the purchases of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 shows some data from a special survey on the use of pesticides in agriculture.

Data on *cereal areas treated with herbicides* were collected in connection with the objective crop yield surveys in 1979. See Table 6.10.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the National Agricultural Marketing Board on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968 information on *the use of arable land* and on the

number of holdings with different crops is obtained from the farm register. See Tables 7.3–7.16.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.4 and 7.9), *the age distribution of ley* (Table 7.12), *the methods of harvesting lay* (Table 7.13), *and the distribution of the potato area by size of cultivations* (Table 7.15). Information about the distribution of the *areas of grain and potatoes by different varieties* is presented in Tables 7.18–7.20.

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys comprise a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of about 12 000 holdings with more than 2 hectares of arable land. See Tables 7.23, 7.24, 7.29, 7.32 and 7.33.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from areas with different sowing dates* (Table 7.27), *the yield from ley of different ages* (Table 7.30), *the yield of potatoes from irrigated and nonirrigated areas* (Table 7.33), and from *cultivations of different sizes* (Table 7.36).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.37, 7.38, 7.42 and 7.43). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Oil Plant Association and the Swedish Sugar Co., Ltd. See Tables 7.40 and 7.43.

Some information on *the quality of different vegetable products* is displayed in Tables 7.45–7.51.

Special *crop outlook reports* are sent to SCB twice a year, viz. in May and Juli/August. The data are collected by the county agricultural boards. See Tables 7.52–7.55.

Data on *precipitation and time of sunshine* are supplied by the Swedish Meteorological and Hydrological Institute. See Tables 7.56 and 7.57.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.58–7.60.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2. In 1985 a horticultural census was performed in Sweden. There are some results from this census on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* in Tables 8.4 and 8.6.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.2–9.12 (cattle), 9.25–9.29 (sheep), 9.35–9.42 (pigs) and 9.50–9.57 (fowls).

Results from the official control activities of animal breeding, which are carried out under the supervision of the National Board of Agriculture, are shown in Tables 9.13–9.20 (cattle), 9.31–9.32 (sheep) and 9.43–9.45 (pigs).

The National Board of Agriculture also estimates the incidence of different animal diseases. See Tables 9.21 and 9.47.

Certain figures from SCB's statistics on the number of serviceable boars and covered sows are given in Table 9.46.

Some results concerning the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight are presented in Tables 9.22–9.23 (cattle), 9.33–9.34 (sheep) and 9.48–9.49 (pigs).

10 Processing, trade and consumption

Data on the production of meat, dairy products, milk powder and eggs are supplied by the National Agricultural Marketing Board. See Tables 10.5, 10.6 and 10.9.

Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the detailed statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.7 and 10.8.

Information on the consumption of food, beverages and tobacco is obtained through calculations made by the National Agricultural Marketing Board. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics and the Marketing Board's own statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the National Agricultural Marketing Board is given in Table 10.12.

On the basis of the official foreign trade statistics, the National Agricultural Marketing Board makes an annual statement on the foreign trade in agricultural products and foodstuffs. See Tables 10.13–10.15.

11 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The National Agricultural Marketing Board annually computes the total income and expenditures of the agricultural sector. See Tables 11.3 and 11.5.

A special survey of the cash income, expenditure and net receipts of holders is made every year by SCB on the basis of the income tax returns from a sample of approx. 7 000 holders. In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual farm-economic survey. This study is based on the books kept at approx. 800 farms. Results from these two surveys are presented in Tables 11.7–11.13 and 11.19–11.21.

The National Agricultural Marketing Board reports on the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products. See Table 11.15.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the National Agricultural Marketing Board's monthly calculations of cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price, and world market price indices. See Tables 11.16 and 11.18.

Some results from a special survey of farmers' total assets and liabilities, are presented in Tables 11.23 and 11.24.

12 Subsidies, insurance

The National Agricultural Marketing Board reports data on price subsidies. See Tables 12.1–12.2.

Current statistics on public expenditure for rationalization measures etc. are published by the National Board of Agriculture. The county agricultural boards exercise the power of decision on public measures to promote agricultural rationalization. See Tables 12.3–12.7.

Since 1961 there has been a special crop insurance system for all farmers in Sweden with 2 hectares or more of tilled arable land. Since 1968 participation is compulsory. The scheme covers at present grain, potatoes, oleiferous plants, sugar beets and ley. The main authority for this scheme is the National Agricultural Marketing Board, but the compensations are computed by SCB. See Tables 12.8 and 12.9.

Statistics on livestock insurance are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Table 12.11.

13 Agricultural training

Statistics on the number of students in agricultural courses as well as related courses the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

The number of learning-hours in the training supervised by the National Board of Agriculture are shown in Table 13.3.

14 Farmer's co-operative associations

Information on membership and trade turnover in the co-operative associations is given by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their different branch organizations. See Tables 14.1 and 14.2.

15 International statistics

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors. See Tables 15.1–15.7.

Appendix 1

Organization of the agricultural statistics

The main part of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by different bodies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB), the National Swedish Agricultural Marketing Board and the National Board of Agriculture.

SCB computes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditure etc. The National Agricultural Marketing Board compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides etc. The National Board of Agriculture computes or supervises the statistics on government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2

Geographical divisions

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 420 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to the annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Affärsbank	Commercial bank
Agronom	Agriculture degree
Aktiebolag	Limited company
Aktuell	Current, present
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General, common
Allmänning	Common land
Alsikeklöverfrö	Alsikeclover seed
Andel	Proportion, share
Andra	Other
Andra kombinationer	Other combinations
Andra orsaker	Other reasons
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant, works
Anmälan	Application
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan sallat	Other kind of lettuce
Annat material	Other material
Ansluten till	Connected with, associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Använd i hushållet	Used in the household
Använd till utfodring	Used for feeding
Användning	Use
Arbete	Worker
Arbete	Work, labour
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetsinsats	Labour consumption
Arbetskostnad	Labour costs
Arbetskraft	Labour force
Arbetslös	Unemployed
Arbetslöshet	Unemployment
Arbetslöshetsfrekvens	Frequency of unemployment
Arbetsolycksfall	Occupational accident
Arbetsområde	Type of work
Arbetsstillfälle	Job opportunity
Arbetsstimmar	Working hours
Arbetsvolym	Working hours
Areal	Area, acreage
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrenderad	Held on lease
Aska	Ashes
Automatisk utgödsling	Automatic disposal of manure
Avbytarverksamhet	Replacer system
Avdikningslån	Loans for drainage
Avdrag	Deduction
Avdragbar utgift	Deductable expenditure
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed, examined
Avgångsvederlag	Severance pay
Avkastning	Yield
Avräkningsprisindex	Producer price index
Avse	Concern, refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivningar	Depreciation
Avvänjning	Weaning, ablation

B

Baggar	Rams
Bakverk	Pastry
Balansändring	Change in balance
Baljväxter	Leguminous plants
Barnbidrag	Child allowances
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Bebyggelseförhållande	Settlement condition
Befolkning	Population
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Bensin	Petrol
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated, estimated
Besiktigad	Inspected
Besådd areal	Areal sown
Besättning	Stock, herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Betat utsäde	Disinfected seed
Bete	Pasture
Betesmark	Meadow
Betesvall	Pasture
Betong	Concrete
Betäckta (sugor)	Covered (sows)
Bevattnad areal	Irrigated area
Bevattning	Irrigation
Bevattningsanläggningar	Plants for irrigation
Bevattningsmaskiner	Machinery for irrigation
Bibliografi	Bibliography
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biologisk	Biological
Bisamhälle	Bee colony
Blandad	Mixed
Blandning	Mixture
Blandsäd	Mixed grain
Blast	Tops of root crops
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Blötdjur	Molluscs
Bogserad	Towed
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bomullsfrökakor	Cotton cakes
Borgerlig kommun	Municipality
Bortfall	Non-response
Boskapsskötsel	Cattle-farming
Bostad	Dwelling
Bostadsbyggnad	House building
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadsändamål	Habitational purpose
Bottenintekning	Lower mortgage
Brukare	Holder, farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruttointäkt	Gross revenue (income)
Bruttonationalprodukt	Gross domestic product
Bröd och spannmålsprodukter	Bread and products of grain
Brödsäd	Bread grain

Brödsädeshalm
Budgetår
Buffel
Bukvägg
Byggnad
Byggnadsarbete
Byggnadskostnadsindex
Byggnadsverksamhet
Byggnadsvärde
Byggnadsändamål
Bål (utom rygg)
Bänkgård
Bär
Bärbuske
Bärgad (skörd)
Bärgningsmetod
Bättre
Bönor

C

Charkuterivaror
Charkuterivaror, oblandade
Chinchilla
Choklad- och konfektyrvaror
Cirka
Cistern

D

Dagar
Dags/dagarskurser
Dagsverke
Definitiva uppgifter
Deklaration
Dela av
Delvis (ägd)
Dieselbrännolja
Dikning
Direktförsåld och hemma-
förbrukad mjölk
Diverse
Djupfryst
Djur
Djurplatser
Djursjukdomar
Djurskötare
Djurskötsel
Djurslag
Djurstallar
Dragbilar
Driftsgren
Driftsriktning
Driftsledning
Driftslån
Driftsoverskott
Drivmedel
Driv- och smörjmedel

Dvs
Därav
Däröver
Död
Dödfödd
Dödsbo

E

Effekt
Efter
Eftergymnasial utbildning
Efterlikvid
Egenavgifter
Egentlig
Egentliga jordbruksprodukter
Eget
Egnahemslån

Bread grain straw
Financial year (July – June)
Buffalo
Belly wall
Building
Building work
Building cost index
Construction activity
Value of buildings
Purpose for building
Trunk, except back
Frame, hotbed
Berries
Berry-bush
Actual (yield)
Method of harvesting
Better
Beans

Cured meats and provisions, mixed
Cured meats and provisions, unmixed
Chinchilla
Sweets
About
Cistern

Days
Length of courses in days
Day's work
Definite results
Declaration for income tax purposes
Part of
Partly (owned)
Diesel fuel
Surface ditching
Milk sold outside dairies and
consumed on farms
Other, miscellaneous
Frozen products
Animal
Animal places
Animal diseases
Cattleman
Work with cattle
Type of animal
Buildings for livestock
Lorries (cars converted to tractors)
Economic activity
Type of farming
Work management
Loans for operating costs
Operating surplus
Motor fuel
(Consumption of) motor fuel and
lubricants
That is, i.e.
Of which
More
Dead
Stillborn
Estate of a deceased person

Capacity, power, effect
After
Third level education
Final price adjustment
The holder's duties for social insurance
Real, actual
Real agricultural products
Own
Loans granted to persons building their
own homes

Ej
Ej angiven kroppsdel
Ej angivet
Ekonomibyggnad
Ekonomibyggnadsvärde
Ekonomisk
Eldningsolja
Elever
Elevtimmar
Energibehov
Enhet
Enkelt bolag
Enkla
Enligt
Ensamskötare
Ensilageväxter
Ensilering
Enskild
Ersättning
Ersättning för uteblivna prishöjningar
Ersättningsbelopp
Ersättningsberäkningar
Ersättningsberättigade företag

Examinerad
Export

F

Fabrikspotatis
Faktorinsats
Faktorpris
Falltal
Famijlemblem
Fast anställd
Fasta priser
Fastgödsel ute
Fastighet
Fastighetsinnehav
Fastighetslängd
Fastighetsreglering
Fastighetstaxering
Feta såser
Feta
Fetthalt
Fettråvaror
Fettvaror
Filéad fisk
Fisk
Fiske
Fiskmjöl
Fjäderfä
Fjäderfäkött
Flytgödsel ute
Flytutgödsling
Fläsk
Foderblandningar
Foderenhet
Foderfosfat
Fodermedel
Foderrotfrukter
Fodersäd
Fodersädeshalm
Fodertillskott
Fodertran och foderfett
Fodervärde
Foderväxt
Foderärter
Folkmängd
Folk- och bostadsräkning
Fosfor
Fotogen
Frakter
Framskrivning
Framställning
Fri kost
Frilandsareal
Frilandsodling

Not
Unspecified part of the body
Not reported
Farm building
Farm building value
Economic
Fuel oil
Trainees, pupils
Learning-hours
Energy demand
Unit
Partnership
Simple
According to
Sole cattleman
Plants for silage
Ensiling
Private
Compensation
Compensation for failed price rises
Compensation
Compensation calculations
Number of holdings entitled to
compensation
Examined
Exports

Potatoes for processing
Factor income
Factor price
Falling number
Member of the family
Permanently employed
Constant prices
Traditional manure outside
Real estate
Possession of real estates
Tax register of real estates
Real allotment
Assessment of real estate
Rich sauces
Fat
Fat content
Crude fat
Fat
Filletted fish
Fish
Fishing
Fish meal
Poultry
Poultry meat
Liquid manure outside
Liquid manure handling
Pork
Feeding stuff mixtures
Feed unit
Fodder phosphate
Feeding stuff
Forage root crop
Coarse grain
Coarse grain straw
Additional fodder
Fodder-train-oil and fodder fat
Feed value
Forage plant
Field peas
Population
Census of population and housing
Phosphorus
Paraffine oil
Freights
Projection
Production
Board free
Area for cultivation on open ground
Cultivation on open ground

Frivillig	Voluntary	Gödsel	Fertilizer, manure
Frukt	Fruit	Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Fruktträd	Fruit tree	Götalands norra slättbygder	Plain districts in northern Götaland
Frånvarande	Absent from work	Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Frånvaro	Absence	Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland
Frånvarofrekvens	Frequency of absence		
Frö	Seed	H	
Fröslag	Kind of seed	Hagelskadeförsäkring	Hail insurance
Frövall	Seed ley	Hallon	Raspberries
Fysisk person	Natural person	Halm	Straw
Får	Sheep	Halmskörd	Straw yield
Fårkontroll	Sheep breeding control	Handelsgödsel	Fertilizer
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables	Handelskvarnar	Commercial mills
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen	Handupptagning	Hand-lifting
Född	Born	Havre	Oats
Föl	Foal	Hektar	Hectare
Förbrukning	Use, consumption, application	Hektoliter	Hectolitre
Fördelad	Distributed	Hela riket	Whole of Sweden
Fördelning	Distribution	Helautomatisk upptagare	Automatic lifter
Före	Before	Helt	Fully
Förening	Society, association	Helträda	Bare fallow
Föreningsbank	Co-operative bank	Hemslakt	Home slaughter
Företag	Holding, enterprise	Hirs	Millet
Företagare	Holder, enterprises	Hjärnskada	Brain injury
Företagarvinst	Net profit	Honung	Honey
Förlust	Loss	Hortonom	Horticulturist
Förmalning	Milling	Husdjur	Livestock
Förmän i djurstall	Foremen in buildings for livestock	Husdjursförsäkring	Livestock insurance
Förmögenhet	Property	Husdjursskötsel	Livestock farming
Förmödenheter	Requisites	Hushåll	Household
Förräntning	Net return (on capital)	Hushållsmargarin	Household margarine
Församling	Parish	Huvudområde	Main area
Första	First	Hypoteksförening	Mortgage society
Försåld	Sold	Hyra	Rent
Försäkrad	Insured	Hårdost	Cheese
Försäkringsbestånd	Stock of insurances	Hässjning	Putting on frame for drying
Försäkringsbolag	Insurance company	Hästar	Horses
Försäljning	Sale	Hästkraft	Horse-power
Försäljning till liv	Sold alive	Hö	Hay
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources	Höghus	Two-storey house
Förtjänst	Profit, earning	Högre inteckning	Higher mortgage
Förvärv	Purchase	Högskolor	University-level colleges
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)	Högst	At most
Förvärvskälla	Source of income	Hömjöl	Flour of hay
Förvärvsändamål	Acquisitional purpose	Höns	Fowls
Förädlings- och handelsmarginaler	Profits from processing and trading	Höstkorn	Winter barley
Förädlingsvärde	Value added	Höstoljeväxter	Autumn sown oleiferous plants
Förändring	Change	Höstraps	Winter rape
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital	Höstrybs	Winter turnip rape
		Höstråg	Winter rye
		Höststråsäd	Autumn sown cereals
		Höstsådd	Autumn sown
		Höstsäd	Winter grain
		Hösttermin	Autumn term
		Höstvete	Winter wheat
		Hötork	Grass drier
G		I	
Galt	Boar	icke	Not
Genomsnittlig	Average	Import	Imports
Getter	Goats	Indelning	Division
Glass	Ice cream	Indirekt skatt	Indirect tax
Glesbygd	Sparsely populated area	Industriförbrukning för tekniska ändamål	Consumption by industries for technical purposes
Godkänd	Approved	Införselavgifter	Import fees
Grillkyckling	Grill chicken	Inhemsk	Domestic
Gropsilo	Shallow pit silo	Inklusive	Including
Grovfoder	Coarse fodder	Inkommen	Received
Grundutbildning	Basic education	Inkomst	Income
Grundvatten	Subsoil water	Inkomstklass	Size of income, income bracket
Grus	Gravel	Inkomstår	Income year
Gryn	Hulled grain	Inköp av	Purchase of
Grädde	Cream	Inom	Within
Gräddfil	Culture cream	Inre	Internal
Gräs	Grass	Inräknad	Included
Gräsbärande	Grass-grown		
Gröda	Crop		
Grödgrupp	Crop group		
Grönfoder	Green fodder		
Grödfrekvens	Frequency of certain crops		
Gurka	Cucumber, gherkin		
Gylta	Gilt		
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school		
Gödkalv	Fattened calf		

Insektsangrepp
Insektsmedel
Insjö
Insåningsgröda
Inte
Inteckning
Intäkter
Invallning
Inventarier
Inventering
Investering
Invånare
Invägd mjölk
Isbergssallat

J
Jakt och viltvård
Jordbearbetning
Jordbearbetningsredskap
Jordbruk
Jordbrukare
Jordbruksfastighet
Jordbruksinventering
Jordbrukslinje
Jordbruksreglerade livsmedel
Jordbruksvärde
Jordförvärvslån
Jordförvärvstillstånd
Jordgubbar
Jordnötter
Jordnötskakor
Julstjärna
Juridisk person
Juversjukdom

K
K-mjölk, konsumtionsmjölk
Kaffe
Kaffebröd
Kakao
Kalenderår
Kalisuper
Kalium
Kalk
Kalkammonsalpeter
Kalksalpeter
Kallluft
Kalluftstork
Kalv, kalvar
Kalva
Kalvningsförklarning
Kalvningsresultat
Kameler
Kapitalförslitning
Kapitalkostnad
Kasserad
Kastanjer
Kasthjulsmaskin
Kategori
Kemiskt
Kex
Kli
Kläckt
Knäckebröd
Knölar
Kokoskakor
Kokärter
Kollektiva avgifter
Kollektivavtal
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten
Kommun
Kommunalt anställda
Komplement
Koncentrat

Insects
Insecticides
Lake
Nurse crop
Not
Mortgage
Receipts
Building an embankment
Farm equipment
Survey
Investment
Inhabitant
Weight of delivered milk
Iceberg lettuce

Hunting and wild-life preservation
Tillage
Implements for tillage
Agriculture
Holder, farmer
Agricultural real estate, farm property
Agricultural survey
Agricultural courses
Price regulated agricultural products
Agriculture value
Loans for acquisition of land property
Permission to acquire land property
Strawberries
Groundnuts, peanuts
Groundnut cakes
Christmas-flower (Poinsettia)
Juridical person
Mastitis

Fluid milk
Coffee
Pastry
Cocoa
Calendar year
Potassium phosphate
Potassium
Lime
Ammonium nitrate
Calcium nitrate
Cold air
Cold air drier
Calf, calves
Calve
Milk fever
Number of calvings
Camels
Consumption of fixed capital
Cost of capital
Rejected
Chestnuts
Potato spinner
Category
Chemically
Biscuits
Bran
Hatched
Crisp bread
Tubers
Coconut-cakes
Dry peas
Social taxes
Collective agreement
Carbonated beverages and mineral waters
Municipality, commune
Local governmental employment
Supplement
Concentrate

Kondensmjölk
Konditorivaror
Konfektyrvaror
Konserver
Konsumtprisindex
Konsumtprisindex för jordbruks-reglerade livsmedel
Konsumtion
Konsumtionsgrädde
Konsumtionsmjölk
Kontant
Kontroll
Kontrollverksamhet
Kopra
Kor
Korn
Korrigerig
Korsning
Kortfristig
Kostnad
Kostnadsprisindex
Kraftfoderblandningar
Krakning
Kreatur
Kredit
Kreditgivning
Kronor
Kroppslängd
Krukväxter
Krusbär
Kryddor
Kräft- och blötdjur
Kull
Kultiverad betesmark
Kursdeltagare
Kurser
Kurstimmar
Kursverksamhet
Kvadratmeter
Kvalitet
Kvalitetsvete
Kvantitet
Kvarn
Kvarnbiprodukter
Kviga, kvigor
Kvigkalv
Kvinnor
Kvällstid
Kväve
Kyckling(ar)
Kyla
Kyrka
Källa
Köksväxter
Kön
Köp
Köpare
Köpekontrakt
Köpeskilling
Köpeskillingskoefficient
Köpfodermedel
Körsbär
Körslor
Kött
Kött och köttvaror
Köttfodermjöl
Köttfullhet
Köttfår
Köttkonserver
Köttsoppa

L
Ladugård
Ladugårdsbestånd
Ladugårdsförman
Lager

Condensed milk
Sweets and pastries
Sweets
Preserved foods, tinned goods
Consumer price index
Consumer price index, food from price regulated agricultural products
Consumption
Cream
Fluid milk
Cash
Control
Official control activity
Copro
Cows
Barley
Correction
Cross breeding
Short-term
Cost
Cost price index
Mixture of concentrates
Cocking of hay and cereals on poles
Livestock
Credit
Granting of credit
Swedish Kronor
Length of carcase
Pot-plants
Gooseberries
Spices
Crustaceans and molluscs
Litter
Cultivated natural pastures
Pupils
Training courses
Teaching-hours
Activity
Square metre
Quality
Quality wheat
Quantity
Mill
Milling offals
Heifer, heifers
Heifer calf
Women
Evenings
Nitrogen
Chicken(s)
Cold weather
Church
Source
Vegetables
Sex
Purchase
Buyer
Sales contract
Market price
Market price coefficient
Purchase feeding stuff
Cherries
Haulage
Meat
Meat and products of meat
Meat meal
Meatiness
Mutton sheep
Canned meat
Meat soup

Cowshed
Number of cowsheds
Farm foreman
Stock

Lagerhus	Storehouse	Maskin	Machine
Lagerlokal	Storehouse	Maskinförare	Machine-operator
Lagfarna köp	Registered purchases	Maskinhus	Garage
Lagring och skördeskadeavgifter	Storing and crop insurance fees	Maskinlegor	Machine hiring
Lamm	Lamb	Maskinlån	Loans for machines
Lammvikt	Lamb weight	Maskinskötare	Machine-tender
Landsbygd	Rural area	Material	Material
Landskapsarkitekt	Landshape architect	Matfett	Edible fats
Lantarbetare	Agricultural worker	Matlök	Onions
Lantbrukets företagsregister,	Register of enterprises in agriculture and	Matpotatis	Table potatoes
lantbruksregistret	forestry, farm register	Maximal kapacitet	Maximum capacity
Lantbruksnämnd	County agricultural board	Med	With
Lantbruksräkningen	Census of agriculture	Medelarbetslöshet	Average unemployment
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics	Medelarbetstid	Average number of hours worked
Lantmästare	Educated farm foreman	Medelavkastning	Average yield
Lantsmör	Farm butter	Medelhektolitervikt	Average weight per hectolitre
Lastapparat	Loader	Medelkoantal	Average number of cows
Lejd	Hired	Medelpris	Average price
Lejt arbete	Hired labour	Medelproteinhalt	Average value of protein content
Levande	Living	Medelslaktvikt	Average weight of carcasses
Leverans	Delivery	Medeltal	Average
Leveranstilllägg mjölk	Additional payment at milk deliveries	Medeltemperatur	Average temperature
Leverantörspris	Producers' price	Medelyta	Average area
Levererad	Delivered	Mediantidpunkt	Median date
Linfrö	Linseed	Medlem	Member
Livsmedel	Food, foodstuffs	Megakalori	Megacalorie
Livsmedelsindustrins förbrukning	Consumption by the food industry	Mejeri	Dairy
Luftfuktighet	Air moisture	Mejerihantering	Dairying
Lusernmjöl	Medick meal	Mejerimjölk	Dairy milk
Lynnesfel	Bad tempered	Mejeriprodukter	Dairy products
Låg avkastning	Low yield	Mekanisk inne	Mechanical inside
Låghus	One-story house	Melass	Molasses
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income	Mellan	Between
Lån	Loan	Mellankalv	Fattened calf
Lånat kapital	Borrowed capital	Mellanöl	Beer
Lån mot botteninteckning i	Loans on lower mortgage in	Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
jordbruksfastighet	agricultural real estate	Melon	Melon
Lån mot högre inteckning i	Loans on higher mortgage in	Mer än	More than
jordbruksfastighet	agricultural real estate	Mervärdesskatt	Value-added tax
Lån mot statlig kreditgaranti	Loans on governmental credit security	Milj kronor	Millions of Swedish kronor
Lånegaranti	Loan guarantee	Mindre	Small
Långfristig	Long-term	Mineralfodermedel	Mineralized feeding stuff
Län	County	Mineralvatten	Mineral water
Länder	Countries	Mink	Mink
Läns- och häradsbolag	Single-county companies	Minskning	Decrease
Länsgräns	County border	Missbildad	Mis-shapen
Länsindelning	County division	Mjukt matbröd	Soft plain bread
Lättfil	Culture milk	Mjöl	Flour
Lättmargarin	Household margarine with reduced	Mjölk	Milk
	content of fat	Mjölkvastning	Yield of milk
Lättmjölk	Milk containing 0.5 % fat	Mjölkboskapsbesättning	Stock of milk cows
Lättöl	Soft beer	Mjölkboskapskontroll	Milk recording
Lökblommor	Bulbous flowers	Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Löneförhållande	Wages	Mjölkningsmaskin	Milking machine
Löner	Wages	Mjölproduktion	Milk production
Lönesumma	Amount of wages	Mjölkpulver	Milk powder
Löpande priser	Current prices	Mjöltkank	Milk tank
		Mjöltransportkärl	Milk transporting container
		Mjölprodukter	Products of flour
		Modersugga	Breeding sow
		Morötter	Carrots
		Mottagarpris	Purchasers' price
		Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
		Månad	Month
		Män	Men
M		N	
M m	Etc.	Nattfrost	Night frost
Magasinsarbete	Storing	Naturaförmåner	Benefits in kind
Majonnäs	Mayonnaise	Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Majs	Maize	Nederbörd	Precipitation
Majsflingor	Corn-flakes	Nedläggning av åker	Acreage taken out of use
Makaroner	Macaroni	Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and carbonate beverages	Nedsatt fruktsamhet	Reduced fertility
Maltextrakt	Malt extract	Nedskrivning	Depreciation
Mandel	Almonds	Nejlikor	Carnations
Manlig	Male		
Mantalsskriven	Registered for assessment purposes		
Manuell	Manual		
Mark	Ground		
Markanläggningar	Land improvements		
Markkartering	Soil survey		
Marknadsförd slakt	Marketed slaughter		
Marknadspris	Market price		

Nettoförmögenhet
 Nettointäkt
 Normalvete
 Normskörd
 Normtal
 Norra
 Nybildad
 Nybyggd
 Nyodling av åker
 Näringsgren
 Närvarande
 Närvaro
 Nötkreatur
 Nötkreaturssjukdomar
 Nötkretursskötsel
 Nötter

O

Obebyggd
 Objektiv skördeuppskattning
 Obrukad åker
 Obärgad
 Och
 Odlad
 Odling
 Odlingsteknik
 Officiell
 Ogräsbekämpade arealer
 Ogräsmedel
 Okänd
 Olika
 Olje- resp sockerhalt
 Oljekraftfoder
 Oljekraftfoderblandningar
 Oljeväxter
 Oljeväxthalm
 Olycksfall
 Omfattning
 Område
 Omsättningsvärde
 Oskiftat dödsbo
 Ost, halvfet
 Ost, helfet
 Ovägd

P

Partihandel
 Partihandelns invägning
 Partipris
 Personbil
 Personer
 Plansilo
 Plantskola
 Plantskolealster
 Plomberat utsäde
 Plommon
 Potatis
 Potatis för stärkelse och råsprit
 Potatis- och rotfruktsredskap
 Potatisblast
 Potatisodling
 Potatisprodukter
 Preliminära uppgifter
 Premieinkomster
 Preparattyp
 Pris
 Prisnivå
 Prisreglerande åtgärder
 Prisregleringsprisindex
 Pristillägg
 Prisutjämning
 Procent
 Producentbidrag
 Producentpris

Net capital
 Net receipt
 Normal wheat
 Standard yield
 Standard value
 Northern
 Established
 Newly built
 Reclamation of arable land
 Branch of business
 Present
 Presence
 Cattle
 Cattle diseases
 Livestock farming
 Nuts

Unbuilt
 Objective crop yield survey
 Untilled arable land
 Unharvested
 And
 Grown, cultivated
 Cultivation
 Cultivation techniques
 Official
 Area treated with herbicides
 Herbicides
 Unknown
 Different
 Oil- and sugar content
 Oilcake
 Oilcake mixtures
 Oleiferous plants
 Straw from oleiferous plants
 Accident
 Size, scope
 Region
 Turnover value
 Undivided estate (of a deceased person)
 Cheese with reduced fat content
 Cheese
 Unweighted

Wholesale trade
 Amount delivered to wholesaler
 Wholesale price
 Car
 Persons
 Simple silo on the ground
 Nursery
 Nursery plants
 Certified seed
 Plums
 Potatoes
 Potatoes for processing
 Tools for potatoes and root-crops
 Tops of potatoes
 Potato-cultivation
 Products of potatoes
 Preliminary results
 Premiums
 Kind of preparation
 Price
 Price level
 Price regulating measures
 Price regulation index
 Surcharge
 Price levelling
 Per cent
 Producer subsidy
 Producers' price

Producentprisindex, för livsmedels-
 industrin, jordbruksreglerade
 livsmedel
 Produktion
 Produktionsgren
 Produktionsintäkt
 Produktionsmedelsprisindex
 Produktionsområde
 Produktionsvärde
 Purjolök
 Pålägg
 Pälssdjursskötsel
 Pälssår
 Pärön

R

Raps
 Rapsfrö
 Rapsmjöl
 Rapsolja
 Rationalisering
 Rationaliseringsstöd
 Redskap
 Redskapsstöd
 Reducerad
 Registrerad
 Regn
 Relativ
 Renar
 Rendriftsstöd
 Rennäring
 Renrasig
 Renskötsel
 Rensningsmaskin
 Reparationer
 Reparationsarbete
 Representativ
 Restitution
 Resultat
 Reverslån
 Riksbolag
 Riksområde
 Ris
 Rosor
 Rotfruktsväxter
 Rovolja
 Rybs
 Rybsfrö
 Rybsmjöl
 Rybsolja
 Rygg och ryggrad
 Ryggspäck
 Rymd
 Rå linolja
 Råg
 Rågmjöl
 Råprotein
 Råsprit
 Råvara
 Ränta
 Räntestöd
 Rättare
 Räv
 Röda vinbär
 Rödbetor
 Rödklöverfrö
 Rörelseidkare

Producer price index for the food
 industry, price regulated agricultural
 products
 Production
 Production line
 Production earning
 Cost price index
 Production area
 Gross output
 Leek
 Breeding
 Fur farming
 Fur-bearing sheep
 Pears

Rape
 Rape seed
 Rape-seed meal
 Rape-seed oil
 Rationalization
 Economic support to rationalization
 Tools
 Economic support to purchases of tools
 Reduced
 Registered
 Rain
 Relative
 Reindeers
 Economic support to reindeer keeping
 Reindeer keeping
 Purebred
 Reindeer keeping
 Cleaning machine
 Repairs
 Repairs
 Representative
 Refund
 Result
 Promissory note loan
 Nation-wide companies
 Major region
 Rice
 Roses
 Root-crops
 Rape-oil
 Turnip rape
 Turnip rape seed
 Turnip rape-seed meal
 Turnip rape-seed oil
 Back and spine
 Back fat
 Capacity
 Linseed oil
 Rye
 Rye flour
 Crude protein
 Crude alcohol
 Raw material
 Interest
 Interest support
 Farm foreman
 Fox
 Red currants
 Red beets
 Red clover seed
 Employer, owner of a farm

S

Saft
 Saknas
 Sallat
 Salt
 Saltvatten
 Sameby

Juice
 Not available
 Lettuce
 Salt
 Salt water
 Lapp-village

Samefonden	Fund for reindeer keepers	Specialarbetare	Specialized worker
Samlingsupptagare	Complete potato harvester	Specialkurser	Courses
Sammanfatta	Summarize	Spill	Harvesting losses
Sammanräknad	Total	Spritdrycker	Spirits
Samt	And	Spädgris	Sucking-pig
Samtliga	Total	Spädkalv	Sucking-calf
Sektorprodukt	Sector product	Stadigvarande	Permanent
Semester	Holiday	Standardtimmar	Standard man-hours
Semesterlön	Holiday pay	Starköl	Strong beer
Seminkostnader	Semen costs	Staten	Government, state
Senapsfrö	Mustard seed	Stationär skärmaskin	Stationary cutting machine
Senapsmjöl	Mustard seed meal	Statlig lånegaranti	Government loan security
Sifferomdöme	Assessment in figures	Statligt anställda	Governmental employment
Sirap	Syrup	Statligt stöd	Government support
Sjuk	Ill	Statsbidrag	Government subsidy
Sjukpenning	Sickness allowance	Statsplomberat	State certified
Självbindare	Binder	Sten- och jordarbete	Work with stone and soil
Självddeklaration	Income-tax report	Stenhus	Stonehouse
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency	Sticklingar	Cuttings
Självrisk	Excess	Stiftelse	Foundation
Självägande brukare	Owner holders	Storboskap	Cattle
Skadad	Injured	Storlek	Size
Skadeutbetalningar	Compensations	Storleksgrupp	Size group
Skattad	Estimated	Struktur	Structure, structural
Skattepliktig fastighet	Real estate, liable to real estate duty	Stukning	Sprain
Skelettskada	Skeleton injury	Stutar	Steers
Skogsarbete	Forest work	Städer	Towns
Skogsbruksvärde	Value of standing forest and forest land	Stängselarbete	Work with fences
Skogsbruksändamål	Forestry purpose	Stärkelse	Starch
Skogsfastighet	For real estate	Stärkelsehalt	Content of starch
Skogskonto	Forest account	Stöd	Support
Skogsmark	Forest land	Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of sucking-pigs
Skogsägare	Forest owner		
Skorpor	Rusks	Större	Big
Skuld	Debt, liability	Subvention	Subsidy
Skuldprocent	Percentage debt	Sugga	Sow
Skulltork	Hay-loft drier	Suggbesättning	Stock of sows
Skulltorkning	Drying on hay-loft	Suggkontroll	Sow litter control
Skummjölk	Skim milk	Summa	Total
Skörd	Harvest, yield	Superfosfat	Superphosphate
Skördeskadeersättning och -bidrag	Crop insurance compensation	Svagdricka	Small beer
Skördeskadestydd	Swedish crop insurance	Svarta vinbär	Black currants
Skördesätt	Method of harvesting	Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Skördetidpunkt	Date for harvesting	Svensk	Swedish
Skördetröska	Combine	Svensk jerseyboskap	Swedish jersey cattle
Skördeutfall	Yield outcome	Svensk kullig boskap	Swedish pulled cattle
Skördeutsikter	Yield prospects	Svensk låglandsboskap	Swedish friesland cattle
Slag	Kind, variety	Svensk röd och vit boskap	Swedish red and white cattle
Slagregn eller hagel	Downpour or hail	Svenskt aktiebolag	Swedish joint stock company
Slakt	Slaughter	Svin	Pig
Slaktdjur	Slaughter animal	Svinn	Waste, loss
Slaktkropp	Carcase	Svinsjukdomar	Pig diseases
Slåttervall	Ley	Svinstamkontroll	Pig progeny testing
Slätköp	Purchase by relatives	Svåra förlösnings	Difficult deliveries
Smågrisproduktion	Production of sucking-pigs	Sylt	Jam
Smältbart råprotein	Digestible crude protein	Sysselsatt	Employed
Smör	Butter	Systemtäckdikad areal	Underdrained area
Smörjfett	Lubricating grease	Sådd	Sowing
Smörjmedel	Lubricant	Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Smörjolja	Lubricating oil	Sållmatteupptagare	Potato elevator-digger
Snittblommor	Cut flowers	Sårskada	Sore injury
Snittgrönt	Cut green	Såser	Sauces
Sockenbolag	Local companies	Såtidpunkt	Date for sowing
Socker	Sugar	Säd	Grain
Sockerbetor	Sugar beets	Säljare	Seller
Sockerbetsblast	Tops of sugar beets	Sämre	Worse
Sockerhalt	Sugar content	Sänkning av priset	Price reduction
Sockerprodukter	Sugar products	Särskild	Special
Sojaböner	Soya beans		
Sojamjöl	Soya bean meal		
Solskenstid	Time of sunshine		
Soppor	Soups		
Sort	Kind, variety		
Spannmål	Grain, cereals		
Spannmålshantering	Working with grain crop		
Spannmålstork	Grain drier		
Sparbank	Savingsbank		

T

Tackor	Ewes
Tarmar	Intestines
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessments units
Taxeringsvärde	Assessed value
Taxeringsår	Year of assessment

Te	Tea
Temperatur	Temperature
Tidigare	Earlier
Tidlön och ackordsförtjänst	Time and piece rate
Tidpunkt	Time, date
Tillarrrendering	Leasing
Tillbyggd	Extended building
Tillfällig	Temporary
Tillgångar	Assets
Till hemmaförbrukning	For home consumption
Tillskott	Addition
Tillträde	Overtaking
Tillväxt	Growth
Tilllägg för obekväm arbetstid	Addition in pay for inconvenient working hours
Timförtjänst	Hourly earnings
Timmar	Hours
Timotejfrö	Timothy seed
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjocklek	Thickness
Tjur	Bull
Tjurkalv	Bull calf
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Tomtmarksvärde	Site area value
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde	Value of site and residential building
Tomt- och industrivärde	Site and plant value
Torka	Dry weather
Torkad	Dried
Torkanläggning	Drying plant
Torkning på slag	Drying on the ground
Torkningskostnad	Drying cost
Tornsilö	Tower silo
Totalbefolkning	Total population
Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Traktorarbete	Tractor work
Traktorförare	Tractor operator
Transportredskap	Transport equipment
Trindsäd	Pulses
Trädgårdsarbetare	Horticultural worker
Trädgårdsarbete	Horticultural work
Trädgårdsbruk	Horticulture
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture
Trädgårdsräkning/inventering	Census of horticulture
Trädgårdstekniker	Garden technician
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Trähus	Wooden house
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvillingfödselar	Twin births
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Täckdikning	Underdrainage
Tätort	Built-up area

U

Underhåll	Maintenance
Underskott	Deficit
Undersökning	Survey
Undervisning	Education
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödning förlust	Raising losses
Uppgift	Information, figure
Upphöra	Discontinue
Upplörd	Ploughed up
Uppskattad	Estimated
Ursprung	Origin
Urval	Sample
Utan	Without

Utanför mejeri	Except from dairies
Utarrendering	Leasing out
Utbildning	Education, training
Utbytesexport	Export exchange
Utfall	Result
Utfodring	Feeding
Utgifter	Expenditures
Utgödslingsanläggning	Equipment for manure handling
Utlåning	Lending
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed
Utvintring	Out-wintering

V

Vall	Ley
Vall för fröskörd	Ley for seed
Vallbaljväxter	Leguminous plants on ley
Vallblandfrö	Mixed seed for ley
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallfröväxter	Herbage plants
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallinsädd	Area sown for ley establishment
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallväxtfröer	Seeds of herbage plants
Vallålder	Age of ley
Varaktig	Durable, permanent
Varmluft	Hot air
Varmluftstork	Hot air drier
Varuanknutna indirekta skatter	Commodity taxes
Varuslag	Type of goods
Vattenavledning	Ditching
Vattendrag	Water-course
Vattenhalt	Content of water
Vattentäkt	Water supply
Vax	Bees wax
Vegetabilisk	Vegetable
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbesiktigad	Inspected
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vidareutbildning	Further education
Vikt	Weight
Viktigare	More important
Vin	Wine
Vissa såser	Sauces
Vitaminfodermedel	Vitaminized feeding stuff
Vitkål	White cabbage
Vitsenap	White mustard
Volmning	Drying in a cock
Vuxna	Adults
Våroljeväxter	Spring-sown oleiferous plants
Vårrops	Spring rape
Vårrys	Spring turnip rape
Vårråg	Spring rye
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsäd	Spring grain
Vårvete	Spring wheat
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdebegrepp	Concept of value
Värdeminskning	Depreciation
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värpras	Laying breed
Växel	Bill of exchange
Växthus	Greenhouse
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Cropping

Växtperiod
Växtprodukt
Växtsjukdom
Växtskyddsmedel
Växtslag

Growing time
Vegetable product
Plant disease
Pesticides
Plant type

Y

Yrkeskunnig
Yrkesinställning
Yrkesverksam
Yta
Yttre rationalisering

Skilled
Employment status
Economically active
Area
Structural improvement

Å

Åker
Åkerareal
Åkerbruk, husdjursskötsel
Åkerbönor
Ålder
Åldersgrupp
Åldersklasser
År
Årlig
Årsförjänst
Årsväxtrapport
Återlämnande av arrende
Återväxt
Åtgärd

Arable land
Area of arable land
Crop and livestock farming
Beans
Age
Age group
Age classes
Year
Annual
Annual earnings
Crop outlook report
Return of tenancy
Second harvest
Measure, act

Ä

Ägarekategori
Ägd
Ägd till minst hälften
Ägg
Ägo
Ägoslag
Ändamål
Äng
Äpplen
Ätbara djurdelar
Ätlig

Category of owner
Owned
More than half of holding owned
Egg
Ownership
Type of land
Purpose
Meadow
Apples
Edible parts of carcasses
Edible

Ö

Öga
Ökning
Öl, typ A
Överföring
Övergångsbidrag
Övergångsmatris
Överstiga
Översvämning
Översyn
Övertidstillägg
Övervintring
Övervärde
Övre Norrland

Eye
Increase
Light beer
Transfer
Transitional subsidy
Transition matrix
Exceed
Inundation
Revision
Overtime pay
Wintering
Excess value
Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

A

Administrativa områden 229
Affärsbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
Animaliska produkter
 export 172–174
 import 172–174
 införselavgifter 200–201
 konsumtion 177–179
 priser 193
 produktion 174–176
Anläggningar
 antal 57
 antal företag 56
 för bevattning 58
 för utfodring 57
 för utgödsling 57
 systemtäckdikning 61–63 JÅ 1984 68–69
Annan mark
 areal 11, 41, 42
 definitioner 12
Anställda (inom jordbruk)
 se Arbetskraft
Arbetsbehov 25–26
Arbetskraft
 antal arbetstimmar i jordbruk 38–39
 antal arbetstimmar i skogsbruk
 JÅ 1984 46
 antal arbetstimmar i trädgårdsbruk
 JÅ 1976 77
 arbete utanför företaget JÅ 1979 55–58
 arbetslöshet 34
 arbetsskador 40
 arbetstid 34–35
 avbytarverksamhet 39
 dagsverken JÅ 1979 57
 fast anställda JÅ 1972 58
 företagare jämte familjemedlemmar 35
 förvärvsarbete inom jordbruk
 m m 33–34
 lantarbetare 36
 lejd arbetskraft 35
 löner JÅ 1984 247
 olycksfall 40
 sysselsättning i skogsbruk JÅ 1984 46
 tillfälligt anställda 35
 trädgårdsarbetare JÅ 1979 42
 åldersfördelning 37
Arbetslöshet 34
Arbetstid 34–35, 38
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Arbetsvolym, se Arbetskraft
Areal
 arrenderad 13
 besädd JÅ 1984 140–141
 bevattnad 58 JÅ 1983 120
 fördelning efter företagarekategori 19, 23
 fördelning efter storleksgrupper 15
 internationella uppgifter 219–221
 kemiskt ogräsbekämpad 75
 markarterad JÅ 1986 43
 olika grödor 82, 84–86, 88, 90, 92

skog 11, 41–42
upplöjd (utvintrad) areal 120
vallinsädd JÅ 1984 100
åkermark 11, 41–42
ägd 13
övrig mark 219
Arrenderade företag 13
Avbytarverksamhet 39
Avelssvin, se Svin
Avgångsvederlag JÅ 1979 275
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 192–194

B

Baggar, se Får
Baljväxter
 odlad areal 85
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 statsplomberat utsäde 67
Baljväxtbakterier JÅ 1979 94
Befolkning
 folkmängdens fördelning på glesbygd
 och tätort 32
 folkmängdens fördelning på städer och
 landsbygd JÅ 1973 55
 folkmängdens fördelning på större
 åldersgrupper JÅ 1973 56–57
 förvärvsarbete inom jordbruk
 m m 33–34
 jordbrukarnas åldersfördelning 37
Bekämpningsmedel 73–74
Bekämpningssprutor 64
Bensin, se Drivmedel
Besiktning av slakt 147, 154, 164
Besädd areal
 potatis, slättervall, spannmål
 JÅ 1984 140–141
Besättningsstorlek
 efter företagares ålder JÅ 1976 195
 får 149–150
 genomsnittlig JÅ 1984 178
 höns 167–168
 ladugårdarnas ålder JÅ 1978 72
 mjölkkoor 136–137, 139–140
 nötkreatur 136, 138
 JÅ 1979 57
 svin 157–158
Betat utsäde 68
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
 areal 11, 41, 42
 definition 12
Betesvall
 antal företag 88
 odlad areal 88
 skadeorsaker JÅ 1984 116
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
Betodling, se Sockerbetor

Betäckta sugor 163
Bevattnad areal 58 JÅ 1983 120
Bevattningsanläggningar
 antal företag med 58
 kapacitet 60
Bevattningsmaskiner 58
Bidrag 201, 203, 205
Biodling
 antal bisamhällen 170
 honung 170
 vax 170
Biologisk skörd 103, 105–107
Blandsäd
 antal företag 84
 hektarskörd JÅ 1984 128, 130
 normskörd JÅ 1984 157
 odlad areal 84
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt JÅ 1984 117
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sätidpunkt JÅ 1984 116
 totalskörd JÅ 1984 141
 utsädesmängd 67
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1984 117
Blommor, se Trädgårdsväxter
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska
undersökningen
Bostadsbyggnadsvärde 51
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruttonationalprodukt 183
Brödsäd
 kvalitet 114–115
 odlad areal 82
Buflar 224
Byggnader, se Ladugårdar
Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda 53–54
 djurstallar, ny- och tillbyggda 52–54
 lager för trädgårdsprodukter JÅ 1977 61
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och
 tillbyggda 55
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda 55
 medelyta i nybyggda djurstallar 52
 nyuppförda kreatursplatser 52
 nyuppförda rumsenheter JÅ 1979 85
 silo JÅ 1977 61
 övriga ekonomibyggnader, ny- och
 tillbyggda JÅ 1976 99
Byggnadsvärde 46
Bänkgård 132
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 98–107
Bärgningsförluster på slättervall
JÅ 1984 125–126
Bärgningsmetoder
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall 89

C

Chinchilla
 antal 170
 antal uppfödare 170
 Cisterner, antal 57
 Cisternvolym 57

D

Dagsverken, se Arbetskraft
 Diesellojja, se Drivmedel
 Djurförsäkring 211
 Djurplatser, antal ny- och tillbyggda 53–54
 Djursjukdomar 146, 163
 Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda 52–54
 Dragbilar JÅ 1973 95
 Driftsinriktning 24–26
 Driftslån 204–205
 Drivmedel
 antal maskiner efter olika drivmedels-
 slag 64
 cisterner 57
 förbrukning av 79
 genomsnittlig förbrukning JÅ 1976 119
 priser 193
 Dödsfall, se Olycksfall 40

E

Ekonomibyggnader JÅ 1976 99
 Ekonomibyggnadsvärde 44, 51
 Eldningsolja
 cisterner för 57
 förbrukning av 79
 Elever 212–213
 Elevtimmar 214
 Energittillförsel 179
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 88
 Ersättningsbelopp 208
 Ersättningsberäkningar 206–207
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Export (av livsmedel) 181–182

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris 183
 Falltal 115
 Fastighetspriser 47–50
 Fastighetstaxering 44–46
 Fetthalt i mjölk 175
 Fiskestatistik 3
 Fjäderfå, se även Höns
 konsumtion 178–179
 priser 193
 produktion 174
 Fläsk
 priser 193
 produktion 174
 Foderblandningar, produktion 77
 Fodermedel
 förbrukning 76
 införselavgifter 200
 priser 193
 produktion 76
 Fodersäd
 kvalitet 117
 odlad areal 84
 Foderärter och vicker
 odlad areal 85
 skördeutsikter 121
 Folk- och bostadsräkning 31
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 70–72
 Fotogen 78–79

Friland
 areal 128
 odling 129–131
 Frukt, se Trädgårdsodling
 Frövall 88
 Får och getter
 antal 222
 produktion 154
 slakt 154
 Får och lamm
 antal 148–149
 antal företag 150–151
 besättningsstorlek 150
 fårkontroll 152–153
 priser 193
 rasfördelning 153
 Födoämnen, konsumtion av 177–179
 Föl, se Hästar
 Förbrukning (inköp) av
 driv- och smörjmedel 79
 fodermedel 76
 födo- och nyttningsämnen 177–179
 handelsgödselmedel 70–72
 insektsmedel 73–74
 maskiner och redskap 66
 ogräsmedel 73–74
 oljekraftfoder 76
 växtnärlingsämnen 70–72
 växtskyddsmedel 73–74
 Föreningen för mejeriprodukter 201
 Föreningsbanksrörelsens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 medlemmar 215–217
 omsättning 216
 organisation 215, 217
 Företag
 antal arrenderade 13
 antal ägda 13
 definition 12
 efter brukningsform 13, 27
 fördelning efter besättningsstorlek 139,
 150, 158, 168
 fördelning efter företagarekategori 18
 fördelning på storleksgrupper efter skogs-
 marksareal 20
 fördelning på storleksgrupper efter
 åkerareal 14
 inkomster och utgifter 187–191
 med anläggningar 56–57
 med husdjur av olika slag 138, 151,
 159, 169
 med odling av olika grödor 82, 84–86,
 88, 90
 med smågrisproduktion JÅ 1977 184
 med trädgårdsodling 128, 130, 132
 strukturförändringar 27–28
 Företagare, definition 12
 Företagsregister, se Lantbrukets företags-
 register
 Förmalning 172
 Förmögenheter i jordbruket
 netto JÅ 1984 231
 per företag JÅ 1984 231
 totala 198–199
 Förmögenheter 67–79
 Förräntning JÅ 1979 244–245, 255
 Försäkring
 hagelskada 210
 husdjur 211
 skördeskada 208
 Försäkringsbelopp 210–211
 Försäkringsbolagens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Försörjningsbalans
 fettråvaror 173

kött och fläsk 174
 potatis 173
 spannmål 172
 Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Föreläsningsvärde 183

G

Galtar, se Svin
 Garage 55
 Getter, se även Får och Getter
 antal 170, 222
 Glesbygd, befolkning 32
 Grisar, se Svin
 Grädd, produktion 176
 Grödor, se även Areal
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 88
 Grönsaker, se Trädgårdsväxter
 Gödselbehållare 57
 Gödselmedel 70–72, 223
 Gödselplatta 57

H

Hagelskadesförsäkring 210
 Halm av spannmål 102
 Hampa, se Spånadsväxter
 Handelsgödsel
 förbrukning 70–72
 försäljning 71
 priser 193
 växtnärlingsämnen 70
 Havre
 antal företag 84
 hektarskörd 100
 kvalitet 116
 normskörd 209
 odlad areal 84
 priser 193
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördeutpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 95
 såtidpunkt 124
 totalskörd 109
 utsäde 68
 vallinsådd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 126
 Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek 107
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt 102
 efter vallålder 103
 halm av spannmål 102
 höstvet, vårvete, höstråg, korn,
 havre 99–100
 slättervall 103
 matpotatis, fabrikspotatis 105
 Hektolitervikt 114
 Heltråda, areal 92
 Hirs och sorghum 220–221
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 170
 Husdjur
 antal 135, 149, 155, 165
 antal företag med 138, 151, 159, 169
 försäkrade djur 211
 köttproduktion 174
 slakt 147, 154, 164
 Husdjursförsäkring 211
 Hypoteksinstitutens kreditgivning
 JÅ 1987 201

- Hästar
antal 222
försäkrade djur 211
köttproduktion 174
premiering JÅ 1976 221
priser 193
slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
- Hö, se även Slättervall
botanisk sammansättning JÅ 1974 185
bärgningsmetoder 89
fodervärde JÅ 1974 185
kvalitet 117
priser 193
skördeutfall 122
skördeutsikter 121
- Höns
antal 165
antal företag 168
besättningsstorlek 167
- Höstoljeväxter
kvalitet 118
skadeorsaker JÅ 1984 115
utsäde JÅ 1976 148
- Hösträp, se Oljeväxter
Höstrybs, se Oljeväxter
Höstråg, se Råg
Höststräsäd, utsäde 67
Höstsådd, areal 83, 87
Höstsådd
kvalitet 114–115
skadeorsaker JÅ 1984 115
- Höstvete, se Vete
Hötork 56
- I**
Import (av livsmedel) 181–182
Index
avräkningsprisindex 192–194
konsumtprisindex 192, 194
prisregleringsprisindex 192, 194
producentprisindex 192, 194
produktionsmedelsprisindex 192, 194
världsmarknadsprisindex 192, 194
- Indirekta skatter JÅ 1973 253
Införelavgifter 200–201
Inkomst av jordbruksfastighet
JÅ 1974 270–271
Inkomster, utgifter m m 184–191, 195–196
Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
Inkomstfördelning JÅ 1984 246
Inkomststrukturen i jordbruket
JÅ 1974 260, 269–271
Inkomsttagare inom jordbruk med binärningar
efter inkomstklass JÅ 1984 246
efter yrkesställning 36
Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
Inre rationalisering 203–204
Insektssmedel, förbrukning 73–74
Inseminationer 145
Insåning, se Vallinsådd
Internationella uppgifter
förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 224
handelskötsel, konsumtion 223
husdjurskötsel 222
totalskörd 221
traktorer 225
åkerarealens användning 220
ägodelsfördelning 219
- Intäkter i jordbruket
per företag 187–191
per hektar åker JÅ 1977 237B
per 10 hektar åker JÅ 1977 244
totala 184–186, JÅ 1978 244–245
Intäkter i skogsbruket per företag 189
- Inventarier, inköp och underhåll
JÅ 1978 244, 248
Invägd mjölk 175–176
- J**
Jakt och viltvård
antal sysselsatta 32
Jeepar 66
Jordarter JÅ 1976 177
Jordbrukarfamiljens inkomst 195–196
Jordbrukarnas taxerade inkomster och
utgifter 187–188
Jordbrukets totalalkyl
inkomster 184
utgifter 185
Jordbrukets befolkning, se Befolkning
Jordbruksekonomi 183–199
Jordbruksfastighet
inkomst av JÅ 1984 245
priser 47–50
taxeringsvärden 44
ägarekategori 45
Jordbruksnämnden 227–228
Jordbruksreglering 200–201
Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och
Lantbrukets företagsregister
Jordbruksvärde 44, 46
Jordfräsar 64
Jordförvärvslån 203–204
- K**
Kalium 70–72, 223
Kalkningsmedel 70
Kalvar
kalvningsresultat 144
köttproduktion 174
priser 193
slakt 147
Kameler 222
Kapitalinkomst JÅ 1978 255
Kasserad slakt JÅ 1980 292
Kemiskt ogräsbekämpade arealer JÅ 1984 83
Kokarter
odlad areal 85
skördeutfall 122
skördeutsikter 121
Konserverväxtodlarnas Riksförbund 216–217
Konsumtprisindex 192, 194
Konsumtion av livsmedel
totalt 178
per person 179
Konsumtionsmjölk, priser 193
Kontrollmätningar 240
Kontrollverksamheter 141–144, 152–153, 160–162
Koplatser
antal lediga JÅ 1978 62
antal utnyttjade JÅ 1978 62, 182, 185
Kor, se Nötkreatur
Korn
antal företag 84
hektarskörd 100
kvalitet 117
odlad areal 84
normskörd 209
priser 193
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 125
skördeutfall 122
skördeutsikter 121
sorter 95
såtidpunkt 124
totalskörd 109
- utsäde 68
vallinsådd JÅ 1984 100
växtperiodens längd 126
Korrigeringsstal 108
Kostnader i jordbruket
per företag 187–191
totala 184–187
Kostnader i skogsbruket
per företag 189
Kraftfoderblandningar
priser 193
produktion 77
Kreditgarantier 203–205, JÅ 1987 201
Kreditgivning till enskilda jordbrukare
JÅ 1987 201
Kultiverad betesmark
areal 11, 41–42
definition 12
Kursdeltagare JÅ 1987 216
Kurser 214
Kurstimmar 214
Kvalitet 113–118
Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
Kväve 70–72
Kycklingar, se Höns
Köksväxter, se Trädgårdsodling
Köpeskilling för jordbruksfastigheter 47–50
Köpeskillingskoefficient 47–49
Kött och fläsk
export 182
import 182
konsumtion 178–179
produktion 174
Svensk kötthandel 201
Köttboscapskontroll
anslutning 144
kalvningsresultat 144
- L**
Ladugårdar, se Djurstallar
Ladugårdsbestånd vid företag med
mjölkproduktion JÅ 1978 72
Lagerlokaler
antal nybyggda 53
byggnadssätt JÅ 1975 95
Lamm, se Får
Landareal 219
Lantarbetare, se Arbetskraft
Lantarbetal löner
timförtjänster JÅ 1984 247
årsförtjänster JÅ 1973 67–69
Lantbrukarnas Riksförbund 215, 217
Lantbrukets föreningsrörelse 215–217
Lantbrukets företagsregister
allmänt 233–238
anläggningar 56–60
arbetskraft 35
arealer 11, 15, 19, 21, 80–92
driftsinriktning 24–26
företag 12–14, 17–18, 20, 22, 27–28, 80–92
husdjurskötsel 134–171
strukturförändringar 27–28, 140
växtodling 80–97
Lantbrukets resultat per företag 187–191
Lantbrukets utredningsinstitut 228
Lantbruksnämndernas verksamhet
fastighetsinnehav 202
kursverksamhet 214
statliga bidrag och lånegarantier 203–205
Lantbruksräkning, se Lantbrukets
företagsregister
Lantbruksstyrelsen 227–228
Lantbruksutbildning 212–214
Lin, se Spånadsväxter

Livsmedel
 export 181
 import 181
 konsumtion 178–179
 subventioner 200–201
 Luftfuktighet JÅ 1984 120
 Lån, se Kreditgivning till enskilda
 jordbrukare eller Skulder
 Lånegarantier 203–205
 Löner
 lantarbetare JÅ 1984 247
 trädgårdsarbetare JÅ 1979 262

M

Majs 220–221
 Markkarterad areal JÅ 1986 43
 Marknadsförd slakt
 kalv JÅ 1970 257
 svin JÅ 1976 218
 Maskiner
 antal 64–66
 fördelning efter användningsområden
 JÅ 1978 86
 fördelning efter drivmedelsslag JÅ 1977 83
 inköp av maskiner och redskap 66
 Maskinhus 55
 Maskinlån 203–204
 Matpotatis, se Potatis
 Medelarbetstid 34
 Medeltemperatur JÅ 1984 118
 Medlemskap i ekonomiska föreningar 215–217
 Mejerier, antal 175
 Mejerihantering 175–176
 Mejerivaror
 produktion 176
 priser 193
 Melass, priser 193
 Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B
 Mink
 antal 170
 antal uppfödare 170
 priser JÅ 1984 218
 produktion JÅ 1984 203
 Mjolk
 användning 176
 avkastning per ko 142
 fetthalt 175
 invägd mjölk 175
 konsumtion 178
 mjölkpulverproduktion 176
 pris 193
 produktion av mejerivaror 176
 Mjölkboskapskontroll
 antal kor och besättningar 141
 kalvningsresultat 144
 medelavkastning 142
 utgångna kor 143
 Mjölkleverantörer 175
 Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66
 Mjölproduktion
 antal företag 138–140
 användning 176
 effektivitetskontroll JÅ 1984 191B
 fördelning efter storleksgrupper
 JÅ 1976 208
 föreningen för mejeriprodukter 201
 invägd mjölk 176
 ladugårdsbestånd JÅ 1978 72
 Mjölktank JÅ 1981 71
 Mjölkpulverproduktion 176
 Modersuggor, se Svin
 Mulåsnor och åsnor 222

N

Nationalräkenskaper 183
 Naturligt jordbruksområde 229–232

Nederbörd 123
 Normskördar 206, 209
 Normskördevärde 208
 Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
 verksamhet
 Nötkreatur
 antal 135–137
 antal företag 138
 besättningsstorlek 136–137, 139–140
 företagarnas ålder JÅ 1976 195
 försäkrade djur 211
 insemination 145
 köttboskapskontroll 144
 köttproduktion 174
 mjölkboskapskontroll 141–143
 priser 193
 rasfördelning 142–143
 sjukdomar 146
 slakt 147
 Nötkreatursenhet JÅ 1976 189, 201
 Nötkreaturssjukdomar 146

O

Objektiv skördeuppskattning 239–240
 Obrukad åker, areal 92
 Obärgad areal 99–100, 103, 105
 Odlingsteknik vid matpotatisodlingar
 JÅ 1976 174, 177
 Ogräsbekämpade spannmålsarealer 75
 Ogräsmedel, förbrukning 73–74
 Oljevaxter
 antal företag 86
 hektarskörd 104
 kvalitet 118
 normskördar 209
 odlad areal 86
 oljehalt 118
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 104,
 110, 201
 totalskörd 110
 upplöjd höstsädd 120
 övervintring 119
 Olje- och spånadsvaxter
 utsäde 67
 Olycksfall i jordbruk 40
 Områdesindelning
 administrativa områden 229, 232
 huvudområden 229, 232
 karta över produktionsområdes-
 indelningen 229
 klimat-, jordarts- och uppodlings-
 områden JÅ 1984 16B
 produktionsområden 229–230, 232
 riksområden 229–230, 232
 skördeområden 231–232
 spillområden 231–232
 återväxtområden 231–232
 Ost
 priser 193
 produktion 174

P

Partipris, se Priser
 Plantskolealster, se Trädgårdsodling
 Plomberat utsäde 67
 Potatis
 antal företag 90
 bärgningsmetoder JÅ 1985 85

export 182
 för stärkelse och råsprit 90–91, 105–107,
 112, 122
 försörjningsbalans 173
 hektarskörd 105
 import 182
 jordarter JÅ 1976 177
 konsumtion 178–179
 kvalitet 118
 normskördar 209
 odlad areal 90
 odlingarnas storlek 91
 odlingsteknik JÅ 1976 177
 priser 193
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 96
 sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
 spill 106
 Sveriges potatisintressenter 201
 sättningsstidpunkt 124
 totalskörd 112
 vidareföreläring 173
 Premieinkomster 210–211
 Premiering av hästar JÅ 1976 221
 Priser
 animalier 193
 drivmedel 193
 fodermedel 193
 handelsgödsel 193
 honung JÅ 1984 218
 jordbruksfastigheter 47–50
 pälsdjur JÅ 1984 218
 traktorer 193
 vegetabilier 193
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 191, 193
 Prisstöd 200–201
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 191, 193
 Produktion
 bivax 170
 byggnader 52–53, 55
 djurplatser 53–54
 foderblandningar 77
 honung 170
 kreatursplatser JÅ 1973 88
 kött och fläsk 174
 mjölk 176
 oljeväxtfröer 110
 pälsdjursskinn JÅ 1984 203
 råsprit 173
 slaktkroppar 147, 154, 164
 sockerbetor 112
 spannmål (leveranser) 114–115
 spannmål, slättervall och potatis
 (skörd) 108–112
 spånadsvaxter JÅ 1970 184
 stärkelse 173
 trädgårdsvaxter 130, 132
 ägg 176
 Produktionsmedelsprisindex 191, 193
 Produktionsområden 229–232
 Proteinhalt 113–114
 Provvyteskörd 98–100, 102
 Pälsdjur
 antal 170
 antal sysselsatta 34
 antal uppfödare 170
 försäkringar 211
 priser JÅ 1984 218
 produktion av skinn JÅ 1984 203

R

Raps, se Oljevaxter

- Raser
 nötkreatur 142–144
 svin 162
 tackor 152
 Rationaliseringsinsatser 202–205
 Redskap 66
 Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120
 Renar, antal 170
 Rennäring
 antal sysselsatta 34
 statligt stöd till 205
 Riksområden 229–232
 Ris 220–221
 Rotfruktsväxter, utsäde 67
 Rybs, se Oljeväxter
 Råg
 antal företag 82
 förmalning, lager 172
 hektarskörd 99
 kvalitet 114–115
 normskörd 209
 odlad areal 82
 priser 193
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 94
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108
 upplöjd höstsädd 120
 utsäde 68
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring 119
 Råprotein 117
 Råsprit och stärkelse, tillverkning av 173
 Ränta
 förräntning JÅ 1979 244–245, 255
 utlåningsränta JÅ 1987 201
 Räv
 antal 170
 antal uppfödare 170
 priser JÅ 1984 218
 Rörmjölkkningsanläggning JÅ 1984 66
- S**
 Silo 56
 Sjukdomar
 nötkreatur 146
 svin 163
 potatis JÅ 1984 114B
 Självförsörjningsgrad JÅ 1985 170
 Självrisk vid skördeskada 208
 Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B
 Skadeorsaker för grödorna JÅ 1984 115–116
 Skador, olycksfall 40
 Skadeutbetalningar 208, 210–211
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruksvärde 43–44, 46
 Skogsimpedimentsvärde 43–44
 Skogsmark
 antal företag 20
 antal arbetade timmar 38
 areal 21–23
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 23
 fördelning på storleksgrupper 21–22
 Skogsstatistik 228
 Skolor
 eftergymnasiala skolor 213
 gymnasieskolor 212
 universitet 213
 Skulder (och tillgångar) 197–199
 Skulltork 57
 Skörd
 aktuell skörd 206, 209
 biologisk skörd per hektar 103, 105–107
 bivax 170
 bärgad skörd per hektar 98–100, 103–105
 honung 170
 kvalitet 113–118
 normskörd 206
 provyteskörd 98–100, 102
 skördesätt 89, JÅ 1985 85
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 totalskörd 108–112
 Skördeområden 231–232
 Skördeskadeskydd
 allmänt 206–207
 finansiering 207
 försäkrad areal, antal anmälningar och ersättningar, ersättningsbelopp, norm-skördevärde, aktuellt skördevärde 208
 självrisk 208
 normskördar 206, 209
 Skördesätt för
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall 89
 spannmål JÅ 1979 137
 Skördetidpunkt 125
 Skördetröska 64
 Skördeutfall, medelomdomen 122
 Skördeutsikter, medelomdomen 121
 Skördevärde, aktuellt 208
 Slakt
 besiktigade slaktkroppar 147, 154, 164
 hemsakt JÅ 1984 197
 kasserad slakt JÅ 1980 292
 marknadsförd slakt 147, 154, 164
 medelslaktvikter 147, 154, 164
 priser 193
 produktion av kött och fläsk 174
 slaktjurspriser 193
 Slaktjursbesiktningar 147, 154, 164
 Slaktkroppar 147, 154, 164
 Slaktkycklingar 165–166
 Slaktvikter 147, 154, 164
 Slättervall
 antal företag 88
 arealens åldersfördelning 89
 botanisk sammansättning JÅ 1974 185
 bärgningsförluster 103
 bärgningsmetoder 89
 hektarskörd 103
 kvalitet 117
 normskörd 211
 odlad areal 88
 priser 193
 skadeorsaker JÅ 1984 116
 skördetidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 tillväxt JÅ 1984 125
 totalskörd 111
 upplöjd areal 120
 återväxt 103
 övervintring 119
 Släktköp 49
 Smågrisproduktion
 antal företag med JÅ 1977 184
 statligt stöd till 201
 Smör
 priser 193
 produktion 176
 Smörjfejt 79B
 Smörjolja 79B
 Sockerbetor
 antal företag 90
 hektarskörd 105
 kvalitet 118
 normskörd 209
 odlad areal 90
 priser 193
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sockerhalt 118
 Svenska Sockerfabriks AB 105
 totalskörd 112
 Solskenstid 123
 Sorghum 220–221
 Sortanvändning 93–97
 Spannmål
 försörjningsbalans 172
 jordbrukarnas leveranser 114–116
 odlad areal 82, 84
 ogräsbekämpad areal 75
 priser 193
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 125
 sortfördelning 94–95
 spill (vid skörd) 102
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108–109
 utsädesmängd 67
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring 119
 Spannmålstork 56
 Sparbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
 Spill vid (skörd)
 potatis 105, 112
 spannmål 102
 Spillområden 231–232
 Spånadsväxter, odlad areal JÅ 1970 184
 Standardtimmar 24–26
 Statlig lånegaranti 203–205
 Statlig rationaliseringsverksamhet 202–205
 Statliga lån (till enskilda jordbrukare) JÅ 1987 201
 Statliga stödtåtgärder 200–209
 Statsbidrag (till jordbruket) 203–204
 Statsplomberat utsäde 67
 Strukturförändringar
 areal 28
 bruksningsform 27
 framtida 29–30
 mjölkobesättningarnas storlek 140
 orsaker 28
 suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
 Stråsäd, statsplomberat utsäde 67
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse, tillverkning av 173
 Stärkelsehalt 118
 Stödtåtgärder, se Statliga stödtåtgärder
 Suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svensk Husdjurskötsel 141–145, 215–217
 Svensk kötthandel 201
 Svensk spannmåls-handel 201
 Svensk ägghandel 201
 Svenska Lantmännens Riksförbund 215–217
 Svenska Mejeriernas Riksförening 215–217
 Svensk Sockerfabriks AB 98, 105
 Svenska Spannmålsföreningarnas samorganisation 216
 Svenska Ägghandelsförbundet 215–217
 Sveriges Allmänna Hypoteksbank 215–217
 Sveriges Betodlares Centralförening 215–217
 Sveriges Biodlares Riksförbund 170
 Sveriges Bränneriintressenter 215–217
 Sveriges Fröodlareförbund 215–217
 Sveriges Föreningsbankers Förbund 215–217
 Sveriges Oljeväxtintressenter Förening 98, 110, 201
 Sveriges Oljeväxtodlares Central-förening 215–217
 Sveriges Potatisintressenter 201
 Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund 170, 215–217
 Sveriges Skogsägareföreningars

Riksförbund 215–217
Sveriges Slakteriförbund 215–217
Sveriges Stärkelseproducenters
Förening 215–217

Svin
 antal 155–157
 antal företag 158–159
 besättningsstorlek 157–158
 betäckta suggor 163
 fläskproduktion 174
 försäkrade djur 211
 priser 193
 sjukdomar 163
 slakt 164
 suggkontroll 160–161
 svinstamkontroll 162
 tjänstbara galtar 163
Svinsjukdomar 163
Svinstamkontroll 162
Sysselsättning, se Arbetskraft
Systemtäckdikning 58–60 JÅ 1984 69
Såtidpunkt 124

T

Tackor, se Får
Taxerade inkomster, utgifter m m 189–191,
195–196
Taxeringsenheter 44
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
43–45
Temperatur JÅ 1984 118
Tillgångar (och skulder) per företag
JÅ 1984 231, 243
Tillväxt för slättervall JÅ 1984 125
Timförtjänster JÅ 1984 247–248
Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
Tjänstbara galtar 163
Tomtmarksvärde 44
Tomt- och industrivärde JÅ 1975 80
Totalbefolkning 31–32
Totalkalkyl, jordbrukets 184–185
Totalskörd
 halm av spannmål JÅ 1984 139
 hirs och sorghum, majs, ris 221
 höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre,
 slättervall, potatis 108–109, 111–112
 raps, rybs 110
 vitsenap JÅ 1984 139
 sockerbetor 112
 vårråg, kokärter samt foderärter och
 vicker JÅ 1984 142B
Traktor
 antal 64, 225
 effekt 65
 inköp 66
 pris 193
Trindsäd, utsäde 67
Trädgårdsodling
 antal företag 128, 130–133
 antal sysselsatta 34
 areal 128–133
 skörd 130, 132
 statliga stödåtgärder 205
 trädgårdsräkning/inventering 130
 utrikeshandel JÅ 1984 216B
 växtskyddsmedel 73B
Typklassificering 24–26
Täckdikad areal 61–63 JÅ 1984 69

U

Undervisning, se Lantbruksutbildning
Ungnöt, se Nötkreatur
Upplöjd (utvintrad) areal 120

Utbildning 212–214
Utgifter i jordbruket
 per företag 190
 totala 185–186
Utgödsling, automatisk JÅ 1979 79
Utgödslingsanläggning 57
Utjämningsområden JÅ 1984 15, 17
Utrikeshandel
 jordbruksprodukter och livsmedel 180–182
 trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
Utsäde
 betat 68
 statsplomberat 67–68
Utsädesmängd för spannmål 68
Utvintrad (upplöjd) areal 120

V

Vall, se Slättervall (Betesvall)
Vall till fröskörd 88
Vallbaljväxter, utsäde 67
Vallgräs, utsäde 67
Vallhö, priser 193
Vallinsådda arealer JÅ 1984 100
Vallskördens kvalitet 116
Vallväxter, statsplomberat utsäde 67
Vax 170
Vegetabiliska produkter
 export 182
 import 182
 importbidrag 201
 införselavgifter 200–201
 konsumtion 178–179
 priser 193
 produktion 108–112, 172–173, 221

Vete

 antal företag 82
 förmalning, lager 172
 hektarskörd 99
 kvalitet 114–115
 normskörd 209
 odlad areal 82
 priser 193
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördeutidpunkt 125
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 sorter 94
 såtidpunkt 124
 totalskörd 108
 upplöjd areal 120
 utsädesmängd 68
 vallinsådd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 126
 övervintring 119

Vetekli, priser 193

Vicker (och foderärter)
 odlad areal 85
 skördeutfall 122
 skördeutsikter 121
 totalskörd JÅ 1984 142
Vidareförädling 173–176
Vitsenap, se Oljeväxter
Våroljeväxter
 kvalitet 118
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 utsäde JÅ 1976 150
Vårraps, se Oljeväxter
Vårrybs, se Oljeväxter
Vårråg, se Råg
Vårstråsäd, utsäde 67
Vårsäd
 kvalitet 114–116
 skadeorsaker JÅ 1984 115
Vårvete, se Vete

Världsmarknadsprisindex 191, 193
Växthus
 antal nybyggda JÅ 1981 65
 byggnadssätt JÅ 1975 95
 yta 128, 133
Växtnäringsämnen
 handelsgödsel 71–72
 mikronäringsämnen 70
Växtperiod 126
Växtsjukdomar, medel mot 73–75
Växtskyddsmedel 73–75

Y

Yrkesskador inom jordbruk m m 40B
anställd arbetskraft JÅ 1979 58
Yttre rationalisering 203–204

Å**Åker**

 arealens användning 80–92, 220
 definition 12
 fördelning på företagarekategorier 19
 fördelning på storleksgrupp 15
 systemtäckdikad areal 61–63
 JÅ 1984 69
 total areal 92, 219
 ägd resp arrenderad areal 13
Åkerbönor 85
Åkervärde 44
Åldersfördelning 36–37
Årsförtjänster JÅ 1973 67–69 JÅ 1976 77
Årsväxt 119–127
Åsnor och mulåsnor 222
Återväxt på slättervall 103, 111
Återväxtområden 231–232

Ä

Ägarekategorier inom jordbruk 12, 18–19, 45
Ägd åker 13

Ägda företag 13

Ägg

 kläckning 176B
 partihandelns invägning 176
 priser 193
 produktion 176
 Svensk ägghandel 201

Ägoslag

 annan mark 11, 41–42
 annan gräsbärande mark 12
 betesmark 11, 41–42, 219
 kultiverad betesmark 12
 skogsmark 11, 41–42, 219
 åkermark 11, 41–42, 219
 övrig mark 12, 219

Ärter, se Kokärter

Ö

Övergångsbidrag JÅ 1979 275
Övervintring, medelomdomen 119
Övervärde JÅ 1981 55–56
Övrig mark
 areal 219
 definition 12

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m m.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiotal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

SCB
Förlag

ISBN 91-618-0240-9
ISSN 0082-0199